

CIVILS,
TSPSC & APPSC

www.amigosias.com

9
నెలల

కరెంట్ అప్డేర్స్

జనవరి 2023 -
సెప్టెంబర్ 2023

తెలుగు

M.R.Reddy

Useful For

General Studies

Group-I, II, III, IV &

Other Competitive Exams

Ph: 04035052121, 9000230735

Scan this code for
ONLINE APP &
Online Courses

AMIGOS IAS

APPSC GROUP-I & II

PRELIMS CUM MAINS

New Batch Starts From
28th October, 2023

OUR FACULTY

C. Hari Krishna Sir
S&T, Environment

Ishaq Sir
Mental Ability

P. Satish Sir
Polity & Indian Society

Dr. Naga Sridhar Sir
History

Jagadish Sir
Geography

Dr. Ramesh Sir
Geography

Rohith Sir
Polity

Shiva Charan Sir
History

Fazal Sir
Economy

Saldulu Sir
AP ACT

Prabhakar Chouti Sir
Economy

Vijay Prasad Sir
Arithmetic & Reasoning

www.amigosias.com

OFFLINE /
ONLINE

ENGLISH
MEDIUM

Register

Online App

Admissions
Open

AMIGOS IAS

AMIGOS IAS
Ph: 04035052121, 9000230734

Address: Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత ప్రభుత్వం రాజ్యాంగ నూట ఇరవై ఎనిమిదవ సవరణ బిల్లు, 2023, లోక్ సభ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో మహిళలకు 33% రిజర్వేషన్లు కల్పించే లక్ష్యంతో ప్రవేశపెట్టింది. ఈ బిల్లును నారీ శక్తి వందన్ అధినియమ్ గా వ్యవహరించారు.

మరింత సమాచారం

- 1) కొత్త బిల్లు రాజ్యాంగంలో లోక్ సభ మరియు అసెంబ్లీలకు వరుసగా నూతన ప్రకరణలను (330ఎ మరియు 332ఎ) ప్రవేశపెట్టాలని ప్రతిపాదించింది.
- 2) ఇది కాలాపధి నిబంధన (సన్ సెట్ క్లాజ్) ను కలిగి ఉంటుంది, అనగా బిల్లు అమలులోకి వచ్చినప్పటి నుండి 15 సంవత్సరాల వరకు రిజర్వేషన్ చెల్లుబాటు అవుతుంది.
- 3) మహిళల కోటా అమలు అనేది 2026లో నిర్ణయించబడిన తాజా జన గణన సమాచారాన్ని ఉపయోగించి నియోజక వర్గాల పునర్విభజన (డీలిమిటేషన్) కసరత్తుపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

- 4) పర్యవసానంగా, లోక్ సభలో మహిళా రిజర్వేషన్ ను 2024 ఎన్నికలలో కాకుండా 2029 సార్వత్రిక ఎన్నికలలో మొట్టమొదటిసారిగా అమలు చేయవలసి ఉంటుంది.
- 5) రిజర్వ్ సీట్లు ఎలా గుర్తించబడతాయో బిల్లులో పేర్కొనలేదు, అయితే ప్రత్యేక చట్టం దీనిని పరిష్కరించాలని భావిస్తున్నారు.
- 6) మహిళల కోటాలో, షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు సీట్లు రిజర్వ్ చేయబడతాయి, అయితే ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల మహిళలకు ప్రత్యేక కోటా లేదు.

- 7) ప్రస్తుతం, షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కోసం రిజర్వ్ చేయబడిన సీట్లు జనాభా నిష్పత్తిని పరిగణనలోకి తీసుకుని, డీలిమిటేషన్ చట్టం, 2002 ఆధారంగా నిర్ణయించబడ్డాయి.
- 8) మహిళా రిజర్వేషన్ ను అమలు చేయడానికి, నియోజకవర్గాల పునర్విభజన కోసం రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 82 మరియు 170(3) కి సవరణలు అవసరం.
- 9) పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలలో మహిళలకు రిజర్వేషన్లు ఇప్పటికే అమలులో ఉన్నాయి. కనీసం 18 రాష్ట్రాలు 50% కంటే ఎక్కువ మంది మహిళా ప్రజాప్రతినిధులను కలిగి ఉన్నాయి.
- 10) రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 243డి పంచాయితీలలో ఎస్సీలు, ఎస్టీలు మరియు మహిళలకు రిజర్వేషన్ ను తప్పనిసరి చేస్తుంది, మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు కంటే తక్కువ కాకుండా సీట్లు రిజర్వ్ చేయబడతాయి.
- 11) 8 సెప్టెంబర్ 2021 నాటికి, పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల్లో మహిళా ప్రతినిధులు అత్యధికంగా ఉత్తరాఖండ్ లోను (56.02%), అత్యల్పంగా ఉత్తరప్రదేశ్ లోను (33.34%) ఉండగా, దేశంలో మొత్తం సగటు 45.61% మహిళా ప్రతినిధులు ఉన్నారు.

మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు భారతదేశానికి ఎందుకు అవసరం?

- 1) తక్కువ ప్రాతినిధ్య ర్యాంకింగ్: ఇంటర్-పార్లమెంటరీ యూనియన్ (ఐపియూ) ప్రకారం, పార్లమెంటులో మహిళల ప్రాతినిధ్యంలో 193 దేశాలలో భారతదేశం 143వ స్థానంలో ఉంది.
- 2) మహిళల రాజకీయ ప్రాతినిధ్యంలో భారతదేశం యొక్క ర్యాంకింగ్ వడిపోయింది. ఇది పాకిస్తాన్ (20%), బంగ్లాదేశ్ (21%), మరియు నేపాల్ (34%) వంటి దేశాల కంటే వెనుకబడి ఉంది.
- 3) ప్రపంచ లింగ అంతర నివేదిక 2021: భారతదేశం రాజకీయ సాధికారత సూచికలో 13.5 శాతం పాయింట్ల క్షీణతను చవిచూసింది.
- 4) మహిళా మంత్రుల సంఖ్య కూడా 2019లో 23.1% నుండి 2021లో 9.1%కి తగ్గింది, ఇది అంతర్జాతీయ సగటు దాదాపు 22% కంటే చాలా తక్కువగా ఉంది.

- 5) అభివృద్ధి అవరోధం: వివిధ అంతర్జాతీయ నివేదికల ప్రకారం, సాంప్రదాయకంగా పురుష-ఆధిపత్య సంస్థలు మరియు సామాజిక వర్గాలలో మహిళల పరిమిత భాగస్వామ్యం భారతదేశంలో అభివృద్ధిని అడ్డుకుంటుంది.
- 6) లోక్ సభలో మహిళల ప్రాతినిధ్యం ప్రస్తుతం 15%గా ఉంది మరియు అనేక రాష్ట్రాల అసెంబ్లీలలో ఇది దాదాపు 10% గాను మరియు జాతీయ సగటు 9% గాను ఉంది.

ఇండియా, అసగా భారత్: కొనసాగుతున్న చర్చ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారతదేశాన్ని “భారత్” అని సూచిస్తూ రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము చే జారీ చేయబడిన అధికారిక ఆహ్వానం పార్లమెంటు ప్రత్యేక సమావేశాల సందర్భంగా భారతదేశం పేరును అధికారికంగా మార్చే అవకాశం గురించి చర్చలకు దారితీసింది.

‘ఇండియా’ మరియు ‘భారత్’ పేర్లపై చారిత్రక దృక్పథం

- 1) భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 1 “ఇండియా” మరియు “భారత్” రెండింటినీ ఒకదానినినొకటి మార్చుకునే విధంగా ఉపయోగిస్తూ, వాటి సహజీవనానికి రాజ్యాంగ ప్రాతిపదికను ఏర్పాటు చేస్తుంది.
- 2) భారత రాజ్యాంగం యొక్క ప్రవేశిక “వీ ది పీపుల్ ఆఫ్ ఇండియా”తో మొదలవుతుంది, కానీ దాని హిందీ రూపం అధికారిక పత్రాలలో పేర్ల పరస్పర మార్పిడిని సూచిస్తూ “ఇండియా” అనే పదం బదులుగా “భారత్”ని ఉపయోగిస్తుంది.
- 3) భారతీయ రైల్వేల వంటి కొన్ని ప్రభుత్వ సంస్థలు ఈ ద్వంద్వ నామకరణాన్ని మరింత ప్రతిబింబిస్తూ “భారతీయ”తో కూడిన హిందీ రూపాలను కలిగి ఉన్నాయి.

భారత్ అనే పేరు యొక్క మూలం:

- 1) “భారత్” అనే పేరు పురాణ సాహిత్యం మరియు మహాభారత ఇతిహాసం నుండి ఉద్భవించిన లోతైన చారిత్రక మరియు సాంస్కృతిక మూలాలను కలిగి ఉంది.
- 2) విష్ణు పురాణం “భారత”ను దక్షిణ సముద్రం మరియు ఉత్తర హిమాలయ పర్వతాల మధ్య ఉన్న భూమిగా నిర్వచించింది, ఇది మతపరమైన మరియు సామాజిక-సాంస్కృతిక అస్తిత్వాన్ని సూచిస్తుంది.
- 3) “భరత” అనేది పురాతన పురాణ రాజు పేరు. ఈయన భరత ఋగ్వేద తెగల పూర్వీకుడిగా పరిగణించబడతాడు, మరియు ఇది ఉపఖండంలోని ప్రజలందరికీ పూర్వీకుని సూచిస్తుంది.

ఇండియా పేరు యొక్క మూలం:

- 1) “ఇండియా” అనే పదం “ఇండస్” అనే పదం నుండి ఉద్భవించింది, ఇది ఉపఖండంలోని వాయువ్య భాగం గుండా ప్రవహించే నది పేరు.
- 2) ప్రాచీన గ్రీకులు సింధు నదికి ఆవల ఉన్న ప్రజలను “ఇండోయి” అని పిలిచేవారు, దీని అర్థం “సింధు ప్రజలు”.
- 3) పర్షియన్లు మరియు అరబ్బులు సింధు భూమిని వర్ణించడానికి “హింద్” లేదా “హిందుస్థాన్”ని ఉపయోగించారు.
- 4) వలసరాజ్యాల కాలంలో యూరోపియన్లు “ఇండియా” అనే పేరును ఈ మూలాల నుండి స్వీకరించి, దానినే ఈ దేశం యొక్క అధికారిక నామంగా మార్చారు.
- 5) ఇండియా మరియు భారత్ కు సంబంధించి రాజ్యాంగ సభ చర్చలు:
- 6) 1949లో భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించే సమయంలో దేశం పేరుపై చర్చ జరిగింది.
- 7) కొంతమంది సభ్యులు “ఇండియా” అనే పదాన్ని వలసవాద అణచివేతకు గుర్తుగా భావించారు మరియు అధికారిక పత్రాలలో “భారత్”కు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని వాదించారు.
- 8) సేఫ్ గోవింద్ దాస్ “ఇండియా” అనే పేరుపై ఆధిపత్య స్థానంలో “భారత్”ని ఉంచాలని వాదించారు. ఇండియా అనేది ఆంగ్ల అనువాదం అని నొక్కి చెప్పారు.
- 9) హరి విష్ణు కామత్ “భారత్” అనే పేరును ఉపయోగించడానికి సమర్థనగా, స్వాతంత్ర్యం పొందిన తర్వాత దేశం పేరును మార్చడానికి ఐరిష్ రాజ్యాంగ ఉదాహరణను పేర్కొన్నారు.
- 10) హరగోవింద్ వంత్ ప్రజలు “భారతవర్ష”ను ఇష్టపడతారని

మరియు విదేశీ పాలకులు విధించిన “ఇండియా” అనే పదాన్ని తిరస్కరించారని వ్యక్తం చేశారు.

ఇటీవలి పరిణామాలు:

- 1) 2015లో, రాజ్యాంగ ముసాయిదా సమయంలో విస్తృతమైన చర్చలను ఉటంకిస్తూ పేరు మార్పును కేంద్ర ప్రభుత్వం వ్యతిరేకించింది.
- 2) ‘ఇండియా’ పేరును ‘భారత్’గా మార్చాలనే అభ్యర్థనలను సుప్రీంకోర్టు 2016 మరియు 2020లో రెండుసార్లు తిరస్కరించింది. రాజ్యాంగంలో “భారత్” మరియు “ఇండియా” అనే రెండు పేర్లూ ప్రస్తావించబడి ఉన్నాయని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం పునరుద్ఘాటించింది.

భారతదేశంలో దేశద్రోహ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సుప్రీంకోర్టు భారత శిక్షాస్మృతిలోని దేశద్రోహ నిబంధన అయిన సెక్షన్ 124ఏ ను సవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్లను రాజ్యాంగ ధర్మాసనానికి బదిలీ చేసింది. రాజ్యాంగ ధర్మాసనం సెక్షన్ 124ఏ యొక్క వివరణను సమీక్షించవచ్చు, సవరించవచ్చు లేదా ప్రస్తుత కాలానికి అనుగుణంగా మరింత పెద్ద ధర్మాసనానికి సూచించవచ్చు.

దేశద్రోహాన్ని అర్థం చేసుకోవడం

- 1) నిర్వచనం: భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 124ఏ ప్రకారం, దేశద్రోహం అనేది చట్టబద్ధంగా స్థాపించబడిన భారత ప్రభుత్వం పట్ల ద్వేషం, ధిక్కారం లేదా అసంతృప్తిని కలిగించే లేదా తీసుకురావడానికి ప్రయత్నించే చర్యలను కలిగి ఉంటుంది.
- 2) ఇది మాట్లాడే లేదా వ్రాతపూర్వక పదాలు, సంకేతాలు, కనిపించే ప్రాతినిధ్యం లేదా ఇతర మార్గాల ద్వారా అయి ఉండవచ్చు. మరియు దీనికి జీవిత ఖైదు నుండి మూడు సంవత్సరాల వరకు జరిమానాతో కూడిన జైలుశిక్ష కూడా విధించవచ్చు.
- 3) ఆందోళనలు: భారతదేశం వంటి ప్రజాస్వామ్య మరియు స్వతంత్ర దేశంలో ఈ విభాగం యొక్క ఔచిత్యం గురించి నేక ఆందోళనలు నెలకొని ఉన్నాయి.
- 4) దీని ప్రయోగం రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 19 క్రింది వాక్ మరియు భావప్రకటనా స్వేచ్ఛ ప్రాథమిక హక్కును ఉల్లంఘించవచ్చు మరియు రాజకీయ అసమ్మతిని మరియు

విమర్శలను అణిచివేసేందుకు, ప్రజాస్వామ్య పాలనను బలహీనపరిచేందుకు దుర్వినియోగం చేయవచ్చు.

చారిత్రక నేపథ్యం:

- 1) మూలం మరియు పరిణామం: రాజకీయ అసమ్మతి గొంతునొక్కడానికి బ్రిటిష్ వలస ప్రభుత్వం ద్వారా దేశద్రోహ చట్టాలు విధించబడ్డాయి. సెక్షన్ 124ఏ అనేది 1870లో భారతీయ శిక్షాస్మృతిలో చేర్చబడింది మరియు తరువాత 1898లో దేశద్రోహాన్ని శిక్షార్హమైన నేరంగా నిర్వచించడానికి సవరించబడింది.
- 2) మహాత్మా గాంధీ మరియు బాల గంగాధర తిలక్ వంటి నాయకులు ఈ చట్టం ప్రకారం శిక్షించబడ్డారు.
- 3) రాజ్యాంగ అనంతర ప్రయాణం: సహేతుకమైన ఆంక్షలు (ప్రకరణ 19(2)) విధించే రాజ్య అధికారంతో వాక్ స్వాతంత్ర్యాన్ని సమతుల్యం చేయడానికి రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 19 వెలుగులో భారత న్యాయవ్యవస్థ దేశద్రోహాన్ని పునర్నిర్వచించింది.
- 4) అనేక తీర్పులు దేశద్రోహం యొక్క నిర్వచనాన్ని కుదించాయి, దానిని మరింత స్పష్టంగా మరియు ఖచ్చితమైనవిగా చేశాయి.
- 5) దేశద్రోహానికి అవసరమైన అంశాలు: రొమేష్ థాపర్, కేదార్ నాథ్ సింగ్ మరియు కన్వయ్య కుమార్ వంటి కేసుల్లో న్యాయపరమైన తీర్పులు దేశద్రోహం నేరం మోపడానికి ప్రజా శాంతికి భంగం కలిగించడం, చట్టబద్ధమైన ప్రభుత్వాన్ని హింసాత్మకంగా పడగొట్టే ప్రయత్నం లేదా రాజ్య లేదా ప్రజా భద్రతకు ముప్పు వంటి అంశాలు అవసరమని వివరించాయి.
- 6) వాక్ స్వేచ్ఛను సమర్థించే న్యాయపరమైన తీర్పులు: ఎకె గోపాలన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మద్రాస్, రమేష్ సింగ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు శ్రేయా సింఘల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వంటి కేసులు రాజకీయ అసమ్మతి, నిరాశ వ్యక్తీకరణ సహా భారత జాతీయతా భిన్నాభిప్రాయ ఆలోచనలు మరియు శాంతియుత నిరసనలు దేశద్రోహానికి సమానం కాదని నొక్కిచెప్పాయి.

భారతదేశంలో ఓబిటి ఫ్లాట్ ఫారమ్ల నియంత్రణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, టెలికాం రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా

(ట్రాయ్) ఓవర్-ది-టాప్ (ఓటిటి) కమ్యూనికేషన్ సేవల నియంత్రణ మరియు ఈ సేవలను ఎంపిక చేసిన నిషేధానికి సంబంధించిన అవకాశాలపై ప్రతిస్పందనలను కోరుతూ ఒక సంప్రదింపు పత్రాన్ని (కన్సల్టేషన్ పేపర్ ను) విడుదల చేసింది.

- 1) ఈ సంప్రదింపు పత్రం ప్రత్యేకంగా నెట్ఫ్లిక్స్ మరియు అమెజాన్ ప్రైమ్ వంటి కంటెంట్ ఆధారిత ఓటిటిల కంటే వాట్సాప్, సిగ్నల్, మెటా, గూగుల్ మీట్, జూమ్ మొదలైన ఓటిటి కమ్యూనికేషన్ సేవలపై దృష్టి పెడుతుంది.
- 2) కంటెంట్ నియంత్రణ అనునది సమాచార మరియు ప్రసార మంత్రిత్వ శాఖ కిందకు వస్తుంది మరియు ట్రాయ్ క్రిందికి కాదు.

భారతదేశంలోని ఓవర్-ది-టాప్ (ఓటిటి) ప్లాట్ఫారమ్లు

- 1) ఓటిటి ప్లాట్ఫారమ్లు సినిమాలు, టీవీ కార్యక్రమాలు మరియు ఇతర కంటెంట్ కోసం ఆన్లైన్ స్ట్రీమింగ్ సేవలను అందిస్తాయి.
- 2) ఓటిటి వీడియో స్ట్రీమింగ్ 2017 నుండి 2022 వరకు భారతదేశ మీడియా మరియు వినోద పరిశ్రమలో 46% వృద్ధికి దోహదపడింది.

ఓటిటి సేవలు:

- 1) ఓటిటి మీడియా సర్వీస్ అనేది ఆన్లైన్ కంటెంట్ ప్రొవైడర్, ఇది సాంప్రదాయ కేబుల్ లేదా శాటిలైట్ టీవీ ప్రొవైడర్లను దాటవేస్తూ నేరుగా ఇంటర్నెట్ ద్వారా వినియోగదారులకు స్ట్రీమింగ్ మీడియా కంటెంట్‌ను అందిస్తుంది.
- 2) ఓటిటి సేవలు ప్రధానంగా వీడియో-ఆన్-డిమాండ్ కంటెంట్, సినిమాలు, టీవీ షోలు, డాక్యుమెంటరీలు మరియు ఒరిజినల్ ప్రోగ్రామింగ్పై దృష్టి సారిస్తాయి.
- 3) అయినప్పటికీ, ఆడియో స్ట్రీమింగ్ (సంగీతం మరియు పాడ్‌క్యాస్ట్లు), సందేశ సేవలు మరియు ఇంటర్నెట్ ఆధారిత వాయిస్ కాలింగ్ పరిష్కారాల వంటి ఇతర కంటెంట్ రకాలను కూడా ఓటిటి కలిగి ఉంటుంది.

ట్రాయ్

- 1) ట్రాయ్ ఫిబ్రవరి 20, 1997న టెలికాం రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా చట్టం, 1997 అమలు ద్వారా స్థాపించబడింది.
- 2) భారతదేశంలో టెలికమ్యూనికేషన్ రంగం వృద్ధి మరియు అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించే పరిస్థితులను సృష్టించడం

మరియు పెంపొందించడం ట్రాయ్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.

- 3) దేశంలో టెలికాం సేవల యొక్క వివిధ అంశాలను నియంత్రించడంలో ట్రాయ్ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

నేషనల్ జ్యుడీషియల్ డేటా గ్రిడ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, భారత సర్వోన్నత న్యాయస్థానం నేషనల్ జ్యుడీషియల్ డేటా గ్రిడ్ (ఎన్.జె.డి.జి) పోర్టల్‌లో చేరింది.

- 1) ఈ చేరిక ఎన్.జె.డి.జి పోర్టల్ యొక్క భారతీయ న్యాయవ్యవస్థ యొక్క మొత్తం మూడు అంచెల కవరేజీని పూర్తి చేస్తుంది మరియు ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్ చొరవ కింద ఒక ఆవిష్కరణగా గుర్తించబడింది.
- 2) ఈ చర్య “ఓపెన్ డేటా విధానానికి” అనుగుణంగా ఉంది మరియు ప్రజలకు నిజ-సమయ కేస్ డేటాను అందిస్తుంది.

నేషనల్ జ్యుడీషియల్ డేటా గ్రిడ్ (ఎన్.జె.డి.జి)

- 1) ఎన్.జె.డి.జి అనేది దేశవ్యాప్తంగా ఏ కోర్టులోనైనా పెండింగ్‌లో ఉన్న కేసుల సంఖ్యకు సంబంధించిన డేటాను అందించే కేంద్రీకృత ప్లాట్ఫారమ్‌గా పనిచేసే వెబ్ పోర్టల్.
- 2) వినియోగదారులు ఒక క్లిక్‌తో కేస్ డాఖలు, పరిష్కారం మరియు పెండింగ్ కి సంబంధించిన సమాచారాన్ని రకం, సంవత్సరం, దశ మరియు కోరం వారీగా పొందవచ్చు.
- 3) దీని వలన కలిగే ప్రయోజనాలలో మెరుగైన సమన్వయం, సమాచారంతో నిర్ణయం తీసుకోవడం, వనరుల సమర్థ ఉపయోగం, ఒకే డేటా మూలం మరియు అధిక-నాణ్యత పరిశోధన కోసం సంభావ్యత వంటివి ఉన్నాయి.
- 4) ఎన్.జె.డి.జి అనేది ఇ-కోర్ట్స్ పథకంలో ఒక భాగం మరియు ఇది ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్ లో ఒక ఆవిష్కరణగా గుర్తింపు పొందింది.
- 5) సుప్రీంకోర్టు రిజిస్ట్రీ యొక్క కంప్యూటర్ సెల్ సహకారంతో నేషనల్ ఇన్ఫర్మేటిక్స్ సెంటర్ ద్వారా ఎన్.జె.డి.జి అభివృద్ధి చేయబడింది.
- 6) ఎన్.జె.డి.జి-సుప్రీం కోర్ట్ ఆఫ్ ఇండియా పోర్టల్‌లో అందుబాటులో ఉన్న డేటాలో ప్రస్తుత పెండెన్సీ, ఫైలింగ్‌లు, పరిష్కారాలు మరియు వివిధ సంఖ్యల ధర్మాసనాల ముందున్న కేసులు ఉంటాయి.

ఇ-కోర్టుల మిషన్ మోడ్ ప్రాజెక్ట్

- 1) దేశ వ్యాప్త ప్రాజెక్ట్: దేశవ్యాప్తంగా జిల్లా కోర్టులలో అమలు కోసం భారత ప్రభుత్వం న్యాయ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా వర్వచేక్లించబడుతుంది మరియు నిధులు సమకూర్చబడుతుంది.
- 2) లక్ష్యం: భారతదేశంలోని అన్ని జిల్లా స్థాయి మరియు దిగువస్థాయి కోర్టులలో ఐసిటి సదుపాయాల ద్వారా పౌరులకు మరియు న్యాయస్థానాలకు నిర్దిష్ట సేవలను అందించడం.
- 3) పౌర సేవలు: కేసు నమోదు స్థితి, కేసు స్థితి, కేసు జాబితాలు, రోజువారీ ఆర్డర్ షీట్లు మరియు తుది ఆదేశాలు/తీర్పులపై సమాచారాన్ని అందించడం కూడా ఉంటుంది.
- 4) ఇ-కోర్టుల సేవలు మొబైల్ అప్లికేషన్: మొబైల్ వరికరాలలో ఇ-కోర్టుల సేవల అందుబాటును సులభతరం చేయడానికి అభివృద్ధి చేయబడింది.
- 5) ఇ-కోర్టుల జాతీయ పోర్టల్: ఇ-కోర్టుల సేవలు మరియు సమాచారాన్ని పొందడానికి కేంద్రీకృత వేదికగా అభివృద్ధి చేయబడింది.

సామ్యవాద మరియు లౌకిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పార్లమెంటు సభ్యులకు అందించబడిన భారత రాజ్యాంగ ప్రతులలోని ప్రవేశికలో “సామ్యవాద (సోషలిస్ట్)” మరియు “లౌకిక (సెక్యులర్)” అనే పదాలు లేవని లోక్సభలో కాంగ్రెస్ పక్ష నాయకుడు ఆరోపించారు.

సోషలిస్ట్ మరియు సెక్యులర్ గురించి

ఉపోద్ఘాతం:

- 1) “సామ్యవాద” మరియు “లౌకిక” అనే పదాలు వాస్తవానికి భారత రాజ్యాంగ పీఠిక/ ప్రవేశికలో భాగం కాదు.
- 2) అవి రాజ్యాంగ (42వ సవరణ) చట్టం, 1976 ద్వారా పీఠికలో చేర్చబడినవి.
- 3) జనవరి 22, 1947న రాజ్యాంగ సభ ఆమోదించిన లక్ష్యాల తీర్మానంలో పేర్కొన్న ఆదర్శాలు మరియు సూత్రాలను రాజ్యాంగ ప్రవేశికలో పొందుపరిచారు.

“సామ్యవాద” పదం చేర్పు:

- 1) ఇందిరా గాంధీ ప్రభుత్వ హయాంలో “సామ్యవాద

(సోషలిస్ట్)” అనే పదాన్ని పీఠికలో చేర్చారు.

- 2) సోషలిజం అనేది భారత రాజ్యం యొక్క లక్ష్యం మరియు తత్వం అని నొక్కి చెప్పడానికి ఇది చొప్పించబడింది.
- 3) సామ్యవాదం యొక్క భారతీయ రూపం అన్ని ఉత్పత్తి సాధనాల యొక్క పూర్తి జాతీయీకరణను పొందలేదు కానీ అవసరాన్ని బట్టి ఎంపిక చేసిన జాతీయీకరణపై ఎక్కువ దృష్టి పెట్టింది.

“లౌకిక” పదం చేర్పు:

- 1) “లౌకిక (సెక్యులర్)” అనే పదం భారతదేశంలోని విభిన్నమైన జనాభాను ప్రతిబింబించేలా ఉపోద్ఘాతంలో ప్రవేశపెట్టబడింది, ఇందులో వివిధ విశ్వాసాలకు చెందిన ప్రజలు ఉన్నారు.
- 2) మతానికి సంబంధించిన విషయాలలో రాజ్యం నిష్పక్షపాతాన్ని మరియు తటస్థతను కొనసాగిస్తుందని ఇది సూచిస్తుంది.
- 3) భారత రాజ్యాంగం అన్ని మతాలకు సమాన రక్షణకు హామీ ఇస్తుంది మరియు ఏ మతాన్ని ప్రత్యేకంగా “రాజ్య మతం”గా ప్రాధాన్యత కల్పించదు.
- 4) రాజ్యాంగంలోని 25-28 అధికరణలు భారత రాజ్యం యొక్క లౌకిక స్వభావాన్ని సురక్షితం చేస్తాయి.
- 5) భారతీయ సందర్భంలో లౌకికవాదం అనేది ప్రధానంగా చట్టపరమైన అంశం, ఇది మతపరమైన భావానికి బదులుగా వ్యక్తులు మరియు రాష్ట్రానికి మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.

తత్వపరమైన చేర్పు:

- 1) లౌకికత్వం ఎల్లప్పుడూ రాజ్యాంగంలో అంతర్లీనంగా ఉంటుంది, ఇది ప్రకరణలు 25, 26 మరియు 27లో ప్రతిబింబిస్తుంది.
- 2) 42వ సవరణ అధికారికంగా ఈ పదాన్ని రాజ్యాంగంలోకి చేర్చింది కానీ ప్రాథమికంగా అంతర్లీన తత్వాన్ని మార్చలేదు.

సుప్రీంకోర్టులో పిటిషన్లు:

- 1) ప్రవేశిక నుండి “సామ్యవాద” మరియు “లౌకిక” పదాలను తొలగించాలని కోరుతూ సుప్రీంకోర్టులో అనేక పిటిషన్లు దాఖలయ్యాయి.
- 2) ఈ పదాలు రాజ్యాంగంలో అసలు ఉండకూడదని కొందరు వాదిస్తారు.

LEARN THE ART OF **ANSWER WRITING**

THROUGH
**UPSC CSE MAINS
2013-2023 PAPERS**

www.amigosias.com

What You Will Gain:

Gautham Sir

- * Model Answers : Access to exemplary solutions that meet UPSC standards.
- * Detailed Approach to the Demand of the Question.
- * Incorporating Value Addition from Newspapers, Reports, Magazines
- * Style of Writing for Each Subject
- * Utility of Maps, Flowcharts, Diagrams
- * How to Tackle Unexpected, Surprise Questions

Kalyan Sir

Each Session - 2 Hours

Admissions are in
progress

Dates & Time

**16th OCT 2023 to
25th NOV 2023**

(Total 30 Sessions)

AMIGOS IAS

For Payment details contact - 9000230735

- 3) మరికొందరు దేశం సామ్యవాదం నుండి నయా ఉదారవాదానికి మారినని, కాబట్టి ఈ రెండు పదాలూ పాతబడిపోయాయని వాదించారు.
- 4) 2008లో, నర్వోన్నత న్యాయస్థానం “సామ్యవాద (సోషలిస్ట్)” అనే పదాన్ని తొలగించాలనే అభ్యర్థనను తిరస్కరించింది, సామ్యవాదం (సోషలిజం) అనేది విస్తృత కోణంలో పౌరులకు సంక్షేమ చర్యలు అని మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న అర్థాలతో ప్రజాస్వామ్యం యొక్క ఒక అంశం అని పేర్కొంది.

డీలిమిటేషన్ కసరత్తు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, లోక్ సభ మరియు రాష్ట్రాల అసెంబ్లీలలో మహిళలకు 33% రిజర్వేషన్లు కల్పించే నారీ శక్తి వందన్ అధినియమ్ (రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు) 2023, లోక్ సభలో 20 సెప్టెంబర్ 2023న, రాజ్యసభలో 21 సెప్టెంబర్ 2023 న ఆమోదం పొందినది.
- 1) 28 సెప్టెంబర్ 2023న ఈ పార్లమెంటు చట్టం రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము యొక్క ఆమోద ముద్రను పొందింది మరియు అదే రోజు రాజ్యాంగ (106 వ సవరణ) చట్టం, 2023 గా గెజిట్ నోటిఫికేషన్ లో కూడా ప్రచురించబడింది. ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత జరిపే మొదటి జనగణన తదుపరి డీలిమిటేషన్ (2026 వరకు స్తంభింపజేయబడింది) తర్వాత మహిళా రిజర్వేషన్ అమలులోకి వస్తుందని స్పష్టం చేయబడినది.
- 2) రిజర్వేషన్ అమలు అనేది డీలిమిటేషన్ కసరత్తు మరియు జన గణనపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

డీలిమిటేషన్ గురించి

- 1) తాజా జనాభా డేటా ఆధారంగా పార్లమెంటరీ మరియు అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాలను పునర్నిర్మించే ప్రక్రియను డీలిమిటేషన్ అంటారు.
- 2) 2021 జనాభా లెక్కలు డీలిమిటేషన్ కసరత్తుకు ప్రాతిపదికగా ఉంటాయి మరియు భవిష్యత్తులో జరిగే ఎన్నికలలో మహిళల కోసం పెరిగిన 33% నియోజకవర్గాలు రిజర్వ్ చేయబడతాయి.
- 3) 2029 ఎన్నికలలో లోక్ సభలో మహిళా రిజర్వేషన్ అమలులోకి రాగలదు.

- 4) డీలిమిటేషన్ సమాన ప్రాతినిధ్యాన్ని నిర్ధారిస్తుంది మరియు జెర్మీమాండరింగ్ నుండి రక్షణ కల్పిస్తుంది.
- 5) డీలిమిటేషన్ కసరత్తు రాజ్యాంగం ద్వారా తప్పనిసరి చేయబడింది. చివరి డీలిమిటేషన్ కసరత్తు 2002లో నిర్వహించబడినది.
- 6) 2026 తర్వాత మొదటి జనాభా గణన ఆధారంగా తదుపరి డీలిమిటేషన్ జరగాలి, అయితే కోవిడ్-19 మహమ్మారి కారణంగా ఏర్పడిన జాప్యాలు కారణంగా, ఆలస్యమైన 2021 జనగణన ఆధారంగా ఇది జరగవచ్చు.
- 7) రాష్ట్రాల మధ్య సీట్ల పంపిణీలో మార్పుల కారణంగా డీలిమిటేషన్ రాజకీయ చర్చనీయాంశమైంది.
- 8) 1970ల నుండి పార్లమెంటరీ స్థానాల సంఖ్య 543 వద్ద స్తంభింపజేయడం అనేది రాజకీయ ఆందోళనలు మరియు రాజ్యాంగానికి 42వ మరియు 91వ సవరణల వంటి సవరణల ఫలితంగా సంభవించినది.
- 9) 2026 నాటికి జనాభా పెరుగుదల ఒక స్థాయికి చేరుకుంటుందని భావించి, కుటుంబ నియంత్రణను ప్రోత్సహించే చర్యగా ఈ స్తంభింపజేయడం సమర్థించబడింది.

జిఎస్టీ అప్పీలేట్ ట్రైబ్యునల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ 28 రాష్ట్రాలు మరియు 8 కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో వస్తు మరియు సేవల పన్ను (జిఎస్టీ) కోసం 31 అప్పీలేట్ ట్రైబ్యునల్స్ ఏర్పాటును అధికారికంగా తెలియజేసింది.
- 1) ఈ నోటిఫికేషన్ కు ముందు, పరిశ్రమల రంగ సంస్థలు తమ పన్ను చెల్లింపులకు సంబంధించి రెవెన్యూ శాఖతో వివాదాలను పరిష్కరించేందుకు హైకోర్టులు మరియు సుప్రీంకోర్టులను ఆశ్రయించేవారు.
- 2) జిఎస్టీ ట్రైబ్యునల్స్ యొక్క మొదటి శ్రేణి నవంబర్ మరియు జనవరి 2024 మధ్య పని చేయవచ్చని భావిస్తున్నారు.
- 3) ఈ ట్రైబ్యునల్స్ అధిక ముందస్తు-డిమాండ్ అవసరాన్ని ఎదుర్కొంటున్న పన్ను చెల్లింపుదారులకు ఉపశమనం ఇస్తాయని భావించబడుతున్నది.

ప్రాముఖ్యత

- 1) భారతీయ చట్టపరమైన కార్యాచరణలో జిఎస్టీఎటిల్

ఏర్పాటు తీర్పు ప్రక్రియను వేగవంతం చేస్తుంది మరియు ముఖ్యంగా పునరావృతమయ్యే చట్టపరమైన వివాదాలలో మెరుగైన పన్ను ఖచ్చితత్వాన్ని అందిస్తుంది.

- 2) జిఎస్టీఎటిల యొక్క అంకితమైన మరియు ప్రత్యేక స్వభావం కేసుల త్వరిత మరియు తక్కువ ఖర్చుతో కూడిన పరిష్కారానికి దారితీస్తుందని, చివరికి వ్యాపార భావాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు భారతదేశంలో వ్యాపారాన్ని నులభతరం చేయడానికి దోహదపడుతుందని భావించబడుతున్నది.

జైళ్లలో రద్దీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పార్లమెంటరీ ప్యానెల్ జైళ్లలో రద్దీని తగ్గించడానికి జైలు ఖైదీల చీలమండపై ట్రాకర్లు లేదా ట్రేస్ లెట్లను అమర్చాలని సిఫార్సు చేసింది.

పార్లమెంటరీ కమిటీ సిఫార్సులు

- 1) సాంకేతికతను ఉపయోగించడం: రద్దీని తగ్గించడానికి బెయిల్ పొందిన ఖైదీల కోసం తక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్న బ్రాస్ లెట్ లేదా యాంక్లెట్ ట్రాకర్లను అమర్చడం.
- 2) ఖైదీల బదిలీ: కిక్కిరిసిన జైళ్ల నుండి ఖైదీలను అదే రాష్ట్రంలోని లేదా ఇతర రాష్ట్రాల్లోని ఇతర జైళ్లకు బదిలీ చేయడం.
- 3) లింగమార్పిడి ఖైదీలు: లింగమార్పిడి ఖైదీల తప్పుడు ప్రాతినిధ్యాన్ని పరిష్కరించడానికి మరియు సరైన సంరక్షణను నిర్ధారించడానికి ప్రత్యేక మరుగుదొడ్డి సౌకర్యాలను అందించడం.
- 4) బాల్య నేరస్థులు: “యువ నేరస్థులను” నిర్వచించడం మరియు వారిని సమర్థవంతంగా పరిపాలించడానికి రాష్ట్రాల/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల ప్రభుత్వాలకు సాధారణ మార్గదర్శకాలను ఏర్పాటు చేయడం.
- 5) ఖాళీ స్థానాలు: సంక్షేమ అధికారుల వంటి పదవులతో సహా పనిభారాన్ని తగ్గించడానికి జైళ్లలో ఖాళీగా ఉన్న అన్ని పోస్టులను మూడు నెలల్లోగా భర్తీ చేయడం.
- 6) క్రమశిక్షణా చర్యలు: ఖైదీలతో అనుచిత సంబంధాలను కలిగిఉండటాన్ని నివారించడానికి మరియు నిషిద్ధ వస్తువులు మరియు మొబైల్ ఫోన్ల అందజేతను

నివారించడానికి జైలు సిబ్బందికి సర్వీస్ నిబంధనలలో కఠినమైన జరిమానాలు మరియు క్రమశిక్షణా చర్యలను అమలు చేయడం.

లోక్ సభ, అసెంబ్లీలలో ఎస్సీ/ఎస్టీలకు సీట్ల రిజర్వేషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ షెడ్యూల్డ్ కులాలు (ఎస్సీ) మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగ (ఎస్టీ) లకు లోక్ సభ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో సీట్ల రిజర్వేషన్ల పొడిగింపు యొక్క చెల్లుబాటును భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి నేతృత్వంలోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం పరిశీలిస్తుంది.

మరింత సమాచారం

- 1) వాస్తవానికి, రాజ్యాంగ సభ 1950లో భారత రాజ్యాంగం ప్రారంభమైనప్పటి నుండి 10 సంవత్సరాల పాటు మాత్రమే ఎస్సీ/ఎస్టీలకు రిజర్వేషన్లని ఉద్దేశించింది.
- 2) రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 334, రిజర్వేషన్లను నిలిపివేయడానికి కాలవ్యవధితో వ్యవహరిస్తుంది, ప్రతి సందర్భంలోనూ గడువును 10 సంవత్సరాలు పొడిగిస్తూ అనేకసార్లు సవరించబడింది.
- 3) 2019లోని రాజ్యాంగ (104వ సవరణ) చట్టం 2030ని లోక్ సభ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో ఎస్సీ/ఎస్టీలకు రిజర్వేషన్లను ముగించడానికి గడువుగా నిర్ణయించింది.
- 4) ప్రకరణ 334ను సవరించడానికి మరియు ఎస్సీ/ఎస్టీలకు రిజర్వేషన్లను పొడిగించడానికి పార్లమెంటు తన రాజ్యాంగ అధికారాన్ని పదేపదే ఉపయోగించవచ్చా, లేదా? అనే దానిని ఈ రాజ్యాంగ ధర్మాసనం పరిశీలిస్తుంది.
- 5) ఎస్సీ/ఎస్టీ రిజర్వేషన్లకు సంబంధించిన 104వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 2019 యొక్క రాజ్యాంగబద్ధతను కోర్టు ప్రత్యేకంగా అంచనా వేస్తుంది.
- 6) రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 14 ప్రకారం సమానత్వానికి సంబంధించిన ప్రాథమిక హక్కును ఈ పదే పదే రిజర్వేషన్ పొడిగింపులు ఉల్లంఘిస్తాయని పిటిషన్ వాదించారు.
- 7) ఈ నవాలు 104వ సవరణకు మించి విస్తరించింది మరియు పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్ర అసెంబ్లీలలో ఎస్సీ మరియు ఎస్టీలకు రిజర్వేషన్లు కల్పించడం వెనుక ఉన్న మొత్తం సూత్రాన్ని ప్రశ్నిస్తుంది.

- 8) ఈ రిజర్వేషన్ల పొడిగింపులు ఇతర వర్గాలను రిజర్వ్డ్ సీట్లలో పోటీ చేయకుండా మినహాయించాయని, తద్వారా ప్రభుత్వంలో సమాన ప్రాతినిధ్య హక్కును ఉల్లంఘిస్తుందని పిటిషన్ వాదించింది.

రిజర్వేషన్ కొరకు నిబంధన

- 1) లోక్ సభ మరియు రాష్ట్రాల శాసనసభలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగలకు సీట్ల రిజర్వేషన్ కొరకు మరియు నామినేషన్ ద్వారా ఆంగ్లో-ఇండియన్ వర్గానికి ప్రాతినిధ్యం కల్పించడానికి సంబంధించిన నిబంధనలు రాజ్యాంగం ప్రారంభమైనప్పటి నుండి ముప్పై సంవత్సరాల వ్యవధి ముగిసే సమయానికి చెల్లుబాటు కాకుండా పోతాయని రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 334 నిర్దేశిస్తుంది.
- 2) వాస్తవానికి, రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 334, ఎన్నుకోబడే సీట్లలో రిజర్వేషన్ ను 1960లో నిలిపివేయాలని నిర్దేశిస్తుంది. అయితే ఇది 8వ సవరణ ద్వారా 1970 వరకు పొడిగించబడింది.
ఈ ప్రకరణ కాలానుగుణంగా సవరించబడింది, చివరి మార్పు 2009లో 95వ సవరణ ద్వారా చేయబడింది.
- 3) రాజ్యాంగంలోని 16వ భాగం కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో ఎన్నీ మరియు ఎస్టీ రిజర్వేషన్లకు సంబంధించినది.

అడాప్ట్ ఎ హెరిటేజ్ 2.0" కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత పురావస్తు సర్వే (ఆర్కియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా - ఏఎస్ఐ) న్యూఢిల్లీలో "అడాప్ట్ ఎ హెరిటేజ్ 2.0" కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఆర్కియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (ఏఎస్ఐ) భారతదేశం అంతటా 3696 వారసత్వ స్మారక చిహ్నాలను నిర్వహిస్తుంది, దేశం యొక్క గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది మరియు దాని ఆర్థిక వృద్ధికి దోహదం చేస్తుంది.
- 2) "అడాప్ట్ ఎ హెరిటేజ్ 2.0" కార్యక్రమం ఈ వారసత్వ ప్రదేశాలను మెరుగుపరుస్తుంది మరియు సందర్శకులకు మెరుగైన అనుభవాన్ని అందిస్తుంది.
- 3) ఇది 'విరాసత్ థీ, వికాస్ థీ' దార్శనికతకు అనుగుణంగా

భారతదేశ సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని సంరక్షించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

'అడాప్ట్ ఎ హెరిటేజ్' పథకం గురించి

- 1) ఇది సెప్టెంబర్ 27, 2017న ప్రారంభించబడింది.
- 2) 'అడాప్ట్ ఎ హెరిటేజ్' పథకం అనేది పర్యాటక మంత్రిత్వ శాఖ, సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ, భారత పురావస్తు సర్వే మరియు రాష్ట్ర/యుటిలీ ప్రభుత్వాలతో కూడిన సహకార కార్యక్రమం.
- 3) వివిధ వాటాదారుల మధ్య ప్రయత్నాలను సమన్వయం చేయడం ద్వారా "బాధ్యతాయుతమైన పర్యాటకం"ను పెంపొందించడం దీని లక్ష్యం.
- 4) ఈ పథకాన్ని 2017లో ప్రపంచ పర్యాటక దినోత్సవం నాడు భారత రాష్ట్రపతి ప్రారంభించారు.
- 5) భారతదేశ వారసత్వం మరియు పర్యాటకం యొక్క సుస్థిరతను పెంపొందించడానికి బాధ్యత వహించడానికి ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ రంగ సంస్థలను, అలాగే వ్యక్తులను నిమగ్నం చేయడం.
- 6) ఏఎస్ఐ వారసత్వ ప్రదేశాలు మరియు రాష్ట్ర వారసత్వ ప్రదేశాలు మరియు ఇతర ముఖ్య పర్యాటక ప్రదేశాలలో ప్రపంచ స్థాయి పర్యాటక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు నిర్వహించడం.

పిఎం-దక్ష యోజన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) గత మూడు సంవత్సరాలలో (2020-21 నుండి 2022-23 వరకు), ప్రధాన మంత్రి దక్షత ఔర్ కుశలత సంపన్న హితగ్రాహి (పిఎం-దక్ష) యోజన కింద మొత్తం 107,156 మంది లబ్ధిదారులు శిక్షణ పొందారు.
- 2) ఇది 2020-21 : ాడి సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా అమలు చేయబడుతున్నది.

ఈ యోజన గురించి

ఈ యోజన కింద, అర్హులైన లక్షిత బృందాలకు ఈ క్రింది వాటిపై నైపుణ్యాభివృద్ధి శిక్షణ కార్యక్రమాలు అందించబడుతున్నాయి:

- ♦ నైపుణ్య మెరుగుదల/ పునః నైపుణ్య శిక్షణ
- ♦ స్వల్పకాలిక శిక్షణా కార్యక్రమం

- దీర్ఘకాలిక శిక్షణా కార్యక్రమం మరియు
 - వ్యవస్థాపకత అభివృద్ధి కార్యక్రమం
- ఈ శిక్షణా కార్యక్రమాలు ప్రభుత్వ శిక్షణా సంస్థలు, నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపకత్వ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ఇతర విశ్వసనీయ సంస్థలచే ఏర్పాటు చేయబడిన రంగాత్మక నైపుణ్య మండలాల ద్వారా అమలు చేయబడుతున్నాయి.

లక్ష్యం:

- 1) మెరుగైన ఉపాధి కోసం లక్షిత బృందాల యోగ్యత స్థాయిని మెరుగుపరచడం.
- 2) స్వయం ఉపాధి మరియు వేతన-ఉపాధి అవకాశాల ద్వారా సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం.

లక్షిత బృందాలు:

- ఎస్సీలు (షెడ్యూల్డ్ కులాలు)
- ఓబీసీలు (ఇతర వెనుకబడిన తరగతులు)
- ఈబీసీలు (ఆర్థికంగా వెనుకబడిన తరగతులు)
- డీ-నోటిఫైడ్ తెగలు
- సఫాయి కరంచారి (పారిశుధ్య కార్మికులు)
- వ్యర్థాల సేకరణదారులు

నైపుణ్యాభివృద్ధికి సంబంధించిన కార్యక్రమాలు

ప్రధాన మంత్రి కౌశల్ వికాస్ యోజన 3.0

300కి పైగా నైపుణ్య కోర్సులను అందుబాటులో ఉంచడం ద్వారా భారతదేశ యువతకు ఉపాధి కల్పించే నైపుణ్యాలతో సాధికారత కల్పించే ప్రయత్నంలో దీనిని 2021లో నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపకత్వ మంత్రిత్వ శాఖ (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ స్కిల్ డెవలప్ మెంట్ అండ్ ఎంటర్ప్రెన్యూరిషిప్) ప్రారంభించింది.

నేషనల్ కెరీర్ సర్వీస్ ప్రాజెక్ట్

- 1) దానిలో నమోదు చేసుకున్న ఉద్యోగార్థులకు ఉచిత ఆన్లైన్ కెరీర్ నైపుణ్య శిక్షణను అందించడానికి 2015లో ప్రారంభించబడింది.
- 2) ఇది కార్మిక మరియు ఉపాధి మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క చొరవ.
- 3) జీవనోపాధి కోసం నైపుణ్యాల సముపార్జన మరియు పరిజ్ఞాన అవగాహన (సంకల్ప)

- 4) సమ్మిళితం మరియు సమన్వయం ద్వారా జిల్లా-స్థాయి నైపుణ్య పర్యావరణ వ్యవస్థపై ఇది దృష్టి నిలిపింది.
- 5) ఇది కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకం, ఇది ప్రపంచ బ్యాంకు సహకారాన్ని కలిగి ఉంది.
- 6) కౌశలాచార్య అవార్డులు నైపుణ్య శిక్షకులు అందించిన సహకారాన్ని గుర్తించడానికి మరియు స్కిల్ ఇండియా మిషన్లో చేరడానికి మరింత మంది శిక్షకులను ప్రోత్సహించడానికి ప్రారంభించబడ్డాయి.

అప్రెంటిస్-షిప్ మరియు నైపుణ్యాలలో ఉన్నత విద్య యువత కోసం పథకం (శ్రేయస్)

- 1) జాతీయ అప్రెంటిస్-షిప్ ప్రోత్సాహ పథకం ద్వారా ఏప్రిల్ 2019లో నిష్క్రమించే సాధారణ గ్రాడ్యుయేట్లకు పరిశ్రమ అప్రెంటిస్షిప్ అవకాశాలను అందించడం ఈ పథకం లక్ష్యం.
- 2) ఇది విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ప్రారంభించబడింది.

ఆత్మనిర్ధర్ స్కిల్స్ ఎంప్లాయి ఎంప్లాయిర్ మ్యాపింగ్ (అసీమ్)

- 1) నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపకత్వ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా 2020లో ప్రారంభించబడింది.
- 2) ఇది నైపుణ్యం కలిగిన వ్యక్తులకు స్థిరమైన జీవనోపాధి అవకాశాలను కనుగొనడంలో సహాయపడే పోర్టల్.

సమాచార హక్కు చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) 2005లో రూపొందించబడిన సమాచార హక్కు చట్టం (ఆర్టిఐ), భారతదేశంలో పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనాన్ని ప్రోత్సహించడంలో కీలక పాత్ర పోషించింది.
- 2) అయితే, సంవత్సరాలుగా, దాని ప్రభావం మరియు సమాచార సౌలభ్యం గురించి ఆందోళనలు తలెత్తాయి.

సమాచార హక్కు చట్టం గురించి

- 1) ఆర్టిఐ చట్టాన్ని భారత పార్లమెంటు 2005లో రూపొందించింది.
- 2) ఆర్టిఐ చట్టం భారతీయ పౌరులకు ప్రభుత్వ అధికారుల నుండి నిర్దిష్ట సమాచారాన్ని పొందేందుకు అధికారం ఇస్తుంది, ఇది ప్రభుత్వం మరియు దాని అధికారులను మరింత జవాబుదారీగా మరియు బాధ్యతగా చేస్తుంది.

- 3) ప్రభుత్వ సమాచారం కోసం పౌరుల అభ్యర్థనలకు 30 రోజులలోపు సకాలంలో ప్రతిస్పందనలను ప్రభుత్వ అధికారులు తప్పనిసరిగా అందించాలని నిర్దేశించబడినది.
- 4) సమాచార హక్కు చట్టంలోని సెక్షన్ 4 పారదర్శకత మరియు సమాచారాన్ని చురుగ్గా వెల్లడించడానికి సంబంధించి ప్రభుత్వ అధికారుల బాధ్యతలను వివరిస్తుంది.
- 5) సమాచార హక్కు ప్రాథమిక హక్కుగా పరిగణించబడుతుంది మరియు ప్రతి పౌరునికి వాక్ స్వాతంత్ర్యం మరియు భావవ్యక్తీకరణ హక్కుకు హామీ ఇచ్చే భారత రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 19 నుండి ఉద్భవించింది.
- 6) మినహాయింపులు: ఆర్డీఐ చట్టంలోని సెక్షన్ 24 రెండవ షెడ్యూల్లో జాబితా చేయబడిన నిర్దిష్ట భద్రత మరియు గూఢచార సంస్థలకు చట్టం వర్తించదని పేర్కొంది. ఈ సంస్థల్లో ఇంటెలిజెన్స్ బ్యూరో, రీసెర్చ్ అండ్ అనాలిసిస్ వింగ్, డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ ఎన్ఫోర్స్మెంట్, నార్మలిటీ కంట్రోల్ బ్యూరో, బోర్డర్ సెక్యూరిటీ ఫోర్స్, సెంట్రల్ రిజర్వ్ పోలీస్ ఫోర్స్, ఇండియన్ టెలిటన్ బోర్డర్ పోలీస్, సెంట్రల్ ఇండస్ట్రియల్ సెక్యూరిటీ ఫోర్స్, నేషనల్ సెక్యూరిటీ గార్డ్, అస్సాం రైఫిల్స్, స్పెషల్ బ్రాంచ్ (సిఐడి), క్రైమ్ బ్రాంచ్-సిఐడి, మరియు నోటిఫికేషన్ల ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పేర్కొన్న ఏజెన్సీలు. అయినప్పటికీ, అవినీతి ఆరోపణలు మరియు మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని అందించడానికి ఈ సంస్థలు బాధ్యత వహిస్తాయి.

డిజిటల్ జనన ధృవీకరణ పత్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశంలో నివేదించబడిన అన్ని జననాలు మరియు మరణాలు అక్టోబర్ 1 నుండి కేంద్రం యొక్క పోర్టల్లో డిజిటల్గా నమోదు చేయబడతాయి.
- 2) డిజిటల్ జనన ధృవీకరణ పత్రాలు విద్యా సంస్థలలో ప్రవేశం, డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ దరఖాస్తులు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు, పాస్పోర్ట్లు, ఆధార్, టటరు నమోదు మరియు వివాహ నమోదుతో సహా వివిధ ప్రయోజనాల కోసం ఒకే పత్రంగా పనిచేస్తాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) ఇది డిజిటల్ జనన ధృవీకరణ పత్రాల జారీకి వీలు కల్పించే జనన మరియు మరణాల నమోదు (సవరణ) చట్టం, 2023 యొక్క ఫలితం.
- 2) జనన నమోదు సమయంలో తల్లిదండ్రులు మరియు సమాచారం ఇచ్చేవారి ఆధార్ సంఖ్యలు ఉన్నట్లయితే, వాటిని సేకరించడాన్ని కూడా చట్టం తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- 3) కేంద్రీకృత డేటాబేస్ జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్, రేషన్ కార్డులు, అస్తి నమోదు మరియు ఎన్నికల జాబితాలను నవీకరణ చేస్తుంది.
- 4) జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్, వాస్తవానికి 2010లో సేకరించబడి, 2015లో నవీకరణ చేయబడింది. ఇది 119 కోట్ల మంది నివాసితుల డేటాబేస్ను కలిగి ఉంది మరియు పౌరసత్వ చట్టం ప్రకారం నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజన్స్ (ఎన్ఆర్ఐ)ని రూపొందించడానికి ఇది ఒక అడుగు.
- 5) రాష్ట్రాలు జనన మరణాలను కేంద్రం యొక్క సివిల్ రిజిస్ట్రేషన్ సిస్టమ్ (సిఆర్ఎస్) పోర్టల్లో నమోదు చేయాలి మరియు రిజిస్ట్రార్-జనరల్ మరియు జనగణన కమిషనరీతో డేటాను పంచుకోవాలి.
- 6) మార్చి 31 నాటికి, 138.72 కోట్ల జనాభాకు ఆధార్ 93% సంతుప్త రేటును సాధించింది.

జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్

- 1) జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ అనేది దేశంలోని సాధారణ నివాసితులందరి జాబితాను కలిగి ఉన్న నిల్వ భాండాగారం.
- 2) జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ ప్రయోజనాల కోసం ఒక సాధారణ నివాసి అనగా ఆరు నెలలు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కాలం పాటు ఒక ప్రదేశంలో నివసించి, మరో ఆరు నెలలు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కాలం అక్కడ నివసించాలని భావించే వ్యక్తి.
- 3) దేశంలో నివసించే వ్యక్తుల సమగ్ర గుర్తింపు డేటాబేస్ను కలిగి ఉండటం దీని లక్ష్యం.
- 4) ఇది జనగణన యొక్క “ఇంటి-జాబితా” దశలో ఇంటింటికి గణన ద్వారా రూపొందించబడింది.

నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజన్స్ (ఎన్ఆర్ఐ)

- 1) పౌరసత్వ నియమాలు 2003 ప్రకారం, నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజన్స్ సంకలనం దిశగా జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ అనునది మొదటి అడుగు.

- 2) నివాసితుల జాబితా సృష్టించబడిన తర్వాత (అనగా, జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్), దేశవ్యాప్తంగా ఎన్ఆర్ఐ ఆ జాబితా నుండి పౌరులను ధృవీకరించడం ప్రారంభించవచ్చు.
- 3) అయితే, ఎన్ఆర్ఐ వలె కాకుండా, జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ అనేది పౌరసత్వ గణన డ్రైవ్ కాదు, ఎందుకంటే ఇది ఆరు నెలల కంటే ఎక్కువ కాలం పాటు ఒక ప్రాంతంలో నివసించే వ్యక్తిని కూడా నమోదు చేస్తుంది.
- 4) ఎన్ఆర్ఐ అనేది ప్రతి గ్రామానికి సంబంధించి 1951 జనాభా లెక్కల నిర్వహణ తర్వాత తయారు చేయబడిన రిజిస్టర్, ఇది ఒక వరుస క్రమంలో ఇళ్ల లేదా హోల్డింగ్లను చూపుతుంది మరియు ప్రతి ఇంటికి లేదా హోల్డింగ్ కి ఎదురుగా అందులో నివసిస్తున్న వ్యక్తుల సంఖ్య మరియు పేర్లను సూచిస్తుంది.

పిఎం కేర్స్ నిధి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కోవిడ్-19 మహమ్మారి సమయంలో అనాథలైన పిల్లలకు పిఎం కేర్స్ నిధి క్రింద అందించిన ప్రయోజనాలను తల్లిదండ్రులు లేని ఇతర పిల్లలకు కూడా వర్తింపజేయవచ్చు అని భారత సుప్రీంకోర్టు కేంద్రాన్ని ప్రశ్నించింది.

మరింత సమాచారం

- 1) కోవిడ్-19, రోడ్డు ప్రమాదం లేదా అనారోగ్యం కారణంగా తల్లిదండ్రులు మరణించినా, అనాథ అనాథే అని భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి నొక్కిచెప్పారు మరియు అనాథలందరికీ సహాయం అందించాలని సూచించారు.
- 2) 2018లో పౌలోమి పావీనీ శుక్లా దాఖలు చేసిన ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం పిటిషన్ ను సుప్రీంకోర్టు విచారిస్తోంది మరియు ఈ విషయం చాలా నంవత్సరాలుగా పెండింగ్ లో ఉంది.
- 3) ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యను తప్పనిసరి చేసే విద్యాహక్కు చట్టం ప్రకారం ప్రభుత్వం అనాథలను, ముఖ్యంగా సామాజికంగా మరియు విద్యావరంగా వెనుకబడిన నేపథ్యాల నుండి వచ్చిన వారిని “బలహీన వర్గాలకు చెందిన పిల్లలు” వర్గంలో చేర్చవచ్చని కోర్టు సూచించింది.

ప్రధానమంత్రి పౌరసహాయం మరియు అత్యవసర పరిస్థితుల నిధి (పిఎం కేర్స్ ఫండ్)

- 1) పిఎం కేర్స్ నిధి అనేది ప్రజారోగ్య అత్యవసర పరిస్థితులు మరియు ప్రకృతి వైపరీత్యాలతో సహా అత్యవసర లేదా విపత్తు పరిస్థితులలో ఉపశమనం అందించడానికి 2020లో సృష్టించబడిన ఒక ప్రత్యేక నిధి.
- 2) ఇది రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 కింద రిజిస్టర్ చేయబడిన పబ్లిక్ ఛారిటబుల్ ట్రస్ట్ గా పనిచేస్తుంది.
- 3) లక్ష్యాలలో ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలు, మౌలిక సదుపాయాలు, పరిశోధన, ప్రభావిత జనాభాకు ఆర్థిక సహాయం మరియు ఏదైనా ఇతర సంబంధిత కార్యకలాపాలకు సహాయం అందించడం వంటివి ఉన్నాయి.
- 4) ఈ నిధికి భారత ప్రధాని అధ్యక్షత వహిస్తారు మరియు రక్షణ, హోం వ్యవహారాలు మరియు ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖల నుండి ఎక్స్-అఫీషియో ధర్మకర్తలు ఉంటారు.
- 5) ప్రధానమంత్రిచే నామినేట్ చేయబడిన అదనపు ధర్మకర్తలు పరిశోధన, ఆరోగ్యం, సైన్స్, సామాజిక సేవ, లా, ప్రభుత్వ పాలన మరియు దాతృత్వం వంటి వివిధ రంగాలలో ప్రముఖ వ్యక్తులు అయి ఉంటారు.
- 6) పిఎం కేర్స్ నిధి పూర్తిగా వ్యక్తులు మరియు సంస్థల నుండి స్వచ్ఛంద విరాళాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది మరియు బడ్జెట్ సహాయాన్ని, కేటాయింపులను పొందదు.

జిల్ జీవన్ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అధికారిక నివేదికలు కొన్ని గ్రామాలలో 100% గృహ కుళాయి కనెక్షన్లు ఉన్నాయని పేర్కొన్నప్పటికీ, చాలా మందికి కుళాయిలు లేవు లేదా కొంతమేరకు మాత్రమే నీటిని పొందుతున్నారు.
- 2) దీనిలో నెలకొనియున్న సవాళ్లు నిరంతర నీటి సరఫరా మరియు క్లిష్టమైన భూభాగాల్లో పైపులు వేయడం.

జిల్ జీవన్ మిషన్ గురించి

- 1) లక్ష్యం: 2024 నాటికి ప్రతి గ్రామీణ కుటుంబానికి పని చేస్తున్న గృహ కుళాయి కనెక్షన్ (ఫంక్షనల్ హౌస్ హెల్డ్ టాప్ కనెక్షన్- ఎఫ్ హెచ్ టి సి) ను అందించడం.

- 2) ఎఫ్ హెచ్ టీ సి అనగా రోజుకు కనీసం 55 లీటర్ల తలసరి నిర్దేశిత నాణ్యత (బిఐఎస్:10500 ప్రమాణం) గల నీటిని ప్రతి రోజూ అందించే గృహ కుళాయి కనెక్షన్.
- 3) ఇది ఒక నవీకరించబడిన పథకం: జల్ జీవన్ మిషన్ అనేది 2009లో ప్రారంభించబడిన జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి కార్యక్రమం యొక్క నవీకరించబడిన రూపం.

జల్ జీవన్ మిషన్ లోని భాగాలు:

- 1) గ్రామంలో గొట్టాల ద్వారా నీటి సరఫరా మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి.
- 2) నమ్మకమైన తాగునీటి వనరుల అభివృద్ధి మరియు/లేదా దీర్ఘకాలిక స్థిరత్వం కోసం ఇప్పటికే ఉన్న వనరులను పెంచడం.
- 3) పాఠశాలలు, అంగన్వాడీ కేంద్రాలు, గ్రామ పంచాయితీ భవనాలు, ఆరోగ్య కేంద్రాలు, వెల్ నెస్ కేంద్రాలు మరియు కమ్యూనిటీ భవనాల కోసం ఫంక్షనల్ ట్యాప్ కనెక్షన్లు.
- 4) కుళాయి కనెక్షన్ పనితీరును పర్యవేక్షించడం.
- 5) నిర్మాణం, ప్లంబింగ్, విద్యుత్ పని, నీటి నాణ్యత నిర్వహణ, శుద్ధి, పరీవాహక రక్షణ మొదలైన వాటి కోసం మానవ వనరుల సాధికారత మరియు అభివృద్ధి.
- 7) సురక్షిత తాగునీరు మరియు వాటాదారుల ప్రమేయంపై అవగాహన ప్రచారాలు.
- 8) కలుషితాలను తొలగించడానికి సాంకేతిక పద్ధతులు.
- 9) గ్రేవాటర్ (గృహ మల రహిత మురుగునీరు) నిర్వహణ.
- 10) యుటిలిటీల అభివృద్ధి, నీటి నాణ్యత ప్రయోగశాలలు, పరీక్ష, నిఘా, పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి, నాలెడ్జ్ సెంటర్లు మరియు సామర్థ్య నిర్మాణం.
- 11) సమాజ చోదిత వంధా: 73వ రాజ్యాంగ సవరణ కారణంగా గ్రామ పంచాయితీలు మరియు స్థానిక సంఘాలు జల్ జీవన్ మిషన్ అమలులో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

- 12) నిధుల భాగస్వామ్య సరళి: హిమాలయా ప్రాంత మరియు ఈశాన్య రాష్ట్రాలకు 90:10, ఇతర రాష్ట్రాలకు 50:50 మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు 100%.

ప్రధాన మంత్రి విశ్వకర్మ యోజన (పిఎంవివై)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, పిఎం మోడీ 13,000 కోట్ల రూపాయల పిఎంవివై పథకాన్ని విశ్వకర్మ జయంతి రోజున కళాకారులు మరియు చేతివృత్తుల వారిని ఉద్ధరించడానికి ప్రారంభించారు.

ఈ పథకం గురించి

- 1) మొదటి సంవత్సరంలో ఐదు లక్షల కుటుంబాలకు మరియు ఐదేళ్లలో 30 లక్షల కుటుంబాలకు రక్షణ కల్పించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) ఆర్థికంగా అట్టడుగున ఉన్న మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన సంఘాలు, ప్రత్యేకించి ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల సమూహాలను లక్ష్యంగా చేసుకుంటుంది.
- 3) పథకం పరిధిలోకి వచ్చే 18 సాంప్రదాయ వృత్తులలో వడ్రంగులు, పడవలు తయారు చేసేవారు, కమ్మరి, స్వర్ణకారులు, దర్జీలు మరియు మొదలైనవారు ఉంటారు.
- 4) కామన్ సర్వీసెస్ సెంటర్ల ద్వారా ఉచితంగా విశ్వకర్మ కార్మికుల నమోదు.
- 5) పిఎం విశ్వకర్మ సర్టిఫికేట్ మరియు గుర్తింపు కార్డ్ ద్వారా గుర్తింపు.
- 6) ప్రాథమిక మరియు అధునాతన శిక్షణ ద్వారా నైపుణ్యాన్ని మెరుగుపరచడం.
- 7) ఇది రూ. 1 లక్ష (మొదటి విడత 18 నెలల్లో తిరిగి చెల్లించాలి) మరియు రూ. 2 లక్షలు (రెండో విడత 30 నెలల్లో తిరిగి చెల్లించాలి) హామీ రహిత సంస్థ అభివృద్ధి రుణాలను అందుబాటులోకి తెస్తుంది.
- 8) 8% వడ్డీ రాయితీ పరిమితితో, 5% రాయితీ వడ్డీ రేటుతో సూక్ష్మ-చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ చెల్లిస్తుంది.
- 9) రుణ హామీ ఫీజులను కేంద్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుంది.
- 10) డిజిటల్ లావాదేవీలు మరియు మార్కెటింగ్ మద్దతు కోసం ప్రోత్సాహకాలు.

- 11) వైపుణ్య శిక్షణ కోసం రూ. 500 మరియు ఆధునిక ఉపకరణాలు కొనుగోలు చేయడానికి రూ. 1,500 స్టైపెండ్.
- 12) 15,000 రూపాయల పనిముట్ల ప్రోత్సాహకం.
- 13) నూతన సాంకేతికతలలో కార్మికులకు పరిజ్ఞానాన్ని అందించడానికి 12 భారతీయ భాషలలో పనిముట్ల బుక్‌లెట్ మరియు వీడియోలు.

ఇండియన్ నాలెడ్జ్ సిస్టమ్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని ఇండియన్ నాలెడ్జ్ సిస్టమ్స్ (ఐకెఎస్), స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో కూడిన 6 ఇండోర్ గేమ్‌లను అభివృద్ధి చేసింది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఈ గేమ్‌లు మూడు విభాగాలుగా విభజించబడ్డాయి: పాచిక ఆధారిత, వ్యూహాత్మక మరియు నిమగ్నక ఆటలు.
- 2) ఈ గేమ్‌లు అంతరాభ్యసన పరిశోధనను ప్రోత్సహిస్తాయి మరియు జాతీయ విద్యా విధానం 2020 ప్రకారం విస్తృతభరితమైన అభ్యాసంపై విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క దార్శనికతకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.
- 3) సంవత్సరం చివరి నాటికి అదనంగా 15 గేమ్‌లను ప్రారంభించాలని భావిస్తున్నారు.

సర్ప్-రజ్జు (పాములు మరియు తాళ్ళు - వైకుంఠపాళి)

- 1) సర్ప్-రజ్జు (వైకుంఠపాళి) ఆట ఐకెఎస్ అభివృద్ధి చేసిన గేమ్‌లలో ఒకటి.
- 2) ఇది సాంప్రదాయ వైకుంఠపాళి ఆటను పోలి ఉంటుంది కానీ స్వదేశీ అంశాలను పొందుపరచి ఉంటుంది.
- 3) ఈ ఆటలో నిచ్చెనలకు బదులుగా తాళ్ళు ఉంటాయి మరియు 72 చతురస్రాలను కలిగి ఉంటాయి, ప్రతి ఒక్కటి హిందూ తత్వశాస్త్రంలోని అంశాలతో పేరు పెట్టబడింది.

భారతీయ ఆటల కార్యక్రమం (భారతీయ గేమ్స్ ప్రోగ్రామ్)

- 1) ఈ ఇండోర్ గేమ్‌లను వచ్చే విద్యా సంవత్సరంలో భారతీయ ఆటల కార్యక్రమం కింద పాఠశాల విద్యార్థులకు పరిచయం చేస్తారు.
- 2) భారతీయ గేమ్స్ ప్రోగ్రామ్ ప్రస్తుత విద్యా సంవత్సరంలో భారతదేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుండి ఇప్పటికే 75 అవుట్‌డోర్ గేమ్‌లను ప్రారంభించింది.
- 3) లాంగ్-తాంగ్, జావెలిన్ త్రో, వతంగ్ ఉద్దయన్

(గాలిపటం ఎగురవేయడం), సీతా ఉద్ధర్ (ఖైదీల స్థావరం) మరియు మర్దానీ ఖేల్ (మార్షల్ ఆర్ట్స్ యొక్క ఒక రూపం) వంటి కొన్ని ప్రసిద్ధ బహిరంగ ఆటలు ఉన్నాయి.

జాదుయి పితర (న్యూజీక్ బాక్స్)

- 1) కొన్ని ఇండోర్ గేమ్‌లు 3 నుండి 8 సంవత్సరాల వయస్సు గల పిల్లల కోసం రూపకల్పన చేసిన ఆట-ఆధారిత అభ్యాస కార్యక్రమం అయిన జాదుయి పితరాలో చేర్చబడ్డాయి.
- 2) జాదుయి పితర కార్యక్రమాన్ని కేంద్ర విద్యా మంత్రి ధర్మేంద్ర ప్రధాన్ ప్రారంభించారు మరియు ఇది జాతీయ విద్యా విధానంలో కీలకమైన అంశం అయిన నేషనల్ కరికులం ఫ్రేమ్‌వర్క్ (ఎన్ సీ ఎఫ్) తో సమలేఖనం చేయబడింది.
- 3) ప్రోగ్రామ్‌లో ప్లేబుక్‌లు, బొమ్మలు, పోస్టర్‌లు, ప్లాష్‌కార్డులు మరియు ఇండోర్ గేమ్‌లు ఉంటాయి.

భారతీయ విజ్ఞాన వ్యవస్థ (ఐకెఎస్):

- 1) ఐకెఎస్ అనేది విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద స్థాపించబడిన ఒక వినూత్న విభాగం మరియు న్యూ ఢిల్లీలోని ఆల్ ఇండియా కౌన్సిల్ ఫర్ టెక్నికల్ ఎడ్యుకేషన్ (ఎఐసీటీఈ) లో భాగంగా పనిచేస్తుంది.
- 2) ఐకెఎస్ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం భారతీయ విజ్ఞాన వ్యవస్థ యొక్క అన్ని అంశాలపై అంతరాభ్యసన పరిశోధనలను ప్రోత్సహించడం.

పిఎం - వాణి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నిపుణుల అభిప్రాయం ప్రకారం, పిఎం - వాణి భారతదేశంలో అభివృద్ధి చేయబడుతున్న యుపీఐ మరియు ఇతర డిజిటల్ ప్రభుత్వ అవస్థాపనల మాదిరిగానే ఊపందుకుంటుంది.

పిఎం-వాణి (ప్రధాన మంత్రి వైపై యాక్సెస్ నెట్‌వర్క్ ఇంటర్‌ఫేస్) గురించి

- 1) పిఎం-వాణి దేశవ్యాప్తంగా వైర్‌లెస్ ఇంటర్నెట్ అనుసంధానతను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) ఇది కమ్యూనికేషన్స్ మంత్రిత్వ శాఖ క్రింది డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ టెలికాం ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.
- 3) తొలుత 2017లో టెలికాం రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (ట్రాయ్) దీనిని సిఫార్సు చేసింది.

పిఎం-వాణి పర్యావరణ వ్యవస్థ యొక్క ముఖ్య భాగాలు:

- 1) పబ్లిక్ డేటా ఆఫీస్: వాణి అనుగుణ్యత గల వై పై యాక్సెస్ పాయింట్లను నిర్వహిస్తుంది మరియు బ్రాడ్ బ్యాండ్ సేవలను అందిస్తుంది.
- 2) పబ్లిక్ డేటా ఆఫీస్ అగ్రిగేటర్: పబ్లిక్ డేటా ఆఫీస్ లను సంకలనం చేస్తుంది, ఆథరైజేషన్ మరియు అకౌంటింగ్ ను పర్యవేక్షిస్తుంది.
- 3) యాప్ ప్రొవైడర్: వినియోగదారు నమోదు మరియు హాట్స్పాట్ లను కనుగొనడం కోసం యాప్ ను అభివృద్ధి చేస్తుంది.
- 4) సెంట్రల్ రిజిస్ట్రీ: యాప్ ప్రొవైడర్లు, పబ్లిక్ డేటా ఆఫీస్ అగ్రిగేటర్లు మరియు పబ్లిక్ డేటా ఆఫీసుల రికార్డులను నిర్వహిస్తుంది.
- 5) పబ్లిక్ డేటా ఆఫీస్ అగ్రిగేటర్లు లైసెన్స్ పొందిన టెల్కోలు/ ఇంటర్నెట్ సర్వీస్ ప్రొవైడర్ల నుండి బ్యాండ్ విడ్త్ ను కొనుగోలు చేస్తారు మరియు వై పై సేవల అందజేత కోసం పిడిఓలకు తిరిగి విక్రయిస్తారు.
- 6) వినియోగదారు నమోదు మరియు హాట్స్పాట్ లను కనుగొనడం కోసం ఒక యాప్ అభివృద్ధి చేయబడుతుంది, ఇది ఎలక్ట్రానిక్ చెల్లింపులకు కూడా వీలు కల్పిస్తుంది.
- 7) వినియోగదారు డేటా గోప్యత మరియు నిల్వ భారతదేశంలోనే నిర్ధారించబడతాయి.
- 8) పబ్లిక్ వై పై నెట్ వర్క్ ద్వారా బ్రాడ్ బ్యాండ్ ఇంటర్నెట్ ను అందించడానికి లైసెన్స్ ఫీజులు అవసరం లేదు.
- 9) వినియోగదారులు ఈ-కెవైసీ ప్రమాణీకరణ తర్వాత పిడిఓ ఆవరణ నుండి నెట్ వర్క్ ను పొందుతారు.

రాష్ట్రీయ విజ్ఞాన పురస్కార్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత ప్రభుత్వం ఏటా ప్రదానం చేసే అనేక శాస్త్ర మరియు సాంకేతిక అవార్డుల స్థానంలో రాష్ట్రీయ విజ్ఞాన పురస్కార్ (ఆర్.వి.పి)ని ఏర్పాటు చేసింది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఆర్.వి.పి శాస్త్రజ్ఞులు, సాంకేతిక నిపుణులు మరియు ఆవిష్కర్తలను గుర్తించే 56 బహుమతులను కలిగి ఉంది, ఇది పూర్వ పద్మ అవార్డుల మాదిరిగానే ఉంటుంది కానీ నగదు భాగం ఉండదు.

- 2) అవార్డులలో మూడు విజ్ఞాన రత్న అవార్డులు, 25 విజ్ఞాన్ శ్రీ అవార్డులు, 25 విజ్ఞాన్ యువ-శాంతి స్వరూప్ భట్నాగర్ అవార్డులు మరియు మూడు విజ్ఞాన్ టీమ్ అవార్డులు ఉన్నాయి.
- 3) అవి భౌతిక శాస్త్రం, రసాయన శాస్త్రం, జీవ శాస్త్రం, గణితం, కంప్యూటర్ సైన్స్, వైద్య విద్య, ఇంజనీరింగ్, వ్యవసాయం, పర్యావరణం, సాంకేతికత, అటామిక్ ఎనర్జీ, అంతరిక్ష శాస్త్రం మరియు మరిన్నింటితో సహా వివిధ రంగాలలో ప్రదానం చేయబడతాయి.
- 4) అవార్డులు మహిళలకు తగిన ప్రాతినిధ్యం కోసం ఉద్దేశించబడ్డాయి మరియు పరిమిత సంఖ్యలో భారతీయ మూలాలు కలిగిన వ్యక్తులకు కూడా ప్రదానం చేయబడతాయి.
- 5) జీవితకాల సహకారాలు, విశిష్ట సహకారాలు, యువ శాస్త్రవేత్తల అసాధారణ సహకారాలు మరియు పరిశోధనా బృందాల అసాధారణమైన సహకారాలు వంటి వివిధ వర్గాలు (కేటగిరీలు) ఉన్నాయి.
- 6) ఈ అవార్డులు ప్రతి ఏటా మే 11న ప్రకటించబడతాయి మరియు 2024 నుండి ఆగస్టు 23న ప్రదానం చేయబడతాయి.
- 7) సైన్స్ మంత్రిత్వ శాఖలు, అకాడమీలు మరియు విశిష్ట శాస్త్రవేత్తలతో కూడిన ఒక కమిటీ అవార్డుల ప్రక్రియను పర్యవేక్షిస్తుంది.

ఎన్.సి.ఈ.ఆర్.టి డీప్డ్-టు-బి-యూనివర్సిటీ హెూదా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసెర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్ (ఎన్.సి.ఈ.ఆర్.టి) ఒక డీప్డ్-టు-బి-యూనివర్సిటీ హెూదాను పొందింది.
- 1) ఎన్.సి.ఈ.ఆర్.టి అనేది 1961లో భారత ప్రభుత్వంచే స్థాపించబడిన స్వయంప్రతిపత్తి సంస్థ.
 - 2) భారతదేశంలో పాఠశాల విద్య నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి విధానాలు మరియు కార్యక్రమాలపై కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు సహాయం చేయడం మరియు సలహా ఇవ్వడం దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం.
 - 3) ఎన్.సి.ఈ.ఆర్.టి పాఠశాల విద్యా రంగంలో ద్వైపాక్షిక

సాంస్కృతిక మార్పిడి కార్యక్రమాలలో కూడా పాత్ర పోషిస్తుంది మరియు అంతర్జాతీయ సంస్థలతో సహకరిస్తుంది.

డీమ్స్-టు-బి-యూనివర్సిటీ హోదా

- 1) ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతంలో రాజీస్తున్న విశ్వవిద్యాలయం కాకుండా ఏదైనా ఇతర ఉన్నత విద్యా సంస్థను విశ్వవిద్యాలయంగా భావించే సంస్థ (డీమ్స్ టూ బి యూనివర్సిటీ) గా ప్రకటించవచ్చు.
- 2) యు.జి.సి సలహా ఆధారంగా డీమ్స్-టు-బి-యూనివర్సిటీ హోదాను మంజూరు చేయడానికి యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ (యుజిసి) చట్టం, 1956 కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది.
- 3) డీమ్స్-టు-బి-యూనివర్సిటీ హోదా కలిగిన సంస్థలు, కోర్సుల రూపకల్పన మరియు శిక్షణలో స్వయంప్రతిపత్తితో సహా ఒక విశ్వవిద్యాలయం యొక్క అకడమిక్ హోదా మరియు అధికారాలను పొందుతాయి.
- 4) ఈ సంస్థలు తమ సొంత సిలబస్లు మరియు కోర్సులను అభివృద్ధి చేయగలవు మరియు వాటికి పరీక్షలు నిర్వహించే అధికారం మరియు డిగ్రీలను ప్రదానం చేసే అధికారం ఉంటుంది.
- 5) 2019 నాటికి, భారతదేశంలో 126 డీమ్స్-టు-బి-యూనివర్సిటీలు ఉన్నాయి, కొన్ని ప్రభుత్వ నియంత్రణలో ఉన్నాయి మరియు మరికొన్ని స్వంత ఆర్థిక వనరులు కలిగి ఉన్నాయి.

ఐఎంఈసి అందించే వాగ్దానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారతదేశం-మిడిల్ ఈస్ట్-యూరోప్ ఎకనామిక్ కారిడార్ (ఐఎంఈసి) స్థాపనకు సంబంధించి న్యూఢిల్లీలో జరిగిన జి20 సదస్సులో అవగాహన ఒప్పందం సంతకం చేయబడింది.

ఇండియా-మిడిల్ ఈస్ట్-యూరోప్ ఎకనామిక్ కారిడార్ (ఐఎంఈసి) గురించి

- 1) ప్రాజెక్ట్ పై సంతకాలు చేసినవారు: భారతదేశం, యూఎస్, సౌదీ అరేబియా, యుఎఈ, ఐరోపా సమాఖ్య, ఇటలీ, ఫ్రాన్స్ మరియు జర్మనీ.
- 2) కారిడార్లు: ఐఎంఈసి రెండు కారిడార్లను కలిగి ఉంది:

భారతదేశాన్ని అరేబియా గల్ఫ్ తో కలుపుతున్న తూర్పు కారిడార్ మరియు గల్ఫ్ ను యూరప్ కు అనుసంధానించే ఉత్తర కారిడార్.

- 3) భాగాలు: ప్రాజెక్ట్ లో రైల్వే, షిప్-టు-రైల్ నెట్వర్క్లు, రోడ్లు రవాణా మార్గాలు, విద్యుత్ కేబుల్, హైడ్రోజన్ పైప్లైన్ మరియు హై-స్పీడ్ డేటా కేబుల్ ఉన్నాయి.

చైనా బెల్ట్ అండ్ రోడ్ ఇనిషియేటివ్

- 1) అధ్యక్షుడు జి జిన్ పింగ్ ఆధ్వర్యంలో 2013లో చైనా దీనిని ప్రారంభించింది.
- 2) ఇది చైనా నుండి యూరప్ మరియు తూర్పు ఆసియాకు పురాతన వాణిజ్య మార్గాలను పునరుద్ధరించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 3) వివిధ దేశాలకు మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టుల కోసం రుణాలు అందించడంతో కూడుకొని ఉంది.
- 4) తరచుగా ప్రాజెక్ట్ అమలు కోసం కాంట్రాక్టులను గెలుచుకునే చైనీస్ కంపెనీలను కలిగి ఉంటుంది.
- 5) చైనీస్ మూలధనం ఎగుమతి, శ్రమ, సాంకేతికత మరియు యువాన్ వినియోగాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- 6) కొత్త ఓడరేవులు, పారిశ్రామిక కేంద్రాలు, ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలు మరియు సైనిక సౌకర్యాల అభివృద్ధిని కలిగి ఉంటుంది.

భారతదేశం మరియు కెనడా మధ్య దౌత్యపరమైన ప్రతిష్టంభన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కెనడాలో ప్రముఖ సిక్కు కెనడియన్ నాయకుడు హర్దీప్ సింగ్ నిజ్జార్ హత్యలో భారతదేశం పాత్ర ఉందని ఆరోపిస్తూ ఒక సీనియర్ భారతీయ దౌత్యవేత్తను కెనడా ప్రభుత్వం బహిష్కరించింది. తదనంతర పరిణామాలలో, ఈ సమస్యలో ఎలాంటి ప్రమేయం లేదని మరియు ఒక సీనియర్ కెనడియన్ దౌత్యవేత్తను బహిష్కరిస్తూ ఒక ప్రకటనను జారీ చేయడం ద్వారా భారతదేశం అంతే వేగంగా ప్రతికారం తీర్చుకుంది.

భారతదేశం మరియు కెనడా సంబంధాలకు మూలస్థంభాలు, రాజకీయ సంబంధాలు

- 1) 1947లో నెలకొల్పబడిన దౌత్య సంబంధాలు.

- 2) ఇవి ప్రజాస్వామ్యం, మానవ హక్కులు, చట్ట నియమం మరియు సహసంబంధాలు అనే పరస్పర మార్పిడి సూత్రాల ఆధారంగా ఉన్నాయి.

ఆర్థిక సంబంధాలు:

- 1) ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం సంవత్సరానికి 6 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకుంది, కెనడాలో భారతీయ పెట్టుబడి 4 బిలియన్ డాలర్ల కంటే ఎక్కువ విలువైనది.
- 2) కెనడా భారతదేశంలో 18వ అతిపెద్ద విదేశీ పెట్టుబడిదారు.
- 3) 600 పైగా కెనడియన్ కంపెనీలు భారతదేశంలో పనిచేస్తున్నాయి.
ప్రవాస సంబంధాలు: ఎన్నారైలతో సహా ప్రపంచంలో అత్యధిక సంఖ్యలో భారతీయ ప్రవాసులు నివసిస్తున్నదేశాలలో కెనడా ఒకటి.

విద్య మరియు ఆవిష్కరణ:

- 1) కెనడాలోని అంతర్జాతీయ విద్యార్థులలో భారతీయ విద్యార్థులు 40% ఉన్నారు.
- 2) మేథో సంపత్తి హక్కులలో సహకారం.
- 3) వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యత: కెనడా ఇండో-వసిఫిక్ వ్యూహంలో భారత్ కీలకమైనది.

శాస్త్రీయ మరియు సాంకేతిక విజ్ఞానాలు:

- 1) ఐసీ- ఇంపాక్ట్ వంటి ఉమ్మడి పరిశోధన ప్రాజెక్టులు.
- 2) ఎర్త్ సైన్స్ మరియు ఆర్కిటిక్ అధ్యయనాలలో సహకారం.

అంతరిక్ష రంగం:

- 1) ఇస్రో మరియు కెనడియన్ అంతరిక్ష ఏజెన్సీ సహకారం.
- 2) ఆంట్రిక్స్ ద్వారా కెనడియన్ నానో ఉపగ్రహాల ప్రయోగం.

20వ ఆసియాన్ - భారత్ మరియు 18వ

తూర్పు ఆసియా సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత ప్రధాని ఇండోనేషియాలోని జకార్తాలో జరిగిన 20వ ఆసియాన్ - ఇండియా శిఖరాగ్ర సదస్సు మరియు 18వ తూర్పు ఆసియా సదస్సుకు హాజరయ్యారు.
- 1) శిఖరాగ్ర సమావేశాలు ఆసియాన్ దేశాలతో భారతదేశ సంబంధాలను బలోపేతం చేయడం లక్ష్యంగా

పెట్టుకున్నాయి.

- 2) భారతదేశం ఉచిత, బహిరంగ మరియు నిబంధనల ఆధారిత ఇండో-వసిఫిక్కు తన నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటించడానికి ఈ వేదికను ఉపయోగించింది.

20వ ఆసియాన్ - ఇండియా శిఖరాగ్ర సదస్సు యొక్క ముఖ్యాంశాలు

- 1) ఆసియాన్ - ఇండియా సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడానికి 12 అంశాలతో కూడిన ప్రతిపాదనను భారత ప్రధాని సమర్పించారు.
- 2) 12 అంశాల ప్రతిపాదన వివిధ అంశాలను కలిగిఉంది:
- 3) ఆగ్నేయాసియా-భారత్-పశ్చిమాసియా-ఐరోపాలను కలిపే మల్టీ-మోడల్ కనెక్టివిటీ మరియు ఆర్థిక కారిడార్లను ఏర్పాటు చేయడం.
- 4) భారతదేశం యొక్క డిజిటల్ ప్రభుత్వ మౌలిక సదుపాయాలను ఆసియాన్ భాగస్వాములతో పంచుకోవడం.
- 5) డిజిటల్ పరివర్తన మరియు ఆర్థిక అనుసంధానతలో సహకరించడానికి డిజిటల్ భవిష్యత్తు కోసం ఆసియాన్-ఇండియా నిధిని ప్రకటించడం.
- 6) పరిజ్ఞాన భాగస్వామిగా “ఆసియాన్ మరియు తూర్పు ఆసియా యొక్క ఆర్థిక మరియు పరిశోధనా సంస్థ” కు మద్దతును పునరుద్ధరించడం.
- 7) బహుపాక్షిక వేదికలలో దక్షిణ ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల యొక్క సమిష్టి ప్రాతినిధ్యం.
- 8) భారతదేశంలోని డబ్ల్యూహెచ్ఓసీ ప్రపంచ సాంప్రదాయ వైద్య కేంద్రంలో చేరడానికి ఆసియాన్ దేశాలను ఆహ్వానిస్తోంది.
- 9) మిషన్ లైఫ్ (వర్యావరణం కొరకు జీవనశైలి) పై సహకారం.
- 10) జన-ఔషధి కేంద్రాల ద్వారా సరసమైన మరియు నాణ్యమైన ఔషధాలను అందించడంలో భారతదేశ అనుభవాన్ని పంచుకోవడం.
- 11) తీవ్రవాదం, ఉగ్రవాద నిధులు మరియు సైబర్-తప్పుడు సమాచారానికి వ్యతిరేకంగా సమిష్టి ప్రయత్నాలు.
- 12) విపత్తును తట్టుకునే మౌలిక సదుపాయాల కోసం కూటమిలో చేరడానికి ఆసియాన్ దేశాలను ఆహ్వానిస్తోంది.
- 13) విపత్తు నిర్వహణలో సహకారం.

14) సముద్ర భద్రత, భద్రత మరియు డౌమైన్ అవగాహనపై మెరుగైన సహకారం.

ఆసియాసియా దేశాల సంఘం (ఆసియాన్)

- ఆసియాన్ గురించి: దాని సభ్యుల మధ్య ఆర్థిక వృద్ధి మరియు ప్రాంతీయ స్థిరత్వాన్ని ప్రోత్సహించడంపై దృష్టి సారించిన ఒక రాజకీయ మరియు ఆర్థిక సంస్థ.
- ఏర్పాటు: 1967లో ఇండోనేషియా, మలేషియా, ఫిలిప్పీన్స్, సింగపూర్ మరియు థాయిలాండ్ ద్వారా స్థాపించబడింది.
- సభ్య దేశాలు: బ్రూనై, కంబోడియా, ఇండోనేషియా, లావోస్, మలేషియా, మయన్మార్, ఫిలిప్పీన్స్, సింగపూర్, థాయిలాండ్ మరియు వియత్నాం.
- విస్తరణ: బ్రూనై 1984లో, వియత్నాం 1995లో, లావోస్ పిడిఆర్ మరియు మయన్మార్ 1997లో, మరియు కంబోడియా 1999లో చేరాయి. దీనితో మొత్తం సభ్య దేశాల సంఖ్య పదికి చేరింది.
- ఆసియాన్ ప్లాన్ (తీ: ఆసియాన్ మరియు తూర్పు ఆసియా దేశాలైన చైనా, దక్షిణ కొరియా మరియు జపాన్ మధ్య సహకారాన్ని సమన్వయం చేసే ఒక వేదిక.
- ఆసియాన్ ప్లాన్ సిక్స్: దీనిలో ఆసియాన్ ప్లాన్ (తీ మరియు భారతదేశం, ఆస్ట్రేలియా మరియు న్యూజిలాండ్ ఉన్నాయి.
- ఆసియాన్ శిఖరాగ్ర సదస్సు: ఆసియాన్ లోని అత్యున్నత విధాన నిర్ణాయక సంస్థ, ఇందులో ఆసియాన్ సభ్య దేశాల అధినేతలు లేదా ప్రభుత్వాలు ఉంటాయి.
- ఆసియాన్ సదస్సు సంవత్సరానికి రెండుసార్లు జరుగుతుంది.
- 1976లో ఇండోనేషియాలోని బాలిలో మొదటి ఆసియాన్ శిఖరాగ్ర సమావేశం జరిగింది.

తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సదస్సు

- దీని గురించి: వ్యూహాత్మక సంభాషణ కోసం ఇండో-పసిఫిక్ యొక్క అత్యున్నత వేదిక.
- ఈ ప్రాంతంలో రాజకీయ, భద్రత మరియు ఆర్థిక సమస్యల గురించి చర్చించడానికి అధినేతల నేతృత్వంలోని వేదిక.
- ఆవిర్భావం: 1991లో అప్పటి మలేషియా ప్రధాన మంత్రి మహతీర్ బిన్ మొహమ్మద్ ద్వారా ప్రచారం చేయబడింది.
- సభ్యులు: మొత్తం 18 సభ్య దేశాలు.
- ఆసియాన్ సభ్యులు: బ్రూనై, కంబోడియా, ఇండోనేషియా,

లావోస్, మలేషియా, మయన్మార్, ఫిలిప్పీన్స్, సింగపూర్, థాయిలాండ్, వియత్నాం.

- ఇతర సభ్యులు: ఆస్ట్రేలియా, చైనా, ఇండియా, జపాన్, న్యూజిలాండ్, రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కొరియా, రష్యా, యునైటెడ్ స్టేట్స్.
- భారతదేశం వ్యవస్థాపక సభ్యులలో ఒకటి.
- నాయకత్వం మరియు అధ్యక్ష స్థానం. ఈ వేదికకు ఆసియాన్ నాయకత్వం వహిస్తుంది.
- అధ్యక్ష స్థానం ఆసియాన్ సభ్య దేశాలలో ప్రతి సంవత్సరం రొటేషన్ పద్ధతిలో నిర్వహించబడుతుంది.

యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క డిజిటల్ మార్కెట్ల చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఐరోపా సమాఖ్య కమిషన్ బిగ్ టెక్ని నియంత్రించే ప్రయత్నాలలో ఆరు ప్రధాన టెక్ కంపెనీలు అందించే 22 సేవలను “గేట్ కీపర్స్”గా నియమించింది.
- 1) గేట్ కీపర్లుగా గుర్తించబడిన టెక్ కంపెనీలు ఆల్ఫాబెట్ (గూగుల్), అమెజాన్, ఆపిల్, మెటా (ఫేస్-బుక్), మైక్రోసాఫ్ట్ మరియు టీకటాక్ యజమాని బైట్ డాన్స్.
- 2) ఈ హోదా నవంబర్లో అమల్లోకి వచ్చిన యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క డిజిటల్ మార్కెట్ల చట్టం (డిఎంఏ) ఆధారంగా రూపొందించబడింది.

ఐరోపా సమాఖ్య డిజిటల్ మార్కెట్ చట్టం గురించి

- 1) మార్చిలో యూరోపియన్ పార్లమెంట్ ఆమోదం పొందిన తర్వాత నవంబర్ 1న యూరోపియన్ యూనియన్ (ఐరోపా సమాఖ్య) లో డిఎంఏ అమల్లోకి వచ్చింది.
- 2) ఆన్లైన్ రంగంలో ‘గేట్ కీపర్స్’గా వ్యవహరిస్తున్న టెక్ కంపెనీల అన్యాయమైన పద్ధతులను పరిష్కరించడం దీని లక్ష్యం.
- 3) కొత్త ప్లాట్ ఫారమ్స్ మరియు ఆవిష్కరణల వృద్ధికి ఆటంకం కలిగించే బిగ్ టెక్ ఆధిపత్యాన్ని ఎదుర్కోవడమే లక్ష్యంగా కలిగిఉంది.
- 4) ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన మే 2, 2023 నుండి ఆరు నెలల తర్వాత వర్తిస్తుంది.

ప్రపంచ జీవ ఇంధన కూటమి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జి20 అధ్యక్ష దేశంగా భారతదేశం నాయకత్వంలో, ప్రపంచ జీవ ఇంధన కూటమి (గ్లోబల్ బయోఫ్యూయల్ అలయన్స్- జిబిఎ) గా పిలువబడే ఒక సంచలనాత్మక కార్యక్రమం ప్రారంభించబడింది.

ప్రపంచ బయో ఫ్యూయల్స్ అలయన్స్ (జిబిఎ)

- 1) జిబిఎ యొక్క వ్యవస్థాపక సభ్యులలో భారతదేశం, యుఎస్ మరియు బ్రెజిల్ ఉన్నాయి మరియు అర్జెంటీనా, కెనడా, ఇటలీ మరియు దక్షిణాఫ్రికా వంటి అదనపు సభ్యులు ఉన్నారు. ఇవన్నీ జి-20 సభ్య దేశాలు.
- 2) జిబిఎ అంతర్జాతీయ సౌర కూటమి నుండి ప్రేరణ పొందింది మరియు స్థిరమైన జీవ ఇంధనాల స్వీకరణను ప్రోత్సహించడం ద్వారా వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 3) జిబిఎ యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం శిలాజ ఇంధనాలకు ప్రత్యామ్నాయంగా జీవ ఇంధనాల ఉత్పత్తి మరియు వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం, రవాణా రంగంలో సాంకేతిక పురోగతులు మరియు సూచనలపై దృష్టి సారించడం.
- 4) ఈ కూటమి జీవ ఇంధనాల మార్కెట్లను పెంచడాన్ని, ప్రపంచ జీవ ఇంధనాల వ్యాపారాన్ని సులభతరం చేయడాన్ని, విధాన అంతర్దృష్టులను పంచుకోవడాన్ని మరియు జాతీయ జీవ ఇంధనాల కార్యక్రమాలకు సాంకేతిక మద్దతును అందించడాన్ని కోరుకుంటుంది.
- 5) జిబిఎ ఉత్తమ అభ్యాసాలను మరియు విజయవంతమైన జీవ ఇంధన కార్యక్రమాలను ఎత్తి చూపుతుంది.
- 6) జీవ ఇంధనాలు జీవరాశి నుండి గ్రహించబడిన ద్రవ ఇంధనాలు. వీటిలో నిర్దిష్ట పంటల నుండి 1జి ఇథనాల్ (మొదటి తరం జీవ ఇంధనం) మరియు వ్యవసాయ వ్యర్థాలు, ఉపయోగించిన పంట నూనె మరియు జంతువుల అవశేషాల నుండి 2జి ఇథనాల్ (రెండవ తరం జీవ ఇంధనం) ఉన్నాయి.
- 7) జిబిఎ యొక్క ప్రాథమిక దృష్టి ఆహార భద్రత, అటవీ నిర్మూలన మరియు 1జి ఇథనాల్ ఉత్పత్తికి సంబంధించిన జీవవైవిధ్య నష్టానికి సంబంధించిన ఆందోళనలను

పరిష్కరించడానికి 2జి ఇథనాల్ను అభివృద్ధి చేయడంపై ఉంది.

- 8) ఉక్రెయిన్ యుద్ధం వంటి వాటి కారణంగా ప్రపంచ ముడి చమురు సరఫరాలలో ఏర్పడిన అంతరాయాలు, మరియు పెట్రోలియం మరియు డీజిల్పై దిగుమతి ఆధారపడటాన్ని తగ్గించాల్సిన అవసరం వంటి కారణాలతో జీవ ఇంధనాలపై కొత్త ఆసక్తి ఏర్పడింది.
- 9) జీవ ఇంధనాలు, ప్రత్యేకించి రెండవ తరం ఇథనాల్ వంటివి విమానయానం, షిప్పింగ్ మరియు సుదూర ట్రక్కింగ్ వంటి కష్టతరమైన అకర్బనీకరణ రవాణా విధానాలలో సంభావ్య ప్రత్యామ్నాయాలుగా పరిగణించబడతాయి.
- 10) జీవ ఇంధనాలు తరచుగా సాంప్రదాయ ఇంధనాలతో మిశ్రితం చేయబడతాయి మరియు వాటి ఉపయోగం అంతర్గత దహన యంత్రాల జీవితాన్ని పొడిగిస్తూ కర్బన వాయు ఉద్గారాలను తగ్గించడంలో సహాయపడుతుంది.
- 11) యూఎస్ మరియు భారతదేశం రెండూ ముడి చమురు దిగుమతులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించేందుకు జీవ ఇంధన ఉత్పత్తిని మరియు బ్లెండింగ్ను గణనీయంగా పెంచే ప్రణాళికలను ప్రకటించాయి.
- 12) భారతదేశం, బ్రెజిల్ మరియు ఇండోనేషియా వంటి వర్ధమాన ఆర్థిక వ్యవస్థలు ప్రపంచ జీవ ఇంధన గిరాకీలో మూడింట రెండు వంతులని పెంచుతాయి, దేశీయ ఫీడ్ స్టాక్లు, ఉత్పత్తి సామర్థ్యం మరియు విధాన ప్రోత్సాహకాలను ప్రభావితం చేస్తాయి.

నల్ల సముద్రం ధాన్యం ఒప్పంద పునరుద్ధరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జూలై 2023లో రష్యా ఉపసంహరించుకున్న నల్ల సముద్రపు ధాన్యం ఒప్పందాన్ని పునరుద్ధరించే అవకాశాలను అన్వేషించడానికి టర్కీ అధ్యక్షుడు రష్యా అధ్యక్షుడితో చర్చలు జరిపారు.

బ్లాక్ సీ గ్రెయిన్ ఇనిషియేటివ్ గురించి

- ♦ లక్ష్యం: నల్ల సముద్రం ప్రాంతంలో రష్యా చర్యల ఫలితంగా సరఫరా గొలుసు అంతరాయాల కారణంగా పెరుగుతున్న ఆహార ధరలను పరిష్కరించడం ఈ చొరవ లక్ష్యం. నల్ల

సముద్రం ప్రాంతాన్ని తరచుగా ప్రవంచంలోని 'బ్రెడ్ బాస్కెట్' అని పిలుస్తారు.

- సంతకం మరియు వ్యవధి: ఈ ఒప్పందం యునైటెడ్ నేషన్స్ (ఐరాస) మరియు టర్కీ చేత మధ్యవర్తిత్వం చేయబడింది, జూలై 2022లో ఇస్టాంబుల్ లో సంతకం చేయబడింది. ప్రారంభంలో, ఇది 120 రోజుల వ్యవధి కోసం రూపొందించబడింది.
- సురక్షితమైన సముద్ర మానవీయ కారిడార్: ఆహార ధరల ద్రవ్యోల్బణాన్ని పరిమితం చేయడానికి తగినంత ధాన్యాల సరఫరాను నిర్ధారించడం ద్వారా మార్కెట్లను స్థిరీకరించే కేంద్ర ఆలోచనతో ఉక్రెనియన్ ఎగుమతులకు ప్రత్యేకించి ఆహార ధాన్యాల కోసం సురక్షితమైన సముద్ర మానవీయ కారిడార్ను ఇది అందిస్తుంది.

ధాన్యాల ఒప్పందం నుండి రష్యా నిష్క్రమించడానికి గల

కారణాలు:

- 1) నెరవేరని వాగ్దానాలు: పాశ్చాత్య ఆంక్షల కారణంగా తన వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు మరియు ఎరువులను ఎగుమతి చేయడంలో ఇబ్బందులతో ఒప్పందం ప్రకారం చేసిన వాగ్దానాలు నెరవేర్చలేదని రష్యా పేర్కొంది.
- 2) ఎగుమతులకు అడ్డంకులు: రష్యా చెల్లింపు ప్లాట్ ఫారమ్లు, బీమా, షిప్పింగ్ మరియు లాజిస్టిక్స్ పై అడ్డంకులను ఎదుర్కొంటున్నది. ఇది వ్యవసాయ ఎగుమతులకు ఆటంకం కలిగిస్తుంది.
- 3) ప్రపంచ ఆహార భద్రత: ప్రపంచ ఆహార భద్రతని నిర్ధారించడంలో సహాయం చేయడానికి రష్యా మొదట ఒప్పందానికి అంగీకరించింది, అయితే దాని ఉపసంహరణకు సమాంతర ఒప్పందాన్ని సమర్థించడంలో వైఫల్యాన్ని కారణంగా పేర్కొంది.

బ్లాక్ సీ గ్రెయిన్ ఇనిషియేటివ్ యొక్క ప్రాముఖ్యత:

- 1) ఉక్రెయిన్ గోధుమ, మొక్కజొన్న, రాప్సీడ్, పొద్దుతిరుగుడు విత్తనాలు మరియు పొద్దు తిరుగు నూనె యొక్క ప్రధాన ప్రపంచ ఎగుమతిదారు మరియు నల్ల సముద్రంలో లోతైన సముద్రపు ఓడరేవులకు ప్రాప్యత కలిగి ఉంది, రష్యా, యూరప్, మధ్య-ప్రాచ్యం మరియు ఉత్తర ఆఫ్రికాతో ప్రత్యక్ష వాణిజ్యానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- 2) కొనసాగుతున్న సంఘర్షణలు ఉన్నప్పటికీ ఉక్రెనియన్ ఓడరేవుల నుండి అవసరమైన వస్తువులను సురక్షితంగా

ఎగుమతి చేయడం ద్వారా ఈ చొరవ ప్రపంచ జీవన వ్యయ సంక్షోభంపై గణనీయమైన ప్రభావాన్ని చూపింది.

- 3) ఇది ధాన్యం అక్రమ నిల్వలను నిరోధించడంలో సహాయపడింది మరియు ప్రపంచ ఆహార సంక్షోభం గురించిన ఆందోళనలను పరిష్కరించడానికి ఆహార ధరలను స్థిరీకరించడంలో దోహదపడింది.

భారత్-సౌదీ అరేబియా వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సౌదీ అరేబియా యువరాజు మొహమ్మద్ బిన్ సల్మాన్ రాష్ట్ర పర్యటన సందర్భంగా ఒప్పందాల మార్పిడి జరిగింది.

- 1) బ్రిక్స్ లో సౌదీ అరేబియా ఇటీవలి చేరిక ఈ సందర్భన యొక్క ప్రాముఖ్యతను పెంచుతుంది.

సందర్భనా ఫలితాలు మరియు ఒప్పందాలు

వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం:

- 1) భారతదేశం యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన వ్యూహాత్మక భాగస్వాములలో ఒకటిగా సౌదీ అరేబియా యొక్క కీలక పాత్రకు గుర్తింపు.
- 2) ఇద్దరు నాయకులు ప్రాంతీయ స్థిరత్వం కోసం తమ భాగస్వామ్య ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పారు.

భారతదేశం-సౌదీ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్య మండలి:

- 1) భారత ప్రధాని మరియు సౌదీ యువరాజు సహా అధ్యక్షత వహించిన ప్రారంభ సమావేశం.
- 2) రక్షణ, శక్తి, భద్రత, విద్య, సాంకేతికత, రవాణా, ఆరోగ్య సంరక్షణ, పర్యాటకం, సంస్కృతి, అంతరిక్షం మరియు సెమీకండక్టర్లతో సహా వివిధ రంగాలపై సమగ్ర చర్చలు.
- 3) ఆర్థిక నహకారం యొక్క నమగ్ర స్వభావాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

పశ్చిమ తీర రిఫైనరీ ప్రాజెక్ట్:

- 1) ఆరాంకో (సౌదీ అరేబియా), అద్నాక్ (యుఎఈ) మరియు భారతీయ కంపెనీలతో కూడిన త్రైపార్షిక ప్రాజెక్ట్.
- 2) 50 బిలియన్ డాలర్ల పెట్టుబడి.
- 3) సౌదీ అరేబియా నుండి 100 బిలియన్ డాలర్ల పెట్టుబడిని చేరవేస్తూ ప్రాజెక్ట్ ను వేగవంతం చేయడానికి ఉమ్మడి టాస్కోఫోర్స్ ఏర్పాటు చేయబడింది.

- 4) భారతదేశంలోని మొట్టమొదటి మరియు అతిపెద్ద గ్రీన్ ఫీల్డ్ రిఫైనరీ మహారాష్ట్రలోని రత్నగిరిలో ఉంది.
- 5) సంవత్సరానికి 60 మిలియన్ టన్నుల ఉత్పత్తి సామర్థ్యం అంచనా.

ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాలు:

- 1) సాంకేతికత, విద్య, వ్యవసాయం మరియు అవినీతి నిరోధకతతో సహా వివిధ రంగాలలో ఎనిమిది ఒప్పందాలు సంతకం చేయబడ్డాయి.
- 2) సెంట్రల్ విజిలెన్స్ కమిషన్ మరియు సౌదీ ఓవర్ సైట్ అండ్ యాంటీ కరప్షన్ అథారిటీ వంటి భారతీయ మరియు సౌదీ సంస్థల మధ్య సహకారం.
- 3) నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ ఆఫ్ ఇండియా మరియు సౌదీ అరేబియాలోని సెలైన్ వాటర్ కన్వర్షన్ కార్పొరేషన్ మధ్య ఒప్పందం.

ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం:

- 1) సౌదీ అరేబియా భారతదేశం యొక్క నాల్గవ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామి.
- 2) గణనీయమైన దిగుమతులు మరియు ఎగుమతులతో 2022 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 29.28 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం.
- 3) నౌకాదళ వ్యాయామం: భారతదేశం మరియు సౌదీ అరేబియా 2021లో తమ మొట్టమొదటి నౌకాదళ ఉమ్మడి వ్యాయామం అయిన “అల్-మొహెద్ అల్-హిందీ వ్యాయామాన్ని” నిర్వహించాయి.

ఐరోపా సమాఖ్య విస్తరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఫ్రాన్స్ మరియు జర్మనీలు ఐరోపా సమాఖ్య విస్తరణ మరియు సంస్కరణల కోసం ఒక విధాన పత్రాన్ని ప్రతిపాదించాయి, దీనిని రెండు దేశాల యూరప్ మంత్రులచే నియమించబడిన 12 మంది నిపుణుల బృందం తయారు చేసింది.
- ఐరోపా సమాఖ్య విస్తరణ కోసం ఈ ప్రతిపాదనలు ఈయూ విస్తరణ కోసం వచ్చిన పిలుపులకు ప్రతిస్పందనగాను

మరియు కొంతమేరకు ఉక్రెయిన్పై రష్యా దాడి కారణంగా ముందుకు తీసుకురాబడినవి.

యూరోపియన్ యూనియన్ (ఐరోపా సమాఖ్య)

- 1) యూరోపియన్ యూనియన్ (ఐరోపా సమాఖ్య) అనేది ప్రధానంగా ఐరోపాలో ఉన్న 27 సభ్య దేశాల రాజకీయ మరియు ఆర్థిక సంఘం.
- 2) ఐరోపా సమాఖ్య మాస్ట్రిక్ట్ ఒప్పందం ద్వారా స్థాపించబడింది, ఇది నవంబర్ 1, 1993 నుండి అమలులోకి వచ్చింది.
- 3) ఐరోపాలో ఆర్థిక మరియు రాజకీయ స్థిరత్వాన్ని ప్రోత్సహించడానికి దాని సభ్య దేశాల మధ్య సహకారం మరియు ఏకీకరణను పెంపొందించడం ఐరోపా సమాఖ్య యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- 4) ఐరోపా సమాఖ్య దాని స్వంత కరెన్సీ “యూరో” ను కలిగి ఉంది, దీనిని దాని సభ్య దేశాలలో 19 దేశాలు వినియోగిస్తాయి.
- 5) ఇది ఒకే మార్కెట్ను నిర్వహిస్తుంది, సభ్య దేశాల మధ్య వస్తువులు, సేవలు మరియు మూలధనం యొక్క ఉచిత తరలింపుకు వీలకల్పిస్తుంది.
- 6) ఐరోపా సమాఖ్య నిర్ణయాలు మరియు విధానాలను రూపొందించడానికి బాధ్యత వహించే యూరోపియన్ కమిషన్, యూరోపియన్ పార్లమెంట్ మరియు కౌన్సిల్ ఆఫ్ ది యూరోపియన్ యూనియన్తో సహా వివిధ సంస్థలు మరియు సంస్థలను కలిగి ఉంది.
- లాటిన్ అమెరికన్ మరియు కరేబియన్ రాజ్యాల (దేశాల) సంఘం (సెలాక్)
- 7) లాటిన్ అమెరికన్ మరియు కరేబియన్ రాజ్యాల (దేశాల) సంఘం అనేది లాటిన్ అమెరికన్ మరియు కరేబియన్ దేశాల ప్రాంతీయ కూటమి, ఇది ఫిబ్రవరి, 2010లో రియో గ్రూప్ కరేబియన్ కమ్యూనిటీ యూనిటీ సదస్సులో ఆలోచించబడింది మరియు డిసెంబర్ 3, 2011న వెనిజులా లోని కారకాస్లో ది డిక్లరేషన్ ఆఫ్ కారకాస్ సంతకంతో ఏర్పడింది. ఇది అమెరికాలలోని 32 సార్వభౌమ దేశాలను కలిగి ఉంది.

అబ్రహం ఒప్పందాలు

- 1) ఇజ్రాయెల్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు బహ్రెయిన్ మధ్య అబ్రహం ఒప్పందం యూఎస్ఏ ద్వారా మధ్యవర్తిత్వం చేయబడింది.

- 2) ఇది 26 సంవత్సరాలలో మొదటి అరబ్-ఇజ్రాయేల్ శాంతి ఒప్పందం.
- 3) ఒప్పందాల ప్రకారం, యువకుల మరియు బహైయన్ ఈ క్రింది వాటిని ఏర్పాటు చేస్తాయి:
- 4) రాయబార కార్యాలయాలు మరియు వరసర రాయబారులు.
- 5) పర్యాటకం, వాణిజ్యం, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు భద్రతతో సహా అనేక రంగాలలో ఇజ్రాయేల్ తో కలిసి పని చేయడం.
- 6) అబ్రహం ఒప్పందాలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ముస్లింలు ఇజ్రాయేల్ లోని చారిత్రాత్మక ప్రదేశాలను సందర్శించడానికి మరియు ఇస్లాంలో మూడవ పవిత్రమైన ప్రదేశమైన జెరూసలేంలోని అల్-అక్సా మసీదులో శాంతియుతంగా ప్రార్థన చేయడానికి కూడా తలుపులు తెరుస్తుంది.

అర్మేనియా-అజర్బైజాన్ వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, నగోర్నో-కరాబాఖ్ లోని అర్మేనియన్ వేర్పాటువాద దళాలు లొంగిపోయాయి మరియు భూభాగంపై తన నియంత్రణను పునరుద్ధరించడానికి అజర్బైజాన్ చేసిన దాడి తరువాత కాల్పుల విరమణకు అంగీకరించాయి.

నాగోర్నో-కరాబాఖ్ ప్రాంతం గురించి

- 1) నగోర్నో-కరాబాఖ్ అనేది దక్షిణ కాకసస్ లో ఉన్న ఒక పర్వత మరియు భారీ అటవీ ప్రాంతం.
- 2) అంతర్జాతీయ చట్టం ప్రకారం, ఇది అజర్బైజాన్ లో భాగంగా గుర్తించబడింది.
- 3) అయినప్పటికీ, దాని జనాభాలో ఎక్కువ భాగం అజెరి పాలనను తిరస్కరించిన జాతి అర్మేనియన్లను కలిగి ఉంది మరియు 1990లలో జరిగిన యుద్ధం తరువాత అజర్-బైజాన్ దళాలు ఈ ప్రాంతం నుండి బయటకు నెట్టివేయబడినప్పటి నుండి అర్మేనియా మద్దతుతో నాగోర్నో-కరాబాఖ్ యొక్క పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉన్నారు.
- 4) ఇంధన నిల్వలు సమృద్ధిగా ఉన్న అజర్బైజాన్ కు సమీపంలో ఉన్న కారణంగా ఈ ప్రాంతం వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది.

- 5) టర్కీ మరియు ఐరోపాకు ఇంధన వనరులను రవాణా చేయడానికి అజర్బైజాన్ కాకసస్ అంతటా గ్యాస్ మరియు చమురు పైప్ లైన్లను ఏర్పాటు చేసింది.
- 6) ఈ పైప్ లైన్ లలో కొన్ని సరిహద్దు నుండి 16 కి.మీ పరిధిలోకి వచ్చే సంఘర్షణ ప్రాంతానికి సమీపంలో ఉన్నాయి.
- 7) అర్మేనియా మరియు అజర్బైజాన్ మధ్య బహిరంగ యుద్ధం జరిగినప్పుడు, ఈ పైప్ లైన్లు లక్ష్యాలుగా మారవచ్చు. ఇది ఇంధన సరఫరాలకు అంతరాయం కలిగించవచ్చు మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా చమురు ధరలు పెరగడానికి దారితీయవచ్చు.

భారతదేశ విదేశీ మారకద్రవ్య నిల్వలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ (ఆర్బీఐ) నివేదించిన ప్రకారం, భారతదేశపు విదేశీ మారకద్రవ్య (ఫారెక్స్) నిల్వలు 1 సెప్టెంబర్ 2023 తో ముగిసిన వారానికి 4.039 బిలియన్ డాలర్లు పెరిగి 598.897 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకున్నాయి.

విదేశీ మారక నిల్వల గురించి

- 1) విదేశీ మారక నిల్వలు బాండ్లు, ట్రెజరీ బిల్లులు మరియు ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలతో సహా విదేశీ కరెన్సీలలో కేంద్ర బ్యాంక్ కలిగి ఉన్న ఆస్తులు.
- 2) దాని ప్రపంచ ప్రాముఖ్యత కారణంగా చాలా విదేశీ మారక నిల్వలు అమెరికన్ డాలర్ల రూపంలో ఉంచబడ్డాయి.

భారతదేశ విదేశీ మారక నిల్వలు వీటిని కలిగి ఉంటాయి:

- ♦ విదేశీ కరెన్సీ ఆస్తులు
- ♦ బంగారం నిల్వలు
- ♦ ప్రత్యేక డ్రాయింగ్ హక్కులు
- ♦ అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధిలో రిజర్వ్ స్థానం

లబైల్ ద్రవ్యోల్బణం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశ లబైల్ ద్రవ్యోల్బణం జూలైలో 7.44% నుండి పడిపోయి ఆగస్టులో 6.83%కి తగ్గింది.
- 2) అధిక ద్రవ్యోల్బణానికి దోహదపడుతూ ఆహార ధరలు దాదాపు 10% వద్ద పెరిగాయి.

రిటైల్ ద్రవ్యోల్బణం

- 1) రిటైల్ ద్రవ్యోల్బణాన్ని వినియోగదారుల ధరల సూచీ ద్రవ్యోల్బణం అని కూడా పిలుస్తారు. ఇది వినియోగదారులు వ్యక్తిగత ఉపయోగం కోసం కొనుగోలు చేసే వస్తువులు మరియు సేవల ధరలు కాలక్రమేణా పెరిగే రేటు.
- 2) ఇది ఆహారం, దుస్తులు, గృహాలు, రవాణా మరియు వైద్య సంరక్షణతో సహా సాధారణంగా గృహాలు కొనుగోలు చేసే వస్తువులు మరియు సేవల బాస్కెట్ ధరలో మార్పును కొలుస్తుంది.

ఎన్.పి.సి.ఐ ద్వారా కొత్త చెల్లింపు ప్రత్యామ్నాయాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బిఐ) ప్రపంచ ఫిన్టెక్ ఫెస్టివల్లో నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎన్.పి.సి.ఐ) ఉత్పత్తులను ప్రారంభించినట్లు ప్రకటించింది.

మరింత సమాచారం

- 1) క్రెడిట్ లైన్ ఆన్ యుపిఐ: ఈ ప్రోడక్ట్ యుపిఐ ద్వారా బ్యాంకుల నుండి ముందస్తుగా మంజూరు చేయబడిన క్రెడిట్ లైన్లను పొందడానికి వినియోగదారులకు వీలుకల్పిస్తుంది, తద్వారా ఆర్థిక చేరిక మరియు అవిష్కరణలను పెంపొందిస్తుంది.
- 2) యుపిఐ లైట్ ఎక్స్: దీని కింద, వినియోగదారులు ఇప్పుడు తక్కువ కనెక్టివిటీ ఉన్న ప్రాంతాల్లో కూడా ఆఫ్లైన్లో డబ్బును పంపగలరు మరియు స్వీకరించగలరు. యుపిఐ లైట్ చెల్లింపులు వేగంగా ఉంటాయి మరియు తక్కువ ప్రాసెసింగ్ సమయాన్ని కలిగి ఉంటాయి.
- 3) యుపిఐ ట్యాప్ అండ్ పే సదుపాయం: సాంప్రదాయ స్కాన్ మరియు చెల్లింపుతో పాటు, ఇది వినియోగదారులకు వేగంగా చెల్లింపుల కోసం వ్యాపార సంస్థలలో నియర్ ఫీల్డ్ కమ్యూనికేషన్ (ఎన్ ఎఫ్ సి) ఆధారిత క్యూఆర్ కోడ్లను ట్యాప్ చేయడానికి వీలుకల్పిస్తుంది.
- 4) హలో యుపిఐ! యుపిఐ పై సంభాషణతో చెల్లింపులు: ఇది మరిన్ని ప్రాంతీయ భాషా భాషలతో పాటు హిందీ మరియు ఆంగ్లంలో యాప్లు, టెలికాం కాల్లు మరియు ఇంటర్నెట్ ఆఫ్ థింగ్స్ పరికరాల ద్వారా మాటలతో

యుపిఐ చెల్లింపులను చేయడానికి వినియోగదారులకు వీలుకల్పిస్తుంది.

- 5) బిల్ పే కనెక్ట్ - సంభాషణ బిల్లు చెల్లింపులు: బిల్ చెల్లింపుల కోసం భారత్ బిల్ పే ఒక దేశవ్యాప్త నంబర్ను ప్రవేశపెట్టింది. దీనితో, వినియోగదారులు స్మార్ట్ఫోన్లు లేదా మొబైల్ డేటా లేకుండా కూడా సాధారణ సందేశం పంపడం ద్వారా లేదా మిస్డ్ కాల్ ఇవ్వడం ద్వారా వారి బిల్లులను పొందవచ్చు మరియు చెల్లించవచ్చు. వాయిస్ సహాయ బిల్లు చెల్లింపు సౌకర్యం కూడా అందుబాటులో ఉంది.

బీమా సుగమ్ వేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బీమా నియంత్రణ సంస్థ అయిన ఐ.ఆర్.డి.ఐ.ఐ ఒక స్టీరింగ్ కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది. ఇది దాని ప్రతిష్టాత్మక బీమా సుగమ్ ప్లాట్ఫారమ్ను రూపొందించడానికి అత్యున్నత నిర్ణయాధికార సంస్థగా పనిచేస్తుంది.

బీమా సుగమ్ ప్లాట్ఫారమ్ గురించి

- 1) వ్యక్తులు ఆన్లైన్లో జీవిత, ఆరోగ్య, వాహన లేదా ఆస్తి కి సంబంధించిన బీమా పాలీసీలను కొనుగోలు చేసే సామర్థ్యాన్ని బీమా సుగమ్ అందిస్తుంది.
- 2) బీమా కంపెనీలు, ఏజెంట్లు, బ్రోకర్లు, బ్యాంకులు మరియు అగ్రిగేటర్లు బీమా సంబంధిత సేవలను పొందగల మరియు అందించగల కేంద్రీకృత మార్కెట్ ప్లేస్ను ప్లాట్ఫారమ్ అందిస్తుంది.
- 3) పాలీసీ కొనుగోలు, క్లెయిమ్ సెటిల్మెంట్, బీమా సలహా మరియు ఫిర్యాదుల పరిష్కారంతో సహా బీమా సంబంధిత ప్రశ్నలతో వినియోగదారులకు సహాయం చేయడానికి ఇది కేంద్ర డేటాబేస్గా ఉపయోగపడుతుంది.
- 4) ఈ ప్లాట్ఫారమ్ నూతన లేదా శాండ్ బాక్స్ బీమా ఉత్పత్తులను త్వరగా ఆమోదించడానికి, అవిష్కరణలను మరియు ఖాతాదారులకు వివిధ ఐచ్ఛికాలను అందిస్తుంది.

భారతదేశంలో నిరుద్యోగాన్ని కొలవడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2021-22లో, 2021-22కి సంబంధించిన పీరియాడిక్ లేబర్ ఫోర్స్ సర్వే (పి.ఎల్.ఎఫ్.ఎస్) ప్రకారం భారతదేశ

నిరుద్యోగిత రేటు 4.1%కి పడిపోయింది. అయితే ఇది యూఎస్ యొక్క నిరుద్యోగిత రేటు (3.5% మరియు 3.7% మధ్య హెచ్చుతగ్గులతో ఉంది) కంటే ఎక్కువ. ఇది ఈ రెండు దేశాలు మధ్య వ్యత్యాసమైన ఆర్థిక దృశ్యాలను ఎత్తిచూపుతుంది మరియు రెండింటిలో నిరుద్యోగాన్ని కొలవడానికి వేర్వేరు పద్ధతులు ఉన్నాయి.

నిరుద్యోగం గురించి

- 1) అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ (ఇంటర్నేషనల్ లేబర్ ఆర్గనైజేషన్- ఐఎల్ఓ) నిరుద్యోగం అనేది ఉద్యోగం లేకుండా ఉండటం, పని కోసం అందుబాటులో ఉండటం మరియు చురుకుగా ఉపాధిని కోరుకోవడం అని నిర్వచిస్తుంది.
- 2) పని కోసం చురుకుగా శోధించని వారు నిరుద్యోగులుగా పరిగణించబడరు.

శ్రామిక శక్తి:

- 1) ఇందులో ఉద్యోగులు మరియు నిరుద్యోగులు ఉంటారు.
- 2) ఈ వర్గాలలో లేనివారు (ఉదా., విద్యార్థులు, జీతం లేని గృహ శ్రామికులు) కార్మిక శక్తికి వెలుపల వర్గీకరించబడ్డారు.

నిరుద్యోగం రకాలు:

- 1) ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగం: వ్యవసాయం మరియు అసంఘటిత రంగాలలో అవసరమైన వారి కంటే ఎక్కువ మంది ఉపాధి పొందుతున్నారు.
- 2) కాలానుగుణ నిరుద్యోగం: సంవత్సరంలో నిర్దిష్ట సీజన్లలో సంభవిస్తుంది, వ్యవసాయ కార్మికులలో సాధారణం.
- 3) నిర్మాణాత్మక నిరుద్యోగం: అందుబాటులో ఉన్న ఉద్యోగాలు మరియు కార్మికుల నైపుణ్యాల మధ్య అసమతుల్యత నుండి ఉత్పన్నమవుతుంది.
- 4) చక్రీయ నిరుద్యోగం: పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థల్లో ప్రబలంగా ఉన్న ఆర్థిక చక్రాలతో ముడిపడి ఉంది.
- 5) సాంకేతిక నిరుద్యోగం: సాంకేతిక పురోగతి కారణంగా ఉద్యోగ నష్టం.
- 6) ఘర్షణ నిరుద్యోగం: ఉద్యోగాలు మారుతున్నప్పుడు లేదా వేరే ఉద్యోగం కొరకు వెతుక్కుంటున్న సమయంలో సంభవిస్తుంది.
- 7) హాని కలిగించే ఉపాధి: సరైన ఒప్పందాలు లేకుండా అనధికారిక, అసురక్షిత పని.

భారతదేశంలో నిరుద్యోగం కొలత:

- 1) సాధారణ ప్రధాన మరియు అనుబంధ స్థితి: మునుపటి సంవత్సరంలో ఒక కార్యకలాపానికి ఎక్కువ సమయం వెచ్చించిన దాని ఆధారంగా ప్రధాన స్థితి నిర్ణయించబడుతుంది.
- 2) ప్రస్తుత వారపు స్థితి: ముందు వారంలోని కార్యాచరణ ఆధారంగా ఉపాధి స్థితి.
- 3) సాధారణ ప్రధాన స్థితి తక్కువ నిరుద్యోగిత రేటుకు దారితీస్తుంది, అయితే ప్రస్తుత వారపు స్థితి తరచుగా అధిక రేట్లు ఇస్తుంది.

ఇంక్రిమెంటల్ క్యాష్ రిజర్వ్ రేషియో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థలో అదనపు ద్రవ్యత్వాన్ని కొనసాగించడానికి ఇంక్రిమెంటల్ నగదు నిల్వల నిష్పత్తి (ఐ సిఆర్ఆర్) ని దశలవారీగా నిలిపివేస్తున్నట్లు ఇటీవల ఆర్బీఐ ప్రకటించింది.
- 2) ద్రవ్యత్వానికి ఆకస్మిక కుదుపులను నివారించడానికి మరియు ఈ పరివర్తన సాఫీగా ఉండటం కొరకు రిజర్వు బ్యాంకు ఐ సిఆర్ఆర్ కింద ఉన్న నిధులను దశలవారీగా విడుదల చేస్తుంది.
- 3) ఐసిఆర్ఆర్ ను నిలిపివేసే క్రమంలో మొదటి మరియు రెండవ దశలలో, ప్రతి బ్యాంకు యొక్క స్వాధీనం చేసుకున్న నిధులలో 25% విడుదల చేయబడుతుంది మరియు మిగిలిన 50% మూడవ దశలో విడుదల చేయబడుతుంది.

- 4) ఈ దశలవారీ విధానం ప్రత్యేకించి పండుగ సీజన్లో పెరిగిన రుణ డిమాండ్‌ను తీర్చడానికి బ్యాంకులకు తగినంత ద్రవ్యత్వాన్ని కలిగి ఉండేలా చూడటం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

5) నగదు నిల్వల నిష్పత్తి మరియు ఇంక్రిమెంటల్ నగదు నిల్వల నిష్పత్తి

నగదు నిల్వల నిష్పత్తి (సిఆర్ఆర్):

- 1) సిఆర్ఆర్ అనేది రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా వద్ద వాణిజ్య బ్యాంకులు ద్రవ్యరూప నిల్వలుగా ఉంచే బ్యాంక్ నికర డిమాండ్ మరియు సమయ బాధ్యతల భాగం. దీనిని కాలానుగుణంగా రిజర్వ్ బ్యాంకు నిర్ణయిస్తుంది.
- 2) ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ రంగ బ్యాంకులు, విదేశీ బ్యాంకులు, ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకులు మరియు సహకార బ్యాంకులతో సహా అన్ని షెడ్యూల్డ్ కమర్షియల్ బ్యాంకులు సిఆర్ఆర్ ను తప్పనిసరిగా నిర్వహించాలి.
- 3) సిఆర్ఆర్ కింద రిజర్వ్ బ్యాంకు వద్ద ఉన్న తమ నిధులపై బ్యాంకులు ఎలాంటి వడ్డీని పొందవు.
- 4) ఇది 1934 ఆర్బీఐ చట్టం ప్రకారం చట్టబద్ధమైన అవసరం.

పెరుగుతున్న నగదు నిల్వల నిష్పత్తి (ఐ సిఆర్ఆర్):

- 1) ఐసిఆర్ఆర్ అనేది సిఆర్ఆర్ ని పోలి ఉంటుంది మరియు బ్యాంకులు తమ ఫండ్స్ లో నిర్దిష్ట భాగాన్ని ఆర్బీఐ వద్ద కేటాయించాలి మరియు ఈ మొత్తంపై వారు వడ్డీని పొందరు.
- 2) సాధారణ సిఆర్ఆర్ కి అదనంగా ఐ సిఆర్ఆర్ ని విధించే విచక్షణాధికారం ఆర్బీఐకి ఉంది.
- 3) ఉదాహరణకు, ఆర్బీఐ నిర్దిష్ట కాలానికి తమ డిపాజిట్లలో నిర్దిష్ట పెరుగుదలపై ఐ సిఆర్ఆర్ ని నిర్వహించమని బ్యాంకులను కోరవచ్చు.

థాలినోమిక్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) శాఖాహార థాలీ (భోజన ప్లేటు) ధర 24.26% పెరిగి రూ.33.8కి మరియు మాంసాహార థాలీ ధర 12.54% పెరిగి రూ.67.3కి చేరుకుంది.
- 2) దీనితో పాటు, ఐదుగురు సభ్యుల కుటుంబానికి నెలవారీ ఖర్చు: శాఖాహారం థాలీకి రూ. 1,980, మాంసాహార థాలీకి రూ. 2,250 కు చేరింది.

థాలినోమిక్స్ గురించి

- 1) థాలినోమిక్స్ అనేది భారతదేశంలో ఒక ప్లేట్ ఆహారానికి సంబంధించిన ఆర్థిక శాస్త్రాన్ని సూచిస్తుంది, ఇది దేశవ్యాప్తంగా ఒక సాధారణ వ్యక్తి భోజనం (థాలీ) ఖర్చును

లెక్కించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఆగస్ట్ లో రిటైల్ ద్రవ్యోల్బణం దాదాపు 7% గా నమోదైంది. ఇది ఆర్బీఐ యొక్క సౌకర్యవంతమైన స్థాయి అయిన 4% కంటే చాలా ఎక్కువగా ఉంది.

ఆర్బీఐ యొక్క స్వీయ-నియంత్రణ సంస్థ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఆర్బీఐ గవర్నర్ ఫిన్ టెక్ (ఆర్థిక సాంకేతికత) రంగంలో ఒక స్వీయ-నియంత్రణ సంస్థ (సెల్ఫ్ రెగ్యులేటరీ ఆర్గనైజేషన్ - ఎస్ఆర్ఓ) ని స్థాపించాలని ఫిన్ టెక్ సంస్థలకు పిలుపునిచ్చారు.

ఎస్ఆర్ఓ పాత్ర

- 1) ఎస్ఆర్ఓ లు అనేవి పారదర్శకత, న్యాయమైన పోటీ మరియు వినియోగదారుల రక్షణ కోసం పరిశ్రమ-నిర్దిష్ట నియమాలు మరియు ప్రమాణాలను ఏర్పాటు చేయడం మరియు అమలు చేయడం వంటి బాధ్యత కలిగిన ప్రభుత్వేతర సంస్థలు.
- 2) స్వీయ-నియంత్రణ ప్రక్రియలను అభివృద్ధి చేయడానికి మరియు నిర్వహించడానికి పరిశ్రమ వాటాదారులతో ఎస్ఆర్ఓలు సహకరిస్తాయి.
- 3) అవి నియమాలు మరియు ప్రమాణాలను అమలు చేయడానికి, సభ్యుల నమ్మతిని నిర్ధారించడానికి నిష్పాక్షికమైన యంత్రాంగాలను నిర్వహిస్తాయి.
- 4) ఎస్ఆర్ఓలు మార్కెట్ సమగ్రత, ప్రవర్తన, డేటా గోప్యత, సైబర్ సెక్యూరిటీ మరియు రిస్క్ మేనేజ్మెంట్ వంటి సమస్యలను పరిష్కరిస్తాయి.

ఎస్ఆర్ఓ ఆవశ్యకత:

- 1) అధిక-వడ్డీ రేట్లు మరియు రుణగ్రహీతల వేధింపులు వంటి ఫిన్ టెక్ రంగంలోని నైతిక ఆందోళనలు ఎస్ఆర్ఓల ఆవశ్యకతను ప్రధానంగా చూపుతాయి.
- 2) ఎస్ఆర్ఓలు బాధ్యతాయుతమైన వద్దతలను ప్రోత్సహించడం మరియు నైతిక ప్రమాణాలను నిర్వహించడం ద్వారా వినియోగదారులు, పెట్టుబడిదారులు మరియు నియంత్రణదారుల మధ్య సమ్మతాన్ని పెంపొందించడంలో సహాయపడతాయి.

ఫిన్ టెక్

- 1) ఫిన్ టెక్ అనేది ఆర్థిక సేవల డెలివరీ మరియు వినియోగాన్ని

మెరుగుపరచడానికి మరియు ఆటోమేట్ చేయడానికి సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడాన్ని సూచిస్తుంది.

- 2) ఇది కంప్యూటర్లు మరియు స్మార్ట్ఫోన్లలో ఉపయోగించే ప్రత్యేక సాఫ్ట్ వేర్ మరియు అల్గారిథమ్లను కలిగి ఉంటుంది.

పర్వేజింగ్ మేనేజర్స్ ఇండెక్స్ (పిఎంఐ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పర్వేజింగ్ మేనేజర్స్ ఇండెక్స్ (పిఎంఐ) ద్వారా కొలవబడిన భారతదేశ సేవల రంగ ఉత్పత్తి జూలైలో 13 సంవత్సరాల గరిష్ట స్థాయి 62.3 నుండి ఆగస్టులో 60.1కి తగ్గింది.

పర్వేజింగ్ మేనేజర్స్ ఇండెక్స్ (పిఎంఐ): ఒక ఆర్థిక సూచిక

- 1) పర్వేజింగ్ మేనేజర్స్ ఇండెక్స్ (పిఎంఐ) అనేది ఉత్పాదక మరియు సేవా రంగాలలో ఆర్థిక ధోరణుల ప్రబలమైన దిశలో అంతర్దృష్టులను అందించే కీలకమైన ఆర్థిక సూచిక.
- 2) ఇది వారి ఆర్థిక కార్యకలాపాలను అంచనా వేయడానికి వివిధ కంపెనీల మధ్య నెలవారీ నర్వేల నుండి తీసుకోబడింది.

పిఎంఐ రకాలు:

- తయారీ పిఎంఐ
- సేవల పిఎంఐ
- మిశ్రమ సూచీ (తయారీ మరియు సేవల పిఎంఐ)

పిఎంఐ యొక్క గణన:

- పిఎంఐ 0 నుండి 100 స్కేల్లో సూచించబడుతుంది
- 50 పైన విలువ విస్తరణను సూచిస్తుంది
- 50 క్రింది విలువ సంకోచాన్ని సూచిస్తుంది
- సరిగ్గా 50 విలువ మార్పు ఏమీ లేకపోవడాన్ని సూచిస్తుంది మరియు
- మునుపటి నెలలో తగ్గుదల అనునది ఆర్థిక సంకోచాన్ని సూచిస్తుంది.

ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్ఛేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా (సెబీ) ఒక గంట ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్ వ్యవస్థను అమలు చేయాలని

యోచిస్తోంది, ఇది సెటిల్మెంట్ ప్రక్రియను గణనీయంగా వేగవంతం చేస్తుంది.

ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్ గురించి:

- 1) ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్లో పేర్కొన్న పరిష్కార తేదీలో నిధులు మరియు సెక్యూరిటీల బదిలీ ఉంటుంది.
- 2) ప్రస్తుతం, 'టిం1' సెటిల్మెంట్గా సూచించబడే ట్రేడ్ తేదీ మరియు సెటిల్మెంట్ తేదీ మధ్య జాప్యం జరుగుతోంది.
- 3) టిం1 సెటిల్మెంట్ కింద, వాస్తవ లావాదేవీ జరిగిన ఒక రోజు లేదా 24 గంటలలోపు లావాదేవీలు పరిష్కరించబడతాయి.

టిం1 సెటిల్మెంట్:

- 1) భారతదేశం జనవరి 2023లో టిం1 సెటిల్మెంట్ చక్రానికి మారింది. అత్యధికంగా లిస్ట్ చేయబడిన సెక్యూరిటీల కోసం ఈ చక్రాన్ని స్వీకరించిన రెండవ దేశంగా నిలిచింది. (మొదటి దేశం చైనా).
- 2) టిం1 సెటిల్మెంట్ స్టాక్ మార్కెట్లో పాల్గొనేవారికి కార్యాచరణ సామర్థ్యం, వేగవంతమైన ఫండ్ బదిలీలు, శీఘ్ర షేర్ డెలివరీ మరియు మెరుగైన సౌలభ్యాన్ని అందించింది.

ఒక గంట ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్:

- 1) ఒక గంట ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్ వ్యవస్థలో, కిందివి జరుగుతాయి:
- 2) పెట్టుబడిదారుడు ఒక షేరును విక్రయిస్తే, అమ్మకం ద్వారా వచ్చిన డబ్బు ఒక గంటలోపు వారి ఖాతాలో జమ చేయబడుతుంది.
- 3) కొనుగోలుదారు ఒక గంటలోపు వారి డీమ్యాట్ ఖాతాలో షేర్లను స్వీకరిస్తారు.
- 4) ఒక గంట ట్రేడ్ సెటిల్మెంట్ కు మారడం అనేది క్రింది వాటితో సహా అనేక ప్రయోజనాలను కలిగి ఉంటుందని అంచనా వేయబడింది:
- 5) నగదు విభాగంలో ట్రేడింగ్ పరిమాణం పెరగడం.
- 6) పెట్టుబడిదారులు తమ ట్రేడింగ్ల సెటిల్మెంట్ కోసం ఒకటి లేదా రెండు రోజులు వేచి ఉండకుండా, అదే ట్రేడింగ్ రోజున ఒక స్టాక్ నుండి మరొక స్టాక్ కు వేగంగా మారగల సామర్థ్యం.

బి ఇంపాజిబుల్ ట్రీనిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పెరుగుతున్న ధరలతో పోరాడేందుకు యుఎస్ ఫెడరల్ రిజర్వ్ వడ్డీ రేట్లను పెంచుతున్నందున ఇంపాజిబుల్ ట్రీనిటీ లేదా ట్రైలమాపై ఇటీవల దృష్టి సారించబడినది.

బి ఇంపాజిబుల్ ట్రీనిటీ (ట్రైలమా)

- 1) ఈ ఆలోచనను కెనడియన్ ఆర్థికవేత్త రాబర్ట్ ముండెల్ మరియు బ్రిటిష్ ఆర్థికవేత్త మార్క్స్ ఫ్లెమింగ్ 1960ల ప్రారంభంలో స్వతంత్రంగా ప్రతిపాదించారు.
- 2) ఇంపాజిబుల్ ట్రీనిటీ అనేది ఒక ఆర్థిక వ్యవస్థ స్వతంత్ర ద్రవ్య విధానాన్ని అనుసరించడం, స్థిర మారకపు రేటును నిర్వహించడం మరియు ఉచిత మూలధన ప్రవాహం అనే అంశాలు మూడింటినీ ఏకకాలంలో సాధించలేదు అనే భావనను సూచిస్తుంది.
- 3) దేశాలు ఈ మూడు లక్ష్యాలలో రెండింటినీ ఉత్తమంగా సాధించగలవు.

నెలకొనియున్న సవాళ్లు:

- 1) ఉచిత మూలధన ప్రవాహం మరియు స్థిర మారకపు రేటుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం అంటే ద్రవ్య విధానంపై నియంత్రణ కోల్పోవడం.
- 2) స్థిర మారకపు రేటు మరియు స్వతంత్ర ద్రవ్య విధానాన్ని నిర్వహించడానికి మూలధన నియంత్రణలను విధించడం అవసరం.
- 3) స్వతంత్ర ద్రవ్య విధానం మరియు ఉచిత మూలధన ప్రవాహాన్ని ఎంచుకోవడం మార్పిడి రేటు అస్థిరతకు దారితీస్తుంది.
- 4) ఇంపాజిబుల్ ట్రీనిటీకి ఉదాహరణలు: 1997లో ఆసియా ఆర్థిక సంక్షోభం మరియు 1992లో యూరోపియన్ ఎక్స్‌చేంజ్ రేట్ మెకానిజం సంక్షోభం వంటి గత ఆర్థిక సంక్షోభాలు ఈ మూడు లక్ష్యాలను సమతుల్యం చేయలేకపోవడం వల్ల ఏర్పడింది.

ఇంపాజిబుల్ ట్రీనిటీతో భారతదేశ పోరాటం:

- 1) భారతదేశం ద్రవ్య విధాన స్వాతంత్ర్యం, స్థిర మారకం రేటు మరియు ఉచిత మూలధన ప్రవాహాన్ని సమతుల్యం చేసే సవాలుతో పోరాడుతోంది.
- 2) మాంద్యం ఏర్పడకుండా ఉండటానికి యుఎస్ ఫెడరల్ రిజర్వ్‌తో పోల్చితే వడ్డీ రేట్లను పెంచడంలో ఆర్బీఐ

జాగ్రత్తగా ఉంది, ఇది మూలధన పెరుగుదల మరియు కరెన్సీ తరుగుదలకు దారితీయవచ్చు.

- 3) భారతదేశం యొక్క విదేశీ మారక నిల్వలు ప్రధానంగా 'హాట్ మనీ' మరియు కార్పొరేట్ రుణాలను కలిగి ఉంటాయి కానీ వాణిజ్య ఆదాయాలను కాదు, ఇది కరెన్సీ స్థిరత్వానికి సవాళ్లను కలిగిస్తుంది.
- 4) భారతదేశం దిగుమతి నిషేధాలు మరియు వన్ను మార్పులతో సహా మూలధన నియంత్రణ చర్యలను అమలు చేసింది, మూలధన ప్రవాహాలను నిర్ణీత కాలానికి తరలించింది, అయితే వాటి ప్రభావం అనిశ్చితంగా ఉంది.
- 5) చైనా యొక్క ఆర్థిక విధానాలు మరియు కరెన్సీ మార్పులు భారతదేశం యొక్క వాణిజ్య సంతులనం మరియు కరెన్సీ స్థిరత్వాన్ని ప్రభావితం చేయగలవు.

భారతదేశం యొక్క విదేశీ రుణం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి 'భారతదేశ విదేశీ రుణం: ఒక స్థితి నివేదిక 2022-23'ని విడుదల చేశారు.

నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు

- 1) భారతదేశం యొక్క విదేశీ రుణం 2023 మార్చి చివరి నాటికి 624.7 బిలియన్ డాలర్లుగా ఉంది.
- 2) రుణ-సేవ నిష్పత్తి 5.3% గా ఉంది, ఇది సౌకర్యవంతమైన పరిధిలోనే ఉన్నట్లు పరిగణించబడుతుంది.
- 3) 2021-22 మార్చి చివరి నుండి మరియు 2022-23 మధ్య జీడిపీలో విదేశీ రుణం నిష్పత్తి 20% నుండి 18.9%కి తగ్గింది.
- 4) దీర్ఘకాలిక రుణం మొత్తం విదేశీ రుణంలో 79.4%గా ఉండటం స్థిరత్వానికి దోహదపడింది.

రుణ-సేవా నిష్పత్తి:

- 1) 2022-23లో రుణ-సేవ నిష్పత్తి 5.2% నుండి 5.3%కి కొద్దిగా పెరిగింది.
- 2) ఈ పెరుగుదల ప్రాథమికంగా అధిక రుణ సేవా చెల్లింపుల కారణంగా జరిగింది, ఇది 41.6 బిలియన్ డాలర్ల నుండి 49.2 బిలియన్ డాలర్లకు పెరిగింది.

పెరిగిన రుణ సేవల చెల్లింపులకు దోహదపడిన అంశాలు:

- 1) బహుపాక్షిక మరియు ద్వైపాక్షిక వనరులతో సహా వాణిజ్యపరమైన రుణాలు 16.7% పెరిగాయి.
- 2) విదేశీ సహాయ చెల్లింపులు 17.2% పెరిగాయి.
- 3) ఎన్నారై డిపాజిట్లు, చెల్లింపులలో 31.7% పెరుగుదలకు దోహదపడ్డాయి.

స్వల్పంగా అధిక విదేశీ రుణం:

- 1) భారతదేశం యొక్క విదేశీ రుణం మునుపటి సంవత్సరంతో పోలిస్తే 0.9% లేదా 5.6 బిలియన్లు పెరిగింది.
- 2) విదేశీ మారక నిల్వలు 2023 మార్చి చివరి నాటికి 92.6% విదేశీ రుణం మేరకు ఉన్నాయి.

ఒక దేశం యొక్క విదేశీ రుణం

- 1) విదేశీ రుణం అనేది దేశం వెలుపల ఉన్న మూలాల నుండి తీసుకున్న డబ్బు.
- 2) ఇది రుణం తీసుకున్న కరెన్సీలోనే తిరిగి చెల్లించాలి.
- 3) విదేశీ వాణిజ్య బ్యాంకులు, అంతర్జాతీయ ఆర్థిక సంస్థలు (ఉదా., అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి, వరల్డ్ బ్యాంక్, ఎడిబి) మరియు విదేశీ ప్రభుత్వాలు విదేశీ రుణాల మూలాలను కలిగి ఉంటాయి.
- 4) ఈ అప్పులు రుణగ్రహీత మరియు రుణదాత అంగీకరించిన ముందస్తు ప్రయోజనాలతో తరచుగా రుణాలుగా ముడిపడి ఉంటాయి.
- 5) ప్రభుత్వాలు మరియు కార్పొరేషన్లు విదేశీ వాణిజ్య రుణాల రూపంలో విదేశాల నుండి రుణాలను సేకరించవచ్చు.
- 6) విదేశీ రుణాలపై వడ్డీ రేట్లు సాధారణంగా లిబోర్ తో అనుసంధానించబడి ఉంటాయి.
- 7) లిబోర్ అనునది లండన్ ఇంటర్ బ్యాంక్ ఆఫర్ రేట్ యొక్క సంక్షిప్త రూపం, ఇది ఇంటర్ బ్యాంక్ మార్కెట్లో అనురక్షిత స్వల్పకాలిక రుణాల కోసం ప్రపంచ సూచన రేటు. ఇది స్వల్పకాలిక వడ్డీ రేట్లకు బెంచ్ మార్క్ గా పనిచేస్తుంది. ఇది వడ్డీ రేటు మార్పిడులు, కరెన్సీ రేటు మార్పిడులు అలాగే తనఖాల ధరల కోసం ఉపయోగించబడుతుంది.

క్రిప్టోకరెన్సీల నియంత్రణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జి 20 దేశాలు క్రిప్టో ఆస్తులకు సంబంధించి ఒక సమన్వయ నియంత్రణ ఫ్రేమ్ వర్క్ ను అన్వేషించడానికి అంగీకరించాయి.

భారతదేశంలో క్రిప్టోకరెన్సీ

ప్రస్తుత పరిస్థితి:

- 1) యునైటెడ్ నేషన్స్ కాన్ఫరెన్స్ ఆన్ ట్రేడ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ ప్రకారం 2021లో భారతదేశంలో క్రిప్టోకరెన్సీ యాజమాన్యం 7.3%గా ఉంది.
- 2) భారతదేశం క్రిప్టోకరెన్సీ మార్కెట్ కోసం నియంత్రణ ఫ్రేమ్ వర్క్ లేదు.
- 3) నియంత్రణ లేకపోవడం వ్యాపారాలకు అనిశ్చితిని సృష్టిస్తుంది మరియు మనీలాండరింగ్ మరియు ఉగ్రనిధులు వంటి మోసం మరియు అక్రమ కార్యకలాపాలకు పెట్టుబడిదారులను బహిరంగపరుస్తుంది.

క్రిప్టోకరెన్సీ గురించి:

- 1) క్రిప్టోకరెన్సీ అనేది నియంత్రణ మరియు ధృవీకరణ కోసం గుప్తీకరణ (ఎన్ క్రిప్షన్) ను ఉపయోగించే డిజిటల్ మార్పిడి మాధ్యమం.
- 2) మార్కెట్ క్యాపిటలైజేషన్ వరంగా బిట్ కాయిన్ ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద క్రిప్టోకరెన్సీ.
- 3) చాలా క్రిప్టోకరెన్సీలు జాతీయ ప్రభుత్వాలచే నియంత్రించబడవు మరియు రాజ్య (ప్రభుత్వ) ద్రవ్య విధానానికి వెలుపల ఉంటాయి.

భారతదేశ నియంత్రణ చరిత్ర:

- 1) 2017లో, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బిఐ) వర్చువల్ కరెన్సీలు చట్టబద్ధం కాదని హెచ్చరించింది కానీ నిషేధం విధించలేదు.
- 2) 2019లో, క్రిప్టోకరెన్సీలను ట్రేడింగ్, మైనింగ్, నిల్వ లేదా బదిలీ చేసినందుకు ఆర్బిఐ జరిమానాలను జారీ చేసింది.
- 3) 2020లో, భారత సుప్రీంకోర్టు ఆర్బిఐ నిషేధాన్ని ఎత్తివేసింది.
- 4) 2022లో, కేంద్ర బడ్జెట్ వర్చువల్ కరెన్సీ బదిలీలపై 30% పన్నును ప్రవేశపెట్టింది.
- 5) ఆర్బిఐ జూలై 2022లో క్రిప్టోకరెన్సీపై నిషేధాన్ని సిఫార్సు చేసింది.

గ్రేషమ్ సూత్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ శ్రీలంక ఆర్థిక సంక్షోభం సమయంలో సెంట్రల్ బ్యాంక్ శ్రీలంక రూపాయి మరియు యూఎస్ డాలర్ మధ్య మారకపు రేటును నిర్ణయించినప్పుడు గ్రేషమ్ సూత్రం పాటించబడినది. దీని వలన యూఎస్ డాలర్ విలువ తగ్గించబడింది మరియు అధికారిక విదేశీ మారకపు మార్కెట్ నుండి తరిమివేయబడింది.

- 1) “గ్రేషమ్ సూత్రం” అనే పదానికి ఆంగ్ల ఫైనాన్షియల్ థామస్ గ్రేషమ్ పేరు పెట్టారు, అతను ఆర్థిక విషయాలపై ఆంగ్ల రాచరికానికి సలహాలు ఇచ్చేవాడు.
- 2) ఇది కాగితం కరెన్సీకి మాత్రమే కాకుండా వివిధ రకాల ద్రవ్యానికి వర్తిస్తుంది.

గ్రేషమ్ సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకోవడం

- 1) గ్రేషమ్ సూత్రం ప్రకారం “చెడు డబ్బు మంచిని బయటకు నెట్టివేస్తుంది,” ప్రధానంగా మార్కెట్ మారకపు రేటు నుండి భిన్నమైన నిష్పత్తిలో ప్రభుత్వం రెండు కరెన్సీల మధ్య మారకం రేటును నిర్ణయించినప్పుడు ఇది సంభవిస్తుంది.
- 2) ఈ ధర నిర్ణయం తక్కువ విలువ ఇవ్వబడిన కరెన్సీ (మార్కెట్ రేటు కంటే తక్కువగా నిర్ణయించబడింది) చెలామణి నుండి బయటపడటానికి దారితీస్తుంది, అయితే అధిక విలువ ఇవ్వబడిన కరెన్సీ మిగిలి ఉంటుంది కానీ దాని కొనుగోలుదారులను కనుగొనడం కష్టతరమౌతుంది.
- 3) మార్కెట్ మారకపు రేట్లు కరెన్సీ సరఫరా డిమాండ్ కు సరిపడిన సమతౌల్యాన్ని సూచిస్తాయి.
- 4) ధర పెరిగే కొద్దీ సరఫరా పెరుగుతుంది మరియు ధర తగ్గే కొద్దీ సరఫరా కూడా తగ్గుతుంది, అయితే ధర పెరిగినప్పుడు డిమాండ్ తగ్గుతుంది మరియు ధర తగ్గినప్పుడు డిమాండ్ పెరుగుతుంది.

గోధుమ నిల్వలపై ప్రభుత్వ నియంత్రణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో వ్యాపారులు, టోకు వ్యాపారులు, చిల్లర వర్తకులు, పెద్ద చైనీ రిటైలర్లు మరియు శుద్ధిదారులు నిల్వ చేసే గోధుమల నిల్వల పరిమితులు తగ్గించబడ్డాయి.

- 1) సవరించిన నిల్వ పరిమితి 2,000 మెట్రిక్ టన్నులు. ఇది మునుపటి పరిమితి 3,000 మెట్రిక్ టన్నుల కంటే తక్కువ.
- 2) ఈ చర్య కొంతమంది వ్యక్తులు సృష్టించిన కృత్రిమ కొరతకు ప్రతిస్పందనగా ఉంది. కృత్రిమ కొరత గోధుమ ధరల పెరుగుదలకు దారి తీస్తుంది.
- 3) నిల్వ పరిమితులను ఉల్లంఘించినవారు ఎసెన్షియల్ కమోడిటీస్ యాక్ట్, 1955 ప్రకారం శిక్షార్హమైన చర్యను ఎదుర్కోవచ్చు.

ఎసెన్షియల్ కమోడిటీస్ యాక్ట్ 1955

- 1) ఈ చట్టంలో నిత్యావసర వస్తువులకు నిర్దిష్ట నిర్వచనం లేదు.
- 2) చట్టంలోని సెక్షన్ 2(ఏ) “అత్యవసర వస్తువు” అంటే చట్టం యొక్క షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న వస్తువు అని అర్థం.
- 3) ఆహార పదార్థాల అధిక నిల్వ మరియు బ్లాక్ మార్కెటింగ్ నిరోధించడానికి, 1955లో ఎసెన్షియల్ కమోడిటీస్ చట్టం రూపొందించబడింది.
- 4) ఇది అనేక రకాల వస్తువులపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల వాణిజ్య నియంత్రణను అనుమతించడం ద్వారా ద్రవ్యోల్బణాన్ని అరికడుతుంది.

కేంద్రం పాత్ర:

- 1) ఈ చట్టం దాని షెడ్యూల్ లో ఒక వస్తువును చేర్చడానికి లేదా తీసివేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారాలను ఇస్తుంది.
- 2) కేంద్రం, ప్రజా ప్రయోజనాల దృష్ట్యా అలా చేయడం అవసరమని సంతృప్తి చెందితే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో సంప్రదించి, ఒక వస్తువును నిత్యావసరమైనదిగా తెలియజేయవచ్చు.

ప్రభావం:

- 1) ఒక వస్తువును నిత్యావసరమైనదిగా ప్రకటించడం ద్వారా, ప్రభుత్వం ఆ వస్తువు యొక్క ఉత్పత్తి, సరఫరా మరియు పంపిణీని నియంత్రించవచ్చు మరియు నిల్వ పరిమితిని విధించవచ్చు.

ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన (పి.ఎం.ఎం.ఎస్.వై)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ కోవిడ్-19 మహమ్మారి ద్వారా ఎదురైన సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, ప్రధాన మంత్రి మోదీ మత్స్య రంగానికి ఆత్మ-నిర్భర్ భారత్ ప్యాకేజీని ప్రకటించారు. ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన (పి.ఎం.ఎం.ఎస్.వై) కోసం 20,050 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించబడినది మరియు ఇది భారతీయ మత్స్య పరిశ్రమలో అతిపెద్ద పెట్టుబడిగా గుర్తించబడింది.

1) ప్రభుత్వం ఇటీవల మత్స్య రంగంలో అదనంగా 6,000 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడిని ప్రకటించింది, గత తొమ్మిదేళ్లలో మొత్తం పెట్టుబడి 38,500 కోట్లకు చేరుకుంది.

పి.ఎం.ఎం.ఎస్.వై చేపల ఉత్పత్తి, ఉత్పాదకత, నాణ్యత, సాంకేతికత, చేపలు వట్టడం అనంతర మౌలిక సదుపాయాలు మరియు మార్కెటింగ్తో సహా మత్స్య విలువ గొలుసులోని క్లిష్టమైన అంతరాలను పరిష్కరించడంపై దృష్టి సారించింది.

2) పి.ఎం.ఎం.ఎస్.వైకి సంబంధించిన వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యత ప్రాంతాలలో సముద్ర మత్స్య సంపద, లోతట్టు చేపల పెంపకం, మత్స్యకారుల సంక్షేమం, మౌలిక సదుపాయాలు, పంట అనంతర నిర్వహణ, చల్లని నీటి చేపల పెంపకం, అలంకారమైన మత్స్య సంపద, జల ఆరోగ్య నిర్వహణ మరియు సముద్రపు పాచి సాగు ఉన్నాయి.

3) పి.ఎం.ఎం.ఎస్.వై భారతదేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో మహిళలతో సహా యువ పారిశ్రామికవేత్తలకు సాధికారత కల్పిస్తూ మత్స్య రంగంలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని స్వీకరించడం మరియు వ్యవస్థాపక వెంచర్లను ప్రోత్సహించింది.

పి.ఎం.ఎం.ఎస్.వై:

- 1) భారతదేశంలో మత్స్య రంగం యొక్క స్థిరమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన అభివృద్ధి ద్వారా నీటి విప్లవాన్ని తీసుకురావడం లక్ష్యం.
- 2) మత్స్యకారులు మరియు చేపల పెంపకందారుల ఆదాయాలను రెట్టింపు చేయడం, పంట అనంతర

నష్టాలను 20-25% నుండి 10% వరకు తగ్గించడం మరియు ఈ రంగంలో లాభదాయకమైన ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టించడం.

బిల్లు ఎకానమీ:

- 1) ఇది ఆర్థిక వృద్ధి, మెరుగైన జీవనోపాధి మరియు ఉద్యోగాల కోసం స్థిరమైన పద్ధతిలో సముద్ర వనరుల వినియోగాన్ని విస్తృతంగా సూచిస్తుంది.

గూగుల్ కి వ్యతిరేకంగా యాంటీ ట్రస్ట్ దావా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, సెర్చ్ ఇంజన్ మార్కెట్లో పోటీని తొలగించడానికి మరియు గుత్తాధిపత్యాన్ని కొనసాగించడానికి గూగుల్ తన ఆధిపత్యాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తున్నదో లేదో పరిశోధించడానికి యూఎస్ ప్రభుత్వం 10 వారాల విచారణను ప్రారంభించింది.

ఆధునిక ఇంటర్నెట్ యుగంలో సాంకేతిక శక్తిపై ఈ విచారణ అత్యంత పర్యవసానమైన విచారణలో ఒకటిగా పరిగణించబడుతుంది.

గూగుల్ వర్సెస్ యాంటీ ట్రస్ట్ చట్టం

యాంటీ ట్రస్ట్ ఆరోపణలు మరియు గూగుల్ పోరాటం:

- 1) స్పార్డ్ ఘోస్లు మరియు వెబ్ బ్రౌజర్లలో డిఫాల్ట్ సెర్చ్ ప్రొవైడర్గా దాని స్థానాన్ని కాపాడుకోవడానికి మరియు పోటీని అణచివేయడానికి యాపిల్ మరియు మొజిల్లా ఫైర్ ఫాక్స్ వంటి కంపెనీలకు గూగుల్ దాదాపు 10 బిలియన్ డాలర్లు చెల్లిస్తుందని యూఎస్ డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ జస్టిస్ మరియు 37 రాష్ట్రాలు ఆరోపించాయి.
- 2) గూగుల్ ఈ ఆరోపణలను ఖండించింది, దాని ఒప్పందాలు వైక్రోసాఫ్ట్ యొక్క బింగ్ వంటి పోటీదారులను ప్రోత్సహించడానికి ఇతర కంపెనీలకు వీలుకల్పిస్తాయని పేర్కొంది.

కాంపిటీషన్ (పోటీ) చట్టం, 2002

- 1) ఆధునిక పోటీ చట్టాలకు అనుగుణంగా 2007లో చేసిన సవరణలతో 2002లో రూపొందించబడింది.
- 2) భారతదేశ మార్కెట్లలో న్యాయమైన పోటీని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా ఉంది.
- 3) పోటీ వ్యతిరేక ఒప్పందాలు మరియు సంస్థలచే ఆధిపత్య స్థానాలను దుర్వినియోగం చేయడాన్ని నిషేధిస్తుంది.

- 4) భారతదేశంలో పోటీపై ప్రతికూల ప్రభావాన్ని చూపే లేదా కలిగి ఉండే కలయికలను నియంత్రిస్తుంది.
- 5) కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు కాంపిటీషన్ అప్పిలేట్ ట్రిబ్యునల్ స్థాపించబడినవి.
- 6) కాంపిటీషన్ అప్పిలేట్ ట్రిబ్యునల్ ప్రారంభంలో స్థాపించబడింది కానీ 2017లో దాని స్థానంలో నేషనల్ కంపెనీ లా అప్పిలేట్ ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటుచేయబడింది.

కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా (సిసిఐ)

- 1) సిసిఐ అనేది కార్పొరేట్ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద పనిచేసే ఒక చట్టబద్ధమైన సంస్థ.
- 2) దీని ప్రధాన పాత్ర పోటీ చట్టం, 2002ని అమలు చేయడం.
- 3) కమిషన్ కేంద్ర ప్రభుత్వంచే నియమించబడిన ఒక చైర్మన్ మరియు ఆరుగురు సభ్యులతో కూడి ఉంటుంది.
- 4) పోటీకి హానికరమైన పద్ధతులను తొలగించడం, పోటీని ప్రోత్సహించడం మరియు నిలబెట్టడం, వినియోగదారుల ప్రయోజనాలను కాపాడడం మరియు భారత మార్కెట్లో వాణిజ్య స్వేచ్ఛను నిర్ధారించడం వంటి ముఖ్య లక్ష్యాలు దీనికి ఉన్నాయి.

భారతదేశ వాణిజ్య లోటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆగస్టులో భారతదేశ విదేశీ వాణిజ్యం వరుసగా ఏడవ నెలలో వస్తువుల ఎగుమతులలో క్షీణతను చవిచూసింది.
- 1) ఆగస్టులో వస్తువుల వాణిజ్య లోటు 10 నెలల గరిష్ట స్థాయికి చేరి, 24.16 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకుంది.
- 2) ఆగస్టులో వస్తువుల ఎగుమతులు 6.86% తగ్గాయి, అయితే క్షీణత రేటు మునుపటి నెలలతో పోలిస్తే తగ్గింది, ఫలితంగా మొత్తం 34.5 బిలియన్ డాలర్ల ఎగుమతులు జరిగాయి.
- 3) బలమైన రేటుతో వృద్ధి చెందుతున్న సేవల ఎగుమతులు ఆగస్టులో 0.4% తగ్గి 26.39 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకున్నాయని అంచనా.

వాణిజ్య లోటు

- 1) దేశం యొక్క దిగుమతి చెల్లింపులు దాని ఎగుమతుల నుండి వచ్చే ఆదాయాలను మించిపోయినప్పుడు వాణిజ్య లోటు ఏర్పడుతుంది.
- 2) ఒక దేశం యొక్క దిగుమతులు దాని ఎగుమతుల నుండి

వచ్చే ఆదాయాన్ని అధిగమించినప్పుడు అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలో ఇది సంభవిస్తుంది.

- 3) వాణిజ్య లోటు తరచుగా వాణిజ్యం యొక్క ప్రతికూల శేషంగా సూచించబడుతుంది.

ప్రాజెక్ట్ సముద్రయాన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతీయ శాస్త్రవేత్తలు సముద్రయాన్ అనే ప్రతిష్టాత్మక ప్రాజెక్ట్ కోసం సిద్ధమవుతున్నారు, ఇది దేశీయంగా అభివృద్ధి చేయబడిన మత్స్య 6000 అనే సబ్మెర్సిబుల్లో ముగ్గురిని 6,000 మీటర్ల నీటి అడుగుకు పంపుతుంది.
- 1) ఈ మిషన్ కోబాల్ట్, నికెల్ మరియు మాంగనీస్ వంటి విలువైన లోహాలు మరియు ఖనిజాల కొరకు సముద్రపు లోతులను అన్వేషించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

మత్స్య 6000 గురించి

- 1) మత్స్య 6000 అనేది లోతైన సముద్ర అన్వేషణ కోసం దేశీయంగా అభివృద్ధి చేయబడిన సబ్మెర్సిబుల్.
- 2) ఇది దాదాపు రెండు సంవత్సరాలుగా అభివృద్ధి చేయబడుతున్నది.

- 3) ఈ సబ్మెర్సిబుల్ 2024 ప్రారంభంలో చెన్నై తీరంలో బంగాళాఖాతంలో దాని మొదటి సముద్ర ప్రయోగాలకు గురవుతుంది.
- 4) మెటీరియల్స్, టెస్టింగ్, సర్టిఫికేషన్, రిడండెన్సీ మరియు ప్రామాణిక కార్యకలాప పద్ధతులను పరిగణనలోకి తీసుకుని దీని డిజైన్ నిశితంగా సమీక్షించబడింది.
- 5) సబ్మెర్సిబుల్ డిజైన్లో 6,000 మీటర్ల లోతు (సముద్ర మట్ట పీడనం కంటే 600 రెట్లు ఎక్కువ) వద్ద ఉన్న అపారమైన ఒత్తిడిని తట్టుకోగల సామర్థ్యం కలిగిన 80మిమీ మందపాటి టైటానియం మిశ్రమంతో తయారు చేయబడిన 2.1 మీటర్ల వ్యాసం కలిగిన గోళం ఉంటుంది.

- 6) ఇది 12 నుండి 16 గంటల పాటు నిరంతరం పనిచేసేలా రూపొందించబడింది మరియు 96 గంటల ఆక్సిజన్ సరఫరాను కలిగి ఉంది.

మిషన్ సముద్రయాన్

- 1) మిషన్ సముద్రయాన్ భారతదేశ సముద్ర గర్భ మిషన్ లో భాగం.
- 2) 500 మీటర్ల లోతులో సముద్ర పరీక్షలు 2024 మొదటి త్రైమాసికంలో ప్రణాళిక చేయబడ్డాయి.
- 3) మిషన్ యొక్క మూర్తి సాక్షాత్కారం 2026 నాటికి ఆశించబడుతున్నది.
- 4) కోబాల్ట్, నికెల్ మరియు మాంగనీస్ వంటి విలువైన లోహాలు మరియు ఖనిజాల కోసం సముద్రపు లోతులను అన్వేషించడం దీని లక్ష్యం.
- 5) మానవసహిత సబ్మెర్సిబుల్స్ ను అభివృద్ధి చేసిన యూఎస్, రష్యా, జపాన్, ఫ్రాన్స్ మరియు చైనాతో సహా ఎంపిక చేసిన దేశాల సమూహంలో భారతదేశం చేరింది.
- 6) ఖనిజ అన్వేషణతో పాటుగా, మత్స్య 6000 సముద్రంలో హైడ్రోథర్మల్ వెంట్స్ మరియు తక్కువ-ఉష్ణోగ్రత మీథేన్ సీవలలోని రసాయనజన్య సంయోగ క్రియ జీవవైవిధ్యాన్ని పరిశోధిస్తుంది.

ప్రపంచ ఆహార ధరల సూచిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ (ఎఫ్ఎఫ్ఓ) ఇటీవల ప్రపంచ ఆహార ధరల సూచీ కొత్త రెండేళ్ల కనిష్ట స్థాయికి పడిపోయిందని నివేదించింది.

ఆహార ధరల సూచిక (ఎఫ్.పి.ఐ) గురించి

ఆహార ధరల సూచిక అనేది ఒక బాస్కెట్ ఆహార వస్తువుల అంతర్జాతీయ ధరలలో నెలవారీ మార్పు యొక్క కొలత. ఇది సగటున ఐదు వస్తువుల సమూహం ధర సూచికలను కలిగి ఉంటుంది, వాటిలో క్రిందివి ఉంటాయి:

- ధాన్యాలు
- నూనెగింజలు
- పాల ఉత్పత్తులు
- మాంసం
- చక్కెర

ఆహార వస్తువుల మార్కెట్లలో మొత్తం పోకడలు మరియు హెచ్చుతగ్గులను ప్రతిబింబిస్తూ, ప్రపంచ ఆహార ధరలలో మార్పులను పర్యవేక్షించడానికి మరియు నివేదించడానికి ఈ సూచీ ఉపయోగించబడుతుంది.

ఆసియా లభివృద్ధి బ్యాంకు (ఎడిబి)

- 1) 1966లో స్థాపించబడిన ఆసియన్ డెవలప్ మెంట్ బ్యాంక్ (ఎడిబి) 68 మంది సభ్యుల యాజమాన్యంలో ఉంది, వారిలో 49 మంది ఆసియా ప్రాంతానికి చెందినవారు.
- 2) ఎడిబి యొక్క లక్ష్యం అత్యంత పేదరికాన్ని నిర్మూలించడంపై దృష్టి సారించి, సంపన్నమైన, సమ్మిళిత, స్థితిస్థాపకత మరియు స్థిరమైన ఆసియా మరియు పసిఫిక్ ను సాధించడం.
- 3) సామాజిక మరియు ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి రుణాలు, సాంకేతిక సహాయం, గ్రాంట్లు మరియు ఈక్విటీ పెట్టుబడులతో సహా వివిధ మార్గాల ద్వారా ఎడిబి దాని సభ్యులు మరియు భాగస్వాములకు మద్దతును అందిస్తుంది.
- 4) ఎడిబి యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం ఆసియా మరియు పసిఫిక్ ప్రాంతంలో సామాజిక మరియు ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం.
- 5) డిసెంబర్ 31, 2022 నాటికి ఎడిబి యొక్క ఐదు అతిపెద్ద వాటాదారులు: జపాన్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ (ఒక్కొక్కటి మొత్తం షేర్లలో 15.6%), పీపుల్స్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ చైనా (6.4%), ఇండియా (6.3%) మరియు ఆస్ట్రేలియా (5.8%))
- 6) ఎడిబి ప్రధాన కార్యాలయం ఫిలిప్పీన్స్ లోని మనీలాలో ఉంది.

ఆదిత్య-ఎల్ 1 సోలార్ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఇటీవలే ఆదిత్య-ఎల్ 1 మిషన్ ను ప్రారంభించింది, ఇది భారతదేశ మొదటి సౌర మిషన్ గా గుర్తించబడింది.
- 1) ఈ ప్రయోగం పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి 57 రాకెట్ ను ఉపయోగించి నిర్వహించబడింది మరియు ఇది పి.ఎస్.ఎల్.వి యొక్క నాల్గవ దశను రెండుసార్లు

మండించిన ఒక ప్రత్యేకమైన యుక్తిని కలిగి ఉంది, ఇది ఇస్రో చరిత్రలో మొదటిసారి.

మిషన్ గురించి

- 1) ఆదిత్య-ఎల్ 1 అనేది భారతదేశం యొక్క అంతరిక్ష ఆధారిత పర్యవేక్షణ కోవకు చెందిన మొదటి సోలార్ మిషన్.
- 2) ఇది 1.5 మీలియన్ కిలోమీటర్ల దూరం నుండి సూర్యుని అధ్యయనం చేస్తుంది.
- 3) ఈ మిషన్ సూర్యుని కరోనా, ఫోటోస్ఫియర్, క్రోమోస్ఫియర్ మరియు సౌర గాలికి సంబంధించిన వివరాలను అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 4) ఇది ఆస్ట్రోశాట్ (2015) తర్వాత ఇస్రో యొక్క రెండవ ఖగోళ శాస్త్ర అబ్జర్వేటరీ-క్లాస్ మిషన్.
- 5) ఈ స్పేస్ క్రాఫ్ట్ నూర్యుడు - భూమి వ్యవస్థలోని లాగ్రాంజియన్ పాయింట్ 1 (ఎల్ 1) చుట్టూ ఒక హోలో కక్ష్యలో ఉంచబడుతుంది.
- 6) రేడియేషన్, వేడి, కణ ప్రవాహం మరియు అయస్కాంత క్షేత్రాలతో సహా సూర్యుని ప్రవర్తన మరియు అవి భూమిని ఎలా ప్రభావితం చేస్తాయో అర్థం చేసుకోవడం ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- 7) ఎల్ 1 పాయింట్ కి ఆదిత్య-ఎల్ 1 ప్రయాణం సుమారు 125 రోజులు పడుతుంది.

సూర్యుడిని అన్వేషించడం యొక్క ప్రాముఖ్యత

- 1) మన సౌర వ్యవస్థను అర్థం చేసుకోవడం: సూర్యుని లక్షణాలు మన సౌర వ్యవస్థలోని అన్ని ఇతర ఖగోళ వస్తువులను బాగా ప్రభావితం చేస్తాయి, దాని మార్పులపై మన అవగాహనను మెరుగుపరుస్తాయి.
- 2) అంతరిక్ష వాతావరణ అంచనా: సౌర కార్యకలాపాలు భూమి యొక్క అంతరిక్ష వాతావరణాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి మరియు వాటిని అధ్యయనం చేయడం ద్వారా కమ్యూనికేషన్, నావిగేషన్ మరియు పవర్ గ్రిడ్లకు అంతరాయాలను అంచనా వేయడంలో మరియు తగ్గించడంలో సహాయపడుతుంది.
- 3) అభివృద్ధి చెందుతున్న సౌర భౌతిక శాస్త్రం: సూర్యుని సంక్లిష్ట ప్రవర్తనను అన్వేషించడం ప్రాథమిక భౌతిక శాస్త్రం మరియు ఖగోళ భౌతిక శాస్త్రంలో పురోగతికి దోహదం చేస్తుంది.

- 4) శక్తి పరిశోధనను మెరుగుపరుస్తుంది: సూర్యుని కోర్ మరియు కేంద్రక సంలీన చర్యల నుండి వచ్చే వివరాలు భూమిపై స్థిరమైన సంలీన శక్తి యొక్క అన్వేషణను తెలియజేస్తాయి.
- 5) ఉపగ్రహ కార్యకలాపాలను మెరుగుపరచడం: సౌర వికిరణం మరియు సౌర గాలిని అర్థం చేసుకోవడం ఉపగ్రహాలు మరియు అంతరిక్ష నౌకలను మరింత ప్రభావవంతంగా రూపొందించడంలో మరియు పనిచేయించడంలో సహాయపడుతుంది.

జన్మమార్పిడి పంటలు

- 1) హరిత విప్లవం ఆహార ఉత్పత్తిని గణనీయంగా పెంచింది, అయితే వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడానికి మరియు పోషకాలు అధికంగా ఉండే ఆహారాన్ని ఉత్పత్తి చేయడానికి కొత్త బయోటెక్/జన్మమార్పిడి పంటలు అవసరం.
- 2) జన్మమార్పిడి పంటల స్వీకరణ ప్రపంచవ్యాప్తంగా, ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో విస్తృతంగా వ్యాపించింది. 72 దేశాలలో 1.95 బిలియన్ల మందికి పైగా ప్రయోజనం చేకూర్చుతోంది.
- 3) దీని ద్వారా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు ఆర్థిక ప్రయోజనంపై దృష్టి సారించబడినది. జన్మమార్పిడి పంటలు 16 మీలియన్ల కంటే ఎక్కువ మంది రైతులకు 224.9 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన ఆర్థిక ప్రయోజనాలను అందించాయి.
- 4) జన్మమార్పిడి పంటలు గత 25 సంవత్సరాలుగా జీవ భద్రతకు సురక్షితమని నిరూపించబడ్డాయి.
- 5) భారతదేశం ప్రధానంగా పంటనూనెల లోటును ఎదుర్కొంటుంది, 60% డిమాండ్ ను దిగుమతుల ద్వారా తీర్చుకుంటున్నది. స్వయం సమృద్ధి కోసం ఆవాల పంట ఉత్పాదకతను కీలకంగా చేస్తున్నది.
- 6) జన్మ ఇంజనీరింగ్ ప్రయత్నాలు అధిక దిగుబడి మరియు శక్తితో జన్మమార్పిడి ఆవాల సంకర రకం (డిఎంహెచ్-11) ని సృష్టించాయి, పంట నూనె ఉత్పత్తి అవసరాలను తీర్చాయి.
- 7) డిఎంహెచ్-11 మగ సంతానోత్పత్తి మరియు కలుపునాశని నిరోధకతను మెరుగుపరచడానికి బర్నేస్/బార్న్స్టార్ సిస్టమ్ ను ఉపయోగిస్తుంది.

- 8) జన్మ ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ (జిఈఏసి) భారతదేశంలో జన్మ ఇంజనీరింగ్ పరిశోధన మరియు అవాల హైబ్రిడ్ అభివృద్ధిని పెంచడం, సాగు కోసం డిఎంహెచ్-11 మరియు దాని పేరెంటల్ లైన్ విడుదలను ఆమోదించింది.
- 9) జన్మమార్పిడి అవాల హైబ్రిడ్ల సాగు ప్రతి హెక్టారుకు దిగుబడిని పెంచుతుంది, రైతు ఆదాయాన్ని పెంచుతుంది, వంటనూనెల దిగుమతి భారాన్ని తగ్గిస్తుంది మరియు వంటనూనెల ఉత్పత్తిలో స్వావలంబనను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- 10) డిఎంహెచ్-11 యొక్క పర్యావరణ విడుదల భారతీయ రైతులకు ప్రయోజనం చేకూర్చేందుకు మరింత మెరుగైన జన్మమార్పిడి ఆహార పంటల అవశ్యకతను నొక్కి చెబుతూ, దేశీయ వ్యవసాయంలో స్వయం-విశ్వాసం మరియు స్థిరత్వంలో కొత్త శక్తిని సూచిస్తుంది.
- 11) భారతదేశంలో సాగు కోసం ఆమోదించబడిన ఏకైక జన్మమార్పిడి పంట బీటీ పత్తి.

చంద్ర ప్రకంపనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, చంద్రునిపై చిన్న ప్రకంపనలు కనుగొనబడ్డాయి.

చంద్ర ప్రకంపనలు (మూన్ క్వేక్స్) గురించి

- 1) చంద్ర ప్రకంపనలు అనేవి చంద్రునిపై సంభవించే భూకంప కార్యకలాపాలు లేదా ప్రకంపనలు మరియు వివిధ కారణాల వల్ల సంభవిస్తాయి:
- 2) విపరీతమైన ఉష్ణోగ్రత వ్యత్యాసాలు: చంద్రుని ఉపరితలంపై 121 డిగ్రీల సెల్సియస్ నుండి -133 డిగ్రీల సెల్సియస్ వరకు ఉండే విపరీతమైన ఉష్ణోగ్రత వ్యత్యాసాల వల్ల మూన్ క్వేక్స్ ప్రధానంగా ప్రేరేపించబడతాయి. ఈ నాటకీయ ఉష్ణోగ్రత మార్పులతో చంద్రుని పై పొర సంకోచం చెందుతుంది మరియు విస్తరిస్తుంది, ఇది చంద్ర కంప సంఘటనలకు దారి తీస్తుంది.
- 3) ఉల్కాపాతం ప్రభావం: చంద్రుని ఉపరితలంపై ఉల్కలు లేదా గ్రహశకలాలు ఢీ కొట్టడం వల్ల కూడా చంద్ర ప్రకంపనలు సంభవించవచ్చు. చంద్రుని వాతావరణం లేకపోవడం వల్ల, చిన్న ఉల్కాపాతాలు కూడా శక్తివంతమైన కంపన తరంగాలను సృష్టించగలవు. ఇవి చంద్రుని ఉపరితలాన్ని వికృతం చేస్తాయి.

- 4) ల్యాండర్ కదలికలు: చంద్ర ల్యాండర్ మాడ్యూల్స్ కార్యకలాపాలు కూడా చంద్ర ప్రకంపనలను ప్రేరేపించగలవని పరిశోధనలో తేలింది. ఉదాహరణకు, 1972లో చంద్రునిపై తాకిన అపోలో 17 లూనార్ ల్యాండర్ మాడ్యూల్ కొన్ని ప్రకంపనలను ప్రేరేపించి ఉండవచ్చు. ఈ ల్యాండర్లు చంద్రుని యొక్క తీవ్రమైన ఉష్ణోగ్రత మార్పులకు సర్దుబాటు చేసుకోగలగడం వలన, అవి బలహీనమైన భూకంప కదలికలను సృష్టించగలవు.

దోమలలో జన్మ మార్పిడి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మలేరియా, డెంగ్యూ, జికా మరియు అనేక వ్యాధులను వ్యాపింపజేస్తూ, దోమలు మిలియన్ల సంవత్సరాలుగా మానవులను పీడిస్తున్నాయి.

- 1) వేగవంతమైన పట్టణీకరణ మరియు వాతావరణ మార్పులు దోమల ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధులను తీవ్రతరం చేశాయి. దీనిని కట్టడి చేయడానికి వినూత్న దోమల నియంత్రణ పద్ధతులు అవసరం.

దోమలలో జన్మ మార్పిడి

- 1) జన్మమార్పిడి దోమలు ప్రయోగశాలలలో ఉత్పత్తి అవుతాయి. అవి రెండు రకాల జన్మవులను కలిగి ఉంటాయి:
- 2) ఆడ దోమల సంతానం యుక్తవయస్సు రాకుండా నిరోధించే స్వీయ-పరిమితి జన్మవు.
- 3) సులభంగా గుర్తించడానికి ఫ్లోరోసెంట్ మార్కర్ జన్మవు.
- 4) క్రిమినంహారకాలు మరియు నియంత్రణా చర్యలకు దోమల నిరోధకత కారణంగా ఈ మార్పులు తప్పనిసరి అయినవి.
- 5) మలేరియా పరాన్నజీవి అభివృద్ధిని బలహీనపరిచే పెప్టైడ్ల కారణంగా జన్మమార్పిడి దోమలకు తక్కువ జీవితకాలం ఉంటుంది.
- 6) జీన్ డ్రైవ్ టెక్నాలజీ అనేది మలేరియాను ఎదుర్కోవడానికి మరియు మానవ ప్రాణాలను రక్షించడానికి మందులు, టీకాలు మరియు దోమల నియంత్రణతో కలిసిన ఒక శక్తివంతమైన సాధనం.

కృతిమ మేధ యొక్క పెరుగుతున్న ఆధిపత్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జి 20 ఢిల్లీ ప్రకటన మానవ హక్కుల రక్షణ, పారదర్శకత, న్యాయబద్ధత మరియు జవాబుదారీతనంతో సహా బాధ్యతాయుతమైన కృతిమ మేధ పద్ధతులను నొక్కి చెప్పింది.

పెరిగిన ప్రైవేట్ పెట్టుబడులు, కంపెనీల స్వీకరణ మరియు అంచనా వేసిన వార్షిక విలువ 17.1 ట్రిలియన్ నుండి 25.6 ట్రిలియన్ల వరకు పెరగడంతో కృతిమ మేధ పెరుగుతోంది.

మరింత సమాచారం

- 1) జి7 దేశాలు అంతర్జాతీయ కృతిమ మేధ ప్రవర్తనా నియమావళిని రూపొందించాలని యోచిస్తున్నాయి, హానిని నిరోధించడానికి కంపెనీలు స్వచ్ఛంద కట్టుబాట్లపై దృష్టి సారిస్తున్నాయి.
- 2) 2023లో కీలకమైన కార్యక్రమాల్లో ముసాయిదా ఐరోపా సమాఖ్య కృతిమ మేధ చట్టం మరియు కృతిమ మేధ సంస్థలతో యూఎస్ యొక్క స్వచ్ఛంద రక్షణ ఫ్రేమ్-వర్క్ ఉన్నాయి.
- 3) నియంత్రణ సూత్రాలపై విస్తృత ఒప్పందంతో కృతిమ మేధ నియంత్రణ కోసం సుమారు 700 విధానపరమైన సాధనాలు చర్చలో ఉన్నాయి.

ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (కృతిమ మేధ)

- 1) కృతిమ మేధ అనేది సాధారణంగా మానవ మేధస్సు మరియు వివేచన అవసరమయ్యే వస్తువులను నిర్వహించడానికి కంప్యూటర్ లేదా కంప్యూటర్-నియంత్రిత రోబోట్ సామర్థ్యాన్ని సూచిస్తుంది.
- 2) కృతిమ మేధ వ్యవస్థలు మానవులు చేయగలిగిన విస్తృత శ్రేణి విధులను నిర్వహించలేనప్పటికీ, అవి నిర్దిష్ట పనులలో రాణిస్తాయి.

కృతిమ మేధ యొక్క భాగాలు:

- 1) మెషిన్ లెర్నింగ్: కృతిమ మేధ యొక్క ఉపసమితి, ఇది డేటా నుండి నేర్చుకునేందుకు మరియు స్పష్టమైన ప్రోగ్రామింగ్ లేకుండా ముందస్తు సూచనలు లేదా నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి సిస్టమ్లకు వీలు కల్పిస్తుంది.
- 2) డీప్ లెర్నింగ్: టెక్స్, ఇమేజ్లు లేదా వీడియో వంటి నిర్మాణాత్మక డేటాను పెద్ద మొత్తంలో గ్రహించి, ప్రాసెస్

చేయడానికి బహుళ లేయర్లతో కూడిన న్యూరల్ నెట్వర్క్లను కలిగి ఉన్న మెషిన్ లెర్నింగ్ లోని ఒక సాంకేతికత.

సిఎస్ఐఆర్ భట్నాగర్ అవార్డులు 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కౌన్సిల్ ఆఫ్ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రీసెర్చ్ (సిఎస్ఐఆర్) 2022 సంవత్సరానికిగాను శాంతి స్వరూప్ భట్నాగర్ అవార్డులను ప్రకటించింది. వీటి ప్రకటనలో దాదాపు ఒక సంవత్సరం ఆలస్యం అయింది.

- 1) ఈ అవార్డులు భారతదేశంలోని సైన్స్ రంగంలో ప్రతిష్టాత్మకమైనవిగా పరిగణించబడతాయి.
- 2) సాధారణంగా సిఎస్ఐఆర్ వ్యవస్థాపక దినోత్సవం (సెప్టెంబర్ 26) నాడు ప్రకటించిన అవార్డులను గత సంవత్సరం ప్రకటించలేదు, అయితే హెంజు వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ జాతీయ అవార్డులను సమీక్షించిన తర్వాత వాటిని అలాగే ఉంచారు.

మరింత సమాచారం

- 1) 2022 %హూడి% అవార్డు గ్రహీతలలో వివిధ శాస్త్రీయ విభాగాలకు చెందిన 45 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న 12 మంది శాస్త్రవేత్తలు ఉన్నారు. కొందరు అవార్డు గ్రహీతలు మరియు వారి సంబంధిత రంగాలు:
- 2) బయోలాజికల్ సైన్సెస్: డాక్టర్ అశ్వని కుమార్ (సిఎస్ఐఆర్-ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మైక్రోబియల్ టెక్నాలజీ) మరియు డాక్టర్ మద్దిక సుబ్బా రెడ్డి (సెంటర్ ఫర్ డిఎన్ఎ ఫింగర్ ప్రింటింగ్ డయాగ్నోస్టిక్స్, హైదరాబాద్).
- 3) కెమికల్ సైన్సెస్: డాక్టర్ అక్కట్టు టి బిజు (ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్) మరియు డాక్టర్ దేబబ్రత మైతీ (ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ, బాంబే).

ఇంటర్నేషనల్ లీగల్ ఫ్రీమ్వర్క్ ఫర్ టెటర్ స్పేస్

- 1) 1960ల అంతరిక్ష పోటీ నుండి, అంతరిక్ష కార్యకలాపాలను నియంత్రించడానికి చట్టపరమైన ఫ్రేమ్వర్క్ను రూపొందించడానికి దేశాలు కలిసి పనిచేశాయి.
- 2) ఈ ఫ్రేమ్వర్క్లో ఐదు ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందాలు ఉన్నాయి, భారతదేశం నాలుగింటిని ఆమోదించింది మరియు ఒకదానిపై సంతకం చేసింది.

- 3) 1967 నాటి బాహ్య అంతరిక్ష ఒప్పందం, దీనిని తరచుగా అంతరిక్ష చట్టం యొక్క మాగ్నా కార్టాగా సూచిస్తారు, ఇది అత్యంత ప్రాథమికమైన ఒప్పందం.
- 4) ఇది బాహ్య అంతరిక్షం యొక్క శాంతియుత వినియోగాన్ని నొక్కి చెబుతుంది, అంతరిక్ష ఆయుధీకరణను నిషేధిస్తుంది మరియు ఖగోళ వస్తువులపై సార్వభౌమాధికారాన్ని తమకు ఆపాదించుకునే దేశాల ప్రయత్నాలను నిరోధిస్తుంది.
- 5) ఇతర ఒప్పందాలలో రెన్మా ఒప్పందం, బాధ్యతా ఒప్పందం, నమోదు ఒప్పందం మరియు జాబిల్లి ఒప్పందం ఉన్నాయి. జాబిల్లి ఒప్పందం చంద్రుని వనరులు మానవజాతి యొక్క ఉమ్మడి వారసత్వం అని పేర్కొంది.
- 6) శాంతి, భద్రత మరియు బాహ్య అంతరిక్షంలో ఆయుధ పోటీని నిరోధించడం కోసం ఒక కొత్త ఒప్పందాన్ని అభివృద్ధి చేయడాన్ని ఐరాస పరిశీలిస్తోంది. చంద్రుడు మరియు ఇతర ఖగోళ వస్తువులపై దేశాల కార్యకలాపాలను నియంత్రించే ఒప్పందం (మూన్ ఒప్పందం)
- 7) 1979లో ప్రవేశపెట్టబడింది కానీ జూలై 11, 1984న అమల్లోకి వచ్చింది.
- 8) చంద్రుడు మరియు ఖగోళ వస్తువుల శాంతియుత ఉపయోగాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- 9) వాటి పర్యావరణ వ్యవస్థకు నష్టం కలిగించడాన్ని నిషేధిస్తుంది.
- 10) చంద్రుని సహజ వనరులను మానవజాతి ఉమ్మడి వారసత్వంగా ప్రకటించింది.
- 11) వనరుల దోపిడీని నియంత్రించేందుకు అంతర్జాతీయ పాలన ఏర్పాటు కోసం పిలుపునిస్తుంది.

అర్థిమిస్ ఒప్పందాలు మరియు అంతర్జాతీయ చట్టంతో విభేదాలు

- 1) అర్థిమిస్ ఒప్పందాలు అనేవి మానవులను చంద్రునిపైకి తిరిగి తీసుకురావడానికి నాసా యొక్క అర్థిమిస్ కార్యక్రమంలో పాల్గొనే అంతర్జాతీయ భాగస్వాములకు కట్టుబడి ఉండని మార్గదర్శకాలు.
- 2) అర్థిమిస్ ఒప్పందాలు ఖగోళ వస్తువుల యొక్క అన్ని ప్రాంతాలకు ఉచిత ప్రాప్యతను నిర్ధారించకుండా మరియు సరైన కేటాయింపు సూత్రాలను ప్రస్తావించకుండా బాహ్య

అంతరిక్ష ఒప్పందాన్ని ఉల్లంఘించాయని కొందరు నిపుణులు వాదిస్తారు.

- 3) ఖగోళ వస్తువులను మానవజాతి యొక్క ఉమ్మడి వారసత్వంగా పేర్కొనే జాబిల్లి ఒప్పందం ఈ అర్థిమిస్ ఒప్పందాల నిబంధనలతో విభేదిస్తుంది.

మేక్ ఇన్ ఇండియా

- 1) పెట్టుబడులకు వీలు కల్పించడం, ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడం, నైపుణ్యాభివృద్ధిని పెంపొందించడం, అత్యుత్తమ తయారీ అవస్థాపనలను నిర్మించడం, మేధో సంవత్సర రక్షించడం, భారతదేశాన్ని డిజిటలీకరణ చేయడం, వివిధ దేశాలతో ఆరోగ్యకరమైన సంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడం మరియు ఉపాధి అవకాశాలను అందించడం కొరకు భారత ప్రభుత్వ ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమం అయిన మేక్ ఇన్ ఇండియా కృషి చేస్తుంది.

“మేక్ ఇన్ ఇండియా” మూడు లక్ష్యాలను కలిగి ఉంది:

- 1) తయారీ రంగం వృద్ధి రేటును సంవత్సరానికి 12-14%కి పెంచడం
- 2) 2022 నాటికి ఆర్థిక వ్యవస్థలో 100 మిలియన్ల అదనపు ఉత్పాదక ఉద్యోగాలను సృష్టించడం
- 3) జిడిపికి తయారీ రంగం సహకారం 2022 నాటికి 25%కి పెరిగిందని నిర్ధారించుకోవడం (తరువాత 2025కి సవరించబడింది).

నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (ఎన్ఆర్ఎఫ్)

- 1) ఎన్ఆర్ఎఫ్ అనేది సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్ రీసెర్చ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా స్థానంలో తీసుకురాబడే ప్రతిపాదిత సంస్థ మరియు ప్రభావవంతమైన జ్ఞాన సృష్టి మరియు అనువాదం ద్వారా భారతదేశం యొక్క ప్రతిష్టాత్మక అభివృద్ధి ఎజెండాను వేగవంతం చేయడానికి అంతర్ అభ్యుదయ పరిశోధనలను ఉత్తేజకరంగా మరియు మార్గదర్శకం చేస్తుంది.
- 2) ఎన్ఆర్ఎఫ్ అనేది జాతీయ విద్యా విధానం, 2020 యొక్క ముఖ్య సిఫార్సులలో ఒకటి.

నావిక్ (భారత ఉపగ్రహరాశితో నావిగేషన్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఎలక్ట్రానిక్స్ అండ్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ సహాయ మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకారం, 2025 చివరి నాటికి అన్ని స్టార్ట్ ఘోస్లు

నావిక్ (నావిగేషన్ విత్ ఇండియన్ కాన్స్టేబుల్) కి సపోర్ట్ చేయాలి.

- 2) 5జి స్ట్రాటేజీస్ జనవరి 1, 2025 నాటికి నావిక్ కు మద్దతు ఇవ్వాలి, అయితే ఇతర ఫోన్లు డిసెంబర్ 2025 నాటికి ఈ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి.
- 3) ఐటీ హార్డ్వేర్ కోసం ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహక పథకం క్రింది ప్రోత్సాహకాల మాదిరిగానే, సిస్టమ్ డిజైన్లలో భారతీయ నిర్మిత లేదా రూపొందించిన నావిక్-న పోర్టింగ్ చిప్లను ఉపయోగించడం కోసం ప్రోత్సాహకాలను అందించడాన్ని ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది.
- 4) ఆటోమొబైల్ రంగంలో, జీపీఎస్, గ్లోనాస్, గెలీలియో, బై డౌ మరియు క్యూజెడ్ఎస్ఎస్ వంటి ఇతర ప్రపంచ నావిగేషన్ వ్యవస్థలతో పాటు నావిక్ చిప్సెట్లను ఉపయోగించే జీపీఎస్ ని ఉపయోగించడం తప్పనిసరి.

నావిక్ గురించి

- 1) నావిక్ అనేది ఇస్రో (ఇండియన్ స్పేస్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్) చే అభివృద్ధి చేయబడిన ఒక స్వతంత్ర నావిగేషన్ ఉపగ్రహ వ్యవస్థ.
- 2) నావిక్ ఎనిమిది ఉపగ్రహాలను కలిగి ఉంది మరియు భారతదేశం యొక్క మొత్తం భూభాగాన్ని కవర్ చేస్తుంది, దాని సరిహద్దుల నుండి 1,500 కి.మీ వరకు విస్తరించి ఉంది.
- 3) నావిక్ యొక్క అనువర్తనాలలో పబ్లిక్ వెహికల్ ట్రాకింగ్, సుదూర నముద్ర ప్రాంతాలలో మత్స్యకారుల కోసం అత్యవసర హెచ్చరికలు మరియు ప్రకృతి వైపరీత్యాల పర్యవేక్షణ ఉన్నాయి.
- 4) ఈ వ్యవస్థ పబ్లిక్ వాహన భద్రత, వవర్ గ్రిడ్ సమకాలీకరణ, నిజ సమయ రైలు సమాచారం మరియు మత్స్యకారుల భద్రత వంటి జాతీయ ప్రాజెక్టులకు మద్దతు ఇస్తుంది.
- 5) నావిక్ భారతదేశానికి స్వదేశీ మరియు నియంత్రిత స్థాన వ్యవస్థను అందిస్తుంది, విదేశీ ఉపగ్రహ వ్యవస్థలపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గిస్తుంది.
- 6) క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో నావిగేషన్ సేవలు ఉపసంహరణ లేదా తిరస్కరణకు లోబడి ఉండవని ఇది నిర్ధారిస్తుంది.
- 7) నావిక్ ఆమోదం మరియు చంద్రయాన్ 3 మరియు ఆదిత్య ఎల్ 1 సోలార్ మిషన్తో సహా అంతరిక్షంలో

భారతదేశం సాధించిన విజయాలు అంతరిక్ష రంగంలో దేశం యొక్క పెరుగుతున్న సామర్థ్యాలను ప్రదర్శిస్తాయి.

రోబోటిక్స్ కోసం జాతీయ వ్యూహం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారతదేశంలోని ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ రోబోటిక్స్ కోసం జాతీయ వ్యూహం” (ఎన్ఎస్ఆర్) ముసాయిదాను విడుదల చేసింది.

ముసాయిదా ఎన్ఎస్ఆర్ లోని ముఖ్యాంశాలు

- 1) మేక్ ఇన్ ఇండియా 2.0 ఫ్రేమ్వర్క్కు అనుగుణంగా తయారీ, వ్యవసాయం, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు జాతీయ భద్రత వంటి రంగాలలో రోబోటిక్స్ అమలు.
- 2) మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఎలక్ట్రానిక్స్ అండ్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ ‘నేషనల్ రోబోటిక్స్ మిషన్’ (ఎన్ఆర్ఎం) ద్వారా ఎన్ఎస్ఆర్ ని పర్యవేక్షిస్తుంది.
- 3) ఇది పారిశ్రామిక, సేవల మరియు వైద్య రోబోట్లను కీలక వర్గాలుగా గుర్తిస్తుంది.
- 4) తయారీ, ఆరోగ్య సంరక్షణ, వ్యవసాయం మరియు జాతీయ భద్రతతో సహా రోబోటిక్స్ అనువర్తనం కొరకు ప్రధాన ప్రాంతాలను గుర్తిస్తుంది.

భారతదేశంలో రోబోటిక్స్

- 1) రోబోటిక్స్ అనునది నియంత్రణ, ఇంద్రియ అభిప్రాయం మరియు సమాచార ప్రాసెసింగ్ కోసం కంప్యూటర్ సిస్టమ్లతో పాటు రోబోట్ల రూపకల్పన, నిర్మాణం, ఆపరేషన్ మరియు అప్లికేషన్ లతో కూడి ఉంటుంది.
- 2) 2022 ప్రపంచ రోబోటిక్స్ నివేదిక ప్రకారం రోబోట్ల వార్షిక పారిశ్రామిక సంస్థాపనల పరంగా భారతదేశం ప్రపంచవ్యాప్తంగా 10వ స్థానంలో ఉంది.
- 3) రోబోటిక్స్, కృత్రిమ మేధ, ఇంటర్నెట్ ఆఫ్ థింగ్స్, క్లౌడ్ కంప్యూటింగ్ మరియు మరిన్నింటితో సహా భవిష్యత్ కార్యాచరణలో భారతదేశానికి బలాలు ఉన్నాయి.

ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్ (ఐఐఎ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్ (ఐఐఎ) నిర్వహించిన ఒక అధ్యయనం గురుత్వాకర్షణ అస్థిరతలు

మరియు గెలాక్సీ పరిణామం మధ్య సంబంధాన్ని అర్థం చేసుకోవడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- 2) ఇది గురుత్వాకర్షణ అస్థిరతలు, నక్షత్రాల నిర్మాణం, వాయువు భాగం, అస్థిరత పెరుగుదలకు సమయ ప్రమాణం మరియు గెలాక్సీ నిర్మాణం మధ్య సంబంధాన్ని పరిశీలించింది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఈ అధ్యయనం స్పిట్టర్ ఫోటోమెట్రీ మరియు ఖచ్చితమైన భ్రమణ వక్రతల డేటాబేస్ నుండి తీసుకోబడిన 175 గెలాక్సీల నుండి డేటాను విశ్లేషించింది.
- 2) పాలపుంత వంటి సర్పిలాకార గెలాక్సీలు అధిక నక్షత్రాల నిర్మాణ రేట్లు, తక్కువ స్థిరత్వం, తక్కువ వాయు భాగం మరియు గురుత్వాకర్షణ అస్థిరత పెరుగుదలకు తక్కువ సమయ ప్రమాణాలను కలిగి ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది.
- 3) పైరల్ గెలాక్సీలలోని గురుత్వాకర్షణ అస్థిరతలు వాయువును నక్షత్రాలుగా వేగంగా మారుస్తాయని, వాయువు నిల్వలను క్షీణింపజేస్తాయని ఇది సూచిస్తుంది.

ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్

- 1) ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్ భారతదేశంలోని బెంగళూరులో ప్రధాన కార్యాలయాన్ని కలిగి ఉన్న స్వయంప్రతిపత్తి పరిశోధనా సంస్థ. ఈ సంస్థ 1971 సంవత్సరంలో స్థాపించబడింది.
- 2) ఇది డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ, గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా నుండి పూర్తి ఆర్థిక సహాయాన్ని అందుకుంటుంది.

అంటార్కిటిక్ ఒప్పందం

- 1) అంటార్కిటిక్ ఖండాన్ని వైజ్ఞానిక పరిశోధనల కొరకు మాత్రమే పరిరక్షించడానికి సైన్యరహిత ప్రాంతంగా చేయడం కోసం 1959 డిసెంబర్ 1న వాషింగ్టన్లో 12 దేశాల మధ్య అంటార్కిటిక్ ఒప్పందం సంతకం చేయబడింది.
- 2) సంతకాలు చేసిన మొదటి పన్నెండు దేశాలు: అర్జెంటీనా, ఆస్ట్రేలియా, బెల్జియం, చిలీ, ఫ్రాన్స్, జపాన్, న్యూజిలాండ్, నార్వే, దక్షిణాఫ్రికా, యూనియన్ ఆఫ్ సోవియట్ సోషలిస్ట్ రిపబ్లిక్, యుకె మరియు యూఎస్.
- 3) ఇది 1961లో అమల్లోకి వచ్చింది మరియు అప్పటి నుండి అనేక ఇతర దేశాలు అంగీకరించాయి.

- 4) అంటార్కిటిక్ 60వీఎస్ అక్షాంశానికి దక్షిణంగా ఉన్న భూమి మరియు మంచు ఫలకాల మొత్తంగా నిర్వచించబడింది.
- 6) భారతదేశం 1983లో ఈ ఒప్పందంలో సభ్యత్వం పొందింది.

ఐరాస' ప్రపంచ స్టాక్ టేక్ నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జి 20 శిఖరాగ్ర సమావేశానికి ముందు ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క ప్రపంచ స్టాక్ టేక్ నివేదిక విడుదలైంది.

ప్రపంచ స్టాక్ టేక్ గురించి

- 1) ఇది పారిస్ ఒప్పందం క్రింద ప్రతి ఐదు సంవత్సరాలకు ఒకసారి జరిగే ఒక కాలానుగుణ సమీక్ష విధానం.
- 2) కర్బన వాయు ఉద్గారాలను తగ్గించడానికి మరియు పునరుత్పాదక శక్తికి మారడానికి దేశాల ప్రయత్నాలను ఇది అంచనా వేస్తుంది.
- 3) దేశాలను జవాబుదారీగా ఉంచడం మరియు కాలక్రమేణా వాతావరణ ఆశయాలను పెంచేలా ప్రోత్సహించడం దీని లక్ష్యం.
- 4) 1.5 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఆకాంక్షతో ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రత పెరుగుదలను 2 డిగ్రీల సెల్సియస్ కంటే తక్కువకు పరిమితం చేసే లక్ష్యానికి మద్దతు ఇస్తుంది.

గ్రహ హద్దుల్లో ఆరింటిని ఉల్లంఘించిన మానవులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఒక నూతన అధ్యయనం ప్రకారం, భూమి యొక్క స్థిరత్వం మరియు స్థితిస్థాపకతను నిర్వహించడానికి అవసరమైన తొమ్మిది గ్రహ హద్దులలో ఆరింటిని ప్రపంచం ఉల్లంఘించింది.

గ్రహ హద్దులు

- 1) 2009లో, 28 మంది అంతర్జాతీయంగా ప్రసిద్ధి చెందిన పరిశోధకులు తొమ్మిది గ్రహ హద్దుల సమితిని గుర్తించారు మరియు లెక్కించారు. ఆ హద్దులలోనే ఉన్నప్పుడు మానవాళి భవిష్యత్తులో మంచి అభివృద్ధికి లోనవుతుంది.
- 2) మనం ఈ పరిమితులను దాటితే, మానవజాతిపై తీవ్రమైన పరిణామాలతో కూడిన ఆకస్మిక లేదా తిరుగులేని

పర్యావరణ మార్పులు సంభవించవచ్చు.

- 3) ఈ హద్దులలో వాతావరణ మార్పు, జీవవైవిధ్య నష్టం, ఓజోన్ క్షీణత, సముద్రపు ఆమ్లీకరణ, పోషక చక్రాలు, భూ వ్యవస్థల మార్పు, మంచినీటి వినియోగం, ఏరోసోల్ విడుదల మరియు నూతన పదార్థాల ప్రవేశం ఉన్నాయి.
- 4) ఉల్లంఘించిన హద్దులలో వాతావరణ మార్పు, జీవవైవిధ్య నష్టం, భూమి వ్యవస్థ మార్పు, మంచినీటి వినియోగం, పోషక చక్రాలు మరియు నూతన పదార్థాల ప్రవేశం ఉన్నాయి.

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచ వాతావరణ పరిశోధన కార్యక్రమం (వరల్డ్ క్లైమేట్ రీసెర్చ్ ప్రోగ్రాం - డబ్ల్యుసీఆర్పి) విశ్లేషణ ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా సముద్రాలను ప్రభావితం చేసే సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు ఫిబ్రవరి 2024 వరకు విస్తరించే అవకాశం 50-80 శాతం ఉంది.

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు (మెరైన్ హీట్ వేప్) గురించి

- 1) సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు అనేవి సముద్ర ప్రాంతాలలో అసాధారణమైన అధిక సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత యొక్క సుదీర్ఘ కాలాలు.
- 2) అవి సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థలపై వివిధ ప్రతికూల ప్రభావాలతో సంబంధం కలిగి ఉంటాయి.

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాల యొక్క సాధారణ చోదకాలు:

- 1) మహాసముద్ర ప్రవాహాలు: సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు కొన్ని ప్రాంతాలలో వెచ్చని నీటిని పోగుచేసే సముద్ర ప్రవాహాల ద్వారా నడవబడతాయి.
- 2) గాలి - సముద్ర ఉష్ణ ప్రవాహం: వాతావరణం నుండి సముద్ర ఉపరితలం వేడెక్కుడం సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలకు దోహదం చేస్తుంది.
- 3) గాలులు: సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలతో సంబంధం కలిగిన తాపాన్ని గాలి సమూహాలు పెంచవచ్చు లేదా అణచివేయవచ్చు.
- 4) వాతావరణ రీతులు: ఎల్ నిన్ వంటి వాతావరణ దృగ్విషయాలు నిర్దిష్ట ప్రాంతాల్లో సంభవించే సముద్ర ఉష్ణ తరంగాల సంభావ్యతను ప్రభావితం చేయవచ్చు.

వాయువ్య భారతదేశంలో వర్షపాతంపై ప్రభావం:

- 1) బంగాళాఖాతంలో సముద్రపు ఉష్ణ తరంగాలు సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలను పెంచడంతో అధిక బాష్పీభవన రేట్లు మరియు వాతావరణంలో తేమ సరఫరా పెరిగింది.
- 2) ఈ మిగులు తేమ వాయువ్య భారతదేశంలో వర్షపాత సమూహాలను ప్రభావితం చేసింది, ఈ ప్రాంతంలో సగటు కంటే ఎక్కువ వర్షపాతానికి దారితీసింది.
- 3) బంగాళాఖాతంలో అల్పపీడనం ఏర్పడటం మరియు ప్రవర్తనను ఉష్ణ తరంగాలు ప్రభావితం చేశాయి, ఇది రుతుపవనాలు మరియు వర్షపాతం సమూహాలలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (బిఎస్ఐ)కి ఇటీవల భారత ప్రభుత్వం “పునర్వినియోగ గడ్డి మరియు దాని తయారీ” ప్రక్రియకు సంబంధించి పేటెంట్ మంజూరు చేసింది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఈ పునర్వినియోగ గడ్డి అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవులకు చెందిన స్కిజోస్థాచ్యుమ్ అండమానికమ్ అనే వెదురు జాతిని ఉపయోగించి సృష్టించబడింది.
- 2) ఈ వెదురు జాతులు సుమారు 30 సంవత్సరాల క్రితం ద్వీపాలలో కనుగొనబడ్డాయి మరియు పునర్వినియోగ గడ్డి కొరకు పేటెంట్తో దాని ఆర్థిక సామర్థ్యం గుర్తించబడింది.
- 3) బిఎస్ఐ ప్రాంతీయ కేంద్రంలో భాగమైన ధనిఖరి ప్రయోగాత్మక గార్డెన్-కమ్-ఆర్బీరేటమ్లో వెదురు గడ్డి అభివృద్ధి 2011లో ప్రారంభమైంది.
- 4) వెదురు యొక్క కాండాల స్వరూప నిర్మాణం ఆధునిక కృత్రిమ స్ట్రా లను పోలి ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది, ఇది ఆవిష్కరణకు దారితీసింది.
- 5) వెదురు గడ్డి యొక్క వాణిజ్య ఉత్పత్తి అండమాన్ దీవులలోని అటవీ ప్రాంతాలలో ఈ స్థానిక వెదురు జాతుల పెంపకంపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

అన్య ఆక్రమణ జాతులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఇంటర్నెట్ వర్క్ మెంటల్ సైన్స్-పాలసీ ప్లాట్ ఫాం ఆన్ బయోడైవర్సిటీ అండ్ ఎకోసిస్టమ్ సర్వీసెస్ అన్య ఆక్రమణ జాతుల స్థితిపై ఒక నివేదికను విడుదల చేసింది.

అన్య ఆక్రమణ జాతుల గురించి

- 1) ఇవి మానవులు కొత్త ప్రాంతాలలో ప్రవేశపెట్టిన ఆక్రమణ జాతులకు చెందిన జంతువులు, మొక్కలు మరియు సూక్ష్మజీవులు.
- 2) అన్య ఆక్రమణ జాతులు పర్యావరణంపై హానికరమైన ప్రభావాలను కలిగి ఉంటాయి.
- 3) వేగవంతమైన పునరుత్పత్తి మరియు పెరుగుదల, అధిక వ్యాప్తి సామర్థ్యం, నమలక్షణ స్థితిస్థాపకత (కొత్త పరిస్థితులకు తగినట్లుగా మారడం) మరియు వివిధ పర్యావరణాలలో మరియు వివిధ ఆహార వనరులపై వృద్ధి చెందగల సామర్థ్యం వంటి ముఖ్య లక్షణాలను ఈ అన్య ఆక్రమణ జాతులు కలిగి ఉన్నాయి.

ఉదాహరణ:

- 1) మలేరియా, జికా మరియు వెస్ట్ నైల్ ఫీవర్ వంటి వ్యాధులను వ్యాప్తి చేయడంలో ఏడెస్ అల్బోపిక్టస్ మరియు ఏడెస్ ఈజిప్టె వంటి ఆక్రమణ దోమ జాతులు పాత్ర పోషిస్తాయి.
- 2) విక్టోరియా సరస్సులోని వాటర్ హైసింత్ (హిందెరియా క్రాసిప్స్) తిలాపియా చేపల జనాభా మరియు స్థానిక జీవజాతుల జీవనం మరియు పోషణపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపింది.

అన్య ఆక్రమణ జాతుల ప్రతికూల ప్రభావాలు:

- 1) నివేదిక ప్రపంచవ్యాప్తంగా 37,000 పైగా అన్య జాతులను గుర్తించింది, వాటిలో 3,500 జాతులు ఆక్రమణలు చేసే జాతులు.
- 2) ప్రపంచ జంతు మరియు వృక్ష జాతులలో 60% అంతరించిపోవడానికి ఈ అన్య ఆక్రమణ జాతులు దోహదపడ్డాయి మరియు 16% నమోదైన విలువలలో ఇవి ఏకైక చోదకంగా ఉన్నాయి.
- 3) 2019లో అన్య ఆక్రమణ జాతుల కారణంగా సంభవించిన ఆర్థిక నష్టాలు 423 బిలియన్ డాలర్ల విలువను అధిగమించాయి.

- 4) భూమి మరియు సముద్ర వినియోగ మార్పులు, జాతుల ప్రత్యక్ష దోపిడీ, వాతావరణ మార్పు మరియు కాలుష్యంతో పాటుగా జీవవైవిధ్య నష్టానికి సంబంధించిన మొదటి ఐదు చోదకాలలో అన్య ఆక్రమణ జాతులు కూడా ఉన్నాయి.

ఈశాన్య భారతదేశంలో అటవీ (పరిరక్షణ) సవరణ చట్టం సమస్య

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అటవీ (పరిరక్షణ) సవరణ చట్టం, 2023, అటవీ భూముల మళ్లింపుపై దాని సంభావ్య ప్రభావం కారణంగా ఈశాన్య భారతదేశంలో ఆందోళనలను లేవనెత్తింది.
- 2) అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం, 1980 ప్రకారం అటవీ అనుమతుల అవసరం లేకుండా అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల సమీపంలోని వివిధ ప్రాజెక్టుల కోసం ఇటువంటి మళ్లింపును ఈ సవరణ అనుమతిస్తుంది.

సవరణ మరియు దాని చిక్కల గురించి

ఈశాన్య రాష్ట్రాల గుంచి వ్యతిరేకత:

- 1) ఆగస్టు 22న, మిజోరం ప్రజల హక్కులు మరియు ప్రయోజనాలను పరిరక్షించాల్సిన అవసరాన్ని పేర్కొంటూ, అటవీ (సంరక్షణ) సవరణ చట్టాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ మిజోరం అసెంబ్లీ ఏకగ్రీవంగా తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది.
- 2) నాగాలాండ్, త్రిపుర మరియు సిక్కింతో సహా ఇతర ఈశాన్య రాష్ట్రాలు కూడా 100 కిమీ మినహాయింపు నిబంధనకు వ్యతిరేకతను వ్యక్తం చేశాయి.

రాజ్యాంగ రక్షణలు:

- 1) నాగాలాండ్ కు సంబంధించి ప్రకరణ 371ఎ మరియు మిజోరంకు సంబంధించి 371జి ప్రత్యేక రాజ్యాంగ రక్షణలను అందిస్తాయి. ఇవి సంప్రదాయ చట్టాలు, భూ యాజమాన్యం మరియు భూమి మరియు వనరుల బదిలీకి ఆటంకం కలిగించే చట్టాలను పార్లమెంటు అమలు చేయడాన్ని నిషేధిస్తాయి.
- 2) ఇటువంటి చట్టాలు ఈ రాష్ట్రాలకు వాటి శాసనసభ్యులు ఆమోదించిన తీర్మానాల ద్వారా మాత్రమే విస్తరించబడతాయి.

ఈశాన్య ప్రాంతంలో అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం వర్తింపులు:

- 1) నాగాలాండ్ మొదట్లో అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టాన్ని నిర్దిష్ట ప్రభుత్వ అడవులకు విస్తరించింది, కానీ తరువాత హెం

మంత్రిత్వ శాఖ నుండి విరుద్ధమైన మార్గదర్శకత్వం పొందింది.

- 2) మరోవైపు, మిజోరం, 1986లో పూర్తి స్థాయి రాష్ట్రంగా రూపాంతరం చెందిన తర్వాత రాష్ట్రానికి అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టంను వర్తింపజేసింది.
- 3) మేఘాలయ, త్రిపుర, అరుణాచల్ ప్రదేశ్, సిక్కిం, మణిపూర్ మరియు అస్సాంతో సహా మిగిలిన ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం వర్తిస్తుంది.

అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం కింద అటవీ భూమి మజ్జింపు:

- 1) 1980 నుండి, అటవీ (సంరక్షణ) చట్టం కింద మిలియన్ హెక్టార్లకు పైగా అటవీ భూమి ఇతర అవసరాల కొరకు మజ్జించబడింది.
- 2) అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం 1996 లో “అటవీ భూమి” యొక్క నిర్వచనాన్ని ప్రభుత్వ రికార్డులలో అటవీగా నమోదు చేయబడిన ప్రాంతాలను చేర్చడానికి విస్తరించింది. ఈ ప్రాంతాలు వర్గీకరించని అడవులను కలిగి ఉన్నాయి. ఈశాన్య అడవులలో గణనీయమైన భాగం ఈ వర్గీకరించని అడవులను కలిగి ఉంది.

అటవీ హక్కులు మరియు అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం:

- 1) షెడ్యూల్డ్ తెగలు మరియు ఇతర సాంప్రదాయ అటవీ నివాసులు (అటవీ హక్కుల గుర్తింపు) చట్టం (అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం) 2006 వర్గీకరించని అడవులతో సహా వివిధ రకాల అటవీ భూములను గుర్తిస్తుంది.
 - 2) ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టం యొక్క అమలు మారుతూ ఉంటుంది, అస్సాం మరియు త్రిపుర అత్యంత అనుకూలమైనవి.
 - 3) మిజోరాం మొదట్లో అటవీ (పరిరక్షణ) చట్టాన్ని విస్తరించింది. కానీ హక్కుల కోసం ఎవరూ కోరుకోకపోవడంతో తర్వాత అది అసంబద్ధంగా ప్రకటించింది.
- హిమాలయ ప్రాంత పరిరక్షణకు సంబంధించిన ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు

నేషనల్ మిషన్ ఆన్ సస్టైనింగ్ హిమాలయన్ ఎకోసిస్టమ్ (2010):

- 1) 11 రాష్ట్రాలు (హిమాచల్ ప్రదేశ్, ఉత్తరాఖండ్, సిక్కిం, అన్ని ఈశాన్య రాష్ట్రాలు మరియు వశ్చిమ బెంగాల్)

మరియు 2 కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు (జమ్మూ & కాశ్మీర్ మరియు లడఖ్) ఇది వర్తిస్తుంది.

- 2) ఎనిమిది మిషన్తో కూడిన వాతావరణ మార్పుపై జాతీయ కార్యాచరణ ప్రణాళికలో ఇది భాగం.

ఇండియన్ హిమాలయన్ క్వేటేట్ అడాప్టివ్ ప్రోగ్రామ్:

- 1) భారతీయ హిమాలయాల్లోని దుర్బలమైన కమ్యూనిటీల స్థితిస్థాపకతను పెంపొందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) హిమానీనదం మరియు సంబంధిత ప్రాంతాలపై నిర్దిష్ట దృష్టితో వాతావరణ శాస్త్రంలో భారతీయ సంస్థల సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేయడంపై దృష్టి సారిస్తుంది.

సురక్షిత హిమాలయ ప్రాజెక్ట్:

- 1) ఇది “సుస్థిరాభివృద్ధి కోసం వన్యప్రాణుల సంరక్షణ మరియు నేరాల నివారణపై ప్రపంచ భాగస్వామ్యం” లో అంతర్గత భాగం.
- 2) గ్లోబల్ ఎన్విరాన్ మెంట్ ఫెసిలిటీ ద్వారా నిధులు సమకూర్చబడ్డాయి.
- 3) ఎత్తైన హిమాలయన్ వర్షావరణ వ్యవస్థలలో ఆట్రైన్ పచ్చిక బయళ్ళు మరియు అడవుల యొక్క స్థిరమైన నిర్వహణను ప్రోత్సహించడంపై దృష్టి సారిస్తుంది.

భారతదేశ ఆహార భద్రతపై వాతావరణ ప్రభావం

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

★ పాశ్చాత్య అవాంతరాలు మరియు తీవ్రమవుతున్న ఎల్ నినో దశతో సహా ఈ సంవత్సరం భారతదేశం అసాధారణ వాతావరణం మరియు వాతావరణ సంఘటనలను చవిచూసింది.

ఈ సంఘటనలు భారతదేశ అవపాత వ్యవస్థ యొక్క సంక్లిష్టతను ఎత్తిచూపాయి మరియు ప్రభావిత ప్రాంతాలలో మౌలిక సదుపాయాలు, ప్రాణసంస్థ మరియు స్థిరత్వం గురించి ఆందోళనలను లేవనెత్తాయి.

మరింత సమాచారం

ఆహార భద్రతపై ప్రభావం:

- 1) వాతావరణ మార్పు వర్షాధార వ్యవసాయాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది, వర్షం రాకను ఆలస్యం చేస్తుంది, విత్తనాల నాట్లను ప్రభావితం చేస్తుంది మరియు మొక్కల పెరుగుదల మరియు నేల తేమపై ప్రభావం చూపుతుంది.

- 2) ఆనకట్టలు మరియు నీటిపారుదలలో పెట్టుబడులు ఉన్నప్పటికీ, భారతదేశంలోని సాగు విస్తీర్ణంలో దాదాపు సగం హరిత నీటి (వర్షాధారిత)పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

వ్యవసాయంపై ఎల్ నితో మరియు రుతుపవనాల ప్రభావం:

- 1) భారతదేశం యొక్క రోజువారీ ఆహార ఉత్పత్తి కొరకు ప్రతి వ్యక్తికి 3,268 లీటర్ల నీరు అవసరం, ఇందులో 75% హరిత నీరు.
- 2) వరి వరి వంటి నీటిపారుదల పంటలు కూడా హరిత నీటిపై ఆధారపడతాయి.
- 3) 2015-2016 ఎల్ నితో సంవత్సరంలో, భారతదేశంలో సోయాబీన్ ఉత్పత్తి 28% తగ్గింది.
- 4) ఎల్ నితో వర్షాల ఆలస్యం మరియు వేడి ఉష్ణోగ్రతలు కలిగించడం ద్వారా వ్యవసాయంపై ప్రభావం చూపుతుంది.
- 5) ఈశాన్య రుతుపవనాలలో 43% భారీ వర్షపాతం సంఘటనలు ఎల్ నితోతో సమానంగా ఉంటాయి.

జి 20 యొక్క వాతావరణ కార్యాచరణ వాగ్దానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జి 20 దేశాలు 2030 నాటికి ప్రపంచ పునరుత్పాదక ఇంధన సామర్థ్యాన్ని మూడు రెట్లు పెంచేందుకు కృషి చేసేందుకు కట్టుబడి ఉన్నాయి.
- 1) ఈ చర్య కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఉద్గారాలను తగ్గించడానికి మరియు వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడానికి కీలకమైన దశగా పరిగణించబడుతుంది.
- 2) ఇంటర్నేషనల్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ ప్రకారం, ఈ నిబద్ధత 2030 నాటికి 7 బిలియన్ టన్నుల బొగ్గుపులుసు వాయువు ఉద్గారాలను నిరోధించగలదు.

మరింత సమాచారం

ప్రతిష్టాత్మక లక్ష్యం:

- 1) ఏడేళ్లలోపు పునరుత్పాదక సామర్థ్యాన్ని మూడు రెట్లు పెంచడం ప్రతిష్టాత్మకమైనది కానీ సాధించదగినది.
- 2) పునరుత్పాదక శక్తి విస్తరణ ఇప్పటికే ప్రపంచవ్యాప్తంగా వేగంగా పెరుగుతోంది, వార్షిక సామర్థ్యం జోడింపులు దాదాపు 10% పెరుగుతాయి.
- 3) భారతదేశం మరియు చైనా వంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడానికి మరియు శిలాజ ఇంధనంపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడానికి

పునరుత్పాదక ఇంధన వృద్ధిని ప్రాధాన్య మార్గంగా చూస్తున్నాయి.

- 4) ప్రస్తుత ప్రపంచ వ్యవస్థాపించిన పునరుత్పాదక శక్తి సామర్థ్యం దాదాపు 3,400 గిగావాట్లు.
- 5) 2030 లక్ష్యాన్ని చేరుకోవడానికి, ప్రపంచం ఏటా దాదాపు 1,000 గిగావాట్ల నూతన సామర్థ్యాన్ని జోడించాలి, దీనికి ప్రభుత్వాల నుండి బలమైన విధాన మద్దతు అవసరం.

అంతర్జాతీయ సౌర కూటమి

- 1) అంతర్జాతీయ సౌర కూటమి (ఇంటర్నేషనల్ సోలార్ అలయన్స్- ఐఎస్ఎ) అనేది సౌర శక్తి సాంకేతికతల విస్తరణ కోసం ఒక కార్యాచరణ లక్ష్యంతో కూడిన, సభ్యులతో నడిచే, సహకార వేదిక.
- 2) దీని ప్రాథమిక ఉద్దేశ్యం ఇంధన ప్రాప్యతను సులభతరం చేయడం, ఇంధన భద్రతను నిర్ధారించడం మరియు దాని సభ్య దేశాలలో శక్తి పరివర్తనను నడపడం.

జీవ ఇంధన స్థిరత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎలక్ట్రిక్ వాహనాల (ఈవీల) స్వీకరణ పెరుగుతున్నప్పటికీ జీవ ఇంధనాలు సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- 1) పూర్తి స్థాయిలో ఈవీలకు మారడానికి ఇప్పటికే ఉన్న అంతర్గత దహన యంత్ర వాహనాలను మరియు మౌలిక సదుపాయాలను పెద్ద ఎత్తున మార్పిడి చేయడం అవసరం. ఇది భారీ పెట్టుబడులతో కూడుకున్న ప్రక్రియ.

భారతదేశంలో సవాళ్లు

- 1) భారతదేశంలో, జీవ ఇంధనాలు ప్రాథమికంగా ఆహార పంటల నుండి తీసుకోబడిన మొదటి తరం (1జి) ఇథనాల్ను సూచిస్తాయి.
- 2) ఈ పాలసీ 2025-26 నాటికి 20% ఇథనాల్ను పెట్రోల్తో (ఈ20) కలపడం, చెరకు మరియు ఆహార ధాన్యాల నుండి 1జి ఇథనాల్పై ఆధారపడటం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 3) పంట వ్యర్థాలతో తయారు చేయబడిన రెండవ తరం (2జి) ఇథనాల్, ఫీడ్స్టాక్ సరఫరా మరియు పెంపుదలకి సంబంధించిన సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుంది.
- 4) మిగులు ఉత్పత్తులను ఇంధన ఉత్పత్తి వైపు మళ్లించడం వల్ల భూగర్భ జలాల క్షీణత మరియు ఆహార భద్రత

అందోళనలు తలెత్తుతాయి.

- 5) వ్యవసాయం అనేది ప్రత్యక్ష గ్రీన్ హౌస్ వాయు ఉద్గారాల యొక్క ముఖ్యమైన మూలం. దీనివలన ఇంధన ఉత్పత్తికి వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను పెంచడం అనేది ఉద్గారాలను తగ్గించే లక్ష్యానికి ప్రతికూలంగా ఉంటుంది.

జీవ ఇంధనాలు

- 1) తక్కువ వ్యవధిలో సేంద్రీయ పదార్థం నుండి ఉత్పత్తి చేయబడిన ఏదైనా హైడ్రోకార్బన్ ఇంధనాలను జీవ ఇంధనం అంటారు.
- 2) రకాలు: ఘన (ఉదా., కలప, ఎండిన మొక్కలు, పేద), ద్రవ (ఉదా. బయోఇథనాల్, బయోడీజిల్), వాయు (ఉదా. బయోగ్యాస్)
- 3) డీజిల్, పెట్రోల్ మరియు ఇతర శిలాజ ఇంధనాలకు ప్రత్యామ్నాయాలు లేదా అనుబంధాలుగా ఉపయోగించబడుతుంది.
- 4) రవాణా, స్థిర మరియు చలన అనువర్తనాలు, వేడి మరియు విద్యుత్ ఉత్పత్తిలో ఉపయోగించబడుతుంది.
- 5) ఇది పెరుగుతున్న చమురు ధరలు, గ్రీన్ హౌస్ వాయు ఉద్గారాలు మరియు వ్యవసాయ పంట ఆధారిత ఇంధన అనుకూల ఉత్పాదకత ద్వారా ప్రేరేపించబడింది.

2030 ప్రపంచ పునరుత్పాదక శక్తి లక్ష్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ దుబాయ్ లో (నవంబర్ 30-డిసెంబర్ 12) జరగనున్న ఐక్యరాజ్యసమితి ఫ్రేమ్ వర్క్ కన్వెన్షన్ ఆన్ క్లైమేట్ చేంజ్ యొక్క 28వ కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్ 28) అధ్యక్ష స్థానం పునరుత్పాదక శక్తి సామర్థ్య ప్రపంచ లక్ష్యాన్ని 2030 నాటికి ప్రస్తుత స్థాయిల నుండి మూడు రెట్లు పెంచడంపై ఒప్పందానికి పిలుపునిచ్చింది.
- 1) ఈ లక్ష్యం అంతర్జాతీయ పునరుత్పాదక శక్తి ఏజెన్సీ (ఇరీనా) నివేదిక ద్వారా ప్రేరణ పొందింది.
- 2) 2021లో విద్యుత్ కోసం పునరుత్పాదక శక్తి వనరుల యొక్క ప్రపంచ స్థాపిత సామర్థ్యం 3026 గిగావాట్లు, ఇది మొత్తం విద్యుత్ ఉత్పత్తిలో 28% వాటాను కలిగి ఉంది.

భారతదేశంలో ఇ-వ్యర్థాల నిర్వహణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండియన్ సెల్యులార్ అండ్ ఎలక్ట్రానిక్స్ అసోసియేషన్ ఇ-వ్యర్థాల నిర్వహణకు వృత్తాకార ఆర్థిక విధానం యొక్క అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతూ ఒక నివేదికను విడుదల చేసింది.
- 1) ఈ విధానంలో కొత్త హార్డ్ వేర్ లో భాగాలు మరియు విలువైన లోహాలను తిరిగి ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా పాత ఎలక్ట్రానిక్స్ కు కొత్త జీవితాన్ని అందించడం జరుగుతుంది.

నివేదిక గురించి

- 1) రీసైక్లింగ్ తో సహా భారతదేశంలో ఇ-వ్యర్థాల నిర్వహణ ప్రధానంగా అనధికారికంగా ఉంటుంది.
- 2) ఇ-వ్యర్థాల సేకరణలో దాదాపు 90% మరియు రీసైక్లింగ్ లో 70% అనధికారిక రంగం ద్వారా నిర్వహించబడుతున్నాయి.
- 3) సరసమైన డేటా ప్లాన్ల కారణంగా మొబైల్ ఫోన్లు చౌకగా మరియు విస్తృతంగా ఉపయోగించబడుతున్నందున ఇ-వ్యర్థాల స్థాయి పెరుగుతుందని అంచనా వేయబడింది.
- 4) పాడైపోయిన ఫోన్లు పెరుగుతున్న ఇ-వేస్ట్ సమస్యకు దోహదం చేస్తాయి.
- 5) రీసైక్లింగ్ మరియు భాగాల పునర్వినియోగం ద్వారా ఇ-వ్యర్థాలను వినియోగించుకోవడంలో 7 బిలియన్ల విలువైన మార్కెట్ అవకాశం ఉందని నివేదిక సూచిస్తుంది.
- 6) అనధికారిక రంగం 'స్వంత జాతి భక్షణ' వంటి పద్ధతులపై ఆధారపడుతుంది, ఇక్కడ మరమ్మత్తు దుకాణాలు మొత్తం పరికరాలను కొనుగోలు చేస్తాయి మరియు విడిభాగాల కోసం వాటిని విచ్చిన్నం చేస్తాయి.
- 7) పూర్తయిన ఉత్పత్తులకు సుంకాలు కొన్నిసార్లు విడి భాగాల కంటే తక్కువగా ఉంటాయి. కాబట్టి పై విధానం లాభదాయకంగా ఉంటుంది.

- 8) 2030 నాటికి కొత్త ఉత్పత్తుల తయారీకి 35% ద్వితీయ ముడి వదార్థాలను ఉపయోగించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకోవడం ద్వారా చైనా ఒక ఉదాహరణగా నిలిచింది, పాత భాగాలను మళ్లీ ఉపయోగించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలియజేస్తుంది.
- 9) చైనా ప్రయత్నాల మాదిరిగానే కొత్త ఉత్పత్తులలో పాత భాగాలను మళ్లీ ఉపయోగించేందుకు తయారీదారులను ప్రోత్సహించడానికి ఒక విధానపరమైన మద్దతు ఉండాలని నిపుణులు సూచిస్తున్నారు.
- 10) వినియోగదారుల నుండి పరికరాలను సేకరించడం, వ్యక్తిగత డేటాను తుడిచివేయడం మరియు వాటిని రీసైకింగ్ చేయడం కోసం రివర్స్ సప్లై చెయిన్స్ ఏర్పాటు చేయడానికి పబ్లిక్-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యాలను సెల్యులార్ అసిసియేషన్ నివేదిక సిఫార్సు చేస్తుంది.
- 11) ఈ విధానం సమర్థవంతమైన రీసైకింగ్ కోసం ఆడిట్ చేయగల డేటాబేస్లు మరియు భౌగోళిక క్లస్టర్లను సృష్టించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 12) సెమీకండక్టర్లలో అరుదైన మృత్తికా లోహాలతో సహా ఉత్పత్తి ఉత్పత్తుల పూర్తి సంభావ్య విలువను వెలికితీసేందుకు 'అధిక దిగుబడి' రీసైకింగ్ కేంద్రాలను ప్రోత్సహించడం చాలా అవసరం.
- 13) ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాల మరమ్మత్తును ప్రోత్సహించడం మరియు ఉత్పత్తులను ఎక్కువ కాలం ఉండేలా చేయడం, బహుశా రిపేర్ చేయడానికి వినియోగదారు హక్కుకు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా పర్యావరణ ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి మరొక విధాన సిఫార్సు.
- 14) ఇ-వ్యర్గాల నిర్వహణలో సవాళ్లు: పెద్ద మరియు కష్టతరమైన అనధికారిక రంగం, డేటా గోప్యతా సమస్యల కారణంగా పరికరాలను అందజేయడానికి వినియోగదారుల విముఖత మరియు రీసైకింగ్ ప్లాంట్లలో గణనీయమైన ప్రారంభ మూలధన పెట్టుబడి అవసరాలు.

భారతదేశంలో ఇ-వ్యర్గాల నిర్వహణ

- 1) ప్రారంభంలో, ఇ-వ్యర్గాల నిర్వహణ 2008 నాటి పర్యావరణం మరియు అటవీ ప్రమాదకర వ్యర్గాల (నిర్వహణ మరియు నిర్వహణ) నిబంధనల ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.

- 2) 2011లో, 2010 యొక్క ఇ-వ్యర్గాల (నిర్వహణ మరియు నిర్వహణ) నిబంధనలు జారీ చేయబడ్డాయి, పొడిగించిన ఉత్పత్తిదారుల బాధ్యత ఒక ముఖ్య లక్షణం.
- 3) ఇ-వ్యర్గాల (నిర్వహణ) నియమాలు, 2016, షెడ్యూల్ 1 లో 21 ఉత్పత్తులను కలిగి 2017లో రూపొందించబడింది. 2018లో ఈ నిబంధనలు నవరించబడ్డాయి, ప్రామాణీకరణ మరియు ఉత్పత్తి స్ట్రీవార్డ్ షిప్ ను నొక్కి చెప్పడానికి వాటి వరిధి విస్తరించబడినది.

జాతీయ హరిత ట్రీబ్యూనల్ (ఎన్టీటీ)

- 1) జాతీయ హరిత ట్రీబ్యూనల్ (ఎన్టీటీ) అనేది జాతీయ హరిత ట్రీబ్యూనల్ చట్టం (2010) ప్రకారం ఏర్పాటు చేయబడిన ఒక ప్రత్యేక సంస్థ.
- 2) ఇది భారతదేశంలోని పర్యావరణ పరిరక్షణ మరియు అడవులు మరియు నహజ వనరుల పరిరక్షణకు సంబంధించిన కేసును త్వరితగతిన పరిష్కరించేందుకు అంకితం చేయబడింది.
- 3) ఎన్టీటీని ఏర్పాటు చేసినప్పుడు ఆస్ట్రేలియా మరియు న్యూజిలాండ్ తర్వాత ఒక ప్రత్యేక పర్యావరణ ట్రీబ్యూనల్ ను ఏర్పాటు చేసిన మూడవ దేశంగా భారతదేశం నిలిచింది.
- 4) పర్యావరణ సమస్యలకు సంబంధించిన దరఖాస్తులు లేదా అప్రీళ్లను దాఖలు చేసిన తేదీ నుండి ఆరు నెలల్లోపు పరిష్కరించే బాధ్యత ఎన్టీటీకి ఉంది.

రైల్వే బోర్డు యొక్క మొట్టమొదటి మహిళా చైర్పర్సన్ మరియు సీఈఓ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 118 ఏళ్ల భారతీయ రైల్వే చరిత్రలో తొలి మహిళా రైల్వే బోర్డు చైర్పర్సన్ మరియు సీఈఓగా జయ వర్మ సిన్హా చరిత్ర సృష్టించారు.

మరింత సమాచారం

- 1) రైల్వే బోర్డు చైర్పర్సన్ మరియు సీఈఓ గా జయ వర్మ సిన్హా నియమితులయ్యారు, రైల్వే బోర్డు చరిత్రలో ఈ పదవిని చేపట్టిన మొదటి మహిళగా ఆమె గుర్తింపు పొందారు.
- 2) ఈ నియామకానికి ముందు, ఆమె సౌత్ ఈస్టర్న్ రైల్వే యొక్క మొదటి మహిళా ప్రిన్సిపల్ చీఫ్ ఆఫ్ రేషన్స్

మేనేజర్ గా కూడా పనిచేశారు.

- 3) భారతీయ రైల్వేలు సరకు రవాణా విభాగంలో 20% పైగా అత్యధిక వృద్ధి రేటును సాధించింది.
- 4) భారతీయ రైల్వేలు రవాణా చేసే సరకు రవాణా ఏటా 1.5 బిలియన్ టన్నులను అధిగమించింది, ఇది ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సూచిస్తుంది.

రైల్వే బోర్డు గురించి

- 1) రైల్వే బోర్డు భారతీయ రైల్వేల యొక్క అత్యున్నత నిర్ణయాధికార సంస్థ.
- 2) ఇది భారతదేశంలోని రైల్వేల పరిపాలనను నియంత్రించే ఉద్దేశ్యంతో 1905లో ఇండియన్ రైల్వే బోర్డు చట్టం, 1905 ప్రకారం స్థాపించబడింది.
- 3) భారతీయ రైల్వేల చట్టం, 1890 ప్రకారం రైల్వే బోర్డు కొన్ని అధికారాలు మరియు విధులను కలిగి ఉంది, ఇది తరువాత రైల్వే చట్టం, 1989గా సవరించబడింది.
- 4) రైల్వేలకు సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వ అధికారాలు మరియు విధులను రైల్వే బోర్డుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం కట్టబెట్టవచ్చు, ఇది పూర్తిగా లేదా షరతులకు లోబడి ఉంటుంది.

'ఆత్మగౌరవం' వివాహాలపై సుప్రీంకోర్టు తీర్పు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ హిందూ వివాహ చట్టం, 1955లోని సెక్షన్ 7(ఏ) ప్రకారం “ఆత్మగౌరవం” వివాహాలకు సంబంధించి భారత సుప్రీంకోర్టు ఒక ముఖ్యమైన తీర్పును జారీ చేసింది.
- 1) “ఆత్మగౌరవం” వివాహాలు నిర్వహించిన మరియు సమ్మతించిన పెద్దలకు వివాహ ధృవీకరణ పత్రాలను జారీ చేసిన న్యాయవాదులపై క్రమశిక్షణా చర్యలు తీసుకోవాలని మద్రాసు హైకోర్టు ఇచ్చిన ఉత్తర్వును ఈ తీర్పు తోసిపుచ్చింది.

మాలవ్య మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) విద్య మరియు నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపకత కోసం కేంద్ర మంత్రి ప్రారంభించారు.
- 2) కేంద్ర విద్యా శాఖ సహకారంతో యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ ద్వారా నిర్వహించబడింది.

ఉపాధ్యాయ శిక్షణా కార్యక్రమం

- 1) ఇది ఉన్నత విద్యా సంస్థలపై దృష్టి సారించి ఉపాధ్యాయులకు తగిన శిక్షణా కార్యక్రమాలను అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) ఉన్నత విద్యా సంస్థలలో అధ్యాపకుల సామర్థ్య పెంపుదల దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- 3) 111 మాలవ్య మిషన్ కేంద్రాల ద్వారా భారతదేశం అంతటా ఉన్నత విద్యా సంస్థలలో 15 లక్షల మంది ఉపాధ్యాయులను లక్ష్యంగా చేసుకుంది.
- 4) నిరంతర వృత్తిపరమైన అభివృద్ధి మరియు నాయకత్వ నైపుణ్యాలను పెంపొందిస్తుంది.
- 5) జాతీయ విద్యా విధానం లక్ష్యాలతో నమలేఖనం చేయబడింది.
- 6) కెరీర్ పురోగతి కోసం క్రిడిట్ ఫ్రేమ్వర్క్కు సామర్థ్యాన్ని పెంపును అనుసంధానిస్తుంది.
- 7) ఈ కార్యక్రమం భారతీయ విజ్ఞాన వ్యవస్థకు సంబంధించిన మాడ్యూల్స్ను కలిగి ఉంటుంది.
- 8) మానవ వనరుల అభివృద్ధి కేంద్రాలను పునరుద్ధరించి మదన్ మోహన్ మాలవీయ ఉపాధ్యాయుల శిక్షణా కేంద్రాలుగా మార్చాలి.

మదన్ మోహన్ మాలవ్య గురించి

- 1) భారతీయ విద్యావేత్త, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు మరియు మితవాద నాయకుడు.
- 2) నాలుగు సార్లు భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడిగా పనిచేశారు.
- 3) 1931లో రౌండ్ టేబుల్ సమావేశానికి హాజరయ్యారు.
- 4) 1906లో హిందూ మహాసభను స్థాపించారు.
- 5) 1916లో బనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయంని స్థాపించారు మరియు 1919 నుండి 1938 వరకు వైస్ ఛాన్సలర్ గా పనిచేశారు.

పోషకాహార లోపాన్ని పరిష్కరించడానికి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు

పోషణ్ లభియాన్

వివరణ: 2022 నాటికి పోషకాహార లోపం లేని భారతదేశాన్ని సాధించే లక్ష్యంతో బహుళ-మంత్రిత్వ కలయిక మిషన్.

అమలు మంత్రిత్వ శాఖ: మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ.

ప్రధానమంత్రి ఓవర్‌ఆల్‌డింగ్ స్కీమ్ ఫర్ హెల్త్ సెక్యూరిటీ (పోషన్) 2.0 పథకం

వివరణ: కొమార్ దశ బాలికలు, గర్భిణీ స్త్రీలు, బాలింతలు మరియు మూడు కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలను లక్ష్యంగా చేసుకునే సమీకృత శిశు అభివృద్ధి సేవల పథకాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

అమలు మంత్రిత్వ శాఖ: మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ.

ఇంటిగ్రేటెడ్ చైల్డ్ డెవలప్‌మెంట్ సర్వీసెస్

వివరణ: బాల్య సంరక్షణ మరియు అభివృద్ధి కోసం ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద కార్యక్రమాలలో ఒకటి.

లబ్ధిదారులు: 0-6 సంవత్సరాల వయస్సు గల పిల్లలు, గర్భిణీ స్త్రీలు మరియు పాలిచ్చే తల్లులు.

అమలు మంత్రిత్వ శాఖ: మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ.

మధ్యాహ్న భోజన పథకం

వివరణ: పాఠశాల వయస్సులోని పిల్లల పోషకాహార స్థితిని మెరుగుపరచడానికి ఉద్దేశించిన పాఠశాల భోజన కార్యక్రమం.

కవరేజీ: సమగ్ర శిక్షా అభియాన్ కింద మద్దతిచ్చే మదర్సాలతో సహా ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, ప్రభుత్వ-సహాయక పాఠశాలలు, ప్రత్యేక శిక్షణా కేంద్రాల్లోని 1 నుండి 8 తరగతుల విద్యార్థులు.

జాతీయ ఆహార భద్రతా మిషన్

వివరణ: విస్తీర్ణ విస్తరణ మరియు ఉత్పాదకత పెంపుదల ద్వారా నిర్దేశిత పంటల ఉత్పత్తిని స్థిరంగా పెంచడానికి వ్యవసాయం మరియు రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ప్రారంభించబడింది.

సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ (సి.డి.ఎస్.సి.ఓ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ (సి.డి.ఎస్.సి.ఓ) గోవాలో తయారు చేయబడిన అబాట్ ఇండియా యొక్క యాంటాసిడ్ ద్రవం, డైజీన్ జెల్‌ను స్వచ్ఛందంగా వెనక్కి తీసుకోవడంపై హెచ్చరిక జారీ చేసింది.

సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ (సి.డి.ఎస్.సి.ఓ)

- 1) భారతదేశంలో ఔషధాలు మరియు వైద్య పరికరాలకు సంబంధించిన అత్యున్నత నియంత్రణా విభాగం.
- 2) భారత ప్రభుత్వంలోని ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద పనిచేస్తుంది.
- 3) మందులు మరియు వైద్య పరికరాల భద్రత, సమర్థత మరియు నాణ్యతను నిర్ధారిస్తుంది.
- 4) రక్త ఉత్పత్తులు మరియు వ్యాక్సిన్‌లతో సహా వివిధ ఔషధ వర్గాలకు లైసెన్స్‌లను ఆమోదిస్తుంది.
- 5) భారతదేశంలో ఔషధాల తయారీ, అమ్మకాలు, దిగుమతి మరియు పంపిణీ కోసం ప్రమాణాలను నిర్దేశిస్తుంది మరియు అమలు చేస్తుంది.

గుజరాత్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) గుజరాత్ డిక్లరేషన్ అనేది “గ్రహం యొక్క ఆరోగ్యం మరియు శ్రేయస్సు కొరకు ఆయుష్ (ఆయుష్ ఫర్ ప్లానెటరీ హెల్త్ అండ్ వెల్ బీయింగ్)” అనే ఇతివృత్తంతో గుజరాత్‌లోని గాంధీనగర్‌లో జరిగిన మొదటి డబ్ల్యూహెచ్ఓ సాంప్రదాయ వైద్య ప్రపంచ శిఖరాగ్ర సదస్సు 2023 లో విడుదల చేయబడిన పత్రం.
- 2) ఈ ప్రకటన సాంప్రదాయ, పరిపూరకరమైన మరియు సమగ్ర వైద్యం మరియు స్వదేశీ పరిజ్ఞానం మరియు జీవవైవిధ్యాన్ని ఉపయోగించడం కోసం ప్రపంచ కట్టుబాట్లను పునరుద్ధారిస్తుంది.
- 3) ఇది ఆరోగ్య సంరక్షణకు సంపూర్ణ మరియు వ్యక్తిగతీకరించిన విధానాలను అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు వర్తింపజేయడానికి కఠినమైన శాస్త్రీయ పద్ధతుల అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.

ఆయుష్ ఆరోగ్య మరియు సంరక్షణ కేంద్రాలు:

భారతదేశం అంతటా 12,500 కంటే ఎక్కువ ఆయుష్ ఆధారిత ఆరోగ్య మరియు సంరక్షణ కేంద్రాలు పనిచేస్తాయి. ఇప్పటికే 8,500 కేంద్రాలు ఉన్నాయి.

సాంప్రదాయ ఔషధాలు:

డబ్ల్యుహెచ్ఓ సాంప్రదాయ వైద్యాన్ని ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోవడానికి మరియు శారీరక మరియు మానసిక అనారోగ్యానికి చికిత్స చేయడానికి వివిధ సంస్కృతులచే కాలానుగుణంగా ఉపయోగించే జ్ఞానం, నైపుణ్యాలు మరియు అభ్యాసాలుగా నిర్వచిస్తుంది.

ఆయుష్ కేంద్ర విభిన్న విభాగాలు:

- 1) ఆయుర్వేదం: సంపూర్ణ శ్రేయస్సును నొక్కి చెప్పే పురాతన వ్యవస్థ.
- 2) యోగా: భౌతిక భంగిమలు మరియు ధ్యానం ద్వారా శరీరం, మనస్సు మరియు ఆత్మను ఏకం చేసే అభ్యాసం.

- 3) నేచురోపతి (ప్రకృతివైద్యం): నీరు, గాలి మరియు ఆహారం వంటి మూలకాలను ఉపయోగించి సహజ వైద్య పద్ధతులు.
- 4) యునాని: మూలికా మందులు మరియు హ్యూమరల్ థియోరీ ద్వారా సమతుల్యతను పునరుద్ధరించడంపై దృష్టి సారించిన వ్యవస్థ.
- 5) సిద్ధ: ఐదు మూలకాలు మరియు హాన్యంలో పాతుకుపోయిన సాంప్రదాయ తమిళ వైద్యం.
- 6) హోమియోపతి: స్వీయ స్వస్థత ప్రతిస్పందనలను ప్రేరేపించడానికి అత్యంత పలచబరిచిన ఔషధాలను ఉపయోగిస్తుంది.

DOWNLOAD
Our Online App

Useful for Online Classes, Videos, Study Material,
UPSC, TSPSC, APPSC, Optional Subjects,
Newly Offered Courses, Test Series

Download on the
App Store

GET IT ON
Google play

AMIGOS IAS

MOBILE APP
AMIGOS IAS

నేర న్యాయ వ్యవస్థను సమగ్రపరచడానికి కొత్త బిల్లులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, దేశంలోని నేర న్యాయ వ్యవస్థలో పూర్తి సవరణను ప్రతిపాదించే మూడు నూతన బిల్లులను కేంద్రం లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టింది. భారతీయ శిక్షాస్మృతి (ఐపీసీ), 1860బీ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (సిఆర్ పీసీ), 1973 మరియు భారతీయ సాక్ష్యాధార చట్టం (ఇండియన్ ఎవిడెన్స్ యాక్ట్), 1872లను తొలగించి వాటి స్థానంలో ఈ మూడు నూతన బిల్లులు తీసుకొని రాబడుతున్నవి.
- 2) 1860 సంవత్సరంలో బ్రిటిష్ వారు ప్రవేశపెట్టిన ఐపీసీ, 160 సంవత్సరాలకు పైగా భారతదేశ నేర న్యాయ వ్యవస్థకు పునాదిగా ఉంది. దీని స్థానంలో భారతీయ న్యాయ సంహిత, 2023 తీసుకురాబడుతుంది. 1973 నాటి సిఆర్ పీసీ స్థానంలో భారతీయ నాగరిక్ నురక్షా సంహిత, 2023 తీసుకురాబడుతుంది, మరియు 1872 నాటి భారతీయ సాక్ష్యాల చట్టం స్థానంలో భారతీయ సాక్ష్యా బిల్లు, 2023 తీసుకురాబడుతుంది.
- 3) శాఖాపరమైన పార్లమెంటరీ స్థాయి సంఘం తన 146వ నివేదికలో దేశంలోని నేర న్యాయ వ్యవస్థపై సమగ్ర సమీక్ష అవసరమని సిఫార్సు చేసింది. అలాగే, ఈ పార్లమెంటరీ సంఘం తన 111వ మరియు 128వ నివేదికలలో ఇప్పటికే ఉన్న చట్టాలలో అక్కడక్కడా సవరణలు చేయడానికి బదులు సమగ్ర చట్టాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా క్రిమినల్ చట్టాలలో సంస్కరణల ఆవశ్యకతను ఎత్తిచూపింది.

బిల్లుల్లోని ముఖ్యాంశాలు ఏమిటి?

- 1) భారతీయ న్యాయ సంహిత బిల్లు, 2023
- ఎ) ఐపీసీలోని 22 నిబంధనలను రద్దు చేయడం, ఇప్పటికే ఉన్న 175 నిబంధనలకు మార్పులను ప్రతిపాదించడం మరియు ఎనిమిది కొత్త సెక్షన్లను ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా ఐపీసీ స్థానంలో ఈ బిల్లు తీసుకురాబడుతుంది. ఇది మొత్తం 356 నిబంధనలను కలిగి ఉంది.
- బి) కొత్త నిబంధనలలో - సెక్షన్ 109: వ్యవస్థీకృత నేరంబీ సెక్షన్ 110: చిన్న వ్యవస్థీకృత నేరం లేదా సాధారణంగా

వ్యవస్థీకృత నేరంబీ సెక్షన్ 111: ఉగ్రవాద చర్య అయితే నేరంబీ సెక్షన్ 150: భారతదేశ సార్వభౌమత్వం, ఐక్యత మరియు సమగ్రతకు హాని కలిగించే చట్టాలు మరియు సెక్షన్ 302: స్నాచింగ్ లు ఉన్నాయి.

- సి) అన్ని రకాల సామూహిక అత్యాచారాలకు ఇప్పుడు 20 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష లేదా జీవిత జైలు విధించబడుతుంది. మైనర్ పై అత్యాచారానికి పాల్పడే శిక్షలో మరణశిక్ష కూడా విధించబడుతుంది. వివిధ నేరాలు కూడా లింగ తటస్థంగా చేయబడ్డాయి.
- డి) ముఖ్యంగా, మూకడాడి చేసి చంపే నేరానికి 7 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష లేదా జీవిత జైలుతో పాటు శిక్షార్హమైన ఈ నేరానికి మొదటిసారిగా మరణశిక్షను కూడా ప్రవేశపెట్టారు. నేరం (సెక్షన్ 101) ఇలా నిర్వచించబడింది - 'జాతి, కులం లేదా సంఘం, లింగం, పుట్టిన ప్రదేశం, భాష, వ్యక్తిగత విశ్వాసం లేదా మరేదైనా కారణంపై మూకుమ్మడిగా ఐదుగురు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తుల సమూహం హత్యకు పాల్పడినప్పుడు, అటువంటి సమూహంలోని ప్రతి సభ్యునికి మరణశిక్ష విధించబడుతుంది లేదా జీవిత జైలు లేదా ఏడు సంవత్సరాల కంటే తక్కువ ఉండని జైలు శిక్ష విధించబడుతుంది మరియు జరిమానా కూడా విధించబడుతుంది.
- ఇ) కొత్త బిల్లు అక్రమ సంబంధ నేరానికి సంబంధించిన నిబంధనను విస్తరించింది. ఇది జోసెఫ్ పైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో 2018లో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుకు అనుగుణంగా ఉంది. ఈ తీర్పులో అక్రమ సంబంధాన్ని నేరంగా పరిగణించే ఐపీసీలోని సెక్షన్ 497 రాజ్యాంగ విరుద్ధమని నిర్ధారించబడింది.
- ఎఫ్) అదే విధంగా, సవతేజ్ సింగ్ జోహార్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2018)లో సమ్మతించిన పెద్దల మధ్య స్వలింగ సంబంధాలను నేరంగా పరిగణించినంత మేరకు ఐపీసీలోని సెక్షన్ 377ను సుప్రీంకోర్టు ఏకగ్రీవంగా చెల్లుబాటు కానిదిగా చేసింది. ప్రతిపాదిత చట్టంలో 'పురుషులపై అసహజ లైంగిక నేరాలకు' ఏ శిక్షనూ చేర్చలేదు. అత్యాచారం వంటి లైంగిక నేరాలు ఒక స్త్రీ లేదా పిల్లలపై పురుషుడు చేసే చర్యగా ఈ బిల్లు క్రింద నిర్వచించబడ్డాయి.

జి) వైవాహిక అత్యాచారాన్ని చట్టబద్ధమైనదిగా చేసే నిబంధన మాత్రం అలాగే ఉంచబడింది. సెక్షన్ 63కి మినహాయింపు 2 (ఇది అత్యాచారం యొక్క నేరాన్ని నిర్వచిస్తుంది) ఇలా ఉంది 'ఒక వ్యక్తి తన సొంత భార్యతో, ఆమె పద్దెనిమిది సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు లేనట్లయితే, అతని లైంగిక సంపర్కం లేదా లైంగిక చర్యలు, అత్యాచారం కాదు.'

హెచ్) ఐపీసీలోని సెక్షన్ 375కి మినహాయింపు 2 యొక్క రాజ్యాంగ చెల్లుబాటును సవాలు చేస్తూ దాఖలైన అనేక పిటిషన్లు ప్రస్తుతం సుప్రీం కోర్టులో తీర్పు పెండింగ్లో ఉన్నాయి. ఇది ఏకాభిప్రాయం లేని వైవాహిక సెక్స్ ను అత్యాచారం నేరం అని పరిగణించకుండా మినహాయింపును ఇస్తుంది.

2) భారతీయ నాగరిక్ సురక్ష సంహిత బిల్లు, 2023

ఎ) సిఆర్పీసీ లోని తొమ్మిది నిబంధనలను రద్దు చేయడం ద్వారా ఈ బిల్లు దాని స్థానంలోకి వస్తుంది. ఇది 160 నిబంధనలకు మార్పులను ప్రతిపాదించింది మరియు తొమ్మిది కొత్త నిబంధనలను ప్రవేశపెడుతుంది. ఇందులో మొత్తం 533 విభాగాలు ఉన్నాయి.

బి) నిందితుడు ప్రవేశపెట్టబడిన లేదా హాజరు అయిన తేదీ నుండి వద్దాలుగు రోజులలోపు ఎఫ్ఐఆర్ కాపీని నిందితుడికి మరియు బాధితుడికి ఉచితంగా అందుబాటులో ఉండేలా అధికారిక నిబంధన (సెక్షన్ 230) ప్రవేశపెట్టబడింది.

దేశంలోని ఏ ప్రాంతం నుండైనా జీరో ఎఫ్ఐఆర్ ఫైల్ చేయడానికి కూడా బిల్లు అనుమతినిస్తుంది. మరొక పోలీసు స్టేషన్ పరిధిలో జరిగిన నేరానికి సంబంధించి ఒక పోలీసు స్టేషన్ ఫిర్యాదును స్వీకరించినప్పుడు, అది ఎఫ్ఐఆర్ ను నమోదు చేసి, తదుపరి విచారణ కోసం సంబంధిత పోలీసు స్టేషన్కు బదిలీ చేస్తుందిబీ దీనిని జీరో ఎఫ్ఐఆర్ అంటారు.

సి) ప్రక్రియను వేగవంతం చేయడానికి ఇతర మార్పులలో వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ వంటి ఎలక్ట్రానిక్ మార్గాల ద్వారా నిందితుడిని పరీక్షించే సదుపాయాలు వంటివి కూడా ఉంటాయి. చిన్న మరియు తక్కువ తీవ్రమైన కేసులకు

సారాంశ విచారణలు తప్పనిసరి చేయబడ్డాయి. మెజిస్ట్రేరియల్ వ్యవస్థను కూడా క్రమబద్ధీకరించారు.

3) భారతీయ సాక్ష్య బిల్లు, 2023

ఎ) భారతీయ సాక్ష్యాధారాల చట్టం స్థానంలో ఒక నూతన బిల్లు తీసుకురాబడినది. ఇది 23 నిబంధనలకు మార్పులను ప్రతిపాదిస్తుంది మరియు ఒక కొత్త నిబంధనను ప్రవేశపెడుతుంది. ఇది మొత్తం 170 విభాగాలను కలిగి ఉంది.

బి) ఈ బిల్లు యొక్క లక్ష్యాలు మరియు కారణాల ప్రకటన, భారతీయ సాక్ష్యాధారాల చట్టం 'గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా దేశంలో సాధించిన సాంకేతిక వురోగతిని పరిష్కరించడంలో' విఫలమైనందున అది రద్దు చేయబడిందని ప్రధానంగా తెలియజేస్తుంది.

సి) ఈ బిల్లు ఎలక్ట్రానిక్ లేదా డిజిటల్ రికార్డ్ను సాక్ష్యంగా ఆమోదించడాన్ని అనుమతిస్తుంది మరియు దాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యంగా చట్టపరమైన చెల్లుబాటును కలిగి ఉంటుంది. ఈ క్రింది వాటిని చేర్చడానికి ద్వితీయ సాక్ష్యం యొక్క పరిధి కూడా విస్తరించబడింది: యాంత్రిక ప్రక్రియల ద్వారా ఒరిజినల్ నుండి తయారు చేయబడిన కాపీలు, అసలు నుండి తయారు చేయబడిన లేదా వాటితో పోల్చిన కాపీలు, ఒక ఒప్పందాన్ని అమలు చేయని పార్టీలకు వ్యతిరేకంగా పత్రాల ప్రతిరూపాలు మరియు ఆ పత్రంలోని విషయాలను స్వయంగా చూసిన వ్యక్తి మౌఖికంగా చెప్పే విషయాలు.

దేశద్రోహ నేరం రద్దు చేయబడిందా?

1) హోం మంత్రి ప్రకారం, ఐపీసీపై నూతన బిల్లు దేశద్రోహ నేరాన్ని పూర్తిగా రద్దు చేస్తుంది-ఇది ఐపీసీలోని సెక్షన్ 124ఎ లో ప్రతిబింబిస్తుంది. అయితే, నిశితంగా పరిశీలిస్తే, ఈ నిబంధన కొత్త పేరుతో మరియు నేరానికి మరింత విస్తృతమైన నిర్వచనంతో ప్రవేశపెట్టబడిందని గమనించవచ్చు.

2) భారతీయ న్యాయ సంహిత బిల్లులోని 7 భాగం 'రాజ్యానికి వ్యతిరేకంగా నేరాల' పేరుతో ఉంది మరియు సెక్షన్ 150ని కలిగి ఉంది, ఇది 'భారత సార్వభౌమాధికారం ఐక్యత మరియు సమగ్రతకు హాని కలిగించే చర్యలను' స్పష్టంగా నేరమైనవిగా చేస్తుంది.

ఎన్నికల సంఘం సభ్యుల నియామకాలపై కేంద్రం యొక్క కొత్త బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్ (సిఈసీ) మరియు ఎన్నికల కమిషనర్ల (ఈసీల) నియామకంపై సుప్రీంకోర్టు తీర్పు ప్రభావాన్ని కొట్టివేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో, ఇటీవల రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టడానికి ఒక బిల్లు జాబితా చేయబడింది.
- 2) భారత ఎన్నికల సంఘం సభ్యులను ఎంపిక చేయడానికి ప్రధానమంత్రి, లోక్ సభలో ప్రతిపక్ష నాయకుడు మరియు ప్రధానమంత్రి నామినేట్ చేసిన క్యాబినెట్ మంత్రితో కూడిన ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయాలని కేంద్రం యొక్క ఈ బిల్లు ప్రయత్నిస్తుంది.

సుప్రీం కోర్టు తీర్పు ఏమిటి?

- 1) ఇటీవల, సుప్రీంకోర్టులోని ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం ప్రధానమంత్రి, లోక్ సభలో ప్రతిపక్ష నాయకుడు మరియు భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తితో కూడిన ఒక ఉన్నతాధికార కమిటీ మాత్రమే సిఈసీ మరియు ఈసీలను ఎన్నుకోవాలని ఏకగ్రీవంగా తీర్పునిచ్చింది.
ఎన్నికల సంఘంలో సభ్యులను కేంద్రం నియమించే విధానం యొక్క రాజ్యాంగ చెల్లుబాటును సవాలు చేస్తూ 2015లో దాఖలైన ఒక ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యంలో ఈ తీర్పు ఇవ్వబడినది.
- 2) 2018లో, సుప్రీం కోర్టు యొక్క ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం ఈ కేసును విస్తృత ధర్మాసనానికి సిఫారసు చేసింది. ఎందుకంటే, దీనిలో ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్ పాత్రకు సంబంధించిన రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 324 ని నిశితంగా పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- ఎ) ప్రకరణ 324(2) ప్రకారం, ఎన్నికల సంఘం ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్ మరియు ఇతర ఎన్నికల కమిషనర్లను కలిగి ఉంటుంది.

ఎన్నికల కమిషనర్ల సంఖ్యలో మార్పు ఏదైనా ఉంటే, దానిని రాష్ట్రపతి ఎప్పటికప్పుడు నిర్ణయించవచ్చు. మరియు ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్ మరియు ఇతర ఎన్నికల కమిషనర్ల నియామకం, పార్లమెంటు ద్వారా చేయబడిన ఏదైనా చట్టం యొక్క నిబంధనలకు లోబడి, రాష్ట్రపతి చేత చేయబడుతుంది.

- బి) అయితే, రాజ్యాంగం నిర్దేశించిన విధంగా పార్లమెంటు చేసిన చట్టం లేనందున, “రాజ్యాంగ శూన్యతను” పూరించడానికి న్యాయస్థానం ముందడుగువేసింది.
- సి) రాజ్యాంగ పీఠామహాలు “ఎన్నికల కమిషన్ కు నియామకాల విషయంలో కార్యనిర్వాహకవర్గం ప్రత్యేకంగా చొరవ తీసుకోవాలని అనుకోలేదు” అని నిర్ధారించుకోవడానికి న్యాయస్థానం రాజ్యాంగ సభ యొక్క చర్చలను పరిశీలించింది.
- 3) ఈ బిల్లు ఇప్పుడు ఈ శూన్యతను పరిష్కరించడానికి మరియు ఎన్నికల సంఘానికి నియామకాలు చేయడానికి శాసన ప్రక్రియను ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

బిల్లు ప్రకారం కొత్త ప్రక్రియ ఏమిటి?

- 1) వ్రన్తతం, ప్రధాన మంత్రి వరిశీలన కోసం న్యాయశాఖామంత్రి కొంతమంది తగిన అభ్యర్థులను సూచిస్తారు. ప్రధానమంత్రి సలహా మేరకు రాష్ట్రపతి నియామకాలు జరుపుతారు.
- 2) ఈ బిల్లు ప్రకారం, ఎన్నికలకు సంబంధించిన విషయాలలో పరిజ్ఞానం మరియు అనుభవం ఉన్న, ప్రభుత్వ కార్యదర్శి స్థాయి కంటే తక్కువ కాకుండా ఉన్న మరో ఇద్దరు సభ్యులతో కూడిన క్యాబినెట్ సెక్రటరీ నేతృత్వంలోని సెల్స్ కమిటీ ఐదుగురు వ్యక్తులతో కూడిన ప్యానెల్ ను సిద్ధం చేస్తుంది. వీరు నియామకం కోసం పరిగణించబడతారు.
- 3) అప్పుడు, బిల్లు ప్రకారం, ప్రధానమంత్రి, లోక్ సభలో ప్రతిపక్ష నాయకుడు మరియు ప్రధానమంత్రి నామినేట్ చేసే కేంద్ర క్యాబినెట్ మంత్రితో కూడిన ఎంపిక కమిటీ సీఈసీ మరియు ఇతర ఈసీలను నియమిస్తుంది.

ఉమ్మడి పౌర స్మృతికి వ్యతిరేకంగా కేరళ అసెంబ్లీ తీర్మాన ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, “ఉమ్మడి పౌర స్మృతి (యూనిఫాం సివిల్ కోడ్-యుసిసి) ని విధించే కేంద్ర ప్రభుత్వ చర్య” పై తన ఆందోళన మరియు ఆరాటాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ కేరళ శాసనసభ ఏకగ్రీవంగా ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది.
- 2) గత సంవత్సరంలో, ఉమ్మడి పౌర స్మృతి నియమావళి ప్రతిపాదనపై పలు రాష్ట్రాలు అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేశాయి. చట్టాన్ని రూపొందించేందుకు కొన్ని రాష్ట్రాలు

వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయగా, మరికొన్ని రాష్ట్రాలు ఆందోళన వ్యక్తం చేశాయి.

యూనీసీపై కేరళ తీర్మానం ఏం చెబుతోంది?

1) కేరళ అసెంబ్లీ తీర్మానం ప్రతిపాదిత ఉమ్మడి పౌర స్మృతి దేశం యొక్క లౌకిక స్వభావానికి హాని కలిగించగలదని పేర్కొంటుంది. ఈ తీర్మానం ఫెడరలిజం గురించి - రాష్ట్రాలను సంప్రదించకుండా కేంద్రం వివాదాస్పద అంశంపై ఏకపక్షంగా చర్య తీసుకోవడంపై కూడా మాట్లాడుతుంది.

2) భారత రాజ్యాంగం సివిల్ కోడ్ ను దాని ఆదేశిక సూత్రాలలో మాత్రమే సూచిస్తుందని తీర్మానం పేర్కొంది. ఉమ్మడి పౌర స్మృతి ఆదేశిక సూత్రాలకే పరిమితమైందని గమనించడం చాలా కీలకం. ఆదేశిక సూత్రాల అమలు తప్పనిసరి కాదు. ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయాలని కోర్టు ఆదేశించవచ్చు. కానీ రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 44లోని ఆదేశిక సూత్రాలను న్యాయస్థానాల ద్వారా కూడా అమలు చేయడానికి సాధ్యం కాదు.

అందుకే, రాజ్యాంగ నిర్మాతలు తమ నిర్ణయాన్ని ఎంత ఆలోచించి తీసుకున్నారో అర్థం చేసుకోవడం చాలా అవసరం.

ఉమ్మడి పౌర స్మృతి ఆలోచనను ఏ ఇతర రాష్ట్రాలు వ్యతిరేకించాయి?

1) ఇటీవల, మిజోరాం అసెంబ్లీ దేశంలో ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని అమలు చేయడానికి ఎటువంటి చర్యనైనా వ్యతిరేకిస్తూ ఒక తీర్మానాన్ని ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించింది. ప్రతిపాదిత ఉమ్మడి స్మృతి గురించి మిజోరాం ఆందోళన ఎందుకంటే, అది ప్రధానంగా రాష్ట్రంలోని మిజో యొక్క ఆచారాలు మరియు సామాజిక పద్ధతులతో విభేదించవచ్చు.

2) నాగాలాండ్ ట్రిబల్ కౌన్సిల్ కూడా లా కమిషన్ కు లేఖ రాసింది. ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని అమలు చేస్తే, రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 371ఎ యొక్క నిబంధనలను ఆ స్మృతి పలుచన చేస్తుంది అని లేఖలో పేర్కొంది. ప్రకరణ 371ఎ నాగాలాండ్ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక నిబంధనలను పేర్కొంది.

3) తమిళనాడులోని అధికార పార్టీ కూడా ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని వ్యతిరేకించింది. ఉమ్మడి పౌర స్మృతి ఒక వ్యక్తి యొక్క

మత స్వేచ్ఛను ఉల్లంఘించవచ్చని పార్టీ ఈ సంవత్సరం 22వ లా కమిషన్ కు లేఖ రాసింది.

చిన్న మాడ్యూలర్ న్యూక్లియర్ రియాక్టర్ లు

వార్తలలో ఎందుకు ఉంది?

1) ఆకర్బనీకరణ (డీకార్బనైజ్) చేయాలనే ప్రపంచం యొక్క తపన, ఇతర విషయాలతోపాటు, అందరికీ అందుబాటు ధరలో, విశ్వసనీయమైన, స్థిరమైన మరియు ఆధునిక శక్తికి ప్రాప్యతను నిర్ధారించడం లక్ష్యంగా కలిగిఉన్న ఐరాస సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం 7 ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడింది.

2) ప్రపంచం ఇప్పటికీ దాని ఇంధన సరఫరాలో 82% శిలాజ ఇంధనాలపై ఆధారపడి ఉంది కాబట్టి, విద్యుత్ రంగాన్ని డీకార్బనైజ్ చేయడం చాలా కీలకంబీ 2050 నాటికి తుది శక్తి వినియోగంలో విద్యుత్ వాటా 80-150% పెరుగుతుంది.

సౌర మరియు పవన శక్తి పెరిగినప్పటికీ ఐరోపాలో బొగ్గు వినియోగంలో ఇటీవలి పెరుగుదల, గ్రిడ్ స్థిరత్వం మరియు శక్తి భద్రతతో పాటుగా విద్యుత్ ఉత్పత్తి యొక్క మరింత డీకార్బనైజేషన్ ను నిర్ధారించడానికి విశ్వసనీయమైన, 24/7 తక్కువ-కార్బన్ విద్యుత్ వనరులు కీలకమని సూచిస్తున్నాయి.

3) చిన్న మాడ్యూలర్ రియాక్టర్లు (స్మాల్ మాడ్యూలర్ రియాక్టర్స్ - ఎస్ఎంఆర్) అనే ఒక రకమైన అణు రియాక్టర్లు - ఈ విషయంలో భారతదేశానికి సహాయకరంగా ఉండగలవు.

వీటికి అవసరమైన చట్టపరమైన మరియు నియంత్రణ మార్పులు ఏమిటి?

1) ప్రైవేట్ రంగం చిన్న మాడ్యూలర్ రియాక్టర్లను ఏర్పాటు చేయడానికి అణు శక్తి చట్టాన్ని సవరించాల్సి ఉంటుంది.

భద్రత, సురక్షత మరియు రక్షణలను నిర్ధారించడానికి, అణు ఇంధనం మరియు రేడియోధార్మిక వ్యర్థాల నియంత్రణను భారత ప్రభుత్వం కొనసాగించాలి.

- 2) డిజైన్ ఆమోదం, ప్రదేశ ఎంపిక, నిర్మాణం, కార్యకలాపాలు, ఆపరేటర్ల ధృవీకరణ మరియు వ్యర్థాలను తిరిగి శుద్ధి చేయడంతో సహా అణు విద్యుత్ ఉత్పత్తి చక్రంలోని ప్రతి దశను పర్యవేక్షించే నైపుణ్యం మరియు సామర్థ్యంతో స్వతంత్రత, సాధికారత కలిగిన నియంత్రణ మండలిని రూపొందించడానికి ప్రభుత్వం ఒక చట్టాన్ని కూడా రూపొందించాలి.
- 3) ఎస్ఎంఆర్ ల భద్రత తప్పనిసరిగా ప్రభుత్వ నియంత్రణలో ఉండాలి. ప్రారంభంలో న్యూక్లియర్ పవర్ కార్పొరేషన్ ప్రైవేట్ యాజమాన్యంలోని ఎస్ఎంఆర్ ల కార్యకలాపాలను తన సహాయ సహకారాలతో నడిపించాలి.
- 4) భారతదేశం-అమెరికా '123 ఒప్పందం' సరఫరా అంతరాయాలకు వ్యతిరేకంగా రక్షణ కోసం అణు ఇంధనం యొక్క వ్యూహాత్మక నిల్వను అభివృద్ధి చేయడానికి భారతదేశానికి వీలు కల్పిస్తుంది. ఇంటర్నేషనల్ అటామిక్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ రక్షణ కింద ఈ చిన్న రియాక్టర్లలో వాడిన ఇంధనాన్ని తిరిగి శుద్ధి చేసే సదుపాయాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి ఇది భారతదేశానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అందువల్ల, ఐఎఇఎ భద్రతల క్రింద ప్రభుత్వ-నియంత్రిత కర్మాగారంలో అన్ని ఎస్ఎంఆర్ ల నుండి వచ్చిన అణు వ్యర్థాలను తిరిగి శుద్ధి చేయడానికి భారత ప్రభుత్వం విదేశీ సరఫరాదారులతో చర్చలు జరపవచ్చు. దిగుమతి చేసుకున్న యురేనియంను ఉపయోగించే భారతదేశంలోని ఇతర అణు విద్యుత్కేంద్రాలలో ఈ రీప్రాసెస్ చేయబడిన ఇంధనాన్ని ఉపయోగించవచ్చు.
- 5) చివరగా, భారత అణు శక్తి విభాగం భారతదేశంలో అంతర్జాతీయ భద్రతల క్రింద పనిచేస్తున్న పౌర రియాక్టర్ల సమగ్ర పర్యవరణ మరియు ప్రజారోగ్య డేటాను మెరుగ్గా వ్యాప్తి చేయడం ద్వారా భారతదేశంలో అణు విద్యుత్ పై ప్రజల అవగాహనను మెరుగుపరచాలి.

చిప్స్ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, యునైటెడ్ స్టేట్స్ యొక్క “క్రియేటింగ్ హెల్త్పుల్ ఇన్ఫెంటివ్ టు ప్రొడ్యూస్ సెమీకండక్టర్స్ అండ్ సెన్సె్ యాక్ట్ (చిప్స్ చట్టం)- 2022” చట్టరూపం దాల్చి ఒక సంవత్సరాన్ని పూర్తి చేసింది.

చిప్స్ చట్టం లంటే ఏమిటి?

- 1) సెమీకండక్టర్లలో అమెరికన్ పోటీతత్వం, ఆవిష్కరణ మరియు జాతీయ భద్రతను పెంపొందించడానికి ఈ చట్టం ఐదేళ్లలో 52.7 బిలియన్ డాలర్ల వ్యయానికి అనుమతి ఇస్తుంది.
- 2) పారిశ్రామిక విధానం అనేది వివిధ దేశాల తప్పనిసరి విధానంగా మారినందున, అటువంటి విధానాలను అమలు చేయడానికి అవసరమైన సామర్థ్యాలు మరియు నిర్మాణాలపై ఈ చట్టం స్పష్టమైన అవకాశాన్ని అందిస్తుంది.

సెమీకండక్టర్స్ లంటే ఏమిటి?

- 1) సెమీకండక్టర్స్ అనేది స్పార్క్ఫోన్ల నుండి ఇంటర్నెట్ ఆఫ్ థింగ్స్ లో అనుసంధానం చేయబడిన పరికరాల వరకు దాదాపు ప్రతి ఆధునిక ఎలక్ట్రానిక్ పరికరంలో ఉండే సూక్ష్మ పరిమాణం కలిగిన నిర్మాణ విభాగాలు.

- 2) సెమీకండక్టర్ చిప్ యొక్క ప్రాథమిక భాగం సిలికాన్ స్లివర్, ఇది బిలియన్ల కొద్దీ మైక్రోస్కోపిక్ ట్రాన్సిస్టర్లతో చెక్కబడి మరియు నిర్దిష్ట ఖనిజాలు మరియు వాయువులకు అనుసంధానం చేయబడి వివిధ గణన నూచనలను అనుసరిస్తూ కరెంట్ ప్రవాహాన్ని నియంత్రించడానికి నమూనాలను ఏర్పరుస్తుంది.

భారతదేశ స్థితిగతులు:

- 1) భారతదేశం యొక్క సెమీకండక్టర్ పారిశ్రామిక విధానాన్ని ప్రధానంగా ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహిస్తోంది.

- 2) తయారీ, అసెంబ్లీ, డిస్ ప్లేలు మరియు సమ్మేళనం సెమీకండక్టర్ల పథకాలు ఈ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన లాభాపేక్షలేని కంపెనీలో ఇండియా సెమీకండక్టర్ మిషన్ (ఐఎస్ఎం) అనే స్వతంత్ర విభాగానికి కేటాయించబడ్డాయి.
- 3) ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి సంస్థ అయిన సి-డాక్ ద్వారా చిప్ డిజైన్ విధానం నిర్వహించబడుతోంది.
- 4) ఐఎస్ఎం కమిటీలో ఎక్కువగా ఈ మంత్రిత్వ శాఖ అధికారులే ఉంటారు. కమిటీ మంచి ప్రారంభం అయినప్పటికీ, సెమీకండక్టర్ పూహం ప్రభుత్వ నిబంధనలకు మించి మనుగడలో ఉండేలా చూసుకోవడానికి చిప్స్ చట్టం వంటి ఒక సమగ్ర ప్రభుత్వ విధానం అవసరం.
- 5) భారత ఎలక్ట్రానిక్స్ మంత్రిత్వ శాఖ చిప్స్2 స్టార్ట్ (సి2ఎస్) కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. ఇది 100కి పైగా విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు కళాశాలలతో సహకరిస్తుంది. ఎన్.ఎస్.ఐ.సి వలె, సి2ఎస్ ఇప్పటికే ఉన్న నాణ్యమైన శిక్షణా కార్యక్రమాలకు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా శ్రామికశక్తి విస్తరణను పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

మధ్యవర్తిత్వ బిల్లు, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కోర్టు కేసుల అపరిష్కృతంగా పేరుకుని పోవడాన్ని తగ్గించడానికి మధ్యవర్తిత్వ బిల్లు 2023ని పార్లమెంటు ఆమోదించింది.
- 2) బిల్లు మొదటిసారిగా 2021లో రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు దాని వివరణాత్మక అధ్యయనం కోసం శాసన మరియు సిబ్బంది సంబంధిత పార్లమెంటరీ కమిటీకి పంపబడింది.
- 3) కమిటీ నివేదికను అనుసరించి ప్రభుత్వం మధ్యవర్తిత్వ బిల్లుకు కొన్ని సవరణలు చేసింది.

మధ్యవర్తిత్వం అంటే ఏమిటి?

- 1) మధ్యవర్తిత్వం అనేది ఒక ప్రత్యామ్నాయ వివాద పరిష్కార పద్ధతి, దీనిలో మధ్యవర్తిగా పిలువబడే తటస్థ మూడవ వక్త, వివాదంలో ఉన్న పార్టీలు వరన్సరం

ఆమోదయోగ్యమైన పరిష్కారాన్ని చేరుకోవడంలో సహాయపడుతుంది.

- 2) సాంప్రదాయ కోర్టు వ్యాజ్యంతో పోలిస్తే మధ్యవర్తిత్వం మరింత తక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్నది, సమర్థవంతమైనది మరియు తక్కువ వ్యతిరేక పద్ధతిగా పరిగణించబడుతుంది.

బిల్లులోని కీలక నిబంధనలు ఏమిటి?

- 1) వాణిజ్యపరమైన మరియు ఇతరత్రా వివాదాల పరిష్కారానికి మధ్యవర్తిత్వం, ప్రత్యేకించి సంస్థాగత మధ్యవర్తిత్వాన్ని పెంపొందించడం, ప్రోత్సహించడం మరియు వీలు కల్పించడం దీని లక్ష్యం.
- 2) ఏదైనా కోర్టు లేదా కొన్ని ట్రిబ్యునల్స్ ను సంప్రదించే ముందు మధ్యవర్తిత్వం ద్వారా పౌర లేదా వాణిజ్య వివాదాలను పరిష్కరించుకోవడానికి ఇరు పక్షాలు ప్రయత్నించాలి. వ్యాజ్యం దాఖలు చేసే ముందు మధ్యవర్తిత్వం ద్వారా వారు పరిష్కారం చేసుకోవడంలో విఫలమైనప్పటికీ, ఆ తర్వాత ఏ దశలోనైనా ఇరు పక్షాలు అభ్యర్థించినట్లయితే కోర్టు లేదా ట్రిబ్యునల్ మధ్యవర్తిత్వానికి సూచించవచ్చు.
- 3) మధ్యవర్తిత్వానికి సరిపోని వివాదాల జాబితాను ఈ బిల్లు కలిగి ఉంది. మైనర్స్ లేదా మానసిక స్థితి లేని వ్యక్తులపై దావాలకు సంబంధించిన వివాదాలు, క్రిమినల్ ప్రాసిక్యూషన్ కు సంబంధించినవి మరియు మూడవ పక్షాల హక్కులను ప్రభావితం చేసే వివాదాలు వీటిలో ఉన్నాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ జాబితాను సవరించవచ్చు.
- 4) మధ్యవర్తిత్వ చర్యలు గోప్యంగా ఉంటాయి మరియు 180 రోజులలోపు పూర్తి చేయాలి (ఇరు పక్షాలు దీనిని 180 రోజులు పొడిగించవచ్చు).
- 5) ఇరు పక్షాలు తమ మధ్య మధ్యవర్తులను ఒప్పందం ద్వారా లేదా మధ్యవర్తిత్వ సేవా ప్రదాత (మధ్యవర్తిత్వాన్ని పర్యవేక్షించే సంస్థ) ద్వారా నియమించుకోవచ్చు.
- 6) కేంద్ర ప్రభుత్వం మీడియేషన్ కోన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా (భారత మధ్యవర్తిత్వ మండలి) ని ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ కోన్సిల్ లో ఒక చైర్మన్, ఇద్దరు పూర్తి-సమయ సభ్యులు (మధ్యవర్తిత్వం లేదా ప్రత్యామ్నాయ వివాద పరిష్కారంలో అనుభవం ఉన్నవారు), ముగ్గురు ఎక్స్-అఫీషియో సభ్యులు (లా కార్యదర్శి మరియు వ్యయ కార్యదర్శితో సహా)

మరియు ఒక పరిశ్రమ సంస్థ నుండి పార్ట్‌టైమ్ సభ్యుడు ఉంటారు.

కొన్ని యొక్క విధులు మధ్యవర్తుల నమోదు మరియు మధ్యవర్తిత్వ సేవా ప్రదాతలు మరియు మధ్యవర్తిత్వ సంస్థలకు (ఇవి మధ్యవర్తులకు శిక్షణ ఇస్తాయి, విద్యాపంతులను చేస్తాయి మరియు ధృవీకరిస్తాయి) గుర్తింపునివ్వడంతో కూడుకొని ఉంటాయి.

- 7) మధ్యవర్తిత్వం (కమ్యూనిటీ మధ్యవర్తిత్వం కాకుండా) ఫలితంగా ఏర్పడే ఒప్పందాలు అంతిమమైనవి, కట్టుబడి ఉండవలసినవి మరియు న్యాయస్థాన తీర్పుల మాదిరిగానే అమలు చేయబడతాయి. అయితే అవి మోసం, అవినీతి, వంచన లేదా మధ్యవర్తిత్వానికి సరిపోని వివాదాలకు సంబంధించిన కారణాలపై సవాలు చేయబడవచ్చు.
- 8) ఒక ప్రాంతంలోని నివాసితుల మధ్య శాంతి మరియు సామరస్యాన్ని ప్రభావితం చేసే వివాదాలను పరిష్కరించడానికి కమ్యూనిటీ మధ్యవర్తిత్వం ప్రయత్నించవచ్చు. ఇది ముగ్గురు మధ్యవర్తుల ప్యానెల్ చే నిర్వహించబడుతుంది.

ఖనిజాన్వేషణలోకి ప్రైవేట్ రంగం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, దేశంలోని కీలకమైన మరియు లోతైన ఖనిజాల అన్వేషణలో ప్రైవేట్ రంగ పెట్టుబడులను ఆకర్షించే ప్రయత్నంలో గనులు మరియు ఖనిజాల (అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ) నవరణ బిల్లు, 2023ను పార్లమెంటు ఆమోదించింది.

- 2) ఎలక్ట్రిక్ వాహనాల బ్యాటరీలు మరియు ఇతర విద్యుత్ నిల్వ పరిష్కారాలలో ఉపయోగించే లిథియంతో సహా ఆరు ఖనిజాలను బిల్లు “కీలకమైన మరియు వ్యూహాత్మక” ఖనిజాల జాబితాలో ఉంచింది. ఈ ఆరు ఖనిజాల

అన్వేషణ మరియు మైనింగ్, గతంలో అణు ఖనిజాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి, ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోని సంస్థలకు మాత్రమే పరిమితం చేయబడ్డాయి.

భారతదేశంతో సహా అనేక దేశాల స్వచ్ఛమైన శక్తి పరివర్తనలు, వాటి నికర-తటస్థత ఉద్గార లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి. అవి లిథియం (దీనిని ‘వైట్ గోల్డ్’ అని కూడా పిలుస్తారు) వంటి కీలకమైన ఖనిజాలు మరియు కోబాల్ట్, గ్రాఫైట్, మరియు అరుదైన మృత్తికా మూలకాల లభ్యతపై ఆధారపడి ఉంటాయి. స్పార్ట్ ఎలక్ట్రానిక్స్‌లో ఉపయోగించే సెమీకండక్టర్ల తయారీ బీ రక్షణ మరియు అంతరిక్ష పరికరాల బీ టెలికమ్యూనికేషన్ సాంకేతికతలు మరియు మొదలైన వాటికి కూడా ఇవి కీలకం.

ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రకారం, లిథియం (ఎల్ఐ) మరియు కోబాల్ట్ వంటి కీలకమైన లోహాల డిమాండ్ 2050 నాటికి దాదాపు 500% పెరుగుతుందని అంచనా. అటువంటి ఖనిజాల లభ్యత లేకపోవడం లేదా కొన్ని భౌగోళిక ప్రదేశాలలో మాత్రమే వాటి వెలికితీత లేదా ప్రాసెసింగ్ కేంద్రీకరించబడటం, దిగుమతిపై ఆధారపడటం, సరఫరా గొలుసు దుర్బలత్వాలు వాటి సరఫరాలకు అంతరాయం కలిగిస్తాయి.

ఇటీవల, గనుల మంత్రిత్వ శాఖ దేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి మరియు జాతీయ భద్రతకు కీలకమైన 30 ఖనిజాల జాబితాను విడుదల చేసింది. అయితే, ఈ జాబితాలోని అత్యధిక ఖనిజాల కొరకు భారతదేశం ఎక్కువగా దిగుమతులపై ఆధారపడి ఉంది.

ఈ కొత్త బిల్లు భారతదేశంలో ప్రైవేట్ రంగ సామర్థ్యాన్ని ఖనిజాన్వేషణలోకి తీసుకురావడం ద్వారా అభివృద్ధి చెందిన దేశాలతో సమానంగా అన్వేషణ ప్రక్రియలను జరపడానికి ప్రయత్నిస్తుంది, ఉదాహరణకు, ఆస్ట్రేలియా మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా అనేక ఇతర దేశాలలో, జూనియర్ ఎక్స్‌ప్లోరర్స్ అని పిలువబడే ప్రైవేట్ మైనింగ్ సంస్థలు సంభావ్య గనులను కనుగొనడానికి ఖనిజాన్వేషణలో తమ నైపుణ్యాన్ని మరియు పరిమిత ఆర్థిక వనరులను పణంగా పెట్టి రిస్క్ తీసుకోవడంలో నిమగ్నమై ఉన్నాయి. ఒకసారి కనుగొన్న తర్వాత, ఈ ప్రైవేట్ కంపెనీలు వీటిని పెద్ద మైనింగ్ కంపెనీలకు విక్రయించవచ్చు, వారు ఈ గనులను

అభివృద్ధి చేసి నడుపుతారు. ఇది అన్వేషణ ప్రాజెక్టులను పెంపొందించడం మరియు ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం కారణంగా అన్వేషణ వేగాన్ని వేగవంతం చేయడంలో సహాయపడుతుంది.

గనులు మరియు ఖనిజాల బిల్లు 2023 ప్రైవేట్ సంస్థలను ఎలా ప్రోత్సహించాలనే లక్ష్యంతో ఉంది?

- 1) వాణిజ్యపరంగా తవ్వడానికి వీలులేని 12 ఖనిజాల జాబితా నుండి గతంలో పేర్కొన్న ఆరు అణు ఖనిజాలను బిల్లు మినహాయించింది. అణు ఖనిజాల జాబితాలో ఉండటంతో, ఈ ఖనిజాలు-లిథియం, బెరీలియం, నియోబియం, టైటానియం, టాంటాలమ్ మరియు జిర్కొనియం యొక్క అన్వేషణ మరియు మైనింగ్ గతంలో ప్రభుత్వ సంస్థలకు కేటాయించబడింది.
- 2) మ్యాపింగ్ మరియు సర్వేలను కలిగి ఉన్న ప్రాథమిక అన్వేషణలో భాగంగా పిట్టింగ్, ట్రెంచింగ్, డ్రిల్లింగ్ మరియు ఉపరితలం క్రింది తవ్వకాలను చట్టం నిషేధిస్తుంది. అయితే ఈ నిషేధిత కార్యకలాపాలను వ్రన్తత బిల్లు అనుమతిస్తుంది.
- 3) ప్రైవేట్ రంగం ద్వారా ప్రాథమిక మరియు లేదా భావి దశ అన్వేషణను ప్రోత్సహించడానికి కొత్త రకమైన లైసెన్స్ కు కూడా ఈ బిల్లు ప్రతిపాదిస్తుంది. ఈ అన్వేషణ లైసెన్స్, ఐదేళ్ల కాలానికి (మరొక రెండు సంవత్సరాల వరకు పొడిగించవచ్చు), పోటీ బిడ్డింగ్ ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మంజూరు చేస్తుంది.
ఈ వేలంలో, అర్హతగల అన్వేషకులు వేలం ప్రీమియంలో తమకు కావలసిన శాతాన్ని వేలం వేస్తారు, ఇది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా విజయవంతంగా అన్వేషించబడిన మైనింగ్ ను విక్రయించడం ద్వారా చివరికి మైనింగ్ లీజు హోల్డర్ ద్వారా చెల్లించబడుతుంది. ఎక్స్‌ప్లోరర్ ద్వారా అతి తక్కువ బిడ్ అన్వేషణ లైసెన్స్ వేలంలో గెలుస్తుంది. సవరించిన చట్టంలోని ఏడవ షెడ్యూల్‌లో పేర్కొన్న 29 ఖనిజాల కోసం ఈ లైసెన్స్ జారీ చేయబడుతుంది, ఇందులో కీలకమైన, పూర్వహత్యక మరియు లోతైన ఖనిజాలు ఉంటాయి.
- 4) ఇది అన్వేషణ కోసం గరిష్ట ప్రాంతాన్ని కూడా నిర్దేశిస్తుంది. ఒకే అన్వేషణ లైసెన్స్ క్రింద 1,000 చదరపు కిలోమీటర్ల వరకు కార్యకలాపాలు అనుమతించబడతాయి. త్రవ్వక

ప్రాంతాన్ని ఉంచుకోవడానికి గల కారణాలను పేర్కొంటూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నివేదిక సమర్పించిన తర్వాత మొదటి మూడు సంవత్సరాల తర్వాత లైసెన్స్ దారు అసలు అధీకృత ప్రాంతంలో 25% వరకు ఉంచుకోవడానికి అనుమతించబడుతుందని కూడా పేర్కొంది.

అమ్మత్ భారత్ స్టేషన్ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల అమ్మత్ భారత్ స్టేషన్ల పథకంలో భాగంగా 508 రైల్వే స్టేషన్ల పునరాభివృద్ధికి ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ శంకుస్థాపన చేశారు.

అమ్మత్ భారత్ స్టేషన్ పథకం గురించి

- 1) దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న 1309 రైల్వే స్టేషన్లను మార్చడానికి మరియు పునరుద్ధరించడానికి ఈ పథకం ప్రారంభించబడింది.
- 2) అప్ గ్రేడ్ షన్/ఆధునీకరణ కోసం సెంట్రల్ రైల్వే మీదుగా 76 రైల్వే స్టేషన్లను చేపట్టాలని భావిస్తోంది మరియు వాటికి సంబంధించి 38 స్టేషన్లలో శంకుస్థాపన చేయబడుతుంది.
- 3) స్టేషన్లలో సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడానికి స్టేషన్ లోకి ప్రవేశద్వారాలు, సర్క్యులేటింగ్ ఏరియాలు, వెయిటింగ్ హాల్స్, టాయిలెట్లు, లిఫ్ట్లు/ఎస్కలేటర్లు, పరిశుభ్రత, ఉచిత వైఫై, 'ఒక స్టేషన్ ఒక ఉత్పత్తి' వంటి పథకాల ద్వారా ఉత్పత్తుల అమ్మకానికి కియోస్కులు, మెరుగైన ప్రయాణీకుల సమాచార వ్యవస్థలు, ఎగ్జిక్యూటివ్ లాంజ్‌లు, వ్యాపార సమావేశాల కోసం ఏర్పాటు చేయబడిన స్థలాలు, ల్యాండ్ స్కేపింగ్ మొదలైన సౌకర్యాలను మెరుగుపరిచేందుకు దశలవారీగా బృహత్ ప్రణాళికల తయారీ మరియు వాటి అమలు ఉంటుంది.
- 4) ఈ పథకం భవనాన్ని మెరుగుపరచడం, నగరం యొక్క రెండు వైపులతోను స్టేషన్ ను కలపడం, మల్టీమోడల్ ఇంటిగ్రేషన్, దివ్యాంగులకు సౌకర్యాలు, సుస్థిరమైన మరియు పర్యావరణ అనుకూల పరిష్కారాలు, బ్యాండ్‌లైన్ ట్రాక్ ఏర్పాటు, అవసరాన్ని బట్టి 'రూఫ్ ప్లాజాలు', మరియు దీర్ఘకాలంలో స్టేషన్ లో సిటీ సెంటర్ల ఏర్పాటు మొదలైన వాటితో కూడి ఉంటుంది.

ఔషధ సంస్థల కోసం సవరించిన తయారీ నియమాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ప్రభుత్వం దేశంలోని అన్ని ఫార్మాస్యూటికల్ కంపెనీలను “రివైజ్డ్ గుడ్ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ ప్రాక్టీసెస్ (జిఎంపి)” అమలు చేయాలని ఆదేశించింది, ఇది వాటి తయారీ ప్రక్రియలను ప్రపంచ ప్రమాణాలతో సమాన స్థాయికి చేరుస్తుంది.
- 2) రూ. 250 కోట్ల కంటే ఎక్కువ టర్నోవర్ ఉన్న పెద్ద కంపెనీలు ఆరు నెలల్లోగా మార్పులను అమలు చేయాలని కోరగా, రూ. 250 కోట్ల కంటే తక్కువ టర్నోవర్ ఉన్న మధ్యస్థ మరియు చిన్న తరహా పరిశ్రమలు ఏడాదిలోగా అమలు చేయాలని కోరారు.
- 3) భారతదేశం జెనరిక్ ఔషధాల కోసం ప్రపంచ మ్యానుఫ్యాక్చరింగ్ హబ్ గా ప్రచారం చేసుకుంటున్న సమయంలో ఇది వచ్చింది.

మెరుగైన ప్రమాణాల అవసరం ఏమిటి?

- 1) కొత్త నిబంధనల అమలు భారత పరిశ్రమను ప్రపంచ ప్రమాణాలతో సమాన స్థాయికి తీసుకువస్తుంది.
- 2) భారతదేశంలో తయారు చేసిన సిరిస్లు, కంటి చుక్కలు మరియు కంటి ఆయింట్ మెంట్లలో కలుషితాలు ఉన్నట్లు ఇతర దేశాలు ఆరోపించిన సంఘటనలు వరుసగా చోటుచేసుకున్నాయి. గాంబియాలో 70 మంది పిల్లలు, ఉజ్బెకిస్తాన్ లో 18 మంది పిల్లలు, యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో ముగ్గురు వ్యక్తులు మరియు కామెరూన్ లో ఆరుగురి మరణాలు ఈ ఉత్పత్తులతో సంబంధం కలిగి ఉన్నాయి.
- 3) ప్రభుత్వం 162 ఉత్పాదక యూనిట్లను రిస్క్-ఆధారిత తనిఖీలో అనేక లోపాలను గుర్తించింది. ఈ యూనిట్లలోకి తెచ్చే ముడి వదార్థాలను ఉపయోగించే ముందు వరీక్షించబడకపోవడం, ఉత్పత్తి నాణ్యతను నమీక్షించకపోవడం, నాణ్యత వైఫల్య పరిశోధన లేకపోవడం, కలుషితం కావడాన్ని నిరోధించడానికి మౌలిక సదుపాయాల లోపం, తప్పు రూపకల్పన తయారీ మరియు పరీక్ష ప్రాంతాలు, అర్హత కలిగిన నిపుణులు లేకపోవడం మరియు పేలవమైన డాక్యుమెంటేషన్ వంటి లోపాలు కనుగొనబడినవి.

ప్రస్తుతం దేశంలో ఉన్న 10,500 ఔషధాల తయారీ యూనిట్లలో కేవలం 2,000 మాత్రమే డబ్ల్యూహెచ్ఓ-జిఎంపి సర్టిఫికేట్ పొందిన ప్రపంచ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉండటం అనేది కూడా చాలా ముఖ్యమైనది.

4) ఈ మెరుగైన ప్రమాణాలు ఫార్మాస్యూటికల్ కంపెనీలు ప్రామాణిక ప్రక్రియలు, నాణ్యత నియంత్రణ చర్యలను అనుసరించేలా మరియు నాణ్యతా ప్రమాణాలను తప్పించుకోకుండా చేసి, భారతదేశంలో అందుబాటులో ఉన్న ఔషధాల నాణ్యతను మెరుగుపరచడంతోపాటు ప్రపంచ మార్కెట్ లో విక్రయించేలా చేస్తాయి.

ప్రివిలేజ్ తీర్మానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల రాజ్యసభ చైర్మన్ ఎంపీలపై వచ్చిన ఫిర్యాదులను ప్రివిలేజెస్ కమిటీకి నివేదించారు.
- 2) రాష్ట్రాల మండలి (రాజ్యసభ)లో ప్రొసీజర్ మరియు కండక్ట్ ఆఫ్ బిజినెస్ రూల్స్ యొక్క నిబంధన 203 కింద రాజ్యసభ చైర్మన్ ఈ విషయంపై పరిశీలన, విచారణ మరియు నివేదిక కోసం ప్రివిలేజెస్ కమిటీకి సూచించారు.
- 3) ఈ నియమం ప్రకారం, రాజ్యసభ చైర్మన్ సభ్యులకు గల విశేష హక్కుల(ప్రివిలేజెస్)కు సంబంధించిన ఏదైనా ప్రశ్నను పరిశీలన మరియు విచారణ కొరకు ప్రివిలేజ్ కమిటీకి సూచించవచ్చు.

ప్రివిలేజ్ తీర్మానం అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇక్కడ ప్రస్తావించబడిన రెండు నియమాలు పార్లమెంటరీ విశేషాధికారాల భావనకు సంబంధించినవి, ఇవి పార్లమెంటు సభ్యులకు పార్లమెంటు కార్యకలాపాలను నిర్వహించడానికి అందించబడిన కొన్ని హక్కులు. ఖచ్చితమైన విశేషాధికారాలకు సంబంధించిన సమగ్ర జాబితా లేదు, కానీ పార్లమెంటరీ చర్యల సమయంలో సభ్యులకు స్వేచ్ఛాయుత భావ వ్యక్తికరణ హక్కు ఉంటుంది మరియు పార్లమెంటు సభ్యులు చర్యల సందర్భంగా చేసిన వ్యాఖ్యలు మరియు వోటుకు సంబంధించి ఏ న్యాయస్థానంలోనూ విచారణలకు బాధ్యత వహించరు.
- 2) అటువంటి ప్రత్యేకాధికారం ఉల్లంఘించబడిందని నమ్మకం ఉన్నట్లయితే, ఎవరైనా సభ్యుడు దానిపై ఒక తీర్మానాన్ని లేవనెత్తవచ్చు. దానిని చైర్మన్ అంగీకరించవచ్చు మరియు

దానిని ప్రివిలేజెస్ కమిటీకి రిఫర్ చేయవచ్చు.

చైర్మన్, ఎప్పటికప్పుడు, పది మంది సభ్యులతో కూడిన అటువంటి కమిటీని నామినేట్ చేయవచ్చు. ఈ కమిటీ చైర్మన్ ను కూడా రాజ్యసభ చైర్మన్ నియమిస్తారు.

3) ఏదైనా విశేష హక్కు ప్రశ్నను లేవనెత్తే హక్కు రెండు షరతులను సంతృప్తి పరచడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది, అవి:

ఎ) ప్రశ్న ఇటీవల సంభవించిన నిర్దిష్ట విషయానికి పరిమితం చేయబడి ఉండటం మరియు

బి) ఈ విషయంలో కౌన్సిల్ జోక్యం అవసరం.

4) లోక్ సభలో కూడా ఇలాంటి నిబంధనలే ఉన్నాయి మరియు అటువంటి నిర్ణయాలు తీసుకునే అధికారం స్పీకర్ కు ఉంటుంది. ప్రివిలేజ్ తీర్మానం యొక్క మొదటి స్థాయి పరిశీలనలో స్పీకర్/రాజ్యసభ చైర్మన్ ఉంటారు. కాబట్టి, స్పీకర్/చైర్మన్ స్వయంగా ప్రివిలేజ్ తీర్మానంపై నిర్ణయం తీసుకోవచ్చు లేదా దానిని పార్లమెంటు విశేషాధికారాల కమిటీకి సూచించవచ్చు.

విశేషాధికారాల (ప్రివిలేజెస్) కమిటీ ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోగలదు?

1) కమిటీ యొక్క విధి అటువంటి కేసులను పరిశీలించడం మరియు “దానికి తగిన విధంగా సిఫార్సులు చేయడం”.

2) ఇది తన పరిశీలనలో భాగంగా సంబంధిత వ్యక్తులను పిలిచి సంబంధిత పత్రాలను పరిశీలించవచ్చు.

3) కమిటీ ఒక నివేదికను తయారు చేయాలి మరియు రాజ్యసభ దాని సమర్పణ కోసం ఏ సమయాన్నీ నిర్ణయించకపోతే, కమిటీకి సూచన చేసిన తేదీ నుండి ఒక నెలలోపు నివేదిక సమర్పించబడుతుంది.

4) నివేదిక యొక్క పరిశీలన కోసం ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించాలి మరియు సవరణలను సూచించవచ్చు.

5) నివేదికలో ఉన్న సిఫార్సులతో కౌన్సిల్ అంగీకరిస్తున్నట్లు, ఏకీభవించనట్లు లేదా సవరణలతో అంగీకరిస్తున్నట్లు కమిటీలోని చైర్మన్ లేదా ఎవరైనా సభ్యుడు లేదా మరే ఇతర సభ్యుడు తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టవచ్చు.

ప్రివిలేజ్ నోటీసులు తరచుగా తిరస్కరించబడుతున్నాయా?

ప్రివిలేజ్ నోటీసులు పెద్ద సంఖ్యలో తిరస్కరించబడ్డాయి, కొన్ని సందర్భాల్లో మాత్రమే శిక్షార్హమైన చర్య సిఫార్సు చేయబడింది.

1) 1978లో చిక్ మగళూర్ నుండి లోక్ సభ ఎన్నికల్లో గెలిచిన ఇందిరా గాంధీని సభ నుండి బహిష్కరించడం అత్యంత ముఖ్యమైన కేసు. ఎమర్జెన్సీ సమయంలో మితిమీరిన చర్యలపై విచారణ జరిపిన జస్టిస్ షా కమిషన్ చేసిన పరిశీలనల ప్రకారం అప్పటి హోంమంత్రి చరణ్ సింగ్ ఆమెకు వ్యతిరేకంగా విశేషాధికారాల ఉల్లంఘన తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టారు.

2) 1976లో సుబ్రమణియన్ స్వామిని రాజ్యసభ నుండి బహిష్కరించడం మరొక కేసు. “భారత వ్యతిరేక ప్రచారం”గా భావించబడే విదేశీ ప్రచురణలలోని ఇంటర్వ్యూల ద్వారా స్వామి తన కార్యకలాపాల ద్వారా పార్లమెంటుకు చెడ్డపేరు తెచ్చారని అభియోగాలు మోపబడినవి.

3) డిసెంబరు 2005లో, “ప్రశ్నలు అడగడానికి నోటు” కుంభకోణానికి సంబంధించిన స్టింగ్ ఆపరేషన్ లో చిక్కుకున్న 11 మంది “కళంకిత” ఎంపీలు సభ నుండి బహిష్కరించబడ్డారు.

ఆఫ్ ఫోర్ ఏరియాస్ మినరల్ (డెవలప్ మెంట్ అండ్ రెగ్యులేషన్) సవరణ బిల్లు, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, పార్లమెంటు ఆఫ్ ఫోర్ ఏరియాస్ మినరల్ (డెవలప్ మెంట్ అండ్ రెగ్యులేషన్) సవరణ బిల్లు, 2023ని ఆమోదించింది.

బిల్లులోని కీలక నిబంధనలు ఏమిటి?

1) మిశ్రమ లైసెన్సింగ్ ను ప్రవేశపెట్టడం: ఈ సవరణ నూతన మిశ్రమ (కాంపోజిట్) లైసెన్సింగ్ విధానాన్ని తీసుకువచ్చింది. దీని ప్రకారం ఒక అన్వేషకుడు ఒకే లైసెన్స్ కింద ఖనిజాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి మరియు తవ్వే హక్కును కూడా కలిగి ఉంటాడు.

2) వేలం విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టడం: ఆఫ్ ఫోర్ ఖనిజాల కోసం ఉత్పత్తి లీజులను ఇచ్చే మార్గంగా వేలంపాటలను ప్రవేశపెట్టాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

3) పరమాణు ఖనిజాల మైనింగ్: అంతేకాకుండా, అణు ఖనిజాలతో సహా కొన్ని కీలకమైన మరియు సున్నితమైన ఖనిజాలు ప్రభుత్వ సంస్థలు లేదా ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలకు మాత్రమే కేటాయించబడతాయి.

- 4) రాయితీల చెల్లుబాటు: చట్టం ప్రకారం, 30 సంవత్సరాల వరకు ఉత్పత్తి లీజు మంజూరు చేయబడుతుంది. దీనిని మరొక 20 సంవత్సరాల వరకు పొడిగించవచ్చు.
- 5) భారత ప్రభుత్వ నిధి కింద కాల దోషం చెందని ఆఫ్షోర్ ప్రాంత ఖనిజ ట్రస్టును ఏర్పాటు చేయడం: అన్వేషణ, ఆఫ్షోర్ మైనింగ్, విపత్తు నిర్వహణ మరియు పరిశోధన యొక్క ప్రతికూల ప్రభావాలను తగ్గించడం కోసం నిధుల లభ్యతను నిర్ధారించడం.
- 6) రిజర్వ్ చేయబడిన ప్రాంతాలలో మైనింగ్: చట్టం ఎటువంటి నిర్వహణ హక్కు కింద లేని ఆఫ్షోర్ ప్రాంతాలను ప్రభుత్వం రిజర్వ్ చేయడానికి వీలకల్పిస్తుంది.
- 7) పటిష్ట జరిమానాలు: చట్టవిరుద్ధమైన కార్యకలాపాలను అరికట్టడానికి అక్రమ మైనింగ్ మరియు ఇతర సంబంధిత నేరాలకు జరిమానాలను పెంచాలని బిల్లు ప్రతిపాదించింది.
- 8) సులభంగా వ్యాపారం చేయడం: దేశంలోని ఆఫ్షోర్ జోన్స్‌లో ఉన్న ఖనిజాల కేటాయింపులో పారదర్శకతను పెంపొందించడం, వేలం ద్వారా మాత్రమే ఉత్పత్తి లీజును మంజూరు చేసే నిబంధన.

ఇది భారతదేశానికి ఎలా ఉపయోగపడుతుంది?

- 1) భారతదేశం అధిక-వృద్ధి ఆర్థిక వ్యవస్థగా మారాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నందున, దాని సముద్ర వనరులను దాని సరైన సామర్థ్యానికి ఉపయోగించుకోవాలి.
- 2) ఈ ప్రాంతాల నుండి ఖనిజాల వెలికితీత భారతదేశం యొక్క వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాలకు ఉపయోగపడుతుంది మరియు దాని ప్రాదేశిక జలాలపై బలమైన పట్టును ఇస్తుంది.
- 3) ఇది ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ రంగం భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- 4) ప్రైవేట్ రంగం అన్వేషణ రంగంలో ఉన్నత స్థాయి సాంకేతికత మరియు నైపుణ్యాన్ని తెస్తుంది.

స్టార్ట్‌ప్ ఇండియా పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ఒక శక్తివంతమైన స్టార్ట్‌ప్ పర్యావరణ వ్యవస్థను రూపొందించడానికి స్టార్ట్‌ప్ కోసం ఒక 'కార్యాచరణ

ప్రణాళిక' ఆవిష్కరించబడింది.

- 2) ఇది "సరళీకరణ మరియు ప్రారంభ సహాయ సహకారాలు", "నిధుల అందజేత మరియు ప్రోత్సాహకాలు" మరియు "పరిశ్రమ-విద్యారంగ భాగస్వామ్యం మరియు ఇంక్యుబేషన్" వంటి రంగాలలో విస్తరించి ఉన్న 19 కార్యాచరణ అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.

భారతదేశం యొక్క స్టార్ట్‌ప్ పర్యావరణ వ్యవస్థ వృద్ధి కథ ఏమిటి?

- 1) భారతదేశం దాని స్టార్ట్‌ప్ పర్యావరణ వ్యవస్థలో అద్భుతమైన వృద్ధిని సాధించింది, గుర్తింపు పొందిన స్టార్ట్‌ప్ల సంఖ్య 2016లో 500 నుండి ఫిబ్రవరి 2023 నాటికి 92,000కి పెరిగింది.
- 2) ఈ వృద్ధి 660 జిల్లాలు మరియు 55 కంటే ఎక్కువ రంగాలలో విస్తరించి ఉన్న ప్రతి రాష్ట్రం మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.
- 3) గుర్తింపు పొందిన స్టార్ట్‌ప్‌లలో 47% కనీసం ఒక మహిళా డైరెక్టర్‌ని కలిగి ఉండటం ద్వారా పర్యావరణ వ్యవస్థ యొక్క సమగ్రత మరియు వైవిధ్యం స్పష్టంగా ఉన్నాయి.

స్టార్ట్‌ప్ ఇండియా లంటే ఏమిటి?

- 1) దేశంలోని స్టార్ట్‌ప్ పర్యావరణ వ్యవస్థలో ఆవిష్కరణ, అంకుర సంస్థలు (స్టార్ట్‌ప్‌లు) మరియు ప్రైవేట్ పెట్టుబడులను పెంపొందించడం కోసం బలమైన పర్యావరణ వ్యవస్థను నిర్మించడానికి ఇది 16 జనవరి 2016న ప్రారంభించబడింది.
- 2) నిర్దేశించిన అర్హత షరతుల ప్రకారం, సంస్థలను డిపిఐఐటీ (పరిశ్రమ మరియు అంతర్గత వాణిజ్య ప్రోత్సాహక విభాగం) 'స్టార్ట్‌ప్‌లు'గా గుర్తించింది.

స్టార్ట్‌ప్‌లను ప్రోత్సహించడానికి వివిధ ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు ఏమిటి?

- 1) స్టార్ట్‌ప్ కోసం నిధులు (ఫండ్స్ ఫర్ స్టార్ట్‌ప్స్-ఎఫ్ఎఫ్ఎస్) పథకం: ప్రభుత్వం స్టార్ట్‌ప్ల నిధుల అవసరాలను తీర్చేందుకు రూ. 10,000 కోట్ల కార్పస్‌తో ఎఫ్ఎఫ్ఎస్ ని స్థాపించింది. డిపిఐఐటీ అనేది పర్యవేక్షణ ఏజెన్సీ గాను మరియు స్మాల్ ఇండస్ట్రీస్ డెవలప్‌మెంట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (సిడీబీ) ఎఫ్ఎఫ్ఎస్ కొరకు ఆపరేటింగ్ ఏజెన్సీగాను ఉంటాయి.
- 2) స్టార్ట్‌ప్ కోసం రుణ హామీ పథకం (క్రెడిట్ గ్యారెంటీ స్కీమ్ ఫర్ స్టార్ట్‌ప్స్): ఇది షెడ్యూల్డ్ వాణిజ్య బ్యాంక్‌లు,

బ్యాంకింగేతర రుణ కంపెనీలు మరియు సెబి నమోదిత ప్రత్యామ్నాయ పెట్టుబడి నిధి కింద వెంచర్ డెట్ ఫండ్లు డివిడెండ్లు గుర్తింపు పొందిన స్టార్ట్‌అప్‌లకు అందించిన రుణాలకు రుణ హామీలను అందిస్తుంది.

- 3) స్టార్ట్‌అప్ మేధో సంపత్తి రక్షణ (ఎస్ఐపిపి): చట్టబద్ధమైన రుసుములను మాత్రమే చెల్లించడం ద్వారా సంబంధిత మేధో సంపత్తి కార్యాలయాలలో నమోదిత ఫెసిలిటేటర్ల ద్వారా పేటెంట్‌లు, డిజైన్‌లు మరియు బ్రేడ్‌మార్క్‌ల కోసం దరఖాస్తులను ఫైల్ చేయడానికి ఇది స్టార్ట్‌అప్‌లకు వీలు కల్పిస్తుంది.
- 4) కార్మిక మరియు పర్యావరణ చట్టాల క్రింద స్వీయ-ధృవీకరణ: ప్రారంభ తేదీ నుండి 3 నుండి 5 సంవత్సరాల వరకు 9 కార్మిక మరియు 3 పర్యావరణ చట్టాల క్రింద తమ సమ్మతిని స్వీయ-ధృవీకరణ చేసుకోవడానికి స్టార్ట్‌అప్‌లు అనుమతించబడతాయి.
- 5) 3 సంవత్సరాల పాటు ఆదాయపు పన్ను మినహాయింపు: ఇంటర్-మినిస్టీరియల్ బోర్డ్ నర్టిఫికేట్ మంజూరు చేయబడిన గుర్తింపు పొందిన స్టార్ట్‌అప్‌లు ఇన్ కార్పొరేట్ అయినప్పటి నుండి 10 సంవత్సరాలలో వరుసగా 3 సంవత్సరాల పాటు ఆదాయపు పన్ను నుండి మినహాయించబడ్డాయి.
- 6) స్టార్ట్‌అప్ కోసం వేగవంతమైన నిష్క్రమణ: ప్రభుత్వం స్టార్ట్‌అప్‌లను 'ఫాస్ట్ ట్రాక్ సంస్థలు'గా నోటిఫై చేసింది, ఇతర కంపెనీలకు 180 రోజులతో పోలిస్తే 90 రోజులలోపు కార్యకలాపాలను ముగించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- 7) నేషనల్ స్టార్ట్‌అప్ అడ్వైజరీ కౌన్సిల్: స్థిరమైన ఆర్థిక వృద్ధిని పెంపొందించడానికి మరియు పెద్ద ఎత్తున ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టించడానికి దేశంలో ఆవిష్కరణలు మరియు స్టార్ట్‌అప్‌లను పెంపొందించడానికి బలమైన పర్యావరణ వ్యవస్థను నిర్మించడానికి అవసరమైన చర్యలపై ఇది ప్రభుత్వానికి సలహా ఇస్తుంది.
- 8) స్టార్ట్‌అప్ ఇండియా సీడ్ ఫండ్ స్కీమ్ (ఎస్ఐఎస్ఎఫ్ఎస్): ఒక సంస్థ వృద్ధి చెందే ప్రారంభ దశల్లో సులభంగా మూలధన లభ్యతను కల్పించడానికి ఇది ప్రారంభించబడినది.
- 9) జాతీయ స్టార్ట్‌అప్ పురస్కారాలు (నేషనల్ స్టార్ట్‌అప్ అవార్డ్స్): నేషనల్ స్టార్ట్‌అప్ అవార్డ్స్ అనేది అత్యుత్తమ స్టార్ట్‌అప్‌లు

మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలను అందుబాటులోనికి తెచ్చేవారిని గుర్తించి బహుమతి ఇవ్వడానికి ప్రారంభించబడిన ఒక పథకం.

- 10) నేషనల్ మెంటర్షిప్ పోర్టల్ (మార్గ్): దేశంలోని ప్రతి ప్రాంతంలోని స్టార్ట్‌అప్ కోసం మెంటర్షిప్‌కు ప్రాప్యతను సులభతరం చేయడానికి, స్టార్ట్‌అప్ ఇండియా యోజన కింద మార్గదర్శకత్వం, సలహా, సహాయం, ధృఢత్వం మరియు వృద్ధి (మార్గ్) కార్యక్రమం రూపొందించబడినది.
- 11) ఎసెండ్ (యాక్సిలరేటింగ్ స్టార్ట్‌అప్ కాలిబర్ అండ్ ఎంట్రప్రెన్యూరియల్ డ్రైవ్): మొత్తం ఎనిమిది ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో స్టార్ట్‌అప్‌లు మరియు వ్యవస్థాపక కతలపై అవగాహనా వర్క్‌షాప్‌లు నిర్వహించబడ్డాయి.
- 12) స్టార్ట్‌అప్ 20 ఎంకేజ్‌మెంట్ గ్రూప్: భారతదేశం యొక్క జి20 అధ్యక్షత కింద ఈ గ్రూప్ సంస్థాగతీకరించబడింది, ఇది అతిపెద్ద ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థల మధ్య సమన్వయం మరియు పరస్పర సహకారం కోసం పని చేస్తుంది.

డిజిటల్ పర్సనల్ డేటా ప్రొటెక్షన్ బిల్లు, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కేంద్రం పార్లమెంట్‌లో డిజిటల్ పర్సనల్ డేటా ప్రొటెక్షన్ బిల్లు, 2023ని ప్రవేశపెట్టింది, ఇది భారత పౌరుల నమాచారం మరియు వ్యక్తిగత డేటాను కార్పొరేషన్‌లు మరియు ప్రభుత్వమే సేకరించి ఎలా ఉపయోగించవచ్చునే దానిపై విధివిధానాలను నిర్దేశిస్తుంది.
- 2) వినియోగదారుల వ్యక్తిగత డేటాతో ప్రైవేట్ సంస్థలు/ఎంటిటీలు వ్యవహరించే విధానానికి సంబంధించి ఇది తీవ్రమైన నిబంధనలను కలిగి ఉన్నప్పటికీ, వాటిలో చాలా కట్టుబాట్లు కేంద్రానికి వర్తించవు, ఇది విస్తృత శ్రేణి మినహాయింపులు మరియు అమలు ప్రక్రియపై అధికారాన్ని పొందుతుంది. పార్లమెంటరీ వ్యవహారాల మంత్రి డిజిటల్ పర్సనల్ డేటా ప్రొటెక్షన్ బిల్లు సాధారణ బిల్లు అని, ద్రవ్య బిల్లు కాదని స్పష్టం చేశారు.

జీవ వైవిధ్య (సవరణ) బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, రాజ్యసభ జీవవైవిధ్య (సవరణ) బిల్లు, 2021ని ఆమోదించింది. ఈ చట్టం జీవవైవిధ్యాన్ని పరిరక్షించడం, దాని సుస్థిరమైన వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు దాని ద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే ప్రయోజనాలను సమానంగా పంచుకోవడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) అయితే, బిల్లులో ప్రతిపాదించిన సవరణలు ఈ లక్ష్యానికి విరుద్ధంగా ఉన్నాయి. పర్యావరణ మంత్రి “ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్” మరియు ఆయుష్ పరిశ్రమకు (ఆయుర్వేదం, యోగా మరియు నేచురోపతి, యునాని, సిద్ధ మరియు హోమియోపతి) ప్రాచుర్యం కల్పించడం అనే కారణాలతో ఈ సవరణలు తీసుకువస్తున్నట్లు స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు.

న్యాయవాదుల (సవరణ) బిల్లు, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) న్యాయవాద వృత్తిని నియంత్రించేందుకు ఉద్దేశించిన న్యాయవాదుల (సవరణ) బిల్లు, 2023ని ఇటీవల రాజ్యసభ ఆమోదించింది.
- 2) న్యాయవాదుల చట్టం, 1961 అనే ఒకే చట్టం ద్వారా న్యాయవాద వృత్తిని నియంత్రించేందుకు ఈ సవరణ సహాయం చేస్తుంది.
- 3) ఈ బిల్లు న్యాయవాదుల చట్టం, 1879లోని టౌట్లకు సంబంధించిన కొన్ని సెక్షన్లను రద్దు చేస్తుంది మరియు న్యాయవాదుల చట్టం, 1879లోని సెక్షన్ 36లోని నిబంధనలను న్యాయవాదుల చట్టం, 1961లో చేర్చుతుంది.

బిల్లులోని ముఖ్యాంశాలు ఏమిటి?

- 1) ప్రతి హైకోర్టు, జిల్లా జడ్జి, సెషన్స్ జడ్జి, జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ మరియు రెవెన్యూ అధికారి (జిల్లా కలెక్టర్ స్థాయి కంటే తక్కువ కాదు) టౌట్ల జాబితాలను రూపొందించి ప్రచురించవచ్చు.
- ఎ) టౌట్ అనేది కొన్ని పనులు చేసే ఒక వ్యక్తిని సూచిస్తుంది. ఆ పనులు: (1) ఏదైనా చెల్లింపుకు బదులుగా న్యాయవాద వృత్తిని చేపట్టడం లేదా (2) అటువంటి ఉపాధిని పొందడం

కొరకు సివిల్ లేదా క్రిమినల్ కోర్టులు, రెవెన్యూ-కార్యాలయాలు లేదా రైల్వే స్టేషన్ల ఆవరణలు వంటి ప్రదేశాలకు తరచుగా వెళ్లడం.

- బి) టౌట్ల జాబితాలో పేరు చేర్చబడినవారిని న్యాయ స్థానం లేదా న్యాయమూర్తి కోర్టు ప్రాంగణం నుండి బయటికి పంపించివేయవచ్చు.
- 2) ఆరోపించిన వ్యక్తుల ప్రవర్తనపై విచారణ జరపాలని అధికారులు సబార్డినేట్ కోర్టులను ఆదేశించవచ్చు. ఒకసారి నిరూపించబడితే, అతని పేరును టౌట్ల జాబితాలో చేర్చవచ్చు. అతని ఆ జాబితాలో చేర్చడానికి వ్యతిరేకంగా కారణాన్ని చూపించే అవకాశం లేకుండా ఏ వ్యక్తిని అటువంటి జాబితాలలో చేర్చడానికి వీలు లేదు.
- 3) టౌట్ ల జాబితాలో తన పేరు చేర్చబడిన ఎవరైనా వ్యక్తి టౌట్ గా వ్యవహరిస్తున్నప్పుడు మూడు నెలల వరకు జైలు శిక్ష, రూ. 500 వరకు జరిమానా లేదా రెండూ విధించబడతాయి.

బార్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా గురించి

- 1) ఇది భారతీయ బార్ను నియంత్రించడానికి మరియు ప్రాతినిధ్యం వహించడానికి న్యాయవాదుల చట్టం, 1961 ప్రకారం పార్లమెంటు రూపొందించిన చట్టబద్ధమైన సంస్థ.
- 2) ఇది వృత్తిపరమైన ప్రవర్తన మరియు మర్యాద యొక్క ప్రమాణాలను సూచించడం ద్వారా మరియు బార్ పై క్రమశిక్షణా అధికార పరిధిని అమలు చేయడం ద్వారా నియంత్రణ పనితీరును నిర్వహిస్తుంది.
- 3) ఇది న్యాయ విద్య కోసం ప్రమాణాలను కూడా నిర్దేశిస్తుంది మరియు న్యాయవాదిగా నమోదు చేసుకోవడానికి అర్హతగా న్యాయ శాస్త్రంలో పట్టాని అందించే విశ్వవిద్యాలయాలకు గుర్తింపును మంజూరు చేస్తుంది.
- 4) అదనంగా, ఇది న్యాయవాదుల హక్కులు, అధికారాలు మరియు ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడం ద్వారా మరియు సంక్షేమాన్ని నిర్వహించడానికి ఆర్థిక సహాయం అందించడానికి నిధులను సృష్టించడం ద్వారా కొన్ని ప్రతিনিధి విధులను నిర్వహిస్తుంది.

అటవీ (పరిరక్షణ) సవరణ బిల్లు 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అత్యంత వివాదాస్పదమైన అటవీ (పరిరక్షణ) సవరణ

బిల్లు 2023 లోక్సభ ఆమోదించిన తర్వాత రాజ్యసభలో చర్చకు వేచి ఉంది.

2) స్థూలంగా, ఈ చట్టం యొక్క పరిరక్షణ పరిధిని నిర్దిష్ట అటవీ భూములకు మాత్రమే పరిమితం చేయాలని బిల్లు ప్రయత్నిస్తుంది. జాతీయ ప్రాధాన్యత కలిగిన వ్యూహాత్మక ప్రాజెక్టులను నిర్మించడానికి అడవులను సరికివేయడానికి అనుమతులు పొందే బాధ్యత నుండి సరిహద్దు భూములను కూడా ఇది మినహాయించింది.

చివరగా, జంతుప్రదర్శనశాలలు మరియు పర్యావరణ-పర్యాటక సౌకర్యాలు వంటి అటవీ భూములలో కొన్ని అటవీయేతర కార్యకలాపాలను కూడా ఇది అనుమతిస్తుంది.

3) ఈ బిల్లును మార్చిలో లోక్సభలో ప్రవేశపెట్టారు. ఆ తర్వాత, పార్లమెంటు ఉభయ సభల నుండి 32 మంది సభ్యులతో కూడిన సంయుక్త పార్లమెంటరీ కమిటీ (జెపిసి) కి ఇది సిఫార్సు చేయబడింది.

చట్టం యొక్క పరిధిని బిల్లు ఎలా పరిమితం చేస్తుంది?

1) భారతీయ చట్టంలో 'అడవి' అంటే ఏమిటో పునర్నిర్వచించడమే ఈ బిల్లు యొక్క ప్రధానాంశం. భారతీయ అటవీ చట్టం 1927 ప్రకారం 'అటవీ'గా నోటిఫై చేయబడిన భూములు, ఇతర సంబంధిత చట్టం లేదా ప్రభుత్వ రికార్డుల్లో 'అడవులు'గా నమోదైన భూములు మాత్రమే చట్టం కింద కూడా 'అడవులు'గా గుర్తించబడతాయని ఇది నిర్దేశిస్తుంది.

2) ఈ పునర్నిర్వచన ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న చట్టం యొక్క విస్తృత వర్తింపుకు పూర్తి విరుద్ధంగా ఉంది - అంటే, ఇది "ఏదైనా అటవీ భూమికి" వర్తిస్తుంది.

1996లో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు అటువంటి విస్తృతమైన వర్తింపును పునరుద్ధాటించింది. ఇతర విషయాలలో, 'అడవి' అనేది యాజమాన్యం మరియు "డీప్స్ ఫార్వెస్ట్"తో

సంబంధం లేకుండా ప్రభుత్వ రికార్డులలో నమోదు చేయబడిన మొత్తం భూమిని కలిగి ఉంటుంది, ఇవి అధికారికంగా 'అడవులు'గా వర్గీకరించబడవు, కానీ పదం యొక్క నిఘంటువు అర్థం, " ఏదైనా గణనీయమైన వృక్ష విస్తీర్ణం మరియు దాని క్రింద పెరిగే వృక్ష సంపదతో కూడిన పెద్ద ప్రాంతం" అనే దానిని సంతృప్తిపరుస్తాయి. రాష్ట్రాలు తమ సొంత డీప్స్ అడవులను గుర్తించి నోటిఫై చేసేందుకు కనరత్తు చేయాలని కూడా సుప్రీంకోర్టు కోరింది. అయితే దాదాపు 30 ఏళ్లు గడిచినా చాలా రాష్ట్రాలు ఈ కనరత్తును పూర్తి చేయలేదు. కనరత్తు పూర్తి అయిన రాష్ట్రాలలో కూడా ఈ గుర్తింపు ప్రక్రియ ఎంత శాస్త్రీయంగా జరిగిందో తెలియదు.

3) ఈ సవరణ అధికారికంగా 'అడవులు'గా వర్గీకరించబడిన మొత్తం భూమిని వాణిజ్య కార్యకలాపాలకు బహిర్గతం చేస్తుంది. ఇది అటవీ సరికివేత అనుమతులు మరియు స్థానిక సమాజాల యొక్క సమాచార సమ్మతి రూపంలో ప్రస్తుతం చట్టంలో ఉన్న నియంత్రణలను తీసివేస్తుంది.

4) ఆరావళి శ్రేణిలో 40% మరియు నియమగిరి శ్రేణిలో 95% ముఖ్యమైన విధంగా ప్రభావితమయ్యే ప్రాంతాలబీ నియమగిరి శ్రేణి ప్రత్యేకంగా దుర్బలమైన గిరిజన సమూహం 'డోంగ్రియా కోండ్' యొక్క నివాస ప్రాంతం.

5) రాష్ట్ర వారీగా డీప్స్ అడవుల దేటా బహిరంగంగా అందుబాటులో లేనందున, సవరించిన చట్టం యొక్క పరిధికి వెలుపల ఉన్న భూమి యొక్క వాస్తవ విస్తీర్ణం గుర్తించి చాలా మంది నిపుణులు కూడా అనిశ్చితంగా ఉన్నారు మరియు తద్వారా ఆందోళనలు వ్యక్తపరుస్తున్నారు.

రోహిణి ప్యానెల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల (ఓబీసీలు) ఉప-వర్గీకరణను పరిశీలించడానికి ఏర్పాటు చేసిన కమిషన్ యొక్క దీర్ఘకాలంగా ఎదురుచూస్తున్న నివేదిక రాష్ట్రపతికి సమర్పించబడింది. అయితే ఆ వివరాలు మాత్రం వెల్లడించబడలేదు.

ఢిల్లీ హైకోర్టు రిటైర్డ్ ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ జి. రోహిణి నేతృత్వంలోని నలుగురు సభ్యుల కమిషన్ అక్టోబర్ 2, 2017న నియమించబడింది మరియు దాని

పదవీకాలానికి 13 పొడిగింపులు చేయబడినవి.

- 2) ఓబీసీలకు 27% కోటా కింద లభించే ప్రయోజనాల్లో ఎక్కువ భాగాన్ని కొన్ని కులాలు మాత్రమే లబ్ధి పొందే పరిస్థితికి దారితీసినట్లు భావించబడిన 'నిశ్చయాత్మక చర్య' విధానంలో జరిగిన అవకతవకలను గుర్తించి కమిషన్ ఏర్పాటు చేయబడింది మరియు దిద్దుబాటు చర్యలు సూచించే పనిలో ఉంది.

ఓబీసీల ఉప-వర్గీకరణ అవసరం ఏమిటి?

- 1) ఓబీసీలకు కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు మరియు విద్యా సంస్థల్లో ప్రవేశాలలో 27% రిజర్వేషన్లు లభిస్తాయి. ఓబీసీల సెంట్రల్ లిస్ట్‌లో 2,600 కంటే ఎక్కువ ఎంట్రీలు ఉన్నాయి, కానీ కొన్నేళ్లుగా, వాటిలో కొన్ని సంపన్న వర్గాలు మాత్రమే కోటా నుండి లబ్ధి పొందాయనే అభిప్రాయం పాతుకుపోయింది.

అందువల్ల, రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాల “సమానమైన పంపిణీ”ని నిర్ధారించడానికి ఓబీసీల ఉప-వర్గీకరణ - 27% కోటాలో మళ్ళీ కోటాలు అవసరమని ఒక వాదన ఉంది.

- 2) జస్టిస్ రోహిణి కమిషన్ ఈ అంశాన్ని పరిశీలిస్తున్నప్పటికీ, ఆగస్టు 2020లో సుప్రీంకోర్టు ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఉప-వర్గీకరణ చర్చలో జోక్యం చేసుకుంది, 'ఇవి చిన్నయ్య వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్' కేసు, 2005లో తీర్పు చెప్పిన వేరొక ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం యొక్క నిర్ణయాన్ని పునః పరిశీలించాలని రూలింగ్ ఇచ్చింది.

ఈ జాబితాలోని ఇతరులకన్నా వెనుకబడిన కులాలు లేదా తెగల ప్రయోజనాల కోసం ఎస్సీ, ఎస్టీల కోటాలో ప్రత్యేక సబ్కోటాను ప్రవేశపెట్టరాదని చిన్నయ్య కోర్టును ఆశ్రయించారు.

- 3) సుప్రీం కోర్టు యొక్క 2020 తీర్పు 'చిన్నయ్య'ను ఒక పెద్ద బెంచ్‌కు సూచిస్తూ 'స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ వర్సెస్ దేవిందర్ సింగ్'లో ఆమోదించబడింది, దీనిలో షెడ్యూల్డ్ కులాలలో ఉప వర్గీకరణను సృష్టించిన 2006 పంజాబ్ చట్టం యొక్క చెల్లుబాటును కోర్టు పరిశీలించింది మరియు గుర్తించబడిన కొన్ని కులాలకు ఎస్సీ కోటాలో సగం రిజర్వ్ చేయాలని కోరింది.

ఐఐఎంఎల్పై ప్రభుత్వ బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్స్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ (ఐఐఎంఎల్) డైరెక్టర్ల నియామకం మరియు తొలగింపులో మరియు విచారణలను ప్రారంభించడంలో తనకంటూ ఒక ముఖ్యమైన అధికారాన్నిచ్చే బిల్లును పార్లమెంటులో తీసుకువచ్చింది.
- 2) ఇటీవల లోక్‌సభలో ప్రవేశపెట్టిన ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్స్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ (సవరణ) బిల్లు, 2023, ఐఐఎంఎల్ పరిపాలన మరియు నిర్వహణను నియంత్రించే చట్టంలో మార్పులు చేయాలని కోరింది. ఈ ప్రతిపాదిత మార్పులు ఐఐఎంఎల్ స్వయంప్రతిపత్తిని దెబ్బతీసే సామర్థ్యం కలిగి ఉన్నందువలన అనేక ఆందోళనలను రేకెత్తిస్తున్నాయి.

బిల్లు ఉద్దేశం ఏమిటి?

- 1) మేనేజ్మెంట్, మేనేజ్మెంట్ రీసెర్చ్ మరియు నాలెడ్జ్‌లోని అనుబంధ రంగాలలో ప్రపంచ స్థాయి ప్రమాణాలను సాధించడానికి ఈ సంస్థలకు అధికారం కల్పించే ఉద్దేశ్యంతో ఇప్పటికే ఉన్న 20 ఐఐఎంఎల్‌ను జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన సంస్థలుగా ప్రకటించిన ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్స్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ యాక్ట్, 2017ను సవరించడానికి ఈ బిల్లు ప్రయత్నిస్తుంది.
- 2) 2017 చట్టం ప్రకారం, ఐఐఎం యొక్క డైరెక్టర్‌ని బోర్డ్ ఆఫ్ గవర్నర్స్ నియమిస్తారు మరియు ఈ ప్రక్రియలో ప్రభుత్వానికి పరిమితమైన హక్కు ఉంటుంది. ప్రతిపాదిత సవరణలు ఈ పరిస్థితిని మార్చడానికి మరియు ఐఐఎం డైరెక్టర్ నియామకంలో ప్రభుత్వానికి విస్తృత పాత్రను అందించడానికి ప్రయత్నిస్తాయి.

జమ్మూ కాశ్మీర్ లో ఎస్సీ హోదా - పహాడీలు మరియు పద్దారీలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్‌లోని షెడ్యూల్డ్ తెగల (ఎస్టీలు) జాబితాలో నాలుగు సంఘాలను చేర్చడానికి ప్రభుత్వం ఒక బిల్లును తీసుకువచ్చింది. ఆ సంఘాలు: గడ్డ బ్రాహ్మణ, కోలి, పద్దార్ తెగ మరియు పహాడీ జాతి సమూహం.

- 2) ఇటీవల ఈ కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి సంబంధించిన లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టిన నాలుగు బిల్లుల్లో రాజ్యాంగ (జమ్మూ కాశ్మీర్) షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ ఆర్డర్ (సవరణ) బిల్లు, 2023 ఒకటి.

ఎస్టీ కమ్మ్యూనిటీల ప్రస్తుత స్థితి

- 1) జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ లో గుజర్లు మరియు బకర్వాల్ లు ఆధిపత్య ఎస్టీ సామాజిక వర్గాలు. వీరు ప్రధానంగా రాజౌరి, పూంచ్, రియాసి, కిష్టూర్, అనంతనాగ్, బందిపోరా, గందర్బాల్ మరియు కుప్వారా జిల్లాల్లో నివసిస్తున్నారు. వారిలో ఎక్కువ మంది, ముఖ్యంగా బకర్వాల్ లు, సంచార జాతులు - వారు తమ పశువులతో వేసవిలో ఎత్తైన ప్రాంతాలకు వలసపోతారు మరియు శీతాకాలం ప్రారంభం కాకముందే తిరిగి వస్తారు.
- 2) దాదాపు 18 లక్షల జనాభాతో, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ లో కాశ్మీరీలు మరియు డోగ్రాల తర్వాత గుజర్-బకర్వాల్ మూడవ అతిపెద్ద సమూహం. 1991లో గణింపు మరియు సిప్లీలు అనే రెండు చిన్న సమూహాలతో పాటు వారికి ఎస్టీ హోదా ఇవ్వబడింది. ఇది ఈ నాలుగు వర్గాలకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో మరియు విద్యాసంస్థల్లో ప్రవేశాలలో 10% రిజర్వేషన్లు పొందేందుకు అర్హత కల్పించింది. 2019లో, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ లోని లోక్ సభ మరియు అసెంబ్లీ స్థానాల్లో కేంద్రం వారికి 10% కోటాను ప్రకటించిన తర్వాత వారు రాజకీయంగా అధికారం పొందారు.
- 3) ఎస్టీ జాబితా యొక్క ఈ ప్రతిపాదిత విస్తరణ గుజర్-బకర్వాల్ లో అశాంతిని రేకెత్తించింది, వారు కోటా ప్రయోజనాలలో తమ పాటాను కుదించడంపై ఆందోళన చెందుతున్నారు. బిల్లు ప్రకారం, ఈ సవరణ “చెప్పబడిన నాలుగు వర్గాలకు చెందిన వ్యక్తులకు అందించాల్సిన ప్రయోజనాల కారణంగా అదనపు ఖర్చును కలిగి ఉంటుంది” అని పేర్కొంది.
- 4) గుజర్-బకర్వాల్ నాయకులు ముఖ్యంగా పహాడీలు మరియు వద్దారీలకు ప్రతిపాదిత ఎస్టీ హోదాతో ఆందోళన చెందుతున్నారు. నిరసనకారుల ప్రకారం, గడ్డ బ్రాహ్మణులు మరియు కోలీలు చాలా చిన్న సంఘాలు.

అలాగే, గడ్డ బ్రాహ్మణులు గడ్డీలలో ఒక శాఖ అయితే కోలీలు సిప్లీల ఉప-కులం - ఈ రెండు వర్గాలు ఇప్పటికే ఎస్టీ జాబితాలో ఉన్నాయి.

సినిమాటోగ్రాఫ్ (సవరణ) బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, సినిమాటోగ్రాఫ్ (సవరణ) బిల్లు, 2023కి రాజ్యసభ ఆమోదం తెలిపింది. ఇది సినిమాలకు కొత్త వయస్సు ఆధారిత ధృవీకరణ, టెలివిజన్ మరియు “ఇతర మాధ్యమాలలో” చిత్రాల ప్రదర్శనకు ప్రత్యేక ధృవీకరణ మరియు పైరసీపై జైలు శిక్ష మరియు జరిమానా విధించడానికి కఠినమైన నిబంధనలను అందిస్తుంది.
- 2) సినిమాటోగ్రాఫ్ చట్టం, 1952ని సవరించాలని ఈ బిల్లు కోరింది. ఈ చట్టం సినిమాలను సినిమా హాల్లలో ప్రదర్శించడానికి వీలుగా కోతలు చేయడానికి మరియు అనుమతించడానికి సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఫిల్మ్ సర్టిఫికేషన్ (సి.బి.ఎఫ్.సి) కి అధికారం ఇస్తుంది.
- 3) కె.ఎం. శంకరప్ప వర్మెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో సుప్రీంకోర్టు తీర్పును కూడా బిల్లు అధికారికం చేస్తుంది. సి.బి.ఎఫ్.సి ద్వారా అప్పటికే ధృవీకరించబడిన చిత్రాలపై కేంద్రం పునర్విమర్శ అధికారాలను ఉపయోగించరాదని ఈ తీర్పు పేర్కొంది.
- 4) ప్రతిపాదిత సవరణలు ప్రస్తుత కాలానికి అనుగుణంగా ధృవీకరణ ప్రక్రియను మరింత ప్రభావవంతంగా చేస్తాయి మరియు సినిమా పైరసీని సమగ్రంగా అరికట్టవచ్చు, తద్వారా చలనచిత్ర పరిశ్రమ వేగంగా అభివృద్ధి చెందడానికి మరియు ఈ రంగంలో ఉద్యోగాల సృష్టిని పెంచడానికి సహాయపడుతుంది.

జననాలు మరియు మరణాల నమోదు చట్టానికి ప్రతిపాదిత సవరణలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, జనన మరియు మరణ నమోదు (ఆర్.బి.డి) సవరణ బిల్లు, 2023 లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టబడింది. ప్రతిపాదిత మార్పులు ఓటింగ్, విద్య మరియు ఆహార నంక్షేమ వధికాలు వంటి ప్రాథమిక సేవలను

అందజేయడానికి జనన ధృవీకరణ పత్రాలను అవసరమైన పత్రంగా మారుస్తాయి. రిజిస్ట్రేషన్ ప్రక్రియలో కేంద్రం కూడా ఆధార్‌ను తప్పనిసరి చేసే అవకాశం ఉంది.

- 2) సమర్థవంతమైన మరియు పారదర్శకమైన ప్రజా సేవలు మరియు ప్రయోజనాలను అందించడానికి ఈ నిజ-సమయ, చలనశీల జాతీయ-స్థాయి జనాభా డేటాబేస్ రేషన్ కార్డుల మరియు పాస్‌పోర్టులు, ఓటరు జాబితాలు మరియు జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ వంటి ఇతర జనాభా డేటాబేస్‌లతో కూడా అనుసంధానించబడుతుంది. ఇది దేశంలో పుట్టిన తేదీ మరియు స్థలాన్ని నిరూపించడానికి అనేక పత్రాల అవసరం లేకుండా చేస్తుంది.

ప్రస్తుతం జనన మరణాలు ఎలా నమోదవుతున్నాయి?

- 1) జననాలు మరియు మరణాల యొక్క తప్పనిసరి నమోదు 1969లో ఆమోదించబడిన ఆర్.బి.డి చట్టం మరియు మోడల్ రూల్స్, 1999ని ఉపయోగించి రూపొందించబడిన రాష్ట్ర నియమాల ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది. దేశవ్యాప్తంగా జనన మరియు మరణాల నమోదులో ఏకరూపత మరియు పోలికను ప్రోత్సహించడానికి ఈ చట్టం అమలు చేయబడింది. జననాలు, ప్రసవాలు మరియు మరణాలు సంభవించిన 21 రోజులలోపు నమోదు చేయాలి. నిబంధనలను ఉల్లంఘించడం శిక్షార్హమైన నేరం. దీనికి రూ. 5 జరిమానా విధించబడుతుంది.
- 2) రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు పౌర నమోదు వ్యవస్థ (సిఆర్ఎస్) పై వాటి సొంత డేటాబేస్‌లను నిర్వహించాలని చట్టం కోరుతుంది. సిఆర్ఎస్ రిజిస్ట్రార్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్.జి.ఐ) యొక్క కార్యాచరణ నియంత్రణ క్రిందికి వస్తుంది.
- 3) 2010 మరియు 2019 మధ్య, జనన నమోదు స్థాయి 82.4% నుండి 92.7%కి పెరిగింది మరియు నమోదిత మరణాలు 66.4% నుండి 92%కి పెరిగాయి. పెరుగుతున్న జనాభా, ఎక్కువ అవగాహన మరియు సంక్షేమ సేవల యొక్క పరస్పర అనుసంధాన మార్గాలు ఈ పెరుగుదలకు కారణమని చెప్పబడుతున్నది (ఉదాహరణకు, ఆధార్ కార్డు పొందడానికి జనన ధృవీకరణ పత్రం అవసరం కావచ్చు.)
- 4) 17 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు జనన

మరణాలను నమోదు చేయడానికి ఈ పోర్టల్‌ను ఉపయోగిస్తాయి. ఇతర రాష్ట్రాలు అనగా ౩ గుజరాత్, పంజాబ్, న్యూఢిల్లీ మరియు జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్‌తో సహా - ప్రత్యేక పోర్టల్‌లను నిర్వహిస్తున్నాయి లేదా పోర్టల్‌ను పాక్షికంగా అప్‌డేట్ చేస్తున్నాయి.

కొన్ని రాష్ట్రాలు తమ డేటాను డిజిటలైజ్ చేశాయి మరియు వాటి సొంత రాష్ట్ర నివాసిత డేటా హబ్ (ఇవి ఆధార్ వివరాలు, డెమోగ్రాఫిక్ డేటా మరియు ఫోటోగ్రాఫ్‌ల నిల్వ భాండాగారాలు) లతో అనుసంధానం చేశాయి.

- 5) ప్రతిపాదిత సవరణలు ఈ సొంత డేటాబేస్‌లను ఒక సాధారణ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లోకి తీసుకువస్తాయి. ఇది రిజిస్ట్రార్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా నిర్వహించే నిల్వ భాండాగారం. రిజిస్ట్రార్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద పని చేస్తుంది. రాష్ట్ర-నిర్దిష్ట డేటా ప్రస్తుతం రిజిస్ట్రార్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియాకి వార్షిక గణాంక నివేదికలుగా పంపబడింది. అయితే, రిజిస్ట్రార్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియాకి అప్లికేషన్ ప్రోగ్రామింగ్ ఇంటర్‌ఫేస్‌ను అందజేయడం ద్వారా రాష్ట్రాలు చిన్న, నిజ-సమయ డేటాను తప్పనిసరిగా పంచుకోవాలని బిల్లు కోరుతుంది. సెంట్రల్ డేటా రిజిస్ట్రాయర్ ఎటువంటి మానవ ఇంటర్‌ఫేస్ లేకుండా మరియు లొకేషన్‌తో సంబంధం లేకుండా నిజ సమయంలో అప్‌డేట్ చేయబడుతుంది. ఉదాహరణకు, ఒక వ్యక్తి 18 ఏళ్లు నిండిన తర్వాత ఆటోమేటిక్‌గా ఎన్నికల జాబితాలో చేర్చబడతాడు మరియు అతని మరణం తర్వాత తీసివేయబడతాడు.
- 6) ఈ డేటాబేస్ జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ (దేశవ్యాప్త జాతీయ పౌర రిజిస్టర్ ను తయారుచేయడానికి మొదటి నిర్మాణం), ఎలక్ట్రాన్ రిజిస్టర్, ఆధార్, రేషన్ కార్డ్, పాస్‌పోర్ట్, డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ డేటాబేస్‌లు మరియు చట్టంలో చేర్చబడిన సెక్షన్ 3ఏ ద్వారా తెలియజేయబడిన జాతీయ స్థాయిలోని ఇతర డేటాబేస్‌లతో సహా ఇతర పోర్టల్‌లను అప్‌డేట్ చేయడానికి ఉపయోగించవచ్చు.
- 7) 2021లో హోం మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క వార్షిక నివేదిక, జననం, మరణం మరియు వలసల కారణంగా మార్పులను పొందుపరచడానికి, జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ ను మళ్లీ అప్‌డేట్ చేయవలసిన అవసరాన్ని సూచించింది.

ఈ రిజిస్టర్ 2010లో మొదటిసారిగా సేకరించబడింది మరియు 2015లో ఆధార్, మొబైల్ మరియు రేషన్ కార్డ్ సంబంధిత సేకరించబడింది.

జన గణన తర్వాత జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ గణాంకాలు కూడా సవరించబడతాయి మరియు కొత్త సవరణలు ఆమోదించబడినట్లుంటే, హెంబు మంత్రిత్వ శాఖ జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ ద్వారా జన గణన కోసం డేటాను యాక్సెస్ చేయవచ్చు. 1948 జనాభా లెక్కల చట్టం ఏదైనా వ్యక్తి యొక్క డేటాను రాష్ట్రం లేదా కేంద్రంతో భాగస్వామ్యం చేయడాన్ని నిషేధిస్తుంది. ఈ నియంత్రణను జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ దాటవేయగలదు.

- 8) ముసాయిదా బిల్లు జనన ధృవీకరణ పత్రాలను రోజువారీ జీవితంలో ప్రధానాంశంగా చేస్తుంది - ఇది వ్యక్తులకు వారి చలనశీలతను నియంత్రించే ఏకీకృత మార్కెట్ ను కేటాయించే ఒక 'పాస్ పోస్ట్' గా ఓటింగ్, పాఠశాలలు మరియు కళాశాలల్లో ప్రవేశం మరియు వివాహ నమోదు వంటి ప్రాథమిక సేవలకు ప్రాప్యతను అనుమతిస్తుంది.

జన్ విశ్వాస్ (నిబంధనల సవరణ) బిల్లు, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జన్ విశ్వాస్ (నిబంధనల సవరణ) బిల్లు, దేశంలో సమృద్ధి భారాన్ని తగ్గించడానికి మరియు దేశంలో సులభంగా జీవించడం మరియు వ్యాపారం చేయడం కోసం 42 చట్టాల కింద చిన్న నేరాలను నేరరహితం చేయడంతో దేశం యొక్క నియంత్రణ వ్యవస్థను పునర్నిర్వచించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

బిల్లు ఏం ప్రతిపాదిస్తోంది?

- 1) పర్యావరణం, వ్యవసాయం, మీడియా, పరిశ్రమలు మరియు వాణిజ్యం, ప్రచురణ మరియు దేశంలో వ్యాపారం చేయడం సులభతరం చేయడానికి అడ్డంకులు సృష్టించే

ఇతర డౌమైన్లను నియంత్రించే 42 చట్టాల పరిధిలోని 180 నేరాలను నేరరహితం చేయడం జన్ విశ్వాస్ బిల్లు లక్ష్యం.

- 2) ఇది వ్యాపార పర్యావరణ వ్యవస్థకు ప్రోత్సాహాన్ని అందించడానికి మరియు ప్రజల శ్రేయస్సును మెరుగుపరచడానికి, జైలు శిక్ష నిబంధనలను పూర్తిగా తొలగించడానికి లేదా వాటి స్థానంలో ద్రవ్య జరిమానాలను విధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- 3) ఈ బిల్లు కొన్ని నిబంధనలలో నేరాలను కాంపౌండింగ్ చేయడాన్ని కూడా ప్రతిపాదిస్తుంది.
- 4) స్థూలంగా, ఏ ముసాయిదా ఇప్పటికే ఉన్న చట్టాలలో క్రింది మార్పులను ప్రతిపాదిస్తుంది:
- ఎ) కొన్ని నేరాలను ఇక మీదట నేరాలుగా పరిగణించకుండా చేయడం (నేరరహితం చేయడం)
- బి) ఇండియన్ పోస్ట్ ఆఫీస్ చట్టం, 1898 క్రింది అన్ని నేరాలు మరియు జరిమానాలను ఈ బిల్లు తొలగిస్తుంది.
- సి) ఫిర్యాదుల పరిష్కార విధానాలలో మార్పులు మరియు జరిమానాలను నిర్ణయించడానికి ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది న్యాయనిర్ణేత అధికారుల నియామకం. ఈ అధికారులు సంబంధిత చట్టాల ఉల్లంఘనలపై విచారణలు నిర్వహించవచ్చు మరియు సాక్ష్యం కోసం వ్యక్తులను కూడా పిలిపించవచ్చు.
- డి) పేర్కొనబడిన చట్టాలలో వివిధ నేరాలకు జరిమానాలు మరియు జరిమానాల యొక్క కాలానుగుణ పునర్విమర్శ. ప్రతి మూడు సంవత్సరాలకు కనీస మొత్తంలో 10% పెంచాలని బిల్లు ప్రతిపాదిస్తుంది.

రూల్ 267 ప్రకారం మణిపూర్ లో

జాతి హింసపై చర్య

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మణిపూర్ అంశాన్ని ఎగువ సభలో చర్చించేందుకు రాజ్యసభ రూల్ బుక్ లోని నిబంధన 267ను అమలు చేయాలని పార్లమెంటులో ప్రతిపక్షాలు పట్టుబట్టాయి.

రాజ్యసభలో ఒక అంశాన్ని లేవనెత్తడానికి నియమాలు ఏమిటి?

- 1) పార్లమెంటు ఉభయ సభలు వాటి సభా వ్యవహారాల యొక్క ప్రక్రియ మరియు ప్రవర్తనను నియంత్రించే నియమాలు

ప్రకారం పనిచేస్తాయి మరియు ప్రజా ప్రయోజనాలకు సంబంధించిన అంశాలను ప్రధానంగా ఎత్తి చూపడానికి ఎన్నికైన ప్రతినిధులు ఉపయోగించగల సాధనాలను అందిస్తాయి.

రాజ్యసభలో, వీటిని “రూల్స్ ఆఫ్ ప్రొసీజర్ అండ్ కండక్ట్ ఆఫ్ బిజినెస్ ఇన్ ది కౌన్సిల్ ఆఫ్ స్టేట్స్” అని పిలుస్తారు. ఇవి 1964 నుండి అమలులో ఉన్నాయి.

- 2) ఒక ఎంపీ ప్రశ్నలు అడగాలనుకుంటే, చర్చను ప్రారంభించాలని లేదా చర్చలో పాల్గొనాలని లేదా ప్రజా ప్రయోజన సమస్యను లేవనెత్తాలని కోరుకుంటే, రాజ్యసభ రూల్ బుక్ ప్రకారం ఆ సభ్యుడు ముందుగా ప్రిసైడింగ్ అధికారి అయిన రాజ్యసభ చైర్మన్ కు తెలియజేయవలసిన అవసరం ఉంది.

నోటీసు అని పిలువబడే ఈ ముందస్తు సమాచారం, చైర్మన్ పరిశీలన కోసం సెక్రటరీ జనరల్ కు వ్రాతపూర్వకంగా సమర్పించాలి. ఉదాహరణకు, ఒక ఎంపీ నక్షత్రం గుర్తు ఉన్న లేదా నక్షత్రం గుర్తు లేని ప్రశ్నలను అడగడానికి 15 రోజుల ముందు నోటీసు మరియు అరగంట చర్చల కోసం మూడు రోజుల ముందస్తు నోటీసు ఇవ్వాలి.

- 3) రాజ్యసభ సచివాలయం, సభా వ్యవహారాలు మరియు ఇతర ప్రభుత్వ ఎజెండాతో పాటుగా వైయుక్తిక ఎంపీలు పంపిన నోటీసులను “సభా వ్యవహారాల జాబితా (లిస్ట్ ఆఫ్ బిజినెస్)”గా సంకలనం చేస్తుంది, ఆ రోజు కార్యక్రమాలకు ముందు రాజ్యసభ ఎంపీలందరికీ ఇది పంపిణీ చేయబడుతుంది.

- 4) నియమాల ప్రకారం, సమస్య ఆ రోజు జాబితాలో ఉన్నట్లయితే మాత్రమే ఒక ఎంపీ సాధారణంగా ఒక విషయాన్ని చేపట్టవచ్చు లేదా చర్చను ప్రారంభించవచ్చు. అయినప్పటికీ, ప్రజా ప్రాముఖ్యత కలిగిన సమస్యకు తక్షణ శ్రద్ధ అవసరం అయిన సందర్భాలు ఉన్నాయి. అటువంటి సందర్భాలలో, ఎంపీలు ఎగువ సభలో రూల్ 267ను అమలు చేస్తారు.

రూల్ 267లోని నిబంధనలు ఏమిటి?

- 1) రూల్ 267 ఒక ముఖ్యమైన సమస్యను చర్చించడానికి చైర్మన్ ఆమోదంతో ముందుగా నిర్ణయించిన వ్యవహారాలలోని నిబంధనలను నిలిపివేయడానికి అనుమతిస్తుంది. “సస్పెన్షన్ ఆఫ్ బిజినెస్” సెక్షన్ కింద,

ప్రోసీజర్ అండ్ కండక్ట్ ఆఫ్ బిజినెస్ రూల్ 267ని ఒక ఉదాహరణగా నిర్వచిస్తుంది, “ఎవరైనా సభ్యుడు, చైర్మన్ సమ్మతితో, ఆ రోజు కౌన్సిల్ ముందు జాబితా చేయబడిన సభా వ్యవహారాలకు సంబంధించిన ఏదైనా నియమాన్ని దాని వర్తింపులో తాత్కాలికంగా నిలిపివేయాలని ఒక తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదించవచ్చు మరియు ఆ తీర్మానం ఆమోదించబడినట్లయితే, ప్రశ్నించబడిన నియమం ప్రస్తుతానికి తాత్కాలికంగా నిలిపివేయబడుతుంది”.

- 2) ఒక ఎంపీ అత్యవసర విషయాన్ని లేవనెత్తడానికి ఆ రోజు సభా వ్యవహారాలను నిలిపివేయాలని కోరిన రోజు ఉదయం 10 గంటలకు ముందు సభ సెక్రటరీ జనరల్ కి నోటీసు ఇవ్వాలి. నిబంధనల సస్పెన్షన్ కు సంబంధించిన తీర్మానాన్ని ఆమోదించడం చైర్మన్ పై ఆధారపడి ఉంటుంది. చైర్మన్ అనుమతిస్తే, తీర్మానంపై వోటింగ్ జరుగుతుంది.
- 3) అయితే, నియమం యొక్క సస్పెన్షన్ కోసం నిర్దిష్ట నిబంధనలు ఇప్పటికే ఉన్న సందర్భాల్లో ఈ నియమం వర్తించదు.
- 4) ముఖ్యంగా, రూల్ 267 లోక్ సభలో వాయిదా తీర్మానానికి భిన్నంగా ఉంటుంది, ఇది స్పీకర్ ఆమోదానికి లోబడి “అత్యవసరమైన ప్రజా ప్రాముఖ్యత కలిగిన ఖచ్చితమైన అంశాన్ని చర్చించడానికి సభా వ్యవహారాలను వాయిదా వేయడానికి” అనుమతిస్తుంది.

డిఎన్ఏ సాంకేతికత (పనియోగం మరియు అనువర్తన) నియంత్రణ బిల్లు 2019

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ప్రభుత్వం లోక్ సభ నుండి డిఎన్ఏ టెక్నాలజీ (యాజ్ అండ్ అప్లికేషన్) రెగ్యులేషన్ బిల్లు 2019ని ఉపసంహరించుకుంది. తద్వారా నేర న్యాయ వ్యవస్థలో డిఎన్ఏ వేలిముద్ర సాంకేతికతను ఉపయోగించడం కోసం కొత్త నియంత్రణ ఫ్రేమ్వర్క్ను రూపొందించడానికి 20 ఏళ్ల ప్రయత్నాన్ని ముగించింది.
- 2) పార్లమెంట్ లో పలుమార్లు ప్రవేశపెట్టిన బిల్లు, డిఎన్ఏ సాంకేతికత యొక్క ఖచ్చితత్వం, వ్యక్తిగత గోప్యతకు పొంచిఉన్న ముప్పు మరియు దుర్వినియోగం అవకాశం వంటి కారణాలపై వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొంది.

- 3) ప్రస్తుత బిల్లు జూలై 2019లో లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీపై శాఖ-సంబంధిత పార్లమెంటరీ స్టాండింగ్ కమిటీకి సిఫార్సు చేయబడింది. ముసాయిదాలో అనేక మార్పులను సిఫార్సు చేస్తూ కమిటీ ఫిబ్రవరి 2021లో తన నివేదికను సమర్పించింది.
- 4) కానీ మార్పులతో కూడిన తాజా బిల్లును ప్రవేశపెట్టడానికి బదులుగా, ప్రభుత్వం దానిని పూర్తిగా ఉపసంహరించుకోవాలని నిర్ణయించుకుంది, బిల్లులోని ప్రధాన నిబంధనలు మరొక చట్టంలో అనగా గత ఏడాది పార్లమెంటు ఉభయ సభలు ఆమోదించిన క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ (గుర్తింపు) చట్టంలో భాగంగా ఇప్పటికే రూపొందించబడినందున దాని నిర్ణయం సులభతరం చేయబడింది.

డిఎన్ఏ బిల్లు గురించి

- 1) బిల్లు మూడు ప్రాథమిక లక్ష్యాలను కలిగి ఉంది.
 - ఎ) మొదటగా, ఇది ఒక డిఎన్ఏ ప్రొఫైలింగ్ బోర్డును నియంత్రణా సంస్థగా ఏర్పాటు చేయాలని కోరింది, డిఎన్ఏ నమూనా పరీక్షలను నిర్వహించడానికి అధికారం కలిగిన ప్రయోగశాలలకు అక్రిడిటేషన్ అందించడం ఇందులోని ఒక విధి.
 - బి) దోషులు మరియు నిందితుల నుండి సేకరించిన డిఎన్ఏ సమాచారాన్ని నిల్వ చేయడానికి - డిఎన్ఏ డేటా బ్యాంకులు డేటాబేస్ లను రూపొందించడాన్ని కూడా ఈ బిల్లు అందించింది. ఈ డేటాబేస్ ఇండెక్స్ చేయబడి, నేర దృశ్యాల నుండి సరిపోలే నమూనాల కోసం శోధించవచ్చు.
 - సి) మరియు మూడవది, దోషులు మరియు నిందితుల నుండి డిఎన్ఏ నమూనాల సేకరణను సులభతరం చేయాలని కోరింది.
- 2) ఈ కొత్త వ్యవస్థ యొక్క ప్రతిపాదిత పనితీరును వివరించే విస్తృతమైన నిబంధనలను బిల్లు కలిగి ఉంది మరియు దుర్వినియోగం లేదా దుర్వినియోగాన్ని నిరోధించడానికి తగిన నియంత్రణలను కలిగి ఉంది.
- 3) గుర్తింపు ప్రయోజనాల కోసం డిఎన్ఏ సాంకేతికతను ఉపయోగించడం ఇప్పటికే భారతదేశంలో ప్రాచుర్యంలో ఉంది. నేర న్యాయ వ్యవస్థలో, డిఎన్ఏ ఫింగర్ ప్రింట్స్ తరచుగా ఆధారపడి ఉంటాయి మరియు చెల్లుబాటు అయ్యే సాక్ష్యంగా పరిగణించబడుతుంది.

- 4) అయినప్పటికీ, నియంత్రణ యంత్రాంగం లేనందున, ఈ సాంకేతికత యొక్క ఉపయోగం చాలా పరిమితం చేయబడింది. డిపార్ట్ మెంట్ ఆఫ్ బయోటెక్నాలజీ ప్రకారం, ప్రతి సంవత్సరం సుమారు 3,000 డిఎన్ఏ పరీక్షలు నిర్వహించబడతాయి, ఇది మొత్తం అంచనా వేయబడిన అవసరాలలో కేవలం 2-3 శాతం మాత్రమే. ప్రతి సంవత్సరం ఒక లక్ష మంది తప్పిపోయిన పిల్లలు మరియు విపత్తులు మరియు ప్రమాదాలలో ఎవరూ రాని దాదాపు 40,000 మృతదేహాలను గుర్తించడంలో ఈ పరీక్షా సామర్థ్యం పెరుగుదల చాలా ముఖ్యమైనది.
- 5) కొత్త నియంత్రణా ఫ్రేమ్ వర్క్ డిఎన్ఏ పరీక్షలను నిర్వహించడానికి మరియు డిఎన్ఏ నమూనాల నిల్వ మరియు నిర్వహణ కోసం ప్రమాణాలు మరియు ఉత్తమ పద్ధతుల అభివృద్ధి మరియు స్వీకరణకు దారితీసింది.

గంజాయి ఔషధ ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశపు మొట్టమొదటి గంజాయి ఔషధ ప్రాజెక్ట్ (కెనాబిస్ మెడిసిన్ ప్రాజెక్ట్) కు నాయకత్వం వహించడానికి జమ్మూ సిద్ధంగా ఉంది.
- 2) ఇది సిఎన్ఐఆర్-ఐఐఐఎం జమ్మూ మరియు కెనడియన్ సంస్థ మధ్య పిపిపి కింద ఒక సహకార ప్రాజెక్టు.

దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

- 1) అన్ని అనుమతులు పొందిన తరువాత, ప్రాజెక్ట్ వివిధ రకాల న్యూరోపతిలు, డయాబెటిక్ నొప్పులు మొదలైన వాటికి ఉద్దేశించిన ఎగుమతిస్థాయి నాణ్యమైన మందులను ఉత్పత్తి చేయగలదు.
- 2) ఇది విదేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకోవలసిన మందులను ఇక్కడే ఉత్పత్తి చేయగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది.
- 3) ఈ రకమైన ప్రాజెక్ట్ రాష్ట్రంలో భారీ పెట్టుబడులకు ఊతం ఇస్తుంది.
- 4) జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ మరియు వంజాబ్ లు మాదకద్రవ్యాల దుర్వినియోగం వల్ల ప్రభావితమవుతున్నందున, ఈ రకమైన ప్రాజెక్ట్ అవగాహనను వ్యాప్తి చేస్తుంది.

గంజాయి గురించి

- 1) గంజాయి అనేది కెనాబిస్ సాటివా మొక్క యొక్క అనేక

మానసిక ప్రభావ ఉత్పత్తులను సూచించడానికి ఉపయోగించే సాధారణ పదం. గంజాయిలో ప్రధాన సైకోయాక్టివ్ భాగం డెల్టా 9 టెట్రా హైడ్రో కెన్నాబినాల్ (ఓ.హెచ్.సి).

- 2) మెక్సికన్ పదం 'మారిజువానా' ను తరచుగా అనేక దేశాలలో గంజాయి ఆకులు లేదా ఇతర ముడి మొక్కల పదార్థాలను సూచించడానికి ఉపయోగిస్తారు.

జీరో ఎఫ్ ఐ ఆర్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మజిహూర్‌లో ఇటీవలి హింసాత్మక సంఘటనలు మరియు నేరాలలో, జీరో ఫస్ట్ ఇన్ఫర్మేషన్ రిపోర్ట్ (ఎఫ్ఐఆర్) భావన తెరపైకి వచ్చింది.

జీరో ఎఫ్ఐఆర్ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఒక పోలీసు స్టేషన్ మరొక పోలీసు స్టేషన్ పరిధిలో జరిగిన నేరానికి సంబంధించి ఫిర్యాదును స్వీకరించినప్పుడు, అది ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేసి తదుపరి విచారణ కోసం సంబంధిత పోలీసు స్టేషన్‌కు బదిలీ చేస్తుంది.
- 2) దీనిని జీరో ఎఫ్ఐఆర్ అంటారు మరియు సాధారణ ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ ఇవ్వబడదు. జీరో ఎఫ్ఐఆర్ అందుకున్న తర్వాత, సంబంధిత పోలీసు స్టేషన్ తాజాగా ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేసి దర్యాప్తును ప్రారంభిస్తుంది.

జీరో ఎఫ్ఐఆర్‌ను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు?

- 1) మహిళలపై లైంగిక వేధింపులకు పాల్పడిన నేరస్థులపై వేగవంతమైన విచారణ మరియు మెరుగైన శిక్షను అందించే ప్రయత్నంలో నేరన్యాయ చట్టానికి సవరణలను సూచించడానికి ఏర్పాటైన జస్టిస్ వర్క్ కమిటీ నివేదికలోని సిఫార్సు తర్వాత పుదుచ్చేరి ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన 2020 సర్క్యులర్ ప్రకారం జీరో ఎఫ్ఐఆర్ నిబంధన వచ్చింది. 2012 నిర్భయ గ్యాంగ్ రేప్ కేసు తర్వాత ఈ కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు.
- 2) నిబంధన ప్రకారం, బాధితులు వారి నివాసం లేదా నేరం జరిగిన ప్రదేశంతో సంబంధం లేకుండా ఏదైనా పోలీస్ స్టేషన్‌లో జీరో ఎఫ్ఐఆర్ దాఖలు చేయవచ్చు.

జీరో ఎఫ్ఐఆర్ ప్రయోజనం ఏమిటి?

- 1) జీరో ఎఫ్ఐఆర్ యొక్క లక్ష్యం ఏమిటంటే, బాధితులు పోలీసు ఫిర్యాదును నమోదు చేసుకోవడానికి ఒక చోటు

నుండి మరొక చోటుకు పరిగెత్తాల్సిన అవసరం లేదని నిర్ధారించడం.

- 2) ఎఫ్ఐఆర్ దాఖలు చేసిన తర్వాత సకాలంలో చర్య తీసుకునేలా బాధితులకు నత్వర వరిష్కారాన్ని అందించడానికి ఈ నిబంధన ఉద్దేశించబడింది.

భారతదేశపు మొదటి 'శాటిలైట్ నెట్‌వర్క్ పోర్టల్ సైట్'

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, గుజరాత్ ప్రభుత్వం తన డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ (డిఎన్టీ) ద్వారా గుజరాత్‌లోని మెహసానాలో భారతదేశంలో మొదటి - శాటిలైట్ నెట్‌వర్క్ పోర్టల్ సైట్‌ను ఏర్పాటు చేయడానికి వన్ వెబ్ ఇండియా కమ్యూనికేషన్స్ పైవేట్ లిమిటెడ్ తో ఒక అవగాహన ఒప్పందంపై సంతకం చేసింది. శాటిలైట్ నెట్‌వర్క్ పోర్టల్ సైట్ మరియు సాంకేతికత గురించి

- 1) శాటిలైట్ బ్రాడ్‌బ్యాండ్ సాంకేతికత లేదా శాటిలైట్ టెలిఫోనీ అనేది కొత్త సాంకేతికత ఏమీ కాదు మరియు దిగువ భూ కక్ష్య (లో ఎర్త్ ఆర్బిట్- లియో) లోని ఉపగ్రహ సమూహాలు స్టార్లింక్, కైవర్ మరియు వన్‌వెబ్‌లతో సహా అనేక ఇతర వాటితో మరింత ప్రాచుర్యాన్ని పొందుతున్నాయి. ప్రపంచం ఎక్కువగా లియో ఉపగ్రహ కమ్యూనికేషన్‌లపై ఆధారపడే దిశగా కదులుతోంది.

- 2) దిగువ భూ కక్ష్య (లియో) ఉపగ్రహాలు 500 నుండి 1,200 కి.మీ ఎత్తులో పనిచేస్తాయి. దీని వలన అధిక-వేగం మరియు తక్కువ జాప్యం ఉంటుంది. భూ స్థిర కక్ష్య లోని ఉపగ్రహాలతో పోల్చితే వీటిలో డేటాను కోరుకునే వినియోగదారుడు మరియు ఆ డేటాను పంపే సర్వర్ మధ్య తక్కువ సమయ జాప్యం ఉంటుంది.

- 3) వన్ వెబ్ 1,000-1,200 కి.మీ.ల వద్ద పరిభ్రమించే 648 ఉపగ్రహాలను కలిగి ఉంది. ఇవి మొత్తం భూగోళాన్ని చుడుతూ చేస్తూ రోజుకు 13 ప్రదక్షిణలు చేస్తాయి. శాటిలైట్ నెట్ వర్క్ పోర్టల్ సైట్ అనునది సిగ్నల్ మరియు డేటా డౌన్ లింక్ మరియు అప్ లింక్ టెర్మినల్ గా లేదా నేలపై బేస్ స్టేషన్ గా పనిచేస్తుంది. ఉపగ్రహ ట్రాకింగ్ యాంటెన్నా వ్యవస్థల ద్వారా డేటా ట్రాన్స్ మిషన్ కొరకు మధ్యవర్తిగా ఉంటుంది.
- 4) వన్ వెబ్ యొక్క 2021-2022 ఆర్థిక సంవత్సర వార్షిక నివేదిక ప్రకారం, లైవ్ కవరేజీకి సేవలందిస్తున్న తొమ్మిది పనిచేస్తున్న శాటిలైట్ నెట్ వర్క్ పోర్టల్ సైట్ లను కలిగి ఉంది మరియు అదే సమయంలో, 27 వేర్వేరు దేశాలలో 38 శాటిలైట్ నెట్ వర్క్ పోర్టల్ ను నిర్మించడానికి ఒప్పందాలు ఉన్నాయి.

అటల్ వయో అభ్యుదయ యోజన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ తన పౌరులందరికీ సమ్మిళిత మరియు సమానమైన సమాజాన్ని సృష్టించే దిశగా కృషి చేస్తోంది మరియు అటల్ వయో అభ్యుదయ యోజన (ఎవివైఎవై) అనేది వృద్ధులకు గౌరవప్రదమైన జీవితం కోసం సాధికారత కల్పించే అటువంటి పథకం.

అటల్ వయో అభ్యుదయ యోజన (ఎవివైఎవై)

- 1) ఇంతకుముందు దీనిని “నేషనల్ యాక్షన్ ప్లాన్ ఫర్ సీనియర్ సిటిజన్స్” అని పేరు పెట్టారు మరియు ఇది 2021లో పునః ప్రక్షాళన చేయబడి అటల్ వయో అభ్యుదయ యోజన (ఎవివైఎవై) గా పేరు మార్చబడింది. ఇది కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకం.
- 2) ఇది సమాజానికి వృద్ధులు చేసిన అమూల్యమైన సహకారాన్ని గుర్తిస్తుంది మరియు వారి శ్రేయస్సు మరియు సామాజిక చేరికను నిర్ధారించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. వారి సహకారాన్ని గుర్తించడం ద్వారా, వారి సాధికారత మరియు ఉద్ధరణ, జీవితంలోని అన్ని అంశాలలో వారి క్రియాశీల భాగస్వామ్యాన్ని మరియు చేరికను నిర్ధారించడం ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

రాజస్థాన్ కనీస ఆదాయ బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, రాజస్థాన్ లోని ప్రస్తుత ప్రభుత్వం రాజస్థాన్ కనీస హామీ ఆదాయ బిల్లు, 2023ని ప్రవేశపెట్టింది, ఇది రాష్ట్రంలోని మొత్తం వయోజన జనాభాకు హామీ ఇచ్చే వేతనాలు లేదా పెన్షన్ సమర్థవంతంగా వర్తింప చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- ఈ బిల్లు ప్రకారం, రాష్ట్రంలోని అన్ని కుటుంబాలకు ప్రతి సంవత్సరం 125 రోజుల ఉపాధి హామీ లభిస్తుంది, వృద్ధులు, వికలాంగులు, వితంతువులు మరియు ఒంటరి మహిళలకు నెలకు కనీసం రూ. 1,000 పెన్షన్ లభిస్తుంది. ముఖ్యంగా ప్రతి ఏటా 15 శాతం చొప్పున పింఛను పెంచుతారు.

ఆన్ లైన్ గేమింగ్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, 50వ జీఎస్టీ కొన్ని సమావేశంలో, ఆన్ లైన్ గేమింగ్ పై ఉంచిన బెట్టింగ్ ల పూర్తి ముఖ విలువపై 28% పన్ను విధించాలని నిర్ణయించారు.
- 2) కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి ప్రకారం, యంత్రాంగాన్ని సరళీకృతం చేయడం, సంక్లిష్టతను నిర్మూలించడం మరియు పారదర్శకతను నింపడం కొరకు ఈ కృషి చేయబడుతుంది.

భారతదేశం-మయన్మార్ సరిహద్దులో 'స్వేచ్ఛాయుత ప్రయాణం'

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మణిపూర్ లో వైతేయిలు మరియు కుకీల మధ్య కొనసాగుతున్న జాతి సంఘర్షణలో మయన్మార్ నుండి ఆదివాసీ కుకీ-చిన్ ప్రజలు అక్రమంగా భారత్ లోకి వలస రావడం అనేది ఒక ప్రధాన సమస్యగా ఉంది.

ఇండో-మయన్మార్ సరిహద్దు లో ఫ్రీ మూవ్ మెంట్ రెజిమ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) మిజోరాం, మణిపూర్, నాగాలాండ్ మరియు అరుణాచల్ ప్రదేశ్ నాలుగు రాష్ట్రాలలో భారతదేశం మరియు మయన్మార్ మధ్య సరిహద్దు పొడవు 1,643 కి.మీ. స్వేచ్ఛాయుత ప్రయాణ/ రాకపోకల నియమావళి (ఫ్రీ

మూవ్మెంట్ రెజిమ్) అనేది రెండు దేశాల మధ్య పరస్పరం అంగీకరించబడిన ఏర్పాటు, ఇది ఇరువైపులా సరిహద్దులో నివసించే గిరిజనులు వీసా లేకుండా ఇతర దేశంలోకి 16 కి.మీ ప్రయాణించడానికి వీలుకల్పిస్తుంది.

- 2) భారతదేశం మరియు మయన్మార్ మధ్య దౌత్య సంబంధాలు పెరుగుతున్న సమయంలో సరేంద్ర మోడీ ప్రభుత్వ యాక్ట్ ఈస్ట్ విధానంలో భాగంగా 2018లో ఈ ఎఫ్ఎంఆర్ అమలు చేయబడింది. వాస్తవానికి, 2017లోనే ఎఫ్ఎంఆర్ను ఏర్పాటు చేయాల్సి ఉంది, అయితే ఆ ఆగస్టులో తలెత్తిన రోహింగ్యా శరణార్థుల సంక్షోభం కారణంగా వాయిదా పడింది.

ఇటువంటి నియమావళి ఎందుకు అమలుచేయబడుతున్నది?

- 1) బంగ్లాదేశ్ మరియు మయన్మార్ రెండింటితో భారతదేశ సరిహద్దులు సంక్లిష్టంగా ఉన్నాయి. భారతదేశం మరియు మయన్మార్ మధ్య సరిహద్దును 1826లో బ్రిటీష్ వారు ఈ ప్రాంతంలో నివసించే ప్రజల అభిప్రాయాలను తీసుకోకుండా గుర్తించారు. సరిహద్దు ప్రభావవంతంగా ఒకే జాతి మరియు సంస్కృతికి చెందిన ప్రజలను వారి సమ్మతి లేకుండా రెండు దేశాలుగా విభజించింది. ప్రస్తుత ఇండో- మయన్మార్ సరిహద్దు కూడా బ్రిటీష్ వారు గీసిన రేఖకు ప్రతిబింబం.
- 2) ఈ ప్రాంతంలోని ప్రజలు సరిహద్దు దాటి బలమైన జాతి మరియు కుటుంబ సంబంధాలను కలిగి ఉన్నారు.
- ఎ) మణిపూర్లోని మోరే ప్రాంతంలో, మయన్మార్లో కొన్ని గృహాలు ఉన్న గ్రామాలు కూడా ఉన్నాయి.
- బి) నాగాలాండ్లోని మోన్ జిల్లాలో, సరిహద్దు లాంగ్వా గ్రామ అధిపతి ఇంటి గుండా వెళుతుంది, అతని ఇంటిని రెండుగా విభజించింది.
- 3) వ్యక్తుల మధ్య సంబంధాలను కొనసాగించడానికి వీలు కల్పించడంతో పాటు, స్థానిక వాణిజ్యం మరియు వ్యాపారానికి ఈ స్వేచ్ఛాయుత రాకపోకలు ఒక ఊపును అందించాలి. ఈ ప్రాంతం సంప్రదాయ మరియు సరిహద్దు మార్కెట్ల ద్వారా సరిహద్దుల మధ్య వాణిజ్యం యొక్క సుదీర్ఘ చరిత్రను కలిగి ఉంది.
- 4) ఈ ప్రాంతం యొక్క అల్ప-ఆదాయ ఆర్థిక వ్యవస్థ కారణంగా, స్థానిక జీవనోపాధి యొక్క కొనసాగింపుకు ఇటువంటి వ్యాపారం చాలా ముఖ్యమైనది.

మయన్మార్లోని సరిహద్దు ప్రజలకు వ్యాపారం, విద్య మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ కొరకు వారి స్వంత దేశంలోని వాటి కంటే భారతదేశంలోని పట్టణాలే దగ్గరగా ఉన్నాయి.

స్టేపుల్స్ వీసా సమస్య

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, చెంగ్డూలో ప్రారంభమయ్యే సమ్మర్ వరల్డ్ యూనివర్సిటీ గేమ్స్ కు హాజరయ్యే ఎనిమిది మంది భారత వుషు అథ్లెట్లు బృందంలోని ముగ్గురు అరుణాచల్ ప్రదేశ్కు చెందిన అథ్లెట్లకు చైనా స్టేపుల్స్ వీసాలు జారీ చేయడంతో భారతదేశం తన బృందాన్ని చైనాకు పంపకుండా ఉపసంహరించుకుంది.
- 2) వుషు అనేది మార్షల్ ఆర్ట్స్ కు చైనీస్ పదం. రెండు వందల ఇరవై ఏడు మంది భారతీయ అథ్లెట్లు ప్రతి రెండు సంవత్సరాలకు ఒకసారి జరిగే ఈ ఆటలలో 11 ఇతర క్రీడలలో పాల్గొంటున్నారు మరియు అధికారికంగా వీటిని ఫిసు వరల్డ్ యూనివర్సిటీ గేమ్స్ అని పిలుస్తారు.

స్టేపుల్స్ వీసా అంటే ఏమిటి?

- 1) స్టేపుల్స్ వీసా అనేది పాస్పోర్ట్లోని ఒక పేజీకి పిన్ లేదా స్టేపుల్స్ తో జతచేయబడిన స్టాంప్ వేయని కాగితం. ఇది ఇస్థానుసారం చించివేయవచ్చు లేదా వేరు చేయవచ్చు. వీసా జారీ చేసే అధికారం ద్వారా పాస్పోర్ట్ కు అతికించబడి, స్టాంప్ వేయబడిన సాధారణ వీసాతో పోలిస్తే ఇది భిన్నమైనది.
- 2) అరుణాచల్ ప్రదేశ్ మరియు జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ కు చెందిన భారతీయ పౌరులకు స్టేపుల్ వీసాలు జారీ చేయడాన్ని చైనా ఒక పనిగా పెట్టుకుంది. ఈ వీసాలు చెల్లుబాటు అయ్యే పత్రాలు అని చెబుతోంది, అయితే భారత ప్రభుత్వం దీనిని నిర్వ్వందంగా నిరాకరించింది.

చైనా ఇలా ఎందుకు చేస్తున్నది?

- 1) పాస్పోర్ట్లు, వీసాలు మరియు ఇతర రకాల ఇమ్మిగ్రేషన్ నియంత్రణలు ఒక దేశ-రాజ్యం మరియు దాని సార్వభౌమాధికారాన్ని విడదీయలేని మరియు ఉల్లంఘించలేని ఆలోచనను పునరుద్ఘాటిస్తాయి. పాస్పోర్ట్ అనేది దానిని కలిగి ఉన్నవారి యొక్క గుర్తింపుకు మరియు పౌరసత్వానికి ధృవీకరణ. తమ సరిహద్దుల్లోకి ప్రవేశించే

లేదా వదిలివెళ్ళేవారిని నియంత్రించే మరియు క్రమబద్ధీకరించే హక్కును దేశాలు కలిగి ఉన్నందున, పాస్‌పోర్ట్ మరియు వీసాలు వాటిని కలిగి ఉన్నవారిని అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల గుండా స్వేచ్ఛగా మరియు చట్టపరమైన రక్షణలో ప్రయాణించడానికి అర్హులుగా చేస్తాయి.

- 2) అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌పై భారతదేశం యొక్క నిస్సందేహమైన మరియు అంతర్జాతీయంగా ఆమోదించబడిన సార్వభౌమాధికారాన్ని చైనా వివాదం చేస్తున్నది.

జి-20 యొక్క సంయుక్త అధికారిక ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జి-20 శిఖరాగ్ర సమావేశం ఈ సంవత్సరం సెప్టెంబర్‌లో జరగనుంది. అయినప్పటికీ, షెర్పాలు (సభ్య దేశాల మరియు ప్రభుత్వాధినేతల సిబ్బందిలోని సీనియర్ సభ్యులు) మరియు వివిధ జి-20 మంత్రివర్గ సమావేశాలు మరియు వర్కింగ్ గ్రూపులలో సంధానకర్తలు ఇప్పటివరకు ఒక్క సంయుక్త అధికారిక ప్రకటనను కూడా విడుదల చేయలేకపోయారు.
బదులుగా, ఇప్పటి వరకు విడుదల చేసిన ప్రకటనలలో ఉక్రెయిన్ పై యుద్ధానికి సంబంధించిన పేరాగ్రాఫ్‌లను వ్యతిరేకించిన రష్యా మరియు చైనాల వైఖరి కారణంగా, భారతదేశం వివిధ సమావేశాలలో “చైర్మన్ సారాంశం మరియు ఫలితాల పత్రాల” శ్రేణిని జారీ చేయవలసి వచ్చింది.
- 2) వీటిలో పర్యాటకం, విద్య, కార్మిక, నేర మరియు డిజిటల్ భద్రత మరియు అంతరిక్ష ఆర్థిక వ్యవస్థపై సర్వశక్తిమంతమైన జి-20 ఆర్థిక మంత్రులు మరియు సెంట్రల్ బ్యాంక్ గవర్నర్ల మూడు సమావేశాలు ఉన్నాయి.

సంయుక్త అధికారిక ప్రకటన ఎందుకు ముఖ్యమైనది?

- 1) 1999లో ప్రారంభమైనప్పటి నుండి మరియు 2008లో నాయకుల స్థాయి శిఖరాగ్ర సమావేశానికి పెరిగినప్పటి వరకు, ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థల యొక్క జి-20 కూటమి ఎల్లప్పుడూ దేశాల మధ్య ఏకాభిప్రాయాన్ని సాధించి ప్రతి శిఖరాగ్ర సమావేశం ముగింపులో ఒక సంయుక్త అధికారిక ప్రకటనను జారీ చేస్తుంది.
ఈ సెప్టెంబరులో న్యూ ఢిల్లీలో అది జరగకపోతే, ఇది

కూటమికి మొదటగా గౌరవప్రదమైనది కాదు మరియు జి-20 దాని ప్రస్తుత రూపంలోనే స్థిరంగా కొనసాగగలుగుతుండా అనే ప్రశ్నలను కూడా లేవనెత్తవచ్చు.

- 2) 2014లో క్రిమియాను రష్యా స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత, జి-8 నాయకులు రష్యాను సస్పెండ్ చేశారు మరియు ఆ కూటమిని జి-7 గా మార్చారు. అయితే, ఆ సంవత్సరం ఆస్ట్రేలియాలోని బ్రిస్బేన్‌లో జరిగిన జి-20 శిఖరాగ్ర సదస్సు క్రిమియాన్ సంఘర్షణ గురించి ప్రస్తావించకుండా ఉమ్మడి ప్రకటనను జారీ చేయగలిగింది మరియు రష్యా అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్‌తో సహా నాయకులందరితో “కుటుంబ ఫోటో” కూడా తీసుకోగలిగింది.

2022లో, ఇండోనేషియా జి-20 ప్రెసిడెన్సీ శిఖరాగ్ర సదస్సు చివరి క్షణం వరకు ప్రకటనపై చర్చలు జరపడంతో ఉద్రిక్త క్షణాలను ఎదుర్కొంది. పుతిన్ దీనికి హాజరు కాలేదు మరియు “కుటుంబ ఫోటో” అనుమతించబడలేదు, కానీ అది ఒక పత్రాన్ని జారీ చేయగలిగింది.

- 3) భారతదేశం అధ్యక్షత వహిస్తున్న ఈ సమయంలో, జి-20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో సాధ్యమైనంత ఉత్తమమైన ఫలితాన్ని కోరుకుంటుంది. కాబట్టి అంతిమ దస్తావేజాను క్రోడీకరించే “షెర్పా ట్రాక్” పై దాని సంధానకర్తలు, ఉక్రెయిన్ పై ఏర్పడిన ప్రతిష్టంభనకు పరిష్కారాన్ని నిర్ధారించడానికి నిరంతర ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు.

సంయుక్త అధికారిక ప్రకటనకి అవకాశాలు ఏమిటి?

- 1) 3వ ఆర్థిక మంత్రులు మరియు సెంట్రల్ బ్యాంక్ గవర్నర్ల సమావేశంతో సహా అనేక మంత్రులతో సహా, షెర్పా ట్రాక్ ఆగస్ట్ 1 నుండి ముసాయిదా “థిల్టీ డిక్లరేషన్” చర్చలను ప్రారంభిస్తుంది మరియు యూఎస్-చైనా గొడవలతో సహా విభేదాలు ఉన్న అన్ని రంగాలను తొలగించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. రుణ సుస్థిరత, డిజిటల్ ప్రజా మౌలిక సదుపాయాలపై గోప్యతా సమస్యలు మరియు మొదలైనవి మరియు ఉక్రెయిన్ యుద్ధంపై అత్యంత ముఖ్యమైన వ్యత్యాసాలను తొలగించడానికి కృషి చేస్తుంది.
- 2) ఇంకా, భారతీయ సంధానకర్తలు దాని ఇతర ఇద్దరు “ట్రాయికా” సహచరులతో పాటు ఇతర దేశాల నుండి నూచనలను తీసుకుంటున్నారు. ఆ సహచరులు - 2022లో జి-20కి ఆతిథ్యమిచ్చిన ఇండోనేషియా మరియు 2024లో జి-20కి ఆతిథ్యం ఇవ్వనున్న బ్రెజిల్.

నాటో శిఖరాగ్ర సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల లిథువేనియాలోని విల్నియస్‌లో నాటో సదస్సు జరిగింది.

ఈ శిఖరాగ్ర సమావేశం ఎలా భిన్నంగా ఉంది?

- 1) విల్నియస్ సదస్సులో ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడు వోలోడిమిర్ జెలెన్స్కి హాజరు కావడం మరియు ఉక్రెయిన్‌కు నాటో సభ్యత్వాన్నిచ్చే అవకాశం గురించి ఎదురుచూడడం విల్నియస్ శిఖరాగ్ర సదస్సు యొక్క ప్రత్యేకత.
- 2) ఈ విషయంలో, నాటో-ఉక్రెయిన్ కొన్నిల్‌ను సంక్షోభ సంప్రదింపులు మరియు నిర్ణయం తీసుకోవడానికి ఒక వేదికగా ప్రారంభించడం, నాటో దాని విస్తృత సంబంధాలు, పూర్తి సభ్యునిగా మద్దతు మరియు భవిష్యత్తు చేరిక కోసం ఒక యంత్రాంగాన్ని సృష్టించడం ద్వారా కూటమిలో చేర్చబడనందుకు ఉక్రెయిన్ భావాలను చల్లబరచడానికి ప్రయత్నించినది సూచించింది.
- 3) ఉక్రెయిన్ దృక్పథంలో, విల్నియస్ శిఖరాగ్ర సదస్సు వాగ్దానం చేసింది కానీ తక్షణ లాభాలు చాలా తక్కువ. అధ్యక్షుడు జెలెన్స్కి పేర్కొన్న మూడు ప్రాధాన్యతలు అనగా కొత్త ఆయుధ ప్యాకేజీలు, భద్రతా హామీలు మరియు నాటోలో చేరడానికి ఆహ్వానం నెరవేరలేదు.
- 4) అయినప్పటికీ, యుకె ఉక్రెయిన్‌కు మందుగుండు సామగ్రి సహాయాన్ని వాగ్దానం చేసింది. అదనంగా, నాటో దాని స్వంత రక్షణను బలోపేతం చేసింది. నాటో యొక్క కొత్త ప్రణాళికలు 300,000 మంది సైనికులను, వాయు మరియు నావికా సామర్థ్యాలతో నిర్వహించడం, బలమైన పారిశ్రామిక స్థావరం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెప్పడంతోపాటు, రక్షణ ఉత్పత్తి కార్యాచరణ ప్రణాళికను ఆమోదించడానికి దారి తీస్తుంది.

నూతన సభ్యుల ప్రవేశం యొక్క ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

- 1) ఫిన్లాండ్‌ను నాటో సభ్యులుగా చేరిక మరియు స్వీడన్‌ను ఆమోదించడం కొన్ని విషయాలను సూచిస్తుంది.
- 2) మొదటిది, ఈ కూటమి ఏప్రిల్ 1949లో సంతకం చేసిన వాషింగ్టన్ ఒప్పందంలోని ప్రకరణ 10ని ఆచరిస్తూనే ఉందని సూచిస్తుంది, ఈ ఒప్పందం సభ్య దేశాలు ఇతర ఐరోపా దేశాలను నాటోలో సభ్యులు కావడానికి

ఆహ్వానించవచ్చని పేర్కొంది.

ఇది ఉక్రెయిన్ కు సభ్యత్వాన్ని కల్పించడాన్ని ఆశాభావంతోనే ఉంచేలా చేసింది మరియు నాటో సభ్యులకు వ్యతిరేకంగా చర్యలు తీసుకోకుండా రష్యాను సంభావితంగా నిరోధిస్తుంది.

- 3) రెండవది, నాటోలో స్వీడన్‌ను చేర్చుకోవడంపై టర్కీ దీర్ఘకాల వ్యతిరేకతను తగ్గించుకోవడం ఒక ముఖ్యమైన మార్పు. తుది ఆమోదం టర్కీ పార్లమెంట్‌లో కొనసాగుతుండగా, టర్కీ అధ్యక్షుడు రెసెప్ తయ్యిప్ ఎర్దోగాన్ స్వీడన్ సభ్యత్వానికి వీలుకల్పించడం యూఎస్ తో సంబంధాలను సరిదిద్దుకోవాలనే కోరికను సూచిస్తుంది. యూఎస్ తో మెరుగైన సంబంధం అంకారా యొక్క క్షీణిస్తున్న ఆర్థిక వ్యవస్థను పరిపుష్టం చేస్తుంది మరియు ద్వైపాక్షిక వివాదాస్పద సమస్యలను పరిష్కరించడానికి అవకాశాలను అందిస్తుంది.

భారతదేశం-యుఎఇ ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ ఇటీవల యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ (యుఎఈ) పర్యటన సందర్భంగా, భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ (ఆర్.బి.ఐ) మరియు అబుదాబి ప్రధాన కార్యాలయంగా గల యుఎఈ యొక్క సెంట్రల్ బ్యాంక్ రెండు అవగాహన ఒప్పందాల (ఎంఓయూల) పై సంతకం చేశాయి.
- 2) మొదటిది దేశాల మధ్య లావాదేవీల కోసం స్థానిక కరెన్సీల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ఒక ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను ఏర్పాటు చేయగా, రెండవది ఇంటర్‌లింక్ చెల్లింపు వ్యవస్థలకు సంబంధించినది.

స్థానిక కరెన్సీలు ఎలా ప్రోత్సహించబడతాయి?

- 1) రెండు అవగాహన ఒప్పందాలలో మొదటిది రూపాయి మరియు దిర్హమ్‌ల వినియోగాన్ని ద్వైపాక్షికంగా ప్రోత్సహించడానికి లోకల్ కరెన్సీ సెటిల్‌మెంట్ సిస్టమ్ (ఎల్.సి.ఎస్.ఎస్) ని ఏర్పాటు చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇది అన్ని ప్రస్తుత మరియు అనుమతించబడిన మూలధన ఖాతా లావాదేవీలకు వర్తిస్తుంది.
- 2) ఇది ఎగుమతిదారులు మరియు దిగుమతిదారులు ఇన్‌వాయిస్‌లను పంపడానికి మరియు వారి సంబంధిత

దేశీయ కరెన్సీలలో చెల్లించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది, ఇది రూపాయి-దిర్హమ్ విదేశీ మారకపు మార్కెట్ అభివృద్ధికి సహాయపడుతుంది. ఇది రెండు దేశాల మధ్య పెట్టుబడులు మరియు రెమిటెన్సీలను ప్రోత్సహించడంలో కూడా సహాయపడుతుంది.

- 3) స్థూలంగా, యుఎఈలో నివసిస్తున్న భారతీయుల చెల్లింపులతో సహా లావాదేవీల కోసం లావాదేవీల ఖర్చులు మరియు సెటిల్మెంట్ సమయాన్ని అనుకూలపరచడంలో ఈ ఏర్పాటు సహాయపడుతుంది.

ట్రాన్స్-పసిఫిక్ భాగస్వామ్యం కొరకు సమగ్రమైన మరియు ప్రగతిశీల ఒప్పందం (సిపిటిపిపి)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, యునైటెడ్ కింగ్డమ్ ఒక ప్రధాన ఇండో-పసిఫిక్ కూటమి అయిన ట్రాన్స్-పసిఫిక్ భాగస్వామ్యం కొరకు సమగ్రమైన మరియు ప్రగతిశీల ఒప్పందం (కాంప్రిహెన్సివ్ అండ్ ప్రోగ్రెసివ్ అగ్రిమెంట్ ఫర్ ట్రాన్స్-పసిఫిక్ పార్టనర్షిప్- సిపిటిపిపి) లో చేరడానికి అధికారికంగా ఒక ఒప్పందంపై సంతకం చేసింది. ఇది 2020 ప్రారంభంలో యుకె యూరోపియన్ యూనియన్ నుండి వైదొలగిన తర్వాత చేసుకున్న అతిపెద్ద వాణిజ్య ఒప్పందం.
- 2) ప్రభుత్వ విశ్లేషణ ప్రకారం, ఈ ఒప్పందం దీర్ఘ కాలంలో యుకె ఎగుమతులను 1.7 బిలియన్ పౌండ్లు (1.9 బిలియన్ యూరోలు, 2.23 బిలియన్ డాలర్లకు సమానం) పెంచుతుంది, యుకెకి దిగుమతులను 1.6 బిలియన్ పౌండ్లు మరియు స్థూల దేశీయోత్పత్తిని 1.8 బిలియన్ పౌండ్లు పెంచుతాయి. ఈ ఒప్పందం 2024 ద్వితీయార్థంలో అమల్లోకి వస్తుందని భావిస్తున్నారు.

సిపిటిపిపి అంటే ఏమిటి?

- 1) సిపిటిపిపి అనేది ఆస్ట్రేలియా, బ్రూనై, కెనడా, చిలీ, జపాన్, మలేషియా, మెక్సికో, న్యూజిలాండ్, పెరూ, సింగపూర్ మరియు వియత్నాంతో కూడిన 11 దేశాల మధ్య వాణిజ్య అడ్డంకులను తగ్గించడానికి 2018లో అంగీకరించబడిన ఒక కీలక ఒప్పందం.
- 2) ఈ ఒప్పందం క్రింది దేశాలు సుంకాలను తొలగించడం లేదా గణనీయంగా తగ్గించడం మరియు సేవలు మరియు

పెట్టుబడి మార్కెట్లను తెరవడానికి బలంగా కట్టుబడి ఉండటం అవసరం.

- 3) ఇది పోటీ, మేధో సంపత్తి హక్కులు మరియు విదేశీ కంపెనీలకు రక్షణలను సూచించే నియమాలను కూడా కలిగి ఉంది.
- 4) తైవాన్, ఉక్రెయిన్, కోస్టా రికా, ఉరుగ్వే మరియు ఈక్వెడార్లతో పాటు చైనా కూడా దీనిలో చేరడానికి దరఖాస్తు చేసినప్పటికీ, సిపిటిపిపి అనేది ఈ ప్రాంతంలో చైనా ఆధిపత్యానికి వ్యతిరేకంగా ఒక రక్షణగా పరిగణించబడుతుంది.
- 5) యుకె మరియు ఆస్ట్రేలియాతో సహా అనేక దేశాలు చైనాను దూరంగా ఉంచడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాయి, అయితే చైనా మాత్రం తైవాన్ ఈ కూటమిలో చేరకుండా నిరోధించడానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

క్రెడిట్ మరియు డెబిట్ కార్డ్ల అనుబంధచర్యల కోసం ఆర్.బి.ఐ యొక్క ప్రతిపాదన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, దేశ అత్యున్నత నియంత్రణదారు రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్.బి.ఐ) కార్డ్ల జారీచేసేవారు తమ కస్టమర్లకు అనేక కార్డ్ నెట్వర్క్ల ఎంపికను అందించడాన్ని తప్పనిసరి చేయడం గురించి వాటాదారుల నుండి అభిప్రాయాలను కోరుతూ ముసాయిదా సర్క్యులర్ను విడుదల చేసింది.
- 2) కార్డులను జారీ చేసేవారిని కొన్ని నిర్దిష్ట కార్డ్ నెట్వర్క్లతో మాత్రమే ప్రత్యేక ఒప్పందాలు చేసుకోకుండా నిరోధించాలని కూడా ఇది ప్రతిపాదిస్తుంది.

ఆర్.బి.ఐ లసలు ఏమి ప్రతిపాదించింది మరియు ఎందుకు?

- 1) కార్డు జారీచేసేవారు లేదా కస్టమర్ యొక్క సంబంధిత బ్యాంక్, అందుబాటులో ఉన్న అనేక కార్డ్ నెట్వర్క్లలో దేనినైనా ఎంచుకోవడానికి వారికి ఐచ్ఛికాన్ని అందించడం ఈ ప్రతిపాదనలలో అతి ముఖ్యమైనది. ఇది కార్డ్ జారీ సమయంలో లేదా మరేదైనా తదుపరి సమయంలో ఉంటుంది.
- 2) ప్రస్తుతం, క్రెడిట్ లేదా డెబిట్ కార్డ్ కోసం దరఖాస్తు చేస్తున్నప్పుడు కస్టమర్ తమకు సచ్చిన నెట్వర్క్ను ఎంచుకోలేరు. వారు అమెరికన్ ఎక్స్ప్రెస్, డైనర్స్ క్లబ్

ఇంటర్వ్యూనల్, మాస్టర్ కార్డ్, రూపే లేదా వీసా వంటి అధీకృత నెట్వర్క్లలో నుండి వారికి నచ్చిన దానినే ఎంపిక చేసుకోలేరు.

బదులుగా, ఖాతాదారుడు బ్యాంకు టై-అప్ చేసుకున్న లేదా అనుబంధాన్ని కలిగి ఉండే నెట్వర్క్లను అంగీకరించాలి. ఖచ్చితంగా దీనేనే ఆర్.బి.ఐ పరిష్కరించడానికి ప్రతిపాదిస్తున్నది. కార్డ్ నెట్వర్క్లు మరియు కార్డ్ జారీ చేసేవారి (బ్యాంకులు మరియు నాన్-బ్యాంకులు) మధ్య ఉన్న ఏర్పాట్లు వినియోగదారుల ఇష్టానుసారాలు అనుకూలంగా లేవని ఆర్.బి.ఐ గమనించింది.

- 3) ఒకటి కంటే ఎక్కువ నెట్వర్క్లలో కార్డ్లను జారీ చేయాలని కూడా ఆర్.బి.ఐ ప్రతిపాదించింది, జారీ చేసేవారు ఇతర కార్డ్ నెట్వర్క్ల సేవలను పొందకుండా కస్టమర్లను నిరోధించే కార్డ్ నెట్వర్క్లతో ఎలాంటి ఏర్పాటు లేదా ఒప్పందాన్ని చేసుకోజాలరు.

ఇది ఎలా అమలు చేయబడుతుంది?

- 1) ఈ ఏడాది అక్టోబర్ 1 నుంచి ప్రతిపాదనలు అమల్లోకి వస్తాయని ఆర్.బి.ఐ ప్రతిపాదించింది. నవరణ లేదా వునరద్దరణ నమయంలో ఇది ఇప్పటికే ఉన్న వినియోగదారులకు విస్తరించబడుతుంది.
- 2) తాజా ఒప్పందాలు డిఫాల్ట్గా సర్క్యులర్ అమలు చేయబడిన తేదీ నుండి నిబంధనలను తీసుకుంటాయి.

డీలిస్టింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) స్టాక్ ఎక్స్చేంజీల నుండి డీలిస్టింగ్ని ఎంచుకున్న కంపెనీ షేర్ల అవకతవకలను నియంత్రించే ప్రయత్నంలో సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్చేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా (సెబి) లిస్టెడ్ కంపెనీలకు సంబంధించిన డీలిస్టింగ్ నిబంధనలను సమీక్షిస్తోంది.
- 2) సెబి ప్రకారం, ప్రస్తుత 'రివర్స్ బుక్-బిల్డింగ్' ప్రక్రియకు విరుద్ధంగా, కంపెనీలను స్థిర ధర వద్ద షేర్లను డీలిస్ట్ చేయడానికి అనుమతించవచ్చు.

సెక్యూరిటీల డీలిస్టింగ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) డీలిస్టింగ్ అంటే స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ నుండి లిస్టెడ్ కంపెనీ సెక్యూరిటీలను తొలగించడం. ఒకసారి డీలిస్ట్ చేయబడితే,

ఆ కంపెనీకి చెందిన సెక్యూరిటీలు ఇకపై స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్లో ట్రేడ్ చేయబడవు.

- 2) డీలిస్టింగ్ స్వచ్ఛందంగా లేదా తప్పనిసరి కావచ్చు. స్వచ్ఛంద డీలిస్టింగ్లో, స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ నుండి దాని సెక్యూరిటీలను తొలగించడానికి కంపెనీ తనంతట తానుగా నిర్ణయించుకుంటుంది. నిర్బంధ/తప్పనిసరి డీలిస్టింగ్లో, కంపెనీ లిస్టింగ్ అగ్రిమెంట్లో నిర్దేశించిన నిబంధనలకు అనుగుణంగా లేనప్పుడు లేదా నిర్దిష్ట కాలవ్యవధిలోపు నమర్పణలు చేయనందుకు శిక్షార్హమైన చర్యగా తొలగించబడతారు.
- 3) ఒక కంపెనీ తన సెక్యూరిటీలను డీలిస్ట్ చేయాలనుకుంటే, అది మొత్తం జారీ చేసిన షేర్లలో 90% తిరిగి కొనుగోలు చేయాలి.

ఎగుమతి సన్నద్ధత సూచిక 2022 నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, నీతి ఆయోగ్ న్యూఢిల్లీలో ఎగుమతి సన్నద్ధత సూచిక (ఎక్స్ పోర్ట్ ప్రిపేర్డ్ నెస్ ఇండెక్స్-ఈపిఐ) 2022 నివేదికను విడుదల చేసింది.
- 2) 2022 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రపంచ వాణిజ్యం నేపథ్యంలో భారతదేశం యొక్క ఎగుమతి పనితీరును నివేదిక చర్చిస్తుంది, ఆ తర్వాత దేశం యొక్క రంగ-నిర్దిష్ట ఎగుమతి పనితీరు యొక్క అవలోకనాన్ని కూడా ఇస్తుంది.

ఎగుమతి సన్నద్ధత సూచిక 2022 నివేదిక గురించి

- 1) ఈపిఐ అనేది భారతదేశంలోని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ఎగుమతి సంసిద్ధతను కొలిచే ఒక సమగ్ర సాధనం.
 - 2) దేశంలో ఆర్థిక వృద్ధి మరియు అభివృద్ధి మెరుగుదలకు ఎగుమతులు చాలా ముఖ్యమైనవి, దీని కొరకు ఎగుమతి పనితీరును ప్రభావితం చేసే అంశాలను అర్థం చేసుకోవడం అవసరం.
 - 3) ఈపిఐ 2022 నివేదిక నాలుగు స్తంభాలలో రాష్ట్రాల పనితీరును అంచనా వేస్తుంది.
- ఎ) విధానం: ఎగుమతులు మరియు దిగుమతుల కోసం వ్యూహాత్మక దిశను అందించే సమగ్ర వాణిజ్య విధానం.

బి) వ్యాపార పర్యావరణ వ్యవస్థ: రాష్ట్రాలు పెట్టుబడులను ఆకర్షించడంలో మరియు వ్యక్తులు స్టార్ట్-అప్‌లను ప్రారంభించేందుకు వీలు కల్పించే మౌలిక సదుపాయాలను రూపొందించడంలో సహాయపడే సమర్థవంతమైన వ్యాపార పర్యావరణ వ్యవస్థ.

సి) ఎగుమతి పర్యావరణ వ్యవస్థ: ఎగుమతులకు సంబంధించి ప్రత్యేకమైన వ్యాపార వాతావరణాన్ని అంచనా వేయడం

డి) ఎగుమతి పనితీరు: ఇది మాత్రమే అవుట్‌పుట్-ఆధారిత పరామితి మరియు రాష్ట్రాలు మరియు యుటిల ఎగుమతి స్థాయిలు ఎంతవరకు చేరాయి అనేదానిని పరిశీలిస్తుంది.

నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు ఏమిటి?

- 1) ఈపిఐ 2022 నివేదిక దేశవ్యాప్తంగా, అన్ని తరగతుల రాష్ట్రాలలో ఎగుమతి సన్నద్ధత సూచికలో తమిళనాడు, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక మరియు గుజరాత్ రాష్ట్రాలు అగ్రగామిగా ఉండటంతో చాలా 'తీర రాష్ట్రాలు' బాగా పనిచేశాయని గమనించింది.
- 2) విధాన పర్యావరణ వ్యవస్థను మెరుగుపరచడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల కృషి అనేక రాష్ట్రాలు ఎగుమతి ప్రోత్సాహక విధానాలు మరియు జిల్లా స్థాయి ఎగుమతి కార్యాచరణ ప్రణాళికలను రూపొందించడానికి దారితీసింది. నివేదిక ప్రకారం, దేశంలోని 73 శాతం జిల్లాలు ఎగుమతి కార్యాచరణ ప్రణాళికను కలిగి ఉన్నాయి మరియు 99 శాతానికి పైగా ఒక జిల్లా ఒక ఉత్పత్తి పథకం కింద ఉన్నాయి.
- 3) దేశంలోని 100 జిల్లాలు దేశ ఎగుమతుల్లో దాదాపు 87 శాతం వాటాను కలిగిఉన్నాయని ఈ నివేదిక పేర్కొంది.

ఫెడివర్స్, సోషల్ నెట్‌వర్కింగ్ సేవలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఫేస్‌బుక్, ఇన్‌స్టాగ్రామ్ మరియు వాట్సాప్‌లకు మాత్రం సంస్థ అయిన మెటా ఇటీవలే ట్విట్టర్ (ప్రస్తుతం ఎక్స్) కు ప్రత్యర్థిగా తన డ్రెడ్స్ ను ప్రారంభించింది. ఇది ప్రస్తుతం స్వతంత్ర యాప్‌గా అందుబాటులో ఉంది కానీ ఇన్‌స్టాగ్రామ్ ఖాతా ద్వారా మాత్రమే ఉపయోగించబడుతుంది, డ్రెడ్స్ ఈ సంస్థ యొక్క మొదటి యాప్‌గా ఫెడివర్స్‌లో చేరవచ్చు. ఫెడివర్స్

అనేది థర్డ్ పార్టీలచే నిర్వహించబడే సర్వర్‌ల నెట్‌వర్క్. 2) ఫెడివర్స్‌లో చేరడానికి మెటా యొక్క ఎత్తుగడ నెట్‌వర్క్‌కు కొంత కవరేజీని తెచ్చి ఉండవచ్చు, అయితే ఈ సోషల్ నెట్‌వర్క్ సంస్థ వికేంద్రీకృత సోషల్ నెట్‌వర్క్‌ను రూపొందించడానికి ఫెడివర్స్‌ను ఎలా ఉపయోగించాలని తాను యోచిస్తోందో ఇంకా వెల్లడించలేదు.

ఫెడివర్స్ లంటే ఏమిటి?

- 1) ఫెడివర్స్ అనేది ఓపెన్ సోర్స్ ప్రమాణాలను ఉపయోగించి నిర్వహించబడే వికేంద్రీకృత నెట్‌వర్క్‌లలో వనిచేసే ఫెడరేటెడ్ సోషల్ నెట్‌వర్కింగ్ సేవల సమూహం.
- 2) ముఖ్యంగా, ఫెడివర్స్ అనేది థర్డ్ పార్టీలచే నిర్వహించబడే సర్వర్‌ల నెట్‌వర్క్. ఈ సర్వర్‌లు ఏ ఒక్క సంస్థచే నియంత్రించబడవు మరియు సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్‌లలోని ఏ సభ్యుడైనా దాని వినియోగదారుల మధ్య సమాచార మార్పిడి కొరకు వాటిని ఉపయోగించవచ్చు.
- 3) ఫెడివర్స్‌లో ఉన్న ఒక సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్ యొక్క వినియోగదారులు విభిన్న ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల వినియోగదారులతో సమాచార మార్పిడికి వీలుకల్పిస్తూ క్రాస్-ప్లాట్‌ఫారమ్ కమ్యూనికేషన్‌ను ప్రారంభించగలరు.
- 4) ఫెడివర్స్‌ని ఉపయోగించే సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల వినియోగదారులు ప్రతి ప్లాట్‌ఫారమ్‌కు ప్రత్యేక ఖాతాలను సృష్టించాల్సిన లేదా నిర్వహించాల్సిన అవసరం లేకుండా ఒకరితో ఒకరు సజావుగా కమ్యూనికేట్ చేసుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు, డ్రెడ్స్ ఫెడివర్స్‌లో భాగమైన తర్వాత, ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లోని వినియోగదారులు మాస్టెర్డాన్ వంటి ఫెడివర్స్‌ను ఉపయోగించే ఇతర సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల వినియోగదారులతో కొత్త ఖాతాను సృష్టించకుండానే కమ్యూనికేట్ చేయగలరు మరియు సంభాషించగలరు.
- 4) మెటా, ఫెడివర్స్‌ని “ఒకదానికొకటి అనుసంధానం చేయబడిన మరియు కమ్యూనికేట్ చేయగల థర్డ్ పార్టీలచే నిర్వహించబడే విభిన్న సర్వర్‌ల సోషల్ నెట్‌వర్క్‌గా వర్ణించింది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (నాసా) తన అత్యంత సుదూర అంతరిక్ష పరిశోధన నౌక అయిన వాయేజర్ 2 తో సంబంధాలు కోల్పోయిన వారం కంటే ఎక్కువ సమయం తర్వాత, ఇటీవల అంతరిక్ష నౌక నుండి “హృదయ స్పందన” వంటి సిగ్నల్ ను గుర్తించింది.

దేటాను వెలికితీసేందుకు చాలా బలహీనంగా ఉన్నప్పటికీ, భూమికి దాదాపు 19.9 బిలియన్ కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న వాయేజర్ 2 ఇప్పటికీ పనిచేస్తోందని ఈ గుర్తింపబడిన సిగ్నల్ నిర్ధారిస్తుంది.

- 2) సుమారు 46 సంవత్సరాల క్రితం ప్రారంభించబడిన వాయేజర్ 2 నక్షత్ర అంతరిక్షం (ఇంటర్ ప్లానెటరీ స్పేస్) లోకి ప్రవేశించిన రెండవ అంతరిక్ష నౌక. ఇది మన సూర్యుని యొక్క స్థిరమైన పదార్థ మరియు అయస్కాంత క్షేత్ర ప్రవాహం యొక్క ప్రభావానికి వెలుపల ఉన్న ప్రాంతంలో ఉంది.

వాయేజర్ అంతరిక్ష నౌకల యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన విజయాలు ఏమిటి?

వాయేజర్ 1 మార్చి 5, 1979న దాని మొదటి లక్ష్య గ్రహం బృహస్పతిని చేరుకుంది మరియు దాని తర్వాత వాయేజర్ 2 జూలై 9న అక్కడికి చేరుకుంది. వాయేజర్ 1 చేత అత్యంత ఆనక్తికరమైన ఆవిష్కరణలు కనుగొనబడ్డాయి. ముఖ్యంగా బృహస్పతి యొక్క చంద్రులలో ఒకటైన ఐయో భౌగోళికంగా చురుకుగా ఉంది అనే విషయం తెలియవచ్చింది. దీని ఎనిమిది చురుకైన అగ్నిపర్వతాలు అంతరిక్షంలోకి పదార్థాన్ని వెదజల్లుతున్నట్లు అంతరిక్ష నౌక గుర్తించింది, ఇది సౌర వ్యవస్థలో భౌగోళికంగా అత్యంత చురుకైన గ్రహ వస్తువులలో ఒకటిగా మారింది. అంతేకాకుండా, వాయేజర్ 1 మరియు వాయేజర్ 2 బృహస్పతి యొక్క మూడు కొత్త చంద్రులను కనుగొన్నాయి: అవి: థీట్, మెటిస్ మరియు అద్రాస్టీయా.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పశ్చిమ ఆస్ట్రేలియా ఒడ్డున దొరికిన పెద్ద వస్తువు భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) రాకెట్ శిథిలాలుగా ఇటీవల ఆస్ట్రేలియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ ధృవీకరించింది.

అంతరిక్ష శిథిలాలు (స్పేస్ జంక్) గురించి

- 1) అంతరిక్ష వస్తువుల నుండి భూమిపై వ్యర్థాలు పడిపోవడం అనేది మనకు సుపరిచితమైనదే. ఇటువంటి చాలా సంఘటనలలో సాధారణంగా రాకెట్ల నుండి పడిపోయే శకలాలు వాతావరణం యొక్క ఘర్షణ కారణంగా చిన్నపరిమాణంలోనే భూమిని తాకగలుగుతాయి.
- 2) అయితే, ఇటీవలి కాలంలో, 2021లో 25 టన్నుల చైనీస్ రాకెట్ లోని పెద్ద భాగం హిందూ మహాసముద్రంలో పడిపోయింది.

ఆందోళనలు ఏమిటి?

- 1) భూమి చుట్టూ తిరుగుతున్న ఉపగ్రహాల సంఖ్య ప్రస్తుతం 9,000గా ఉంది. అయితే ఇది 2030 నాటికి 60,000కి చేరుకుంటుందని అంచనా వేయబడింది, మరియు నిరంతర పర్యవేక్షణ చేయని శిథిలాల పరిమాణం ఆందోళన కలిగిస్తుంది.
- 2) దాదాపు 27,000 “స్పేస్ జంక్” ముక్కలు నాసా చేత నిరంతరంగా గమనించబడుతున్నాయి. అయితే 100 ట్రీలియన్లకు పైగా పాత ఉపగ్రహాల ముక్కలు భూ గ్రహం చుట్టూ తిరుగుతున్నాయి.
- 3) ప్రస్తుతం, కక్ష్యలను శుభ్రం చేయడానికి లేదా ఉపగ్రహాలలో డి-ఆర్బిటింగ్ ఫంక్షన్లను చేర్చడానికి కంపెనీలు ప్రోత్సహించబడవు. (డి-ఆర్బిటింగ్ అంటే కాలం చెల్లిన ఉపగ్రహాలను భూమిపైకి తీసుకురావడం).
- 4) ప్రస్తుత టెటర్ స్పేస్ ఒప్పందం ఎప్పటికప్పుడు మారుతున్న భౌగోళిక రాజకీయాలు, సాంకేతికత మరియు వాణిజ్య లాభం ద్వారా అడ్డుకోబడుతున్నది.
- 5) స్పేస్ జంక్ పడిపోవడం వల్ల ప్రాణాలకు, ఆస్తికి ముప్పు తప్పేది కాదు. మహాసముద్రాలలో పడిపోయినప్పుడు కూడా, పెద్ద వస్తువులు సముద్ర జీవులకు ముప్పు మరియు కాలుష్యానికి మూలం.

అంతరిక్ష శిథిలాలను అరికట్టడానికి ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవాలి?

- 1) 2022లో, ఇస్రో ఢీకానే ముప్పును కలిగించే వస్తువులను నిరంతరం పర్యవేక్షించడానికి సిస్టమ్ ఫర్ సేఫ్ అండ్ సస్టైనబుల్ ఆపరేషన్స్ మేనేజ్మెంట్ (ఐఎస్4ఓఎం) ని ఏర్పాటు చేసింది.
'ప్రాజెక్ట్ నేత్ర' అనేది భారత ఉపగ్రహాలకు శిథిలాలు మరియు ఇతర ప్రమాదాలను గుర్తించడానికి అంతరిక్షంలో ముందస్తు హెచ్చరిక వ్యవస్థ.
- 2) ప్రపంచ స్థాయిలో: ఇంటర్-ఏజెన్సీ స్పేస్ డెబ్రిస్ కోఆర్డినేషన్ కమిటీ మరియు యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ యొక్క క్లీన్ స్పేస్ ఇనిషియేటివ్.

అంతరిక్ష వస్తువుల వల్ల కలిగే నష్టానికి అంతర్జాతీయ బాధ్యతపై సమావేశం

- 1) ఔటర్ స్పేస్ ఒప్పందాన్ని పూర్తి చేసే అనేక అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలలో ఈ సమావేశం ఒకటి, ఇది అంతరిక్షంలో దేశాల ప్రవర్తనకు మార్గనిర్దేశం చేసే విస్తృత ఫ్రేమ్వర్క్.
 - 2) 1972లో లయబిలిటీ కన్వెన్షన్ అమలులోకి వచ్చింది. ఇది ఇతర అంతరిక్ష ఆస్తులకు అంతరిక్ష వస్తువుల వల్ల కలిగే నష్టంతో ప్రధానంగా వ్యవహరిస్తుంది, అయితే ఇది భూమిపై పడే వస్తువుల వల్ల కలిగే నష్టానికి కూడా వర్తిస్తుంది.
 - 3) అంతరిక్ష వస్తువు భూమిపై పడటం వలన లేదా అది భూమిపై పడే సమయంలో గాలిలో ప్రయాణిస్తున్నప్పుడు కలిగే ఏదైనా నష్టానికి పరిహారం చెల్లించడానికి ఆ ప్రయోగం చేసిన దేశాన్ని ఈ కన్వెన్షన్ “పూర్తి బాధ్యతదారు”నిగా చేస్తుంది.
- ఎ) శిథిలం పడిపోయిన దేశం ఆ వస్తువు వల్ల దెబ్బతిన్నట్లయితే పరిహారం కోసం దావా వేయవచ్చు.
- బి) పరిహారం మొత్తాన్ని “అంతర్జాతీయ చట్టం మరియు న్యాయం మరియు ఈక్విటీ సూత్రాలకు అనుగుణంగా” నిర్ణయించాలి.
- 4) ఈ కన్వెన్షన్ యొక్క ఈ నిబంధన ఇప్పటివరకు ఒక్కసారి మాత్రమే, అనగా 1978లో ఉత్తర భూభాగంలోని జనావాసాలు లేని ప్రాంతంలో పడిపోయిన రేడియోధార్మిక పదార్థంతో కూడిన ఉపగ్రహం కారణంగా కెనడా అప్పటి సోవియట్ యూనియన్ నుండి నష్టపరిహారం కోరినప్పుడు

మాత్రమే పరిహారం చెల్లింపుకు దారితీసింది. సోవియట్ యూనియన్ 3 మిలియన్ కెనడియన్ డాలర్లు చెల్లించినట్లు సమాచారం.

వరల్డ్ కాయిన్

- 1) వరల్డ్ కాయిన్ అనేది డిజిటల్ నెట్వర్క్ ను రూపొందించడానికి ఒక పథకం, దీనిలో ప్రతి ఒక్కరూ ఏదో ఒక రకమైన వాటాను క్లెయిమ్ చేయవచ్చు మరియు డిజిటల్ ఆర్థిక వ్యవస్థలో చేరవచ్చు.
- 2) “ఆర్బ్” అని పిలువబడే పరికరాన్ని ఉపయోగించి, ‘ఆర్బ్ ఆపరేటర్లు’ అని పిలువబడే వరల్డ్ కాయిన్ వాలంటీర్లు ఒక వ్యక్తి బయోమెట్రిక్ డేటాను సేకరించడానికి మరియు వరల్డ్ యాప్ ద్వారా వరల్డ్ బడ్జెట్ పొందడంలో అతనికి సహాయపడటానికి అతని ఐరిస్ నమూనాను స్కాన్ చేస్తారు. స్కాన్ చేయబడిన ఈ భాగస్వాములు ఒక యాప్ తో క్రమమైన వ్యవధిలో వరల్డ్ కాయిన్ అనే క్రిప్టోకరెన్సీని సేకరించవచ్చు లేదా సాధ్యమైన చోట వారి వరల్డ్ బడ్జెట్ లావాదేవీలు చేయవచ్చు. ఈ ప్రక్రియను “వ్యక్తిత్వానికి రుజువు” అని పిలుస్తారు మరియు క్రిప్టోకు బదులుగా వ్యక్తులు తమను తాము అనేకసార్లు సైన్ అప్ చేయకుండా చూసుకుంటారు.
- 3) ఆల్ట్ మాన్ గతంలో వరల్డ్ కాయిన్ యొక్క బీటా వెర్షన్ ను అక్టోబర్ 2021లో ప్రవేశపెట్టారు, అయితే ఈ ప్రాజెక్ట్ విమర్శలు మరియు ఆందోళనలను ఎదుర్కొంది, అయితే వరల్డ్ క్రిప్టో గురించి ఎటువంటి సమాచారం లేదు. ఆల్ట్ మన్ డిసెంబర్ 2022లో, ఓపెన్ ఏబి యొక్క చాట్ బాట్ అయిన చాట్ జిపిటిని ప్రారంభించాడు. ఈ ప్రాజెక్ట్ ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించింది మరియు ఆల్ట్ మాన్ అప్పటి నుండి అభివృద్ధి చెందుతున్న కృత్రిమ మేధస్సు పరిశ్రమలో గుర్తించదగిన వ్యక్తిగా మారారు.

వరల్డ్ కాయిన్ ఇండియాకు వచ్చిందా?

- 1) వరల్డ్ కాయిన్ ప్రధానంగా ఢిల్లీ, నోయిడా మరియు బెంగళూరులో 18 స్థానాలను జాబితా చేస్తుంది. ఇక్కడ ఆర్బ్ ఆపరేటర్లు ప్రజల ఐరిస్ ని స్కాన్ చేస్తున్నారు. కొన్ని స్థానాల్లో ఈ సగరూల్లోని ప్రసిద్ధి మాల్స్ మరియు మెట్రో స్టేషన్లు ఉన్నాయి.
- 2) వరల్డ్ కాయిన్ దాని ఆర్బ్ ఆపరేటర్ల నుండి దూరం పాటిస్తుంది. ఆపరేటర్లు ప్రాథమిక శిక్షణ పొందుతారని

మరియు “చట్టాలను పాటించడం మరియు ప్రజలను రక్షించడాన్ని నొక్కి చెప్పే కఠినమైన ప్రవర్తనా నియమావళిని అనుసరించాలని భావించబడతారు”, కానీ వారు వరల్డ్ కాయిన్ ఉద్యోగులు కాదు.

బ్యాట్లీయోఫేజ్లు, బ్యాట్లీయోతో పోరాడే ‘మంచి వైరస్లు’

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ యాంటీబయాటిక్ నిరోధకత పెరుగుతూ ఉండటంతో, శాస్త్రవేత్తలు బ్యాక్టీరియాను వేటాడి చంపే బ్యాక్టీరియోఫేజ్ లు బ్యాక్టీరియల్ ఇన్ఫెక్షన్లను నయం చేయగలవని భావిస్తున్నారు.

- 1) మానవ దేహం లోని వైరస్లలో అధిక భాగం బ్యాక్టీరియోఫేజ్లు. ఇవి మనలోని సూక్ష్మజీవీఆవాసాలలోని బ్యాక్టీరియాను చంపే వైరస్లు. ఫేజెస్ అని కూడా పిలువబడే ఈ బ్యాక్టీరియోఫేజ్లు మానవ కణాలకు హాని కలిగించవు, ఎందుకంటే అవి వాటిని తమ బ్యాక్టీరియా ఆహారంగా గుర్తించవు.
- 2) మొదట ఇవి బ్యాక్టీరియాను వేటాడి బ్యాక్టీరియా కణం యొక్క ఉపరితలంపై అతుక్కుంటాయి. తర్వాత వైరల్ డిఎన్ఎ పదార్థాన్ని బ్యాక్టీరియా కణంలోకి చొప్పిస్తాయి.
- 3) అప్పుడు వైరల్ డిఎన్ఎ బ్యాక్టీరియా లోపల ప్రతిరూపం చెందుతుంది.
- 4) బ్యాక్టీరియా కణం లోపల తగినంత కొత్త వైరస్లు సృష్టించబడిన తర్వాత, కొత్త వైరల్ కణాలను విడుదల చేయడానికి కణం పగిలిపోతుంది.
- 5) వీలన్నింటికీ కేవలం 30 నిమిషాలు పడుతుంది, అంటే ఒక వైరస్ రెండు గంటల్లో అనేకం కావచ్చు. జర్మన్ పరిశోధన నివేదిక వివిధ రకాల ఇన్ఫెక్షన్లకు సమర్థవంతమైన ఫేజ్ థెరపీలను నిర్ధారించడానికి భారీ-స్థాయి పరిశోధన మరియు క్లినికల్ ప్రాజెక్ట్లను సిఫార్సు చేస్తుంది. ప్రస్తుతానికి, బ్యాక్టీరియోఫేజ్లు యాంటీబయాటిక్ల స్థానాన్ని భర్తీ చేసే అవకాశం లేదు. అయితే యాంటీబయాటిక్లను మరింత ప్రభావవంతంగా చేయడానికి, ముఖ్యంగా బ్యాక్టీరియా యొక్క నిరోధక జాతులకు వ్యతిరేకంగా వాటిని కలిపి ఉపయోగించవచ్చని శాస్త్రవేత్తలు ఆశాజనకంగా ఉన్నారు.

సింథటిక్ బయాలజీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవలి కాలంలో, సింథటిక్ బయాలజీ అని పిలువబడే కొత్త సైన్స్ రంగం అవిర్భవిస్తోంది. ఇంకా, డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ బయోటెక్నాలజీ, సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల సింథటిక్ బయాలజీపై ముసాయిదా ముందుచూపు పత్రాన్ని విడుదల చేసింది.

సింథటిక్ బయాలజీ అంటే ఏమిటి?

- 1) ‘సింథటిక్ బయాలజీ’ అనే పదాన్ని మొదటిసారిగా బార్బరా హూబోమిన్ 1980లో రీకాంబినెంట్ డిఎన్ఎ సాంకేతికతను ఉపయోగించి జన్యువరంగా రూపొందించబడిన బ్యాక్టీరియాను వివరించడానికి ఉపయోగించారు.
- 2) సింథటిక్ బయాలజీ అనేది జీవ వ్యవస్థలలో పనిచేయగల అసహజ జీవులు లేదా సేంద్రీయ అణువులను సృష్టించడానికి జన్యు శ్రేణి, సవరణ మరియు మార్పులను ఉపయోగించే శాస్త్రాన్ని సూచిస్తుంది.
- 3) సింథటిక్ బయాలజీ మొదటి నుండి డిఎన్ఎ యొక్క కొత్త క్రమాలను రూపొందించడానికి మరియు సంశ్లేషణ చేయడానికి శాస్త్రవేత్తలకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- 4) జీవన వ్యవస్థలలో పనిచేసే అసహజ సేంద్రీయ అణువుల సంశ్లేషణను వివరించడానికి ఈ పదం ఉపయోగించబడింది. ఈ కోణంలో మరింత విస్తృతంగా, ఈ పదం జీవితాన్ని పునఃరూపకల్పన ప్రయత్నాలను సూచించడానికి ఉపయోగించబడింది.

బ్రిడ్జ్టౌన్ కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) బ్రిడ్జ్టౌన్ కార్యక్రమం (ఇనిషియేటివ్) ముఖ్యంగా ధనిక దేశాలు పేద దేశాలకు వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవటానికి మరియు వాటికి అనుగుణంగా మార్పు చెందడానికి ఎలా సహాయపడతాయి అనే దానికి సంబంధించి అభివృద్ధి ఆర్థిక సహాయ ప్రపంచాన్ని సంస్కరించే ప్రతిపాదన.
- 2) బార్బడోస్ బ్రిడ్జ్టౌన్ ఇనిషియేటివ్లో మూడు కీలక దశలను నిర్దేశించింది. మొదటిది నిధికి ఎలా రుణం ఎలా

చేకూర్చబడింది మరియు తిరిగి చెల్లించబడుతుంది అనే దాని గురించి కొన్ని నిబంధనలను మార్చడం. వరదలు, కరువులు మరియు తుఫానుల వంటి వరుస విపత్తుల కారణంగా రుణాలు తీసుకోవడం తప్పనిసరిగా పెరిగినప్పుడు అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు రుణ సంక్షోభంలో కూరుకుపోకుండా ఆపడం దీని లక్ష్యం.

బ్రెడ్జిటన్ ఇనిషియేటివ్ ఎందుకు అవసరం?

- 1) ఆర్థిక మరియు సామాజిక అభివృద్ధికి నిధులు సమకూర్చడానికి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు రుణాలు మరియు గ్రాంట్లు అందించే అభివృద్ధి బ్యాంకులు మరియు ఆర్థిక సంస్థలు కాలం చెల్లినవి మరియు వాటికి సంస్కరణలు అవసరం.
ఉదాహరణకు, ధనిక దేశాలు 1 నుండి 4% మధ్య వడ్డీ రేట్లతో మూలధనాన్ని తీసుకోగలుగుతాయి. కానీ పేద దేశాలకు వడ్డీ రేట్లు దాదాపు 14% గా ఉండటం వలన ఇది ప్రమాదకర పెట్టుబడులుగా పరిగణించబడుతుంది.
- 2) రాయితీ నిధులకు ప్రాప్యత లేకుండా, మార్కెట్ ధరల కంటే తక్కువలో అందించబడే ఆర్థిక సహాయంతో అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు వాతావరణ మార్పులతో పోరాడటానికి “ఆస్కారమే లేదు”.
- 3) రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం మరియు 1930ల మహా మాంద్యం తర్వాత ఆర్థిక వ్యవస్థలను బాగుచేయడానికి మరియు సహకారాన్ని ప్రోత్సహించడానికి 1944లో ఏర్పాటైన ప్రపంచ బ్యాంకు మరియు అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధులను సంస్కరించవలసిన అవసరం ఉంది.
- 4) బార్బడోస్ మరియు ఇతర “చిన్న ద్వీప వర్ణమాన రాజ్యాలు” అని పిలవబడేవి మాత్రమే వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడంలో ముందు వరుసలో లేవు. కర్మాటక రేఖ మరియు మకర రేఖ మధ్య 3.3 బిలియన్ల మంది ప్రజలు ప్రభావితమయ్యారు.

బెలెమ్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, అమెజాన్ కోఆపరేషన్ (గ్రీటీ ఆర్గనైజేషన్ (ఆక్టో)ను రూపొందించే ఎనిమిది దేశాలు అమెజాన్ శిఖరాగ్ర సదస్సు సందర్భంగా బెలెమ్ డిక్లరేషన్పై సంతకం చేశాయి.

బెలెమ్ డిక్లరేషన్ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇది అమెజాన్ అరణ్యానికి పొంచి ఉన్న ముప్పులను పరిష్కరించడానికి మరియు వాతావరణ సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కోవడంలో దాని ప్రాముఖ్యతను ప్రధానంగా చూపడానికి ఒక ఒప్పందం. ఇది ఈ ప్రాంతం కోసం బ్రెజిల్, బొలీవియా, కొలంబియా, ఈక్వెడార్, గయానా, పెరూ, సురినామ్ మరియు వెనిజులా యొక్క ఏకాభిప్రాయ ఎజెండాను ఏకీకృతం చేస్తుంది.
- 2) బ్రెజిలియన్ నగరం బెలెమ్లో సంతకం చేయబడిన బెలెమ్ ప్రకటన (డిక్లరేషన్) 113 సమ్మిళిత లక్ష్యాలు మరియు సూత్రాలను కలిగి ఉంది.
- 3) అమెజాన్లో జీవవైవిధ్య వనరుల సుస్థిర వినియోగాన్ని డిక్లరేషన్ ప్రోత్సహిస్తుంది.
- 4) ఇది స్వదేశీ పరిజ్ఞానాన్ని జీవవైవిధ్య పరిరక్షణకు ఒక పరతుగా గుర్తిస్తుంది మరియు నిర్ణయాధికారం మరియు ప్రజా విధాన రూపకల్పన ప్రక్రియలలో స్థానిక ప్రజల పూర్తి మరియు ప్రభావవంతమైన భాగస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి పిలుపునిస్తుంది.
- 5) బెలెమ్ డిక్లరేషన్ “స్థిరమైన అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో ఆర్థిక యంత్రాంగాల సృష్టి” కోసం కూడా ఉద్దేశించబడినది.
- 6) నూతన అమెజాన్ సహకార ఎజెండాను అమలు చేయడంలో ఆక్టో ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తుంది.

ఈ ప్రకటన యొక్క అవసరం ఏమిటి?

- 1) అమెజాన్లో “పాయింట్ ఆఫ్ నో రిటర్న్” అని పిలవబడే దానిని నివారించడానికి ప్రాంతీయ అవగాహన మరియు సహకారం యొక్క తక్షణ అవసరాన్ని వ్యత్రం నొక్కి చెబుతుంది. “పాయింట్ ఆఫ్ నో రిటర్న్” అనేది - అటవీ నిర్మూలన, క్షీణత మరియు భూతాపం కారణంగా అడవి స్వీయ-పునరుత్పత్తి సామర్థ్యాన్ని కోల్పోయే చివరి బిందువును సూచించడానికి నిపుణులు ఉపయోగించే పదం.
- 2) 2030 నాటికి సున్నా అటవీ నిర్మూలన వంటి జాతీయ లక్ష్యాల ఆధారంగా అటవీ నిర్మూలనను ఎదుర్కోవడానికి అమెజాన్ కూటమిని ప్రారంభించేందుకు ఎనిమిది మంది అధ్యక్షులు కట్టుబడి ఉన్నారు.

ఆరెంజ్ బుక్

- 1) కేరళ అంతటా అందుబాటులో ఉన్న అత్యవసర ప్రతిస్పందన బలగాల సమాచారాన్ని కలిగి ఉన్న 'ఆరెంజ్ బుక్ ఆఫ్ డిజాస్టర్ మేనేజ్మెంట్ %--% కేరళ - ఎస్ఓపి అండ్ ఎమర్జెన్సీ సపోర్ట్ ఫంక్షన్స్ ప్లాన్' అనునది వర్షపాతం, వరదలు, తుఫాను, సునామీ, అధిక తరంగాలు (కెరటాలు, తుఫాను ఉప్పెనలు, 'కల్లకడల్'), భూపాతాలు, పెట్రోకెమికల్ ప్రమాదాలు మరియు అంతరిక్ష శకలాల వల్ల సంభవించే ప్రమాదాలకు (ఉల్కలు, పడిపోతున్న అంతరిక్ష నౌక భాగాలు మొదలైనవి) సంబంధించిన ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాన్ని వివరిస్తుంది.
- 2) ఇదిలా ఉండగా, 'ఋతుపవనాల సంసిద్ధత మరియు అత్యవసర ప్రతిస్పందన ప్రణాళిక' అనేది సీజన్-నిర్దిష్టమైనది మరియు వైరుతి మరియు ఈశాన్య రుతుపవనాల సీజన్లలో (జూన్ నుండి డిసెంబర్ వరకు) ఖచ్చితంగా పాటించబడాలి.
- 3) విపత్తు నిర్వహణ కోసం స్థానిక సంస్థలకు శిక్షణ మరియు అధికారం ఇవ్వబడినందున విపత్తు ప్రతిస్పందనలో గణనీయమైన వికేంద్రీకరణ కూడా జరిగింది. కేరళలో 2018 వరదల తర్వాత ఈ మార్పు ఎక్కువగా జరిగింది.
- 4) విపత్తు నిర్వహణను స్థానికీకరించడానికి 'సమ్మల్ నమ్మత్తై' అనే బృహత్తర కార్యక్రమం ప్రారంభించబడింది. ఇది రాష్ట్రవ్యాప్తంగా సివిల్ డిఫెన్స్ కు సమలేఖనం చేయబడింది. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా నోటిఫైడ్ సివిల్ డిఫెన్స్ కలిగి ఉన్న భారతదేశంలోని ఏకైక రాష్ట్రంగా కేరళ నిలిచింది.
- 5) ఈ మార్పు నిధుల పంపిణీలో కూడా ప్రతిబింబిస్తుంది, ఒక సంఘటన జరిగిన తర్వాత ప్రభుత్వ నిధుల కోసం వేచి ఉండకుండా విపత్తుల కోసం సంసిద్ధంగా ఉండటానికి స్థానిక సంస్థలు ఇప్పుడు నిధులను పొందగలుగుతున్నాయి. అంతేకాకుండా, విపత్తు సంభవించే కొండలు మరియు తీర ప్రాంతాల్లో నివసించే వారికి భూమి, గృహాలు లేదా పునరావాసం కోసం ఆర్థిక ప్రోత్సాహకాలు అందించడం ద్వారా సురక్షిత ప్రాంతాలకు మారేలా ప్రోత్సహిస్తున్నారు.

ఆసియాలో వాతావరణ స్థితి నివేదిక 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ (వరల్డ్ మెటియోరలాజికల్ ఆర్గనైజేషన్) ప్రకారం, కరువు, వరదలు మరియు అధిక ఉష్ణోగ్రతలు 2022లో ఆసియాను పీడించిన కీలకమైన విపత్తులు, దీనివల్ల ప్రాణాలకు మరియు ఆస్తికి విస్తృతమైన నష్టం వాటిల్లింది.
- 2) దాని "2022 స్టేట్ ఆఫ్ ది క్లైమేట్ ఇన్ ఆసియా" నివేదికలో, ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ గత సంవత్సరం ఆసియాలో జరిగిన తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలను మరియు వాటి సామాజిక ఆర్థిక ప్రభావాన్ని సంగ్రహించింది.
- 3) జాతీయ వాతావరణ మరియు జలసంబంధ సేవలు (ఎన్ఎంహెచ్ఎస్), పరిశోధనా సంస్థలు మరియు ఐక్యరాజ్యసమితి ఏజెన్సీల సహకారంతో నివేదిక తయారు చేయబడింది.

ప్రపంచ వాతావరణం గురించి

- 1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా, 2022లో వార్షిక సగటు ఉపరితల సమీప ఉష్ణోగ్రత 1850%--%1900 పారిత్రామిక పూర్వ సగటు కంటే 1.15 డిగ్రీ సెంటీగ్రేడ్ ఎక్కువగా ఉంది.
- 2) మహాసముద్రాల ద్వారా నిల్వ చేయబడిన మొత్తం ఉష్ణరాశి అయిన మహాసముద్ర ఉష్ణరాశి పరిమాణం (ట్రప్స్ హీట్ కంటెంట్) 2022లో రికార్డుస్థాయిలో అత్యధికం.
- 3) సముద్రం వేడెక్కడం మరియు మంచు పలకల నుండి పదార్థాన్ని వేగంగా కోల్పోవడం వల్ల ప్రపంచ సగటు సముద్ర మట్టం కూడా 2022లో కొత్త గరిష్ట స్థాయికి చేరుకుంది.

కొన్ని కీలక ఫలితాలు

- ★ నివేదిక ప్రకారం, 2022 నమోదైన రెండవ లేదా మూడవ అధిక ఉష్ణ సంవత్సరం. ఈ సంవత్సరంలో ఉష్ణోగ్రతలు కొత్త గరిష్టాలను తాకాయి, హిమాలీయ నదలు ఎన్నడూలేనంత వేగంతో కరిగిపోయాయి మరియు ఆసియా మరియు ప్రపంచం మొత్తం తిరిగి రాని స్థితికి మరింత ముందుకు పరుగెత్తింది.

1) ఉష్ణోగ్రత:

- ఎ) 2022లో, సగటు ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత సమోదులో రెండవ లేదా మూడవ అత్యధికంగా ఉంది. ఇది 1991-2020 సగటు (ఉష్ణోగ్రత మరియు ఇతర సూచికలలో క్రమరాహిత్యాలను గణించడానికి ఉపయోగించే సూచన కాలం) కంటే 0.73 డిగ్రీ సెంటీగ్రేడ్ అధికం మరియు 1961-1990 సగటు (దీర్ఘకాలిక వాతావరణ మార్పులను అంచనా వేయడానికి ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ సూచన వ్యవధి) కంటే 1.6 డిగ్రీ సెంటీగ్రేడ్ అధికం.
- బి) ఉత్తర సైబీరియా, ఉత్తర పశ్చిమాసియా, మధ్య ఆసియా, మరియు చైనాలోని పశ్చిమ మరియు తీర ప్రాంతాలు 2022లో సగటు ఉష్ణోగ్రతల కంటే ఎక్కువగా నమోదయ్యాయి. ఈ సంవత్సరం చైనాకు మొత్తం మీద రికార్డులో రెండవ వేడి సంవత్సరం.
- సి) ఇరవయ్యవ శతాబ్దపు చివరి భాగంలో ఆసియాలో తాప ధోరణి ఉద్భవించిందని పరిశోధనలు కూడా చెబుతున్నాయి. 1991-2022లో ఈ ధోరణి 1961-1990 కాలంలో దాదాపు రెట్టింపు వేడెక్కడం మరియు మునుపటి 30-సంవత్సరాల ధోరణుల కంటే చాలా పెద్దది.
- డి) 2022లో ఈ ప్రాంత-సగటు సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత క్రమరాహిత్యాలు వాయువ్య పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో రికార్డు స్థాయిలో అత్యంత వేడిగా ఉన్నాయి మరియు హిందూ మహాసముద్రంలో 2020లో చేరుకున్న రికార్డు విలువ కంటే తక్కువగా ఉన్నాయి. ఇంకా, ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రంలోని బారెంట్స్ సముద్రం వాతావరణ మార్పుల హాట్స్పాట్‌గా గుర్తించబడింది.

2) అవపాతం:

- ఎ) ఇరాక్‌లోని భాగాలు, హిందూ కుష్ (మధ్య నుండి పశ్చిమ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వరకు విస్తరించి ఉన్న ఎత్తైన పర్వత శ్రేణి), గంగా మరియు బ్రహ్మపుత్ర నదుల దిగువ ప్రాంతం (భారతదేశం మరియు బంగ్లాదేశ్), కొరియన్ ద్వీపకల్పం మరియు క్యూష (జపాన్ పశ్చిమ ద్వీపం) 2022లో ఆసియాలో అతి పెద్ద అవపాతం లోటును అనుభవించింది.
- మధ్య ఆసియా, యాంగ్జీ నదీ పరీవాహక ప్రాంతం (తీవ్రమైన కరువు ఉన్నట్లు నివేదించబడింది) మరియు

చైనా, నైరుతి మరియు వాయువ్య ఆసియాలోని హువాహే నదీ పరీవాహక ప్రాంతం మరియు ఆర్కిటిక్ తీరం వెంబడి ఉన్న ప్రాంతాలు కూడా సాధారణం కంటే తక్కువ వర్షపాతాన్ని నమోదు చేశాయి.

- బి) మరోవైపు, దక్షిణ పాకిస్తాన్, ఆగ్నేయాసియా మరియు ఈశాన్య చైనా 2022లో అధిక వర్షపాతాన్ని పొందాయి. సైబీరియా, ఈశాన్య ఆసియా, మధ్య భారతదేశం, భారతదేశం యొక్క పశ్చిమ కనుమలు, తూర్పు హిమాలయాలు (నేపాల్ మరియు భూటాన్) మరియు ఉత్తర చైనా యొక్క యెల్లో రివర్ వెంబడి ఉన్న ప్రాంతాలు మరియు పశ్చిమ టియన్ షాన్ (పశ్చిమ చైనాలోని ఎత్తైన పర్వత శ్రేణి) అసాధారణంగా అధిక వర్షపాతాన్ని నమోదు చేసింది.

- సి) భారతదేశంలోని పశ్చిమ కనుమలు మరియు ఖాసీ కొండలు మరియు దక్షిణ చైనా సముద్రం మరియు తూర్పు చైనా సముద్రం తీరం వెంబడి ఉన్న ప్రాంతాలు 2022లో అత్యధిక రోజువారీ అవపాతం మొత్తాలను నమోదు చేశాయి. ఇరాక్ మరియు ఇరాన్‌లోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో కూడా రోజువారీ అత్యధిక అవపాతం మొత్తాలకు సంబంధించి సానుకూల అసాధారణతలు కనుగొనబడ్డాయి. వార్షిక మొత్తం సాధారణం కంటే తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ తీవ్రమైన అవపాత సంఘటనలు కూడా సంభవించవచ్చని ఇది చూపిస్తుంది.

3) హిమానీనదాలు:

- ఎ) హిమానీనద సంవత్సరం 2021-22లో, ఎత్తైన శిఖర ఆసియా ప్రాంతంలోని 23 హిమానీనదాలు వాటి పదార్థంలో నిరంతర తగ్గింపును చూపించాయని ప్రాథమిక డేటా చూపిస్తుంది.
- బి) 2021-22 కాలంలో, 1959లో కొలతలు ప్రారంభమైనప్పటి నుండి తూర్పు టియన్ షాన్‌లోని ఉరుమ్కి గ్లేసియర్ నంబర్ 1 దాని రెండవ అత్యంత ప్రతికూల పదార్థ సమతుల్యతను నమోదు చేసింది.

4) తుఫానులు:

- ఎ) 2022లో, పశ్చిమ ఉత్తర పసిఫిక్ మహాసముద్రం మరియు దక్షిణ చైనా సముద్రం మీదుగా 34 నాట్లు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ గాలుల వేగంతో 25 పేరు పెట్టబడిన ఉష్ణమండల తుఫానులు ఏర్పడినవి.

సెప్టెంబర్ 18, 2022న జపాన్ లోని క్యూషు ప్రాంతంలో తీరాన్ని తాకిన నన్మడోల్ టైఫూన్, ఆ సంవత్సరంలో అత్యంత బలమైన ఉష్ణమండల తుఫాను. దాదాపు నాలుగు మిలియన్ల మంది ప్రజలను తరలించిందని చెప్పబడింది, అయితే ఇది 1,300 మందిని ప్రభావితం చేసింది, ఐదుగురిని చంపింది మరియు 2 బిలియన్ డాలర్ల కంటే ఎక్కువ విలువైన ఆర్థిక నష్టాన్ని కలిగించింది.

బి) 2022లో ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రంలో మూడు ఉష్ణమండల తుఫానులు మరియు 15 కల్లోల తుఫానులు (గాలుల వేగం 27 నాట్ల కంటే ఎక్కువ) ఏర్పడినవి.

5) వరదలు:

ఎ) జూన్ మరియు సెప్టెంబరు మధ్య 2022 వర్షాకాలంలో పాకిస్తాన్ లో తీవ్రమైన వరదలు సంభవించాయి. వరదల కారణంగా దేశ జనాభాలో దాదాపు 14% మంది నిరాశ్రయులయ్యారు, 1,730 మంది మరణించారు మరియు ఎనిమిది మిలియన్ల మంది నిరాశ్రయులయ్యారు. ఈ వరదలు 1.7 మిలియన్ హెక్టార్ల వ్యవసాయ భూమిని నాశనం చేశాయి, లక్షలాది మంది పేదరికం మరియు ఆహార అభిద్రవ వైపు నెట్టారు.

బి) భారీ రుతుపవనాలు ముఖ్యంగా ఈశాన్య భారతదేశాన్ని, అలాగే పొరుగున ఉన్న బంగ్లాదేశ్ ను ప్రభావితం చేశాయి, ఇక్కడ వరదల కారణంగా 2,000 మంది మరణించారు మరియు 1.3 మిలియన్ల మంది ప్రజలు ప్రభావితమయ్యారు. 2022లో భారతదేశాన్ని ప్రభావితం చేసిన అత్యంత ఘోరమైన ప్రకృతి వైపరీత్యం ఇదే.

6) కరువులు

ఎ) చైనా జనాభాలో మూడింట ఒక వంతుకు నివాస ప్రాంతమైన నైరుతి చైనాలోని యాంగ్జీ నదీ పరీవాహక ప్రాంతం 2022 వేసవిలో ఆరు దశాబ్దాలలో దాని అత్యంత దారుణమైన కరువును ఎదుర్కొంది. మధ్య-తూర్పు చైనాలో తీవ్రమైన వడగాల్పులు, మితమైన అవపాతం లోటు, కరువుకు కారణమైంది.

బి) యాంగ్జీ నది నుండి నీరు పంట నీటిపారుదల, రవాణా మరియు శక్తి ఉత్పత్తికి ఉపయోగించబడుతుంది మరియు కరువు వలన ప్రతిదానిపై ప్రభావం చూపింది. ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద జలవిద్యుత్ కేంద్రం అయిన శ్రీ గోర్జెస్ డ్యామ్ కూడా యాంగ్జీ నది వెంబడి ఉంది. 2022లో

చైనాలో కరువుల వల్ల సుమారుగా 7.6 బిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక నష్టం జరిగింది.

సి) 2022లో కరువు కారణంగా ప్రతికూలంగా ప్రభావితమైన మరొక ఆసియా దేశం ఇరాన్, ఇది వరుసగా మూడో సంవత్సరం కరువు. ఉర్మియా సరస్సు ఉపరితల వైశాల్యం గత మూడు దశాబ్దాలుగా 95% తగ్గిపోగా 2022లో కూడా తగ్గుదల కొనసాగింది.

7) భారతదేశంలో ఇతర తీవ్రమైన సంఘటనలు:

ఎ) భారతదేశం మరియు పాకిస్తాన్ మార్చి మరియు మే మధ్య రుతుపవనాల ముందు సీజన్లో అసాధారణంగా వేడిమి పరిస్థితులను ఎదుర్కొన్నాయి.

బి) ఇంకా, పిడుగులతో కూడిన మెరుపులు, ఇటీవలి సంవత్సరాలలో భారతదేశంలో అతిపెద్ద హంతకులలో ఒకటిగా మారాయి. మే 2022లో బీహార్ లో పిడుగుపాటుకు 34 మందికి పైగా మరణించారు.

8) ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రభావం:

ఎ) 2022లో వరదల వల్ల సంభవించిన ఆర్థిక నష్టాలు గత 20 ఏళ్లలో గమనించిన సగటు కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి. పాకిస్తాన్ (15 బిలియన్లకు పైగా), చైనా (5 బిలియన్లకు పైగా) మరియు భారతదేశంలో (4.2 బిలియన్లకు పైగా) అత్యంత ముఖ్యమైన నష్టాలు కనిపించాయి.

బి) ఆసియాలో కరువుతో సంబంధం ఉన్న ఆర్థిక నష్టాలు 2022లో 7.6 బిలియన్ డాలర్లుగా గుర్తించబడ్డాయి. ఇతర విపత్తుల విషయంలో, ఆర్థిక నష్టం స్వల్పంగా ఉంది. ముఖ్యంగా తుఫానుల విషయంలో, ఆసియా 3.3 బిలియన్లను కోల్పోయింది, ఇది 2002-2021 సగటు 16.2 బిలియన్ల కంటే దాదాపు 80% తక్కువ.

మాంగ్రూప్ సెల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, పశ్చిమ బెంగాల్ మడ పర్యావరణ వ్యవస్థ పరిరక్షణ కోసం అంతర్జాతీయ దినోత్సవం సందర్భంగా రాష్ట్రంలో 'మాంగ్రూప్ సెల్' 'ను ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించింది.

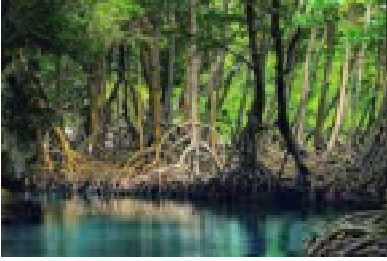
మరింత సమాచారం

1) భారతదేశంలోని దాదాపు 40% మడ అడవులకు పశ్చిమ బెంగాల్ నిలయం.

- 2) మడ కణం మడ చెట్ల పెంపకానికి సంబంధించిన కార్యాచరణ ప్రణాళికను కలిగి ఉంది.
- 3) ఇది నిర్వహణను కూడా చూస్తుంది మరియు ఎన్టీవోలతో సమన్వయం చేస్తుంది.
- 4) ఈ సెల్ ప్రైవేట్ మరియు అంతర్జాతీయ రంగాల నుండి కూడా నిధులను ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

మడ అడవుల గురించి

- 1) మడ అడవులు సముద్రతీర అంతరప్రవాహ జోన్లో నివసించే చెట్లు మరియు పొదల సమూహం.

- 2) సుమారు 80 రకాల మడ చెట్లు ఉన్నాయి. ఈ చెట్లన్నీ తక్కువ-ఆక్సిజన్ నేల ఉన్న ప్రదేశాలలో పెరుగుతాయి, ఇక్కడ నెమ్మదిగా కదిలే జలాల వలన మంచి అవక్షేపాలు పేరుకుపోతాయి.
- 3) మడ అడవులు భూమధ్యరేఖకు సమీపంలో ఉష్ణమండల మరియు ఉపఉష్ణమండల అక్షాంశాల వద్ద మాత్రమే పెరుగుతాయి ఎందుకంటే అవి గడ్డకట్టే ఉష్ణోగ్రతలను తట్టుకోలేవు.
- 4) అనేక మడ అడవులను వాటి దట్టమైన, చిక్కుబడి ఉన్న ఆసరా వేర్ల ద్వారా గుర్తించవచ్చు, దీని వలన చెట్లు నీటి పైన ఉన్న స్టిల్లీలపై నిలబడి ఉన్నట్లు కనిపిస్తాయి.
- 5) ఈ వేర్లు మడ అడవులు అలల యొక్క రోజువారీ పెరుగుదల మరియు పతనాలను నియంత్రించడానికి వీలుకల్పిస్తాయి. వేర్లు అలల కదలికలను కూడా నెమ్మదింపజేస్తాయి, దీని వలన నీటి నుండి అవక్షేపాలు స్థిరపడతాయి మరియు బురద దిగువన పేరుకుపోతాయి.
- 6) మడ అడవులు తీరప్రాంతాన్ని స్థిరీకరిస్తాయి, తుఫాను ఉపై నలు, ప్రవాహాలు, అలలు మరియు అలజడుల నుండి కోతను తగ్గిస్తాయి.
- 7) మడ అడవుల యొక్క సంక్లిష్టమైన వేరు వ్యవస్థ కూడా ఈ అడవులను చేపలు మరియు ఇతర జీవులకు ఆహారం మరియు మాంసాహారుల నుండి ఆశ్రయం పొందేలా చేస్తుంది.

- 8) వాటి నేలలు అత్యంత ప్రభావవంతమైన కార్బన్ సింక్లు, విస్తారమైన కార్బన్ ను వేరు చేస్తాయి.

పశ్చిమ కనుమలపై మాధవ్ గాడ్గిల్ నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మహారాష్ట్రలోని రాయ్ గడ్ జిల్లాలో కొండచరియలు విరిగిపడటంతో పశ్చిమ కనుమల పరిరక్షణపై 2011 డాక్టర్ మాధవ్ గాడ్గిల్ నివేదిక మళ్లీ ప్రచారంలోకి వచ్చింది.

నివేదిక ఏం చెబుతోంది?

- 1) 2010లో అప్పటి కేంద్ర పర్యావరణ మంత్రి, పర్యావరణ శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ మాధవ్ గాడ్గిల్ అధ్యక్షతన పశ్చిమ కనుమల పర్యావరణ నిపుణుల ప్యానెల్ ని నియమించారు. ఈ కమిషన్ తన 552 పేజీల నివేదికను ఆగస్టు 2011లో కేంద్రానికి సమర్పించింది.
- 2) ఆరు రాష్ట్రాలలో విస్తరించి ఉన్న 64 శాతం పశ్చిమ కనుమలను ఎకో సెన్సిటివ్ జోన్ 1, ఎకో సెన్సిటివ్ జోన్ 2 మరియు ఎకో సెన్సిటివ్ జోన్ 3 అని పిలవబడే పర్యావరణ సున్నిత మండలాలుగా వర్గీకరించాలని నివేదిక సిఫార్సు చేసింది. ఇది మొత్తం ప్రాంతాన్ని పర్యావరణ సున్నిత ప్రాంతం (ఎకాలాజికల్ సెన్సిటివ్ ఏరియా)గా గుర్తించాలని కూడా సిఫార్సు చేసింది.

చీతాల మరణాలపై ఆందోళన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మధ్యప్రదేశ్ లోని కునో నేషనల్ పార్క్ లో చీతాల మరణాలు ఎక్కువగా నమోదవుతున్నందున, ప్రాజెక్ట్ చీతా కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించే బాధ్యత కలిగిన నిపుణుల కమిటీ అన్ని చీతాలను క్షుణ్ణంగా వైద్య సమీక్ష చేయించాలని సిఫార్సు చేసింది.

ప్రాజెక్ట్ చీతా అంటే ఏమిటి?

- 1) ప్రాజెక్ట్ చీతా అనేది భారతదేశం యొక్క చీతా పునరావాస కార్యక్రమం మరియు ప్రపంచంలోనే అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైనది. తదుపరి దశాబ్దంలో, దాదాపు 35 చీతాలను స్వయం-స్థిరమైన జనాభాను స్థాపించే వరకు ప్రతి సంవత్సరం 5-10 జంతువులను తీసుకురావాలనేది

ప్రయత్నం. దక్షిణాఫ్రికా మరియు నమీబియాలోని చీతాలు కంచెతో కూడిన రిజర్వులలో నివసిస్తున్నట్లుగా కాకుండా, అవి సహజమైన, కంచె లేని, అటవీ పరిస్థితులలో పెరగాలని భారతదేశం యొక్క ప్రణాళిక.

- 2) నేటికీ, 11 చీతాలు నిజమైన అడవిలో ఉన్నాయి, వాటిలో నాలుగు 'బోమాస్' అని పిలువబడే ప్రత్యేకంగా రూపొందించిన ఒక చదరపు కిలోమీటరు ఎన్క్లోజర్లలో ఉన్నాయి. ఇవి ఈ జంతువులు భారతీయ పరిస్థితులకు అలవాటుపడటానికి సహాయపడతాయి. తీసుకురాబడిన జంతువులలో ఐదు మరియు భారతదేశంలో పుట్టిన నాలుగు పిల్లలలో మూడు చనిపోయాయి.

వైద్య సమీక్ష ఎందుకు అవసరం?

- 1) సూర్య అనే ముద్దుపేరు గల చీతా ఒకటి ఇటీవల కునో జాతీయ పార్కులో చనిపోయింది. జంతువును పరీక్షిస్తున్న పశువైద్యులకు దాని మెడపై మాగ్గోట్స్ సోకిన గాయం కనిపించింది. చీతా మెడపై అమర్చిన రేడియో కాలర్ పై కూడా మాగ్గోట్స్ లార్వా కనిపించింది. కాలర్ నుండి చీతా పరోక్షంగా అస్వస్థతకు గురయ్యే అవకాశం ఉంది. చీతాలు ధరించే కాలర్లు పాల్స్టెరిన్ తో తయారు చేయబడ్డాయి మరియు జంతువులను పర్యవేక్షించడంలో సహాయపడే రేడియో-ఫ్రీక్వెన్సీ ట్రాకింగ్ చిప్ తో అమర్చబడి ఉంటాయి. జంతువు యొక్క కదలికకు అంతరాయం కలిగించదని భావించినప్పటికీ, ఇది అడ్డంకులను కలిగిస్తుంది. దక్షిణాఫ్రికా చీతాలకు అలవాటు లేని వర్షాకాలం తేమ వలన గాయం ఏర్పడి ఉండవచ్చు. కాలర్ ఉన్న ప్రదేశంలో జంతువు తనను తాను శుభ్రంగా నాక్సాలేట్ ఉండవచ్చు, ఇది పరాన్నజీవులు గాయం లోపల ప్రాణాంతకంగా ఉండేలా చేస్తుంది.
- 2) భారతదేశంలో సింహాలు, పులి, చీతాపులులు, ఏనుగులలో రేడియో-కాలర్ ను అమర్చడం అనేది చాలా సాధారణమైన పద్ధతి అని మరియు అలాంటి ఇన్వెక్షన్లతో వాటికి ఎప్పుడూ సంబంధం లేదని అనుభవజ్ఞులైన అటవీ అధికారులు పేర్కొంటున్నారు.
- 3) గాయం ద్వారా ఆఫ్రికన్ జంతువు పరాన్నజీవులకు గురికావచ్చని ఒక పరికల్పన కూడా ఉంది, భారతీయ పెద్ద-పిల్లలు కూడా సాధారణంగా నిరోధకతను కలిగి ఉంటాయి.

- 4) ఈ అంశాలను పరిశోధించడానికి, జీవించి ఉన్న అన్ని జంతువులను క్షుణ్ణంగా శారీరక పరీక్షకు గురిచేయాలని నిపుణుల కమిటీ సిఫార్సు చేసింది. ఇందులో వారి కాలర్లను తొలగించడం, కణజాల నమూనాలను తీసుకోవడం మరియు పరాన్నజీవుల కోసం తనిఖీ చేయడం వంటివి ఉంటాయి. దీనినర్థం స్వేచ్ఛా-శ్రేణి జంతువులన్నింటినీ తిరిగి బంధించడం మరియు వాటిని పరీక్షించడం. ఇది నుదీర్చవలసిన, శ్రమతో కూడిన వ్యాయామం. ఇది చివరికి, చీతా ప్రాజెక్ట్ యొక్క భవిష్యత్తును కూడా గణనీయంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.

ప్రపంచ గిబ్బన్ నెట్వర్క్ (జిబిఎన్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, చైనాలోని హైనాన్ ప్రావిన్స్ లో హూలాక్ గిబ్బన్ ను పరిరక్షించడానికి ప్రపంచ గిబ్బన్ నెట్వర్క్ యొక్క మొదటి సమావేశం జరిగింది.

గిబ్బన్ గురించి

- 1) గిబ్బన్లు అన్ని కోతులలో చిన్నవి మరియు వేగవంతమైనవి. హూలాక్ గిబ్బన్, భారతదేశం యొక్క ఈశాన్య ప్రాంతానికి ప్రత్యేకమైనది. ఇది ఆగ్నేయాసియాలోని ఉష్ణమండల మరియు ఉపఉష్ణమండల అడవులలో కనిపించే 20 జాతుల గిబ్బన్లలో ఒకటి.
- 2) గిబ్బన్లు ఇతర కోతుల మాదిరిగానే విభిన్న వ్యక్తిత్వాలు మరియు బలమైన కుటుంబ బంధాలు కలిగిన అత్యంత తెలివైన జీవులు. 1900 నుండి, గిబ్బన్ విస్తరణ మరియు వాటి సంఖ్య గణనీయంగా తగ్గింది, ఉష్ణమండల వర్షావర్షాలలో చిన్న జనాభా మాత్రమే మిగిలిపోయింది.
- 3) గిబ్బన్లు వాటి శక్తివంతమైన స్వర ప్రదర్శనలకు ప్రసిద్ధి చెందాయి మరియు ప్రారంభంలో అస్సాంలో కనుగొనబడ్డాయి. అవి పగలు జీవులు మరియు వృక్షసంబంధమైనవి. అవి సర్వభక్షకులు.

భారతదేశంలో హూలాక్ గిబ్బన్

- 1) భారతదేశంలో కనిపించే ఏకైక ఏప్ హూలాక్ గిబ్బన్.
- 2) ఇది తూర్పు బంగాదేశ్, భారతదేశం, మయన్మార్ మరియు నైరుతి చైనాకు చెందినది.
- 3) భారతదేశంలో, అవి బ్రహ్మపుత్ర విస్తరణ సరిహద్దుగా ఉ

న్న ఈశాన్య భారతదేశంలోని ఏడు రాష్ట్రాలకు పరిమితం చేయబడ్డాయి.

- 4) అవి ఒక చెట్లలో నివసించే జాతులను ఏర్పరుస్తాయి మరియు ఈశాన్య భారతదేశంలోని సతత హరిత అడవుల పందిరిలో నివసించడానికి ఇష్టపడతాయి.
- 5) అవి తమ పొడవాటి ముందరి కాళ్లను వేలాడుతూ మరియు కొమ్మ నుండి కొమ్మకు దూకుతూ పందిరి మీదుగా ప్రయాణిస్తాయి. దీనితో పాటు, అవి తమ బిగ్గరగా ఉండే హెలాలో కాలకు (వాటి పేరు “హూలాక్” అని దీని నుండే వచ్చింది) మరియు ఒక సమూహంలోని మగ మరియు ఆడ రెండూ పాల్గొనే యుగళగీతాలకు ప్రసిద్ధి చెందాయి.
- 6) ప్రారంభంలో, జంతుశాస్త్రజ్ఞులు భారతదేశంలోని ఈశాన్య ప్రాంతంలో రెండు రకాల హూలాక్ గిబ్బన్లు ఉన్నాయని విశ్వసించారు. అవి: తూర్పు మరియు పశ్చిమ హూలాక్ గిబ్బన్లు. 2021లో, హైదరాబాద్‌లోని సెంటర్ ఫర్ సెల్యూలర్ అండ్ మాలిక్యులర్ బయాలజీ (సిసిఎమ్బి) నిర్వహించిన ఒక అధ్యయనం భారతదేశంలో వాస్తవానికి ఒకే జాతి గిబ్బన్ ఉందని జన్యు విశ్లేషణ ద్వారా రుజువైంది.

అకిరా రాన్సమ్‌వేర్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కేంద్ర ప్రభుత్వ కంప్యూటర్ ఎమర్జెన్సీ రెస్పాన్స్ టీమ్ (సెర్ట్-ఇన్) అకిరా అనే కొత్త రాన్సమ్‌వేర్ యొక్క ఆవిర్భావాన్ని తెలియజేస్తూ ఒక సలహాను జారీ చేసింది.
- 2) రాన్సమ్‌వేర్ అనేది ఒక రకమైన మాల్వేర్. ఇది డేటాను దొంగిలించడానికి కంప్యూటర్ సిస్టమ్‌ల అనధికార యాక్సెస్ పొందడానికి ఉపయోగించే సాఫ్ట్‌వేర్. ఈ డేటాను సైబర్ నేరగాళ్లు డబ్బు వసూలు చేయడం కోసం ఉపయోగించవచ్చు.
- 3) అకిరా విండోస్ మరియు లినక్స్ ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్‌లలో పనిచేసే కంప్యూటర్ సిస్టమ్‌లను లక్ష్యంగా చేసుకుంటుంది మరియు నెట్‌వర్క్‌లలో పార్శ్వంగా వ్యాపిస్తుంది.
- 4) ప్రభుత్వం జారీ చేసిన సలహా ప్రకారం, అకిరా వ్యక్తిగత డేటాను దొంగిలించి, దానిని ఎన్‌క్రిప్ట్ చేసి, ఆపై బాధితుల

నుండి డబ్బు వసూలు చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. ఒకవేళ వినియోగదారు చెల్లించడానికి నిరాకరిస్తే, వారి డేటాను డార్క్ వెబ్‌లో విడుదల చేస్తామని రాన్సమ్‌వేర్ హాకర్స్ బెదిరిస్తారు.

గ్రామీణ భారతంలో ఎలిమెంటరీ విద్యాస్థితిగతుల నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ తాజాగా, “స్టేట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్ ఇన్ రూరల్ ఇండియా” నివేదికను కేంద్ర విద్యాశాఖ మంత్రి విడుదల చేశారు.

నివేదిక గురించి

- 1) ఇది ట్రాన్స్‌ఫార్మ్ రూరల్ ఇండియా మరియు శంభోధి రీసెర్చ్ అండ్ కమ్యూనికేషన్స్ మధ్య సహకారంతో డెవలప్‌మెంట్ ఇంటిలిజెన్స్ యూనిట్ (డిఐయూ) నిర్వహించిన సర్వే ఆధారంగా రూపొందించబడింది.
- 2) ఇది 21 రాష్ట్రాల్లోని గ్రామీణ వర్గాలలో ఆరు నుండి 16 సంవత్సరాల వయస్సు గల పాఠశాల పిల్లల 6,229 మంది తల్లిదండ్రుల ప్రతిస్పందనలను పరిగణనలోకి తీసుకుంది.
- 3) సర్వే చేసిన 6,229 మంది తల్లిదండ్రులలో, 6,135 మంది పాఠశాలకు వెళ్లే పిల్లల తల్లిదండ్రులు ఉన్నారు, 56 మంది పిల్లలు బడి మానేసినవారి తల్లిదండ్రులు మరియు 38 మంది ఎప్పుడూ పాఠశాలలో చేరని పిల్లల తల్లిదండ్రులు ఉన్నారు.

కొన్ని ముఖ్యాంశాలు

1) వినియోగదారుల డేటా:

- ఎ) ఎక్కువ మంది పిల్లలు చదువుల కోసం కాకుండా వినోదం కోసం స్మార్ట్‌ఫోన్‌లను ఉపయోగిస్తున్నారని వెల్లడించింది.
- బి) గ్రామీణ భారతదేశంలోని 49.3% మంది విద్యార్థులకు స్మార్ట్‌ఫోన్‌లు అందుబాటులో ఉన్నాయి.
- సి) అయినప్పటికీ, గాడ్జెట్‌లకు ప్రాప్యత కలిగి ఉన్న పిల్లలలో, 76.7% మంది వీడియో గేమ్‌లు ఆడేందుకు మొబైల్ ఫోన్‌లను ప్రధానంగా ఉపయోగించారని వారి తల్లిదండ్రులు చెప్పారు.

2) ఇంటర్నేషనల్ నేర్చుకునే వాతావరణం:

- ఎ) 40 శాతం మంది తల్లిదండ్రులు పాఠశాల పుస్తకాలకు మించి ఇంటి వద్ద వయస్సుకి తగిన రీడింగ్ మెటీరియల్స్ అందుబాటులో ఉన్నాయని సర్వే వెల్లడించింది.
- బి) కేవలం 40 శాతం మంది తల్లిదండ్రులు మాత్రమే తమ పిల్లలతో తమ పాఠశాల అభ్యాసం గురించి రోజువారీ సంభాషణలలో పాల్గొంటారు, అయితే 32 శాతం మంది వారానికి కొన్ని రోజులు అలాంటి చర్చలు జరుపుతారు.

3) తల్లిదండ్రుల భాగస్వామ్యం:

- ఎ) 84% మంది తల్లిదండ్రులు పాఠశాలలో తల్లిదండ్రుల-ఉపాధ్యాయుల సమావేశాలకు క్రమం తప్పకుండా హాజరవుతారని పేర్కొన్నారు.
- బి) తల్లిదండ్రులు సమావేశాలకు హాజరుకాకపోవడానికి మొదటి రెండు కారణాలు తక్కువ నోటీసు సమయం మరియు సుముఖత లేకపోవడం.

4) డ్రాపౌట్ మరియు బడి బయట పిల్లలకు కారణాలు:

- ఎ) బడి మానేసిన 56 మంది విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులలో, 36.8 శాతం మంది తమ కుమార్తెల డ్రాపౌట్ కు కుటుంబ సంపాదనకు సహకరించాల్సిన అవసరం ఉందని పేర్కొన్నారు.
- బి) అబ్బాయిలకు సంబంధించి, 71.8 శాతం మంది చదువుపై ఆసక్తి లేకపోవడం డ్రాపౌట్ కు ప్రాథమిక కారణంగా వారి తల్లిదండ్రులు పేర్కొన్నారు.

హవానా సిండ్రోమ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, బెంగళూరు నివాసి ఒకరు దాఖలు చేసిన పిటిషన్ కు ప్రతిస్పందనగా, భారతదేశంలో 'హవానా సిండ్రోమ్' విషయాన్ని పరిశీలిస్తామని కేంద్ర ప్రభుత్వం కర్ణాటక హైకోర్టుకు తెలిపింది.
- 2) భారతదేశంలో హవానా సిండ్రోమ్ పై విచారణ మరియు భారతదేశంలో అధిక పౌనఃపున్యం గల మైక్రోవేవ్ ట్రాన్స్ మిషన్ ను నిరోధించడం కోసం మాండమన్ రిటన్ ను అభ్యర్థిస్తూ పిటిషన్ కోర్టును ఆశ్రయించారు.

హవానా సిండ్రోమ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) హవానా సిండ్రోమ్ అనేది యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఇంటెలిజెన్స్ మరియు వివిధ దేశాలలోని ఎంబెసీ అధికారులు

అనుభవించినట్లు చెప్పబడే మానసిక ఆరోగ్య లక్షణాల సమితిని సూచిస్తుంది. 'సిండ్రోమ్' అనే పదానికి కేవలం లక్షణాల సమితి అని అర్థం. ఇది ఒక ప్రత్యేకమైన వైద్య పరిస్థితి అని కాదు, కానీ సాధారణంగా కలిసి అనుభవించే లక్షణాల సమితి, దీని మూలాలను నిర్ధారించడం కష్టం.

- 2) హవానా సిండ్రోమ్ అని పిలవబడేది సాధారణంగా బయటి ఎటువంటి శబ్దం లేకున్నా కొన్ని శబ్దాలను వినడం, వికారం, వెర్రిగో మరియు తలనొప్పి, జ్ఞాపకశక్తి కోల్పోవడం మరియు బ్యాలెన్స్ సమస్యలు వంటి లక్షణాలను కలిగి ఉంటుంది.

- 3) పేరు సూచించినట్లుగా, ఇది 2016 చివరిలో క్యూబాలో దాని మూలాలను గుర్తించబడినది. 2015లో రెండు దేశాల మధ్య సంబంధాలు సాధారణీకరించబడిన తర్వాత యూఎస్ క్యూబా రాజధాని నగరం హవానాలో దాని రాయబార కార్యాలయాన్ని ప్రారంభించిన ఒక సంవత్సరం తర్వాత ఇది జరిగింది. కొంతమంది యూఎస్ ఇంటెలిజెన్స్ అధికారులు మరియు రాయబార కార్యాలయంలోని సిబ్బంది సభ్యులు వారి మెదడులో అకస్మాత్తుగా ఒత్తిడిని తర్వాత నిరంతర తలనొప్పి, దిక్కుతోచని భావన మరియు నిద్రలేమిని అనుభవించడం మొదలైంది.

బాధితుల వైద్య పరీక్షల ప్రకారం, వారు అధిక శక్తితో కూడిన మైక్రోవేవ్ లకు గురికావడం లేదా నాడీ వ్యవస్థకు అంతరాయం కలిగించవచ్చని సూచించడం ప్రారంభమైంది. ఇది మెదడు లోవల ఒత్తిడిని కలుగజేసిందని చెప్పబడింది, ఇది ధ్వని వినిపించే అనుభూతిని కలిగిస్తుంది. అధిక శక్తితో వనిచేసే మైక్రోవేవ్ లను ఎక్కువగా బహిర్గతం చేయడం వల్ల శరీరం యొక్క సమతుల్య భావనకు అంతరాయం కలిగించడమే కాకుండా జ్ఞాపకశక్తిపై ప్రభావం చూపుతుందని మరియు మెదడు శాశ్వతంగా దెబ్బతింటుందని కూడా చెప్పబడింది. మొబైల్ ఫోన్ ల నుండి కూడా తక్కువ స్థాయి మైక్రోవేవ్ లు విడుదలవుతాయి కానీ అవి లక్ష్యం చేసుకుని ప్రయోగించబడవు.

అధిక శక్తితో కూడిన మైక్రోవేవ్ ల కిరణాలు ఒక ప్రత్యేక గాడ్జెట్ ద్వారా పంపబడ్డాయని అనుమానించబడింది, దీనిని అమెరికన్లు "మైక్రోవేవ్ వెపన్" అని పిలిచేవారు.

జూలై 2023 నాటికి, భారతదేశంలో 2021 సంఘటన మాత్రమే సింగిల్ సెక్షన్ సంభవించినట్లు నివేదించబడింది.

ఐసీఎంఆర్ హ్యూమన్ ఛాలెంజ్ స్టడీస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ఐసీఎంఆర్ బయోఎథిక్స్ యూనిట్ భారతదేశంలో హ్యూమన్ ఛాలెంజ్ స్టడీస్ అని కూడా పిలువబడే నియంతృత్వ మానవ సంక్రమణ అధ్యయనాలు (కంట్రోల్డ్ హ్యూమన్ ఇన్ ఫెక్షన్ స్టడీస్ - సిహెచ్ఐఎస్) యొక్క నైతిక ప్రవర్తనకు సంబంధించి ఏకాభిప్రాయ విధాన ప్రకటనను విడుదల చేసింది.
- 2) ఏకాభిప్రాయ విధాన ప్రకటన జూలై 17 నుండి ఆగస్టు 16, 2023 వరకు ఒక నెల పాటు ప్రజల నుండి అభిప్రాయ మార్పిడి కోసం ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రీసెర్చ్ (ఐసీఎంఆర్) వెబ్సైట్లో పోస్ట్ చేయబడింది.

ఎలక్ట్రానిక్ సిగరెట్లు (ఈ-సిగరెట్లు)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ఈ-సిగరెట్లపై నిషేధ ఉల్లంఘనలను రిపోర్టు చేయడానికి ఆన్లైన్ పోర్టల్ను ప్రారంభించింది.

మరింత సమాచారం

- 1) 2019లో అమల్లోకి వచ్చిన ఎలక్ట్రానిక్ సిగరెట్ల నిషేధం (ఉత్పత్తి, తయారీ, దిగుమతి, ఎగుమతి, రవాణా, అమ్మకం, పంపిణీ, నిల్వ మరియు ప్రకటన) చట్టం (హె) కింద భారత ప్రభుత్వం ఈ-సిగరెట్లను నిషేధించింది.
- 2) అధికారిక నిషేధం ఉన్నప్పటికీ, సిగరెట్ దుకాణాలు మరియు వివిధ ఆన్లైన్ మార్కెట్లలో ఈ-సిగరెట్లు మరియు వేప్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి. చట్టం ప్రకారం ఉల్లంఘనలను నివేదించడానికి ఆన్లైన్ పోర్టల్ ప్రారంభించబడింది.

ఎలక్ట్రానిక్ సిగరెట్లు (ఈ-సిగరెట్లు) అంటే ఏమిటి?

- 1) ఈ -సిగరెట్లు అనేవి సాధారణంగా నికోటిన్ కలిగి ఉండే ద్రవాన్ని వేడి చేయడం ద్వారా ఏరోసోల్ను ఉత్పత్తి చేసే విద్యుత్ పరికరాలు. ఈ ద్రవంలో సాధారణ సిగరెట్లలోని వ్యసనపూరిక పదార్థం అయిన నికోటిన్

తో సహా రుచి పదార్థాలు మరియు ఏరోసోల్ను తయారు చేయడంలో సహాయపడే ఇతర రసాయనాలు ఉంటాయి. వినియోగదారులు ఈ ఏరోసోల్ను వారి ఊపిరితిత్తులలోకి పీల్చుకుంటారు.

- 2) ఇ-సిగరెట్లను “ఇ-సిగ్నెట్,” “ఇ-హుక్యాన్,” “మోడ్స్,” “వేప్ పెన్స్,” “వేప్స్,” “ట్యాంక్ సిస్టమ్స్” మరియు “ఎలక్ట్రానిక్ నికోటిన్ డెలివరీ సిస్టమ్స్ (ఎండ్స్)” అని కూడా పిలుస్తారు.
- 3) సాధారణ సిగరెట్ల కంటే ఈ-సిగరెట్ తక్కువ హానికరం, ఎందుకంటే అవి సాధారణ సిగరెట్ల నుండి వచ్చే పొగలో 7000 రసాయనాల ప్రాణాంతక మిశ్రమం కంటే తక్కువ విషపూరిత రసాయనాలతో కూడిన ఏరోసోల్ను కలిగి ఉంటాయి.

ఇ-సిగరెట్ల సమస్య ఏమిటి?

- 1) ఈ ఉత్పత్తి పేలిపోయే అవకాశాలు (సంఘటనలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా నివేదించబడ్డాయి) మరియు ఇ-సిగరెట్ లోపల ఉన్న ద్రవం పొరబాటున లోపలికి వెళితే మరణం సంభవించే పరిస్థితులు ఉన్నాయి.
- 2) అవి నికోటిన్, సీసం వంటి భారీ లోహాలు, అస్థిర కర్బన సమ్మేళనాలు మరియు క్యాన్సర్ కారక కారకాలు వంటి కొన్ని హానికరమైన పదార్థాలను కలిగి ఉంటాయి. ఒక అధ్యయనం ప్రకారం, ఇవి రోగనిరోధక శక్తిని దెబ్బతీస్తాయి, ఊపిరితిత్తులలోని కణాలను నాశనం చేస్తాయి మరియు వాపును కలిగిస్తాయి.
- 3) ఈ ఉత్పత్తులు తగిన లేదా కొన్నిసార్లు సరైన ఆరోగ్య హెచ్చరికలు లేకుండా విక్రయించబడతాయి. చాలా ఇ-కామర్స్ వెబ్సైట్లు ఈ-సిగరెట్లను ధూమపానం మానేయడానికి వీలు కల్పించే చికిత్సా ఉత్పత్తులుగా విక్రయిస్తాయి.

ఆహార సంక్షోభాలపై ప్రపంచ రిపోర్ట్ (జి.ఆర్.ఎఫ్.సి) 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) 2022లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 691 మిలియన్ల నుండి 783 మిలియన్ల మంది ప్రజలు ఆకలితో బాధపడుతున్నారని ఇటీవల విడుదల చేసిన ఆహార సంక్షోభాలపై ప్రపంచ రిపోర్ట్ (గ్లోబల్ రిపోర్ట్ ఆన్ ఫుడ్ క్రైసిస్) 2023 అంచనా వేసింది. రెండు మహమ్మారి

సంవత్సరాల్లో ఆహార అభివృద్ధిలో పెరుగుదల నమోదు కానప్పటికీ, 2022 డేటా, మహమ్మారి ముందు 2019 డేటా కంటే చాలా ఎక్కువ స్థాయిలను చూపుతుంది.

- 2) ఈ సంవత్సరం నివేదిక ఈ అంచనాపై ప్రభావం చూపిన చారిత్రక క్షణాలను నమోదు చేసింది. అవి - ఒక మహమ్మారి మరియు తదుపరి ఆర్థిక సంక్షోభం, యుద్ధం (ఉక్రెయిన్‌లో), పెరుగుతున్న ఆహార మరియు వ్యవసాయ కారకాల ధరలు.
- 3) ఆహార సంక్షోభాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రపంచ నెట్‌వర్క్‌కు మద్దతుగా ఆహార భద్రత సమాచార నెట్‌వర్క్ ద్వారా ఈ నివేదిక రూపొందించబడింది మరియు దేశాల్లో తీవ్రమైన ఆహార అభివృద్ధి యొక్క ఉమ్మడి ఏకాభిప్రాయ-ఆధారిత అంచనాను సాధించడానికి 16 మంది భాగస్వాములను కలిగి ఉంటుంది.

ఆహార భద్రత అంటే ఏమిటి?

- 1) 1996 ప్రపంచ ఆహార సదస్సు నుండి “చురుకైన మరియు ఆరోగ్యకరమైన జీవితం కోసం ఆహార అవసరాలు మరియు ఆహార ప్రాధాన్యతలకు తగినట్లుగా ప్రజలందరికీ, అన్ని సమయాల్లో, తగినంత, సురక్షితమైన మరియు పోషకమైన ఆహారం కొరకు భౌతిక మరియు ఆర్థిక ప్రాప్యత కలిగి ఉండటం” ఆహార భద్రతగా నిర్వచించబడింది.
- 2) జనాభాలో మితమైన లేదా తీవ్రమైన ఆహార అభివృద్ధి విస్తరణ అనునది ఆహార అభివృద్ధి అనుభవ స్కేల్ (ఫుడ్ ఇన్సెక్యూరిటీ ఎక్స్ పీరియెన్స్ స్కేల్- ఎఫ్ఐఈఎస్) పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

కనుగొన్న కీలక ఫలితాలు ఏమిటి?

- 1) ప్రపంచ స్థాయిలో ఆకలి మరింత ప్రమాదకర మార్గంలో లేదు కానీ ఇప్పటికీ కోవిడ్ మహమ్మారికి ముందు ఉన్న స్థాయిల కంటే చాలా ఎక్కువగా ఉంది మరియు సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యం 2- సున్నా ఆకలి ను సాధించే దిశగా ప్రపంచం చాలా దూరంలో ఉంది అని ఈ ప్రపంచ నివేదిక పేర్కొంది.
- 2) ఇది అంచనా వేయబడిన సంవత్సరానికి ముందు మరియు ప్రపంచ సందర్భాలను నిర్ణయిస్తుంది, ముఖ్యంగా పట్టణీకరణ యొక్క పెరుగుతున్న దృగ్విషయం మరియు ఆహార భద్రతపై దాని ప్రభావాలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపుతుంది.

- 3) నివేదిక ప్రకారం, ఎఫ్ఐఈఎస్ యొక్క కొత్త అంచనాలు 2022కి ప్రపంచ స్థాయిలో ఆహార అభివృద్ధిపై ఎటువంటి పురోగతి సాధించలేదని నిర్ధారిస్తుంది. 2019 నుండి 2020 వరకు గణనీయమైన పెరుగుదలను అనుసరించి, మితమైన లేదా తీవ్రమైన ఆహార అభివృద్ధి యొక్క ప్రపంచ ప్రాబల్యం పరుసగా రెండవ సంవత్సరం మారలేదు, కానీ కోవిడ్-19-మహమ్మారికి ముందు ఉన్న స్థాయిల కంటే చాలా ఎక్కువగా ఉంది.

2022లో, 2.4 బిలియన్ల మందికి తగిన ఆహారం అందుబాటులో లేదని అంచనా. ఇది 2019 కంటే ఇప్పటికీ 391 మిలియన్ల మంది ఎక్కువ.

- 4) పోషకాహారలోపం యొక్క ప్రాబల్యం అనే మరొక కొలతతో కొలవబడే “ప్రపంచ ఆకలి” 2021 నుండి 2022 వరకు సాపేక్షంగా మారలేదు, కానీ మరలా ఇది కోవిడ్-19-మహమ్మారికి ముందు ఉన్న స్థాయిల కంటే చాలా ఎక్కువగా ఉంది, ఇది 2019లోని 7.9% తో పోలిస్తే 2022లో ప్రపంచ జనాభాలో 9.2% మందిని ప్రభావితం చేసింది.

- 5) అయినప్పటికీ, ఐదేళ్లలోపు పిల్లలలో వారి వయస్సుకు తగిన పెరుగుదల చాలా తక్కువగా ఉండే పరిస్థితిగా నిర్వచించబడిన మరొక కీలకమైన కొలత అయిన “స్టంటింగ్” 2000లో 204.2 మిలియన్ల నుండి 2022లో 148.1 మిలియన్లకు క్రమంగా క్షీణించింది. అదే సమయంలో, తగినంత పోషకాహారం తీసుకోవడం లేదా శోషణ కారణంగా పిల్లల వేస్టింగ్, 2000లో 54.1 మిలియన్ల నుండి 2022లో 45 మిలియన్లకు తగ్గింది. అధిక బరువు లేదా ఊబకాయం ఉన్న పిల్లల పరంగా, ఈ అధ్యయనం 2000లో 5.3% (33 మిలియన్) నుండి 2022లో 5.6% (37 మిలియన్లు) కు గణనీయమైన పెరుగుదలను సూచించింది.

- 6) ఈ సంవత్సరం నివేదికలో సమర్పించబడిన సవరించిన విశ్లేషణ 2020లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 3.2 బిలియన్ల మంది ఆరోగ్యకరమైన ఆహారాన్ని పొందలేకపోయారని చూపిస్తుంది, 2021లో స్వల్ప మెరుగుదల ఉంది. 2019 మరియు 2021 మధ్య ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం ధర 6.7% పెరిగింది. ఇది 2030లో దాదాపు 600 మిలియన్ల

మంది ప్రజలు దీర్ఘకాలికంగా పోషకాహార లోపంతో బాధపడుతున్నారని కూడా అంచనా వేసింది.

మున్నుండు పరిష్కారాలు ఏమిటి?

- 1) ఆరోగ్యకరమైన ఆహార వదార్థాలకు ప్రాప్యతను ప్రారంభించడానికి కీలకమైన ఆరోగ్యకరమైన ఆహార ఔట్‌లెట్‌లకు మద్దతు ఇవ్వడం. తాజా మరియు తక్కువ ప్రాసెస్ చేయబడిన ఆహారాలను ఎక్కువ మొత్తంలో విక్రయించేలా దుకాణాలను ప్రోత్సహించడానికి విధానపరమైన ప్రోత్సాహకాలు అవసరం. పోషక భద్రత మరియు వీధి ఆహారం నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి బహుళ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు నియంత్రణ అంతరాలను పరిష్కరించాలని నివేదిక పిలుపునిచ్చింది.
- 2) ఈ నివేదిక సుదూర పొలాలు మరియు వ్యాపారాలను ప్రధాన రహదారి నెట్‌వర్క్‌లకు అనుసంధానించడానికి నాణ్యమైన గ్రామీణ మరియు ఫీడ్‌ర్ రోడ్‌లతో సహా గ్రామీణ మౌలిక సదుపాయాలను నిర్మించాలని కూడా సూచిస్తుంది.
- 3) ప్రధానంగా చిన్న పొలాలు మరియు గిడ్డంగులు, శీతల నిల్వలు, ఆధారవడదగిన విద్యుదీకరణ, డిజిటల్ సాధనాలకు మరియు నీటి సరఫరా వంటి చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమల మధ్య అనుసంధానాలకు ఇతర ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు మద్దతు ఇవ్వాలి.
- 4) ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం అందుబాటులోకి మరియు అందరికీ అందుబాటు స్థాయిలో ఉండేలా చేయడానికి అవసరమైన విధానాలను అమలు చేయడంలో ప్రభావవంతంగా నిరూపించబడిన బహుళస్థాయి మరియు బహుళ-భాగస్వామ్య యంత్రాంగాలను ప్రభావితం చేయడంలో ప్రాథమిక పాత్రధారులుగా “స్థానిక ప్రభుత్వాల పాత్ర”ను ఇది అనేక సార్లు నొక్కి చెబుతుంది.

ఓరల్ పోలియో వ్యాక్సిన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) పోలియో టీకా కార్యక్రమం 1988లో ప్రారంభించబడినప్పటి నుండి ప్రపంచవ్యాప్తంగా 99.9% పోలియో కేసుల ప్రాబల్యాన్ని విజయవంతంగా తగ్గించింది.

- 2) అయితే, ఇటీవల, ఒక దశాబ్దానికి పైగా పోలియో-రహితంగా ఉన్న యూఎస్, యుకె, ఇజ్రాయెల్ మరియు కొన్ని ఇతర దేశాలు టీకాలు వేయని కొందరు వ్యక్తులలో పోలియో కేసులను నివేదించాయి. ఆ దేశాలు పోలియోవైరస్ యొక్క నిశ్శబ్ద మరియు విస్తృత ప్రసారాన్ని కూడా నివేదించారు.

ఓరల్ పోలియో వ్యాక్సిన్ (ఓపివి) అంటే ఏమిటి?

- 1) పోలియోవైరస్ లు ఎంటిరో వైరస్ లు. ఇవి ప్రధానంగా మల-నోటి మార్గం ద్వారా వ్యాపిస్తాయి. కాబట్టి నీరు, పారిశుధ్యం మరియు పరిశుభ్రత మౌలిక సదుపాయాలు అద్భుతంగా ఉన్న దేశాలలో వాటి నిశ్శబ్ద వ్యాప్తి ఆందోళనలను పెంచుతున్నది. ఇది ప్రపంచ పోలియో నిర్మూలన కార్యక్రమం (ఇనిషియేటివ్) కి కొత్త కోణాన్ని జోడించింది.
- 2) వివిధ రకాల పెర్ఫార్మెంట్ పోలియో వ్యాక్సిన్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి. ఒకటి ఓరల్ పోలియో వ్యాక్సిన్ (ఓపివి) మరియు లైవ్ అటెన్యూయేటెడ్ వ్యాక్సిన్, అంటే ఇది వ్యాధిని కలిగించకుండా మానవ శరీరంలో రోగనిరోధక ప్రతిస్పందనను ప్రేరేపించడానికి బలహీనమైన పోలియోవైరస్‌లను కలిగి ఉంటుంది (మూడు రకాలు - 1, 2 మరియు 3).
- 3) చవకైనది మరియు సులభంగా నిర్వహించడంతోపాటు, ఓపివి యొక్క పెద్ద ప్రయోజనం ఏమిటంటే ఇది అన్న వాహిక లోపలి పొరలో (మ్యూకోసల్ ఇమ్యూన్ రెస్పాన్స్ అని పిలుస్తారు) బలమైన రోగనిరోధక ప్రతిస్పందనను ప్రేరేపిస్తుంది. ఈ ప్రతిస్పందన వైరస్ యొక్క ప్రవేశ స్థానం వద్ద బలమైన కాపలాదారులా ఉంటుంది మరియు వ్యాధిని నివారించడంలో అలాగే వైరస్ యొక్క వ్యక్తి నుండి వ్యక్తికి వ్యాప్తిని నిరోధించడంలో అద్భుతమైనది. శ్లేష్మ పొర రోగనిరోధక ప్రతిస్పందన రక్తంలో ముఖ్యమైన రోగనిరోధక ప్రతిస్పందనకు అదనంగా ఉంటుంది (దైహిక రోగనిరోధక ప్రతిస్పందన).
- 4) టీకాకు అవసరమైన “సీడ్ వైరస్” అటెన్యూయేటెడ్ (బలహీనమైన రూపం) వైరస్ కాబట్టి ఓపివిని తయారు చేయడం కూడా సులభంబీ పరిశోధకులు ఏ దశలోనూ వైల్డ్ వైరస్‌ను ఉపయోగించాల్సిన అవసరం లేదు.

మహిళా సాధికారతపై ఐరాస నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, రువాండాలోని కిగాలీలో జరిగిన ఉమెన్ డెలివర్ కాన్ఫరెన్స్‌లో మహిళలు మరియు బాలికల మానవ అభివృద్ధిలో పురోగతికి సంబంధించిన కొత్త ప్రపంచ నివేదికను విడుదల చేశారు.

మరింత సమాచారం

- 1) నివేదికను రెండు ఐరాస ఏజెన్సీలు సంయుక్తంగా రూపొందించాయి అవి %--% యుఎన్ విమెన్ మరియు ఐరాస అభివృద్ధి కార్యక్రమం.
- 2) 114 దేశాల నుండి డేటా క్రోడీకరించబడింది మరియు మహిళా సాధికారత సూచీ (ఉమెన్స్ ఎంపవర్మెంట్ ఇండెక్స్) మరియు ప్రపంచ లింగ సమానత్వ సూచీ (గ్లోబల్ జెండర్ ష్టారిటీ ఇండెక్స్) యొక్క జంట సూచికల ఆధారంగా వాటిని విశ్లేషించింది.
- ఎ) మహిళా సాధికారత సూచీ (డబ్ల్యూఈఐ) పూర్తిగా మహిళలపై, వారి శక్తి మరియు స్వేచ్ఛను కొలిచే ఎంపికలు మరియు జీవితంలో అవకాశాలను పొందడంపై దృష్టి సారిస్తుంది.
- బి) ప్రపంచ లింగ సమానత్వ సూచీ (జిజిపిఐ) మానవ అభివృద్ధి యొక్క ప్రధాన కోణాలలో పురుషులతో పోలిస్తే మహిళల స్థితిని అంచనా వేస్తుంది మరియు స్త్రీలు మరియు పురుషుల మధ్య సమానత్వంలో అంతరాలను బహిర్గతం చేస్తుంది.

కనుగొనబడిన కొన్ని కీలక ఫలితాలు

- 1) విశ్లేషించిన 114 దేశాలలో ఏదీ పూర్తి మహిళా సాధికారత లేదా పూర్తి లింగ సమానత్వాన్ని సాధించలేదు. విశ్లేషించబడిన 114 దేశాలలో, 85 దేశాలు తక్కువ లేదా మధ్యస్థ మహిళా సాధికారత మరియు లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడంలో తక్కువ లేదా మధ్యస్థాయి పనితీరును కలిగి ఉన్నాయి. ఈ సమూహంలోని సగానికి పైగా దేశాలు అధిక (21 దేశాలు) లేదా చాలా ఎక్కువ మానవ అభివృద్ధి సమూహంలో (26 దేశాలు) ఉన్నాయి.
- 2) మహిళా సాధికారత మరియు లింగ సమానత్వం రెండింటినీ సాధించగలిగిన దేశాల్లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న మహిళల సంఖ్యలో కేవలం 1 శాతం మంది

మాత్రమే నివసిస్తున్నారు. ప్రపంచ జనాభాలో 90 శాతం కంటే ఎక్కువ మంది మహిళలు తక్కువ లేదా మధ్యస్థ మహిళా సాధికారత మరియు లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడంలో తక్కువ లేదా మధ్యస్థాయి పనితీరు ఉన్న దేశాల్లో నివసిస్తున్నారు.

- 3) మహిళా సాధికారత సూచీ, సగటున, మహిళలు తమ పూర్తి సామర్థ్యంలో 60 శాతం మాత్రమే సాధించే అధికారం పొందారని చూపింది. వారు సగటున, 28 శాతం లింగ అంతరాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ, జిజిపిఐ చే కొలవబడిన, కీలకమైన మానవ అభివృద్ధి కోణాలలో పురుషులు సాధించిన వాటిలో సగటున 72 శాతం సాధిస్తారు.
- 4) అయినప్పటికీ, నాయకత్వ పాత్రలు మరియు నిర్ణయాధికారం ఇప్పటికీ ఎక్కువగా పురుషులకే ఉంటుంది మరియు మహిళలకు అందుబాటులో ఉండదు.
- 5) భారతదేశంలో, మహిళా సాధికారత మరియు లింగ సమానత్వం రెండూ 'తక్కువ'గా గుర్తించబడ్డాయి, అయినప్పటికీ ఇది మానవాభివృద్ధి పరంగా 'మధ్యస్థ' వర్గంలో ఉన్నట్లు అంచనా వేయబడింది.

మహిళా సాధికారత సూచీ (డబ్ల్యూఈఐ)

- 1) డబ్ల్యూఈఐ అనేది యుఎన్ విమెన్ మరియు ఐరాస అభివృద్ధి కార్యక్రమం చే అభివృద్ధి చేయబడిన మిశ్రమ సూచిక.
- 2) ఇది ఐదు కోణాలలో మహిళా సాధికారతను కొలుస్తుంది. అవి: జీవితం మరియు మంచి ఆరోగ్యం, విద్య, నైపుణ్యం-నిర్మాణం మరియు జ్ఞానం, శ్రమ మరియు ఆర్థిక చేరిక, నిర్ణయం తీసుకోవడంలో పాల్గొనడం మరియు హింస నుండి స్వేచ్ఛ.
- 3) డబ్ల్యూఈఐ మహిళల శక్తిని మరియు ఎంపికలు చేసుకోవడానికి మరియు జీవిత అవకాశాలను స్వాధీనం చేసుకునే స్వేచ్ఛను సంగ్రహిస్తుంది.
- 4) డబ్ల్యూఈఐ యొక్క అభివృద్ధి సాక్ష్య-ఆధారిత విధాన రూపకల్పనలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సూచిస్తుంది మరియు లింగ సమానత్వం మరియు మహిళలు మరియు బాలికల సాధికారతపై సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యం 5 దిశగా ప్రభుత్వ పురోగతిని పర్యవేక్షించడానికి ఒక ఆధార రేఖగా పనిచేస్తుంది.

ప్రపంచ జెండర్ పారిటీ ఇండెక్స్ (జిజిపిఐ)

- 1) జిజిపిఐ అనేది ఆరోగ్యం, విద్య, సమైక్యత మరియు నిర్ణయం తీసుకోవడంతో సహా మానవ అభివృద్ధి యొక్క కీలక కోణాలలో లింగ అసమానతలను అంచనా వేసే మిశ్రమ సూచిక.
- 2) జూలై 2023లో ప్రారంభించబడిన 'సమానత్వానికి మార్గం: మహిళా సాధికారత మరియు మానవాభివృద్ధిలో లింగ సమానత్వం' అనే కొత్త ప్రపంచ నివేదికలో భాగంగా జిజిపిఐని యుఎన్ విమెన్ మరియు ఐరాస అభివృద్ధి కార్యక్రమంల రూపొందించాయి.
- 3) జిజిపిఐ విభిన్న సందర్భాలు మరియు పరిమాణాలలో పురుషులతో పోలిస్తే మహిళల స్థితిని సంగ్రహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇది లింగ సమానత్వం యొక్క బహుమితీయ మరియు పరస్పర సంబంధం ఉన్న స్వభావాన్ని కూడా ప్రతిబింబిస్తుంది.

బహుమితీయ పేదరికం

వార్షికోపాధి ఉంది?

- 1) ప్రభుత్వ మేధో భాండగారం నీతి ఆయోగ్ నివేదిక ప్రకారం 2015-16లో 24.85 శాతం ఉన్న "బహుముఖ పేద" వ్యక్తుల సంఖ్య 2019-2021లో 14.96 శాతానికి తగ్గింది.
- 2) సంపూర్ణ వరంగా, దాదాపు 13.5 కోట్ల మంది భారతీయులు ఐదేళ్ల కాల వ్యవధిలో పేదరికం నుండి బయటపడ్డారు, ఇది వంట ఇంధనం, పారిశుధ్యం, తాగునీరు మరియు బ్యాంకు ఖాతాల వంటి ఇతర సూచికలలో మెరుగుదలల సౌజన్యంతో సాధ్యపడింది.
- 3) ఏది ఏమైనప్పటికీ, 'నేషనల్ మల్టీ డైమెన్షనల్ పావర్టీ ఇండెక్స్: ఎ ప్రోగ్రెస్ రివ్యూ 2023' అనే నివేదిక ప్రకారం, పోషకాహారం మరియు విద్యకు ప్రాప్యత వంటి సూచికల విషయానికి వస్తే, ఈ పారామితులు ప్రతి ఏడుగురు భారతీయులలో ఒకరిని బహుమితీయ పేదరికంలో ఉంచడంలో అత్యంత దోహదపడినందున, ఈ మెరుగుదల అంతంత మాత్రమే.
- 4) గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలో పేదరికంలో ఉన్న వ్యక్తుల సంఖ్య మధ్య పెద్ద అసమానత కొనసాగుతుండగా, బీహార్, ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్,

ఒడిషా మరియు రాజస్థాన్ వంటి రాష్ట్రాల్లో అభివృద్ధి కారణంగా పేదరికం 32.59 శాతం నుండి 19.28 శాతానికి వేగంగా క్షీణించింది.

బహుమితీయ పేదరికం అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇది బహుమితీయ పేదరిక సూచిక (మల్టీ డైమెన్షనల్ పావర్టీ ఇండెక్స్) పై నీతి ఆయోగ్ నివేదిక యొక్క రెండవ సంచిక. ఇది ఆరోగ్యం, విద్య మరియు జీవన ప్రమాణాలలో అతివ్యాప్తి చెందుతున్న లేమిలను మరియు పిల్లల మరణాలు, గృహ పరిస్థితులు మరియు బహుమితీయ పేదరికాన్ని నిర్ధారించడానికి నీరు మరియు పారిశుధ్యం వంటి ఇతర ప్రాథమిక సేవల వంటి జీవితంలోని ఇతర విస్తృత గుణాత్మక అంశాలను సంగ్రహిస్తుంది. జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే-5 ఈ గణాంకాలకు ప్రాథమిక డేటా మూలం.
- 2) ఆరోగ్యం, విద్య మరియు జీవన ప్రమాణాలు అనే మూడు విస్తృత సూచికల క్రింద, నీతి ఆయోగ్ నిర్దిష్ట పరిమాణాలను కేటాయిస్తుంది - ఆరోగ్యం కింద పోషకాహారం మరియు పిల్లల యుక్తవయస్సు మరణాలు, విద్య క్రింద పాఠశాల సంవత్సరాలు మరియు జీవన ప్రమాణాల క్రింద వంట ఇంధనం, విద్యుత్, బ్యాంకు ఖాతాలు మొదలైన వాటికి ప్రాప్యత.
- 3) ఈ నిర్దిష్ట పారామితులలో ప్రతి ఒక్కటి 'లేమి స్కోర్' అని పిలవబడే దానిని లెక్కించడానికి ఒక విలువను కేటాయించింది. ఈ లేమి స్కోర్ అనేది ఒక వ్యక్తికి సంబంధించిన అన్ని సూచికల యొక్క వెయిటేజ్ స్థాయి మొత్తం - 0.33 కంటే ఎక్కువ ఉంటే, అప్పుడు మాత్రమే వ్యక్తి బహుమితీయంగా పేదగా పరిగణించబడతాడు.

బహుమితీయ పేదరిక సూచికలో వివిధ రాష్ట్రాలు ఎలా ఉన్నాయి?

- 1) 2016 మరియు 2021 మధ్య ఐదేళ్లలో 10 శాతం కంటే తక్కువ మంది ప్రజలు బహుమితీయ పేదరికంలో ఉన్న రాష్ట్రాల సంఖ్య రెట్టింపు అయింది.
- 2) నివేదిక ప్రకారం, 2015-16 (జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే-4), కేవలం ఏడు రాష్ట్రాలు మాత్రమే బహుమితీయ పేదరికంలో నివసిస్తున్న వారి జనాభాలో 10 శాతం కంటే తక్కువ కలిగి ఉన్నాయి. అవి- మిజోరం, హిమాచల్ ప్రదేశ్, పంజాబ్, సిక్కిం, తమిళనాడు, గోవా మరియు

కేరళ .

- 3) 2019-21 (జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే -5) డేటా ఆధారంగా, 14 రాష్ట్రాలు ఇప్పుడు దారిద్ర్య రేఖకు దిగువన నివసిస్తున్న జనాభాలో 10 శాతం కంటే తక్కువ. ఇందులో మిజోరం, హిమాచల్ ప్రదేశ్, వంజాబ్, సిక్కిం, తమిళనాడు, గోవా, కేరళ, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, హర్యానా, కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర, మణిపూర్ మరియు ఉత్తరాఖండ్ ఉన్నాయి.
అయితే, 2019-21లో (జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే -5), తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, హర్యానా, కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర, మణిపూర్ మరియు ఉత్తరాఖండ్ అనే ఏడు కొత్త చేర్పులతో 14 రాష్ట్రాలను చేర్చడానికి జాబితా రెట్టింపు అయింది.
- 4) బీహార్ మినహా, భారతదేశంలోని మరే ఇతర రాష్ట్రమూ దాని జనాభాలో మూడింట ఒక వంతు కంటే ఎక్కువ బహుమితీయ పేదరికంలో జీవించడం లేదు. అయినప్పటికీ, బీహార్ విషయంలో కూడా, ఐదేళ్ల కాలంలో బహుమితీయ పేదరికం తగ్గుదల గణనీయంగా ఉంది - 2015-16లో, బీహార్ జనాభాలో 51.89 శాతం మంది బహుమితీయ పేదరికంలో ఉన్నారు. 2019-21 నాటికి ఈ సంఖ్య 33.76 శాతానికి పడిపోయింది.
- 5) జార్ఖండ్ 2015-16లో 42 శాతంగా ఉన్న బహుమితీయ పేదరికంలో నివసించే వారి శాతాన్ని 2019-21లో 28.82 శాతానికి తగ్గించింది, ఉత్తరప్రదేశ్ 37.68 శాతం నుండి 22.93 శాతానికి మరియు మధ్యప్రదేశ్లో 36.57 శాతం నుంచి 20.63 శాతానికి బహుమితీయ పేదరికం తగ్గింది.

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఏప్రిల్లో, సగటు రోజువారీ ప్రపంచ సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత 21.1 డిగ్రీల సెల్సియస్కు చేరుకుంది, ఇది 2016లో మునుపటి రికార్డు అయిన 21 డిగ్రీల సెల్సియస్ను బద్దలుకొట్టింది. అప్పటి నుండి, సముద్ర ఉష్ణోగ్రతలు రికార్డు స్థాయిలో అధిక స్థాయిలో ఉన్నాయి. దీనివలన ప్రపంచవ్యాప్తంగా సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలను పెరిగాయి.

- 2) లాభాపేక్షలేని సైన్స్ సంస్థ మెర్కటర్ ఓషన్ ఇంటర్నేషనల్ ఇటీవలి అంచనా ప్రకారం ప్రస్తుతం, సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు ఈశాన్య పసిఫిక్, దక్షిణ హిందూ మహాసముద్రం మరియు పసిఫిక్లోని దక్షిణ అర్ధగోళం, ఈశాన్య అట్లాంటిక్, ఉష్ణమండల ఉత్తర అట్లాంటిక్ మరియు మధ్యధరా ప్రాంతాలలో నెలకొని ఉన్నాయి.
- 3) సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థలు మరియు మానవులపై బలహీనపరిచే ప్రభావాలను కలిగి ఉంటాయి. అవి అనేక సముద్ర జాతుల మరణాలకు కారణం కావచ్చు, వాటి వలన విధానాలను మార్చవచ్చు, పగడపు బ్లీచింగ్కు దారితీయవచ్చు మరియు వాతావరణ సమూహాలను కూడా ప్రభావితం చేయవచ్చు. సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు తుఫానులను మరింత బలపరుస్తాయి మరియు తీరప్రాంత సమాజాలను తీవ్రంగా ప్రభావితం చేస్తాయి.

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు అంటే ఏమిటి?

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు ఒక తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటన. సముద్రంలోని ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతం యొక్క ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత కనీసం ఐదు రోజుల పాటు సగటు ఉష్ణోగ్రత కంటే 3 లేదా 4 డిగ్రీల సెల్సియస్కు పెరిగినప్పుడు ఇది సంభవిస్తుంది. యూఎస్ ప్రభుత్వ ఏజెన్సీ నేషనల్ ఓషియానిక్ అండ్ అట్మాస్ఫియర్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (నోవా) ప్రకారం సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు కొన్ని వారాలు, నెలలు లేదా సంవత్సరాల పాటు కొనసాగుతాయి.

సముద్ర జీవనంపై సముద్ర ఉష్ణ తరంగాల ప్రభావం ఏమిటి?

- 1) సగటు ఉష్ణోగ్రతలో 3 లేదా 4 డిగ్రీల సెల్సియస్ పెరుగుదల మానవులకు అంతగా ఇబ్బంది ఉండకపోవచ్చు కానీ సముద్ర జీవులకు ఇది విపత్తు. ఉదాహరణకు, 2010 మరియు 2011 వేసవి కాలంలో పశ్చిమ ఆస్ట్రేలియన్ తీరం వెంబడి సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు కొన్ని “వినాశకరమైన” చేవల మృత్యువాతకు కారణమయ్యాయి. తక్కువ వ్యవధిలో మరియు ప్రధానంగా ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతంలో అనేక చేపలు లేదా ఇతర జల జంతువులు ఆకస్మిక మరియు ఊహించని మరణాలకు గురయ్యాయి.
- 2) అదే సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు కెల్ప్ అడవులను నాశనం చేశాయని మరియు తీరంలోని పర్యావరణ వ్యవస్థను

ప్రాథమికంగా మార్చాయని వేరే అధ్యయనం వెల్లడించింది. కెల్వీ సాధారణంగా చల్లటి నీటిలో పెరుగుతాయి, అనేక సముద్ర జంతువులకు నివాస మరియు ఆహారాన్ని అందిస్తాయి.

- 3) 2005లో ఉష్ణమండల అట్లాంటిక్ మరియు కరేబియన్లలో అధిక సముద్ర ఉష్ణోగ్రతలు భారీ పగడపు బ్లీచింగ్ సంఘటనకు దారితీయడం మరొక ఉదాహరణ. 2010 అధ్యయనం ప్రకారం, సర్వే చేయబడిన పగడాలలో 80 శాతానికి పైగా బ్లీచ్ అయ్యాయని మరియు మొత్తం సర్వే చేయబడిన వాటిలో 40 శాతానికి పైగా చనిపోయాయని తేలింది. పగడాలు అవి నివసించే నీటి ఉష్ణోగ్రతకు చాలా సున్నితంగా ఉంటాయి. నీరు చాలా వెచ్చగా ఉన్నప్పుడు, అవి వాటి కణజాలంలో నివసించే జుక్కాంతెల్లే అని పిలువబడే ఆల్గేను బయటికి విడుదల చేస్తాయి, తద్వారా అవి పూర్తిగా తెల్లగా మారుతాయి. దీన్నే కోరల్ బ్లీచింగ్ అంటారు.

సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలతో సంబంధం కలిగిన అధిక సముద్ర ఉష్ణోగ్రతలు, తుఫానులు మరియు ఉష్ణమండల తుఫానులను బలోపేతం చేయగలవు. వెచ్చని ఉష్ణోగ్రతలతో, బాష్పీభవన రేటు పెరుగుతుంది మరియు సముద్రాల నుండి గాలికి ఉష్ణ సంవహనం పెరుగుతుంది. తుఫానులు వేడి మహాసముద్రాల మీదుగా ప్రయాణించినప్పుడు, అవి ఎక్కువ నీటి ఆవిరి మరియు వేడిని సేకరిస్తాయి. ఇది తుఫానులు భూమిని చేరుకున్నప్పుడు మరింత శక్తివంతమైన గాలులు, భారీ వర్షపాతం మరియు మరింత వరదలకు దారితీస్తుంది - అంటే మానవులకు అధిక వినాశనం కలిగిస్తుంది.

భూతాపం సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలను మరియు మహాసముద్రాలను ఎలా ప్రభావితం చేస్తుంది?

- 1) 2018 అధ్యయనం, 'మెరైన్ హీట్ వేప్ అండర్ ప్రపంచ వార్మింగ్', పెరుగుతున్న ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రతలతో, సముద్ర ఉష్ణ తరంగాలు గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా ఎక్కువ కాలం ఉండేవి, మరింత తరచుగా మరియు తీవ్రంగా మారాయి.
- 2) ఇటీవలి దశాబ్దాలలో శిలాజ ఇంధనాలను కాల్చడం మరియు అటవీ నిర్మూలన కారణంగా వాతావరణంలోకి గ్రీన్ హౌస్ వాయువులను విడుదల చేయడం వల్ల కలిగే అదనపు వేడిలో 90 శాతం సముద్రాలు గ్రహించాయని

పరిశోధనలు సూచిస్తున్నాయి.

ఇది 1850 నుండి ప్రపంచ సగటు సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతను దాదాపు 0.9 డిగ్రీల సెల్సియస్ కు పెంచింది మరియు గత నాలుగు దశాబ్దాల్లో పెరుగుదల దాదాపు 0.6 డిగ్రీల సెల్సియస్ గా ఉంది.

- 3) విషయాలను మరింత దిగజార్చడానికి, ఏడేళ్లలో మొదటిసారిగా భూమధ్యరేఖ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఉపరితల జలాల అసాధారణ వేడెక్కడాన్ని సూచించే వాతావరణ నమూనా అయిన ఎల్ నిన్ పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. ఎల్ నిన్ విపరీతమైన వేడిని ప్రేరేపిస్తుందని మరియు ప్రపంచంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో మరిన్ని ఉష్ణోగ్రత రికార్డులను బద్దలు కొట్టే అవకాశాన్ని పెంచుతుందని శాస్త్రవేత్తలు మరియు నిపుణులు సూచిస్తున్నారు.

తిలక్ జన్మదినోత్సవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జూలై 23న మహాత్మా గాంధీ “ఆధునిక భారతదేశ నిర్మాత” అని పిలిచిన మరియు జవహర్ లాల్ నెహ్రూ “భారత విప్లవ పితామహుడు” అని వర్ణించిన బాలగంగాధర్ తిలక్ జయంతి. ఏది ఏమైనప్పటికీ, తిలక్ అనే బిరుదు ‘లోకమాన్య’ లేదా ప్రజలకు ప్రియమైన వ్యక్తిగా గుర్తించబడింది మరియు ఇది ఉద్యమాన్ని ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్లడంలో భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి తిలక్ అందించిన సహకారాన్ని ఉత్తమంగా వివరిస్తుంది.
- 2) తిలక్ స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి మతపరమైన ఛాయను అందించారని విమర్శించబడ్డారు. గణేష్ చతుర్థి మరియు శివాజీ జయంతి వంటి అతని సామూహిక సమీకరణ కార్యక్రమాలు హిందూ పండుగలు మరియు వీరుల చుట్టూ తిరిగాయి. మరియు మహిళా విముక్తి మరియు కుల సంస్కరణలపై అతడు సంప్రదాయవాద వైఖరిని అవలంబించాడు.
- 3) కానీ గాంధీ మాటల్లో, “లోకమాన్య యొక్క పట్టుదల స్థాయితో స్వరాజ్య సువార్తను ఎవరూ బోధించలేదు”. స్వరాజ్యం (స్వపరిపాలన లేదా పరాయి పాలన నుండి విముక్తి) కోసం ఈ నిరాదంబరమైన సాధనలో తిలక్ తన ప్రసిద్ధి వంక్తిని పలికారు: “స్వరాజ్యం నా జన్మహక్కు

మరియు నేను దానిని పొందుతాను”.

‘స్వరాజ్ పై తిలక్ వైఖరి

- 1) తిలక్ జూలై 23, 1856న జన్మించారు. ఆయన ఒక న్యాయవాది, పండితుడు మరియు పాత్రికేయుడు (అతను మరాఠీలో కేసరి మరియు ఆంగ్లంలో మరాఠా వార్తాపత్రికను నడిపాడు), తిలక్ 1890లో భారత జాతీయ కాంగ్రెస్‌లో చేరారు.
- 2) ఏ కె భగవత్ మరియు జీపీ ప్రధాన్ యొక్క “లోకమాన్య తిలక్ - జీవిత చరిత్ర” ప్రకారం, తిలక్ ప్రభుత్వ అణచివేతను లేదా అన్యాయాన్ని ఖండించడంలో బలమైన భాషను ఉపయోగించినప్పటికీ, అతను కొన్ని రాజ్యాంగ హక్కుల యొక్క మితవాద డిమాండ్‌ను అధిగమించినట్లు కనిపించడం లేదు. సాధారణంగా, అతని వ్యాసాలు (కేసరి మరియు మరాఠాలో) 1885 నుండి 1895 వరకు కాంగ్రెస్ డిమాండ్లకు మద్దతునిస్తాయి.
- 3) అయితే, త్వరలోనే, మరింత న్యాయమైన బ్రిటిష్ పాలన కోసం ప్రార్థనలు మరియు అభ్యర్థనలతో కూడిన కాంగ్రెస్ యొక్క మితవాద విధానంతో తిలక్ అసహనానికి గురయ్యారు. లాలా లజపత్ రాయ్ మరియు బిపిన్ చంద్ర పాల్‌లతో పాటు, తిలక్ లాల్ బాల్ పాల్ త్రయంలో భాగమయ్యారు, ఇది బ్రిటిష్ వారి నుండి పూర్తి స్వేచ్ఛను లక్ష్యంగా చేసుకుంది మరియు ఆ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి హింసతో నహా రాజ్యాంగ విరుద్ధ మార్గాలను అనుసరించాలని సూచించింది. మితవాదులు మరియు అతివాదుల మధ్య అగాధం పెరిగింది మరియు చివరికి 1907లో కాంగ్రెస్ చీలిపోయింది.
- 4) ఏది ఏమైనప్పటికీ, తిలక్ స్వరాజ్యంపై ప్రసిద్ధ నినాదం 1916లో వచ్చింది, అతను దేశద్రోహ కేసులో దోషిగా నిర్ధారించబడి జైలు శిక్ష తర్వాత తిరిగి కాంగ్రెస్‌లో చేరాడు. ‘స్వరాజ్యం నా జన్మహక్కు మరియు నేను దానిని పొందుతాను’
- 1) తిలక్ 1914లో మాండలేలో ఆరు సంవత్సరాల జైలు శిక్ష నుండి విడుదలై తిరిగి రాజకీయ జీవితంలోకి ప్రవేశించారు.
1916 నాటికి, అతను తిరిగి కాంగ్రెస్‌లో చేరాడు, హిందువులు మరియు ముస్లింలు కలిసి పనిచేయడానికి ఒక మార్గాన్ని కనుగొనడానికి మహమ్మద్ అలీ జిన్నాతో

లక్నో ఒప్పందంపై సంతకం చేశాడు మరియు జి.ఎన్. ఖపర్దే మరియు అనీబెసెంట్‌లతో కలిసి ఆల్ ఇండియా హోమ్ రూల్ లీగ్‌ను స్థాపించాడు.

- 2) 1916లో కర్నాటకలోని బెల్గామ్‌లో తిలక్ “స్వరాజ్యం నా జన్మహక్కు” అనే తన ప్రసిద్ధ నినాదాన్ని పలికారని నమ్ముతారు.
- 3) తిలక్ యొక్క ప్రకటన అటువంటి భావాలకు సరళమైన కానీ పూర్తి ప్రతిఘటన: అతను స్వరాజ్యం లేదా తనను తాను పరిపాలించే హక్కు ప్రాథమికమైనదని మరియు భారతీయుడిగా దానితోనే జన్మించానని చెప్పాడు. భారతీయులు తమను తాము పాలించుకోగలరని లేదా బ్రిటిష్ వారి కంటే తమను తాము బాగా పరిపాలించుకుంటారని నిరూపించుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. స్వాతంత్ర్యం కేవలం విడదీయరాని జన్మహక్కు మరియు ప్రతి భారతీయుడు ఆ హక్కుకు అర్హులు.
ఫ్రాన్స్‌లో 1789లో మానవ హక్కుల ప్రకటనలో ఇలాంటి ఆలోచనలు నిర్దేశించబడ్డాయి, స్వేచ్ఛ అనేది ప్రతి మనిషి యొక్క “సహజమైన మరియు విడదీయరాని” హక్కు అని మరియు ప్రతి రాజకీయ సంఘం యొక్క లక్ష్యం సహజమైన మరియు అవ్యక్తమైన మనిషి యొక్క హక్కులను పరిరక్షించడం.
- 4) మాజీ ప్రధాన మంత్రి మన్మోహన్ సింగ్ జూలై 23, 2007న తిలక్ 151వ జయంతి సందర్భంగా ఆయన స్మారక నాణేలను విడుదల చేసినప్పుడు తిలక్ చేసిన ఈ ప్రకటనను ప్రస్తావించారు.

ఐరోపా సమాఖ్య- ప్రకృతి పునరుద్ధరణ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూరోపియన్ పార్లమెంట్ కీలకమైన ప్రకృతి పునరుద్ధరణ చట్టాన్ని ఆమోదించిన తర్వాత, ముప్పు కలిగిన విస్తారమైన ప్రాంతాలను రక్షించే ఈ ప్రణాళికలకు వ్యతిరేకంగా ఎదురుదెబ్బ తగులుతుందని ఊహించబడినది.

నేపథ్యం

- 1) ఐరోపా సమాఖ్య పార్లమెంట్ ద్వారా ఆమోదించబడిన ఈ చట్టం, తుది ఆమోదానికి లోబడి ఉంది. జాతుల విలువలను ఆపడంలో సభ్య దేశాలు ఇంకా విజయవంతం కాలేదని యూరోపియన్ కమిషన్ నిర్ధారించిన తర్వాత ఈ చట్టం తీసుకురాబడినది. ధ్వంసమైన పర్యావరణ వ్యవస్థలను పునరుద్ధరించే ఉమ్మడి లక్ష్యాలను సాధించడంలో కొనసాగిన వైఫల్యం కారణంగా కమిషన్ “మరింత నిర్ణయాత్మక చర్య” కోసం పిలుపునిచ్చింది.
- 2) జూన్ లో యూరోపియన్ కౌన్సిల్ లో అంగీకరించినట్లుగా, ఐరోపా సమాఖ్య సభ్య దేశాలు “2030 నాటికి సరైన స్థితిలో లేని భూసంబంధమైన, తీరప్రాంత, మంచినీరు మరియు సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థలలో కనీసం 30% నివాసాలను మంచి స్థితిలోకి తీసుకువచ్చే పునరుద్ధరణ చర్యలను అమలు చేస్తాయి.”
- 3) ఈ బిల్లు ఐరోపా హరిత ఒప్పందంలో కీలక భాగం. ఇది ప్రపంచంలోని అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైన వాతావరణ మరియు జీవవైవిధ్య లక్ష్యాలను అమలు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

రైతుల నిరసనలు

- 1) ఈ సమాఖ్య యొక్క హరిత పరివర్తనను బలపరిచే మరియు వాతావరణ మార్పుల కారణంగా కీలకమైన పర్యావరణ వ్యవస్థలు మరియు జాతులు తుడిచిపెట్టుకుపోకుండా నిరోధించే కీలక ప్రకృతి చట్టాన్ని యూరోపియన్ యూనియన్ లోని రైతులు మరియు సంప్రదాయవాద చట్టసభ సభ్యులు తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు.
- 2) ప్రకృతి పునరుద్ధరణ చట్టం మొదటిసారిగా జూన్ 2022లో యూరోపియన్ కమిషన్ ద్వారా ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు పీట్ ల్యాండ్ లను పునరుద్ధరించే ప్రణాళికలపై రాజకీయ ప్రతిఘటనను ఎదుర్కొంది.

పీట్ ల్యాండ్లు అనునవి భూసంబంధమైన చిత్తడి నేల పర్యావరణ వ్యవస్థలు, వీటిలో నీటి నిల్వ పరిస్థితులు మొక్కల పదార్థం పూర్తిగా కుళ్ళిపోకుండా నిరోధిస్తాయి. పీట్ అనేది నీటి-సంతృప్త ప్రాంతంలో పేరుకుపోయిన మొక్కల పదార్థాల యొక్క భిన్నమైన మిశ్రమం మరియు ఆక్సిజన్ లేకపోవడం వల్ల పాక్షికంగా మాత్రమే కుళ్ళిపోయిన పదార్థం.

ఈ బిల్లు ప్రస్తుతం వ్యవసాయం కోసం వినియోగించబడుతున్న 30% పూర్వపు పీట్ ల్యాండ్లను పునరుద్ధరించడానికి మరియు దశాబ్దం చివరి నాటికి పాక్షికంగా ఇతర వినియోగానికి మార్చడానికి వీలుకల్పిస్తుంది, ఈ సంఖ్య 2050 నాటికి 70%కి పెరుగుతుంది.

- 3) అయితే రైతుల సంఘాలు తమ విలువైన వ్యవసాయ భూమిని విస్తృతంగా కోల్పోతామని భయపడుతున్నట్లు పేర్కొన్నారు. అయితే ఈ చట్టానికి మద్దతుదారులు మాత్రం యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క వాతావరణ లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి ఈ నూతన నియమాలను కీలకమైనవిగా భావిస్తారు ఎందుకంటే పీట్ ల్యాండ్లు భూగ్రహం వేడెక్కడాన్ని తగ్గించడానికి సహాయపడతాయి.

అడవుల కంటే పీట్ ల్యాండ్స్ ఎక్కువ కార్బన్ ను గ్రహిస్తాయి

- 1) పీట్ ల్యాండ్ అనే ఒక రకమైన చిత్తడి నేల, చనిపోయిన మొక్కల అవశేషాల నుండి వేల సంవత్సరాలలో ఏర్పడుతుంది, ఇతర పర్యావరణ వ్యవస్థల కంటే ఎక్కువ కార్బన్ ను నిల్వ చేస్తుంది.
- 2) ప్రపంచవ్యాప్తంగా, పీట్ ల్యాండ్లు గ్రహం యొక్క భూభాగంలో దాదాపు 3% ఆక్రమిస్తాయి - ఇంకా, అవి భూమి యొక్క అన్ని అడవులు కలిపిన దానికంటే దాదాపు రెట్టింపు కార్బన్ డయాక్సైడ్ ను గ్రహిస్తాయి. కానీ తడిగా ఉన్న పీట్ ల్యాండ్లను ఎండబెట్టి, వ్యవసాయం లేదా ఎరువులు వంటి ఇతర అవసరాల కోసం ఉపయోగించినప్పుడు, అవి కార్బన్ సింక్ రూపం నుండి మరొక శక్తివంతమైన గ్రీన్ హౌస్ వాయువు ఉద్గార కేంద్రాలుగా మారతాయి.
- 3) ఐరోపా అంతటా, ఖండంలోని 7% గ్రీన్ హౌస్ వాయు ఉద్గారాలు ఎండిపోయిన పీట్ ల్యాండ్లు మరియు చిత్తడి నేలల ఫలితంగా వెలువడుతున్నాయి. ఇది యూరోపియన్

యూనియన్ యొక్క మొత్తం పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి ద్వారా వెలువడే ఉద్గారాలతో దాదాపు సమానమైన కార్బన్ డయాక్సైడ్ కు సమానం.

లాభసాటి వ్యవసాయం మరియు హరిత పరిష్కారాలు

- 1) లాభదాయకమైన వ్యవసాయం మరియు చిత్తడి నేలల పునరుద్ధరణ ఒకదానికొకటి విరుద్ధంగా ఉండవలసిన అవసరం లేదని ప్రతిష్టాత్మక చట్టానికి మద్దతుదారులు సూచించారు. సహజ వనరులను పునరుద్ధరించడంలో పెట్టుబడి పెట్టిన ప్రతి యూరో దీర్ఘకాలంలో కనీసం ఎనిమిది రెట్లు ఆర్థిక రాబడిని ఇస్తుందని యూరోపియన్ కమిషన్ లెక్కించింది.
- 2) ఈ తిరిగి తడిసిన నేల మొక్కజొన్న లేదా ధాన్యాల వంటి ఏక పంటలకు అనుకూలంగా లేకపోయినప్పటికీ, అది ఇతర పంటల పెంపకానికి తోడ్పడుతుంది.
- 3) పునరుద్ధరించబడిన భూమిని కలపను పెంచడానికి లేదా గడ్డి మరియు రెల్లు మొక్కలను పెంచడానికి కూడా ఉపయోగించవచ్చు. ఇవి నిర్మాణ రంగంలో ఉష్ణ నియంత్రణ (ఇన్సులేషన్) పదార్థాలుగా లేదా సేంద్రీయ ప్లాస్టిక్ ప్రత్యామ్నాయాలకు ముడి పదార్థంగా ఉపయోగపడతాయి. మరియు పునరుజ్జీవింపబడిన ప్రాంతాలు రాబోయే కాలంలో ఆవులకు బదులుగా నీటి గేదెలకు మేత ప్రాంతాలుగా మారవచ్చు.

జాతి ఆధారిత ప్రవేశాలపై యూఎస్ సుప్రీం కోర్టు నిషేధం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, యూఎస్ సుప్రీం కోర్టు నార్త్ కరోలినా విశ్వవిద్యాలయం (యు.ఎన్.సి) మరియు హార్వర్డ్ కళాశాలలో జాతిని దృష్టిలో ఉంచుకొని చేయబడిన విద్యార్థుల ప్రవేశాలను కొట్టివేసింది, అటువంటి నిశ్చయాత్మక చర్య విధానాలు చట్టవిరుద్ధమని పేర్కొంది.
- 1) న్యాయమూర్తులు 6-3 మరియు 6-2తో కళాశాలలలో జాతి ఆధారిత ప్రవేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఉన్న స్టూడెంట్స్ ఫర్ ఫెయిర్ అడ్మిషన్స్ అనే సంస్థకు అనుకూలంగా ఓటు వేశారు.
- 2) హార్వర్డ్ కాలేజ్ మరియు యు.ఎన్.సి ఉపయోగించే అడ్మిషన్ వ్యవస్థలు పద్నాలుగో సవరణ యొక్క సమాన

రక్షణ నిబంధన ప్రకారం చట్టబద్ధమైనవేనా కాదా అనే దానిపై కేసు వాదించబడినది.

నిశ్చయాత్మక చర్య అంటే ఏమిటి?

- 1) నిశ్చయాత్మక చర్య అనేది చారిత్రాత్మకంగా తక్కువ ప్రాతినిధ్యం కలిగిన జనాభా లేదా మైనారిటీలకు విద్యా లేదా వృత్తిపరమైన రంగాలలో సమాన అవకాశాలను నిర్ధారించే లక్ష్యంతో కూడిన విధానం.
- 2) 1961లో, అధ్యక్షుడు జాన్ ఎఫ్. కెన్నెడీ ఈ పదాన్ని జాతి సమానత్వంతో ముడిపెట్టిన మొదటి నాయకుడు. ప్రెసిడెంట్ కెన్నెడీ ఒక కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వుపై సంతకం చేసి, ప్రభుత్వ కాంట్రాక్టర్లను “దరఖాస్తుదారులు ఉపాధి పొందేలా మరియు ఉద్యోగ సమయంలో ఉద్యోగులను వారి జాతి, మతం, రంగు లేదా జాతీయ మూలంతో సంబంధం లేకుండా చూసేందుకు నిశ్చయాత్మక చర్య” తీసుకోవాలని సూచించారు.
- 3) 1969లో, ప్రెసిడెంట్ రిచర్డ్ నిక్సన్ మరో కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వుపై సంతకం చేశారు, “ ఉపాధిలో సమాఖ్య అందరికీ సమాన అవకాశం కల్పించాలని, జాతి, రంగు, మతం, లింగం, జాతీయ మూలం, వికలాంగత్వం లేదా వయస్సు కారణంగా ఉపాధిలో వివక్షను నిషేధించాలని, మరియు ప్రతి కార్యనిర్వాహక విభాగం మరియు ఏజెన్సీలో కొనసాగింపబడే నిశ్చయాత్మక కార్యక్రమం ద్వారా సమాన ఉపాధి అవకాశాలను మూర్తిగా గ్రహించడాన్ని ప్రోత్సహించాలని యూఎస్ ప్రభుత్వాన్ని నిర్దేశించారు.
- 4) 1978లో కాలిఫోర్నియా యూనివర్సిటీకి చెందిన రీజెంట్స్ వర్సెస్ బక్కే కేసులో చారిత్రక జాతి వివక్షను సరిదిద్దడానికి పాఠశాలలు నిశ్చయాత్మక చర్యను ఉపయోగించరాదని మరియు ప్రవేశాలలో పరిగణనలోనికి తీసుకునే అనేక అంశాలలో జాతిని కూడా ఒకదానిగా పరిగణించాలని సుప్రీం కోర్టు నిర్దేశించడంతో ఈ విషయంలో ఒక మైలురాయి తీర్పు వచ్చింది.

ముడి పదార్థాల ఎగుమతిపై చైనా పరిమితులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ‘చిప్ యుద్ధం’లో తమ దేశం యొక్క ప్రతీకార చర్యగా పరిగణించబడుతున్నదానిలో చైనా వాణిజ్య మంత్రిత్వ శాఖ గాలియం మరియు జెర్మేనియంకు

సంబంధించిన వస్తువులపై ఎగుమతి నియంత్రణలను అమలు చేయనున్నట్లు ప్రకటించింది. జాతీయ భద్రతా ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకే ఈ నియంత్రణలు విధిస్తున్నట్లు పేర్కొంది.

కంపెనీలు తమ సరఫరాలను కొనసాగించడానికి త్వరపడటంతో ఆవశ్యక ముడిసరుకు ధరల పెరుగుదలకు ఈ ప్రకటన దారితీసింది. ఆగస్టు 1 నుంచి నిబంధనలు అమలులోకి రానున్నాయి.

ఇది ఎందుకు ఆందోళన కలిగించే విషయం?

- 1) సెమీకండక్టర్లకు కేంద్రక పదార్థంగా ఉండే గాలియం ఆర్సెనైడ్ ను తయారు చేయడానికి గాలియం ఉపయోగించబడుతుంది. ఇంటిగ్రేటెడ్ సర్క్యూట్లు, మొబైల్ మరియు శాటిలైట్ కమ్యూనికేషన్లలో (విప్ సెట్లలో) మరియు ఎల్ఈడి (డిస్ట్రిబ్యూట్) లలో ఉపయోగించే సెమీకండక్టర్ పొరలను తయారు చేయడానికి వీటిని ఉపయోగిస్తారు. ఇది వాహనాలు మరియు లైటింగ్లలో మరియు విమానాలు, అంతరిక్ష మరియు రక్షణ వ్యవస్థలలో సెన్సార్ల తయారీలో కూడా ఉపయోగించబడుతుంది. యూరోపియన్ పారిశ్రామిక సంస్థ అయిన కీలక ముడి పదార్థాల కూటమి ప్రకారం, గాలియం ఉత్పత్తిలో 80% చైనాలో జరుగుతుంది.
- 2) మొత్తం జెర్మేనియం ఉత్పత్తిలో 60% చైనాదే. ఈ మూలకం ఫైబర్-ఆప్టిక్ కేబుల్స్, ఇన్ఫ్రారెడ్ ఇమేజింగ్ పరికరాలు (ప్రత్యేకించి చీకటిలో నిఘా, లక్ష్య సేకరణ మరియు గూఢచర్యం కోసం) మరియు ఆప్టికల్ పరికరాలలో (కఠినమైన పరిస్థితులలో ఆయుధ వ్యవస్థలను ఆపరేట్ చేయగల సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి) ఉపయోగించబడుతుంది. వేడిని తట్టుకోగల సామర్థ్యం మరియు అధిక శక్తి మార్పిడి సామర్థ్యం కారణంగా దీనిని సౌర ఘటాలలో కూడా ఉపయోగిస్తారు.
- 3) గాలియం మరియు జెర్మేనియంపై వరుసగా 71% మరియు 45% చైనాపై దిగుమతి కొరకు ఆధారపడే యూరోపియన్ కమిషన్ దీనిని 'కీలకమైన ముడి పదార్థం'గా గుర్తించింది. భారతదేశంలో, దేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి మరియు జాతీయ భద్రతకు ఈ రెండు అంశాలు కీలకమని గనుల మంత్రిత్వ శాఖ గుర్తించింది.

ముందుకు మార్గం

- 1) జెర్మేనియం మరియు గాలియం కొరకు పూర్తిగా దిగుమతులపై ఆధారపడిన భారతదేశానికి ఈ పరిస్థితి ఒక అవకాశాన్ని అందిస్తుంది. జింక్ మరియు అల్యూమినా ప్రాసెసింగ్లో ఉప-ఉత్పత్తులుగా రెండు కీలకమైన ఖనిజాల ఉనికిని సూచిస్తూ, జింక్ మరియు అల్యూమినా ఉత్పత్తి నుండి వ్యర్థాల పునరుద్ధరణపై దృష్టి పెట్టడానికి ప్రయత్నాలు చేయాలి.
- 2) అదనంగా, ఇండియం మరియు సిలికాన్ వంటి అందుబాటులో ఉన్న ప్రత్యామ్నాయాల వైపు దృష్టిని తరలించడం కూడా పరిగణించబడుతుంది.

సంక్షోభంలో భారత్-రష్యా వాణిజ్య చెల్లింపులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశం రష్యా నుండి చమురును దిగుమతి చేసుకోవడం కొనసాగిస్తున్నందున, దాని కోసం చెల్లింపులు జరపడం దేశానికి కష్టతరమవుతోంది.
- 1) మాస్కోపై యుద్ధ-ప్రేరిత ఆంక్షలలో భాగంగా, యూఎస్, యూరోపియన్ యూనియన్ మరియు యు.కె లు ప్రపంచవ్యాప్త సురక్షిత ఇంటర్బ్యాంక్ వ్యవస్థ అయిన సాఫ్టీ ఫర్ వరల్డ్వైడ్ ఇంటర్బ్యాంక్ ఫైనాన్సియల్ టెలికమ్యూనికేషన్ (స్విఫ్ట్)ని యాక్సెస్ చేయకుండా బహుళ రష్యన్ బ్యాంకులను నిరోధించాయి. భారతీయ ఎగుమతిదారులు రష్యాకు ఇప్పటికే రవాణా చేసిన వస్తువులకు సంబంధించిన 500 మిలియన్లు పెండింగ్లో ఉన్నాయి మరియు ఇప్పుడు స్విఫ్ట్ మార్గం ద్వారా చెల్లింపులను పొందడం సాధ్యం కాదు.
 - 2) ఆ విధంగా, రష్యాను ఆర్థికంగా దెబ్బతీసే ప్రయత్నంలో, పశ్చిమ దేశాలు దాని అతిపెద్ద వర్తక వస్తువులలో ఒకటైన ఇంధన లావాదేవీలను లక్ష్యం చేసుకున్నాయి. ఇవి సాంప్రదాయకంగా డాలర్లపై ఆధారపడి ఉంటాయి. గత సంవత్సరం బహుళ దేశాల మధ్య సంయుక్తంగా అంగీకరించబడిన చమురు నిషేధంతో పాటు, జలమార్గాల ద్వారా రవాణా చేసే రష్యా చమురు బ్యారెల్లకు గరిష్టంగా 60 డాలర్ల ధరకు పరిమితం చేయాలని నిర్ణయించబడింది.
 - 3) ఒకవైపు, రష్యా తన క్రూడ్ పై తక్కువ తగ్గింపులను ఇస్తున్నందున, యూఎస్ మరియు యూరోపియన్ దేశాలు విధించిన చమురు ధరల పరిమితి అయిన 60 డాలర్లను

ఉల్లంఘించడం యొక్క పరిణామాలను ఎదుర్కొంటుంది. మరోవైపు, చైనా యువాన్ వంటి కరెన్సీలను చెల్లింపుల కోసం ఉపయోగించడం (భారతదేశం ఇప్పటికే ఇలా చేయడం ప్రారంభించింది) బీజింగ్ తో దెబ్బతిన్న సంబంధాల మధ్య దాని స్వంత భౌగోళిక రాజకీయ ఇబ్బందులు ఉన్నాయి.

హై సీస్ ఒప్పందం యొక్క నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జాతీయ అధికార పరిధికి ఆవల ఉన్న సముద్ర జీవవైవిధ్యం (మెరైన్ బయో డైవర్సిటీ ఆఫ్ ఏరియాస్ బియాండ్ నేషనల్ జ్యూరిస్డిక్షన్ - బి.బి.ఎన్.జె) లేదా హై సీస్ ట్రీటీని ఐక్యరాజ్య సమితి ఆమోదించింది. ఇది అంతర్జాతీయ సముద్రగర్భ అధారితీ మరియు ఫిష్ స్టాక్స్ ఒప్పందాన్ని ఏర్పాటు చేసిన 1994 మరియు 1995 ఒప్పందాల తర్వాత, యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ ఆన్ ది లా ఆఫ్ ది సీ (అన్ క్లాస్) కింద ఆమోదించబడిన మూడవ ఒప్పందంగా మారింది.

ప్రక్రియ ఎప్పుడు ప్రారంభమైంది?

- 1) సముద్ర పర్యావరణాన్ని రక్షించాలనే ఆలోచన 2002లో ఉద్భవించింది. 2008 నాటికి, ఒక ఒప్పందాన్ని అమలు చేయవలసిన అవసరం గుర్తించబడింది, ఇది ఒప్పందాన్ని రూపొందించడానికి నన్నాహాక కమిటీని ఏర్పాటు చేయడానికి 2015లో ఐరాస సాధారణ సభ తీర్మానానికి దారితీసింది.
- 2) కమిటీ అంతర్ ప్రభుత్వ సదస్సులను నిర్వహించాలని సిఫార్సు చేసింది మరియు ఐదు సుదీర్ఘ అంతర్ ప్రభుత్వ సదస్సు చర్చల తర్వాత, 2023లో ఒప్పందం ఆమోదించబడింది.
- 3) అంతర్జాతీయ సహకారం ద్వారా జాతీయ అధికార పరిధికి మించి మహాసముద్రాలలో ప్రాణులను రక్షించడానికి అంతర్జాతీయ నిబంధనలను అమలు చేయడం ఈ ఒప్పందం యొక్క లక్ష్యం.

జపాన్ ఇండియా మారిటైమ్ ఎక్స్ ప్లైజ్ (జిమెక్స్ 23)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ద్వైపాక్షిక జపాన్-ఇండియా నౌకాదళ వ్యాయామం 2023

(జిమెక్స్ 23) యొక్క ఏడవ ఎడిషన్ భారత నౌకాదళంచే 5-10 జూలై 2023 మధ్య విశాఖపట్నం వద్ద నిర్వహించబడినది.

మరింత సమాచారం

- 1) జిమెక్స్ 2012లో ప్రారంభమైనది. ఈ ఎడిషన్ దాని 11వ వార్షికోత్సవాన్ని సూచిస్తుంది.
- 2) సముద్ర భద్రతా సహకారం కోసం ఇది జపాన్ మారిటైమ్ సెల్ఫ్ డిఫెన్స్ ఫోర్స్ మరియు భారతీయ నౌకాదళం మధ్య నిర్వహించబడుతోంది.
- 3) ఈ వ్యాయామం రెండు దశల్లో ఆరు రోజుల పాటు నిర్వహించబడుతుంది.
- 4) జిమెక్స్ 23 లో ఐఎన్ఎస్ ఢిల్లీ (భారతదేశం యొక్క మొట్టమొదటి స్పదేశీ నిర్మిత గైడెడ్ మిస్సైల్ డిస్ట్రాయర్), ఐఎన్ఎస్ కమోర్డా (యాంటీ సబ్మెరైన్ యుద్ధనౌక), ప్లీట్ ట్యాంకర్ ఐఎన్ఎస్ శక్తి, పి8ఐ మరియు డోర్నియర్ సముద్ర గస్తీ విమానాలు, ఓడ నుండి ఎగిరే యుద్ధ విమానాలు మరియు హెలికాప్టర్లు పాల్గొంటాయి.

భారతదేశం మరియు జపాన్ మధ్య ఇతర వ్యాయామాలు

- 1) ధర్మ గార్డియన్: సైనిక వ్యాయామం.
- 2) వీర్ గార్డియన్: వైమానిక వ్యాయామం.
- 3) మలబార్ వ్యాయామం: భారతదేశం, జపాన్, యూఎస్ఎ మరియు ఆస్ట్రేలియా మధ్య బహుపార్శిక వ్యాయామం.

స్వీడన్ యొక్క నాటో సభ్యత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, నాటో సభ్యత్వం కొరకు స్వీడన్ చేస్తున్న డిమాండ్కు యూఎస్ అధ్యక్షుడు తన మద్దతును మరలా ధృవీకరించారు. స్వీడన్ యొక్క నాటో సభ్యత్వం కోసం ప్రయత్నం

కొంతకాలంగా కొనసాగుతోంది, నాటో సభ్యులు టర్కీ మరియు హంగేరి నుండి కొన్ని అడ్డంకులు ఉన్నాయి.

నాటో లంబ్ ఏమిటి?

- 1) నార్త్ అట్లాంటిక్ ట్రీటీ ఆర్గనైజేషన్ (నాటో) అనేది యునైటెడ్ స్టేట్స్ నేతృత్వంలోని అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం యొక్క రెండు వైపులా ఉన్న దేశాలతో కూడిన 31-సభ్యుల భద్రతా కూటమి. ఇది రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం నేపథ్యంలో 1949లో ఏర్పడింది. ఈ కాలం రెండు దేశాల (యుఎస్ మరియు యుఎస్ఎస్ఆర్) పెరుగుదల మరియు యుకె, ఫ్రాన్స్ మరియు జర్మనీ వంటి పూర్వ యూరోపియన్ శక్తుల క్షీణతతో కూడుకున్నది.

ఈ రెండు దేశాలు ఒకదానికొకటి సైద్ధాంతిక వ్యతిరేకతను కలిగి ఉన్నాయి. యూఎస్ పెట్టుబడిదారీ, ఉదారవాద ప్రజాస్వామ్య సమూహాకు అనుకూలంగా ఉండగా యుఎస్ఎస్ఆర్ సోషలిజం మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రభుత్వ నియంత్రణ వైపు కదులుతోంది.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తీవ్ర వినాశనానికి దారితీసింది మరియు దానితో పాటు అణుబాంబు ప్రవేశంతో, అటువంటి శత్రుత్వం పూర్తిస్థాయి యుద్ధంగా పెరగలేదు. ఇది 'ప్రచ్ఛన్న' యుద్ధానికి దారితీసింది. దీనిలో ఆధిపత్యం కోసం యుద్ధం అంతరిక్ష పోటీ, ఆయుధాల పోటీ మరియు వీలైనన్ని ఎక్కువ మంది మిత్రపక్షాలను పెంచుకోవడంలో వ్యక్తమైంది.

- 2) నాటో ఆ విధంగా ఏప్రిల్ 9, 1949న ఏర్పడింది. దాని ప్రధాన అంశం 'సమిష్టి రక్షణ సూత్రం' - దానిలోని ఒకరిపై లేదా అనేక మంది సభ్యులపై దాడి చేస్తే అది అందరిపై దాడిగా పరిగణించబడుతుంది. ఇప్పటివరకు, ప్రకరణ 5 ఒకసారి మాత్రమే (2001లో యునైటెడ్ స్టేట్స్లో జరిగిన 9/11 ఉగ్రవాద దాడులకు ప్రతిస్పందనగా) అమలు చేయబడింది.
- 3) నాటో సభ్యులలో యుకె, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, ఇటలీ, గ్రీస్ మరియు టర్కీ వంటి దేశాలు ఉన్నాయి. ఈ ఏడాది ఏప్రిల్లో చేరిన ఫిన్లాండ్ తాజా సభ్యదేశం.

షాంఘై సహకార సంస్థలో ఇరాన్ ప్రవేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ షాంఘై కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్ (ఎస్.సి.ఓ)లో తొమ్మిదవ

సభ్యునిగా ఇరాన్ చేరినందున, భారత ప్రధాని నరేంద్ర మోడీ అధ్యక్షతన జరిగిన వర్చువల్ సమావేశంలో ఈ సంస్థ నాయకులు ప్రపంచ ప్రయోజనాల కోసం మరింత ప్రాతినిధ్య మరియు బహుళ ధృవ ప్రపంచ క్రమం ఏర్పాటుపై నొక్కి చెప్పారు.

షాంఘై కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్ లంబ్ ఏమిటి?

- 1) 1996లో సోవియట్ యూనియన్ అనంతర కాలంలో ప్రాంతీయ భద్రత, సరిహద్దు దళాలు మరియు తీవ్రవాదం తగ్గింపుపై పని చేసేందుకు రష్యా, చైనా, కజకిస్తాన్, కిర్గిజ్తాన్ మరియు తజికిస్తాన్ల 'షాంఘై ఫైవ్' కూటమిపై ఎస్.సి.ఓ నిర్మించబడింది.
- 2) 2001లో, షాంఘై ఫైవ్ ఉజ్బెకిస్తాన్ను ఈ కూటమిలోకి చేర్చింది మరియు దానికి షాంఘై సహకార సంస్థ (షాంఘై కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్- ఎస్.సి.ఓ) అని పేరు పెట్టింది.
- 3) ఈ సంస్థకు రెండు శాశ్వత అంగాలు ఉన్నాయి. అవి: బీజింగ్లో ఉన్న ఎస్.సి.ఓ సచివాలయం మరియు తామ్పెట్లోని ప్రాంతీయ యాంటీ-టెర్రరిస్ట్ డ్రక్చర్ ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ. భారతదేశం మరియు పాకిస్తాన్ 2005లో ఎస్.సి.ఓ లో పరిశీలకులుగా చేరాయి మరియు 2017లో పూర్తి స్థాయి సభ్యులుగా చేరాయి.

పాకిస్తాన్ లో తుఫాను తర్వాత ప్రశాంతత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గత 15 నెలలుగా, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం మరియు ప్రతిపక్షాల మధ్య ఘర్షణలు, పార్లమెంటు మరియు న్యాయవ్యవస్థ మధ్య విభేదాలు, పంజాబ్లో అస్థిరత, పాకిస్తాన్ తెహ్రిక్-ఇ-ఇస్లాఫ్ పార్టీ మరియు వ్యవస్థాపన (పాకిస్తాన్ సైన్యం) మధ్య ఘర్షణ, ఆర్థిక మాంద్యం మరియు 2022 వరదల వినాశకరమైన ప్రభావంతో సహా అనేక సవాళ్లను ఎదుర్కొంది.

పాకిస్తాన్ ప్రమాణాల ప్రకారం కూడా, పరిస్థితి అల్లకల్లోలంగా ఉంది, దివాళా మరియు సైనిక స్వాధీనం భయాలు వెన్నంటే ఉన్నాయి. ఏది ఏమైనప్పటికీ, ఇటీవల రాజకీయ, సైనిక మరియు ఆర్థిక రంగాలలో జరిగిన కొన్ని పరిణామాలు పాకిస్తాన్లో సాధారణ స్థితికి తిరిగి వస్తున్నట్లు సూచిస్తున్నాయి.

పాకిస్థాన్ సంక్షోభం ముగిసిందా?

- 1) ఇంకా లేదు. రాజకీయ రంగంలో, పిటిఐ అధినేత పతనం పాలక పిడిఎంకి తాత్కాలిక ఉపశమనం కలిగించవచ్చు. కానీ అతని పతనం వెనుక కారణాలు పాకిస్తాన్ ను పీడిస్తున్న పెద్ద రాజకీయ సమస్యలను చూపుతున్నాయి. రాజకీయ అస్థిరత రాజకీయ నాయకుల మధ్య చర్చ ద్వారా కాకుండా, ఒక పార్టీని, ఒక రాజకీయతర సంస్థ ద్వారా క్రూరంగా అణగదొక్కడం ద్వారా ముగిసింది. గత ఏడు దశాబ్దాలుగా పాకిస్థాన్ లో ఇదే సమస్య కొనసాగుతోంది.
- 2) ఆర్థిక రంగంలో, ఐఎంఎఫ్ సహాయం పొందడంలో పాకిస్తాన్ విజయం సాధించింది. అయితే స్థూల-ఆర్థిక సంస్కరణల అవశ్యకత, ప్రబలంగా ఉన్న ఇరుకైన పన్నుల ఆధారం మొదలైన పెద్ద సమస్యలు మిగిలి ఉన్నాయి. పాకిస్తాన్ సర్దుబాట్లు చేయవలసిందిగా ఐఎంఎఫ్ చేత ఒత్తిడి చేయబడినప్పటికీ, మార్పు లోపల నుండి రావాలి.
- 3) అయినప్పటికీ, పాకిస్తాన్ ఆర్థిక మరియు రాజకీయ అంశాలలో తాత్కాలిక ఉపశమనం పొందింది, అయితే లక్షణాలు మాత్రమే పరిష్కరించబడ్డాయి మరియు అంతర్లీన కారణాలు పరిష్కరించబడలేదు.

భారతదేశంతో యూఎస్ సాంకేతిక సంస్థల డిజిటల్ వాణిజ్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, అమెజాన్, గూగుల్, మెటా, ఇంటెల్ మరియు యాహూ వంటి సభ్యులతో వాషింగ్టన్ డి.సి లో ప్రధాన కార్యాలయం కలిగిన కంప్యూటర్ అండ్ కమ్యూనికేషన్స్ ఇండస్ట్రీ అసోసియేషన్ (సిసిఐఎ), “డిజిటల్ వాణిజ్యానికి కీలకమైన ముప్పులు 2023” అనే శీర్షికతో భారతదేశంతో వ్యాపారం చేయడానికి 20 విధానపరమైన అడ్డంకులను వెల్లడి చేసింది.

భారతదేశం-యుఎస్ సాంకేతిక వాణిజ్యం యొక్క ప్రస్తుత స్థితి ఏమిటి?

- 1) ముఖ్యంగా, 2023 ఆర్థిక సంవత్సరంలో, యూఎస్ ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యంలో 7.65% పెరుగుదలతో 2022-23లో 128.55 బిలియన్ డాలర్లతో భారతదేశం యొక్క అతిపెద్ద మొత్తం వాణిజ్య భాగస్వామిగా అవతరించింది.

అయితే, డిజిటల్ లేదా సాంకేతిక సేవలు ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యంలో ముందంజలో ఉన్న రంగాలలో ఒకటిగా ఉద్భవించలేదు.

సిసిఐఎ తన నివేదికలో “యుఎస్ డిజిటల్ సేవల ఎగుమతి రంగం యొక్క బలం మరియు భారతదేశంలో ఆన్లైన్ సేవల మార్కెట్ యొక్క అపారమైన వృద్ధి సామర్థ్యం ఉన్నప్పటికీ, 2020లో భారతదేశంతో డిజిటల్ సేవలలో వాణిజ్యంలో యూఎస్ 27 బిలియన్ డాలర్ల లోటును ఎదుర్కొంది” అని పేర్కొంది.

- 2) అయితే, ఇటీవలి కాలంలో, రెండు దేశాలు తమ సాంకేతిక భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందించుకుంటున్నాయి, ఇనిషియేటివ్ ఆన్ క్రిటికల్ అండ్ ఎమర్జింగ్ టెక్నాలజీ (ఐసెట్) వంటి చర్యల ద్వారా భారతదేశం మరియు యూఎస్ కృత్రిమ మేధ, క్వాంటం కంప్యూటింగ్, సెమీకండక్టర్స్ మరియు వైర్లెస్ టెలికమ్యూనికేషన్ సహా అనేక రంగాలలో క్లిష్టమైన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలపై సహకరించుకోవడానికి అంగీకరించాయి. అదనంగా, ఐసెట్ కింద, భారతదేశం మరియు యూఎస్ కూడా నియంత్రణ అడ్డంకులను పరిష్కరించడం మరియు సున్నితమైన వాణిజ్యం కోసం ఎగుమతి నియంత్రణలను సమలేఖనం చేయడం మరియు క్లిష్టమైన ప్రాంతాలలో “లోతైన సహకారం” కోసం వ్యూహాత్మక వాణిజ్య చర్చను ఏర్పాటు చేశాయి.
- 3) ఇటీవల, సెమీకండక్టర్ సరఫరా గొలుసు మరియు ఆవిష్కరణ భాగస్వామ్యంపై రెండు రాష్ట్రాల మధ్య ప్రతిష్టాత్మక అవగాహన ఒప్పందం కుదిరింది, ఇందులో 2.75 బిలియన్ డాలర్ల విలువ కలిగిన సంయుక్త పెట్టుబడి కూడా ఉంది. టెలికమ్యూనికేషన్స్ ముందు, ఓపెన్ రాన్ నెట్వర్క్ మరియు 5జి/6జి సాంకేతికతలలో పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిపై దృష్టి పెట్టడానికి రెండు ఉమ్మడి టాస్క్ ఫోర్స్ లు ప్రారంభించబడ్డాయి.
- 4) అంతేకాకుండా, క్వాంటం కోఆర్డినేషన్ మోకానిజం మరియు ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ యొక్క వాణిజ్యీకరణ కోసం ఉమ్మడి నిధిని ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా కృత్రిమ మేధ మరియు క్వాంటం కంప్యూటింగ్ వంటి భవిష్యత్తు సాంకేతికతపై రెండు దేశాలు ఆశావహంతో ఉన్నాయి.

ఆస్ట్రేలియా యొక్క ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఆస్ట్రేలియన్ పార్లమెంట్ ఆమోదించిన బిల్లు దేశంలోని దాదాపు 26 మిలియన్ల జనాభాలో 3.2% ఉన్న స్థానిక ప్రజలకు రాజ్యాంగ గుర్తింపుపై చారిత్రాత్మక ప్రజాభిప్రాయ సేకరణకు వేదికగా నిలిచింది.
- 2) సెనేట్ రాజ్యాంగ మార్పు (అబోరిజినల్ మరియు టోరెస్ స్ట్రైయిట్ ఐలాండ్స్ వాయిస్) 2023ను ఆమోదించింది. ఇది స్థానిక ప్రజలకు సంబంధించిన విషయాలపై పార్లమెంటు మరియు ప్రభుత్వానికి సలహా ఇచ్చే ప్రతినిధి సంస్థను ఏర్పాటు చేయడానికి రాజ్యాంగంలో సవరణను ప్రతిపాదించింది.

ఆస్ట్రేలియాలోని స్థానిక ప్రజలు ఎవరు?

- 1) ఆస్ట్రేలియన్ ప్రభుత్వం స్థానిక ప్రజలను “ఆదిమవాసులు (అబోరిజినల్) లేదా టోరెస్ స్ట్రైయిట్ ద్వీప సంతతికి చెందినవారు” అని నిర్వచించింది. అనగా ఆదిమవాసులు లేదా టోరెస్ స్ట్రైయిట్ ద్వీపవాసులుగా గుర్తించబడినవారు. మరియు వారు నివసించే లేదా జీవించిన సంఘాలలో ఆ విధంగా అంగీకరించబడినవారు. టోరెస్ స్ట్రైయిట్ దీవులు ఇప్పుడు ఆస్ట్రేలియాలోని క్వీన్స్లాండ్ రాష్ట్రంలో భాగంగా ఉన్నాయి.
- 2) ఆదిమ ఆస్ట్రేలియన్లు 18వ శతాబ్దంలో ఆస్ట్రేలియాలో బ్రిటీష్ వలసరాజ్యానికి చాలా కాలం ముందు పదివేల సంవత్సరాల పాటు ఖండంలో నివసించారని నమ్ముతారు. ఆదిమవాసులు కనీసం 65,000 సంవత్సరాలు ఆస్ట్రేలియా ప్రధాన భూభాగాన్ని ఆక్రమించినట్లు తెలిసింది. ఇది ఐరోపా మరియు అమెరికాలలోని ఆధునిక మానవ స్థావరానికి పూర్వం అని విస్తృతంగా అంగీకరించబడింది.
- 3) ఈ కమ్యూనిటీలు విభిన్న భాషలు, సాంస్కృతిక పద్ధతులు మరియు సంప్రదాయాలతో వందలాది సమూహాలను కలిగి ఉంటాయి. అలాగే, దాదాపు 250 భాషా సమూహాలు ఖండం అంతటా వ్యాపించి ఉన్నాయి.

వాగ్నర్ తిరుగుబాటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రష్యా వాగ్నర్ ప్రైవేట్ మిలిటరీ కంపెనీ అధినేత యెవ్గెనీ

ప్రిగోజిన్ జూన్ 24న దేశ రక్షణ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా స్వల్పకాలిక తిరుగుబాటును నిర్వహించి, పుతిన్ పాలిత రష్యాను అంతర్గత భద్రతా సంక్షోభంలోకి నెట్టారు.

- 1) ప్రిగోజిన్ తాను తిరుగుబాటు చేయడం లేదని మరియు క్రిమిన్ పై నేరుగా దాడి చేయకుండా దూరంగా ఉన్నానని తెలిపాడు. కానీ అతను రష్యా యొక్క అత్యున్నత రక్షణ అధికారులను తొలగించాలని డిమాండ్ చేశాడు. అతడు సాయుధులు మరియు సాయుధ వాహనాల కాన్వాయ్తో మాస్కో వైపు “మార్చ్ ఆఫ్ జస్టిస్” ప్రారంభించాడు.
- 2) పుతిన్ చర్చల ద్వారా పరిస్థితిని పరిష్కరించడానికి ఎంచుకున్నారు. అయితే అతని రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు అతని యొక్క ఒక ఇష్టమైన, శక్తివంతమైన యుద్ధవీరుని మధ్య వైరం బహిరంగ అంతర్యుద్ధం అంచుకు చేరుకోవడం అనేది మాస్కోలో క్రమశిక్షణ కంటే గందరగోళం గురించే ఎక్కువ తెలియజేస్తుంది.

ప్రిగోజిన్ తిరుగుబాటును ఎందుకు ప్రారంభించాడు?

- 1) వాగ్నర్ అధినేత ప్రిగోజిన్ మరియు రష్యా రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ మధ్య సంక్షోభం కొంతకాలంగా ముదురుతోంది. మాజీ క్రిమిన్ కాంట్రాక్టర్ మరియు పుతిన్ యొక్క సన్నిహిత మిత్రుడు అయిన ప్రిగోజిన్ రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ నాయకత్వం అవినీతి మరియు అసమర్థతతో కూరుకుపోయింది అని ఆరోపించారు. వాగ్నర్ గ్రూప్ డోనెట్స్కోలోని సోలెడార్ అనే చిన్న ఉప్పు-తవ్వకాల పట్టణాన్ని స్వాధీనం చేసుకున్న కొన్ని వారాల తర్వాత ఫిబ్రవరిలో, బఖ్మత్ను ముట్టడించినప్పుడు ఈ గ్రూప్ కు ఆయుధాలు మరియు మందుగుండు సామగ్రి సరఫరాను రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ పరిమితం చేసిందని ప్రిగోజిన్ పేర్కొన్నారు.. 21వ శతాబ్దపు అత్యంత రక్తపాత యుద్ధాలలో ఒకటిగా పేర్కొనబడిన పోరాటం తర్వాత మే చివరలో వాగ్నర్ బఖ్మత్ను స్వాధీనం చేసుకుంది. ప్రిగోజిన్ ప్రకారం, యుద్ధంలో దాదాపు 20,000 మందిని, అనగా “ఊహించినదానికంటే దానికంటే ఐదు రెట్లు ఎక్కువ మంది యోధులను” వాగ్నర్ గ్రూప్ కోల్పోయింది.
- 2) అతను స్వాధీనం చేసుకున్న నగరం నుండి ఒక వీడియోలో కనిపించి మరియు రక్షణ శాఖ నాయకత్వం “వారి చర్యలకు బాధ్యత వహించాలి” అని ఆరోపించాడు. బఖ్మత్ స్వాధీనం

ప్రిగోజిన్ యొక్క స్థితిని బలపరిచినట్లు అనిపించినా అది రక్షణ శాఖ మరియు వాగ్నర్ మధ్య వైరాన్ని కూడా తీవ్రతరం చేసింది.

ప్రిగోజిన్ బఖ్మట్ నుండి తిరోగమిస్తున్నప్పుడు అతని బలగాలు కాల్పులకు గురయ్యాయని చెప్పారు. మరియు వాగ్నర్ ఒక రష్యన్ సాధారణ సేవకుని అరెస్టు చేసి అతనిని వీడియో చిత్రీకరించింది. జూన్ 10న రక్షణ మంత్రి సెర్గి షోయిగు సాయుధ వాలంటీర్లందరినీ రక్షణ శాఖతో ఒప్పందాలు కుదుర్చుకోవలసిందిగా కోరుతూ ఉత్తర్వు జారీ చేయడంతో సంక్షోభం తెరపైకి వచ్చింది. ఇది వాగ్నర్ యొక్క మిగిలిన 25,000 బలగాలను రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ అధ్యవ్యంశ్యంలోకి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నించింది, దీని పట్ల ప్రిగోజిన్ నిరసన తెలిపారు.

- 3) షోయిగు తన ప్రణాళికతో ముందుకు సాగడానికి వీలుకల్పిస్తూ అధ్యక్షుడు పుతిన్ తన మౌనాన్ని కొనసాగించాడు. ఇది ప్రిగోజిన్ తన స్థావరాన్ని కోల్పోయే ముప్పును ముందుంచింది. ఆపై జూన్ 23-24 న, ప్రిగోజిన్ తన తిరుగుబాటును ప్రారంభించాడు. పుతిన్ ఎదుర్కొన్న సందిగ్ధత ఏమిటంటే, అతను వారిని అణిచివేయాలా, మొత్తం అంతర్భుద్ధాన్ని ఎదుర్కోవాలా లేదా గౌరవప్రదమైన నిష్క్రమణను కనుగొనాలా అనేదే. పుతిన్లోని వాస్తవికవాది రెండోదాన్ని ఎంచుకున్నాడు. అతను తన దీర్ఘకాల మిత్రుడు మరియు బెలారస్ అధ్యక్షుడైన అలెగ్జాండర్ లుకాషెంకో వైపు చూశాడు. అతడు ప్రిగోజిన్తో చర్చలు జరిపిన అనంతరం వారు ఒక ఒప్పందం చేసుకున్నారు. ప్రిగోజిన్ వెనక్కి తగ్గడానికి అంగీకరించాడు మరియు తక్షణ భద్రతా సంక్షోభం నివారించబడింది.

ఒప్పందం ఏమిటి?

- 1) ప్రిగోజిన్ తన తిరుగుబాటును ప్రారంభించినప్పుడు, రక్షణ శాఖ నాయకత్వాన్ని, ప్రధానంగా రక్షణ మంత్రి షోయిగు మరియు జనరల్ గెరాసిమోవ్లను తొలగించాలని డిమాండ్ చేశారు. రష్యా ఫెడరల్ సెక్యూరిటీ సర్వీస్ ప్రిగోజిన్పై క్రిమియల్ కేసును సమోదు చేసింది.
- 2) క్రిమ్లీన్ ప్రకారం, ఒప్పందంలో భాగంగా, ప్రిగోజిన్ బెలారస్కు మకాం మార్చారు మరియు తిరుగుబాటులో చేరని వాగ్నర్ సభ్యులు రక్షణ శాఖతో ఒప్పందాలపై

సంతకం చేయడానికి అనుమతించబడతారు. ప్రిగోజిన్పై కేసు ఉపసంహరించబడుతుంది.

ఆర్డెమిస్ ఒప్పందాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, యుఎస్లోని భారత రాయబారి, ఆర్డెమిస్ ఒప్పందాలను భారతదేశం ఆమోదించినట్లు ధృవీకరించే పత్రంపై సంతకం చేశారు.

నేపథ్యం

- 1) ఆర్డెమిస్ కార్యక్రమం అనేది ఈసారి శాశ్వతంగా మానవులను చంద్రునిపైకి చేర్చడానికి యూఎస్ నేతృత్వంలోని ప్రతిష్టాత్మక ప్రాజెక్ట్. ఎటువంటి కట్టుబాట్లు లేకుండా ఈ ప్రాజెక్టుకు మద్దతునిచ్చే మార్గదర్శకాల సమితి ఆర్డెమిస్ ఒప్పందాలు. ఈ ప్రాజెక్ట్ ప్రణాళికలో చంద్రుని ఉపరితలంపై ఒక స్థావరం, మానవులు మరియు సరుకులను రవాణా చేయడానికి బహుళ అంతరిక్ష నౌకలు, 'లూనార్ గేట్వే' అని పిలువబడే ఒక చిన్న కక్ష్యలో ఉండే అంతరిక్ష కేంద్రం మరియు నావికేషన్ మరియు కమ్యూనికేషన్లకు సహాయపడే ఉపగ్రహాల కూటమి ఉన్నాయి.
- 2) ఆర్డెమిస్ కూడా చైనా- రష్యా ప్రణాళిక చేసిన 'అంతర్జాతీయ చంద్ర పరిశోధనా కేంద్రం (ఐఎల్ఆర్ఎస్)' వంటిదే. రష్యా ఆర్థికవరమైన పరిమితులు మరియు ఆంక్షలతో కొట్టుమిట్టాడుతుండడంతో, శాశ్వత స్థావరం మరియు చంద్ర ఉపగ్రహ కూటమి కోసం ఇలాంటి ప్రణాళికలను వివరిస్తూ, ఐఎల్ఆర్ఎస్ పై చైనా ముందంజ వేసింది.

ఆర్డెమిస్ ఒప్పందాలు అంటే ఏమిటి?

- 1) ఆర్డెమిస్ ఒప్పందాలు నాసా యొక్క ఆర్డెమిస్ కార్యక్రమంలో పాల్గొనే వారితో సహా దేశాల మధ్య అంతరిక్ష పరిశోధన సహకారానికి మార్గనిర్దేశం చేయడానికి ఒక ఆచరణాత్మక సూత్రాలను ఏర్పాటు చేస్తాయి.
- 2) నాసా, యూఎస్ డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ స్టేట్తో సమన్వయంతో, ఏడు ఇతర వ్యవస్థాపక సభ్య దేశాలతో కలిసి 2020లో ఆర్డెమిస్ ఒప్పందాలను ఏర్పాటు చేసింది.
- 3) ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, ఇటలీ, జపాన్, లక్సెంబర్గ్, యుఎఈ, యుకె మరియు యుఎస్ఎస్ స్థాపకులుగా 26 దేశాలు ఆర్డెమిస్ ఒప్పందంలో భాగస్వామ్యం కలిగి ఉన్నాయి.

- 4) 22 యూరోపియన్ దేశాలలో, కేవలం ఎనిమిది అనగా లక్సెంబర్గ్, ఇటలీ, యుకె, రొమేనియా, పోలాండ్, ఫ్రాన్స్, చెక్ రిపబ్లిక్ మరియు స్పెయిన్ మాత్రమే ఈ ఒప్పందాలపై సంతకం చేశాయి.
- 5) ఈ సూత్రాలు యూఎస్ ప్రభుత్వం మరియు ఇతర ప్రభుత్వాల మధ్య కట్టుబడి ఉండని బహుపార్శ్వక విర్వాట్లు.
- 6) ఆర్థిమిస్ ఒప్పందాలు 1967 బాహ్య అంతరిక్ష ఒప్పందం (ఔటర్ స్పేస్ ట్రీటీ) లో కీలక బాధ్యతలను బలోపేతం చేస్తాయి మరియు అమలు చేస్తాయి.
- 7) ఇవి పౌర అంతరిక్ష కార్యకలాపాలకు వర్తిస్తాయి మరియు చంద్రుడు, అంగారక గ్రహం, తోకచుక్కలు, గ్రహశకలాలు, వాటి ఉపరితలాలు మరియు ఉప ఉపరితలాలు, అలాగే చంద్రుడు లేదా అంగారకుడి కక్ష్యలో జరుగుతాయి.

భారతదేశానికి ప్రాముఖ్యత

- 1) ఇస్రో మరియు నాసా మధ్య సహకారం: 2024లో అంతర్జాతీయ అంతరిక్ష కేంద్రానికి ఉమ్మడి ప్రయత్నాన్ని ప్రారంభించే లక్ష్యంతో నాసా భారత అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ (ఇస్రో) వ్యోమగాములకు అధునాతన శిక్షణను అందిస్తుంది.
- 2) ప్రపంచ అంతరిక్ష శక్తిగా స్థిరపడటం: ఈ ఒప్పందం భారతదేశం ప్రపంచ అంతరిక్ష శక్తిగా స్థిరపడటానికి ముఖ్యమైన ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది. ఒప్పందాలపై సంతకం చేయడం వల్ల నూతన అంతరిక్ష విధానంలో ప్రధానంగా అంతర్జాతీయ సహకారం ద్వారా అంతరిక్ష పరిశోధన ఆశయాలకు ప్రయోజనం చేకూరుతుంది, ఎందుకంటే ఒప్పందాలపై సంతకం చేసిన వారందరూ శాస్త్రీయ డేటాను బహిరంగంగా పంచుకోవడానికి కట్టుబడి ఉండి వారి ప్రయత్నాలలో ఒకరికొకరు సహాయం చేసుకుంటారు.
- 3) సాంకేతిక బదిలీ: ఆర్థిమిస్ ఒప్పందాలపై సంతకం చేయడం వలన యూఎస్ మరియు భారతదేశం మధ్య ఉన్న కొన్ని సాంకేతిక బదిలీ అడ్డంకులను సరళీకరించవచ్చు.
- 4) ఆర్థిమిస్ ఒప్పందాలలో చేరడానికి భారతదేశం యొక్క నిర్ణయం ప్రపంచ అంతరిక్ష సహకారానికి దాని అంకితభావాన్ని మరియు చంద్రుని అన్వేషణ మిషన్లలో పాల్గొనడానికి ఆసక్తిని బహిరంగపరుస్తుంది. దీనిపై

సంతకం చేయడం ద్వారా, భారతదేశం భవిష్యత్తులో చంద్రుని మిషన్లలో యునైటెడ్ స్టేట్స్ తో సహా ఇతర దేశాలతో సహకరించవచ్చు.

ఈ సహకారం విజ్ఞానం మరియు నైపుణ్యాన్ని పంచుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తుంది, శాస్త్ర పరిశోధన, సాంకేతిక అభివృద్ధి మరియు అంతరిక్షంలో మానవుని యొక్క ఉనికిని విస్తరించేందుకు దోహదపడుతుంది.

- 5) అంతర్జాతీయ సహకారం: ఇప్పుడు భారతదేశం అంతర్జాతీయ సహకారాలకు మరింత బహిరంగంగా ఉంటుంది మరియు నిర్దేశించని భూభాగాలను అన్వేషించడానికి తెరవబడుతుంది. యూరోపియన్ ప్రాంతంలో భారతీయ కంపెనీలు వ్యాపారం చేయలేకపోవడంతో గతంలో అనేక ఆంక్షలు ఉన్నాయి. కానీ ఇప్పుడు, ఇది మరింత బహిరంగంగా ఉంటుంది మరియు సహకారాలు మరింత అందుబాటులో ఉంటాయి. ఇది ఆర్థిమిస్ ఒప్పందంలో సంతకం చేసిన అన్ని ఇతర దేశాలతో భారతీయ కంపెనీలకు మార్కెట్లను కూడా అందుబాటులోకి తెస్తుంది.

చైనా-పాకిస్థాన్ అణు ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పాకిస్థాన్లోని చప్మా న్యూక్లియర్ కాంప్లెక్స్‌లో 1,200 మెగావాట్ల న్యూక్లియర్ పవర్ ప్లాంట్ కోసం చైనా మరియు పాకిస్థాన్ ఒక ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి. 4.8 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన ఈ ఒప్పందం పాకిస్థాన్ ద్వంద్వ ఇంధనం మరియు ఆర్థిక సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంటున్న నేపథ్యంలో చేసుకోబడినది. చైనా మరియు పాకిస్థాన్ మధ్య తాజా అణు ఒప్పందం సంక్షోభంలో ఉన్న దేశానికి మాత్రమే కాకుండా అణు వాణిజ్యం యొక్క ప్రపంచ పాలనకు కూడా చిక్కులను కలిగి ఉంది, బీజింగ్ అణు సరఫరాదారుల గ్రూప్ నుండి అవసరమైన మినహాయింపులను కోరకుండా ఇటీవలి ఒప్పందాన్ని కొనసాగించింది.

31 ఎం క్యూ-9బి డ్రోన్ల కొరకు భారత్-యు.ఎస్. ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, అమెరికా అధ్యక్షుడు జో బిడెన్ మరియు ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ 31 జనరల్ అటామిక్స్ ఎం క్యూ-9బి మానవరహిత లోహ విమానాలను (యుఎవిలను) కొనుగోలు చేయాలనే భారతదేశ ప్రణాళికలను స్వాగతించారు. ఇవి అత్యంత ఎత్తులో సుధీర్ఘ సమయం పాటు ఎగరగలవు (హై ఆల్టిట్యూడ్ లాంగ్ ఎండ్యూరెన్స్). ఈ 31 సాయుధ యుఎవిలలో, భారత నావికాదళం కోసం 15 సీగార్డియన్లు మరియు భారత సైన్యం మరియు వైమానిక దళానికి ఒక్కొక్కదానికి ఎనిమిది చొప్పున మొత్తం 16 సైగార్డియన్లు కొనుగోలు చేయడానికి ఇది వేదికను సిద్ధం చేసింది.

జనరల్ అటామిక్స్ ప్రకారం, ఎం క్యూ-9బి ఒక పెద్ద సముద్ర గస్తీ విమానం యొక్క సామర్థ్యంలో దాదాపు 80% సామర్థ్యాన్ని కలిగిఉంటుంది మరియు దానిని ఒక గంట పాటు నడిపే వ్యయంలో దాదాపు 20% మాత్రమే వ్యయం అవుతుంది. ఇది నావికాదళాలకు మరింత పొదుపుగా ఉంటుంది, ఉదాహరణకు, మొదట్లో సముద్రంపై గస్తీ చేయడానికి సీగార్డియన్లను పంపించి, ఏదైనా తేడాగా కనుగొనబడితే, అప్పుడు మానవ సిబ్బందితో కూడిన విమానాన్ని పంపించవచ్చు. దీని వలన సమయం మరియు ఖర్చు ఆదా అవుతాయి మరియు పెద్ద విమానాల అరుగుదలను తగ్గించవచ్చు.

భారతీయ నావికాదళం ఈ యుఎవిలపై ఆసక్తి కనబరచడానికి ఇది ప్రధాన కారణం, ఎందుకంటే ఇది దాని 12 పి-8బి మానవ సహిత సుదూర రేంజి సముద్ర గస్తీ విమానాల భాగాల అరుగుదలను గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది. అలాగే సువిశాల హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతం మరియు పరిసరాలపై గస్తీలో సిబ్బందికి కలిగే అలసటను తగ్గిస్తుంది.

ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థలో భారతదేశం-యుఎస్ ల వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థలో ఆరు వాణిజ్య వివాదాలను ముగించడానికి భారతదేశం మరియు యుఎస్ అంగీకరించాయి. ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ అమెరికా పర్యటన నేపథ్యంలో ఇది జరిగింది.

నేపథ్యం

- 1) 2018లో, జాతీయ భద్రత దృష్ట్యా యుఎస్ కొన్ని ఉక్కు మరియు అల్యూమినియం ఉత్పత్తులపై వరుసగా 25 శాతం మరియు 10 శాతం దిగుమతి సుంకాలను విధించింది.
- 2) ప్రతీకారంగా, భారతదేశం 2019 జూన్లో శనగలు, కాయధాన్యాలు, బాదం, వాలనట్లు, యాపిల్స్, బోరిక్ యాసిడ్ మరియు డయాగ్నోస్టిక్ రియాజెంటల్తో సహా 28 అమెరికన్ ఉత్పత్తులపై కస్టమ్స్ సుంకాలను విధించింది.

వివాదాలు ఏమిటి?

- 1) ఈ ఆరు వివాదాలలో భారతదేశం ప్రారంభించిన మూడు వివాదాలు మరియు యుఎస్ ప్రారంభించినవి అనేకం ఉన్నాయి.
- 2) వీటిలో భారతదేశం నుండి కొన్ని హాట్-రోల్డ్ కార్బన్ స్టీల్ ఫ్లాట్ ఉత్పత్తులపై కౌంటర్వైలింగ్ చర్యలు, సౌర ఘటాలు మరియు మాడ్యూల్స్కు సంబంధించిన కొన్ని చర్యలు, ఎగుమతి సంబంధిత చర్యలు, ఉక్కు మరియు అల్యూమినియం ఉత్పత్తులు మరియు యుఎస్ నుండి వచ్చే కొన్ని ఉత్పత్తులపై అదనపు సుంకాలు ఉన్నాయి.
- 3) దాని ఎగుమతి రంగానికి వివిధ పథకాల కింద భారతదేశం యొక్క మద్దతు చర్యలపై యుఎస్ ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థలో ఫిర్యాదు చేసింది. 2019లో, ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ వివాద ప్యానెల్ భారతదేశం యొక్క ఎగుమతి చర్యలు ప్రపంచ వాణిజ్య నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉన్నాయని తీర్పునిచ్చింది.

ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నియమాలు

- 1) డబ్ల్యుటివో నిబంధనల ప్రకారం, ఒక నిర్దిష్ట వాణిజ్య చర్య ప్రపంచ సంస్థ యొక్క నిబంధనలకు విరుద్ధమని ఏదైనా

సభ్య దేశం భావిస్తే, జెనీవాలో ఉన్న బహుపార్షిక సంస్థలో అది కేసు దాఖలు చేయవచ్చు.

- 2) వివాదాన్ని పరిష్కరించడానికి ద్వైపాక్షిక సంప్రదింపులు మొదటి అడుగు. ఇరుపక్షాలు సంప్రదింపుల ద్వారా సమస్యను పరిష్కరించుకోలేకపోతే, వారిలో ఎవరైనా వివాద పరిష్కార ప్యానెల్ ఏర్పాటును సంప్రదించవచ్చు.
- 3) ప్యానెల్ యొక్క తీర్పు లేదా నివేదికను డబ్బుటీవో యొక్క అప్పీలేట్ బాడీ సవాలు చేయవచ్చు.

డబ్బుటీవో అప్పీలేట్ బాడీ యొక్క ప్రస్తుత స్థితి

- 1) సభ్యులను నియమించడానికి సభ్య దేశాల మధ్య విభేదాల కారణంగా అప్పీలేట్ బాడీ పనిచేయడం లేదు.
- 2) సభ్యుల నియామకాన్ని అమెరికా అడ్డుకుంటుంది.
- 3) ఈ సంస్థలో ఇప్పటికే అనేక వివాదాలు పెండింగ్లో ఉన్నాయి.

ఈ ఒప్పందంపై లంచనాలు

బాదం, వాల్ నట్లు మరియు యాపిల్స్ వంటి 28 అమెరికన్ ఉత్పత్తులపై ప్రతీకార కస్టమ్స్ సుంకాలను భారతదేశం తొలగించడం వలన భారతదేశంలో యూఎస్ వ్యవసాయ ఉత్పత్తిదారులు మరియు తయారీదారులకు మార్కెట్ అవకాశాలను పునరుద్ధరించడం మరియు విస్తరించడం జరుగుతుంది.

ముందుకు మార్గం

- 1) భారతదేశం యొక్క అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా యూఎస్ ఉంది. ద్వైపాక్షిక వస్తువుల వ్యాపారం 2021-22లో 119.5 బిలియన్ డాలర్ల నుండి 2022-23లో 128.8 బిలియన్ డాలర్లకు పెరిగింది. అందువల్ల, రెండు దేశాలు వరస్పరం అంగీకరించిన నిబంధనలపై వివాదాలను పరిష్కరించుకోవాలి మరియు తరువాత జెనీవాలోని డబ్బుటీవోకి దాని గురించి తెలియజేయాలి.
- 2) వాణిజ్య వివాదాలకు ముగింపు పలికే ఈ ఒప్పందం గత రెండు సంవత్సరాలుగా ఆర్థిక మరియు వాణిజ్య సంబంధాలను మరింతగా పెంచుతున్న ద్వైపాక్షిక సంబంధాల యొక్క ఆత్మస్మృత స్థాయిని సూచిస్తుంది.

భారతదేశం 'వాయిస్ ఆఫ్ గ్లోబల్ సౌత్'

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) 2022 నుండి 2023 వరకు భారతదేశం జి 20 దేశాల కూటమికి అధ్యక్షుడిగా బాధ్యతలు స్వీకరించినందున, భారతదేశం “ఇలాంటి వేదికలలో తక్కువ ప్రాతినిధ్యం వహించే దక్షిణ ప్రపంచం (గ్లోబల్ సౌత్) యొక్క గొంతుకగా ఉంటుందని” భారత విదేశాంగ మంత్రి ఎస్ జైశంకర్ పేర్కొన్నారు.
- 2) గ్లోబల్ సౌత్ అనే పదం అప్పటి నుండి అనేకసార్లు ఉపయోగించబడింది, జైశంకర్ కొనసాగుతున్న ప్రపంచ సంఘర్షణల గురించి చెబుతూ, “వర్గాలు ఎక్కడ ఏర్పడినా, దానివలన ఎక్కువగా సమస్యలను ఎదుర్కొనేది దక్షిణ ప్రపంచానికి చెందిన ప్రజలు మాత్రమే” అని వ్యాఖ్యానించారు.
- 3) “ఉత్తర ప్రపంచం (గ్లోబల్ నార్త్)” అనేది యుఎస్, కెనడా, యూరప్, రష్యా, ఆస్ట్రేలియా మరియు న్యూజిలాండ్ వంటి దేశాలను సూచిస్తుండగా ‘దక్షిణ ప్రపంచం (గ్లోబల్ సౌత్)’ అనేది ఆసియా, ఆఫ్రికా మరియు దక్షిణ అమెరికాలోని దేశాలను కలిగి ఉంటుంది.

యుఎస్ తో భారతదేశం యొక్క జెట్ ఇంజన్ ఒప్పందం మరియు దాని ప్రాముఖ్యత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశంలో యుద్ధ విమానాల ఇంజిన్ల తయారీకి సంబంధించిన ఒక భారీ రక్షణ ఒప్పందం ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో మొదటి అధికారిక పర్యటన ఎజెండాలో ప్రధాన అంశంగా ఉంది. విశ్వసనీయ వర్గాల ప్రకారం, భారతదేశం మరియు యూఎస్ దాదాపుగా వివరాలను ఖరారు చేశాయి. జిఈ-ఎఫ్ 414 జెట్ ఇంజిన్ల సంయుక్త ఉత్పత్తి కోసం హిందూస్థాన్ ఏరోనాటిక్స్ లిమిటెడ్ (హాల్)తో కీలకమైన సాంకేతికతను పంచుకోవడానికి అమెరికన్ తయారీ సంస్థ జనరల్ ఎలక్ట్రిక్ ఏరోస్పేస్ ను అనుమతించే ఒప్పందంపై వైట్ హౌస్ సంతకం చేయనుంది. ఈ ఇంజన్ స్వదేశీ తేలికపాటి యుద్ధ విమానం తేజస్ ఎంకె-2లో ఉపయోగించబడుతుంది.

ప్రతిపాదిత ఒప్పందం భారతదేశంలోను మరియు విదేశాలలోనూ గణనీయమైన ఆసక్తిని రేకెత్తించింది, చైనా యొక్క పెరుగుతున్న ప్రభావం మరియు ప్రపంచ సాంకేతిక ఆధిపత్యం నేపథ్యంలో ద్వైపాక్షిక రక్షణ మరియు అత్యాధునిక సాంకేతిక సహకారానికి ఇది ఒక ముఖ్యమైన దశగా నిపుణులు పేర్కొన్నారు.

భారత్ కు ఈ ఒప్పందం ఎంత కీలకం?

- 1) ఒప్పందం కుదిరిన తర్వాత, యు.ఎస్, రష్యా, ఫ్రాన్స్ మరియు యు.కెల సరసన చేరి, దాని సైనిక సామర్థ్యాలను పెంపొందించుకోవడంతో పాటు, రష్యా-ఉక్రెయిన్ వివాదం యొక్క ప్రభావంతో ప్రపంచం దెబ్బతింటున్న సమయంలో రక్షణ తయారీని పెంచుకుంటూ, ఒప్పందం కుదిరిన తర్వాత జేట్ ఇంజిన్లను ఉత్పత్తి చేసే ప్రపంచంలో ఐదవ దేశంగా భారత్ అవతరిస్తుంది. పాతబడిపోతున్న రష్యన్ యుద్ధ విమానాల స్థానంలో అధునాతన యుద్ధ విమానాలను ప్రవేశపెట్టడానికి ఈ ఒప్పందం సహాయపడుతుంది.
- 2) రాబోయే రెండు దశాబ్దాల్లో భారతదేశం తన వైమానిక దళం మరియు నౌకాదళం కోసం 350 కంటే ఎక్కువ యుద్ధ విమానాలను ఉత్పత్తి చేయాలని యోచిస్తున్నందున ఏరోస్పేస్ మరియు రక్షణ తయారీ పరిశ్రమపై పరివర్తనాత్మక ప్రభావాన్ని నిపుణులు అంచనా వేస్తున్నారు.

ముగింపు

ముఖ్యంగా చైనాతో రష్యా యొక్క వ్యూహాత్మక సాన్నిహిత్యం కారణంగా ఆందోళన పెరుగుతున్నది, మరియు ఉక్రెయిన్ వివాదం కారణంగా రష్యా రక్షణ పారిశ్రామిక రంగం యొక్క నాణ్యత, విశ్వసనీయత మరియు సామర్థ్యం ప్రశ్నాత్మకంగా మారింది. అమెరికా భారతదేశానికి విక్రయించడానికి సిద్ధంగా ఉన్న ఆయుధాల రకాన్ని మరియు అధునాతనతను విస్తరించడం ద్వారా రష్యా రక్షణ సామగ్రిపై భారతదేశం సాంప్రదాయకంగా ఆధారపడటాన్ని తగ్గించవచ్చు. దానికి ప్రత్యామ్నాయంగా యూఎస్ పై ఆధారపడటాన్ని పెంపొందించవచ్చు.

భారత్-అమెరికా ఆర్థిక వ్యవహారాలు మరియు వ్యూహం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూఎస్ కాంగ్రెస్ యొక్క ఉభయ సభల నాయకులు రెండవసారి కాంగ్రెస్ సంయుక్త సమావేశంలో ప్రసంగించవలసిందిగా ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోడీకి ఆహ్వానం అందించారు. ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను పెంపొందించుకోవడంపై వాషింగ్టన్ లో ద్వైపాక్షిక ఏకాభిప్రాయం దీనిలో ప్రతిబింబించింది. వినస్టన్ చర్చిల్, నెల్సన్ మండేలా మరియు ఇబ్రాహిమ్ ప్రధానమంత్రులు బిన్యామిన్ నెతన్యాహు మరియు యిల్హ్వా రాబిన్లతో సహా కొంతమంది నాయకులకు మాత్రమే ఇంతకుముందు ఇటువంటి గౌరవం లభించింది. ప్రధాని మోదీ తొలిసారిగా జూన్ 8, 2016న కాంగ్రెస్ సంయుక్త సమావేశంలో ప్రసంగించారు.

ఆర్థిక భాగస్వామ్యం

- 1) లోతైన ఆర్థిక సంబంధాలు మరియు ద్వైపాక్షిక సంబంధాన్ని “ప్రపంచ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం”గా పెంచడానికి ఇరువైపులా ఉన్న సంకల్పం అనేవి భారత్-అమెరికా వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యంలో ప్రధానమైనవి. భాగస్వామ్య ప్రజాస్వామ్య విలువలు మరియు ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సమస్యలపై పెరుగుతున్న ఆసక్తుల కలయికతో ఈ సంబంధం స్థాపించబడినప్పటికీ, అది ఎంత దూరం కదిలిందో సూచించే వాస్తవం 25 సంవత్సరాల క్రితం, భారతదేశంపై యూఎస్ ఆంక్షలలో ఉంది.
- 2) రెండు దేశాల మధ్య వాణిజ్య విలువ రికార్డు స్థాయిలో 191 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకుని, యూఎస్ భారతదేశానికి అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా మారిన సమయంలో మోడీ పర్యటించారు. భారతదేశానికి, దాని ఇతర ప్రధాన వ్యాపార భాగస్వాములలో ఎక్కువమందితో వాణిజ్య సమీకరణాల ప్రతికూల శేషం కలిగి ఉన్నందున, యూఎస్ తో అనుకూలమైన వాణిజ్య శేషం కొంత ఓదార్పునిస్తుంది. యూఎస్ కు భారతదేశం తొమ్మిదవ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామి. జాతీయ భద్రతా సలహాదారు అజిత్ దోవల్ మరియు యూఎస్ భద్రతా సలహాదారు జేక్ సలివన్ కీలక మరియు

ఆవిర్భవిస్తున్న సాంకేతికతలపై నూతన యూఎస్-ఇండియా చొరవను ప్రారంభించారు. మార్చిలో వాణిజ్య కార్యదర్శి పర్యటన సందర్భంగా, ప్రైవేట్ రంగ సహకారం ద్వారా సెమీకండక్టర్ సరఫరా గొలుసును మరింత స్థితిస్థాపకంగా మార్చడానికి రెండు దేశాలు భాగస్వామ్యాన్ని ఏర్పాటు చేశాయి. సెమీకండక్టర్ తయారీ ఒప్పందం మన దేశానికి మూడు ప్రధాన ప్రయోజనాలను కలిగి ఉంటుంది.

- 1) ప్రపంచ ఎలక్ట్రానిక్స్ సరఫరా గొలుసులో భారతదేశం మరింత ప్రధాన పాత్ర పోషించే అవకాశం అత్యంత ముఖ్యమైనది - ముఖ్యంగా భారతదేశం ప్రారంభించిన చిప్ తయారీ ప్రోత్సాహక పథకం ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ఇతర ప్రభుత్వాలు ప్రారంభించిన పథకాలతో పాటు కలిసిపోయేందుకు అవకాశం కలుగుతుంది.
- 2) భారతదేశం యొక్క పథకంపై ఇప్పటివరకు ఆసక్తిని కనబరిచిన మధ్యతరహా సంస్థలు కాకుండా, ఇప్పటికే ప్రసిద్ధి చెందిన భారీ విదేశీ చిప్ సంస్థలు మరియు పరిశ్రమల ప్రముఖుల నుండి కాంపోనెంట్ తయారీ ప్రాజెక్టులను మిళితం చేయడం ద్వారా భారతదేశం యొక్క ఈ ప్రధాన 10 బిలియన్ డాలర్ల ప్రోత్సాహక పథకానికి నిబద్ధత ఉంది.
- 3) సెమీకండక్టర్ చిప్లకు సంబంధించిన మూల వనరుల సరఫరా కేంద్రాన్ని వికేంద్రీకరించడం మరియు అనవసరమైన రెండింతల ప్రయత్నాలను నివారించడం లక్ష్యంగా ఉన్న యూఎస్ ద్వారా ప్రోత్సహించబడుతున్న ప్రాంతీయ నహకార ప్రయత్నాన్ని మరింతగా పునర్నిర్మించడం ద్వారా భారతదేశం ప్రయోజనం పొందే అవకాశం కూడా ఉంది.
- 4) యూఎస్ ఇప్పటికే మరో మూడు అగ్ర సెమీకండక్టర్ తయారీదారులు అయిన తైవాన్, జపాన్ మరియు దక్షిణ కొరియాతో కలిసి 'చిప్ 4' కూటమి కార్యక్రమాన్ని కొనసాగిస్తోంది. సెప్టెంబర్ 2021లో, భారతదేశం, జపాన్ మరియు ఆస్ట్రేలియాలు "సెమీకండక్టర్ల మరియు వాటి భాగాల లభ్యతని పొందేందుకు" సెమీకండక్టర్ల సరఫరా గొలుసు యోజనను ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రణాళికలను ప్రకటించాయి.

భవిష్యత్తు సాంకేతికతపై భారతదేశం- యు.ఎస్ చొరవ.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఉన్నత సాంకేతిక రంగాలలో మెరుగైన సహకారం కోసం ఒక కార్యాచరణ మార్గాన్ని ఆవిష్కరించాయి. అవి నియంత్రణ అడ్డంకులను పరిష్కరించడం మరియు సున్నితమైన వాణిజ్యం మరియు కీలక రంగాలలో లోతైన సహకారం కోసం ఎగుమతి నియంత్రణలను సమలేఖనం చేయడంపై దృష్టి పెట్టాయి.

ఇది గత సంవత్సరం అధ్యక్షుడు జో బిడెన్ మరియు ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ ప్రకటించిన ఇనిషియేటివ్ ఆన్ క్రిటికల్ అండ్ ఎమర్జింగ్ టెక్నాలజీ (ఐసెట్)లో భాగం.

ఐసెట్ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇనిషియేటివ్ ఆన్ క్రిటికల్ అండ్ ఎమర్జింగ్ టెక్నాలజీస్ అనేది కృత్రిమ మేధస్సు, క్వాంటం కంప్యూటింగ్, సెమీకండక్టర్స్ మరియు వైరెలెస్ టెలికమ్యూనికేషన్తో సహా కీలకమైన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలపై సహకారం కోసం భారతదేశం మరియు యూఎస్ అంగీకరించిన ఫ్రేమ్వర్క్.
- 2) ఇది వారి పూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని బలోపేతం చేయడానికి మరియు సాంకేతికత మరియు రక్షణ సహకారాన్ని ముందుకు నడపడానికి ఈ సంవత్సరం జనవరిలో ప్రారంభించబడింది.
- 3) మే 2022లో టోక్యోలో జరిగిన క్వడ్ సమావేశం సందర్భంగా మోడీ మరియు బైడెన్ మొదట ఈ ఫ్రేమ్వర్క్ను ప్రకటించారు.

ఈ చొరవ యొక్క కేంద్రీకృత రంగాలు ఏమిటి?

- 1) ప్రధానంగా, ఐసెట్ సరఫరా గొలుసులను నిర్మించడానికి మరియు వస్తువుల సహ-ఉత్పత్తి మరియు సహ-అభివృద్ధికి మద్దతు ఇవ్వడానికి న్యూ ఢిల్లీ మరియు వాషింగ్టన్ లను "విశ్వసనీయ సాంకేతిక భాగస్వాములు"గా ఉంచడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- 2) రెండు దేశాలు తమ ప్రభుత్వాలు, వ్యాపారాలు మరియు విద్యాసంస్థల మధ్య సాంకేతిక భాగస్వామ్యం మరియు సహకారం యొక్క లోతును విస్తరించేందుకు అన్వేషించాలనుకుంటున్న ప్రాంతాల విస్తృత రూపురేఖలు:

- ఎ) కృత్రిమ మేధస్సు (ఎఐ) వంటి రంగాలలో సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి ఒక పరిశోధనా సంస్థ భాగస్వామ్యాన్ని ఏర్పాటు చేయడంబట్టి
- బి) ఉమ్మడి అభివృద్ధి మరియు ఉత్పత్తి కోసం సాంకేతిక సహకారాన్ని వేగవంతం చేయడానికి నూతన రక్షణ పారిశ్రామిక సహకార రోడ్ మ్యాప్ ను అభివృద్ధి చేయడంబట్టి
- సి) కృత్రిమ మేధస్సులో ఏకీకృత ప్రమాణాలను అభివృద్ధి చేయడంబట్టి
- డి) రక్షణ సాంకేతిక సహకారాన్ని వేగవంతం చేయడానికి రోడ్ మ్యాప్ ను అభివృద్ధి చేయడం మరియు రక్షణ స్టార్ట్ అప్ ను అనుసంధానించడానికి 'ఇన్నోవేషన్ బ్రిడ్జ్'బట్టి
- ఇ) సెమీకండక్టర్ పర్యావరణ వ్యవస్థ అభివృద్ధికి తోడ్పాటు అందించడంబట్టి
- ఎఫ్) మానవసహిత అంతరిక్షయానంపై సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడంబట్టి
- జి) 5జి మరియు 6జిలలో అభివృద్ధిపై సహకారాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లడంబట్టి మరియు
- హెచ్) భారతదేశంలో ఓపెన్ ర్యాన్ నెట్ వర్క్ సాంకేతికతని స్వీకరించడం.

ఇప్పటి వరకు జరిగిన పురోగతి ఏమిటి?

- 1) ఐసెట్ ప్రారంభించినప్పటి నుండి సహకారం కోసం గుర్తించబడిన అనేక కీలక రంగాలలో భారతదేశం మరియు యూఎస్ గణనీయమైన పురోగతిని సాధించాయి, ఇది గత సంవత్సరంలో అధికారులు మరియు వాటాదారుల మధ్య అనేక ఉన్నత స్థాయి సందర్శనలు మరియు చర్చల ఫలితం.
- రెండు దేశాలు ఇప్పటికే క్వాంటం కోఆర్డినేషన్ మెకానిజమ్ ను ఏర్పాటు చేశాయి, ఓపెన్ ర్యాన్, 5జి మరియు 6జిలో సహకారాన్ని అందించడానికి టెలికమ్యూనికేషన్ పై వర్క్ -ప్రైవేట్ డైలాగ్ ని ప్రారంభించాయి మరియు ఎఐ మరియు రోడ్ సిపై ముఖ్యమైన మార్పిడిని నిర్వహించాయి.
- 2) భారతదేశం మరియు యూఎస్ సెమీకండక్టర్ సరఫరా గొలుసును ఏర్పాటు చేయడంపై అవగాహన ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి, ఇది ఐసెట్ కి సంబంధించి ప్రారంభించబడిన పరిశ్రమ-నేతృత్వంలోని టాస్క్ ఫోర్స్

నుండి సిఫార్సులను సమీక్షించడానికి సెమీకండక్టర్ సబ్-కమిటీని రూపొందించడానికి మార్గం సుగమం చేసింది.

- 3) రక్షణ రంగంలో, రెండు దేశాలు ఒక భారీ జెట్ ఇంజన్ ఒప్పందాన్ని చేసుకోవడానికి సమీపంలో ఉన్నాయి. దీనితోపాటు, ఇండియా-యుఎస్ డిఫెన్స్ యాక్సిలరేషన్ ఎకోసిస్టమ్ (ఇండస్-ఎక్స్) అని పిలువబడే అత్యాధునిక సాంకేతిక సహకారాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి ఒక నూతన చొరవ ఈ పర్యటనలో ప్రారంభించబడుతుంది.
- 4) భారతదేశం మరియు యూఎస్ రాబోయే కొన్ని సంవత్సరాలకు విధాన దిశను నిర్దేశించడానికి 'రక్షణ పారిశ్రామిక సహకారం' కోసం ఒక రోడ్ మ్యాప్ ను కూడా నిర్ధారించాయి. ఐసెట్ కింద ఊహించిన వ్యూహాత్మక సాంకేతికత మరియు వాణిజ్య సహకారాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి నియంత్రణ అడ్డంకులను తొలగించడానికి మరియు ఇప్పటికే ఉన్న ఎగుమతి నియంత్రణ నిబంధనలను సమీక్షించడానికి రెండు దేశాలు వ్యూహాత్మక వాణిజ్య చర్చలను కూడా ఏర్పాటు చేశాయి.

కోవిడ్ డేటా లీక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మెసేజింగ్ ప్లాట్ ఫారమ్ టెలిగ్రామ్ లోని ఒక బాట్, టీకా ప్రయోజనాల కోసం కోవిడ్-19 వ్యాక్సిన్ ఇంటెలిజెన్స్ నెట్ వర్క్ (కోవిన్) పోర్టల్ లో నమోదు చేసుకున్న భారతీయ పౌరుల వ్యక్తిగత డేటాను అందజేస్తున్నట్లు ఆరోపణలు వచ్చాయి.
- 2) ఫోన్ నంబర్లను నమోదు చేసిన తర్వాత ఈ బాట్ పేరు, ఆధార్ మరియు పాస్ పోర్ట్ నంబర్ల వంటి వ్యక్తిగత వివరాలను బయటకు పంపింది.

గ్వియన్-బార్రే సింక్రోమ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గ్వియన్-బార్రే సింక్రోమ్ అని పిలువబడే అరుదైన నరాల సంబంధిత రుగ్మత కేసుల సంఖ్య పెరుగుదల కారణంగా పెరువియన్ ప్రభుత్వం ఇటీవల మూడు నెలల వరకు జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించింది.

- 1) శరీరం యొక్క నాడీ వ్యవస్థను ప్రభావితం చేసే ఈ రుగ్మత, కండరాల బలహీనత మరియు శ్వాస తీసుకోవడంలో ఇబ్బందులు అనే లక్షణాలను కలిగిఉంటుంది మరియు తీవ్రమైన పరిస్థితులలో మొత్తం పక్షవాతానికి కూడా దారితీయవచ్చు.
- 2) గతంలో 2019లో, క్యాంపిలోబాక్టర్ అనే బాక్టీరియల్ ఇన్ఫెక్షన్ వ్యాప్తి చెందడంతో పెరూ ఇలాంటి సమస్యను ఎదుర్కొంది.

గ్విలియన్-బార్రే సిండ్రోమ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) గ్విలియన్-బార్రే సిండ్రోమ్ అనేది ఒక అరుదైన నాడీ సంబంధిత రుగ్మత. దీనిలో సాధారణంగా అంటువ్యాధులు మరియు ఇతర అన్య కణాల నుండి రక్షించే శరీరం యొక్క రోగనిరోధక వ్యవస్థ దాని స్వంత పరిధీయ నరాల కణాలపై పొరపాటుగా దాడి చేస్తుంది.
- 2) ఈ రుగ్మతలో నాడీ కణాల చుట్టూ ఉండే కొవ్వు మరియు ప్రోటీన్ యొక్క రక్షణ పొర అయిన మైలిన్ కోశం వాపుకు గురవుతుంది.
- 3) మైలిన్ కోశం సాధారణ పరిస్థితులలో అతివేగంతో నరాల మార్గాల గుండా సంకేతాలను పంపేలా చేస్తుంది. కోశం వాచినట్లయితే, నరాలు ఉద్దీపనలను రవాణా చేయలేవు.
- 4) సరళంగా చెప్పాలంటే, ఈ సిండ్రోమ్ ఉన్న వ్యక్తికి మాట్లాడటం, నడవడం, మింగడం, విసర్జన చేయడం లేదా శరీరం యొక్క ఇతర సాధారణ విధులు చేయడంలో ఇబ్బంది ఉంటుంది. పరిస్థితి క్రమంగా మరింత దిగజారవచ్చు.
- 5) పరిధీయ నరములు, మెదడు మరియు వెన్నుపాము నుండి వచ్చే నరాల శాఖలు దెబ్బతింటాయి మరియు కండరాలు బలహీనపడతాయి లేదా పక్షవాతానికి గురవుతాయి.
- 6) మొదటి లక్షణాలలో శరీరం యొక్క చివరి భాగాలలో జలదరింపు అనుభూతి, ఎగువ శరీరానికి వ్యాపించే కాళ్ళలో బలహీనత, ముఖ కదలికలలో ఇబ్బంది, అస్థిరంగా నడవడం లేదా నడవలేకపోవడం, నొప్పి మరియు తీవ్రమైన సందర్భాల్లో పక్షవాతం సంభవిస్తాయి.

గ్విలియన్-బార్రే సిండ్రోమ్ కు కారణమేమిటి?

- 1) గ్విలియన్-బార్రే సిండ్రోమ్ యొక్క ఖచ్చితమైన కారణాలు ఇంకా పూర్తిగా అర్థం కాలేదు, ఒక వ్యక్తి ఒక అంటు వ్యాధిని పొందిన కొద్దికాలానికే ఇది తరచుగా అభివృద్ధి

చెందుతుంది. అలాగే, అరుదుగా, టీకాలు కూడా దీనికి కారణం కావచ్చు.

- 2) సైటోమెగలోవైరస్, ఎప్స్టీన్ బార్ వైరస్, జికా వైరస్ మరియు కోవిడ్-19 మహమ్మారితో కూడా గ్విలియన్-బార్రే సిండ్రోమ్ సంబంధం కలిగి ఉంది.

ప్రస్తుతం, గ్విలియన్-బార్రే సిండ్రోమ్ కు నిర్దిష్ట నివారణ లేదు. పక్షవాతం కాళ్లు మరియు చేతులను మాత్రమే కాకుండా, శ్వాస, రక్తపోటు మరియు హృదయ స్పందనను నియంత్రించే నాడీ వ్యవస్థలోని ముఖ్యమైన భాగాలను కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది. ఇది జరగకుండా నిరోధించడానికి, వైద్యులు రోగి యొక్క ముఖ్యమైన సంకేతాలను నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తారు మరియు అత్యవసర పరిస్థితుల్లో వాటిని వెంటిలేటర్ పై ఉంచుతారు.

కోలుకోవడానికి మరియు వ్యాధి తీవ్రతను తగ్గించడానికి సహాయపడే రెండు చికిత్సలు కూడా ఉన్నాయి.

- ఎ) ప్లాస్మా మార్పిడి లేదా ప్లాస్మాఫెరిసిస్: రక్తంలోని ప్లాస్మా లేదా ద్రవ భాగాన్ని తొలగించి, రక్త కణాల నుండి వేరు చేసి, నష్టాన్ని భర్తీ చేయడానికి నూతన ప్లాస్మా ఉత్పత్తిని ప్రేరేపించడం. పరిధీయ నరాలపై దాడి చేసే ప్రతిరోధకాలను తొలగించడం ఈ చికిత్స లక్ష్యం.
- బి) ఇమ్యూనోగ్లోబిన్ థెరపీ: రక్తదాతల నుండి ఆరోగ్యకరమైన ప్రతిరోధకాలు సిరల ద్వారా ఇంజెక్షన్ చేయబడతాయి. జిబిఎస్ కు కారణమయ్యే దెబ్బతిన్న ప్రతిరోధకాలు ఈ అధిక మోతాదులోని ఇమ్యూనోగ్లోబులిన్ ల ద్వారా నిరోధించబడతాయి. ఇది కాకుండా, నొప్పిని తగ్గించడంలో భౌతిక చికిత్స కూడా ఉపయోగపడుతుంది.

పాలియోమైటోస్ సంరక్షణపై సవరించిన మార్గదర్శకాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశం ప్రపంచ జనాభాలో దాదాపు 20% మందిని కలిగి ఉంది, అందులో మూడింట రెండు వంతుల మంది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్నారు. పెరుగుతున్న జనాభాతో పాటు, భారతదేశం జీవనశైలి సంబంధిత అసంక్రమిత వ్యాధుల భారం బాగా పెరిగింది.
- 2) భారతదేశంలో ప్రతి సంవత్సరం దాదాపు 1.4 మిలియన్ల మంది క్యాన్సర్ తో బాధపడుతున్నారు, మధుమేహం, రక్తపోటు మరియు శ్వాసకోశ వ్యాధులు కూడా

పెరుగుతున్నాయి. ఈ వ్యాధులన్నింటికీ వ్యాధి పథంలో త్వరితంగా లేదా తరువాత అయినా ఉపశమన సంరక్షణ అవసరం.

పాలియేటివ్ కేర్ అంటే ఏమిటి?

- 1) పాలియేటివ్ కేర్ అనేది జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడం మరియు జీవితాన్నిపరిమితం చేసే అనారోగ్యాలు ఉన్నవారిలో బాధలను నివారించడంపై దృష్టి సారించే వైద్య శాఖ. జీవన నాణ్యత మరియు కుటుంబంపై ఆర్థిక భారం యొక్క వ్యయంతో అధిక-వైద్యకరణ ప్రమాదంలో ఉన్న రోగులను గుర్తించడం దీని లక్ష్యం. ఇది తరచుగా జీవితాంత సంరక్షణగా తప్పుగా అర్థం చేసుకోబడుతుంది.
- 2) అయితే, పాలియేటివ్ కేర్ గుండె వైఫల్యం, మూత్రపిండాల వైఫల్యం, కొన్ని నాడీ సంబంధిత వ్యాధులు, క్యాన్సర్ మొదలైన జీవన-పరిమిత వ్యాధులతో బాధపడుతున్న వ్యక్తుల యొక్క శారీరక, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక ఆరోగ్యం మరియు సామాజిక సమస్యలను పరిష్కరించడం ద్వారా జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఎంతమందికి పాలియేటివ్ కేర్ అవసరం?

- 1) భారతదేశంలో పాలియేటివ్ కేర్ ఎక్కువగా పట్టణ ప్రాంతాల్లోని తృతీయ ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలలో అందుబాటులో ఉంది. ఈ అసమాన సేవల లభ్యత కారణంగా, దేశంలో ఇది అవసరమయ్యే 7-10 మిలియన్ల మందిలో 1-2% మందికి మాత్రమే అందుబాటులో ఉంటుంది.
- 2) స్వాతంత్ర్యానంతర భారతదేశం తన ప్రజల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి గణనీయమైన కృషి చేసింది. మూడంచెల ఆరోగ్య వ్యవస్థ, బహుళ జాతీయ ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు మరియు పథకాలు మరియు ఆయుష్మాన్ భారత్ ఆరోగ్య బీమా పథకం వంటివి సార్వత్రిక ఆరోగ్య కవరేజీకి తీసుకున్న సానుకూల చర్యలు.
- 3) అయితే ఈ ప్రయత్నాలు ఉన్నప్పటికీ, ఆరోగ్య సంబంధిత ఖర్చుల కారణంగా భారతదేశంలో 55 మిలియన్ల మంది ప్రజలు ప్రతి సంవత్సరం దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన నెట్టబడుతున్నారు. ఈ ఆర్థిక భారంలో మితిమీరిన వైద్యం ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది.

పాలియేటివ్ కేర్ అందుబాటులో ఉందా?

- 1) వృద్ధుల ఆరోగ్య సంరక్షణ కోసం జాతీయ కార్యక్రమం

వంటి పాలియేటివ్ కేర్ సదుపాయం వాటి లక్ష్యాలలో ఒకటిగా ఉన్న అనేక ఇతర సారూప్య ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు ఉన్నప్పటికీ, ఉపశమన సంరక్షణ లభ్యత అధ్వాన్నంగా కొనసాగుతోంది.

- 2) క్యాన్సర్ పై దృష్టిని పరిమితం చేయడమే కాకుండా, దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో బాధపడుతున్న పిల్లలపై దృష్టి సారించే అవకాశాన్ని కూడా మార్గదర్శకాలు దాటవేశాయి. భారతదేశం వంటి దిగువ మరియు మధ్య-ఆదాయ దేశాలలో క్యాన్సర్, పుట్టుకతో వచ్చే లోపాలు, నాడీ సంబంధిత వరిస్థితులు మొదలైన వ్యాధులతో బాధపడుతున్న పిల్లలలో 98% మంది పిల్లలు తమ జీవిత చరమాంకంలో మధ్యస్థ మరియు తీవ్రమైన బాధలను ఎదుర్కొంటున్నారని అంచనా వేయబడినది.

ముందుకు మార్గం

- 1) 2014లో జరిగిన 67వ ప్రపంచ ఆరోగ్య సభ, పాలియేటివ్ కేర్ ను అన్ని స్థాయిలలోని ఆరోగ్య వ్యవస్థల్లో విలీనం చేయాలని పిలుపునిచ్చింది.
- 2) అట్టడుగు స్థాయిలో అవసరాలు మరియు నివారణ చికిత్సతో పాటు పాలియేటివ్ కేర్ ను చేర్చాలని అంతర్జాతీయ విజ్ఞప్తులు ఉన్నప్పటికీ, క్షేత్రస్థాయి వాస్తవాలు వాంఛనీయమైన వాటికి చాలా దూరంగా ఉన్నాయి. భారతదేశంలో అసంక్రమిత వ్యాధుల మహమ్మారిని గుర్తించి, పాలియేటివ్ కేర్ సేవలను బలోపేతం చేయడానికి ఇది సరైన సమయం.

యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకతపై పరిశోధన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐక్యరాజ్యసమితి ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ, ఐక్యరాజ్యసమితి పర్యావరణ కార్యక్రమం, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మరియు జంతువుల ఆరోగ్యం కోసం ప్రపంచ సంస్థలు యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకతకు సంబంధించి ఒక ఆరోగ్య ప్రాధాన్యత పరిశోధన ఎజెండాను ప్రారంభించాయి.

యాంటీమైక్రోబయల్ రెసిస్టెన్స్ (ఏఎంఆర్) అంటే ఏమిటి?

- 1) బాక్టీరియా, వైరస్లు, శిలీంధ్రాలు మరియు పరాన్నజీవులు కాలానుగుణంగా మారి మందులకు ఏ మాత్రం ప్రతిస్పందించనప్పుడు యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకత

ఏర్పడింది అని భావించబడుతుంది. ఇది ఇన్ ఫెక్షన్ కు చికిత్సను కష్టతరం చేస్తుంది మరియు వ్యాధి వ్యాప్తి, తీవ్రమైన అనారోగ్యం మరియు మరణాల ప్రమాదాన్ని పెంచుతుంది.

- 2) యాంటీమైక్రోబయల్స్ అనేవి మానవులు, జంతువులు మరియు మొక్కలలో అంటు వ్యాధులను నివారించడానికి, నియంత్రించడానికి మరియు చికిత్స చేయడానికి ఉపయోగించే ఔషధ పదార్థాలు. వాటిలో యాంటీబయాటిక్స్, శిలీంధ్రనాశకాలు, యాంటీవైరల్ ఏజెంట్లు మరియు పరాన్నజీవి నాశనాలు ఉన్నాయి. క్రిమినాశకాలు, యాంటిసెప్టిక్స్, ఇతర ఫార్మాస్యూటికల్స్ మరియు సహజ ఉత్పత్తులు కూడా యాంటీమైక్రోబయల్ లక్షణాలను కలిగి ఉండవచ్చు.

యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకతపై వన్ హెల్త్ అప్రోచ్ అవసరం ఏమిటి?

- 1) యాంటీమైక్రోబయల్ నిరోధకత అనేది మానవులు మరియు జంతువులు, మొక్కలు మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థల ఆరోగ్యానికి గొప్ప ప్రపంచ ముప్పుగాను, అలాగే సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల సాధనకు ముప్పుగాను గుర్తించబడింది.
- 2) ప్రపంచవ్యాప్తంగా మంచి అనుసంధానిత కలిగిన ప్రస్తుత ప్రపంచంలో, యాంటీమైక్రోబయల్స్ కు నిరోధకత మానవులు, జంతువులు, మొక్కలు మరియు పర్యావరణం మధ్య వ్యాప్తి మరియు ప్రసరణ చెందుతుంది, దీనికి “వన్ హెల్త్” విధానం అవసరం.
- 3) ప్రాధాన్యతా పరిశోధన ఎజెండా తక్కువ మరియు మధ్య-ఆదాయ దేశాలకు అత్యంత సంబంధితమైన రంగాల మధ్య ఇంటర్ ఫేస్ లో పరిశోధనా ప్రాంతాలను గుర్తిస్తుంది. వీటిలో ఏఎంఆర్ యొక్క ప్రతికూల ప్రభావాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి మరియు ప్రస్తుతం పెరుగుతున్నాయి.

మలేరియా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూఎస్ సెంటర్ ఫర్ డిసీజ్ కంట్రోల్ అండ్ ప్రివెన్షన్ గత రెండు నెలల్లో ఫ్లోరిడా మరియు టెక్సాస్ లో స్థానికంగా పొందిన మలేరియా (లోకల్ అక్విర్డ్ మలేరియా) కేసులను గుర్తించింది.

స్థానికంగా పొందిన మలేరియా కేసు అంటే ఏమిటి?

- 1) స్థానికంగా పొందిన మలేరియా అనేది ఎటువంటి ప్రయాణ చరిత్ర లేని రోగులలో వ్యాధి కనిపించే సందర్భాలను సూచిస్తుంది, ఇది వారి భౌగోళిక ప్రాంతంలోనే సంక్రమించిందని సూచిస్తుంది.
- 2) స్థానికంగా పొందిన కేసు అంటే వ్యాధిని వ్యాపింపజేసే దోమ మొదట మలేరియా కలిగించే పరాన్నజీవిని కలిగియున్న వ్యక్తిని మరియు తరువాత మరొక వ్యక్తిని కుట్టడం ద్వారా స్థానికంగా వ్యాధిని సంక్రమింపజేస్తుంది.

యూఎస్ లో మలేరియా స్థితి

- 1) పెరిగిన పట్టణీకరణ మరియు మెరుగైన సామాజిక ఆర్థిక పరిస్థితుల కారణంగా మలేరియా నిర్మూలించబడే వరకు 1950ల వరకు యూఎస్ లోని చాలా ప్రాంతాల్లో స్థానికంగా ఉంది.
- 2) యూఎస్ లో దాదాపు అన్ని మలేరియా కేసులు అంతర్జాతీయ ప్రయాణ చరిత్ర కలిగిన వ్యక్తులలో కనిపిస్తాయి.
- 3) దేశంలో స్థానికంగా పొందిన మలేరియా కేసులు చాలా అరుదు. వాస్తవానికి, టెక్సాస్ 1994లో స్థానికంగా పొందిన తన చివరి మలేరియా కేసును నమోదు చేసింది - ఈ సంవత్సరం అది మళ్లీ వెలుగులోకి వచ్చింది.
- 4) టెక్సాస్ మరియు ఫ్లోరిడా అంతటా స్థానికంగా పొందిన కేసులలో గుర్తించబడిన పరాన్నజీవి ప్లాస్మోడియం వైవాక్స్.

మలేరియా గురించి

- 1) మలేరియా అనేది ప్లాస్మోడియం పరాన్నజీవుల వల్ల కలిగే తీవ్రమైన జ్వరసంబంధమైన వ్యాధి, ఇది సోకిన ఆడ అనాఫిలిస్ దోమల కాటు ద్వారా ప్రజలకు వ్యాపిస్తుంది. ఇది నివారించదగినది మరియు నయం చేయదగినది.
- 2) మలేరియా అంటువ్యాధి కాదు మరియు ఒకరి నుండి మరొకరికి వ్యాపించదు. ఈ వ్యాధి ఆడ అనాఫిలిస్ దోమల కాటు ద్వారా వ్యాపిస్తుంది.
- 3) ఐదు రకాల పరాన్నజీవులు మానవులలో మలేరియాకు కారణమవుతాయి మరియు వీటిలో 2 జాతులు - ప్లాస్మోడియం ఫాల్సిపరం మరియు ప్లాస్మోడియం వైవాక్స్ అతి ప్రమాదకరమైనవి.
- 4) స్థానిక దోమల రకంతో సహా బహుళ కారకాలపై ఆధారపడి కొన్ని ప్రాంతాలలో ఈ ఇన్ఫెక్షన్ ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉ

ంటుంది. ఇది సీజన్‌ను బట్టి కూడా మారవచ్చు, ఉష్ణమండల దేశాలలో వర్షాకాలంలో ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

లక్షణాలు

- 1) శిశువులు, 5 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలు, గర్భిణీ స్త్రీలు, ప్రయాణికులు మరియు హెచ్ఐవి లేదా ఎయిడ్స్ ఉన్న వ్యక్తులు ఎక్కువ ప్రమాదంలో ఉన్నారు.
- 2) తీవ్రమైన లక్షణాలలో విపరీతమైన అలసటబీ తక్కువ స్పృహబీ మూర్ఛలుబీ శ్వాస తీసుకోవడంలో ఇబ్బందిబీ ముదురు రంగు లేదా రక్తంతో కూడిన మూత్రం, కామెర్లు (కళ్ళు మరియు చర్మం పసుపు)బీ మరియు అసాధారణ రక్తస్రావం ఉంటాయి.

చికిత్స

- 1) మలేరియా ఒక తీవ్రమైన ఇన్ఫెక్షన్ మరియు ఎల్లప్పుడూ మందులతోనే చికిత్స అవసరం.
- 2) 2021 నుండి, మోస్తరు నుండి అధిక ప్లాస్మోడియమ్ ఫాల్సిపరమ్ మలేరియా వ్యాప్తి ఉన్న ప్రాంతాల్లో నివసించే పిల్లలలో ఆర్.టి.ఎస్, ఎస్/ఏఎస్01 మలేరియా టీకాను విస్తృతంగా ఉపయోగించాలని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ సిఫార్సు చేస్తోంది. ఈ టీకా చిన్న పిల్లలలో మలేరియా మరియు ప్రాణాంతకమైన తీవ్రమైన మలేరియాను గణనీయంగా తగ్గిస్తుందని తేలింది.
- 3) ఔషధ నివారణ చికిత్సలు మరియు కెమోప్రాఫిలాక్సిస్: ఇప్పటికే మలేరియా సోకిన రోగులకు చికిత్స చేయడానికి రూపొందించబడినప్పటికీ, వ్యాధిని నివారించడానికి కొన్ని యాంటీమలేరియల్ ఔషధాలను కూడా ఉపయోగించవచ్చు.

జాతీయ సికిల్ సెల్ అనీమియా నిర్మూలన మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మధ్యప్రదేశ్‌లోని షాదోల్‌లో ప్రధాన మంత్రి నేషనల్ సికిల్ సెల్ అనీమియా ఎలిమినేషన్ మిషన్‌ను ప్రారంభించారు.
- 2) మధ్యప్రదేశ్‌లో సుమారు 3.57 కోట్ల ఆయుష్మాన్ భారత్ ప్రధాన్ మంత్రి జన్ ఆరోగ్య యోజన (ఎబి-పిఎంజెఎవై) కార్డులను ప్రధానమంత్రి పంపిణీ చేశారు.

- 3) ప్రధానమంత్రి లబ్ధిదారులకు సికిల్ సెల్ జన్యు స్థితి కార్డులను కూడా ఇచ్చారు. వ్యాధి నిర్ధారణ ఫలితాల ఆధారంగా ఈ కార్డు వివిధ కేటగిరీలుగా విభజించబడుతుంది, మగవారు పాజిటివ్ ఉంటే మరియు ఆడవారు కూడా పాజిటివ్ ఉంటే పాజిటివ్ బిడ్డకు జన్యునిచ్చే అవకాశాలు పెరుగుతాయి. సికిల్ సెల్ అనీమియా నిర్మూలనలో ఈ కార్డు సహాయపడుతుంది.

సికిల్ సెల్ అనీమియా అంటే ఏమిటి?

- 1) సికిల్ సెల్ వ్యాధి అనేది హిమోగ్లోబిన్ ప్రోటీన్‌ను ఎన్‌కోడ్ చేసే జన్యువులలో ఒకదానిలో ఉత్పరివర్తనాల వల్ల వచ్చే వంశపారంపర్య వ్యాధి, ఈ వ్యాధి ఆటోసోమల్ రిసెసివ్ లక్షణంగా వారసత్వంగా వస్తుంది.
- 2) జన్యు ఉత్పరివర్తన ఎర్ర రక్త కణాలు అసాధారణమైన కొడవలి ఆకారాన్ని పొందేలా చేస్తుంది. తప్పుగా మారిన కణాలు స్థితిస్థాపకతని కలిగి ఉండవు మరియు సన్నని రక్త నాళాలలో అడ్డుపడి రక్త ప్రవాహాన్ని దెబ్బతీస్తాయి.
- 3) ఈ పరిస్థితి ఎర్ర రక్త కణాల జీవిత కాల తగ్గదలకు దారితీస్తుంది. దీనివలన కలిగే రక్తహీనతను సికిల్-సెల్ అనీమియా అని పిలుస్తారు. సికిల్-సెల్ వ్యాధి ఉన్నవారిలో తక్కువ రక్త ఆక్సిజన్ స్థాయిలు మరియు రక్తనాళాలలో అడ్డంకులు దీర్ఘకాలిక నొప్పి రుగ్మతలు, తీవ్రమైన బాక్టీరియల్ ఇన్ఫెక్షన్లు మరియు నెక్రోసిస్ (కణజాల మరణం) కు దారితీయవచ్చు.
- 4) సికిల్ సెల్ వ్యాధి ద్వారా ప్రభావితమైన వ్యక్తులు దీర్ఘకాలికంగా రక్తహీనత కలిగి ఉంటారు మరియు వారి గుండె, ఊపిరితిత్తులు మరియు మూత్రపిండాలకు గణనీయమైన నష్టం కలుగుతుంది.
- 5) లోపభూయిష్ట 'బీటా గ్లోబిన్' జన్యువును మోసే తల్లిదండ్రుల ద్వారా ఇది సంక్రమిస్తుంది. ఒక బిడ్డ ప్రభావితం కావాలంటే, తల్లి మరియు తండ్రి ఇద్దరూ తప్పనిసరిగా సికిల్ సెల్ జన్యువు యొక్క ఒక కాపీని కలిగి ఉండాలి - దీనిని సికిల్ సెల్ లక్షణం అని కూడా పిలుస్తారు - మరియు మార్చబడిన రూపం యొక్క రెండు కాపీలను పిల్లలకు అందించాలి.
- 6) సికిల్-సెల్ అనీమియా అనేది ముఖ్యంగా సబ్-సహారా ఆఫ్రికా, భారతదేశం, సౌదీ అరేబియా మరియు మధ్యధరా దేశాల నుండి వచ్చిన వారి పూర్వీకులలో సాధారణం.

ఎండోగామిని అభ్యసించే సామాజిక వర్గాలలో ఇది ఎక్కువగా ఉంటుంది, ఎందుకంటే తల్లిదండ్రులు ఇద్దరూ సికిల్ సెల్ లక్షణంతో ఉండే అవకాశాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి.

- 7) సికిల్-సెల్ వ్యాధిని అధిక ద్రవ పదార్థాలు తీసుకోవడం, ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం, ఫోలిక్ యాసిడ్ అనుబంధాలు, నొప్పి మందులు మరియు ఇన్ఫెక్షన్ల నివారణ మరియు చికిత్స కోసం టీకా మరియు యాంటీబయాటిక్స్ వంటి సాధారణ విధానాల ద్వారా నిర్వహించవచ్చు.
- 8) జన్యు చికిత్స మరియు మూల కణ (స్టెమ్ సెల్) మార్పిడి రూపంలో మాత్రమే నివారణ ఉంది. ఈ రెండూ ఖరీదైనవి మరియు ఇంకా అభివృద్ధి దశలో ఉన్నాయి. నేషనల్ సికిల్ సెల్ అసోసియేషన్ ఎలిమినేషన్ మిషన్ అంటే ఏమిటి?
 - 1) ఈ కార్యక్రమం మొదటగా కేంద్ర బడ్జెట్ 2023లో ప్రకటించబడింది.
 - 2) గుజరాత్, మహారాష్ట్ర, రాజస్థాన్, మధ్యప్రదేశ్, జార్ఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్, పశ్చిమ బెంగాల్, ఒడిశా, తమిళనాడు, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక, అస్సాం, ఉత్తరప్రదేశ్, కేరళ, బీహార్, మరియు ఉత్తరాఖండ్ వంటి 17 అధిక కేంద్రీకృత రాష్ట్రాలలో ఇది అమలు చేయబడుతుంది.
 - 3) సికిల్ సెల్ వ్యాధి వలన ఎదురయ్యే ముఖ్యమైన ఆరోగ్య సవాళ్లను, ప్రత్యేకించి దేశంలోని గిరిజన జనాభాలో పరిష్కరించడం దీని లక్ష్యం.
 - 4) ఇది 2047 సంవత్సరం నాటికి (అంటే, భారతదేశం 2047లో అమృత్ కాలాని జరుపుకునే ముందు) సికిల్ సెల్ జన్యు ప్రసారాన్ని తొలగించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
 - 5) కార్యక్రమం సున్నా నుండి 18 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు మొత్తం జనాభాను కవర్ చేస్తుంది మరియు 40 సంవత్సరాల వరకు మొత్తం జనాభాను క్రమంగా చేర్చాలి. 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరం నుండి 2025-26 వరకు, అనగా మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో ఈ కార్యక్రమం సుమారు 7.0 కోట్ల మంది ప్రజలను పరీక్షించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఆస్పర్ట్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఒక నివేదిక ప్రకారం, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క క్యాన్సర్ పరిశోధన విభాగం చక్కెరకు ప్రత్యామ్నాయంగా అధికంగా వినియోగిస్తున్న ఆస్పర్ట్స్ను “మానవులకు క్యాన్సర్ కారకమైనది అయి ఉండవచ్చు” అని జాబితా చేసే అవకాశం ఉంది.
- 1) ఆస్పర్ట్స్ అనేది ప్రపంచంలోని అత్యంత సాధారణ కృత్రిమ స్వీటెనర్లలో ఒకటి. ఇది ఆహార శీతల పానీయాలు, చక్కెర-రహిత చూయింగ్ గమ్, చక్కెర-రహిత ఐస్ క్రీం, చక్కెర-రహిత అల్పాహారం తృణధాన్యాలు మొదలైన వాటిలో విస్తృతంగా ఉపయోగించబడుతుంది.
- 2) ఆస్పర్ట్స్ క్యాన్సర్ కు ముప్పు కలిగించదని అనేక అధ్యయనాలు పదేపదే చెబుతున్నాయి. అయితే ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ దానిని జాబితా చేసినట్లయితే, ఆ మునుపటి అధ్యయనాల ఫలితాలన్నీ పటావంచలవుతాయి, ఇది ఆహార పరిశ్రమ మరియు నియంత్రణదారులకు వ్యతిరేకంగా ఉంటుంది.

ఆస్పర్ట్స్ అంటే ఏమిటి?

- 1) రసాయనికంగా, ఆస్పర్ట్స్ అనేది ఎల్-అస్పార్టిక్ యాసిడ్ మరియు ఎల్-థెనిలాలైనైన్ అనే రెండు సహజమైన అమైనో ఆమ్లాల డైపెప్టైడ్ యొక్క మిశ్రం ఎస్టర్. దీనిని 1965లో అమెరికన్ ఫార్మాస్యూటికల్ కంపెనీ జి డి సియార్లే అండ్ కో (ఇది ఇప్పుడు ఫైజర్కి అనుబంధంగా ఉంది) కు చెందిన రసాయన శాస్త్రవేత్త జేమ్స్ ఎం ఫ్లాటర్ కనుగొన్నారు. ఆయన ఒక యాంటీ అల్సర్ డ్రగ్ గాని పరిశోధిస్తున్నప్పుడు, అనుకోకుండా అతను తన వేలిని నాకడం జరిగింది. తద్వారా దాని తీపి రుచి గుర్తించబడినది.
- 2) యూఎస్ ఫుడ్ అండ్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ ప్రకారం, ఆస్పర్ట్స్ సాధారణ చక్కెర కంటే 200 రెట్లు తియ్యగా ఉంటుంది. ఇది అడ్వాంటేజ్ మరియు నియోటేజ్ వంటి ఇతర కృత్రిమ స్వీటెనర్ల కంటే చాలా తక్కువ తీపిని కలిగి ఉంటుంది, అయితే, 1 గ్రాము ఆస్పర్ట్స్ సుమారు 2 టీస్పూన్లు (సుమారు 8 గ్రా) చక్కెర తీవ్రత తీపిని కలిగి ఉంటుంది.

జోహా బియ్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జోహా రకం బియ్యం రక్తంలో గ్లూకోజ్‌ని తగ్గించడంలో ప్రభావవంతంగా ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది మరియు మధుమేహం నిర్వహణలో ఎంపిక చేసుకునే ప్రభావవంతమైన న్యూట్రాస్యూటికల్.

జోహా బియ్యం గురించి

- 1) జోహా అనేది ఒక పొట్టి ధాన్యపు శీతాకాలపు వరి, దాని ముఖ్యమైన సువాసన మరియు గుర్తించదగిన రుచి వలన ప్రసిద్ధి చెందింది.
- 2) ఇది భారతదేశంలోని ఈశాన్య ప్రాంతంలో సాగు చేయబడుతుంది.
- 3) జోహా బియ్యంలో అనేక యాంటీ ఆక్సిడెంట్లు, ఫ్లేవనాయిడ్లు మరియు ఫినోలిక్స్ కూడా పుష్కలంగా ఉన్నాయి. నివేదించబడిన కొన్ని బయోయాక్టివ్ సమ్మేళనాలు ఓరిజానాల్, ఫెరులిక్ యాసిడ్, టోకోట్రీనాల్, కెఫీక్ యాసిడ్, కాటెక్యూక్ యాసిడ్, గల్లిక్ యాసిడ్, ట్రాసిన్ మరియు మొదలైనవి. ఇవన్నీ యాంటీఆక్సిడెంట్, హైపోగ్లైసీమిక్ మరియు హృదయ ఆరోగ్య సంరక్షక ప్రభావాలను కలిగిఉన్నాయి.
- 4) ఇది కేంద్ర వాణిజ్య మంత్రిత్వ శాఖ నుండి జిఐ (భౌగోళిక గుర్తింపు) ట్యాగ్‌ని పొందింది.

జోహా బియ్యంపై పరిశోధన

- 1) ఈ పరిశోధన నుగంధ జోహా బియ్యం యొక్క న్యూట్రాస్యూటికల్ లక్షణాలను అన్వేషించింది. వారు రెండు అసంతృప్త కొవ్వు ఆమ్లాలను కనుగొన్నారు, అవి లినోలెయిక్ ఆమ్లం (ఒమేగా-6) మరియు లినోలెనిక్ (ఒమేగా-3) ఆమ్లం.
- 2) ఈ ముఖ్యమైన కొవ్వు ఆమ్లాలు (మానవులు ఉత్పత్తి చేయలేనివి) వివిధ శారీరక పరిస్థితులను నిర్వహించడానికి సహాయపడతాయి. ఒమేగా-3 ఫ్యాటీ యాసిడ్ మధుమేహం, హృదయ సంబంధ వ్యాధులు మరియు క్యాన్సర్ వంటి అనేక జీవక్రియ వ్యాధులను నివారిస్తుంది.
- 3) రక్తంలో గ్లూకోజ్‌ని తగ్గించడంలో మరియు డయాబెటిక్ ఎలుకలలో మధుమేహం రాకుండా చేయడంలో జోహా ప్రభావవంతంగా ఉంటుందని నిరూపించబడింది.

న్యూట్రాస్యూటికల్ లేదా 'బయోస్యూటికల్' అనేది శరీరానికి అనేక ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది అని చెప్పబడే ఔషధ ప్రత్యామ్నాయం. న్యూట్రాస్యూటికల్స్ అనేది ఆహార పదార్థాలలో ఉండే ప్రాథమిక పోషక విలువలతో పాటు అదనపు ఆరోగ్య ప్రయోజనాలను అందించడానికి ఉద్దేశించిన ఆహార వనరుల నుండి సంగ్రహించబడిన ఉత్పత్తులు. న్యూట్రాస్యూటికల్స్ మరియు బయోస్యూటికల్స్ ఎక్కువగా నియంత్రించబడనందున, ఈ సప్లిమెంట్‌లు వాస్తవ క్లినికల్ పరీక్షల కంటే ఎక్కువ మార్కెటింగ్ ప్రచారానికి సంబంధించినవి మరియు చాలా మందికి, అవి వినియోగదారులకు నష్టాల కంటే ఎక్కువ ప్రయోజనాలను అందిస్తాయో లేదో కూడా ఇంకా స్పష్టంగా తెలియదు.

భారతదేశ డయాబెటిస్ భారం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐసిఎంఆర్-ఇన్ డయాబ్ అధ్యయనంలో భాగంగా భారత ఉపఖండంలో జీవక్రియ కారకాలపై అతిపెద్ద, దీర్ఘకాలిక (2008-2020) అధ్యయనం ఫలితాలపై సర్వతా ఆసక్తి నెలకొని ఉంది.
- ఇది దేశంలోని దీర్ఘకాలిక అసంక్రమిత వ్యాధులు భారాన్ని అంచనా వేయడానికి 2008లో ప్రారంభించబడింది మరియు దేశవ్యాప్తంగా 2008 మరియు 2020 మధ్య ఐదు దశల్లో నిర్వహించబడింది, ప్రతి దశ ఐదు రాష్ట్రాలలో నిర్వహించబడినది (మొత్తం ఏడు ఈశాన్య రాష్ట్రాలు ఒకే దశలో అధ్యయనం చేయబడ్డాయి).

కనుగొనబడిన కీలకాంశాలు ఏమిటి?

- 1) జనాభాలో దాదాపు 11% మంది మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులు మరియు దేశంలో 15.3% మంది ప్రీ-డయాబెటిక్ దశలో ఉన్నారని అంచనా వేసింది. ప్రపంచంలో అత్యధిక జనాభా కలిగిన దేశంలో ఈ అధ్యయనం నిర్వహించబడినందున, వాస్తవ సంఖ్యలు సహజంగానే అస్థిరమైనవి. ఈ అంచనాల ప్రకారం, దేశంలో 101.3 మిలియన్ల మంది మధుమేహంతో బాధపడుతున్నారు మరియు ప్రీ-డయాబెటిస్ దశలో, మరో 136 మిలియన్ల మంది ఉన్నారు.

- 2) ఇది భారతదేశంలో ఉత్పన్నమైన సంక్షోభ పరిస్థితి అవునా కాదా మరియు ఈ పరిస్థితిని నిర్వహించడానికి మరియు భవిష్యత్తులో ఈ సంఖ్యలు పెరగడాన్ని నియంత్రించడానికి అవసరమైన అత్యవసర పద్ధతుల గురించి ప్రశ్నలు తలెత్తుతున్నాయి.
- 3) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 422 మిలియన్ల మందికి మధుమేహం ఉంది మరియు ప్రతి సంవత్సరం 1.5 మిలియన్ల మరణాలకు ఈ వ్యాధికి ప్రత్యక్షంగా కారణమవుతున్నది. కేసుల సంఖ్య మరియు మధుమేహం యొక్క ప్రాబల్యం రెండూ పెరుగుతున్నాయి మరియు 2025 నాటికి మధుమేహం మరియు ఊబకాయం పెరుగుదలను ఆపడానికి ప్రపంచవ్యాప్తంగా అంగీకరించబడిన లక్ష్యం ఉంది.

నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (ఎన్ఆర్ఎఫ్) బిల్లును పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టడానికి కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది మరియు సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీకి నిధులను మరోసారి చర్చనీయాంశంగా ఉంచింది.

ఎన్ఆర్ఎఫ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఎన్ఆర్ఎఫ్ ని ఏర్పాటు చేయడం అనునది జాతీయ విద్యా విధానం 2020 యొక్క ముఖ్య సిఫార్సులలో ఒకటి.
- 2) పరిశోధకులు, వివిధ ప్రభుత్వ సంస్థలు మరియు పరిశ్రమల మధ్య సమన్వయ ఏజెన్సీగా పని చేయడానికి ఎన్ఆర్ఎఫ్ ఉద్దేశించబడినది, తద్వారా పరిశ్రమను పరిశోధన యొక్క ప్రధాన స్రవంతిలోకి తీసుకువస్తుంది.
- 3) వ్యక్తులకు పరిశోధన గ్రాంటులను అందించడంతో పాటు, పరిశోధన మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పరిశోధకులకు నిధులు సమకూర్చడం ద్వారా భారతదేశంలోని విశ్వవిద్యాలయాలు, ప్రత్యేకించి రాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయాలలో పరిశోధనను స్థాపించడం, వృద్ధి పరచడం మరియు సౌకర్యం కల్పించడానికి ఎన్ఆర్ఎఫ్ ప్రణాళికలు వేస్తుంది.

ఎలా నిధులు సమకూరుస్తారు?

- 1) ఎన్ఆర్ఎఫ్ ఐదు సంవత్సరాలకు రూ. 50,000 కోట్ల బడ్జెట్తో పనిచేస్తుంది, ఇందులో 28% (రూ. 14,000

కోట్లు) ప్రభుత్వ వాటాగా ఉంటుంది మరియు మిగిలిన 72% (రూ. 36,000 కోట్లు) ప్రైవేట్ రంగం నుండి వస్తుంది. ఎన్ఆర్ఎఫ్ ముసాయిదా ప్రభుత్వ వాటాను చివరికి సంవత్సరానికి రూ. 20,000 కోట్లకు పెంచాలని ప్రతిపాదించింది.

ప్రభుత్వ వాటాలో, రూ. 4,000 కోట్లు ప్రస్తుతం ఉన్న సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్ రీసెర్చ్ బోర్డ్ బడ్జెట్ నుండి ఉపయోగించబడుతుంది, ఇది ఎన్ఆర్ఎఫ్ క్రింద కలుపబడుతుంది. అందువల్ల, ఎన్ఆర్ఎఫ్ కోసం ప్రభుత్వం వచ్చే ఐదేళ్లలో అదనంగా రూ. 10,000 కోట్లు కేటాయించింది.

- 2) ఏది ఏమైనప్పటికీ, “పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిపై దేశం యొక్క స్థూల దేశీయ వ్యయం (జి.ఈ.ఆర్.డి)” లో ఈ పెరుగుదల తక్కువగా, ప్రత్యేకించి యూఎస్ మరియు చైనా వంటి ఇతర పెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థలలో జిడిపి మరియు తులనాత్మక వ్యయాన్ని పోల్చి చూస్తే చాలా తక్కువగా కనిపిస్తోంది, (జి.ఈ.ఆర్.డి లో 2% కంటే తక్కువ).
- 3) చివరిగా అందుబాటులో ఉన్న గణాంకాల ప్రకారం (2017-18), భారతదేశం యొక్క జి.ఈ.ఆర్.డి రూ. 1,13,825 కోట్లు. భారతదేశం యొక్క జిడిపి వరుసగా యూఎస్ మరియు చైనా కంటే 7.6 మరియు 5.1 రెట్లు తక్కువగా ఉండగా, భారతదేశ జి.ఈ.ఆర్.డి అదే కాలంలో ఈ రెండు దేశాల కంటే దాదాపు 24 రెట్లు తక్కువగా ఉంది. మరియు గత ఐదేళ్లలో, ఆ అంతరం మరింత పెరిగింది.

రైతులు మరియు పెప్పికో మధ్య చట్టపరమైన వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఢిల్లీ హైకోర్టు పెప్పికో తన ‘విశిష్ట బంగాళాదుంప’ రకానికి సంబంధించిన పేటెంట్ హక్కులపై దాఖలు చేసిన అప్పీల్లో “యోగ్యత (మెరిట్) లేదు” అని పేర్కొంది. మొక్కల రకాలు మరియు రైతుల హక్కుల పరిరక్షణ అధారిటీ ఆమోదించిన ఉత్తర్వుకు వ్యతిరేకంగా ఈ అప్పీల్ చేయబడింది. పెప్పికో అభివృద్ధి చేసిన ఏకైక బంగాళాదుంప రకానికి సంబంధించిన రిజిస్ట్రేషన్ ఈ అధారిటీ రద్దు చేసింది.

కేసు దేనికి సంబంధించింది?

- 1) మొక్కల రకాలు మరియు రైతుల హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం, 2001 లోని సెక్షన్ 34 (రిజిస్ట్రేషన్ రద్దుకు సంబంధించిన కారణాలు) కింద అందించబడిన నిబంధనల ప్రాతిపదికన ఈ అథారిటీ బంగాళాదుంప రకం 'ఎఫ్ఎల్ 2027' కి సంబంధించి పెప్పికో యొక్క రిజిస్ట్రేషన్ రద్దు చేసింది. (ఈ బంగాళా దుంప రకం లేన్ చిప్స్ లో ఉపయోగించబడుతుంది).
ఎఫ్ఎల్ 2027 అనేది తక్కువ బాహ్య లోపాలు, అధిక పొడి పదార్థం/అధిక ఘనపదార్థాలు మరియు స్థిరమైన చక్కెరలతో కూడిన 'చిప్సింగ్ పొటాటో' రకం. ఇది చిప్స్ తయారీకి అత్యంత అనుకూలమైనవి.
- 2) అప్పీలుదారు ప్రకారం, దీనిని యూఎస్ లో మొక్కల పెంపకందారుడు మరియు ఫ్రిటో-లే అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ యొక్క మాజీ ఉద్యోగి అయిన రాబర్ట్ డబ్ల్యు. హూప్స్ రూపొందించారు, ఇది పెప్పికో ఇన్ కార్పొరేటెడ్ యొక్క విభాగం. భారతదేశం ఫిబ్రవరి 1, 2016న ఎఫ్ఎల్ 2027 రకం యొక్క రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేట్ ను పెప్పికోకు మంజూరు చేసింది. దీని ప్రకారం ఆరు సంవత్సరాల కాలానికి ఎఫ్ఎల్ 2027 రకాన్ని మార్కెట్ చేయడానికి, విక్రయించడానికి, దిగుమతి చేయడానికి, ఎగుమతి చేయడానికి లేదా పంపిణీ చేయడానికి మినహాయింపు హక్కును ప్రదానం చేసింది.
- 3) అయితే, రైతుల హక్కుల కార్యకర్త కవితా కురుంగాటి దాఖలు చేసిన దరఖాస్తులో, మొక్కల రకాలు మరియు రైతుల హక్కుల పరిరక్షణ అథారిటీ డిసెంబర్ 3, 2021న కంపెనీ రిజిస్టర్డ్ బంగాళాదుంప రకాన్ని రద్దు చేసింది.

ఇంటర్నెట్ షట్డౌన్లు లేదా పాక్షిక యాప్ నిషేధాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, టెలికాం రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (ట్రాయ్) కమ్యూనికేషన్స్ వ్యవస్థ యొక్క మొత్తం లాక్డౌన్ వల్ల కలిగే ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి, ఇంటర్నెట్ షట్డౌన్లకు బదులుగా “కొన్ని ఎంపికచేయబడిన (సెలెక్టివ్)” యాప్ లను మాత్రమే నిలిపివేయడం సాధ్యమేనా అనే దానిపై అభిప్రాయాలను కోరింది.

భారతదేశంలో ఇంటర్నెట్ షట్డౌన్ల చరిత్ర ఉందా?

- 1) మతపరమైన అభియోగాలు మోపబడిన కాలాల్లో రెచ్చగొట్టే కంటెంట్ వేగంగా వ్యాప్తి చెందకుండా నిరోధించడానికి భారతదేశం అంతటా రాష్ట్రాలు మరియు జిల్లాల్లో ఎప్పటికప్పుడు ఇంటర్నెట్ షట్డౌన్లు విధించబడతాయి. భారత ప్రభుత్వం ఇంటర్నెట్ షట్డౌన్లను శాంతిభద్రతలను నిర్వహించడానికి చట్టబద్ధమైన సాధనంగా పరిగణించింది.
- 2) షట్డౌన్లను పొడిగించడం వలన విద్య, పని, బ్యాంకింగ్ మరియు సమాచార సేవల ప్రాప్తికి ఇబ్బందులు ఎదురౌతాయి. అందుకని, ప్రభుత్వం ఆంక్షలు విధించడాన్ని కొనసాగించాలని కోరింది కానీ షట్డౌన్ స్థాయిలో కాదు.
- 3) జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ లో అలాగే మణిపూర్ లో, వైర్లు ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్లు మరియు పరిమిత వైర్లెస్ ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్ ను అనుమతించడం ద్వారా అధికారులు మరియు న్యాయస్థానాలు దీర్ఘకాలిక పరిమితులను క్రమంగా సడలించాయి.

జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ సవరణలకు సవాళ్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 370 రద్దు చేసిన దాదాపు నాలుగు సంవత్సరాల తరువాత, జమ్మూ కాశ్మీర్ యొక్క ప్రత్యేక హోదాను రద్దు చేస్తూ 2019లో రాష్ట్ర విభజనకు దారితీసిన కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయాన్ని సవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ల సమూహాన్ని భారత సుప్రీంకోర్టు విచారించనుంది.

సవాలుకు దారితీసింది ఏమిటి?

- 1) రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 370 జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ కి ప్రత్యేక హోదాను కల్పించింది, ఇది ఇతర రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే ఈ రాష్ట్రానికి శాసనం చేసే పార్లమెంట్ అధికారాన్ని గణనీయంగా పరిమితం చేసింది. 1947లో జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ మాజీ పాలకుడు మహారాజా హరి సింగ్ సంతకం చేసిన విలీన సాధనం (ఇన్స్టుమెంట్ ఆఫ్ యాక్సెషన్) ఫలితంగా ఈ నిబంధన అమల్లోకి వచ్చింది. ఇది రాష్ట్రాన్ని స్వతంత్ర రాచరిక రాష్ట్రం నుండి భారతదేశం యొక్క ఆధిపత్యం క్రింద ప్రజాస్వామ్య రాష్ట్రంగా మార్చడానికి తాత్కాలిక నిబంధనగా ఉద్దేశించబడింది..

- 2) ఆగస్టు 5, 2019న, అప్పటి భారత రాష్ట్రపతి రామ్ నాథ్ కోవింద్ ప్రకరణ 370(1) ప్రకారం రాజ్యాంగ (జమ్మూ కాశ్మీర్ కు వర్తింపు) ఆర్డర్, 2019 (సిఓ 272) ను ప్రకటించారు. ఇది రాజ్యాంగ (జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ కు వర్తింపు) ఆర్డర్, 1954 ను తొలగించడం ద్వారా రాజ్యాంగంలోని అన్ని నిబంధనలను జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రానికి వర్తింపజేయడానికి అనుమతిస్తుంది.
- 3) ప్రకరణ 370 జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాజ్యాంగ సభ సిఫార్సు తర్వాత మాత్రమే సవరించబడుతుంది. అయితే, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వు (రాజ్యాంగ ఉత్తర్వు 272) అటువంటి సిఫార్సు లేకుండానే ప్రకరణ 370ని సవరించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అనుమతి ఇచ్చింది.
రాజ్యాంగంలోని మరొక భాగాన్ని సవరించడం ద్వారా ఇది జరిగింది - ప్రకరణ 367 దానిని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలో వివరిస్తుంది. సవరణ ఫలితంగా, ప్రకరణ 370(3)లోని 'రాజ్యాంగ సభ' అనే పదం 'రాష్ట్ర శాసనసభ'గా చదవబడుతుంది. ' మరియు 'గవర్నమెంట్ ఆఫ్ జమ్మూ అండ్ కాశ్మీర్' అనే పదాన్ని 'గవర్నర్ ఆఫ్ జమ్మూ అండ్ కాశ్మీర్' అని చదవాల్సింది.
- 4) ఆ సమయంలో జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రపతి పాలనలో ఉన్నందున, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ శాసనసభ అధికారాలు యూనియన్ పార్లమెంట్ కు అప్పగించబడ్డాయి. దీని ప్రకారం, రాజ్యాంగ ఉత్తర్వు 272 ను ప్రకటించిన కొన్ని గంటల తర్వాత, కేంద్ర హోం మంత్రి అమిత్ షా ప్రకరణ 370 (3) ప్రకారం ప్రకరణ 370 రద్దును సిఫార్సు చేస్తూ రాజ్యసభలో చట్టబద్ధమైన తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టారు.
- 5) ఆగస్టు 6న, అప్పటి రాష్ట్రపతి కోవింద్ రాజ్యసభ సిఫార్సును అమలులోకి తెస్తూ ఒక ప్రకటన (రాజ్యాంగ ఉత్తర్వు 273) ను జారీ చేశారు. ఫలితంగా, భారత రాజ్యాంగం జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రానికి వర్తిస్తుందని తెలిపేందుకు సవరించబడిన క్లాజ్ 1 మినహా, ప్రకరణ 370లోని అన్ని క్లాజులు పనిచేయడం ఆగిపోయాయి. ఇది జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ కు ప్రత్యేక హోదాను రద్దు చేసింది.
- 6) తదనంతరం, హోంమంత్రి జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ పునర్వ్యవస్థీకరణ బిల్లు, 2019ని ప్రవేశపెట్టారు, ఇది లడఖ్ ను కేంద్రపాలిత ప్రాంతంగా (శాసనసభ లేకుండా) మరియు జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ ను ప్రత్యేక కేంద్ర పాలిత

ప్రాంతంగా (శాసనసభతో) ప్రతిపాదించింది.

- 7) ఆగస్టు 9, 2019న, జమ్మూ కాశ్మీర్ రాష్ట్రాన్ని విభజించిన జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 2019 (2019 చట్టం) కి రాష్ట్రపతి ఆమోదం తెలిపారు.
- 8) లడఖ్ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం కార్గిల్ మరియు లేహ్ జిల్లాలను కలిగి ఉంది, అయితే జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం పూర్వపు జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రంలోని మిగిలిన అన్ని భూభాగాలను కలిగి ఉంది.

పిటిషన్లు ఏమి వాదిస్తాయి?

- 1) పిటిషన్లు 2019 ఆగస్టు 5 మరియు 6 నాటి రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వులను అలాగే 2019 చట్టాన్ని సవాలు చేస్తాయి, అవి "రాజ్యాంగ విరుద్ధం, శూన్యం మరియు చెల్లుబాటుకానివి" అని వాదించాయి.
- 2) రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వులను సవాలు చేసేందుకు, పిటిషనర్లు 'డాక్ట్రీన్ ఆఫ్ కలరబిలిటీ'ని ఉపయోగించారు, ఇది నేరుగా చేయడానికి అనుమతించని దానిని పరోక్షంగా చేయడాన్ని కోరుతూ చట్టాన్ని ఆమోదించడాన్ని నిషేధిస్తుంది.
ప్రకరణ 370(3) రాజ్యాంగ సభ సమ్మతి లేకుండా ప్రకరణ 370ని సవరించకుండా రాష్ట్రపతిని నిషేధించింది. అయితే, రెండు రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వులు రాజ్యాంగ సభ సమ్మతి లేకుండా చేశాయి. ఇది వాటిని రాజ్యాంగ సవాలుకు గురి చేసింది.
- 3) ప్రకరణ 3 సమాఖ్య ప్రజాస్వామ్య రాష్ట్రాలను కేంద్రపాలిత ప్రాంతం వంటి తక్కువ ప్రాతినిధ్య రూపంలోకి తగ్గించే అధికారాలను పార్లమెంటుకు ఇవ్వనందున 2019 చట్టం రాజ్యాంగ విరుద్ధమని కూడా పిటిషనర్లు వాదించారు. సమానత్వ హక్కును ఉల్లంఘిస్తున్నందున డీలిమిటేషన్ అభ్యసనం కూడా సవాలు చేయబడింది.
- 4) సమాఖ్య ప్రజాస్వామ్యంలో, రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ 3 ప్రకారం స్వయంప్రతిపత్తి గల స్వయం-ప్రభుత్వ హక్కు ప్రాథమిక హక్కు అని మరియు చట్టం ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన విధి విధానాలకు కట్టుబడి లేకుండా తీసివేయబడదని అనేక పిటిషన్లు వాదించాయి.
పాక్షిక-సమాఖ్య యొక్క సమతుల్యతను స్థూలంగా ఉల్లంఘించడాన్ని ఎత్తిచూపుతూ, రద్దు చేయడం అనేది బహుళవాద సమాఖ్య సూత్రాన్ని ఓడిస్తుందని వాదించారు.

5) బహుళ పిటిషన్లు కూడా జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్లో రాజ్యాంగ హక్కులను స్థూలంగా ఉల్లంఘించాయని ఆరోపించారు. “ఆ రాష్ట్ర ప్రజల సమ్మతి, సంప్రదింపులు లేదా సిఫార్సులు లేకుండా, వారి ఎన్నికైన ప్రతినిధుల ద్వారా వ్యవహరిస్తూ” దాని ప్రత్యేక హోదాను నాశనం చేసే చర్య” జమ్మూ కాశ్మీర్ రాష్ట్రం విలీనమైన తర్వాత ప్రజాస్వామ్య హక్కులు మరియు దాని ప్రజలకు హామీ ఇవ్వబడిన స్వేచ్ఛలను చీకట్లో రద్దు చేయడం” అని వాదించబడింది.

జాతీయ జల మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, నీటి వినియోగ సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి బ్యూరో ఆఫ్ వాటర్ యూజ్ ఎఫిషియెన్సీ, జాతీయ జల మిషన్ (నేషనల్ వాటర్ మిషన్-ఎన్.డబ్ల్యు.ఎం) మరియు ఇండియన్ ప్లంబింగ్ అసోసియేషన్ మధ్య ఒక అవగాహన ఒప్పందం (ఎంవోయు) సంతకం చేయబడింది.

మరింత సమాచారం

- 1) అవగాహన ఒప్పందం ప్రకారం, జాతీయ నీటి మిషన్ మరియు ఇండియన్ ప్లంబింగ్ అసోసియేషన్ లు ప్రభుత్వ విద్య, అవగాహన మరియు చేరిక కార్యక్రమాలు మరియు నీటి నిర్వహణను అందించడానికి మరియు పెంపొందించడానికి కలిసి పని చేస్తాయి.
- 2) గ్రే వాటర్ (టాయిలెట్ నుండి వచ్చిన వాడిన నీరు కాకుండా ఇతర వాడిన నీరు) వాడకంతో సహా నీటి చక్రీయ పొదుపుపై దృష్టి కేంద్రీకరించబడుతుంది (5ఆర్ లు: తగ్గించడం (రెడ్యూస్) -రీసైకిల్- పునర్వినియోగం (రీయూజ్) -రిఫైనిష్ %--% గౌరవం (రెస్పెక్ట్).
- 3) రెయిన్ వాటర్ హార్వెస్టింగ్ మరియు జలాశయాల రీఛార్జ్ పట్ల అవగాహన కల్పించడం మరియు ప్రోత్సహించడం కోసం జాతీయ నీటి మిషన్ మరియు ఇండియన్ ప్లంబింగ్ అసోసియేషన్ కలిసి పని చేయాలని ఎమ్ వోయు భావిస్తుంది.
- 4) వారు ప్రధానంగా పట్టణ భూభాగంలో ఉపయోగించిన నీటి పునరుద్ధరణను ప్రోత్సహించడానికి కలిసి పని చేస్తారు.
- 5) జాతీయ నీటి మిషన్ యొక్క లక్ష్యం-4-నీటి వినియోగ సామర్థ్యాన్ని 20% పెంపొందించడంలో అవగాహన ఒప్పందంపై సంతకం ఒక ముఖ్యమైన దశ.

జాతీయ జల/ నీటి మిషన్ గురించి

- 1) వాతావరణ మార్పుపై జాతీయ కార్యాచరణ ప్రణాళిక కింద భారత ప్రభుత్వం జాతీయ నీటి మిషన్ను ఎనిమిది జాతీయ మిషన్లలో ఒకటిగా ఏర్పాటు చేసింది.
- 2) జాతీయ జల మిషన్ యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం నీటి సంరక్షణ, వృధాను తగ్గించడం మరియు సమీకృత నీటి వనరుల అభివృద్ధి మరియు నిర్వహణ ద్వారా రాష్ట్రాల అంతటా మరియు లోపల దాని మరింత సమానమైన పంపిణీని నిర్ధారించడం.
- 3) జాతీయ నీటి మిషన్ క్రింది ఐదు లక్ష్యాలను గుర్తించింది:
 - ఎ. ప్రజలకు అందుబాటులో సమగ్ర నీటి నిల్వల సమాచార నిధి మరియు నీటి వనరులపై వాతావరణ మార్పుల ప్రభావంపై అంచనాలు.
 - బి. జల సంరక్షణ, పెంపుదల మరియు పరిరక్షణ కొరకు పౌరుల మరియు ప్రభుత్వ కార్యాచరణను ప్రోత్సహించడం, సి. అతివినియోగ ప్రాంతాలతో పాటు దుర్బల ప్రాంతాలపై ఏకాగ్రత,
 - డి. నీటి వినియోగ సామర్థ్యాన్ని 20% పెంచడం, ఇ. పరీవాహక స్థాయి సమీకృత జల వనరుల నిర్వహణలో మెరుగుదల.

నేషనల్ వాటర్ మిషన్ ద్వారా నిర్వహించబడే ముఖ్యమైన ప్రచారాలు

- 1) క్యాచ్ ది రైన్: జాతీయ జల మిషన్ ప్రచారం “క్యాచ్ ద రెయిన్” అనే ట్యాగ్లైన్తో “క్యాచ్ ద రెయిన్, వేర్ ఇట్ ఫాల్స్, వెన్ ఇట్ ఫాల్స్” అనేది రుతుపవనానికి ముందు వాతావరణ పరిస్థితులు మరియు భూగర్భ పొరలకు తగినట్లు వర్షపు నీటి హార్వెస్టింగ్ నిర్మాణాలను రూపొందించడానికి రాష్ట్రాలు మరియు వాటాదారులను ఉద్యుక్తులను చేయడం.
- 2) నీటి చర్చ: నీటి వినియోగానికి సంబంధించిన వివిధ సమస్యలను చర్చించడానికి మే 2023 వరకు 47 నీటి చర్చలు చేపట్టబడ్డాయి.
- 3) వాటర్ టెక్ టాక్: నీటి వినియోగంలో సాంకేతికతను ఉపయోగించడం గురించి చర్చించడానికి మే 2023 వరకు 20 నీటి సాంకేతిక చర్చలు చేపట్టబడ్డాయి.
- 4) సహి ఫసల్: 14 నవంబర్ 2019న నేషనల్ వాటర్ మిషన్ ద్వారా ‘సహి ఫసల్’ ప్రచారం ప్రారంభించబడింది.

ఇది నీటి ఎద్దడి ఉన్న ప్రాంతాల్లో నీటి అవసరం అంతగా లేని, నీటిని చాలా సమర్థవంతంగా ఉపయోగించుకునే మరియు ఆర్థికంగా మంచి లాభాలను అందించే బీ ఆరోగ్యకరమైన మరియు పోషకమైన బీ ఆ ప్రాంతం యొక్క వ్యవసాయ-వాతావరణ-జల లక్షణాలకు సరిపోయే బీ మరియు వర్షావరణ అనుకూలమైన వంటలను వండించడానికి రైతులను ప్రోత్సహించడానికి ఉద్దేశించబడినది.

దేటా రక్షణ బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం డిజిటల్ పర్సనల్ దేటా ప్రొటెక్షన్ బిల్లు, 2022కి ఆమోదం తెలిపింది.
- 2) బిల్లు, చట్టంగా మారిన తర్వాత, ఇతర దేశాలతో మరియు ముఖ్యంగా యూరోపియన్ యూనియన్ వంటి ప్రాంతాలతో భారతదేశం యొక్క వాణిజ్య చర్చలలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. ఇయు యొక్క సాధారణ దేటా రక్షణ నియమాలు ప్రపంచంలోని అత్యంత సమగ్రమైన గోప్యతా చట్టాలలో ఒకటి.

గోప్యతా చట్టం యొక్క ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

- 1) డిజిటల్ పర్సనల్ దేటా ప్రొటెక్షన్ బిల్లు, 2022, కేంద్రం నిర్మిస్తున్న సాంకేతిక నిబంధనల యొక్క విస్తృతమైన ఫ్రేమ్వర్క్లో కీలకమైన స్తంభం. ఇందులో సమాచార సాంకేతిక చట్టం, 2000 స్థానంలో తీసుకు రాబడే డిజిటల్ ఇండియా బిల్లు, ముసాయిదా ఇండియన్ టెలికమ్యూనికేషన్ బిల్లు, 2022 మరియు నాన్-పర్సనల్ దేటా గవర్నెన్స్ కోసం ఒక విధానం కూడా ఉన్నాయి.
- 2) ప్రతిపాదిత చట్టం భారతదేశంలో డిజిటల్ వ్యక్తిగత దేటా ప్రాసెస్ ప్రక్రియకు వర్తిస్తుంది బీ మరియు వస్తువులు లేదా సేవలను అందించడం జరిగితే దేశం వెలుపల దేటా ప్రాసెసింగ్ ప్రక్రియకు లేదా భారతదేశంలోని వ్యక్తులను ప్రొఫైలింగ్ చేయడం కోసం కూడా వర్తిస్తుంది.
- 3) దేటా యొక్క ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్వహించడానికి, దేటాను సురక్షితంగా ఉంచడానికి మరియు దాని ప్రయోజనం నెరవేరిన తర్వాత దేటాను తొలగించడానికి వ్యక్తిగత దేటాను సేకరించే - దేటా విశ్వాసనీయులు అని పిలువబడే వ్యక్తులు లేదా సంస్థలు అవసరం.

సరళీకృత చెల్లింపుల పథకంలో మార్పులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ మూలాధారం వద్ద వసూలు చేసిన పన్ను (టాక్స్ కలెక్టెడ్ ఎట్ సోర్స్ - టీసీఎస్) కు పెరిగిన 20% రేటును మూడు నెలలకు అనగా అక్టోబర్ 1కి వాయిదా వేసింది మరియు విదేశాలలో అంతర్జాతీయ క్రెడిట్ కార్డులను ఉపయోగించి చేసే లావాదేవీలు సరళీకృత చెల్లింపు పథకం (లిబరలైజ్డ్ రెమిటెన్స్ స్కీమ్) పరిధిలోకి రాదని పేర్కొంది. కాబట్టి, రెండో టీసీఎస్ కి లోబడి ఉండదు.

సరళీకృత చెల్లింపు పథకం (లిబరలైజ్డ్ రెమిటెన్స్ స్కీమ్ - ఎల్ఆర్ఎస్) అంటే ఏమిటి?

- 1) ఏదైనా కరెంట్ ఖాతా లావాదేవీ లేదా క్యాపిటల్ ఖాతా లావాదేవీ లేదా రెండింటి కలయిక లావాదేవీలకు సంబంధించి మైనర్లతో సహా నివాసితులు అందరూ ప్రతి ఆర్థిక సంవత్సరంలో భారతదేశం నుండి 250,000 డాలర్ల వరకు చెల్లింపులు చేయవచ్చని పథకం తెలియజేస్తుంది. సంబంధిత లావాదేవీలు ఏదైనా దేశానికి (నేపాల్ మరియు భూటాన్ మినహా), బహుమతి లేదా విరాళం, వలసలు, విదేశాల్లోని దగ్గరి బంధువుల ఖర్చులు, వ్యాపార ప్రయాణం (లేదా ప్రత్యేక సమావేశాలకు హాజరు కావడం), వైద్య చికిత్స మరియు విదేశీ విద్య వంటి ఇతర అంశాలకు సంబంధించిన ప్రైవేట్ సందర్శనలను కలిగి ఉండవచ్చు.
- 2) ఇది ఫిబ్రవరి 2004లో ప్రవేశపెట్టబడింది మరియు ప్రస్తుత ఆర్థిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా పునరావృతంగా సవరించబడింది. అప్పట్లో దీని ప్రారంభ సమయంలో గరిష్ట పరిమితి 25,000 డాలర్లుగా నిర్ణయించబడినది.

గరిష్ట పరిమితి అంటే ఏమిటి మరియు అది ఎలా పని చేస్తుంది?

- 1) విదేశీ పర్యాటక ప్రోగ్రామ్ ప్యాకేజీల కొనుగోలు కోసం కాకుండా ప్రతి వ్యక్తికి సంవత్సరానికి రూ. 7 లక్షల వరకు లావాదేవీలకు టీసీఎస్ విధించబడదు. ఉదాహరణకు, ఒక వ్యక్తి ఒక ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 8 లక్షలు ఖర్చు చేస్తే, అతను/అతనికి ప్రారంభ రూ. 7 లక్షల ఖర్చుపై పన్ను విధించబడదు, అయితే అదనపు రూ. 1 లక్ష ఖర్చు కోసం లావాదేవీ స్వభావానికి అనుగుణంగా రేటు ప్రకారం ఛార్జ్ చేయబడుతుంది.

- 2) ఇది ప్రయోజనం-నిర్దిష్టమైనది కాదు కానీ సమ్మిళిత గరిష్ట పరిమితిబీ అంటే, ఉద్దేశ్యంతో సంబంధం లేకుండా, ఒక వ్యక్తి యొక్క చెల్లింపులు రూ. 7 లక్షలు దాటితే, పన్ను విధించబడుతుంది.

అస్సాం నియోజక వర్గాల పునర్విభజన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఎన్నికల సంఘం అస్సాంకు సంబంధించి ముసాయిదా డీలిమిటేషన్ పత్రాన్ని విడుదల చేసింది. ఇది రాష్ట్రంలోని అనేక లోక్ సభ మరియు అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాల సరిహద్దులలో మార్పును ప్రతిపాదిస్తుంది.
- 1) ఈ ప్రతిపాదన అస్సాంలో వివాదాస్పదమైంది. “స్వదేశీ ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడం” కోసం ప్రభుత్వం దీనిని స్వాగతించినప్పటికీ, రాష్ట్రంలోని బెంగాలీ-మూలాలు కలిగిన ముస్లింలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న ఏఐయుడిఎఫ్ వంటి ప్రతిపక్ష పార్టీలు ఓటర్లను ఈ ముసాయిదా మత ప్రాతిపదికన విభజించిందని ఆరోపిస్తూ అసంతృప్తిగా ఉన్నాయి.
- 2) ప్రతిపాదిత సరిహద్దులు కొంతమంది సిట్టింగ్ శాసనసభ్యులు మరియు పార్లమెంటు సభ్యుల ఎన్నికల భవిష్యత్తుకు కూడా ముప్పు కలిగిస్తాయి, వారు ఇప్పుడు తమ నియోజకవర్గాలను కోల్పోవచ్చు.

డీలిమిటేషన్ అంటే ఏమిటి, అది అస్సాంలో ఎందుకు నిర్వహించబడుతున్నది?

- 1) జనాభాలో మార్పులను సూచించడానికి లోక్ సభ మరియు అసెంబ్లీ స్థానాల సరిహద్దులను పునర్నిర్మించే చర్యను డీలిమిటేషన్ అంటారు. ఏ రాజకీయ పార్టీకి ప్రయోజనం లేకుండా చూసేందుకు, సమాన జనాభా విభాగాలకు సమాన ప్రాతినిధ్యం కల్పించడం దీని లక్ష్యం.
- 2) డీలిమిటేషన్ అనేది మునుపటి జనాభా లెక్కల (ఈ నందర్బాంలో 2001 నంవత్సరం) ఆధారంగా నిర్వహించబడే రాజ్యాంగపరమైన కసరత్తు.
- 3) 2008లో దేశంలోని మిగిలిన ప్రాంతాల్లో నిర్ణీత డీలిమిటేషన్ ప్రక్రియ జరగగా, అది అస్సాంలో (అలాగే కొన్ని ఇతర ఈశాన్య రాష్ట్రాలు) ఆ సమయంలోని భద్రతాపరమైన సమస్యలను పేర్కొంటూ వాయిదా వేయబడింది. న్యాయ మంత్రిత్వ శాఖ జారీ చేసిన 2020

నోటిఫికేషన్ అస్సాంలో ఈ కసరత్తును అధికారికంగా పునరుద్ధరించింది. ఆ తర్వాత, డిసెంబర్ 2022లో ఎన్నికల సంఘం కసరత్తును ప్రారంభించనున్నట్లు ప్రకటించింది.

ఉమ్మడి పౌర స్మృతి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ ఉమ్మడి పౌర స్మృతి (యునిఫాం సివిల్ కోడ్- యుసిసి) కోసం ఒక ప్రయత్నాన్ని చేసి, దానికి వ్యతిరేకంగా వైసారిటీ వర్గాలను రెచ్చగొడుతున్నారని ప్రతిపక్ష పార్టీలపై ఆరోపణలు చేశారు. 22వ లా కమిషన్ 30 రోజులలోపు ఉమ్మడి పౌర స్మృతిపై ప్రజల మరియు “గుర్తింపు పొందిన” మతవరమైన సంస్థల అభిప్రాయాలను ఆహ్వానించిన తర్వాత ప్రధాన మంత్రి ఈ ప్రకటన చేశారు.

ఉమ్మడి పౌర స్మృతి అంటే ఏమిటి?

- 1) ఉమ్మడి పౌర స్మృతి అనేది అన్ని మతాల ప్రజలకు ఉమ్మడి పర్సనల్ చట్టాల నియమావళిని కలిగి ఉండాలనే ఆలోచన. పర్సనల్ చట్టంలో వారసత్వం, వివాహం, విడాకులు, పిల్లల సంరక్షణ మరియు భరణం వంటి అంశాలు ఉంటాయి. అయితే, ప్రస్తుతం, భారతదేశం యొక్క పర్సనల్ చట్టాలు చాలా సంక్లిష్టంగా మరియు వైవిధ్యంగా ఉన్నాయి, ప్రతి మతం దాని స్వంత నిర్దిష్ట నిబంధనలను అనుసరిస్తుంది.
- 2) ఉమ్మడి సివిల్ కోడ్ యొక్క రూపం మరియు ఆకృతి తరచుగా చర్చించబడుతున్నప్పటికీ, ఈ ఆలోచన రాజ్యాంగంలో కూడా ప్రస్తావించబడింది.
 - ఎ) భారత రాజ్యాంగంలోని నాల్గవ భాగం రాజ్య విధాన ఆదేశిక సూత్రాలతో వ్యవహరిస్తుంది, ఇది న్యాయస్థానాలచే అమలు చేయబడనప్పటికీ, దేశాన్ని పరిపాలించడంలో ప్రాథమిక పాత్రను పోషించే మార్గదర్శక సూత్రాలుగా వ్యవహరించాలి.
 - బి) ప్రకరణ 44 “భారత భూభాగం అంతటా పౌరులకు ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని కల్పించేందుకు రాజ్యం ప్రయత్నించాలి” అని పేర్కొంది.

సుప్రీంకోర్టు ఏం చెప్పింది?

- 1) అనేక తీర్పులలో, సుప్రీం కోర్టు ఉమ్మడి పౌర స్మృతి ప్రవేశానికి మద్దతు ఇచ్చింది.
- 2) తీర్పులలో ముఖ్యమైనది 1985 షా బాన్ తీర్పులో సుప్రీం కోర్టు ఒక ముస్లిం మహిళ భరణం పొందే హక్కును సమర్థించింది. ఈ తీర్పు రాజకీయ పోరాటానికి దారితీసింది, అలాగే ముస్లిం వ్యక్తిగత చట్టంలో కోర్టులు ఎంతవరకు జోక్యం చేసుకోగలవు అనే వివాదానికి దారితీసింది మరియు ఈ నిర్ణయాన్ని పార్లమెంటు రద్దు చేసింది.

న్యాయస్థానం ప్రకారం, విరుద్ధమైన సిద్ధాంతాలను కలిగి ఉన్న చట్టానికి భిన్నమైన విధేయతలను తొలగించడం ద్వారా జాతీయ సమైక్యతకు ఉమ్మడి సివిల్ కోడ్ సహాయం చేస్తుంది.

- 3) సరళా ముద్గల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1995) లో, బహుభార్యాత్వాన్ని అనుమతించే చట్టాల నుండి ప్రయోజనం పొందేందుకు ఇస్లాంలోకి మారడాన్ని నిషేధిస్తూ, ఉమ్మడి పౌర స్మృతి ఆవశ్యకతను “ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ సందేహించలేము” అని సుప్రీం కోర్టు పేర్కొంది.

ఏది ఏమైనప్పటికీ, వ్యక్తిగత ప్రయోజనాన్ని పొందే బదులు పైకి ఎదగడానికి మరియు మార్పును అంగీకరించడానికి ప్రజలను మేల్కొల్పడానికి సమాజంలోని ప్రముఖులు మరియు నాయకుల మధ్య ఉన్న రాజనీతిజ్ఞులు సామాజిక వాతావరణాన్ని సరిగ్గా నిర్మించినప్పుడు మాత్రమే ఇది సాధ్యమవుతుందని పేర్కొంది.

- 4) అక్టోబర్ 2022లో, కేంద్రం, విడాకులు, వారసత్వం, వారసత్వం, దత్తత మరియు సంరక్షక చట్టాలలో ఏకరూపత కోసం సుప్రీం కోర్టులో దాఖలు చేసిన పిటిషన్ పై ప్రతిస్పందిస్తూ, రాజ్యాంగం తన పౌరులకు ఉమ్మడి పౌర స్మృతిని కలిగి ఉండాలని రాజ్యాన్ని నిర్దేశించిందని మరియు ఈ విషయం 22వ లా కమిషన్ ముందు ఉంచబడుతుంది అని పేర్కొన్నది.

నంది పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర మత్స్య, పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ మంత్రి, నంది (ఎన్.వో.సి అప్రూవల్ ఫర్ న్యూ డ్రగ్ అండ్ ఇనాక్యులేషన్ సిస్టమ్) పోర్టల్ ను ప్రారంభించారు.

నంది పోర్టల్ గురించి

- 1) ఇది సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ (సి డి ఎస్ సి ఓ) సహకారంతో పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ ద్వారా రూపొందించబడింది.
- 2) లక్ష్యం: ఈ పోర్టల్ పశువైద్య ఉత్పత్తుల కోసం నియంత్రణ ఆమోద ప్రక్రియను వేగవంతం చేస్తుంది. ఇది వెటర్నరీ ఔషధాలు మరియు వ్యాక్సిన్ల ప్రతిపాదనలను అంచనా వేయడం మరియు పరిశీలించడంలో పారదర్శకత మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంచుతుంది. యానిమల్ పాండమిక్ ప్రివేన్షన్ ఇనిషియేటివ్ : ఈ కార్యక్రమం అంటువ్యాధులు, ముఖ్యంగా జూనోటిక్ వ్యాధులు లేదా జంతువుల నుండి మానవులకు వ్యాపించే సూక్ష్మజీవుల వల్ల కలిగే వ్యాధి సంక్రమణల నివారణపై దృష్టి పెడుతుంది.

సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్

- 1) ఇది డ్రగ్స్ అండ్ కాస్మెటిక్స్ చట్టం, 1940లోని నిబంధనలను ప్రధానంగా అమలు చేస్తున్న కేంద్ర ప్రభుత్వం క్రింది ఔషధ నియంత్రణ సంస్థ.
- 2) ఈ చట్టంలో నూతన ఔషధాల ఆమోదం, వాటి క్లినికల్ ట్రయల్స్ నిర్వహణ, దిగుమతి చేసుకున్న ఔషధాల నియంత్రణ, ఫార్మాకో-విజిలెన్స్ మరియు పేర్కొన్న చట్టం యొక్క పరిపాలనలో దేశవ్యాప్తంగా ఏకరూపతను సాధించడానికి రాష్ట్రాల కార్యకలాపాలను సమన్వయం చేయడం వంటివి ఉన్నాయి.

సుగమ్ పోర్టల్ గురించి

- 1) సుగమ్ అనేది డ్రగ్స్ అండ్ కాస్మెటిక్స్ చట్టం, 1940 ప్రకారం సి.డి.ఎస్.సి.ఓ ద్వారా నిర్వహించబడే వివిధ విధులను నిర్వహించే ఒక ఇ-గవర్నెన్స్ వ్యవస్థ.
- 2) ఇది ఆన్లైన్ వెబ్ పోర్టల్, ఇక్కడ దరఖాస్తుదారులు నిరభ్యంతర ధృవీకరణ పత్రాలు, లైసెన్సీలు, రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేట్లు, అనుమతులు మరియు ఆమోదాల కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

అన్న భాగ్య 2.0 పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా బహిరంగ మార్కెట్ అమ్మకపు పథకం (ఓపెన్ మార్కెట్ సేల్ స్కీమ్ -ఓఎంఎస్ఎస్) ద్వారా కొనుగోలును నియంత్రించాలనే నిర్ణయాన్ని పునఃవరిశీలించాలన్న వివిధ రాష్ట్రాల డిమాండ్లను తీరస్కరించింది. ఈ చర్య కర్ణాటక యొక్క అన్న భాగ్య 2.0 పథకానికి విరుద్ధంగా ఉంది.

2) అటువంటి చర్య పేదల ప్రయోజనాలకు విరుద్ధమని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఆరోపించాయి.

ఓపెన్ మార్కెట్ సేల్ స్కీమ్ (ఓఎంఎస్ఎస్) అంటే ఏమిటి?

1) ఓఎంఎస్ఎస్ అనేది ప్రభుత్వం/ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలు ఎప్పటికప్పుడు బహిరంగ మార్కెట్లో ముందుగా నిర్ణయించిన ధరలకు ఆహార ధాన్యాలను విక్రయించడాన్ని సూచిస్తుంది.

2) ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా ఆహార ధాన్యాల సరఫరాను మెరుగుపరచడానికి ఎప్పటికప్పుడు బహిరంగ మార్కెట్లో ఇ-వేలం ద్వారా ముందుగా నిర్ణయించిన ధరలకు ఓపెన్ మార్కెట్ సేల్ స్కీమ్ (దేశీయ) కింద గోధుమ మరియు బియ్యం మిగులు నిల్వలను విక్రయిస్తుంది.

అన్న భాగ్య 2.0 పథకం గురించి

1) రాష్ట్రంలోని పేద కుటుంబాలకు సబ్సిడీ బియ్యం అందించే కర్ణాటక ప్రభుత్వ ఆహార భద్రత కార్యక్రమం ఇది.

2) పేద కుటుంబాలకు సబ్సిడీ బియ్యం అందుబాటులోకి తీసుకురావడం ద్వారా ఈ ప్రాంతంలో పేదరికాన్ని నిర్మూలించడం ఈ పథకం లక్ష్యం. ఇది ఈ కుటుంబాల జీవన వ్యయాన్ని తగ్గించడానికి మరియు వారి ఆహార భద్రతను మెరుగుపరచడానికి సహాయపడుతుంది.

కోల్ ఇండియా మరియు కాంపిటీషన్ కమిషన్ మధ్య వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవలే, పోటీ చట్టం వరిధి నుండి మినహాయించబడుతుందని ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ అయిన కోల్ ఇండియా లిమిటెడ్ (సిఐఎల్) చేస్తున్న వాదనలో “ఏ యోగ్యతా” లేదని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

కేసు దేనికి సంబంధించింది?

1) నాన్-కోకింగ్ బొగ్గు సరఫరాకు సంబంధించి విద్యుత్ ఉత్పత్తిదారులపై ఇంధన సరఫరా ఒప్పందాలలో అన్యాయమైన/వివక్షతతో కూడిన షరతులను విధించినందుకు సిఐఎల్ పై కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా రూ. 591.01 కోట్ల జరిమానా విధించిన సంఘటనల శ్రేణి మార్చి 2017 నాటిది.

మరో మాటలో చెప్పాలంటే, సిఐఎల్ తక్కువ నాణ్యతగల బొగ్గును అధిక ధరలకు సరఫరా చేస్తున్నట్లు మరియు సరఫరా పారామితులు మరియు నాణ్యత గురించి ఒప్పందంలో అపారదర్శక షరతులను విధించినట్లు కనుగొనబడింది.

శక్తి పథకం- కర్ణాటకలో మహిళలకు ఉచిత బస్సు ప్రయాణం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, కర్ణాటకలో నూతనగా ఎన్నికైన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం శక్తి పథకాన్ని ప్రారంభించింది. ఈ పథకంలో, కర్ణాటక అంతటా ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలో నడిచే నాన్-ప్రీమియం బస్సు సర్వీసుల్లో మహిళలు ఉచితంగా ప్రయాణించవచ్చు. ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం మహిళా శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్య రేటును పెంచడం మరియు కర్ణాటకలో ప్రజా రవాణాను ప్రోత్సహించడం.

చంద్రుని దక్షిణ ధ్రువాన్ని అన్వేషించనున్న ఇస్రో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ చంద్రయాన్-3, భారతదేశం యొక్క మూడవ చంద్ర మిషన్. ఇది 2019 చంద్రయాన్-2 మిషన్ తర్వాతది. చంద్రయాన్ -2 ల్యాండ్ర్ మరియు రోవర్ చంద్రునిపై సాఫ్ట్-ల్యాండింగ్ చేయలేక పాక్షికంగా విఫలమైంది. చంద్రయాన్-3 దానిని ప్రయోగించిన దాదాపు ఒక నెల తర్వాత చంద్ర కక్ష్యకు చేరుకుంటుంది మరియు దాని ల్యాండ్ర్, విక్రమ్ మరియు రోవర్, ప్రగ్యాన్, చంద్రునిపై దిగే అవకాశం ఉంది. ముఖ్యంగా, తాజా మిషన్ యొక్క ల్యాండింగ్ ప్రాంతం 70 డిగ్రీల అక్షాంశంలో చంద్రుని యొక్క దక్షిణ ధ్రువానికి సమీపంలో ఉంది. ఇది

చంద్రయాన్-2 కు ఉద్దేశించిన ప్రాంతానికి దాదాపు అటూ ఇటుగానే ఉంది. అంతా సవ్యంగా జరిగితే, చంద్రయాన్-3 చంద్రుని దక్షిణ ధృవానికి సమీపంలో సాఫ్ట్-ల్యాండ్ చేసిన ప్రపంచంలోని మొట్టమొదటి మిషన్ అవుతుంది.

మెటా యొక్క సోషల్ మీడియా యాప్ డ్రెడ్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ట్విట్టర్ కు పోటీగా మెటా “థ్రెడ్స్” అనే యాప్ ను ఆవిష్కరించింది. ఎలోన్ మస్క్ యాజమాన్యంలోని మరియు తరచుగా మార్పులకు లోనౌతున్న ఈ సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్ కు ప్రత్యామ్నాయం కోసం చూస్తున్న వినియోగదారులను ఇది లక్ష్యంగా చేసుకుంది.

థ్రెడ్స్ లంటే ఏమిటి?

ఇది ఫేస్ బుక్, ఇన్ స్టాగ్రామ్ మరియు వాట్సాప్ ల మాత్రం సంస్థ అయిన మెటా ద్వారా జూలై 5న ప్రారంభించబడింది, “థ్రెడ్స్” అనేది “టెక్స్-ఆధారిత పబ్లిక్ సంభాషణ యాప్”, దీనిని ఫోటో-షేరింగ్ యాప్ అయిన ఇన్ స్టాగ్రామ్ వెనుకనున్న బృందం రూపొందించింది.

అంతరిక్షంలో కార్బన్ అణువులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జేమ్స్ వెబ్ స్పేస్ టెలిస్కోప్ ద్వారా మొదటిసారిగా అంతరిక్షంలో సిహెచ్ 3 ప్లస్ అణువు (మిథైల్ కేషన్) కనుగొనబడింది.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- 1) ఈ టెలిస్కోప్ డి203-506 అనే ప్రోటోప్లానెటరీ డిస్క్ వ్యవస్థలో కార్బన్ సమృద్ధిని మిథైల్ కేషన్ (సి హెచ్ 3 ప్లస్) ను కనుగొంది, ఇది ఓరియన్ నెబ్యూలాలో భూమి నుండి 1,350 కాంతి సంవత్సరాల దూరంలో ఉంది.
- 2) సి హెచ్ 3 ప్లస్ అనేది ఒక సాధారణ సేంద్రీయ అణువు, కేవలం ఒక కార్బన్ అణువు మరియు 3 హైడ్రోజన్ వరమాణువులతో తయారైంది. కానీ అది ఇతర అణువులతో చర్య జరిపి మరింత సంక్లిష్టమైన వాటిని ఏర్పరుస్తుంది.
- 3) సేంద్రీయ అణువులు కార్బన్ ఆధారితమైనవి. అవి హైడ్రోజన్ అణువులతో బంధించబడిన కార్బన్

పరమాణువులను కలిగి ఉంటాయి కానీ ఆక్సిజన్, నైట్రోజన్ లేదా ఫాస్ఫరస్ వంటి ఇతర మూలకాలతో కూడా బంధించగలవు. మనలను మరియు భూమిపై ఉన్న సమస్త జీవులను తయారు చేసే ప్రతిదీ కార్బన్ ఆధారితమైనది. జేమ్స్ వెబ్ స్పేస్ టెలిస్కోప్: ఇది నానా దాని భాగస్వాములైన ఈఎస్ఐ (యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ) మరియు సీఎస్ఐ (కెనడియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ) నేతృత్వంలోని ప్రపంచంలోని ప్రధాన అంతరిక్ష శాస్త్ర అబ్జర్వేటరీ.

ఇది ప్రస్తుతం అంతరిక్షంలో సన్-ఎర్త్ ఎల్2 లాగ్రాంజ్ పాయింట్ అని పిలువబడే ప్రాంతంలో ఉంది, ఇది సూర్యుని చుట్టూ భూమి యొక్క కక్ష్య కంటే దాదాపు 1.5 మిలియన్ కి.మీ దూరంలో ఉంది.

అవ్ గ్రేడ్ డ్ జెయింట్ మెట్రీవేవ్ రేడియో టెలిస్కోప్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారతదేశం, జపాన్ మరియు యూరప్ లకు చెందిన అంతర్జాతీయ ఖగోళ శాస్త్రవేత్తల బృందం భారతదేశపు అతిపెద్ద టెలిస్కోప్ అయిన అవ్ గ్రేడ్ డ్ జెయింట్ మెట్రీవేవ్ రేడియో టెలిస్కోప్ (యుజి.ఎం.ఆర్.టి) తో సహా ప్రపంచంలోని అత్యంత సున్నితమైన ఆరు రేడియో టెలిస్కోప్ లను ఉపయోగించడం ద్వారా ‘నేచర్స్ బెస్ట్ క్లాక్స్’ అని పిలిచే పల్సర్ లను పర్యవేక్షించడం ద్వారా ఫలితాలను ప్రచురించింది.

జెయింట్ మెట్రీవేవ్ రేడియో టెలిస్కోప్: ఇది తక్కువ-ఫ్రీక్వెన్సీ రేడియో టెలిస్కోప్, ఇది సమీపంలోని సౌర వ్యవస్థల నుండి పరిశీలించదగిన విశ్వం యొక్క చివరి అంచు వరకు వివిధ రేడియో ఖగోళ భౌతిక సమస్యలను పరిశోధించడంలో సహాయపడుతుంది. ఇది డిపార్ట్ మెంట్ ఆఫ్ అటామిక్ ఎనర్జీ యొక్క ఒక ప్రాజెక్ట్. కాగా, ఇది టాటా ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫండమెంటల్ రీసెర్చ్ కింద పనిచేస్తున్నది. ఇది పూణేకు ఉత్తరాన 80 కి.మీ దూరంలో ఉన్న ప్రదేశంలో ఉంది.

హైపర్ స్పెక్ట్రల్ రిమోట్ సెన్సింగ్ టెక్నాలజీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, వ్యవసాయ మరియు రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ పిక్సెల్ స్పేస్ ఇండియా ప్రైవేట్ తో ఒక అవగాహనా

ఒప్పందంపై సంతకం చేసింది. ఇది పిక్నెల్ యొక్క హైపర్ స్పెక్ట్రల్ డేటాసెట్ ని ఉపయోగించి భారతీయ వ్యవసాయ పర్యావరణ వ్యవస్థ కోసం వివిధ భౌగోళిక పరిష్కారాలను అభివృద్ధి చేయడానికి పరిమితం చేయబడింది.

పిక్నెల్ అందించిన హైపర్ స్పెక్ట్రల్ డేటాతో వినియోగ కేసులను అభివృద్ధి చేయడానికి ఇది ప్రభుత్వానికి వీలు కల్పిస్తుంది. వ్యవసాయ మరియు రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ తరపున మహాలనోబిస్ నేషనల్ క్రాప్ ఫోర్ కాస్ట్ సెంటర్ తగిన పద్ధతులను అభివృద్ధి చేయడం మరియు అమలు చేయడం కోసం పిక్నెల్ బృందంతో సహకరిస్తుంది.

మహాలనోబిస్ జాతీయ పంట సూచన కేంద్రం

దీనికి గొప్ప భారతీయ గణాంకవేత్త పి.సి. మహాలనోబిస్ పేరు పెట్టబడింది, మెరుగైన వ్యవసాయ అంచనా మరియు కరువు అంచనా కోసం స్థలం మరియు సంబంధిత సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడం కోసం 2012లో స్థాపించబడింది. ఇది వ్యవసాయం మరియు రైతు సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేస్తుంది.

ప్రయోగశాలలో తయారుచేయబడిన మాంసం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మానవ వినియోగం కోసం ప్రయోగశాలలో తయారు చేయబడిన కోడి మాంసం యొక్క అధికారిక పేరు "సెల్-కల్చివేటెడ్ చికెన్"గా నామకరణం చేయబడినది.
- 2) ఇటీవల, జూన్ 21న, కాల్ ఫోర్మియాకు చెందిన రెండు కంపెనీలు దేశంలో సెల్-కల్చివేటెడ్ చికెన్ ను తయారు చేయడానికి మరియు విక్రయించడానికి అనుమతి ఇవ్వబడినది. దీనితో ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఆహార పరిశ్రమతో సంబంధం ఉన్న కర్షణ ఉద్గారాలను తగ్గించడంలో ప్రధాన ముందడుగు అనే భావనలో వాటాదారులచే ప్రశంసించబడింది.

డీప్ సీ మైనింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచ సముద్రగర్భాన్ని నియంత్రించే ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క సంస్థ అయిన ఇంటర్నేషనల్ సీబెడ్ అథారిటీ

(ఐఎస్ఎ) హరిత శక్తి పరివర్తనకు కీలకమైన పదార్థాల మైనింగ్ కోసం అంతర్జాతీయ సముద్రగర్భాన్ని అందుబాటులోనికి తేవడానికి చర్యలను తీరిగి ప్రారంభించడానికి సిద్ధమవుతోంది.

డీప్ సీ మైనింగ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) డీప్ సీ మైనింగ్ లో సముద్రపు అడుగుభాగం నుండి ఖనిజ నిక్షేపాలు మరియు లోహాలను వెలికి తీయడం జరుగుతుంది. అటువంటి మైనింగ్ లో మూడు రకాలు ఉన్నాయి: సముద్రపు అడుగుభాగం నుండి ఖనిజ నిక్షేపాలతో కూడిన పాలిమెటాలిక్ నోడ్యూల్స్ ను వెలికి తీయడం, భారీ సముద్రపు అడుగుభాగంలోని సల్ఫైడ్ నిక్షేపాలను తవ్వడం మరియు రాతి నుండి కోబాల్ట్ క్రస్టల్స్ ను వెలికి తీయడం.
- 2) ఈ నోడ్యూల్స్, నిక్షేపాలు మరియు క్రస్టల్స్ నికెల్, కీలక ఖనిజాలు, కోబాల్ట్ మరియు మర్మిన్ వంటి పదార్థాలను కలిగి ఉంటాయి, ఇవి బ్యాటరీలు మరియు పునరుత్పాదక శక్తిని ఉత్పత్తి చేయడానికి ఉపయోగించే ఇతర పదార్థాలకు మరియు సెల్ ఫోన్లు మరియు కంప్యూటర్ల వంటి రోజువారీ సాంకేతికతకు కూడా అవసరమవుతాయి.

ప్రపంచ ఉష్ణమండల ప్రాథమిక అటవీ విస్తీర్ణం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్ స్టిట్యూట్ (డబ్ల్యూఆర్ఐ) యొక్క గ్లోబల్ ఫారెస్ట్ వాచ్ ప్రకారం, ఉష్ణమండల ప్రాంతాలు 2022లో 4.1 మిలియన్ హెక్టార్ల అటవీ విస్తీర్ణాన్ని కోల్పోయాయి. అనగా ఇది నిమిషానికి 11 ఫుట్ బాల్ మైదానాల విస్తీర్ణాన్ని కోల్పోవడానికి సమానం.
- ఈ అటవీ నష్టం 2.7 బిలియన్ టన్నుల కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఉద్గారాలను ఉత్పత్తి చేసింది, ఇది శిలాజ ఇంధనాల దహన కారణంగా భారతదేశం యొక్క వార్షిక ఉద్గారాల వలె ఉంటుంది.
- యూనివర్సిటీ ఆఫ్ మేరీల్యాండ్ ప్రకారం, 2021లో కంటే 2022లో ఉష్ణమండల ప్రాంతాల్లో ప్రాథమిక అటవీ విస్తీర్ణం నష్టం 10% ఎక్కువ.

ప్రాథమిక అడవులు ఏమిటి?

- 1) ప్రాథమిక అడవులు పరిపక్వమైన, సహజమైన అడవులు, ఇవి ఇటీవలి చరిత్రలో ఎటువంటి భంగం కలిగించకుండా

పరిరక్షించబడుతున్నాయి. ఇవి తరచుగా ఇతర అడవుల కంటే ఎక్కువ కార్బన్‌ను నిల్వ చేస్తాయి మరియు జీవవైవిధ్యానికి గొప్ప వనరులు.

- 2) ప్రాథమిక అటవీ నష్టం ప్రకృతిలో దాదాపుగా కోలుకోలేనిది: పచ్చని ఆవరణం తిరిగి పెరిగినప్పటికీ, ద్వితీయ అడవి అనేది ఒక ప్రాథమిక అడవి యొక్క జీవవైవిధ్యం మరియు కార్బన్ సీక్వెస్టరింగ్ సామర్థ్యాల పరిధికి సరిపోలే అవకాశం లేదు.

గ్లోబల్ ఫారెస్ట్ వాచ్ ప్రకారం, భారతదేశం 2021 మరియు 2022 మధ్యకాలంలో 43.9 వేల హెక్టార్ల తేమతో కూడిన ప్రాథమిక అడవులను కోల్పోయింది, ఇది దేశంలోని మొత్తం అటవీ విస్తీర్ణ నష్టంలో 17% ఆ కాలంలోనే ఉంది. 2021 మరియు 2022 మధ్య భారతదేశంలో మొత్తం అటవీ విస్తీర్ణ నష్టం 255 వేల హెక్టార్లు.

న్యూ కలెక్టివ్ క్వంటిఫైడ్ గోల్ (ఎన్.సి.క్యూ.జి)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జర్మనీలో ఇటీవల ముగిసిన బాన్ వాతావరణ సమావేశం, దుబాయ్‌లో జరిగే కీలకమైన కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్-28 (కాప్ 28) కి సంబంధించిన రాజకీయ ఎజెండాను వివరించాలని భావిస్తున్నారు. వాతావరణ ఆర్థిక నిర్మాణాన్ని సమీక్షించడం మరియు సంస్కరించడం కోసం ఇది కీలకమైనది.

న్యూ కలెక్టివ్ క్వంటిఫైడ్ గోల్ గురించి

- 1) 2009లో, అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు 2020 నాటికి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు ఏటా 100 బిలియన్ డాలర్లు అందజేస్తామని ప్రతిజ్ఞ చేశాయి. అయితే, వాతావరణ మార్పుల పరిష్కారానికి గణనీయమైన అధిక ఆర్థిక వనరులు అవసరమని స్పష్టమైంది. ఫలితంగా, 2015 పారిస్ వాతావరణ ఒప్పందంలో న్యూ కలెక్టివ్ క్వంటిఫైడ్ గోల్ (ఎన్.సి.క్యూ.జి) స్థాపించబడింది. ఎన్.సి.క్యూ.జి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల అభివృద్ధి చెందుతున్న అవసరాలకు అనుగుణంగా, శాస్త్రీయ ఆధారాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది మరియు నష్టం మరియు నష్టం నిధుల కోసం పెరుగుతున్న డిమాండ్లను పరిష్కరించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రం

ఒక నూతన అధ్యయనం ప్రకారం, మనం ఈ కాలంలోపు ఉద్ధారాలను తగ్గించడంలో బాగా పని చేసినప్పటికీ, 2030ల నాటికి వేసవిలో ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రం మంచు రహితంగా మారే ప్రమాదం పొంచిఉంది. మంచు రహిత ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రం యొక్క అంచనాలు సుదీర్ఘమైన మరియు సంక్లిష్టమైన చరిత్రను కలిగి ఉన్నాయి మరియు 2030 లు చాలా మంది శాస్త్రవేత్తలు ఊహించిన దాని కంటే ముందుగానే ఉన్నాయి (కొందరు తప్పుగా అంచనా వేసిన దాని కంటే ఇది అలస్యం అయినప్పటికీ). ప్రపంచంలోని పైభాగంలో నముద్రవు మంచు అదృశ్యమవడం అనేది వాతావరణ పతనానికి సంకేతం మాత్రమే కాదు, ఇది ప్రపంచ, నష్టపరిచే మరియు ప్రమాదకరమైన పరిణామాలను కలిగిస్తుందని మనకు ఖచ్చితంగా తెలుసు.

రూపాయి అంతర్జాతీయీకరణ

రూపాయి అంతర్జాతీయీకరణ దిశగా మార్గచిత్రాన్ని ముందుకు తెస్తూ, భారతదేశం అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో ఒకటిగా ఉంటూ, ప్రధాన ఎదురుగాలులను ఎదుర్కొనేందుకు విశేషమైన స్థితిస్థాపకతను కనబరుస్తోందని భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ యొక్క ఇంటర్-డిపార్ట్మెంటల్ గ్రూప్ తెలిపింది. రూపాయి అంతర్జాతీయీకరణ కరెన్సీగా మారే అవకాశం ఉంది.

ఉక్రెయిన్ పై దాడి చేసినందుకు రష్యాపై అమెరికా విధించిన ఆర్థిక ఆంక్షలు మరియు అంతర్జాతీయ లావాదేవీల కోసం యూఎస్ డాలర్ కు ప్రత్యామ్నాయం కోసం పెరుగుతున్న ఆరాటం దృష్ట్యా ఈ సిఫార్సులు ముఖ్యమైనవి.

రూపాయి అంతర్జాతీయీకరణ అనేది దేశాల మధ్య వ్యాపార లావాదేవీలలో రూపాయి వినియోగాన్ని పెంచే ప్రక్రియ. ప్రస్తుతం, యూఎస్ డాలర్, యూరో, జపనీస్ యెన్ మరియు పౌండ్ స్టెర్లింగ్ ప్రపంచంలోని ప్రముఖ రిజర్వ్ కరెన్సీలుగా ఉన్నాయి. చైనా తన కరెన్సీ రెన్మిన్బీ ని అంతర్జాతీయ మారకంగా మార్చడానికి చేసిన ప్రయత్నాలు ఇప్పటివరకు పరిమిత విజయాన్ని మాత్రమే సాధించాయి.

రూపాయి అంతర్జాతీయీకరణ ప్రయోజనాలు

- 1) సరిహద్దు లావాదేవీలలో రూపాయిని ఉపయోగించడం భారతీయ వ్యాపారాలకు కరెన్సీ ప్రమాదాన్ని తగ్గిస్తుంది. కరెన్సీ అస్థిరత నుండి రక్షణ వ్యాపార వ్యయాన్ని తగ్గించడమే కాకుండా, వ్యాపారం యొక్క మెరుగైన వృద్ధిని కూడా అనుమతిస్తుంది, భారతీయ వ్యాపారాలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా వృద్ధి చెందడానికి అవకాశాలను మెరుగుపరుస్తాయి.
- 2) మారకపు రేటు అస్థిరతను నిర్వహించడానికి మరియు బాహ్య స్థిరత్వాన్ని అంచనా వేయడానికి నిల్వలు సహాయపడతాయి, అవి ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఖర్చును విధిస్తాయి. రూపాయి యొక్క అంతర్జాతీయీకరణ విదేశీ మారక నిల్వలను కలిగి ఉండవలసిన అవసరాన్ని తగ్గిస్తుంది. విదేశీ కరెన్సీపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం వలన భారతదేశం బాహ్య కంపనాల బారిన పడకుండా చేస్తుంది.
- 3) రూపాయి వినియోగం గణనీయంగా పెరగడంతో, భారతీయ వ్యాపారాల బేరసారాల శక్తి మెరుగుపడుతుంది, భారత ఆర్థిక వ్యవస్థకు పలుకుబడిని జోడించి, భారతదేశం యొక్క ప్రపంచ స్థాయి మరియు గౌరవాన్ని పెంచుతుంది.

స్పెషల్ డ్రాయింగ్ రైట్స్ అంటే ఏమిటి?

- 1) స్పెషల్ డ్రాయింగ్ రైట్స్ అనేది ఐఎంఎఫ్ తన సభ్య దేశాల అధికారిక నిల్వలను భర్తీ చేయడానికి సృష్టించిన అంతర్జాతీయ రిజర్వ్ ఆస్తి.
- 2) ఎస్.డి.ఆర్ విలువ ఐదు కరెన్సీల బాస్కెట్ పై ఆధారపడి ఉంటుంది. అవి - యూఎస్ డాలర్, యూరో, చైనీస్ రెన్మిన్బీ, జపనీస్ యెన్ మరియు బ్రిటిష్ పౌండ్ స్టెర్లింగ్.

భారతదేశ రహదారుల నెట్ వర్క్

భారతదేశ జాతీయ రహదారుల నెట్ వర్క్ 1.45 లక్షల కి.మీ గా ఉంది. ఇది ప్రస్తుతం యునైటెడ్ స్టేట్స్ తర్వాత ప్రపంచంలో రెండవ అతిపెద్దది మరియు గత తొమ్మిదేళ్లలో ఇది 59 శాతం పెరిగింది. గత తొమ్మిదేళ్లలో, 4-వరుసల జాతీయ రహదారులు 2013-14లో 18,371 కిమీ నుండి 44,654 కిమీకి రెండు రెట్లు పెరిగాయి.

ఆంథ్రోపోసీస్ యుగం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భూమి యొక్క అధికారిక భౌగోళిక కాలక్రమాన్ని మార్పుగల ఒక ప్రధాన సంఘటనలో, కెనడాలోని అంటారియోలోని క్రాఫోర్డ్ సరస్సు వద్ద ఉన్న అవక్షేపాలు ఆంథ్రోపోసీస్ యుగం ప్రారంభానికి సాక్ష్యాలను అందించాయని భూవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు చెప్పారు. ఈ యుగం మానవ కార్యకలాపాలు భూమిపై గణనీయమైన ప్రభావాన్ని చూపడం ప్రారంభించిన ప్రతిపాదిత భౌగోళిక యుగం.

ఆంథ్రోపోసీస్ యుగం అంటే ఏమిటి?

- 1) ఆంథ్రోపోసీస్ యుగాన్ని మొదటిసారిగా నోబెల్ బహుమతి పొందిన రసాయన శాస్త్రవేత్త పాల్ క్రూట్ జెన్ మరియు జీవశాస్త్ర ప్రొఫెసర్ యూజీన్ స్ట్రోమర్ 2000లో ప్రస్తుత భౌగోళిక నమయ విరామాన్ని సూచించడానికి రూపొందించారు, దీనిలో భూమి యొక్క పర్యావరణ వ్యవస్థ మానవ ప్రభావం, ప్రధానంగా పారిశ్రామిక విప్లవం ప్రారంభం కారణంగా సమూల మార్పులకు గురైంది.
- 2) భూతాపం, సముద్ర మట్టం పెరుగుదల, సముద్రపు ఆమ్లీకరణ, సామూహిక నేల కోత, ప్రాణాంతక వడగాల్పుల ఆగమనం, జీవగోళం క్షీణించడం మరియు పర్యావరణంలో ఇతర హానికరమైన మార్పులు వంటి అనేక దృగ్విషయాలు ఈ యుగానికి సంబంధించినవి.

కీలకమైన ముఖ్య ఖనిజాలను గుర్తించిన కేంద్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఒక వ్యూహాత్మక చర్యలో, దేశం యొక్క ఆర్థిక అభివృద్ధికి మరియు జాతీయ భద్రతకు అవసరమైన లిథియం, కోబాల్ట్, నికెల్, గ్రాఫైట్, తగరం మరియు రాగితో సహా 30 కీలకమైన ఖనిజాలను కేంద్రం గుర్తించింది.
- ★ ఈ ఖనిజాలు సున్నా-ఉద్గార వాహనాలు, విండీ టర్బైన్లు, సోలార్ ప్యానెల్లు వంటి శుద్ధ సాంకేతికత కార్యక్రమాలు, సెమీకండక్టర్లతో సహా సమాచారం మరియు కమ్యూనికేషన్ సాంకేతికతలబీ మరియు అధునాతన తయారీ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ మరియు రక్షణ అప్లికేషన్లు, శాశ్వత అయస్కాంతాలు, సెరామిక్స్ వంటి పదార్థాలతో సహా బహుళ వ్యూహాత్మక

విలువ గొలుసులలో భాగంగా ఉంటాయి. గనుల మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసిన నిపుణుల బృందం తయారు చేసిన కీలకమైన ఖనిజాలపై నివేదిక ఆధారంగా తయారు చేయబడ్డాయి. మంత్రిత్వ శాఖ ఎప్పటికప్పుడు జాబితాను పునఃపరిశీలిస్తుంది.

కీలకమైన ఖనిజాలు అనేవి ఆర్థిక అభివృద్ధికి మరియు జాతీయ భద్రతకు అవసరమైన ఖనిజాలు, మరియు ఈ ఖనిజాల లభ్యత లేకపోవడం లేదా వాటి వెలికితీత లేదా ప్రాసెసింగ్ కొన్ని భౌగోళిక ప్రదేశాలలో కేంద్రీకరించబడి ఉండటం “సరఫరా గొలుసు దుర్బలత్వాలకు మరియు సరఫరాల అంతరాయానికి” దారితీయవచ్చు. హైటెక్ ఎలక్ట్రానిక్స్, టెలికమ్యూనికేషన్స్, రవాణా మరియు రక్షణతో సహా అనేక రంగాల పురోగతికి అవసరమైన లిథియం, గ్రాఫైట్, కోబాల్ట్, టైటానియం మరియు అరుదైన మృత్తికా మూలకాల (రేర్ ఎర్త్ ఎలిమెంట్స్) వంటి ఖనిజాలకు ఇది వర్తిస్తుంది.

వేసవి ఆయనం (ఉత్తరాయణం)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ భూమధ్యరేఖకు ఉత్తరాన నివసించే ఎవరికైనా సంవత్సరంలో అతి సుదీర్ఘమైన రోజు జూన్ 21. ఈ రోజును వేసవి ఆయనం/ ఉత్తరాయణం గా సూచిస్తారు మరియు సూర్యుడు నేరుగా కర్కాటక రాశిపై ఉన్నప్పుడు లేదా మరింత ప్రత్యేకంగా 23.5 డిగ్రీల ఉత్తర అక్షాంశంలో ఉన్నప్పుడు ఇది సంభవిస్తుంది.

అయినాంతం సమయంలో ఏమి జరుగుతుంది?

- 1) ఈ రోజు భూమి సూర్యుని నుండి ఎక్కువ శక్తిని పొందడాన్ని చూస్తుంది. ఈ సమయంలో ఉత్తర అర్ధగోళంలో గరిష్ట సూర్యకాంతి సాధారణంగా జూన్ 20, 21 లేదా 22 తేదీలలో ఉంటుంది. దీనికి విరుద్ధంగా, ఉత్తర అర్ధగోళంలో అత్యంత పొడవైన రాత్రులు లేదా శీతాకాలపు అయినాంతం ఉన్నప్పుడు దక్షిణ అర్ధగోళం డిసెంబర్ 21, 22 లేదా 23 తేదీలలో సూర్యరశ్మిని ఎక్కువగా పొందుతుంది.
- 2) వేసవి కాలం సమయంలో ఉత్తర అర్ధగోళంలో ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతం అందుకున్న కాంతి పరిమాణం స్థలం యొక్క అక్షాంశ స్థానంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. భూమధ్యరేఖ

నుండి ఉత్తరం వైపు కదులుతుంది, వేసవి కాలం సమయంలో ఎక్కువ కాంతిని పొందుతుంది. ఆర్కిటిక్ వలయం వద్ద, సూర్యాస్తమయం సమయంలో సూర్యుడు అస్తమించడు.

ప్రపంచ శాంతి సూచీ (గ్లోబల్ పీస్ ఇండెక్స్) - 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, 2023 ప్రపంచ శాంతి సూచీ (గ్లోబల్ పీస్ ఇండెక్స్ - జిపిఐ) విడుదల చేయబడింది.

ప్రపంచ శాంతి సూచీ గురించి

- 1) ఇది ప్రపంచ శాంతి సూచీ యొక్క 17వ ఎడిషన్, ఇది 163 స్వతంత్ర దేశాలు మరియు భూభాగాలను శాంతియుత స్థాయికి అనుగుణంగా ర్యాంక్ చేస్తుంది.
- 2) ఇది ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ ఎకనామిక్స్ అండ్ పీస్ చే తయారుచేయబడింది మరియు ఇది ప్రపంచ శాంతియుతత యొక్క ప్రపంచంలోని ప్రముఖ కొలత.
- 3) ప్రపంచ శాంతి సూచీ ప్రపంచ జనాభాలో 99.7 శాతంతో కూడిన 163 దేశాలను అధ్యయనం చేస్తుంది, అత్యంత గౌరవనీయమైన మూలాల నుండి 23 గుణాత్మక మరియు పరిమాణాత్మక సూచికలను ఉపయోగిస్తుంది.
- 4) ఇది మూడు రంగాలలో శాంతి స్థితిని కొలుస్తుంది - సామాజిక భద్రత మరియు భద్రత బీ కొనసాగుతున్న దేశీయ మరియు అంతర్జాతీయ సంఘర్షణ మరియు సైనికీకరణ.

ఈ సూచీ యొక్క కొన్ని కీలక ఫలితాలు

- 1) ఇది 84 దేశాలు మెరుగుదల మరియు 79 క్షీణతను నమోదు చేయడంతో వరుసగా తొమ్మిదో సంవత్సరం ప్రపంచ శాంతియుతత యొక్క సగటు స్థాయి క్షీణించింది. కోవిడ్ అనంతర పౌర అశాంతి మరియు రాజకీయ అస్థిరత పెరుగుతున్నందున, ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ వైరుధ్యాలు వేగవంతమవుతున్నందున, మెరుగుదలల కంటే క్షీణతలు పెద్దవిగా ఉన్నాయని ఇది నిరూపిస్తుంది. 2022లో అతిపెద్ద క్షీణతలను కలిగి ఉన్న రెండు సూచికలు సంఘర్షణ-సంబంధితమైనవి, బాహ్య సంఘర్షణలు మరియు అంతర్గత సంఘర్షణ వలన మరణాలు, తరువాత రాజకీయ అస్థిరత.

- 2) గత సంవత్సరంలో రాజకీయ అస్థిరత క్షీణించిన 59 దేశాలు ఉన్నాయి, కేవలం 22 దేశాల్లో మాత్రమే సూచిక మెరుగుపడింది.
- 3) ప్రపంచ సంఘర్షణ వల్ల మరణాలు 96% పెరిగి 238,000కి చేరుకున్నాయి. నూతన డేటా ఉక్రెయిన్ కంటే ఇథియోపియాలో ఎక్కువ సంఖ్యలో సంఘర్షణ మరణాలను చూపిస్తుంది, ఇది సిరియన్ యుద్ధ సమయంలో మునుపటి ప్రపంచ అత్యధిక స్థాయిని అధిగమించింది. ఇథియోపియా, మయన్మార్, ఉక్రెయిన్, ఇజ్రాయేల్ మరియు దక్షిణాఫ్రికాతో సహా 79 దేశాలు పెరిగిన సంఘర్షణలను చూశాయి.
- 4) హింస యొక్క ప్రపంచ ఆర్థిక ప్రభావం 17% లేదా 1 ట్రిలియన్ డాలర్లు పెరిగి, 2022లో 17.5 ట్రిలియన్ డాలర్లకి పెరిగింది, ఇది ప్రపంచ జిడిపిలో 13%కి సమానం. తైవాన్పై చైనా దిగ్బంధనం ప్రపంచ ఆర్థిక ఉత్పత్తిలో 2.7 ట్రిలియన్ డాలర్ల తగ్గదలకు కారణమవుతుంది, ఇది 2008 ప్రపంచ ఆర్థిక సంక్షోభం కారణంగా సంభవించిన నష్టానికి దాదాపు రెట్టింపు అవుతుంది.
- 5) ఉక్రెయిన్లో వివాదం ఉన్నప్పటికీ, 92 దేశాలు సైనిక వ్యయంపై మెరుగుపడ్డాయి మరియు 110 దేశాలు తమ సైనిక నిబ్బందిని తగ్గించాయి.

దేశాల ర్యాంకింగ్

- 1) ఐస్లాండ్, డెన్మార్క్, ఐర్లాండ్, న్యూజిలాండ్, ఆస్ట్రేలియా, సింగపూర్, పోర్చుగల్, స్లోవేనియా, జపాన్, స్విట్జర్లాండ్లు మొదటి 10 అత్యంత శాంతియుత దేశాలలో ఉన్నాయి.
- 2) అతి తక్కువ శాంతియుత దేశాలు 154- ఇరాక్, 155- సూడాన్, 156- సోమాలియా, 157- ఉక్రెయిన్, 158- రష్యా, 159- డెమోక్రాటిక్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కాంగో, 160 - సౌత్ సూడాన్, 161- సిరియా, 162- యెమెన్, 163 ఆఫ్ఘనిస్తాన్.
- 3) భారతదేశం ర్యాంకింగ్లో 126వ స్థానాన్ని ఆక్రమించింది, ఇది దాని మునుపటి స్థానం కంటే రెండు ఎక్కువ. హింసాత్మక నేరాలు, పౌరుగు దేశాల సంబంధాలు మరియు రాజకీయ అస్థిరత మెరుగుదలల కారణంగా గత సంవత్సరంలో భారతదేశం మొత్తం శాంతియుతంగా

3.5 శాతం మెరుగుపడింది. 2022లో పాకిస్తాన్ మరియు చైనాలతో సరిహద్దుల మధ్య హింస మరియు కాల్పుల విరమణ ఉల్లంఘనలు తక్కువగా జరిగినందున పౌరుగు దేశాల సంబంధాల నూచికలో మెరుగుదల సంభవించింది.

- 4) ఇతర దేశాలలో, నేపాల్, చైనా, శ్రీలంక, యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా మరియు పాకిస్తాన్ వరుసగా 79, 80, 107, 131, 146 స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

కుకుంబర్ మొజాయిక్ వైరస్ (సిఎంవి) మరియు టోమాటో మొజాయిక్ వైరస్ (టిఓఎంవి)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మహారాష్ట్ర మరియు కర్ణాటక రైతులు టమోటా పంట నష్టానికి కారణాలుగా సిఎంవి మరియు టీఓఎంవి అనే రెండు మొజాయిక్ వైరస్ లను పేర్కొన్నారు.

టోమాటో మొజాయిక్ వైరస్ (టిఓఎంవి)

- 1) ఇది విర్గావిరిడే కుటుంబానికి చెందినది మరియు పొగాకు మొజాయిక్ వైరస్ కి దగ్గరి సంబంధం కలిగి ఉంటుంది. టీఓఎంవి మొదటిసారిగా 1909లో యునైటెడ్ స్టేట్స్లో వెలుగులోకి వచ్చింది.
- 2) ఇది టమోటా, పొగాకు, మిరియాలు మరియు కొన్ని అలంకారమైన మొక్కలకు ఆతిథ్యం ఇస్తుంది.
- 3) టీఓఎంవి ప్రధానంగా సోకిన విత్తనాలు, మొక్కలు, వ్యవసాయ ఉపకరణాల ద్వారా మరియు తరచుగా తమను తాము సరిగ్గా శుభ్రపరచుకోవడంలో విఫలమైన నర్సరీ కార్మికుల ద్వారా వ్యాపిస్తుంది.

కుకుంబర్ మొజాయిక్ వైరస్ (సిఎంవి)

- 1) ఇది బ్రోమోవిరిడే కుటుంబానికి చెందినది మరియు 1934లో దోసకాయలలో గుర్తించబడింది.
- 2) ఇది దోసకాయ, పుచ్చకాయ, వంకాయ, టోమాటో, క్యారెట్, పాలకూర, సెలెరీ, దోసకాయలు (స్క్వాష్, గుమ్మడికాయ, గుమ్మడికాయ, కొన్ని పొట్లకాయలు మొదలైన వాటితో సహా గోరింటాకు కుటుంబ సభ్యులు) మరియు కొన్ని అలంకారమైన వస్తువులను అందిస్తుంది.
- 3) సిఎంవి అఫీడ్స్ ద్వారా వ్యాపిస్తుంది, అవి రసాన్ని పీల్చే కీటకాలు. సిఎంవి కూడా మానవ స్పర్శ ద్వారా వ్యాప్తి చెందుతుంది, కానీ దాని అవకాశాలు చాలా తక్కువ.

డైమండ్ లీగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ లాసాన్నెలో (స్విట్జర్లాండ్ లోని లేక్ జెనీవా నగరం) జరిగిన డైమండ్ లీగ్ లో జావెలిన్ త్రోలో నీరజ్ చోప్రా స్వర్ణం సాధించాడు. మే 2023లో దోహాలో విజయం సాధించిన తర్వాత ఈ సీజన్ లో ఇది అతని వరుసగా రెండో డైమండ్ లీగ్ విజయం.

డైమండ్ లీగ్ అనేది ఎలైట్ ట్రాక్ అండ్ ఫీల్డ్ పోటీల వార్షిక సిరీస్. డైమండ్ లీగ్ ను వరల్డ్ అథ్లెటిక్స్ (గతంలో ఐఎఎఎఫ్ లేదా ఇంటర్నేషనల్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ అథ్లెటిక్స్ ఫెడరేషన్స్) నిర్వహిస్తుంది, ఇది అథ్లెటిక్స్ కు సంబంధించిన అంతర్జాతీయ పాఠక సంస్థ.

నీరజ్ చోప్రా

- 1) నీరజ్ చోప్రా జావెలిన్ త్రోలో హర్యానాకు చెందిన భారతీయ ట్రాక్ అండ్ ఫీల్డ్ అథ్లెట్.
- 2) 2020/21 టోక్యో ఒలింపిక్స్ లో, అతను జావెలిన్ త్రోలో స్వర్ణం సాధించాడు, ట్రాక్ అండ్ ఫీల్డ్ లో బంగారు పతకాన్ని గెలుచుకున్న మొదటి భారతీయుడు మరియు అభినవ్ బింద్రా (ఘాటింగ్ లో) తర్వాత వ్యక్తిగత ఒలింపిక్ స్వర్ణం గెలుచుకున్న రెండవ భారతీయుడు అయ్యాడు.

ప్రత్యేక ఒలింపిక్స్ ప్రపంచ క్రీడలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశం దాని ప్రత్యేక ఒలింపిక్స్ ప్రపంచ క్రీడల ను 2022 పతకాలతో ముగించింది. మేధో వైకల్యం ఉన్నవారిలో ఏకత్వం, వైవిధ్యం మరియు ప్రత్యేక నైపుణ్యాలను జరుపుకునే ప్రపంచ బహుళ-క్రీడా ప్రదర్శనలో భారతదేశం 76 బంగారు, 75 రజత మరియు 51 కాంస్య పతకాలను సాధించింది.

ప్రత్యేక ఒలింపిక్స్ ప్రపంచ క్రీడల గురించి

- 1) ఇది 1968లో స్థాపించబడింది.
- 2) మేధో వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు మరియు పెద్దలకు వివిధ రకాల ఒలింపిక్-రకం క్రీడలలో ఏడాది పొడవునా క్రీడా శిక్షణ మరియు అథ్లెటిక్ పోటీలను అందించడం, వారికి శారీరక దృఢత్వాన్ని పెంపొందించడానికి, ధైర్యాన్ని ప్రదర్శించడానికి, బహుమతులు, నైపుణ్యాలు మరియు

వారి కుటుంబాలు, ఇతర ప్రత్యేక ఒలింపిక్స్ అథ్లెట్లు మరియు సంఘంతో స్నేహం పంచుకోవడంలో ఆనందాన్ని అనుభవించడానికి మరియు పాల్గొనడానికి నిరంతర అవకాశాలను అందించడం ప్రత్యేక ఒలింపిక్స్ లక్ష్యం.

- 3) ప్రత్యేక ఒలింపిక్స్ ప్రజలందరి ఆమోదం మరియు చేరికను పెంపొందించడం ద్వారా మెరుగైన ప్రపంచాన్ని సృష్టించేందుకు కృషి చేస్తుంది.

గీతా ప్రెస్ కు గాంధీ శాంతి బహుమతి ప్రధానం పై వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద హిందూ మత గ్రంథాలను ప్రచురించే గోరఖ్ పూర్ లోని గీతా ప్రెస్ కు 2021 గాంధీ శాంతి బహుమతిని ప్రధానం చేయాలనే నిర్ణయంపై అధికార బిజెపి మరియు ప్రతిపక్ష కాంగ్రెస్ వివాదానికి దిగాయి. మహాత్మా గాంధీ 125వ జయంతి సందర్భంగా జూన్ 18, 2023న ఈ నిర్ణయం ప్రకటించబడింది.

- 1) గీతా ప్రెస్ కి 'అహింసా మరియు ఇతర గాంధేయ పద్ధతుల ద్వారా సామాజిక, ఆర్థిక మరియు రాజకీయ పరివర్తనకు అందించిన విశేష కృషికి' ఈ బహుమతి లభించింది.
- 2) ప్రెస్ హౌస్ స్థాపించి 100 సంవత్సరాలు పూర్తి చేసుకున్న సందర్భంగా ప్రతిష్టాత్మకమైన అవార్డును ప్రధానం చేయడం సమాజ సేవలో దాని కృషికి గుర్తింపు అని బహుమతి జ్యూరీకి నేతృత్వం వహిస్తున్న ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పేర్కొన్నారు.

ఈ బహుమతి 'మానవత్వం యొక్క సామూహిక ఉద్ధరణకు, గాంధేయ జీవితాన్ని నిజమైన అర్థంలో వ్యక్తీకరించడానికి' గీతా ప్రెస్ అందించిన సహకారాన్ని గుర్తిస్తుంది.

- 3) ప్రకటన తర్వాత, కాంగ్రెస్ ఈ నిర్ణయాన్ని అపహాస్యం గా పేర్కొంది. గీతా ప్రెస్ ని నాథూరామ్ గాడ్సే లేదా వినాయక్ దామోదర్ సావర్కర్ తో పోలుస్తూ మాటల యుద్ధానికి తెరలేపింది.

గాంధీ శాంతి బహుమతి

- 1) 1995లో స్థాపించబడిన, గాంధీ శాంతి బహుమతి అహింస ద్వారా సామాజిక, ఆర్థిక మరియు రాజకీయ పరివర్తనకు అర్హులైన ఎవరైనా వ్యక్తి/వ్యక్తులకు లేదా సంస్థ/

సంస్థలకు అందించబడుతుంది. ఈ అవార్డు ప్రశంసా పత్రం మరియు రూ. 1 కోటి మొత్తాన్ని కలిగి ఉంటుంది మరియు జాతీయత, జాతి, భాష, కులం, మతం లేదా లింగం మరియు ఏదైనా సంఘం, సంస్థ లేదా అనుబంధంతో సంబంధం లేకుండా అందరికీ అందుబాటులో ఉంటుంది.

ప్రధాన మంత్రి, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి, ప్రతిపక్ష నాయకుడు మరియు ఇద్దరు ప్రముఖులతో కూడిన ఐదుగురు సభ్యుల జ్యూరీ అవార్డు గ్రహీతను ఎంపిక చేస్తుంది.

- 2) నామినీలను మాజీ జ్యూరీ సభ్యులు, మాజీ అవార్డు గ్రహీతలు, పార్లమెంటు సభ్యులు, గత ఐదు సంవత్సరాలుగా నోబెల్ గ్రహీతలు, ఐక్యరాజ్యసమితి సెక్రటరీ జనరల్ లేదా ఇతర అంతర్జాతీయ శాంతి సంస్థల అధిపతులు, విశ్వవిద్యాలయాల చైన్-ఛాన్సలర్లు, ముఖ్యమంత్రులు లేదా గవర్నర్లు తప్పనిసరిగా ప్రతిపాదించాలి. నామినేషన్ కు ముందు పదేళ్లలోపు సాధించిన పనిని అవార్డుకు పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు. జ్యూరీ యొక్క నిర్ణయమే అంతిమమైనది మరియు సవాలు చేయబడదు లేదా అప్పీల్ చేయబడదు.
- 3) మునుపటి గ్రహీతలలో నెల్సన్ మండేలా (2000), కొరెట్టా స్వాట్ కింగ్ (2004), ఖబూస్ బిన్ సైద్ అల్ సైద్ (2019) మరియు షేక్ ముజిబుర్ రెహమాన్ (2020), ఇండియన్ స్పేస్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ (2014) వంటి అనేక సంస్థలు మరియు ప్రముఖ వ్యక్తులు ఉన్నారు. అక్షయ పాత్ర ఫౌండేషన్ (2016) మరియు ఏకల్ అభియాన్ ట్రస్ట్ (2017) కూడా అవార్డులు పొందాయి. గీతా ప్రెస్: 1923లో స్థాపించబడిన గీతా ప్రెస్ అనేది కోల్ కతాలోని గోవింద్ భవన్ కార్యాలయ యొక్క విభాగం. ఇది పశ్చిమ బెంగాల్ సాసైటీస్ యాక్ట్, 1960 ప్రకారం నమోదు చేయబడింది. ఈ సంస్థను హనుమాన్ ప్రసాద్ పొద్దార్ మరియు జయ దలాల్ గోయాండ్కా స్థాపించారు. ఈ ముద్రణాలయం - ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద ప్రచురణకర్తలలో ఒకటి - హిందూ గ్రంథం శ్రీమద్ భగవత్ గీతను ప్రచురించడంలో అత్యంత ప్రసిద్ధి చెందింది. ఈ రోజు వరకు, సంస్థ 14 భాషలలో 41.7 కోట్ల పుస్తకాలను ప్రచురించింది, ఇందులో 16.21 కోట్ల

భగవద్గీత కాపీలు ఉన్నాయి. ఈ సంస్థ యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం మత గ్రంథాల ప్రచురణ ద్వారా హిందూ మతం యొక్క సూత్రాలను ప్రోత్సహించడం మరియు వ్యాప్తి చేయడం, సబ్సిడీ ధరలకు విక్రయించడం.

- 2) ఈ ముద్రణాలయంలో భగవద్గీతతో పాటు రామాయణం, ఉపనిషత్తులు, పురాణాలు, ప్రముఖ సాధువుల ఉపన్యాసాలు మరియు ఇతర పుస్తకాలు మరియు మ్యాగజైన్లతో సహా 3500 పైగా నిల్వ చేయబడిన వ్రాతప్రతులు ఉన్నాయి.

గ్లోబల్ లివియబిలిటీ ఇండెక్స్ 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రపంచ నివాసయోగ్య సూచీ (గ్లోబల్ లివియబిలిటీ ఇండెక్స్) 2023 ప్రచురించబడింది.

ప్రపంచ నివాసయోగ్య సూచీ 2023 గురించి

- 1) ఇది ఎకనామిస్ట్ యొక్క ఎకనామిక్ ఇంటెలిజెన్స్ యూనిట్ ద్వారా ప్రచురించబడింది.
- 2) నుస్థిరత, ఆరోగ్య సంరక్షణ, సంస్కృతి మరియు పర్యావరణం, విద్య మరియు అవస్థాపన వంటి ఐదు విస్తృత వర్గాలలో 30 గుణాత్మక మరియు పరిమాణాత్మక కారకాల ఆధారంగా నగరాల యొక్క ఉత్తమమైన లేదా అధ్వాన్నమైన జీవన పరిస్థితులను జీవనాధార భావన అంచనా వేస్తుంది.
- 3) ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా 173 నగరాల్లో ఒక వ్యక్తి జీవనశైలికి ఎదురయ్యే సవాళ్లను లెక్కిస్తుంది.
- 4) జీవనోపాధిని అంచనా వేయడం అభివృద్ధి స్థాయిల బెంచ్మార్కింగ్ అవగాహన నుండి ప్రవాస పునరావాస ప్యాకేజీలలో భాగంగా కష్టాల భత్యాన్ని కేటాయించడం వరకు విస్తృత శ్రేణి ఉపయోగాలను కలిగి ఉంది.

కనుగొనబడిన కీలకాంశాలు

- 1) నివాసయోగ్యమైన నగరాల్లో అగ్రస్థానంలో యూరోపియన్ మరియు ఉత్తర అమెరికా నగరాలు ఆధిపత్యం చెలాయిస్తున్నాయి. ఆసియా-పసిఫిక్ నగరాలు కొన్ని అతిపెద్ద లాభాలను ఆర్జించాయి, ఆర్థిక వ్యవస్థలు మహమ్మారి నుండి కోలుకోవడంతో ర్యాంకింగ్లను మెరుగుపరచుకున్న మొదటి పదింటిలో ఎనిమిది ఉన్నాయి. ఎ) ఆఫ్రికాలోని వియన్నా ప్రపంచంలో అత్యంత

నివాసయోగ్యమైన నగరాల ర్యాంకింగ్ లో అగ్రస్థానంలో ఉంది, తర్వాత డెన్మార్క్ లోని కోపెన్ హేగన్ రెండవ స్థానంలో, మెల్ బోర్న్ మరియు సిడ్నీ వరుసగా 3వ మరియు 4వ ర్యాంక్ లో ఉండగా వాంకోవర్ 5వ ఉత్తమ నగరంగా నివాసయోగ్య సూచికలో నిలిచింది.

బి) ఆసియా దేశాలలో, జపాన్ లోని ఒసాకా మాత్రమే అగ్రశ్రేణి 10 అత్యంత నివాసయోగ్య దేశాలలో 9వ స్థానంలో ఉంది.

2) డమాస్కస్ (సిరియా) మరియు ట్రిపోలి (లిబియా) ఇప్పటికీ జాబితాలో అట్టడుగున ఉన్నాయి, సామాజిక అశాంతి, ఉగ్రవాదం మరియు సంఘర్షణ కారణంగా వెనుకబడి ఉన్నాయి. అయినప్పటికీ, డమాస్కస్ గత సంవత్సరం నుండి ఎటువంటి అభివృద్ధిని చూడలేదు, మహమ్మారి తగ్గుముఖం పట్టడంతో ట్రిపోలి మరియు దిగువ పదిలోని ఇతర నగరాల స్కోర్లు మెరుగుపడ్డాయి.

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

**To Our
APPSC GROUP-I
RANKERS 2023**

BHANU SRI Deputy Collector
HT.NO : 281002478

Congratulations

DEPUTY COLLECTOR's

N. LAKSHMI PRASAD BHANU PRAKASH REDDY SAI PRATHIKSHA AJISHA IWARTHI

www.amigosias.com

DSP

PRASANNA SIVA PRASAD ADITYA RAVI SHANKAR AJAY S. LAKSHMI

Municipal Commissioner

RAVI RAVI

Asst. Commissioner of State Tax

RAVI RAVI RAVI

MPDO

RAVI RAVI RAVI RAVI

Administrative Officer

RAVI RAVI RAVI RAVI

Asst. Treasury / Accounts Officer

RAVI RAVI RAVI RAVI

Asst. Audit Officer

RAVI RAVI RAVI

Ph : 04035052121, 9000230734

Admissions Open

AMIGOS IAS

పాలిటీ అండ్ గవర్నెన్స్

ఎన్నికలు మరియు ఆకాశవాణి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) కర్ణాటక ఎన్నికల్లో అన్ని రాజకీయ పక్షాలకు ఉచిత ప్రసార సమయం కేటాయించారు.
- 2) గత ఎన్నికలలో పనితీరు ఆధారంగా పార్టీలకు 45 నిమిషాల బేస్ టైమ్ మరియు అదనపు స్లాట్లు కేటాయించబడ్డాయి. ఈ కేటాయింపు కింద మొత్తం 630 నిమిషాల ఉచిత ప్రసార సమయం అందజేయబడింది.

పథకం యొక్క హేతుబద్ధత ఏమిటి?

- 1) ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951కి 2003 సవరణ ద్వారా రాజకీయ పార్టీలకు ఎన్నికల సమయంలో ఉచిత ప్రసార సమయాన్ని కల్పించే నడుపాయం చట్టబద్ధమైన ప్రాతిపదికన ఇవ్వబడినది.
- 2) సుప్రీం కోర్ట్, దాని ప్రసిద్ధ తీర్పులో (ది సెక్రటరీ, ఇన్ఫర్మేషన్ అండ్ బ్రాడ్కాస్టింగ్ వర్సెస్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ బెంగాల్ మరియు ఏఎన్ఆర్, 1995), ప్రసార తరంగాలు ప్రజల ఆస్తి అని మరియు వాటి వినియోగం ప్రధానంగా ప్రజా ప్రయోజనానికి ఉపయోగపడాలని పేర్కొంది. ఎన్నికలు అనేవి ప్రజాస్వామ్యానికి జీవనాధారం అయినందున, అన్యాయమైన ఎన్నికల ప్రయోజనాలను పొందేందుకు ప్రసార తరంగాలను దుర్వినియోగం చేయడాన్ని ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రభుత్వాలు కీలకమైన నియంత్రణ ఆందోళనలుగా భావిస్తున్నాయి.
- 3) యూఎస్ లో, ఉదాహరణకు, దేశంలో ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాను నియంత్రించే ఫెడరల్ కమ్యూనికేషన్స్ కమిషన్, ఆకాశవాణిలో ఎన్నికల ప్రచారాన్ని సమానంగా ఉంచడానికి న్యాయమైన సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించింది. అయితే ప్రస్తుతం ఈ కాలం చెల్లిన సిద్ధాంతం ఒక అభ్యర్థి యొక్క రాజకీయ సమాచారాన్ని తన కార్యక్రమంలో ప్రసారం చేసే ప్రసారకర్తలపై ఒక సానుకూల బాధ్యతను ఉంచింది. దీని ప్రకారం ఎన్నికల పోరులో ఉన్న మరొక అభ్యర్థికి కూడా అదే రకమైన సేవను అందించాలి.

- 4) యుకెలో రాజకీయ పార్టీల యొక్క ముఖ్యమైన రాజకీయ సమాచారాన్ని ప్రజలకు తెలియజేసేందుకు రాజకీయ పార్టీల ప్రసారాలు (పిపిబిలు) అని పిలువబడే పార్లమెంటరీ నిర్దేశిత స్లాట్లు కేటాయించబడినవి. 'ఆఫ్ కామ్' అనే బ్రిటీష్ వార్తా ప్రసార కాపలాదారు, ప్రతి లైసెన్స్ పొందిన పబ్లిక్ సర్వీస్ టెలివిజన్ ఛానెల్ మరియు వాణిజ్య రేడియో సేవలలో పిపిబిలు చేర్చబడ్డాయని నిర్ధారించడానికి బాధ్యత వహిస్తుంది.

- 5) సింగపూర్, బ్రెజిల్ మరియు జపాన్లలో కూడా ఇలాంటి విధానాలు అవలంబించబడ్డాయి.

సంచార్ సాథి పోర్టల్

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర కమ్యూనికేషన్స్ శాఖా మంత్రి వినియోగదారుల రక్షణ మరియు భద్రతను నిర్ధారించడానికి సంచార్ సాథి పోర్టల్ను ప్రారంభించారు.

సంచార్ సాథి పథకం గురించి

- 1) టెలికాం శాఖ సంచార్ సాథి పేరుతో ఒక పౌర కేంద్రీకృత పోర్టల్ను అభివృద్ధి చేసింది.
- 2) ఇది క్రింది మాధ్యమాలకు కలిగి ఉంది:
 - ఎ) నో యువర్ మొబైల్ %--% మొబైల్ పరికరం యొక్క ఐఏఎంఈఐ యొక్క వాస్తవికత (అసలైనదా లేక నకిలీదా)ను తనిఖీ చేయడానికి
 - బి) సిఈఐఆర్ (సెంట్రల్ ఎక్స్ఛేంజ్ ఐడెంటిటీ రిజిస్టర్) - దొంగిలించబడిన/పోగొట్టుకున్న మొబైల్ నెట్వర్క్ చేయడం కోసం.
 - సి) టెలికాం అనలిటిక్స్ ఫర్ ప్రాడ్ మేనేజ్ మెంట్ అండ్ కన్జ్యూమర్ ప్రొటెక్షన్(టాఫ్ కాప్).
 - డి) ఏ.ఎస్.టి.ఆర్ (ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ అండ్ ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ పవర్డ్ సొల్యూషన్స్ ఫర్ టెలికాం సిమ్ సబ్స్క్రిబర్ వెరిఫికేషన్) - మోసపూరిత చందాదారులను గుర్తించడానికి.

రైల్వేలో గుర్తుల వ్యవస్థ

- ★ తాజా డిజైన్ సూత్రాల ఆధారంగా ప్రయాణీకుల మెరుగైన ప్రయాణ సౌకర్యం కోసం రైల్వే స్టేషన్లలో గుర్తుల

వ్యవస్థను సవరించాలని భారతీయ రైల్వే యోచిస్తోంది. అమృత్ భారత్ స్టేషన్ వధకం కింద 1,275 స్టేషన్లు ఎంపిక చేయబడ్డాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న అన్ని స్టేషన్లలో ఏకరూప గుర్తులు, వ్రయాణీకులకు (వృద్ధులు, మహిళలు, పిల్లలు, దివ్యాంగులతో సహా) స్థిరమైన మరియు సులభంగా అర్థం చేసుకునే వ్యవస్థను నిర్ధారిస్తుంది.
 - 2) ప్రపంచంలోని ఇతర రైలు నెట్వర్క్ల కంటే భారతీయ రైల్వే అత్యధిక సంఖ్యలో స్టేషన్లను కలిగి ఉంది. ప్రామాణిక గుర్తులను కలిగి ఉండటం ద్వారా ప్రతి వ్రయాణీకుడు సౌకర్యాలను సులభంగా పొందడం అనేది ముఖ్యమైనది.
 - 3) ప్రస్తుత గుర్తుల వ్యవస్థ అస్థిరమైనది మరియు సరిపోదు. - yÉÖ
- ★ ఇటీవల, గృహనిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ 'మేరీ లైఫ్, మేరా స్వచ్ఛ్ షహర్' అనే భారీ ప్రచారాన్ని ప్రారంభించింది.

మేరీ లైఫ్, మేరా స్వచ్ఛ్ షహర్ గురించి

- 1) బట్టలు, బూట్లు, పాత పుస్తకాలు, బొమ్మలు మరియు ఉపయోగించిన ప్లాస్టిక్ను తిరిగి ఉపయోగించుకోవడానికి లేదా రీసైకిల్ చేయడానికి తగ్గింపు, పునర్వినియోగం చేయడం, రీసైకిల్ (ఆర్.ఆర్.ఆర్) కేంద్రాలు, వన్-స్టాప్ కలెక్షన్ సెంటర్లను నగరాలలో ఏర్పాటు చేయడం కోసం దేశవ్యాప్త ప్రచారం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) ఆర్.ఆర్.ఆర్ కేంద్రాలు దేశవ్యాప్తంగా ప్రారంభించబడటానికి షెడ్యూల్ చేయబడ్డాయి మరియు పౌరులు, సంస్థలు, వాణిజ్య సంస్థలు మొదలైన వాటికి ఉపయోగించని లేదా ఉపయోగించిన ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, బట్టలు, బూట్లు, పాదరక్షలు, పుస్తకాలు మరియు బొమ్మలను డిపాజిట్ చేయడానికి ఏకస్థాన పరిష్కారంగా పనిచేస్తాయి.
- 3) సేకరణ తర్వాత, ఈ వస్తువులు వివిధ వాటాదారులకు పునర్వినియోగం కోసం పునరుద్ధరించబడతాయి లేదా కొత్త ఉత్పత్తులుగా తయారు చేయబడతాయి, తద్వారా వృత్తాకార ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రభుత్వ దృష్టిని నిజంగా ముందుకు తీసుకువెళుతుంది. u0r²sÁÓá #á³¹/4+

పోకో చట్టం అమలుపై ఎన్సీ ధర్మాసనం

- ★ పనిప్రదేశాలలో మహిళలపై లైంగిక వేధింపుల (నివారణ,

నిషేధం మరియు పరిహారం) చట్టం, 2013 (పోప్) అమలులోకి వచ్చిన పదేళ్ల తర్వాత, దాని అమలుకు సంబంధించి "తీవ్రమైన లోపాలు" మరియు "అనిశ్చితి" ఉన్నాయని భారత సుప్రీంకోర్టు ధర్మాసనం పేర్కొంది. అన్ని ప్రభుత్వ సంస్థలు అంతర్గత ఫిర్యాదు కమిటీలను ఏర్పాటు చేశాయో లేదో ధృవీకరించడానికి మరియు అటువంటి ప్యానెల్ల కూర్పు చట్టానికి ఖచ్చితంగా కట్టుబడి ఉందని నిర్ధారించుకోవడానికి కేంద్ర, రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు ఆదేశాలు జారీ చేసింది.

వి కేరళ స్టోరీ: కల్పన లేదా కళ 'ద్వేషపూరిత ప్రసంగం'గా ఉండగలదా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) కొంతమంది మహిళలు ఇస్లామిక్ స్టేట్లో చేరిన సందర్భాల ఆధారంగా రూపొందించబడిన కేరళ స్టోరీ, సినిమా టీజర్ విడుదలైనప్పటి నుండి వివాదంలో చిక్కుకుంది. రాడికల్ ఇస్లామిస్ట్ గ్రూప్ ద్వారా నియామకం అయిన తర్వాత కేరళలో 32,000 మంది బాలికలు తప్పిపోయారన్న వాదనతో టీజర్ విస్తృత ఆగ్రహానికి దారితీసింది.
- 2) సినిమాపై నిషేధం విధించాలని కోరుతూ దేశంలోని వివిధ న్యాయస్థానాల ముందు అనేక పిటిషన్లు దాఖలు చేసిన తర్వాత, చిత్రనిర్మాతలు టీజర్ను ఉపసంహరించుకోవడానికి మరియు చిత్రం యొక్క కంటెంట్ కల్పితమని ప్రకటనకు అంగీకరించారు.
- 3) కేరళ హైకోర్టు దాని ప్రదర్శనపై స్టే ఇవ్వడానికి నిరాకరించిన తర్వాత ఈ చిత్రం ఇటీవల సినిమా థియేటర్లలో విడుదలైంది, ఇందులో మొత్తంగా ఏ ప్రత్యేక సమాజానికి అభ్యంతరకరం లేదని మరియు పిటిషనర్లు ఎవరూ సినిమాను చూడలేదని అభిప్రాయపడ్డారు.
- 4) అయితే, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి డి.వై చంద్రచౌడ్ నేతృత్వంలోని సుప్రీంకోర్టు ధర్మాసనం కేరళ హైకోర్టు ఆదేశాలను నవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ను విచారించేందుకు అంగీకరించింది. సినిమాకు వ్యతిరేకంగా దాఖలైన పిటిషన్లు ఈ చిత్రం "ద్వేషపూరిత ప్రసంగానికి ఒక దారుణ ఉదాహరణ" అని మరియు "దృశ్య శ్రవణ దుష్ప్రచారం" అని వాదించారు.

కేరళ హైకోర్టు ఏం చెప్పింది?

- 1) విచారణ సందర్భంగా, ఒక ధర్మాసనం ఈ చిత్రం కేవలం ఒక కళ మాత్రమేనని, ద్వేషపూరిత ప్రసంగంతో దీనిని కలపలేమని వ్యాఖ్యానించింది.
- 2) సినిమా విడుదలపై స్టే ఇవ్వడానికి న్యాయస్థానం నిరాకరించింది, మొత్తంగా ఒక నిర్దిష్ట మతానికి వ్యతిరేకంగా ఎటువంటి ఆరోపణ లేదని మరియు ఐసిస్కి వ్యతిరేకంగా మాత్రమే కొన్ని వాదనలు చేయబడ్డాయి. కళాత్మక స్వేచ్ఛను కాపాడాలని, అందువల్ల పోటీ ప్రయోజనాలను సమతుల్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని ధర్మాసనం ప్రధానంగా వ్యాఖ్యానించింది. హిందూ సన్యాసులను స్వర్గర్లుగా లేదా రేపిష్టులుగా చిత్రీకరించిన అనేక సినిమాలు ఉన్నాయని, అయితే అది ఎలాంటి ప్రతికూల పరిణామాలకు దారితీయలేదని కూడా పేర్కొంది.
- 3) అయితే, ఈ చిత్రాన్ని మళ్లీ పరిశీలించాలని కోరుతూ సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఫిల్మ్ సర్టిఫికేషన్ ముందు తమ ఫిర్యాదును ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి పిటిషనర్లను అనుమతించింది.

ప్రతిమా మూర్తి కమిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఇన్స్పూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ (ఐ.ఆర్.డి.ఎ.ఐ) మానసిక ఆరోగ్యం మరియు బీమాకు సంబంధించిన విషయాలపై సలహా కోసం వైద్య నిపుణులు మరియు బీమా సంస్థలతో కూడిన ఐదుగురు సభ్యుల నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది.

కమిటీ గురించి

- 1) బీమా కవరేజ్ కోసం శ్రద్ధ వహించాల్సిన ముఖ్యమైన ప్రాంతంగా మానసిక ఆరోగ్యం గుర్తించబడిన నేపథ్యంలో ఈ ప్యానెల్, రెండు సంవత్సరాల పదవీకాలంతో ఏర్పాటుచేయబడినది.
- 2) నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెంటల్ హెల్త్ అండ్ న్యూరోసైన్సెస్ (నిమ్హన్స్) సంచాలకురాలు ప్రతిమా మూర్తి ఈ కమిటీకి అధ్యక్షత వహిస్తారు.
- 3) ఈ కమిటీ ప్రస్తుతం ఉన్న కవరేజీపై మరియు వాటితో పాటు మానసిక అనారోగ్యాల కోసం అందించబడవలసిన

వాటికి సంబంధించిన సలహాలు మరియు ఇన్ ఫుట్ లను అందజేస్తుంది.

- 4) ఇది వైద్య రంగ దృక్పథం నుండి పరిభాష మరియు భావనపై మరియు భీమా దృక్పథం నుండి మానసిక అనారోగ్యాలకు సంబంధించిన అంశాలను కూడా మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది.
- 5) మానసిక అనారోగ్యాలు మరియు ఇతర సంబంధిత అంశాలను కవర్ చేయడానికి రూపొందించిన ఉత్పత్తులతో వ్యవహరించేటప్పుడు షరతుల రకాలు, బీమా కోణం నుండి చికిత్సలు వంటి అంశాల సమగ్ర పరిశీలన అవసరం.

భారతదేశంలోని జైళ్లతో ప్రస్తుత సమస్యలు: రెండవ పరిపాలనా సంస్కరణల కమిషన్ (2007) వీక్షణ

- 1) ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం ప్రధానంగా నేరస్థులను అదుపులో ఉంచడం మరియు జైళ్లలో క్రమశిక్షణ మరియు క్రమాన్ని అమలు చేయడంపై దృష్టి పెడుతుంది. ప్రస్తుత చట్టంలో ఖైదీల సంస్కరణలు మరియు పునరావాసం కోసం ఎటువంటి నిబంధన లేదు.
- 2) భారతదేశంలోని జైళ్లు తీవ్రమైన రద్దీతో సతమత మౌతున్నాయి. 31 డిసెంబర్ 2004 నాటికి భారతదేశంలోని జైళ్లలో 331,391 మంది ఖైదీలు ఉన్నారు. ఇది ప్రతి లక్ష మంది భారతీయులకు 30 మంది ఖైదీలను ప్రతిబింబిస్తుంది మరియు జైలు ఆక్యుపెన్సీ స్థాయిలు 139% సామర్థ్యంలో ఉన్నాయి.
- 3) ఖైదీలలో ఎక్కువ మంది విచారణను ఎదుర్కొంటున్న (అండర్ ట్రయల్) ఖైదీలు గా ఉన్నారు. వీరు తరచుగా బెయిల్ కోసం లేదా మంచి చట్టపరమైన ప్రాతినిధ్యం కోసం డబ్బు చెల్లించలేని కారణంగా జైలులోనే ఉంటున్నారు. వీరిలో అత్యధికులు చట్టం యొక్క చిన్న మరియు సాంకేతిక ఉల్లంఘనలలో చిక్కుకున్న వెనుకబడిన నేపథ్యాల నుండి వచ్చిన వ్యక్తులే.
- 4) అనేక జైళ్లలో పరిస్థితి మానవ గౌరవంతోపాటు ఖైదీల ప్రాథమిక మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనగా పరిగణించబడేంత భయంకరంగా ఉంది. సరైన వసతి మరియు పారిశుధ్య సౌకర్యాలు లేని శిథిలావస్థలో ఉన్న భవనాలలో ఖైదీలు చాలా కాలం పాటు ఖైదు చేయబడతారు.
- 5) ఈ పరిస్థితులకు విరుద్ధంగా, శక్తివంతమైన కొంతమంది

వ్యక్తులు నిబంధనల ప్రకారం అనుమతించబడని అసాధారణ సౌకర్యాలను ఆస్వాదించడానికి అనుమతించబడుతున్నారు.

- 6) పెరోల్ కోసం మరియు శిక్షల ఉపశమనానికి సంబంధించిన నిబంధనలను దుర్వినియోగం చేయడం అనేది ప్రజాశాంతిపై గణనీయమైన ప్రభావాలను కలిగి ఉంది, ఎందుకంటే విచక్షణారహితంగా మరియు నిర్లక్ష్యంగా పెరోల్ మంజూరు చేయడం లేదా శిక్షల ఉపశమనం ప్రజాశాంతిని ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తాయి.

సాక్షం

- ★ ఇటీవల, ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ సాక్షం (స్టిమ్యులేటింగ్ అడ్వాన్స్డ్ నాలెడ్జ్ ఫర్ సస్టెయినబుల్ హెల్త్ మేనేజ్మెంట్), లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ ఇన్ఫర్మేషన్ సిస్టమ్ (ఎల్ఐఎంఎస్)ని ప్రారంభించింది.

సాక్షం గురించి మరింత

- 1) సాక్షం అనేది జాతీయ ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ సంస్థ (నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్) ద్వారా అభివృద్ధి చేయబడిన ఒక చొరవ, ఇది డిజిటల్ విధానంలో దేశంలోని ఆరోగ్య సంరక్షణ నిపుణులకు అన్ని ఆరోగ్య సంబంధిత శిక్షణా కార్యక్రమాలను అందిస్తుంది.
- 2) ఈ అంకితమైన మరియు ఏకీకృత వేదిక ఆన్లైన్ మోడ్లో శిక్షణ మరియు వైద్య విద్యను అందిస్తుంది.
- 3) ఇది ఒక అభ్యసన నిర్వహణ సమాచార వ్యవస్థ (లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ ఇన్ఫర్మేషన్ సిస్టమ్). ఇది:
 - ఎ) శిక్షణ మరియు బోధనా సామగ్రి కోసం కేంద్రీకృత వనరుల నిల్వ కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేయబడుతుంది.
 - బి) ఆరోగ్య రంగంలో కేసు ఆధారిత అభ్యసనంతో వ్యవహరిస్తుంది.
 - సి) ఆరోగ్యానికి సంబంధించిన బోధన మరియు శిక్షణలో అత్యుత్తమ అభ్యాసాలను నమోదు చేసి ఉంటుంది.
 - డి) దేశంలో శిక్షణ పొందిన ఆరోగ్య సంరక్షణ నిపుణుల కేంద్ర డేటాబేస్‌గా కూడా పని చేస్తుంది.
- 4) ప్రస్తుతం ఇది ఆన్లైన్ మోడ్ ద్వారా 200 కంటే ఎక్కువ ప్రజారోగ్య కోర్సులను మరియు 100 క్లినికల్ కోర్సులను నిర్వహిస్తోంది.

- 5) ఆరోగ్య నిపుణులు పోర్టల్లో ఈ కోర్సుల కోసం తమను తాము నమోదు చేసుకోవచ్చు మరియు అవసరమైన శిక్షణ మరియు అవసరమైన అంచనా ప్రమాణాలకు అర్హత పొందిన తర్వాత ధృవీకరణను పొందవచ్చు.

- 6) ఈ డిజిటల్ అభ్యసన వేదిక గ్రామీణ మరియు మారుమూల ప్రాంతాలలో ఉన్న ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల నుండి తృతీయ సంరక్షణ మరియు మెట్రోపాలిటన్ నగరాల్లోని కార్పొరేట్ ఆసుపత్రుల వరకు ఆరోగ్య నిపుణుల సమృద్ధిత సామర్థ్యాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.

హరిత్ సాగర్ మార్గదర్శకాలు 2023

హరిత్ సాగర్

- ★ ఇటీవల, ఓడరేవులు, నౌకాయానం మరియు జలమార్గాల మంత్రిత్వ శాఖ 'హరిత్ సాగర్' హరిత నౌకాశ్రయ మార్గదర్శకాలను ప్రవేశపెట్టింది.

మార్గదర్శకాల గురించి

- 1) నౌకాశ్రయ కార్యకలాపాల నుండి నున్నా వ్యర్థాల విడుదలను సాధించడానికి మరియు పర్యావరణ పనితీరు సూచికల ఆధారంగా పర్యవేక్షణను ప్రోత్సహించడానికి తగ్గింపు, పునర్వినియోగం చేయడం మరియు రీసైకిల్ చేయడం ద్వారా వ్యర్థాలను తగ్గించడం.
- 2) ఈ మార్గదర్శకాలు సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాలను సాధించడానికి కర్బన ఉద్గారాలలో పరిమాణాత్మక తగ్గింపు పరంగా లక్ష్య ఫలితాలను సాధించడానికి సమగ్ర కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందించడానికి ప్రధాన నౌకాశ్రయాలకు కార్యపత్రాన్ని అందిస్తాయి.
- 3) ఇది నౌకాశ్రయ కార్యకలాపాలలో శుభ్ర/హరిత శక్తిని ఉపయోగించడం, హరిత హైడ్రోజన్, హరిత అమ్మోనియా, హరిత మిథనాల్ / ఇథనాల్ మొదలైన హరిత ఇంధనాలను నిల్వ చేయడం, నిర్వహించడం మరియు బంకరింగ్ చేయడం కోసం నౌకాశ్రయ సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడంపై దృష్టి పెడుతుంది.
- 4) ఇది ఓడరేవులు, హరిత హైడ్రోజన్ సౌకర్యాల అభివృద్ధి, ద్రవీకృత సహజ వాయువు నిల్వ, ఆఫ్షోర్ పవన విద్యుత్తు మొదలైన వాటికి సంబంధించిన జాతీయ హరిత హైడ్రోజన్ మిషన్ యొక్క అంశాలను కూడా కలిగి ఉంటుంది మరియు

ప్రపంచ హరిత రిపోర్టింగ్ చొరవ (జిఆర్ఐ) ప్రమాణాన్ని స్వీకరించడానికి సదుపాయాన్ని అందిస్తుంది.

ఐ-డ్రోన్

- ★ ఇటీవల, ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రీసెర్చ్ మరియు కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ తన ఐ-డ్రోన్ కార్యక్రమం కింద డ్రోన్ల ద్వారా రక్తపు సంచల డెలివరీ యొక్క ట్రయల్ రన్‌ను విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

ఐ-డ్రోన్ కార్యక్రమం గురించి

- 1) ప్రాజెక్ట్ ‘ఐ-డ్రోన్’ (ఐ.సి.ఎం.ఆర్ యొక్క డ్రోన్ రెస్పాన్స్ అండ్ ఔట్రిచ్ ఫర్ నార్త్ ఈస్ట్) టీకాలు మరియు వైద్య సామాగ్రిని పంపిణీ చేయడానికి డ్రోన్‌లను ఉపయోగించడంలో సాధ్యసాధ్యాలను అంచనా వేసింది.
- 2) కోవిడ్ 19 మహమ్మారి సమయంలో చేరుకోలేని ప్రాంతాలకు వ్యాక్సిన్‌లను పంపిణీ చేయడానికి ‘ఐ-డ్రోన్’ మొదట ఉపయోగించబడింది.
- 3) ఇది భూభాగం, ద్వీపం, పర్వత ప్రాంతాలు మరియు కొండల మీదుగా కష్టతరమైన భౌగోళిక భూభాగాలలో నిర్వహించబడింది.
- 4) ఐ-డ్రోన్ ప్రాజెక్ట్ కింద డెలివరీ చేయబడిన వైద్య సామాగ్రిలో కోవిడ్-19 టీకాలు, సాధారణ టీకా కార్యక్రమాలలో ఉపయోగించే టీకాలు, యాంటెనాటల్ కేర్ మందులు, మల్టీ-విటమిన్లు, సిరంజిలు మరియు చేతి తొడుగులు ఉన్నాయి.
- 5) జిల్లా ఆసుపత్రులను జిల్లాల్లోని కమ్యూనిటీ మరియు ప్రాథమిక ఆరోగ్య సంరక్షణ కేంద్రాలకు ఈ కార్యకలాపాలు అనుసంధానం చేశాయి.

మహా వికాస్ ఆఘాటి

- 1) గత జూన్‌లో ఉద్ధవ్ థాకర్ నేతృత్వంలోని మహా వికాస్ అఘాటి ప్రభుత్వం రాజీనామాకు దారితీసిన అప్పటి మహారాష్ట్ర గవర్నర్ భగత్ సింగ్ కోషియార్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని విశ్వాస ఓటును కోరడం అనేది చట్టవిరుద్ధమని సుప్రీంకోర్టు ఏకగ్రీవ తీర్పులో పేర్కొంది.
- 2) సభా వేదికపై తన మెజారిటీని నిరూపించుకోవాలని ముఖ్యమంత్రి ఉద్ధవ్ థాకర్‌ని కోషియార్ కోరడం “న్యాయబద్ధం కాదు” అని పేర్కొంది. అయితే థాకర్ విశ్వాస పరీక్షకు బదులు రాజీనామా చేసినందున ఆయనను

తిరిగి ముఖ్యమంత్రిగా నియమించలేమని న్యాయస్థానం పేర్కొంది.

కేసు సుప్రీం కోర్టుకు ఎలా చేరింది?

- 1) గత సంవత్సరం, ఉద్ధవ్ థాకర్ నేతృత్వంలోని మహా వికాస్ అఘాటి ప్రభుత్వం కూల్చివేయబడింది మరియు దాని స్థానంలో మరొక ప్రభుత్వం వచ్చింది, ఇందులో తమను “నిజమైన” సేన అని చెప్పుకునే శివసేన యొక్క ఒక వర్గం భారతీయ జనతా పార్టీ మరియు అనేక మంది స్వతంత్ర ఎమ్మెల్యేలు ఉన్నారు. విడిపోయిన సేన వర్గానికి చెందిన నాయకుడు ఏక్‌నాథ్ షిండే ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు.
- 2) ఫిరాయింపు కారణాలపై అనర్హత వేటుకు సంబంధించిన రాజ్యాంగంలోని 10వ షెడ్యూల్ ప్రకారం 40 మంది తిరుగుబాటు ఎమ్మెల్యేలపై అప్పటి మహారాష్ట్ర అసెంబ్లీ డిప్యూటీ స్పీకర్ నరహరి జిర్వాల్ నోటీసులు జారీ చేసిన తర్వాత గత జూన్‌లో షిండే మొదటి పిటిషన్‌ను దాఖలు చేశారు. ఆ తర్వాత, విశ్వాస పరీక్షకు పిలుపునిచ్చిన మహారాష్ట్ర గవర్నర్ నిర్ణయాన్ని మరియు ముఖ్యమంత్రిగా షిండే ప్రమాణ స్వీకారాన్ని సవాలు చేస్తూ థాకర్ బృందం పిటిషన్లు దాఖలు చేసింది. కొత్త స్పీకర్ రాహుల్ నార్వేకర్ ఎన్నిక కూడా సవాలు చేయబడినది.
- 3) రాజ్యాంగ ధర్మాసనం మార్చి 16న తన తీర్పును రిజర్వ్ చేసింది. మే 11న, ఐదు పిటిషన్లు మరియు ఇరుపక్షాల వాదనల ఆధారంగా, ఈ కేసులో తలెత్తిన న్యాయపరమైన ప్రశ్నలపై కోర్టు 141 పేజీల తీర్పులో తన తీర్పును ఇచ్చింది.

అనర్హత పిటిషన్‌పై సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయం తీసుకోగలదా?

- 1) 10వ షెడ్యూల్ ప్రకారం అనర్హత పిటిషన్లు తీర్పు చెప్పే అధికారం స్పీకర్ కే ఉంటుంది. షిండే మరియు అతని మద్దతుదారుల అనర్హత అంశంపై కోర్టు తన నిర్ణయాన్ని తెలియజేయాలని పిటిషనర్లు కోరారు. అయితే, కోర్టు “10వ షెడ్యూల్ ప్రకారం అనర్హత పిటిషన్‌లను సాధారణంగా తీర్పు చెప్పలేము. అనర్హత పిటిషన్‌లను తీర్పునిచ్చేందుకు ఈ న్యాయస్థానం ద్వారా అధికార పరిధిని వినియోగించుకోవడానికి ఈ కేసులో ఎలాంటి అసాధారణ పరిస్థితులు లేవు. స్పీకర్ అనర్హత పిటిషన్లను సహేతుకమైన వ్యవధిలోగా నిర్ణయించాలి” అని పేర్కొంది.

- 2) “అనర్హతకు సంబంధించి ఏవైనా పిటిషన్లు పెండింగ్‌లో ఉన్నప్పటికీ, సభా కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే హక్కు ఎమ్మెల్యేకు ఉందని, ఇంటర్‌రెగ్యుమ్ (పాలన మార్పు మధ్య కాలం) లో సభ కార్యకలాపాల చెల్లుబాటు అనర్హత పిటిషన్‌ల ఫలితానికి ‘లోబడి’ ఉండదు” అని న్యాయస్థానం పేర్కొంది.

సభా వేదికపై విశ్వాస పరీక్ష సమర్థించబడిందా?

- 1) “థాకరే సభ విశ్వాసాన్ని కోల్పోయినట్లు నిర్ధారణకు రావడానికి అతనికి తగిన ఆధారాలతో కూడిన ఎటువంటి కారణాలు లేవు” కాబట్టి సభా వేదికపై తన మెజారిటీని నిరూపించుకోవాల్సిందిగా గవర్నర్ కొషియార్ ఉద్దవ్ రాక్రేను పిలవడం సమర్థనీయం కాదని కోర్టు పేర్కొంది.
- 2) అయితే “యథాతథ స్థితిని పునరుద్ధరించడం సాధ్యం కాదు” అని కూడా కోర్టు చెప్పింది, ఎందుకంటే ఉద్దవ్ రాక్రే విశ్వాస పరీక్షను ఎదుర్కోకుండానే పదవికి రాజీనామా చేశారు. కాబట్టి షిండేను ప్రభుత్వ ఏర్పాటుకు గవర్నర్ ఆహ్వానించడం సమర్థనీయమే అని న్యాయ స్థానం పేర్కొంది.

శాసనసభ పక్షానికి సంబంధించి రాజకీయ పార్టీ పాత్రపై కోర్టు తీర్పు ఏమిటి?

- 1) రాజకీయ పార్టీ నియమించిన విప్ మరియు శాసనసభా పక్షం (ఈ సందర్భంలో షిండే వర్గం) తరపున వ్యవహరిస్తున్న విప్ సభ్యులకు వేర్వేరు సూచనలు ఇస్తే, ఎవరి విప్‌కు కట్టుబడి ఉంటుందనే ప్రశ్నలు తలెత్తుతాయి.
- 2) విప్‌ను నియమించేది శాసనసభా పక్షమేనని షిండే వర్గం వాదించింది. న్యాయస్థానం ఏకీభవించలేదు: “విప్‌ను నియమించేది శాసనసభా పక్షమే అని నిర్ధారించడం అంటే, సభలోని సభ్యుడిని రాజకీయ పార్టీకి అనుసంధానించే అలంకారిక బొడ్డు తాడును తెంచడమే. శాసనసభ్యులు ఎన్నికలలో నిలబడటానికి రాజకీయ పార్టీపై ఆధారపడతారు అని దీని అర్థం, వారి ప్రచారం రాజకీయ పార్టీ యొక్క బలాలు (మరియు బలహీనతలు) మరియు దాని వాగ్దానాలు మరియు విధానాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. పార్టీతో వారికున్న అనుబంధం ఆధారంగా ఓటర్లను వారికి మద్దతివ్వమని కోరతారు. అయితే వారు ఆ పార్టీ నుండి తమను తాము పూర్తిగా తెంచుకొని రాజకీయ పార్టీకి తమ విధేయత యొక్క సూచనను కూడా

ఇవ్వని ఎమ్మెల్యేల సమూహంగా పనిచేస్తారు”.

- 3) ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతిలో ఓటు వేయాలని లేదా దూరంగా ఉండాలనే ఆదేశాన్ని రాజకీయ పార్టీ జారీ చేస్తుందని, శాసనసభ పక్షం కాదని కోర్టు తీర్పు చెప్పింది.
- సభలో పార్టీ విప్ మరియు నాయకుడు ఇద్దరినీ రాజకీయ పార్టీ మాత్రమే నియమించాలి. దీని ప్రకారం, సభలో శివసేన నాయకుడిగా షిండే నియామకాన్ని ఆమోదించిన స్పీకర్ చర్య చట్ట విరుద్ధమని పేర్కొంది. ఈ విషయంలో విచారణ జరిపిన తర్వాత మరియు ఈ తీర్పులో చర్చించిన నూత్రాలకు అనుగుణంగా పార్టీ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు సంబంధించి శివసేన రాజకీయ పార్టీ ద్వారా సక్రమంగా అధికారం పొందిన విప్ మరియు నాయకుడిని స్పీకర్ గుర్తిస్తారు అని తీర్పులో పేర్కొనబడినది.

భారత విమానయాన పరిశ్రమ కష్టాలు

టికెట్ల విక్రయం నిలిపివేత

- 1) ఇటీవల తక్కువ-ధర విమాన సంస్థ గో ఫస్ట్ దివాలా దాఖలు చేసిన తర్వాత, విమానయాన భద్రతా నియంత్రణ సంస్థ అయిన డైరెక్టరేట్ జనరల్ ఆఫ్ సివిల్ ఏవియేషన్ తక్షణమే విమాన టికెట్ల విక్రయాన్ని నిలిపివేయాలని ఆ విమానయాన సంస్థను ఆదేశించింది. “సేవను సురక్షితమైన, సమర్థవంతమైన మరియు విశ్వసనీయమైన పద్ధతిలో కొనసాగించడంలో వైఫల్యం” కారణంగా డిజిసిఎ గో ఫస్ట్ కి షోకాజ్ నోటీసును జారీ చేసింది. వాణిజ్య విమానాలను నడపడానికి ఎయిర్లైన్ అనుమతిని రద్దు చేయడంపై ఈ నియంత్రణా సంస్థ నిర్ణయం తీసుకునే ముందు ప్రత్యుత్తరం ఇవ్వడానికి గో ఫస్ట్ కు 15 రోజుల గడువు ఇచ్చింది.
- 2) కేవలం రెండు సంవత్సరాల క్రితం రీబ్రాండ్ చేసుకున్న ఈ ఎయిర్లైన్ యొక్క దివాళా ఇప్పటికే మహమ్మారి నష్టాలతో కొట్టుమిట్టాడుతున్న భారతీయ విమానయాన పరిశ్రమ ఆరోగ్యం గురించి ఆందోళనలను పెంచింది. 1/4

స్మార్ట్

- 1) ప్రాజెక్ట్-స్మార్ట్ కోసం గృహ నిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ జపాన్ ఇంటర్నేషనల్ కోఆపరేషన్ ఏజెన్సీ (జికా) మరియు రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖతో అవగాహన ఒప్పందం (ఎంఓయూ)పై సంతకం చేసింది.

- 2) స్పార్ట్ అనగా స్టేషన్ ఏరియా డెవలప్మెంట్ అలాంగ్ ముంబై-అహ్మదాబాద్ హై-స్పీడ్ రైల్.
- 3) హై-స్పీడ్ రైల్వే స్టేషన్ల చుట్టూ ఉన్న ప్రాంతాలను సందడిగా ఆర్థిక కేంద్రాలుగా మార్చే అవకాశం ఉన్న భారతదేశంలో రైల్వే మౌలిక సదుపాయాలను ఆధునికీకరించే దిశగా ఇది ఒక చొరవ.

భూగర్భ జలాల క్షీణత

- 1) భారతదేశం భూగర్భ జలాల క్షీణత మరియు జీవవైవిధ్య నష్టంతో కూడిన నీటి సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంటోంది మరియు వాతావరణ మార్పులు వరదలు మరియు కరువుల యొక్క తరచుదనాన్ని పెంచుతున్నాయి. ఈ సందర్భంలో, జలాశయాలు/ జల వనరులు ముఖ్యమైనవి. అవి వాతావరణ వైవిధ్యానికి వ్యతిరేకంగా పని చేస్తాయి, వరద నీటిని నిల్వ ఉంచుకుని పొడి కాలాల్లో ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి. అవి భూగర్భ జలాలను పునరుద్ధరణ చేయడం ద్వారా మరియు నీటిపారుదలకు మరియు పశువులకు నీటిని అందించడం ద్వారా ఆహార మరియు నీటి భద్రతకు మరియు జీవనోపాధికి దోహదం చేస్తాయి. వాటికి సాంస్కృతిక మరియు పర్యావరణ ప్రాముఖ్యత కూడా ఉంది. కానీ కాలుష్యం, ఆక్రమణలు, పట్టణీకరణ మరియు ఎండిపోవడం వల్ల జల వనరులకు ఎక్కువగా ముప్పు పొంచి ఉన్నది.
- 2) అవి సంరక్షించబడాలంటే మరియు సమర్థవంతంగా నిర్వహించబడాలంటే, మనకు కార్యాచరణ ప్రణాళికలు అవసరం మరియు వీటికి ప్రమాణ స్థాయి డేటా అవసరం. జల వనరులు రాష్ట్రం, స్థానిక పరిపాలన, ప్రైవేట్ సంస్థలు మొదలైన వివిధ ఏజెన్సీలచే నిర్వహించబడుతున్నందున, ఈ డేటా తప్పనిసరిగా ఏకరీతిగా మరియు సులభంగా లభ్యమయ్యే విధంగా ఉండాలి. వాస్తవానికి నీటి వనరులను నిర్వహించడానికి, అధికారిక డేటాతో ఏకీకృతం కావడానికి కమ్యూనిటీల యొక్క సందర్భాభివృద్ధి మరియు సాంప్రదాయ జ్ఞానం అవసరం.
- 3) గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా రిజర్వాయర్లు మరియు నదులపై సమాచారం భారతదేశ నీటి వనరుల సమాచార వ్యవస్థ (డబ్ల్యూఆర్ఐఎస్)లో అందుబాటులో ఉంది, కానీ ఇప్పటివరకు గ్రామీణ భారతానికి జీవనాధారమైన చిన్న

నీటి వనరులపై మరియు క్లిష్టమైన సాంస్కృతిక, వరద-నియంత్రణ మరియు నగరాలలో మరియు వినోద ప్రదేశాలకు సంబంధించిన డేటా అందుబాటులో లేదు.

శాస్త్రీయ పదజాలం

- ★ కమీషన్ ఫర్ సైంటిఫిక్ అండ్ టెక్నికల్ టెర్మినాలజీ (సి.ఎస్.టీ.టీ) అభ్యసన రంగంలో తక్కువగా ప్రాతినిధ్యం వహించే 10 భారతీయ భాషలలో సాంకేతిక మరియు శాస్త్రీయ పదజాలాన్ని రూపొందిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఈ 10 భాషలు బోడో, సంతాలి, డోగ్రీ, కాశ్మీరీ, కొంకణి, నేపాలీ, మణిపురి, సింధీ, మైథిలి మరియు సంస్కృతం.
- 2) ఇవి భారతదేశంలోని ఎనిమిదవ షెడ్యూల్లోని 22 అధికారిక భాషల జాబితాలో ఒక భాగం, అయినప్పటికీ, వాటిలో రూపొందించబడిన అధ్యయన సామగ్రి యొక్క కొరత ఉంది, ప్రధానంగా శాస్త్రీయ దృగ్విషయాలు మరియు సాంకేతిక పదాలను వివరించడానికి పదాలు లేకపోవడం. ఈ నేపథ్యంలో ఒక్కో భాషకు 5,000 పదాలతో కూడిన ప్రాథమిక (ప్రాథమిక) నిఘంటువులను శాస్త్రీయ మరియు సాంకేతిక పదజాల కమీషన్ తీసుకురానున్నది.
- 3) జాతీయ విద్యా విధానం 2020 పాఠశాల మరియు కళాశాల రెండింటిలోనూ ప్రాంతీయ భాషలను విద్యా మాధ్యమంగా ఉపయోగించడాన్ని సమర్థించినందున ఈ చర్యకు ప్రాముఖ్యత ఉంది.

కేంద్రం వైద్య విలువ పర్యాటకాన్ని ఎందుకు ప్రోత్సహిస్తోంది?

మెడికల్ టూరిజం

- 1) ఇటీవల, భారతదేశాన్ని మెడికల్ టూరిజంకు కేంద్రంగా ప్రోత్సహించే ప్రయత్నంలో, భారత ప్రభుత్వం న్యూఢిల్లీలో 'వన్ ఎర్త్ వన్ హెల్త్ %--% అడ్వాంటేజ్ హెల్త్కేర్ ఇండియా %--% 2023' కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది. 70కి పైగా దేశాల నుండి ఈ సదస్సుకు హాజరైన 500 మంది విదేశీయులతో, భారతదేశం నుండి వైద్య సేవల ఎగుమతిని ప్రోత్సహించడం మరియు మెడికల్ వాల్యూ ట్రావెల్ నిపుణులు, పరిశ్రమ వాటాదారులు మరియు నిపుణుల కోసం నెట్వర్కింగ్ అవకాశాలను అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

2) ఒత్తిడి మరియు జీవనశైలి వ్యాధులకు భారతదేశ సాంప్రదాయ ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థలు చాలా సమాధానాలను కలిగి ఉన్నాయని ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పేర్కొన్నారు. 'వసుధైవ కుటుంబం' (ప్రపంచం ఒక కుటుంబం) యొక్క భారతీయ తత్వశాస్త్రాన్ని ప్రధానంగా చూపుతూ, భారతదేశం ఆరోగ్యవంతమైన గ్రహం కోసం వైద్య విలువ ప్రయాణాన్ని మరియు ఆరోగ్య శ్రామిక చైతన్యాన్ని ముఖ్యమైనదిగా చూస్తుంది. భారతదేశ ఔషధ పరిశ్రమలో పెట్టుబడులు పెట్టాలని దేశాలను కోరుతూ, వైద్య వ్యూహక సూచిక 2020-2021 ప్రకారం, మెడికల్ టూరిజంలో భారతదేశం ప్రపంచవ్యాప్తంగా పదో స్థానంలో ఉందని ఆయన తెలియజేశారు.

వైద్య పర్యాటకం (మెడికల్ టూరిజం) అంటే ఏమిటి?

- 1) మెడికల్ టూరిజం - దీనినే మెడికల్ వాల్యూ ట్రావెల్, హెల్త్ టూరిజం లేదా గ్లోబల్ హెల్త్కేర్ అని కూడా పిలుస్తారు - వైద్య సేవలను, ప్రధానంగా ఎంపిక లేదా సంక్లిష్టమైన శస్త్రచికిత్సలను కోరుతూ అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల గుండా ప్రయాణించే పద్ధతి.
- 2) మెడికల్ టూరిజంలో వాటాదారులలో విమానయాన సంస్థలు, ఆసుపత్రులు, వెల్నెస్ సెంటర్లు మరియు హోటళ్లు ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం, అనుకూలమైన వాతావరణం, దృఢమైన మెడికల్ టూరిజం పరిశ్రమ మరియు దాని అత్యుత్తమ-నాణ్యత సౌకర్యాలు మరియు సేవలతో ఇటువంటి విధానాలకు అత్యంత కోరుకునే గమ్యస్థానంగా కెనడా నిలిచింది. సార్వత్రిక ఆరోగ్య సంరక్షణ దాని పౌరులకు అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ, కెనడాలోని చాలా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు విదేశీ రోగులకు కూడా సేవలు అందిస్తున్నాయి.

ఆహార ప్రకటనలపై పర్యవేక్షణ

- ★ ఇటీవల, ఫుడ్ సేఫ్టీ అండ్ స్టాండర్డ్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియాలోని ప్రచార పర్యవేక్షణ కమిటీ తప్పుదారి పట్టించే ప్రకటనలు చేస్తున్న ఆహార వ్యాపార ఆపరేటర్లపై 32 తాజా కేసులను నమోదుచేసింది. అవి ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాలు (ప్రకటనలు మరియు క్లెయిమ్స్) నిబంధనలు, 2018కి విరుద్ధంగా ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది.

భారత ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల ప్రాధికార సంస్థ యొక్క ప్రారంభ ప్రతిస్పందన ఏమిటి?

- 1) ఈ ఆహార భద్రత నియంత్రణదారు ఉల్లంఘించిన వారి పేరు చెప్పనప్పటికీ, వారు ఆరోగ్య సప్లిమెంట్లు, సేంద్రీయ ఉత్పత్తులు, ఫాస్ట్ మూవింగ్ కన్సూమర్ గూడ్స్ ఉత్పత్తులు మరియు స్టేపుల్స్ వంటి వివిధ వర్గాల ఉత్పత్తులను పరిశీలించినట్లు ధృవీకరించారు, ప్రతి ఒక్కటి కొన్ని ఆరోగ్య మరియు ఉత్పత్తి క్లెయిమ్లను ఆమోదించాయి. ఆరోపించిన ఉల్లంఘించినవారిలో న్యూట్రాన్యూటికల్ ఉత్పత్తులు, శుద్ధి చేసిన నూనెలు, పప్పులు, పిండి, తృణ ధాన్య ఉత్పత్తులు మరియు నెయ్యి తయారీదారులు /లేదా విక్రయదారులు ఉన్నారు.
- 2) నోటీసులు జారీ చేయడానికి మరియు తదనంతరం, తప్పుదారి పట్టించే క్లెయిమ్లను ఉపసంహరించుకోవడానికి లేదా వాటిని శాస్త్రీయంగా రుజువు చేయడానికి కేసులు ఇప్పుడు సంబంధిత లైసెన్సింగ్ అధికారులకు సూచించబడ్డాయి. సంతృప్తికరంగా లేని వక్తలో, క్లెయిమ్లు/ ప్రకటనలను ఉపసంహరించుకోవాల్సి లేదా సవరించాల్సి.
- 3) ఆ తర్వాత నిబంధనలను పాటించడంలో విఫలమైతే, పదే పదే చేసిన నేరాలకు లైసెన్స్లను తాత్కాలికంగా నిలుపుదల చేయడం లేదా రద్దు చేయడంతో సహా కఠినమైన శిక్షలు మాత్రమే కాకుండా రూ. 10 లక్షల వరకు జరిమానాలు విధించబడతాయి.
- 4) ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం, 2006లోని సెక్షన్-53 ప్రకారం మోసపూరిత క్లెయిమ్ లు లేదా ప్రకటనలు చేయడం శిక్షార్హమైన నేరాలు.

మనీ లాండరింగ్ పరిధిలో సీఫలు

- ★ చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, కంపెనీ సెక్రటరీలు మరియు వారి ఖాతాదారుల తరపున ఆర్థిక లావాదేవీలు నిర్వహించే కాస్ట్ అండ్ వర్క్స్ అకౌంటెంట్లు ఇప్పుడు మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం పరిధిలో ఉన్నారు.

ఇటీవలి సవరణలు

- 1) మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం క్రింద సవరణలు ఫైనాన్షియల్ యాక్షన్ టాస్క్ ఫోర్స్ యొక్క సిఫార్సులకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.

- 2) ఈ నిపుణులు తమ క్లయింట్ తరపున ఏదైనా స్థిరాస్తిని కొనుగోలు చేయడం మరియు విక్రయించడం, క్లయింట్ డబ్బు, సెక్యూరిటీలు లేదా ఇతర ఆస్తులను నిర్వహించడంబీ బ్యాంక్, సేవింగ్స్ లేదా సెక్యూరిటీస్ ఖాతాల నిర్వహణబీ కంపెనీల సృష్టి, ఆపరేషన్ లేదా నిర్వహణ కోసం విరాళాల ఏర్పాటుబీ కంపెనీల సృష్టి నిర్వహణ లేదా యాజమాన్యం, పరిమిత బాధ్యత భాగస్వామ్యాలు లేదా ట్రస్ట్లు మరియు వ్యాపార సంస్థల కొనుగోలు మరియు అమ్మకం వంటి ఆర్థిక లావాదేవీలను నిర్వహిస్తే, మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం క్రింద అది ఒక కార్యకలాపంగా గుర్తించబడుతుందీ
- 3) చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, కంపెనీ సెక్రటరీలు, కాస్ట్ మరియు వర్క్ అకౌంటెంట్లుగా ప్రాక్టీస్ సర్టిఫికేట్లను పొందిన ఆర్థిక నిపుణులు తమ వ్యక్తిగత క్లయింట్ల తరపున లావాదేవీలను నివేదించడానికి సంబంధిత వ్యక్తులుగా నిర్వచించబడతారు.
- 4) నివేదనా సంస్థలు/ వ్యక్తులు అన్ని లావాదేవీల రికార్డును నిర్వహించాలని భావిస్తున్నారు మరియు వాటిని ఫైనాన్షియల్ ఇంటెలిజెన్స్ యూనిట్ డైరెక్టర్ కి అందించాల్సి ఉంటుంది.
- 5) రిపోర్టింగ్ ఎంటిటీలు ప్రతి పేర్కొన్న లావాదేవీని ప్రారంభించే ముందు కేవల సీని కూడా నిర్వహించాలని భావిస్తున్నారు మరియు క్లయింట్ యొక్క నిధుల మూలాలతో సహా యాజమాన్యం మరియు ఆర్థిక స్థితిని వరిశీలించాలి మరియు పేర్కొన్న లావాదేవీని నిర్వహించడం వెనుక ఉన్న ఉద్దేశ్యాన్ని నమోదు చేయాలి.

ఆహార వీధులు:

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రి, ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ మరియు భారత ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల అథారిటీ సీనియర్ అధికారులతో దేశవ్యాప్తంగా 100 ఆరోగ్యకరమైన మరియు పరిశుభ్రమైన ఆహార వీధులను అభివృద్ధి చేయడానికి 'ఫుడ్ స్ట్రీట్ ప్రాజెక్ట్'ను సమీక్షించారు.

ప్రపంచండ్ హెాక్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా పత్రికా స్వేచ్ఛ స్థితి గురించి అలాగే ఉ

ద్యోగ బాధ్యతలు మరియు ప్రొఫైల్ గురించి అవగాహన కల్పించడానికి ప్రతి సంవత్సరం, మే 3ని ప్రపంచ పత్రికా స్వేచ్ఛా దినోత్సవంగా పాటిస్తారు.

- 2) ఇది డిసెంబర్ 1993లో ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభచే ప్రకటించబడింది మరియు అప్పటి నుండి, విండ్ హెాక్ ప్రకటన వార్షికోత్సవాన్ని ప్రపంచ పత్రికా స్వేచ్ఛా దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు.

విండ్ హెాక్ డిక్లరేషన్ అంటే ఏమిటి?

- 1) సమీచియా దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందిన కొద్దికాలానికే దాని రాజధాని విండ్ హెాక్ లో ఏప్రిల్ 29 మరియు మే 3, 1991 మధ్య ఒక సెమినార్ జరిగింది. ఈ సెమినార్ “స్వతంత్ర మరియు బహుత్వ ఆఫ్రికన్ ప్రెస్ ను ప్రోత్సహించడం”పై దృష్టి సారించింది మరియు ఇది ఐరాస ఏజెన్సీల భాగస్వామ్యంతో జరిగింది. ఇందులో 38 దేశాల నుంచి 63 మంది పాల్గొన్నారు.
- 2) విండ్ హెాక్ సెమినార్ సందర్భంగా, ప్రైవేట్ ఆఫ్రికన్ వార్తాపత్రికలు జర్నలిస్టుల మార్పిడి ద్వారా సమాచార మార్పిడికి అలాగే అనుభవాన్ని వంచుకోవడానికి సహకరించాలని నిర్ణయించాయి. వారు జర్నలిస్టులు, మేనేజర్లు మరియు సాంకేతిక సిబ్బందికి శిక్షణా కోర్సులు మరియు అధ్యయన యాత్రలను నిర్వహించాలని నిర్ణయించారు.
- 3) సెమినార్ లో చేపట్టిన ఇతర కార్యక్రమాలలో ప్రచురణకర్తలు, వార్తా సంపాదకులు మరియు పాత్రికేయుల కోసం ప్రాంతీయ మరియు జాతీయ సంఘాల ఏర్పాటుబీ జర్నలిజాన్ని రక్షించడానికి మరియు విశ్వసనీయతను నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వేతర నిబంధనలు మరియు నీతి నియమావళిని అభివృద్ధి చేయడంబీ ప్రాంతీయ ఆఫ్రికన్ ప్రెస్ సంస్థల సృష్టి మరియు మరిన్ని ఉన్నాయి.
- 4) సెమినార్ చివరి రోజు మే 3న విండ్ హెాక్ డిక్లరేషన్ ఆమోదించబడింది. ఇది “స్వతంత్ర, బహుత్వ మరియు స్వేచ్ఛాయుత పాత్రికేయానికి” సంబంధించిన 19 సూత్రాలను కలిగి ఉంది. తరువాత, 1993లో, మే 3ని ప్రపంచ పత్రికా స్వేచ్ఛా దినోత్సవంగా ఐరాస ప్రకటించింది.

- 5) ఈ డిక్లరేషన్ మానవ హక్కుల సార్వత్రిక ప్రకటనలోని ప్రకరణ 19పై రూపొందించబడింది, ఇది అభిప్రాయం మరియు భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన హక్కు విండ్ హోమ్ డిక్లరేషన్ ప్రకారం, ప్రజాస్వామ్యంతో పాటు ఆర్థికాభివృద్ధికి పత్రికా స్వేచ్ఛ అవసరం.
- 6) ఇది ఆఫ్రికన్ దేశాలలో జర్నలిస్టులు, సంపాదకులు మరియు ప్రచురణకర్తలపై వేధింపుల గురించి కూడా మాట్లాడుతుంది మరియు ప్రెస్ సెన్సార్షిప్ మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనగా గుర్తించాలని ఐరాసను కోరుకుంటుంది. ఈ డిక్లరేషన్ కింద పేర్కొన్న కార్యక్రమాలు మరియు ప్రాజెక్ట్లకు సహకరించమని అంతర్జాతీయ సమాజాన్ని కూడా ఇది ప్రోత్సహిస్తుంది.

142వ రాజ్యాంగ సవరణ

- ★ రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 142 ప్రకారం న్యాయస్థానం నేరుగా విడాకులు మంజూరు చేయగలదని సుప్రీంకోర్టు ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల లేదా రాజ్యాంగ ధర్మాసనం పేర్కొంది.

మరింత సమాచారం

- 1) వివాహం తిరిగి కలుసుకోలేని విధంగా విచ్ఛిన్నమైన సందర్భాల్లో, ఇరు వక్షాలను ముందుగా కుటుంబ న్యాయస్థానానికి సూచించకుండానే విడాకులు మంజూరు చేయవచ్చని కోర్టు పేర్కొంది. గతంలో కుటుంబ న్యాయస్థానానికి సూచించినప్పుడు పరస్పర అంగీకారంతో విడాకుల డిక్రీ కోసం 6-18 నెలలు వేచి ఉండవలసి వచ్చేది.
- 2) కుటుంబ న్యాయస్థానాల్లో ఇలాంటి కేసులు పెద్ద సంఖ్యలో పెండింగ్లో ఉన్నాయి. దీనితో విడాకులు పొందడానికి సుదీర్ఘ సమయం వడుతున్నది. విడాకుల డిక్రీని పొందేందుకు సుదీర్ఘ సమయం తీసుకునే ఈ ప్రక్రియను దాటవేయడానికి ఈ నిర్ణయం జంటలకు వీలుకల్పిస్తుంది. dY'sC 2021-22

తయారీ ఆవిష్కరణ సర్వే

- 1) ఇటీవల, “జాతీయ తయారీ ఆవిష్కరణ సర్వే (నేషనల్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ ఇన్నోవేషన్ సర్వే (ఎన్ఎంఐఎస్) 2021-22” విడుదలైంది.
- 2) ఎన్ఎంఐఎస్ 2021-22 అనేది డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మరియు యునైటెడ్ నేషన్స్ ఇండస్ట్రియల్

డెవలప్మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (యునిడో) లు భారతదేశంలోని తయారీ సంస్థల యొక్క ఆవిష్కరణ పనితీరును అంచనా వేయడానికి చేసిన సంయుక్త అధ్యయనం. ఈ అధ్యయనం 2011లో జరిగిన శాస్త్ర సాంకేతిక విభాగం యొక్క మొదటి జాతీయ ఆవిష్కరణ సర్వే యొక్క అనుసరణ.

- 3) ఎన్ఎంఐఎస్ 2021-22 సర్వేలో రెండు నిర్దిష్ట భాగాలు ఉన్నాయి: సంస్థ-స్థాయి సర్వే మరియు ఆవిష్కరణ రంగాత్మక వ్యవస్థల (ఎస్ఎస్ఐ) సర్వే. వ్యక్తిగతంగా లేదా సమిష్టిగా నిర్దిష్ట విధానాల ప్రభావాన్ని అంచనా వేయడానికి అధ్యయనం రూపొందించబడలేదు.

నివేదికలోని కొన్ని కనుగొనబడిన లంశాలు

- 1) సర్వే చేయబడిన 8,074 సంస్థలలో 25.01% వినూత్నమైనవిగా పరిగణించబడ్డాయి. సర్వేలో ఆవిష్కరణలను నివేదించిన 25% సంస్థలలో, 83% టర్నోవర్ను పెంచుకున్నాయి మరియు 80% కొత్త మార్కెట్ అవకాశాలను తెరిచాయి. సూక్ష్మ సంస్థలలో 15% మాత్రమే వినూత్నమైనవి కాగా పెద్ద సంస్థలలో 56% వినూత్నమైనవిగా ఉన్నాయి.
- 2) 45% కంటే ఎక్కువ సంస్థలు సంస్థ లేదా సమూహంలో నిధుల కొరత చాలా తరచుగా అవరోధంగా ఉన్నాయని నివేదించాయి, తరువాత స్థానాల్లో అధిక ఆవిష్కరణ ఖర్చులు (40.30%) మరియు బాహ్యవనరుల నుండి అధిక సహాయం లేకపోవడం (39.52%) ఉన్నాయి.
- 3) మార్కెట్లో నూతన ఆవిష్కరణలకు తక్కువ డిమాండ్ ఉండటం అనేది చాలా క్లిష్టమైన అడ్డంకి (71.23%).
- 4) వినూత్న సాధనాలు, పరిశ్రమ 4.0 వ్యూహం, పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి వ్యూహం ఉపయోగించే సిబ్బందితో కూడిన సంస్థలు మెరుగైన ఆవిష్కరణ పనితీరును కలిగి ఉంటాయి.

జైతాపూర్ అణు విద్యుత్ లియాక్టర్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం యొక్క అణు బాధ్యత చట్టానికి సంబంధించిన సమస్యలు మహారాష్ట్రలోని జైతాపూర్లో ఆరు అణు విద్యుత్ రియాక్టర్లను నిర్మించాలనే ఒక దశాబ్దం నాటి ప్రణాళికను నిలుపుదల చేస్తూనే ఉన్నాయి, ఇది ప్రస్తుతం పరిశీలనలో ఉన్న ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద అణు విద్యుత్ ఉత్పత్తి ప్రదేశం.

- 2) రెండేళ్ల క్రితం 9,900 మెగావాట్ల ప్రాజెక్ట్ నిర్మాణం కోసం తన టెక్నో-కమర్షియల్ ఆఫర్‌ను సమర్పించిన ఫ్రెంచ్ ఎనర్జీ కంపెనీ ఎలక్ట్రిసిటీ డి ఫ్రాన్స్, భారతదేశంతో ఏదైనా ఒప్పందం సంతకం చేయక ముందే బాధ్యత చట్టం నుండి ఉత్పన్నమయ్యే సమస్యలను పరిష్కరించవలసి ఉంటుంది అని పేర్కొంది. e+

జాతీయ పంచాయతీ రాజ్ దినోత్సవం

- ★ పంచాయతీరాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వంతో కలిసి జాతీయ పంచాయతీరాజ్ దినోత్సవాన్ని ఏప్రిల్ 30వ తేదీన జరుపుకుంది.

ఈ రోజు యొక్క ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు

- 1) పంచాయతీ స్థాయిలో ప్రజా సేకరణ కోసం ఏకీకృత ఇ-గ్రామస్వరాజ్ మరియు జిఇఎమ్ పోర్టల్‌ను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు. ఇ-గ్రామస్వరాజ్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌ను ఉపయోగించుకొని జిఇఎమ్ ద్వారా పంచాయతీలు తమ వస్తువులు మరియు సేవలను మార్కెట్ చేయడానికి వీలు కల్పించడం ఈ ఏకీకరణ లక్ష్యం.
- 2) దేశంలో స్వామిత్వ పథకం కింద 1.25 కోట్ల అస్తి కార్డుల పంపిణీ మైలురాయిని చేరుకున్నందుకు ప్రతీకగా ఎంపికైన లబ్ధిదారులకు ప్రధాన మంత్రి స్వామిత్వ అస్తి కార్డులను అందజేశారు.
- 3) “ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ %--% సమవేషి వికాస్” పై ఒక ప్రత్యేక వెబ్‌సైట్ మరియు మొబైల్ యాప్‌ను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు.

ఈ-కామర్స్ పోర్టల్

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర జౌళి మంత్రిత్వ శాఖ హస్తకళలు మరియు చేనేత రంగానికి ఈ-కామర్స్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి చేసింది.

పోర్టల్ గురించి

- 1) ఇది ఒక ప్రామాణికమైన భారతీయ చేనేత మరియు హస్తకళా వర్చువల్ దుకాణం, ఇక్కడ కళాకారులు/ నేత కార్మికులు నేరుగా కొనుగోలుదారులకు ఉమ్మడి ప్లాట్‌ఫారమ్ ద్వారా అనుసంధానం చేయబడతారు.
- 2) వివిధ రకాల ప్రామాణికమైన విశ్రేణులు ఈ పోర్టల్‌లో నమోదు చేసుకోవచ్చు. వారు చేతివృత్తులవారు, చేనేత కార్మికులు, ఉత్పత్తిదారులు, స్వయం సహాయక సంఘాల సహకార సంఘాలు మొదలైనవారు.
- 3) ఇది దుస్తులు, గృహాలంకరణ, ఆభరణాలు, ఉపకరణాలు

మరియు మరిన్నింటితో సహా అనేక రకాల ఉత్పత్తులను అందిస్తుంది.

- 4) సున్నితమైన లావాదేవీ అనుభవం కోసం సురక్షితమైన మరియు భద్రమైన, బహుళ చెల్లింపు గేట్‌వేలు ఉంటాయి.
- 5) “వ్యాపారం చేయడం సులభతరం” అని నిర్ధారించడానికి రిజిస్ట్రేషన్ నుండి ఆర్డర్ పూర్తయ్యే వరకు విశ్రేణులకు ఉచిత సహాయం.

భారతీయ చేనేత పరిశ్రమ గురించి

- 1) చేనేత అనేది మనుషులే మగ్గాన్ని ఉపయోగించి వస్త్రాన్ని నేసే ప్రక్రియను సూచిస్తుంది.
- 2) వ్యవసాయం తర్వాత 35.23 లక్షల మంది నేత కార్మికులు మరియు అనుబంధ కార్మికులకు ప్రత్యక్షంగా మరియు వరోక్షంగా ఉపాధిని కల్పిస్తున్న అతిపెద్ద ఆర్థిక కార్యకలాపాలలో చేనేత రంగం ఒకటి.
- 3) ఈ రంగం దేశంలోని వస్త్ర ఉత్పత్తిలో దాదాపు 15% వాటాను అందిస్తుంది మరియు దేశం యొక్క ఎగుమతి ఆదాయానికి కూడా దోహదం చేస్తుంది. ప్రపంచంలో చేతితో నేసిన వస్త్రంలో 95% భారతదేశం నుండి వస్తుంది.
- 4) ఈ రంగం దేశవ్యాప్తంగా 43.31 లక్షల మంది నేత కార్మికులకు ప్రత్యక్షంగా మరియు పరోక్షంగా ఉపాధి కల్పిస్తోంది, వారిలో 77% మంది మహిళలు.
- 5) భారతదేశంలోని దాదాపు ప్రతి రాష్ట్రంలో అనగా ఉత్తరప్రదేశ్ నుండి జాకర్హ్, మధ్యప్రదేశ్ నుండి చందేరి, పంజాబ్ నుండి ఫుల్కర్, బెనారస్ నుండి బ్రోకేడ్ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ నుండి డాకై వంటి ప్రత్యేకమైన చేనేత ఉత్పత్తిని అందించడం జరిగింది.

లాజిస్టిక్స్ పనితీరు సూచిక

- 1) ప్రపంచ బ్యాంకు యొక్క లాజిస్టిక్స్ పనితీరు సూచిక (లాజిస్టిక్స్ పర్ఫార్మెన్స్ ఇండెక్స్- ఎల్.పి.ఐ) 2023 ప్రకారం, భారతదేశం ఆరు స్థానాలు ఎగబాకింది మరియు సాఫ్ట్ మరియు హార్డ్ అవస్థాపనతో పాటు సాంకేతికత రెండింటిలోనూ గణనీయమైన పెట్టుబడుల ఫలితంగా ఇప్పుడు 139 దేశాల సూచికలో 38వ స్థానంలో ఉంది.
- 2) 2014లో ఎల్పిఐలో 54వ స్థానంలో ఉన్నప్పటి నుండి భారతదేశం యొక్క పనితీరు బాగా మెరుగుపడింది.

లాజిస్టిక్స్ రంగం గురించి

- 1) లాజిస్టిక్స్ పరిశ్రమ అన్ని సరఫరా గొలుసు కార్యకలాపాలను

కలిగి ఉంటుంది, ప్రధానంగా రవాణా, జాబితా నిర్వహణ, సమాచార ప్రవాహం మరియు కస్టమర్ సేవ.

- 2) దేశం యొక్క ఆర్థిక వ్యవస్థకు లాజిస్టిక్స్ అవసరం. వనరులు ఎలా పొందబడతాయి, ఉంచబడతాయి మరియు వాటి అంతిమ స్థానానికి ఎలా పంపిణీ చేయబడతాయి అనేదానిని నియంత్రించే సాధారణ పద్ధతికి ఇది సంబంధించినది.
- 3) ఇది ఏ దేశం యొక్క ఎగుమతులను అయినా బాగా ప్రభావితం చేయగల విభిన్న రంగం, తద్వారా బలమైన లాజిస్టిక్స్ రంగం యొక్క అంతర్లీన అంచనాతో గణనీయమైన పోటీతత్వాన్ని జోడిస్తుంది.
- 4) ఇది దేశం యొక్క సరఫరా గొలుసు యొక్క విజయాన్ని మాత్రమే కాకుండా ప్రపంచ స్థాయిలో కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది. X0+

బౌద్ధ సమాఖ్య

- ★ ఇటీవల, అంతర్జాతీయ బౌద్ధ సమాఖ్య సహకారంతో సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహించిన మొదటి ప్రపంచ బౌద్ధ శిఖరాగ్ర నమావేశాన్ని ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు.

శిఖరాగ్ర సమావేశం గురించి

- 1) ఇతివృత్తం: “సమకాలీన సమాజ్కు ప్రతిస్పందనలు: తత్వశాస్త్రం నుండి ప్రాక్టీస్ కు”.
- 2) లక్ష్యం: ఈ శిఖరాగ్ర సమావేశం బౌద్ధ మరియు సాంస్కృతిక ఆందోళనలకు సంబంధించిన విషయాలపై ప్రపంచ బౌద్ధ ధర్మ నాయకత్వం మరియు పండితులను నిమగ్నం చేయడానికి మరియు వాటిని సమిష్టిగా పరిష్కరించడానికి విధానపరమైన కారకాలను రూపొందించే ప్రయత్నం.

కొన్ని ముఖ్యాంశాలు

- 1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ప్రముఖ పండితులు, సంఘ నాయకులు మరియు ధర్మ సాధకుల భాగస్వామ్యానికి ఈ సమావేశం సాక్షిగా నిలిచింది.
- 2) ప్రధాన మంత్రి పదోమిది మంది ప్రముఖ సన్యాసులకు సన్యాసి వస్త్రాలను (చివర్ దాన) కూడా అందించారు.
- 3) చర్చలు నాలుగు అంశాల క్రింద జరిగాయి:
 - ఎ) బుద్ధ ధర్మం మరియు శాంతిబీ
 - బి) బుద్ధ ధర్మం: పర్యావరణ సంక్షోభం, ఆరోగ్యం మరియు స్థిరత్వం

సి) నలంద బౌద్ధ సంప్రదాయం పరిరక్షణ

- డి) బుద్ధ ధర్మ తీర్థయాత్ర, జీవన వారసత్వం మరియు బుద్ధ అవశేషాలు: దక్షిణ, ఆగ్నేయ మరియు తూర్పు ఆసియా దేశాలకు భారతదేశం యొక్క శతాబ్దాల నాటి సాంస్కృతిక సంబంధాలకు స్థిరమైన పునాది.
- 4) ప్రధాన మంత్రి మిషన్ లైఫ్ యొక్క ఉదాహరణను అందించారు, ఇది భారతదేశం యొక్క చొరవ, ఇది బుద్ధుని ప్రేరణలచే ప్రభావితమైందని ఆయన పేర్కొన్నారు.
- 5) ఈ సందర్భంగా, గుజరాత్‌లోని వాడ్‌నగర్ నగరం యొక్క వారసత్వం, బౌద్ధ యాత్రికుడు జువాన్‌జాంగ్ యొక్క ప్రయాణ రచనలు, బౌద్ధ మత నాయకుడు మరియు గురువు అతిన దీపంకర సృజన యొక్క కృషి మరియు అజంతా పెయింటింగ్స్ యొక్క డిజిటల్ పునరుద్ధరణతో కూడిన బుద్ధుని యొక్క గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని వర్ణించే ఒక ప్రదర్శన అయిన పంచ ప్రదర్శనవాస్‌ను ఏర్పాటు చేశారు.

ఉక్రెయిన్‌కు జర్మనీ సాయం

- 1) ఫిబ్రవరి 2022లో ప్రారంభమైన రష్యా దాడికి వ్యతిరేకంగా ఉక్రెయిన్ పోరాటం కొనసాగిస్తున్నందున జర్మనీ ఇటీవల సుమారు 3 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన తాజా సైనిక సహాయాన్ని ప్రకటించింది.
- 2) రష్యా దండయాత్ర తర్వాత ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడు వ్లాడిమిర్ జెలెన్స్కి మొదటిసారి బెర్లిన్‌ను సందర్శించడానికి ముందు జర్మనీ ఈ సాయాన్ని ప్రకటించింది.

జర్మనీ

- ★ ఉక్రెయిన్ కోసం కొత్త సైనిక సహాయ ప్యాకేజీలో 30 లెఫర్డ్ 1 ఎ5 ట్యాంకులు, 20 మార్షర్ సాయుధ సిబ్బంది వాహకాలు, 100 కంటే ఎక్కువ పోరాట వాహనాలు, 18 స్ప్రేయ చోదక హెలికాప్టర్లు, 200 నిఘా డ్రోన్‌లు, నాలుగు ఐరిస్-టె

చైనా & కెనడా వివాదం

- 1) చైనా మానవ హక్కుల రికార్డును విమర్శిస్తున్న కెనడియన్ న్యాయవాదిని లక్ష్యంగా చేసుకున్నందుకు ఒట్టావా చైనా రాయబారిని దేశం విడిచి వెళ్లమని కోరడంతో కెనడా దౌత్యవేత్తను బీజింగ్ బహిష్కరించడంతో కెనడా మరియు చైనా మధ్య ఇప్పటికే దెబ్బతిన్న దౌత్య సంబంధాలు కొత్త స్థాయికి చేరుకున్నాయి.

- 2) ఇటీవల, జస్టిస్ ట్రూడో నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం చైనీస్ దౌత్యవేత్త జావో వీని “పర్సనా నాన్ గ్రాటా” అని ప్రకటించింది. కొన్ని గంటల తర్వాత, షాంఘైలోని కెనడియన్ కాన్సులేట్‌లోని ఉన్నత దౌత్యవేత్త జెన్నిఫర్ లిన్ లాలోందేను మే 13 నాటికి దేశం వదిలి వెళ్లిపోవాలని కోరడం ద్వారా చైనా “పర్సనా ప్రతిఘటన” ప్రకటించింది..
- 3) “ప్రతిస్పందనగా తదుపరి చర్యలు తీసుకునే హక్కు” తనకు ఉందని చైనా చెప్పడంతో ఉద్రిక్తతలు పెరిగాయి, అయితే ప్రధాన మంత్రి ట్రూడో కెనడా బెదిరింపులకు గురికాదని పునరుద్ఘాటిస్తూ బలమైన పదాలతో కూడిన ప్రకటనను విడుదల చేశారు.

కుల వివక్షకు వ్యతిరేకిస్తూ తీర్మానం

- ★ ఇటీవల, కాలిఫోర్నియా సెనేట్ ఎస్.బి 403 బిల్లును ఆమోదించింది, ఇది కుల వివక్షను స్పష్టంగా నిషేధించాలని కోరుతూ చట్టం చేసింది.

యూఎస్ఎస్ కుల వివక్ష

- 1) భారతీయ అమెరికన్లు యూఎస్ లో రెండవ అతిపెద్ద వలస సమూహం. యుఎస్ సెన్సస్ బ్యూరో నిర్వహించిన 2018 అమెరికన్ కమ్యూనిటీ సర్వే నుండి వచ్చిన డేటా ప్రకారం, యునైటెడ్ స్టేట్స్‌లో 4.2 మిలియన్ల భారతీయ సంతతి ప్రజలు నివసిస్తున్నారు.
- 2) కార్నెగీ ఎండోమెంట్ ఫర్ ఇంటర్నేషనల్ పీస్ ద్వారా భారతీయ అమెరికన్ల మధ్య 2020లో నిర్వహించిన ఒక అధ్యయనంలో దాదాపు సగం మంది హిందువులు కుల సమూహంతో ఉన్నట్లు గుర్తించారు.
- 3) యూఎస్ఎస్, కులం అనేది చాలా కాలంగా సున్నితమైన మరియు వివాదాస్పద సమస్యగా ఉంది. భారతీయ సంతతి ఒక “మోడల్ మైనారిటీ” అనగా ఇది బాగా చదువుకున్న మరియు కష్టపడి పనిచేసే వలసదారుల సమూహం మరియు అమెరికా దేశంతో బాగా కలిసి పోతుంది అనే అపోహకు ఇది నేరుగా వ్యతిరేకంగా నిలుస్తుంది.
- 4) 2018లో దళిత హక్కుల సంస్థ ఈక్వాలిటీ ల్యాబ్స్ నిర్వహించిన ఒక సర్వేలో ప్రతి నలుగురిలో ఒకరు దళితుల్లో ఒకరు మాటల లేదా భౌతిక దాడిని ఎదుర్కొన్నారని, ప్రతి ముగ్గురిలో ఇద్దరు వనిలో కుల వివక్షను ఎదుర్కొంటున్నారని తేలింది. 2020లో, కాలిఫోర్నియా రెగ్యులేటర్లు కుల ఆధారిత వేధింపులను

అనుమతించినందుకు టెక్ దిగ్గజం సిస్కో సిస్టమ్స్ ఇంక్‌పై దావా వేశారు.

5. ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో, కుల వివక్షను నిషేధించిన మొదటి యూఎస్ నగరంగా సీటెల్ అవతరించింది.

కాలిఫోర్నియా ఎస్.బి 403 బిల్లు

- 1) ఒక చట్టంగా సంతకం చేయడానికి గవర్నర్‌కు పంపడానికి ముందు, ఇదే విధమైన బిల్లును రాష్ట్ర ప్రతినిధుల సభలో ప్రవేశపెడుతున్నారు. ఈ చట్టం కాలిఫోర్నియాను దాని వివక్ష వ్యతిరేక చట్టాలలో కులాన్ని రక్షిత వర్గంగా చేర్చిన మొదటి యూఎస్ రాష్ట్రంగా చేస్తుంది.
- 2) కాలిఫోర్నియాలోని ప్రజలందరికీ అన్ని వ్యాపార సంస్థలలో పూర్తి మరియు సమానమైన వసతి, ప్రయోజనాలు, సౌకర్యాలు, అధికారాలు లేదా సేవలకు అర్హులని అందించే ప్రస్తుత చట్టమైన అస్రూమ్ పౌర హక్కుల చట్టంలో కులాన్ని రక్షిత వర్గంగా ఈ బిల్లు చేర్చుతుంది.
- 3) కుల పక్షపాతం మరియు వివక్ష కారణంగా వ్యవస్థీకృతంగా నష్టపోయిన వారికి ఈ బిల్లు స్పష్టమైన రక్షణను అందిస్తుంది.jYT ౭౮s l౪U

ఇండో-థాయ్ విన్యాసం

- ★ ఇటీవలే, ఇండియన్ నేవీ మరియు రాయల్ థాయ్ నేవీ మధ్య ఇండియా-థాయ్‌లాండ్ కోఆర్డినేటెడ్ పెట్రోల్ (ఇండో-థాయ్ కార్పాట్) 35వ ఎడిషన్ నిర్వహించబడింది.

ఇండో-థాయ్ కార్పాట్ గురించి

- 1) భారత నౌకాదళం మరియు రాయల్ థాయ్ నౌకాదళం 2005 నుండి అంతర్జాతీయ సముద్ర సరిహద్దు రేఖ వెంబడి డ్వై-వార్షిక కార్పాట్ విన్యాసాలను చేపడుతున్నాయి.
- 2) ఇది రెండు నౌకాదళాల మధ్య అవగాహన మరియు పరస్పర చర్యను పెంచుతుంది మరియు చట్టవిరుద్ధమైన నియంత్రణ లేని చేపలు పట్టడం, మాదకద్రవ్యాల అక్రమ రవాణా, పైరసీ మరియు సాయుధ దోపిడీ వంటి చట్టవిరుద్ధమైన కార్యకలాపాలను నిరోధించడానికి మరియు అణిచివేసేందుకు చర్యలను సులభతరం చేస్తుంది.

వాషింగ్టన్ ప్రకటన

- ★ దక్షిణ కొరియా అధ్యక్షుడు యూన్ యూఎస్-దక్షిణ కొరియా ద్వైపాక్షిక సంబంధాల 70వ వార్షికోత్సవాన్ని

పురస్కరించుకుని యూఎస్ ను సందర్శించాడు. అణు నిరోధక వ్యూహంగా “వాషింగ్టన్ డిక్లరేషన్”పై సంతకం చేయడం ఈ పర్యటన యొక్క ముఖ్యాంశం.

యూఎస్ సందర్శనను ప్రేరేపించినది ఏది?

- 1) అణ్వాయుధాల డెలివరీకి కీలకమైన ఉత్తర కొరియా యొక్క హ్వసాంగ్-8 ఘన-ఇంధన ఖండాంతర బాలిస్టిక్ క్షిపణి యొక్క విజయవంతమైన ప్రయోగం దక్షిణ కొరియా అధ్యక్షుడి యూఎస్ వర్యటనకు కారణమైందని భావించబడుతున్నది.
- 2) అధ్యక్షుడు యూఎస్ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు, ఉత్తర కొరియా యొక్క ప్రాంతీయ దురాక్రమణకు వ్యతిరేకంగా విస్తరించిన అణు నిరోధక ప్రణాళికపై ఒక కూటమిని రూపొందించారు. వాషింగ్టన్ ఒప్పందం సియోల్ మరియు వాషింగ్టన్ మధ్య భాగస్వామ్యంలో కొత్త దశను ప్రారంభిస్తుంది.

వాషింగ్టన్ డిక్లరేషన్ ఏమి చెబుతుంది?

- 1) ఒప్పందం నిర్ణయం పట్ల సహకారాన్ని వివరిస్తుంది.
- 2) ఈ ప్రకటన ప్రకారం, ఒక అమెరికన్ న్యూక్లియర్ బాలిస్టిక్ జలాంతర్గామి కొరియా ద్వీపకల్పంలో మోహరించబడుతుందీబీ ఉమ్మడి ప్రతిస్పందన వ్యూహాల సూత్రాలను రూపొందించడానికి అణు సంప్రదింపుల బృందం ఏర్పడుతుందీబీ అణు పురోగతి గురించి దక్షిణ కొరియా యూఎస్ నుండి నిఘా సమాచారాన్ని అందుకుంటుంది. మరియు యూఎస్ ఉమ్మడి సైనిక శిక్షణ కార్యక్రమాలు మరియు వార్షిక అంతర్ ప్రభుత్వ అనుకరణ ద్వారా దక్షిణ కొరియా యొక్క అణు నిరోధక సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేస్తుంది.
- 3) అణ్వస్త్ర వ్యాప్తి నిరోధక ఒప్పందాన్ని ఈ ప్రకటన పునరుద్ఘాటించింది, దక్షిణ కొరియా తన స్వంత స్వతంత్ర అణు సామర్థ్యాలను సృష్టించే సాహసం చేయదని మరియు బదులుగా కూటమి ఆధారిత విధానం ద్వారా నిరోధక చర్యలపై దృష్టి సారిస్తుందని సూచిస్తుంది. అణు ఘర్షణ జరిగిన సందర్భంలో యూఎస్ యొక్క అణు ఆయుధాగారాన్ని ఉపయోగించే ఏకైక ‘ఏకైక అధికారం’ యూఎస్ అధ్యక్షునికే ఉంటుందని ఆదేశిస్తుంది.
- 4) ఒప్పందం యొక్క ఉనికి దక్షిణ కొరియా యొక్క భద్రతా

అవసరాలపై ఆధారపడి ఉన్నప్పటికీ, ఈ విధానం అధికార రాజకీయాలను ప్రతిబింబిస్తుంది, ఇక్కడ పెద్ద శక్తి అయిన యూఎస్ ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.

ఎందుకు ఆందోళన కలిగిస్తుంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 27-సభ్యుల యూరోపియన్ యూనియన్ వాతావరణ చర్యలలో వేగాన్ని పెంచింది. వాతావరణ మెరుగుకు చర్యలను వేగవంతం చేసింది

కార్బన్ బోర్డర్ అడ్జస్ట్మెంట్ మెకానిజం (సి.బి.ఎ.ఎం) అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇయు ఉద్గార తగ్గింపు ఆశయాలను అనుసరిస్తుండగా, ఇతర దేశాలలో బలహీన వాతావరణ విధానాల ప్రాబల్యం ‘కార్బన్ లీకేజ్’ అని పిలవబడే ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తుంది.

- 2) కంపెనీలు, వాతావరణ విధాన అవసరాలను తీర్చడానికి లేదా వారి స్వదేశంలో కార్బన్ ఉద్గారాలపై పరిమితులను నివారించడానికి, కార్బన్-పూరిత పదార్థాల ఉత్పత్తి లేదా తయారీని తక్కువ కఠినమైన వాతావరణ నియమాలు ఉన్న దేశాలకు మార్చడాన్ని కార్బన్ లీకేజ్ అంటారు. దీనివల్ల, కర్బన ఉద్గారాలు వేరుచేయబడటానికి బదులుగా మరొక ప్రదేశంలో వెదజల్లబడతాయి.

ఇయుకు సంబంధించి, కార్బన్ లీకేజ్ అనేది ఒక విస్తృతమైన అర్థాన్ని కూడా పొందుతుంది-ఇయులో ఉద్గార ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా తయారు చేయబడిన ఉత్పత్తుల స్థానంలో ఇతర దేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకున్న కార్బన్-ఇంటెన్సివ్ ఉత్పత్తులు వచ్చి చేరడం. దీనిని నిరోధించడానికి మరియు ఇతర వాతావరణ మార్పు ఉపశమన లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి, యూరోపియన్ యూనియన్ 2021లో కార్బన్ బోర్డర్ అడ్జస్ట్మెంట్ మెకానిజం కోసం ఒక ప్రతిపాదనతో ముందుకు వచ్చింది.

- 3) సి.బి.ఎ.ఎం అధిక కర్బన దిగుమతుల సమితిపై సుంకాన్ని విధించాలని యోచిస్తోంది, దీనిని ఇయు దిగుమతిదారులు మరియు ఇయు దేశాలకు అటువంటి వస్తువులను ఎగుమతి చేసే కంపెనీలు చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
- 4) ఇయు యొక్క ఎమిషన్స్ ట్రేడింగ్ సిస్టమ్ అని పిలవబడే కార్బన్ మార్కెట్ యంత్రాంగం కింద, పరిశ్రమలు తయారీ

సమయంలో కార్బన్‌ను విడుదల చేయడానికి కార్బన్ సర్టిఫికేట్‌లను కొనుగోలు చేయాలి. ఉద్గారాల మొత్తంపై ఒక పరిమితి ఉంది, ఆ తర్వాత వారు మిగులు ధృవీకరణ పత్రాలతో జారీ చేసే అధికారులు లేదా పరిశ్రమల నుండి మరిన్ని ధృవపత్రాలను కొనుగోలు చేయాల్సి ఉంటుంది (అంటే వారు పరిమితి కంటే తక్కువగా జారీ చేస్తారు).

- 5) ప్రస్తుతం, ఇయు వ్యాపారాలు వారి ప్రారంభ కార్బన్ అలవెన్సులు లేదా సర్టిఫికేట్‌లను ఉచితంగా పొందుతాయి. ఈ కూటమి, ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నిబంధనలతో చిక్కుల్లో పడకుండా, దేశీయ వ్యాపారానికి ఉచిత కార్బన్ అలవెన్సులను దశలవారీగా రద్దు చేస్తూ సి.బి.ఎ.ఎం లోకి దశలవారీగా ప్రవేశించాలని కోరుకుంటోంది.

మాల్టీపులకు రక్షణ సాయం

- 1) ఇటీవల, రక్షణ మంత్రి ఒక వేగవంతమైన గస్తీ నౌకను మరియు ఒక ల్యాండ్‌ింగ్ క్రాఫ్ట్ అసెంబ్లీ షిప్‌ను మాల్టీపుల జాతీయ రక్షణ దళాలకు అందజేశారు.
- 2) ఈ గస్తీ నౌక, అధిక వేగంతో తీరప్రాంత మరియు ఆఫ్‌షోర్ నిఘా సామర్థ్యం కలిగి ఉంది. ఇది మాల్టీపుల జాతీయ రక్షణ దళాల కోస్ట్ గార్డ్ షిప్ 'హురావీ'గా ప్రారంభించబడింది.

మరింత సమాచారం

- 1) వాతావరణ మార్పు మరియు సముద్ర వనరుల స్థిరమైన దోపిడీతో సహా హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతం (ఇండియన్ ఓషన్ రీజియన్- ఐఓఆర్) ఎదుర్కొంటున్న సాధారణ సవాళ్లను ఎదుర్కోవడానికి సహకార ప్రయత్నాలకు రక్షణ మంత్రి పిలుపునిచ్చారు.
- 2) ఈ ప్రాంతం ఎదుర్కొంటున్న సాధారణ సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి ఈ ప్రాంతంలోని దేశాల మధ్య సహకారాన్ని మెరుగుపరచాలని కూడా ఆయన పిలుపునిచ్చారు మరియు వనరులు మరియు వాతావరణ మార్పుల యొక్క స్థిరమైన దోపిడీని ఈ ప్రాంతం ఎదుర్కొంటున్న అత్యంత ముఖ్యమైన సాధారణ సవాళ్లుగా గుర్తించారు.
- 3) ఇటీవలి సంవత్సరాలలో, ఐఓఆర్ లోని హిందూ మహాసముద్ర తీర రాష్ట్రాలు మరియు దేశాలకు సామర్థ్య నిర్మాణం మరియు సామర్థ్య పెంపుదలకు భారతదేశం గణనీయంగా సహాయాన్ని పెంచింది.
- 4) రెండు ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు ఐఓఆర్ లో శాంతి మరియు భద్రత

పట్ల భారతదేశం మరియు మాల్టీపుల భాగస్వామ్య నిబద్ధతకు చిహ్నంగా అప్పగించడం జరిగింది.

ఏఐ చాట్‌బోట్

- 1) ఇటీవల, ఓపెన్ ఏఐ యొక్క ప్రసిద్ధ కొత్త చాట్‌బోట్ చాట్ జిపిటి వంటి సాధారణ-ప్రయోజన కృత్రిమ మేధస్సు వ్యవస్థలను నియంత్రణ పరిధిలోకి ఎలా తీసుకురావాలనే దానిపై చివరి నిమిషంలో తీవ్రమైన చర్చలు జరిగాయి.
- 2) తరువాత, యూరోపియన్ పార్లమెంట్ సభ్యులు యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క ప్రతిష్టాత్మకమైన ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ చట్టం యొక్క కొత్త ముసాయిదాపై ప్రాథమిక ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నారు. ఈ చట్టం మొదటిసారిగా రెండు సంవత్సరాల క్రితం రూపొందించబడింది.

కృత్రిమ మేధస్సును ఎందుకు నియంత్రించాలి?

- 1) కృత్రిమ మేధస్సు సాంకేతికతలు సర్వవ్యాప్తి చెంది, వాటి అల్గారిథమ్‌లు మరింత అధునాతనంగా మారడంతో- వాయిస్ అసిస్టెన్స్, మ్యూజిక్ సిఫార్సు చేయడం, కార్లు నడపడం, క్యాన్సర్‌ని గుర్తించడం మరియు ఒక వ్యక్తి ఒక ఉద్యోగం కోసం ఫార్మిలిస్ట్ చేయబడాలా వద్దా అని కూడా నిర్ణయించడం వంటి అనేక రకాల పనులను చేయగలదు. ఇదే సమయంలో వాటితో సంబంధం కలిగిన ముప్పులు మరియు అనిశ్చితులు కూడా పెరిగిపోయాయి.
- 2) అనేక కృత్రిమ మేధస్సు సాధనాలు తప్పనిసరిగా బ్లాక్ బాక్స్‌లు, అంటే వాటిని రూపొందించిన వారు కూడా నిర్దిష్ట అవుట్‌పుట్‌ను రూపొందించడానికి వాటి లోపల ఏమి జరుగుతుందో వివరించలేరు.
- 3) ఇటీవల, ట్విట్టర్ సిఈఓ ఎలోన్ మస్క్ మరియు యాపిల్ సహ-వ్యవస్థాపకుడు స్టీవ్ వోజ్నియాక్‌తో సహా పరిశ్రమ వాటాదారులు సమాజానికి మరియు మానవాళికి సంభావ్య ప్రమాదాలను ఉటంకిస్తూ, జిపిటి-4 కంటే శక్తివంతమైన కృత్రిమ మేధస్సు సమానాల శిక్షణను ఆరు నెలల పాటు నిలిపివేయాలని కృత్రిమ మేధస్సు ల్యాబ్‌లను కోరుతూ ఒక బహిరంగ లేఖపై సంతకం చేశారు.
- 4) చాట్‌జిపిటి వంటి అధునాతన కృత్రిమ మేధస్సులు ఊహించిన దాని కంటే వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నాయని, వాటి అభివృద్ధిని నియంత్రించడానికి మార్గాలను మేధోమధనం చేయడానికి ఒక శిఖరాగ్ర

సమావేశాన్ని నిర్వహించాలని ఇయు శాసనకర్తలు యూఎస్ అధ్యక్షుడు జో బిడెన్ తో సహా ప్రపంచ నాయకులను కోరారు.

- 5) కృత్రిమ మేధస్సుపై చట్టం విషయానికొస్తే, కృత్రిమ మేధస్సుకు పారదర్శకత, విశ్వాసం మరియు జవాబుదారీతనం తీసుకురావడం మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క భద్రత, ఆరోగ్యం, ప్రాథమిక హక్కులు మరియు ప్రజాస్వామ్య విలువలకు ప్రమాదాలను తగ్గించడానికి ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను రూపొందించే లక్ష్యంతో 2021లో చట్టం రూపొందించబడింది.

ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు విద్య నుండి ఫైనాన్స్ మరియు శక్తి వరకు వివిధ రంగాలలో నైతిక ప్రశ్నలు మరియు అమలు సవాళ్లను పరిష్కరించడం కూడా దీని లక్ష్యం. “సాంకేతికత యొక్క నిర్దిష్ట ఉపయోగాలకు సంబంధించిన హానిని తగ్గించడం లేదా నిరోధించడం ద్వారా ఏమి యొక్క ఉపయోగాన్ని” ప్రోత్సహించడంలో సమతుల్యతను సాధించడానికి చట్టం ప్రయత్నిస్తుంది.

- 6) ముఖ్యంగా, ఇటీవలి కృత్రిమ మేధస్సు అభివృద్ధి యూఎస్లో కేంద్రీకృతమై ఉన్నందున, ఐరోపాలో కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క అనువర్తనాల కోసం ఒకే మార్కెట్ను అభివృద్ధి చేయడానికి చట్టం ప్రయత్నిస్తుంది.

గూఢాచర్య నిరోధక చట్టం

- 1) ఇటీవల, గూఢాచర్యం మరియు జాతీయ భద్రతకు సంబంధించిన కార్యకలాపాలుగా నిర్వచించబడే వాటి పరిధిని విస్తృతం చేస్తూ, చైనా యొక్క గూఢాచర్య నిరోధక చట్టానికి విస్తృతమైన సవరణలను చైనా శాసనసభ ఆమోదించింది.
- 2) జర్నలిస్టులు, విదేశీ ఎగ్జిక్యూటివ్లు, అలాగే చైనాలోని అంతర్జాతీయ కంపెనీలు, జాతీయ భద్రతా కారణాలపై అధికారుల దృష్టికి వచ్చేలా ఉన్న ఉన్నత స్థాయి కేసులలో సవరణలు చేయబడినవి.
- 3) విస్తరింపబడిన చట్టం షి జిన్ పింగ్ ప్రభుత్వం “భద్రత”పై పెరుగుతున్న దృష్టిని మరియు ఇటీవలి విధాన మార్పును అనుసరిస్తుంది, ఇది ఇప్పుడు కేవలం ఆర్థిక అభివృద్ధిపై దృష్టి పెట్టకుండా “అభివృద్ధి మరియు భద్రత” యొక్క ద్వంద్వ ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

సవరించిన చట్టం ప్రభావం ఎలా ఉంటుంది?

- 1) సవరించిన చట్టం చైనా లోపల మరియు వెలుపల కూడా ప్రభావం చూపే అవకాశం ఉంది. చైనీస్ జర్నలిస్టులు, విద్యావేత్తలు మరియు ఎగ్జిక్యూటివ్లు తరచుగా తమ విదేశీ సహచరులతో నిమగ్నమవ్వడానికి ముందు కనీసం స్పష్టమైన ప్రభుత్వ అనుమతి పొందాలని ఒకటికి రెండుసార్లు ఆలోచించే అవకాశం ఉంది.
- 2) యూఎస్ పై చైనా అధికారులు ఇటీవల నివేదించిన కన్సల్టింగ్ సంస్థ బైన్ అండ్ కంపెనీ మరియు అమెరికన్ డ్యూ డిలిజెన్స్ కంపెనీ మింట్ట్ గ్రూప్పై దాడి పరిశోధనల నేపథ్యంలో విదేశీ సంస్థలు కూడా ఆందోళన చెందే అవకాశం ఉంది.
- 3) చైనాలో ఉనికిలో ఉన్న భారతీయ కంపెనీలు, ప్రత్యేకించి ఫార్మా మరియు ఐటి వంటి సున్నితమైనవిగా భావించే రంగాలలో, ఈ విస్తరింపజేయబడిన చట్టం మరియు విస్తృతమైన “జాతీయ భద్రత” యొక్క విస్తృత నిర్వచనాల క్రింద, ముఖ్యంగా పొరుగువారు వాటి మధ్య క్షీణిస్తున్న సంబంధాల మధ్య ముప్పుకి గురికావడాన్ని సమీక్షించవలసి ఉంటుంది.

అమెరికాతో వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్య ఒప్పందం

- ★ ఇటీవల, భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ యూఎస్-భారత వ్యూహాత్మక వాణిజ్య చర్చల యొక్క మొదటి సమావేశానికి ముందు, ద్వంద్వ వినియోగ వస్తువులకు సంబంధించిన ఎగుమతి నియంత్రణ సమస్యలను చర్చించాయి.

ఆపరేషన్ కావేరి

- ★ ఇటీవల, సుడాన్లో చిక్కుకుపోయిన 754 మంది పౌరులను భారతదేశం విమానంలో రప్పించింది.

ఆపరేషన్ కావేరి గురించి మరింత

- 1) సుడాన్లో ఆ దేశ సైన్యం మరియు ఒక పారామిలటరీ సమాహం మధ్య ఒక ఘోరమైన పోరాటం జరుగుతోంది. దీని వలన సుమారు 400 మంది మరణించారు.
- 2) ఆపరేషన్ కావేరి కింద, భారతదేశం తన పౌరులను ఖార్టూమ్లోని సంఘర్షణ ప్రాంతాల నుండి మరియు ఇతర సమస్యాత్మక ప్రాంతాల నుండి పోర్ట్ సుడాన్కు బస్సులలో

తరలిస్తోంది, అక్కడి నుండి వారిని భారత వైమానిక దళం యొక్క రవాణా విమానం మరియు భారత నావికాదళ నౌకల్లో జెడ్డాకు తీసుకువెళుతోంది.

- 3) జెడ్డా నుండి, భారతీయులను వాణిజ్య విమానాలలో లేదా భారతీయ వాయు సేన యొక్క విమానాలలో స్వదేశానికి తీసుకువస్తున్నారు.
- 4) భారతదేశం జెడ్డా మరియు పోర్ట్ సూడాన్ లలో ప్రత్యేక కంట్రోల్ రూమ్ లను ఏర్పాటు చేసింది మరియు ఖార్టూమ్ లోని భారత రాయబార కార్యాలయం వారితో మరియు ఢిల్లీలోని విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖ ప్రధాన కార్యాలయంతో సమన్వయం చేసుకుంటోంది.

సూడాన్ లోని భారతీయ ప్రవాసులు

- 1) అధికారిక అంచనాల ప్రకారం, సూడాన్ లో మొత్తం 3,400 మంది భారతీయులు ఉన్నారు, వీరితో పాటు 1,000 మంది భారత సంతతికి చెందిన వ్యక్తులు (పిఐఓలు) తరతరాలుగా సూడాన్ లో నివసిస్తున్నారు.
- 2) చమురు మరియు గ్యాస్ పరిశ్రమ కోసం పనిచేస్తున్న చాలా మంది భారతీయులు సుదూర ప్రాంతాలలో ఉంటారు మరియు ఇటువంటి పరిస్థితులలో వారి గురించి తెలుసుకోవడం అంత సులభం కాదు. ప్రస్తుతం చాలా అస్థిరత ఉన్న డార్ఫర్ లోని ఎల్ ఫాషిర్ వంటి ప్రదేశాలలో చాలా మంది చిక్కుకుపోయారు కాబట్టి ఇది ఆపరేషన్ లో మరియు సవాలుగా ఉండే అవకాశం ఉంది.
- 3) ఆపరేషన్ కావేరి దృష్టి ఇప్పుడు ఖార్టూమ్ కు దూరంగా సూడాన్ లోని సుదూర ప్రాంతాల్లో నివసించే భారతీయుల సమాహారంపైకి మళ్లుతోంది.

ఓకసిడీ

- ★ ఆర్థిక సహకార మరియు అభివృద్ధి సంస్థ (ఓఐసిడి) దేశాలలో ఆటోమేటిక్ ఎక్స్ ప్లోజ్ ఆఫ్ ఇన్ ఫర్మేషన్ కింద స్థిరాస్తి ఆస్తుల వంటి ఆర్థికేతర ఆస్తులను చేర్చడానికి కామన్ రిపోర్టింగ్ స్టాండర్డ్ (సిఆర్ఎస్) పరిధిని విస్తరించాలని జి 20 దేశాలలో భారతదేశం ఒత్తిడి చేస్తోంది.

భారతదేశ డిమాండ్ వెనుక ఉన్న హేతుబద్ధత

- 1) ఓఐసిడి యొక్క పన్ను పారదర్శకత నివేదిక ప్రకారం, ప్రస్తుత భౌగోళిక రాజకీయ మరియు రుణ సంక్షోభం మధ్య, పన్ను ఎగవేత మరియు అక్రమ ఆర్థిక ప్రవాహాలను నిరోధించవలసిన అవసరం ఉంది. ఇటువంటి

కార్యకలాపాల వలన ముఖ్యంగా ఆసియా దేశాలు 2016లో 25 బిలియన్ పౌండ్ల ఆదాయాన్ని కోల్పోయాయని అంచనా.

- ఎ) ప్రస్తుతం ప్రపంచ దేశాలు పన్ను ఎగవేత మరియు ఇతర అక్రమ ఆర్థిక ప్రవాహాలకు (ఐఐఎఫ్ఎ) వ్యతిరేకంగా పోరాటాన్ని మరింత పెంచుతున్నాయి. కోవిడ్-19 మహమ్మారి మరియు భౌగోళిక రాజకీయ సంక్షోభం ఫలితంగా ఆర్థిక వృద్ధి మందగించింది.
- బి) పన్ను ఎగవేత మరియు ఇతర రకాల ఐఐఎఫ్ లు దేశీయ ఆదాయ సమీకరణకు ఆటంకం కలిగించే ప్రపంచ సమస్య.
- 2) స్వయంచాలక సమాచార మార్పిడి (ఆటోమేటిక్ ఎక్స్ ప్లోజ్ ఆఫ్ ఇన్ ఫర్మేషన్- ఎఐఓఐ) యొక్క పరిధిని విస్తృతం చేయాల్సిన అవసరం ఉంది, తద్వారా సమాచారాన్ని పన్ను ఎగవేతలను నిరోధించడానికి మాత్రమే కాకుండా ఇతర పన్నేతర చట్ట అమలు ప్రయోజనాల కోసం కూడా ఉపయోగించవచ్చు.
- 3) సిఆర్ఎస్ ను ఆర్థిక నుండి కొత్త ఆర్థికేతర ఖాతాలు మరియు ఆస్తులకు విస్తరించాల్సిన అవసరం కూడా ఉంది, ఎందుకంటే నష్టాలు ఆర్థిక ఆస్తులలో మాత్రమే కాకుండా, ఆర్థికేతర మరియు వాస్తవ ఆస్తులు, ఆస్తులు మొదలైన వాటిలో పన్ను ఎగవేత ప్రమాదం ఉంది.

ఇన్నోవేషన్ వర్చువల్ సెంటర్

- 1) ఇటీవల, భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ లు భారత్-యుకె నెట్ జీరో ఇన్నోవేషన్ వర్చువల్ సెంటర్ ను రూపొందించడానికి అంగీకరించాయి.
- 2) ఉత్పాదక ప్రక్రియలు మరియు రవాణా వ్యవస్థల కర్చన రహితత్వం మరియు పునరుత్పాదకతల మూలంగా హరిత హైడ్రోజన్ తో సహా కొన్ని కీలక ప్రాంతాలలో పని చేయడానికి రెండు దేశాల నుండి వాటాదారులను తీసుకురావడానికి ఇది ఒక వేదికను అందిస్తుంది.

ఇతర కార్యక్రమాలు

- 1) ఆరోగ్యం, వాతావరణం, వాణిజ్యం, విద్య, సైన్స్ మరియు టెక్నాలజీ మరియు రక్షణ రంగాలన్నింటిలో యూకె-భారత్ సంబంధాల కోసం ఒక కార్యాచరణాన్ని అందించే ప్రతిష్టాత్మక 'రోడ్ మ్యాప్ 2030' ద్వారా భారతదేశం-యుకె మధ్య సన్నిహిత సహకారం బలపడింది.

- 2) వాతావరణ మరియు శీతోష్ణస్థితి శాస్త్రంలో భారత భూవిజ్ఞాన మంత్రిత్వ శాఖ మరియు యుకె యొక్క మెట్ ఆఫీస్ మధ్య సహకారం దక్షిణాసియా రుతుపవన వ్యవస్థలో సహజ విపత్తులపై ఉమ్మడి పరిశోధన నిర్వహించడం, వివిధ ప్రమాణాల వద్ద సహజ విపత్తుల మోడలింగ్ సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచడం మరియు విపత్తు ఆధారిత (సమిష్టి) అంచనా కోసం సాధనాలు మరియు సాంకేతికతలను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 3) భారతదేశంలో డీప్ ఓషన్ మిషన్ కింద సముద్ర జీవవైవిధ్యం యొక్క అన్వేషణ మరియు పరిరక్షణ దిశగా భారత భూవిజ్ఞాన మంత్రిత్వ శాఖ -నెక్టాన్ ఉమ్మడి పరిశోధన కార్యక్రమం.

ప్రాముఖ్యత

- 1) భారతదేశం యొక్క రెండవ అతిపెద్ద అంతర్జాతీయ పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణ భాగస్వామిగా యుకె ఆవిర్భవించింది. భారత్-యుకె సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ సహకారం వేగంగా పెరుగుతోంది మరియు ఉమ్మడి పరిశోధన కార్యక్రమం దాదాపు జీరో బేస్ నుండి ఇప్పుడు 300-400 మిలియన్ పౌండ్లకు చేరుకుంది.
- 2) పరస్పర ఆసక్తి ఉన్న రంగాలలో సహకారాన్ని విస్తరించడం మరియు గరిష్టీకరించడం ద్వారా దీర్ఘకాలిక స్థిరమైన వృద్ధి కోసం రెండు దేశాలలో పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఈ భాగస్వామ్యం గొప్ప యంత్రాంగాన్ని అందిస్తుంది.

అజయ వారియర్

- ★ భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ కింగ్డమ్ మధ్య సంయుక్త సైనిక వ్యాయామం “అజేయ వారియర్-23” యొక్క 7వ ఎడిషన్ యునైటెడ్ కింగ్డమ్లోని సాలిస్బరీ ఫ్లైయిన్గ్లో 27 ఏప్రిల్ నుండి 11 మే 2023 వరకు నిర్వహించబడింది.

పర్యావరణ మెరుగులో స్థానికుల పాత్ర

- 1) స్థానికుల సమస్యలపై ఐక్యరాజ్యసమితి శాశ్వత ఫోరమ్ యొక్క 22వ సదస్సులో, వారి సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధి

మరియు సంస్కృతి, భాషలతో పాటు పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించడంలో స్థానిక ప్రజలను పూర్తిగా చేర్చుకోవాలని సంస్థ పిలుపునిచ్చింది.

- 2) అలాగే, ప్రతి సంవత్సరం, ఆగస్ట్ 9న, ప్రపంచ ఆదివాసీల అంతర్జాతీయ దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు.

వాగ్డార్ గ్రూప్

- ★ ఏప్రిల్ 15న సూడాన్ రాజధాని ఖార్టూమ్లో యుద్ధం చెలరేగిన తర్వాత, ఆఫ్రికన్ దేశాలలో సంవత్సరాలుగా చురుకుగా ఉన్న వాగ్డార్ గ్రూప్ ప్రమేయం గురించి ప్రశ్నలు తలెత్తాయి.

వాగ్డార్ గ్రూప్ అంటే ఏమిటి?

- 1) వాగ్డార్ గ్రూప్ అనేది యష్సేన్ ప్రిగోజిన్ నేతృత్వంలోని రష్యన్ పారామిలిటరీ సంస్థ. ఇది ఆఫ్రికాలో ఉగ్రవాద వ్యతిరేక కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉన్నట్లు నివేదించబడినప్పటికీ, దాని ప్రమేయం రాజకీయ, ఆర్థిక మరియు సైనిక రంగాలలో మరింత విస్తృతమైన పరిధిని కలిగి ఉందని నమ్ముతారు.
- 2) ఈ బృందం ఆయుధాలు మరియు మందుగుండు సామగ్రిని సరఫరా చేస్తున్నట్లు మరియు జిహాదీ ముప్పుతో పోరాడడంలో ప్రాంతీయ దళాలకు శిక్షణ ఇస్తున్నట్లు కూడా నివేదికలు ఉన్నాయి. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధంలో పాల్గొన్నప్పటికీ, ఆఫ్రికాలో వాగ్డార్ గ్రూప్ ఉనికి కొనసాగింది. అంతర్యుద్ధ పరిస్థితిలో దేశీయ శక్తులతో పక్షం వహించడం ద్వారా, ఈ బృందం యొక్క చర్యలు ఆఫ్రికాలో ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియను ప్రభావితం చేశాయి.
- 3) అదనంగా, ఆఫ్రికాలో వాగ్డార్ గ్రూప్ ఉనికికి సంబంధించిన మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలు మరియు పౌరుల దుర్వినియోగంపై వశ్చిమ దేశాలు ఆందోళనలు చేస్తున్నాయి.

క్రిప్టోకరెన్సీపై నియంత్రణ

- 1) ఇటీవల, 27-దేశాల కూటమి అయిన యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క చట్ట సభ యూరోపియన్ పార్లమెంట్ ఎక్కువగా నియంత్రించబడని క్రిప్టోకరెన్సీ మార్కెట్లను ప్రభుత్వ అధికారుల నియంత్రణ వరిధిలోకి తీసుకురావడానికి ప్రపంచంలోని మొట్టమొదటి సమగ్ర నియమాలను ఆమోదించింది.
- 2) మార్కెట్స్ ఇన్ క్రిప్టో అసెబ్లీ (మికా) అని పిలువబడే ఈ

నియంత్రణ, సభ్య దేశాల అధికారిక ఆమోదం తర్వాత అమల్లోకి వస్తుంది.

నియంత్రణ ఎందుకు?

- 1) ఒక విశ్లేషణ ప్రకారం, ప్రపంచ క్రిప్టో పరిశ్రమలో దాదాపు 22% మధ్య, ఉత్తర మరియు పశ్చిమ ఐరోపాలో కేంద్రీకృతమై ఉంది, ఇది 1.3 ట్రిలియన్ డాలర్ల విలువైన క్రిప్టో ఆస్తులను పొందింది. ఐరోపాలోని 27 దేశాలకు మికా వంటి సమగ్ర ఫ్రేమ్వర్క్ని కలిగి ఉండటం క్రిప్టో పరిశ్రమను సమన్వయం చేయడం మాత్రమే కాకుండా నియంత్రణ స్పష్టత లేని యూఎస్ లేదా యుకెతో పోల్చితే ఇయు కు దాని వృద్ధిలో పోటీతత్వాన్ని అందిస్తుంది.
- 2) 2022లో క్రిప్టో పరిశ్రమలో దివాలాలు మరియు మోసాల కుంభకోణాలతో కూడిన కొన్ని అతిపెద్ద వైఫల్యాలు మరియు తుడిచిపెట్టుకుపోవడాలు సంభవించాయి. అది క్రిప్టో ఎక్స్చేంజ్ ఎఫ్.ఐ.ఎక్స్ పతనం మరియు బినాన్స్ విభేదాలు లేదా టెర్రా లూనా క్రిప్టోకరెన్సీ మరియు దాని అనుబంధ స్టేబుల్కాయిన్ వైఫల్యం కావచ్చు. ఈ కుదుపుల వల్ల ద్రవ్యత్వ కొరత కారణంగా ఇతర క్రిప్టో ఋణ ప్లాట్ఫారమ్లు దివాలా దాఖలు చేయడానికి ముందుగా వినియోగదారులకు బదిలీలు మరియు ఉపసంహరణలను నిలిపివేసాయి.
- 3) పెట్టుబడులు మరియు క్రిప్టో పరిశ్రమ పరిమాణం పెరిగేకొద్దీ, స్థిరత్వం మరియు ఆర్థిక రంగ రౌటింగ్ మరియు కంటాజియన్స్ నిర్ధారించడానికి క్రిప్టో సంస్థలలో పాలనా పద్ధతులను తీసుకురావాల్సిన అవసరం ఉందని యూరోపియన్ మరియు ఇతర నియంత్రకాలు భావించాయి.

హరిత డిపాజిట్లపై ఆర్.బి.ఐ నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్.బి.ఐ) బ్యాంకులు వినియోగదారుల నుండి హరిత డిపాజిట్లను స్వీకరించడానికి ఒక నియంత్రణ ఫ్రేమ్వర్క్ను రూపొందించింది.
- 2) కొత్త ఫ్రేమ్వర్క్ ప్రకారం, హరిత డిపాజిట్లను అంగీకరించే బ్యాంకులు ఈ డిపాజిట్లను ఎలా పెట్టుబడి పెట్టాలనే దానిపై మరింత సమాచారాన్ని వెల్లడించాలి.

హరిత డిపాజిట్లు అంటే ఏమిటి?

- 1) బ్యాంకులు తమ కస్టమర్ల నుండి అంగీకరించే సాధారణ డిపాజిట్లతో పోలిస్తే హరిత డిపాజిట్లు పెద్దగా భిన్నంగా ఉండవు. ప్రధాన వ్యత్యాసం ఏమిటంటే, బ్యాంకులు తాము స్వీకరించే డబ్బును పర్యావరణ అనుకూల ప్రాజెక్టుల కోసం హరిత డిపాజిట్లుగా కేటాయిస్తామని వాగ్దానం చేస్తాయి. ఉదాహరణకు, వాతావరణ మార్పులతో పోరాడే వనరుత్పాదక ఇంధన ప్రాజెక్టులకు నిధులు నమకూర్చేందుకు ఈ హరిత డిపాజిట్లు ఉపయోగించబడతాయని బ్యాంకు వాగ్దానం చేయవచ్చు.
- 2) హరిత డిపాజిట్ అనేది పర్యావరణవరంగా స్థిరమైన ప్రాజెక్టులలో పెట్టుబడిదారులకు డబ్బు పెట్టడంలో సహాయపడే గ్రీన్ బాండ్ల వంటి ఇతర ఆర్థిక ఉత్పత్తుల యొక్క విస్తృత శ్రేణిలో కేవలం ఒక ఉత్పత్తి.

ఐటి హార్డ్వేర్ కోసం ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఐటి హార్డ్వేర్ తయారీ కోసం నవీకరించబడిన ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహకం (ప్రాడక్షన్ లింక్ ఇన్సెంటివ్- పి.ఎల్.ఐ) పథకాన్ని ఆమోదించింది.

వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల విలువ గొలుసులను ఎందుకు స్థిరంగా ఉంచడం చాలా కష్టమైన పని

వార్తలలో (సందర్భం) ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం వ్యవసాయ వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసే సుదీర్ఘ చరిత్రను కలిగి ఉంది మరియు అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రపంచ సుగంధ ద్రవ్యాలు, టీ మరియు కాఫీ వాణిజ్యానికి కేంద్రంగా ఉంది. వ్యవసాయ రంగం యొక్క మొత్తం జిడిపిలో అధిక-విలువైన వ్యవసాయ వస్తువుల వాటా గణనీయంగా విస్తరించే విధంగా, దాని స్థాయి మరియు వైవిధ్యం గత మూడు దశాబ్దాలుగా మరింత విజయానికి చేరుకుంది.
- 2) సరకు విలువ గొలుసులలో సుస్థిరత్వాన్ని నిర్ధారించడంపై

దృష్టి సారించిన కథనాలు మరియు చొరవల పెరుగుదలతో వృద్ధి ఏకీభవించింది. మొత్తం సరఫరా గొలుసు అంతటా కర్చన ఉధారాలు మరియు నీరు మరియు రసాయనాల అనాలోచిత వినియోగంతో సహా పర్యావరణ క్షీణతకు ఈ రంగం యొక్క సహకారానికి ఇది ఒక గుర్తింపు, ఇది ఉత్పత్తి యొక్క దీర్ఘకాలిక సాధ్యతకు కూడా ముప్పుగా పరిగమిస్తుంది. వివిధ ఉత్పత్తి వ్యవస్థల్లోని అనేక వస్తువులకు సంబంధించి ప్రతి ఉత్పత్తి యూనిట్‌కు వెలువడే ఉధారాల గురించి నమ్మదగిన అంచనాలు ఇప్పుడు ఉన్నాయి.

శుద్ధి మరియు పాలిషింగ్ ద్వారా తృణ ధాన్యాలలోని పోషకాలు ఎలా ప్రభావితమవుతాయి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) యు.ఎన్. ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ 2023ని 'అంతర్జాతీయ తృణధాన్యాల సంవత్సరం'గా ప్రకటించింది,
- 2) తృణధాన్యాలు భారతదేశంలో వాటి తక్కువ ఉత్పాదక అవసరాలు మరియు అధిక పోషక సాంద్రత కారణంగా మరింత ప్రాచుర్యం పొందుతున్నాయి, రాబోయే దశాబ్దాల్లో ఆహార భద్రత గణనీయమైన సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుందని భావిస్తున్న దేశానికి ఈ రెండూ విలువైనవి. అయినప్పటికీ, తృణధాన్యాల వినియోగం ఇప్పటికే భారతదేశ ప్రధాన ఆహార వంటలు ఎదుర్కొంటున్న ఒక ముప్పును ఎదుర్కొంటుంది. అది ధాన్యం-ప్రాసెసింగ్.

డి-డాలరైజేషన్: గ్లోబల్ రిజర్వ్ కరెన్సీ హోదాను సాధించేందుకు పోటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) డి-డాలరైజేషన్ అనేది ప్రస్తుతం ప్రపంచ రిజర్వ్ కరెన్సీగా ఉన్న యూఎస్. డాలర్ స్థానంలోకి ఇతర కరెన్సీలు రావడాన్ని సూచిస్తుంది.
- 2) రిజర్వ్ కరెన్సీ అనేది అంతర్జాతీయ లావాదేవీలలో విస్తృతంగా ఉపయోగించే ఏదైనా కరెన్సీని సూచిస్తుంది మరియు సాధారణంగా సెంట్రల్ బ్యాంకులచే నిల్వలుగా ఉంచబడుతుంది. వివిధ కారణాల వల్ల అనేక దశాబ్దాలుగా ప్రపంచ రిజర్వ్ కరెన్సీగా డాలర్‌ను తొలగించేందుకు దేశాలు ప్రయత్నిస్తున్నాయి.

అయితే, గత ఏడాది ఉక్రెయిన్ పై రష్యా దాడి చేసిన తర్వాత డి-డాలరైజేషన్ ప్రయత్నాలు ఊపందుకున్నాయి. రష్యా నుండి చమురు మరియు ఇతర వస్తువులను కొనుగోలు చేయడానికి యు ఎస్ డాలర్ వినియోగాన్ని పరిమితం చేసే అనేక ఆంక్షలను అమెరికా విధించింది. దీంతో, ఈ చర్యను డాలర్‌ను ఒక ఆయుధంగా చేసే అమెరికా యొక్క ప్రయత్నంగా అనేక దేశాలు భావించాయి.

- 3) సాధారణంగా డాలర్‌లో జరుగుతున్న అంతర్జాతీయ లావాదేవీలు అమెరికన్ బ్యాంకులచే క్లియర్ చేయబడతాయి. కాబట్టి ఈ లావాదేవీలను పర్యవేక్షించడానికి మరియు నియంత్రించడానికి అమెరికన్ ప్రభుత్వానికి గణనీయమైన అధికారాన్ని ఉంది. ప్రస్తుతం, చైనా యొక్క పెరుగుతున్న ఆర్థిక శక్తి కారణంగా చైనీస్ యువాన్ యూఎస్ డాలర్‌కి ప్రథమ ప్రత్యామ్నాయంగా పరిగణించబడుతున్నది.

రిజర్వ్ ఆన్ కరెన్సీ అండ్ ఫైనాన్స్ 2022-23

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బిఐ) ఆర్థిక మరియు విధాన పరిశోధన విభాగం (డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్ అండ్ పాలసీ రీసెర్చ్ (డి.ఈ.పి.ఆర్) కరెన్సీ మరియు ఫైనాన్స్ పై నివేదిక- 2022-23 ను విడుదల చేసింది.

నివేదిక గురించి

- 1) 'మరింత హరిత మరియు శుభ్ర భారత్ వైపు (టూవార్డ్స్ ఆ గ్రీనర్ క్లీనర్ ఇండియా దిశగా)' అనే ఇతివృత్తంతో రూపొందించబడిన నివేదిక, ఆర్బిఐ అభిప్రాయాలను సూచించదు కానీ దాని ఆర్థిక మరియు విధాన పరిశోధన విభాగానికి చెందిన వారి పరిశోధనలు మరియు కనుగొన్న అంశాల ఆధారంగా రూపొందించబడింది.
- 2) భారతదేశంలో స్థిరమైన అధిక వృద్ధికి భవిష్యత్ సవాళ్లను అంచనా వేయడానికి ఇది వాతావరణ మార్పు యొక్క నాలుగు ప్రధాన కోణాలకు సంబంధించినది. అవి: వాతావరణ మార్పుల యొక్క అసాధారణ స్థాయి మరియు వేగంబీ దాని స్థూల ఆర్థిక ప్రభావాలుబీ ఆర్థిక స్థిరత్వ చిక్కులుబీ మరియు వాతావరణ ప్రమాదాలను తగ్గించడానికి విధాన ఎంపికలు.

కనుగొనబడిన కొన్ని ప్రధాన అంశాలు

- 1) 2030 నాటికి భారతదేశంలో వాతావరణ మార్పులకు అనుగుణంగా మారడానికి మొత్తం వ్యయం రూ. 85.6 లక్షల కోట్లు (2011-12 ధరల ప్రకారం)గా ఉంటుందనీ అంచనా వేయబడినది.
- 2) 2070 నాటికి నికర తటస్థత లక్ష్యాన్ని సాధించాలనే భారతదేశ లక్ష్యం కోసం జిడిపి యొక్క శక్తి తీవ్రతను ఏటా 5% వేగవంతమైన తగ్గింపు మరియు 2070-71 నాటికి 80%కి పునరుత్పాదక శక్తికి అనుకూలంగా దాని శక్తి మిశ్రమంలో గణనీయమైన మెరుగుదల అవసరం.
- 3) వాతావరణ సంఘటనల వల్ల ఏర్పడే మౌలిక సదుపాయాల అంతరాన్ని పరిష్కరించడానికి అవసరమయ్యే భారతదేశం యొక్క గ్రీన్ ఫైనాన్సింగ్ 2030 వరకు సంవత్సరానికి జిడిపిలో కనీసం 2.5%గా అంచనా వేయబడింది.
- 4) వాతావరణ ఒత్తిడి పరీక్ష ఫలితాలు ప్రైవేట్ రంగ బ్యాంకుల కంటే ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు మరింత దుర్బలంగా ఉంటాయని వెల్లడిస్తున్నాయి.
- 5) అయితే ప్రపంచవ్యాప్తంగా, వాతావరణ సంబంధిత ఆర్థిక ముప్పులను కొలవడం అనేది పురోగతిలో ఉంది.
- 6) క్రిడిట్ మరియు డెబిట్ కార్డలతో సహా ప్రస్తుత చెల్లింపు రంగంలో చాలా వరకు కేంద్ర బ్యాంకు డిజిటల్ కరెన్సీలు మరింత శక్తి సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ముద్రణ, నిల్వ, రవాణా మరియు భౌతిక కరెన్సీని మార్చడం వంటి కార్యకలాపాలను రద్దు చేయడం ద్వారా ఉద్ధారాలను అరికట్టడంలో కేంద్ర బ్యాంకు డిజిటల్ కరెన్సీ సహాయపడుతుంది.

రైలు వికాస్ నిగమ్ లిమిటెడ్ (ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్) కు నవరత్న హోదా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖకు చెందిన కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ అయిన రైల్ వికాస్ నిగమ్ లిమిటెడ్ (ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్) కి నవరత్న హోదా మంజూరు చేయబడినది.
- 2) సెప్టెంబర్ 2013లో ఈ కంపెనీకి మినీ-రత్న హోదా లభించింది.

ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్ గురించి

★ ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్ 2003లో కింది విధులతో ఒక ప్రభుత్వ రంగ సంస్థగా విలీనం చేయబడింది:

- 1) పూర్తి ప్రాజెక్ట్ జీవిత చక్రానికి సంబంధించిన ప్రాజెక్ట్ అభివృద్ధి మరియు పనుల అమలును చేపట్టడం.
- 2) అవసరమైతే దాని వ్యక్తిగత పనుల కోసం ప్రాజెక్ట్ నిర్దిష్ట ప్రత్యేక ప్రయోజన వాహనాలను సృష్టించడం.
- 3) ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్ ద్వారా రైల్వే ప్రాజెక్ట్ ను పూర్తి చేసిన తర్వాత, సంబంధిత జోన్ లో రైల్వే దాని నిర్వహణ మరియు నిర్వహణను చేపడుతుంది.

నవరత్న హోదా యొక్క ప్రయోజనాలు

- 1) ఒక కంపెనీ నవరత్న హోదాను సాధించినప్పుడు, అది మెరుగైన ఆర్థిక మరియు కార్యాచరణ స్వేచ్ఛను పొందుతుంది.
- 2) ప్రభుత్వ అనుమతి తీసుకోకుండానే ఒక ప్రాజెక్ట్ పై రూ. 1,000 కోట్లు లేదా వాటి నికర విలువలో 15% వరకు పెట్టుబడి పెట్టడానికి ఇది అధికారం ఇస్తుంది.
- 3) అవి ఉమ్మడి వెంచర్ లోకి ప్రవేశించడానికి, పాత్తులు ఏర్పరచుకోవడానికి మరియు విదేశాలలో అనుబంధ సంస్థలను నెలకొల్పడానికి కూడా స్వేచ్ఛను కలిగి ఉంటాయి. **TÓÁTH • sTT**

రేడియో మెట్రిక్ డేటింగ్

- 1) 1947లో కనిపెట్టినప్పటి నుండి, ఒక సేంద్రియ పదార్థం ఎంత కార్బన్-14 ను కలిగి ఉందో దాని ఆధారంగా ఆ పదార్థం యొక్క వయస్సును అంచనా వేయడానికి శాస్త్రవేత్తలకు వీలకల్పించడం ద్వారా కార్బన్ డేటింగ్ అనేక విజ్ఞాన రంగాలలో విప్లవాత్మక మార్పులు చేసింది. అయితే, కార్బన్-14 5,700 సంవత్సరాల అర్ధాయుష్షును కలిగి ఉంది, కాబట్టి ఈ సాంకేతికత 50,000 సంవత్సరాల కంటే పాత వస్తువుల వయస్సును నిర్ణయించలేదు.
- 2) 1979లో, శాస్త్రవేత్తలు రేడియో డేటింగ్ లో 99,400 సంవత్సరాల అర్ధాయుష్షును కలిగిన కాల్షియం-41ని ఉపయోగించాలని సూచించారు. అంతరిక్షం నుండి వచ్చే కాస్మిక్ కిరణాలు మట్టిలోని కాల్షియం పరమాణువులను ఢీకొన్నప్పుడు ఇది ఉత్పత్తి అవుతుంది మరియు భూమి యొక్క బాహ్య పొర లో కనుగొనబడింది, శిలాజ ఎముకలు మరియు రాళ్లను డేటింగ్ చేయడానికి ఇది వీలకల్పిస్తుంది. కానీ వస్తువుల వయస్సును విశ్వసనీయంగా

నిర్ధారించడానికి ఉపయోగించే ముందు అనేక సమస్యలను అధిగమించాలి.

పీఎస్ఎల్వీ సీ-55

- ★ ఇటీవల, పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి 55/టెలియోన్-2 శ్రీహరికోటలోని సతీష్ ధావన్ అంతరిక్ష కేంద్రం-ఫార్ నుండి విజయవంతంగా ప్రయోగించబడింది.

మిషన్ గురించి

- 1) పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి55 మిషన్: ఇది న్యూస్పేస్ ఇండియా లిమిటెడ్ ద్వారా అంకితమైన వాణిజ్య మిషన్, టెలియోన్-2 ప్రాథమిక ఉపగ్రహంగా మరియు ల్యూమ్ లైట్-4 సహ- ఉపగ్రహంగా ఉంది. ఈ రెండూ సింగపూర్ కు చెందినవి. వాటిని తూర్పు దిశ తక్కువ వంపు కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టడానికి ఉద్దేశించబడింది.
పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి55 మిషన్ వినియోగించిన పిఎస్4 దశను కక్ష్య వేదికగా ఉపయోగించడం ద్వారా కక్ష్యలో శాస్త్రీయ ప్రయోగాలను నిర్వహిస్తుంది.
- 2) టెలియోన్-2 ఉపగ్రహం: ఇది డి.ఎస్.టి.ఎ (సింగపూర్ ప్రభుత్వానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది) మరియు ఎస్.టి ఇంజనీరింగ్ మధ్య భాగస్వామ్యంతో అభివృద్ధి చేయబడింది. సింగపూర్ ప్రభుత్వంలోని వివిధ ఏజెన్సీల ఉపగ్రహ చిత్రాల అవసరాలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఇది ఉపయోగించబడుతుంది. ఇది సింథటిక్ ఎపర్చర్ రాడార్ పేలోడ్ను కలిగి ఉంటుంది. ఇది అన్ని వాతావరణ పరిస్థితులలో పగలు మరియు రాత్రికూడా చిత్రాలను అందించగలదు.

వాతావరణ నివేదిక

- ★ ఇటీవల, ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ ప్రపంచ వార్షిక ద్విదశాబ్ద వాతావరణ నివేదిక (అప్ డేట్) ను జారీ చేసింది.

ప్రపంచ వార్షిక ద్విదశాబ్ద వాతావరణ నివేదిక (అప్ డేట్) గురించి

- 1) ఇది ఏటా మేలో విడుదల చేయబడుతుంది మరియు రాబోయే ఏడాది మరియు తదుపరి ఐదు సంవత్సరాలలో ప్రపంచ వాతావరణం యొక్క అంచనా భవిష్యత్తును సంగ్రహిస్తుంది.
- 2) ప్రపంచ సగటు ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత, అట్లాంటిక్ బహుళ దశాబ్ద వైవిధ్యం మరియు ఎల్ నివో/సడరన్ ఆసిలేషన్ వంటి వాతావరణ సూచికలపై, అలాగే ప్రాంతీయ సూచికలు మరియు వార్షిక మరియు బహుళ-

సంవత్సరాల కాలానుగుణ మార్గాల సమీప ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత, అంటే సముద్రం -స్థాయి ఒత్తిడి, మరియు అవపాతంపై దృష్టి కేంద్రీకరించబడింది.

సారచేపలు

- 1) ఇటీవల, సైన్స్ జర్నల్లో ప్రచురించబడిన ఒక అధ్యయనం ప్రకారం, ఆహారం కోసం వేటాడేందుకు సముద్రపు శీతలమైన లోతుల్లోకి వెళ్ళినప్పుడు స్కాలోప్ హామర్ హెడ్ సారచేపలు తమను తాము వెచ్చగా ఉంచుకోవడానికి మొప్పలను మూసివేయడం ద్వారా శరీర ఉష్ణోగ్రతను కాపాడుకుంటాయి, ముఖ్యంగా అవి తమ శ్వాసను బిగిస్తాయి.
- 2) ఈ తరహా వ్యూహం మునుపెన్నడూ గమనించబడలేదు మరియు తీవ్రమైన చలిని తట్టుకోవడానికి వివిధ వ్యూహాలను ఉపయోగించే గొప్ప తెల్ల సారచేపలు లేదా అట్లాంటిక్ బ్లాఫిన్ ట్యూనా వంటి అధిక-పనితీరు గల చేపల నుండి హామర్ హెడ్ షార్కులను వేరు చేస్తుంది.

మురుగు నీటి శుద్ధి

- ★ ఇటీవలి విశ్లేషణ ప్రకారం, భారతీయ మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాలలో కనిపించే బురద (స్లడ్జ్) ఎరువుగా ఉపయోగించడానికి అధిక సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది, అయితే దీనిని పొలాలలో అనియంత్రితంగా లేదా సంభావ్య జీవ ఇంధనంగా ఉపయోగించే ముందు శుద్ధి చేయడం అవసరం.

స్లడ్జ్ (బురద) అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇది మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాల నుండి ఫిల్టర్ చేయబడిన మందపాటి అవశేషం.
- 2) ఇది సేంద్రీయ రసాయనాలతో సమృద్ధిగా ఉంటుంది మరియు భారీ లోహాలు, పారిశ్రామిక వ్యర్థాలు మరియు బ్యాక్టీరియా కలుషితాల నిల్వ కూడా.

పీటర్ బర్గ్ లో చర్చలు

- 1) ఇటీవల, వాతావరణ మార్పుపై పీటర్స్ బర్గ్ చర్చలు బెర్లిన్ లో జరిగినవి. వాతావరణ మార్పులపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఫ్రేమ్ వర్క్ కన్వెన్షన్ కు 28వ కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్28)ని నిర్వహిస్తున్న జర్మనీ మరియు యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ దీనికి ఆతిథ్యం ఇచ్చాయి.
- 2) కాప్28 దిశగా ముందుకు వెళ్లే మార్గాన్ని చర్చించేందుకు 40 దేశాల మంత్రులు సదస్సుకు హాజరయ్యారు.

గ్రహ సరిహద్దులు

- 1) గ్లోబల్ ల్యాండ్ ఔట్ లుక్ నివేదిక యొక్క రెండవ ఎడిషన్ ప్రకారం, మానవులు తొమ్మిది గ్రహ సరిహద్దుల్లో నాలుగింటిని ఉల్లంఘించారు.
- 2) ఇది ఏడారీకరణతో పోరాడటానికి ఐరాస ఒప్పందం (యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ టు కంట్రాట్ డెనర్మిఫికేషన్) మరియు దాని భాగస్వాములచే తయారు చేయబడింది మరియు పరిమిత భూ వనరుల క్షీణత మరియు ప్రపంచంలోని భూమిని అత్యవసరంగా పునరుద్ధరించవలసిన అవసరాన్ని దృష్టిలో ఉంచుతుంది.

శబ్దాల రికార్డ్

- ★ ఇటీవల, పరిశోధకులు వారి ప్రవర్తనను అర్థం చేసుకోవడానికి దక్షిణ గోవా తీరంలో పగడపు దిబ్బలలో సముద్ర జీవుల సందడి శబ్దాలను రికార్డ్ చేశారు.

వార్తల గురించి మరింత

- I) ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రీసెర్చ్ యొక్క నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఓషనోగ్రఫీ (NIO) పరిశోధకులు హైడ్రోఫోన్లను ఉపయోగించి అరేబియా సముద్రంలోని ఒక రీఫ్ లో నీటి అడుగున జీవరాశులను విన్నారు.
- II) జీవుల సమృద్ధి, వైవిధ్యం మరియు ప్రవర్తనను అధ్యయనం చేయడానికి సాంకేతికత పరిశోధకులకు సహాయ పడుతుంది. వాతావరణ మార్పు మరియు మానవజన్య అవాంతరాలకు వారు ఎలా స్పందిస్తారో కూడా ఇది వెల్లడిస్తుంది.
- III) చాలా చేపలు 100 హెర్ట్జ్ (Hz) నుండి 2,000 Hz వరకు పౌనఃపున్య శ్రేణిలో శబ్దం చేస్తాయి, అయితే రొయ్యలు 2,000-20,000 Hz వరిధిని ఉపయోగిస్తాయి.
- IV) హైడ్రోఫోన్లు గాలి (50-20,000 Hz) మరియు సముద్ర ట్రాఫిక్ (10-10,000 Hz) శబ్దాలను కూడా అందుకుంటాయి.

గమ్ అరబిక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కోకా కోలా మరియు పెప్సికో వంటి కంపెనీలు సూడాన్ వివాదం కారణంగా గమ్ అరబిక్ ను నిల్వ చేశాయి.

గమ్ అరబిక్ అంటే ఏమిటి?

- I) గమ్ అరబిక్ అనేది సహజమైన గమ్, ఇది అకాసియా చెట్టు యొక్క రెండు జాతుల గట్టిపడిన రసాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- II) “గమ్ అరబిక్” అనే పదం నిర్దిష్ట బొటానికల్ మూలాన్ని చట్టబద్ధంగా సూచించదు.
- III) గమ్ వాణిజ్యపరంగా అడవి చెట్ల నుండి పండిస్తారు, ఎక్కువగా సూడాన్ (80%) మరియు సహెల్ ప్రాంతం అంతటా, సెనెగల్ నుండి సోమాలియా వరకు.

జీరో షాడో డే

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ IST ఏప్రిల్ 25న మధ్యాహ్నం 12:17 గంటలకు, బెంగళూరు మరియు 130 ఉత్తర అక్షాంశం వెంబడి అన్ని ప్రదేశాలలో ‘జీరో షాడో డే’ని అనుభవించారు.

‘జీరో షాడో డే’ (ZSD) అంటే ఏమిటి?

- I) ZSD అనేది సూర్యుడు ఒక వస్తువు యొక్క నీడను సౌర మధ్యాహ్నం సమయంలో వేయని రోజు, సూర్యుడు సరిగ్గా అత్యున్నత స్థానం (ఆకాశంలో ఎత్తైన స్థానం) వద్ద ఉంటాడు.
- II) ZSD ఉష్ణమండలంలో (+23.5 డిగ్రీల అక్షాంశంలో కర్కాటక రాశికి మధ్య మరియు -23.5 డిగ్రీల అక్షాంశంలో మకర రాశికి మధ్య) స్థానాలకు సంవత్సరానికి రెండుసార్లు జరుగుతుంది. కాబట్టి, భారతదేశంలోని రాంచీకి ఉత్తరాన ఉన్న ప్రదేశాలలో జీరో షాడో డే లేదు.
- III) ఉత్తరాయణంలో ఒక ZSD వస్తుంది (శీతాకాలపు అయనాంతం నుండి వేసవి కాలం వరకు దక్షిణం నుండి ఉత్తరానికి సూర్యుని కదలిక) మరియు మరొకటి దక్షిణాయణంలో (ఉత్తరం నుండి దక్షిణానికి) వస్తుంది.
- IV) భూమిపై వేర్వేరు స్థానాలకు తేదీలు మారుతూ ఉంటాయి.

ZSD ఎందుకు జరుగుతుంది?

- I) భూమి యొక్క భ్రమణ అక్షం సూర్యుని చుట్టూ ఉన్న విష్ణవం యొక్క అక్షానికి దాదాపు 23.5° కోణంలో వంగి ఉంటుంది కాబట్టి ఉత్తరాయణం మరియు దక్షిణాయణం సంభవిస్తాయి.
- II) సూర్యుడు అత్యున్నత స్థానానికి చేరుకున్నప్పుడు, దాని కిరణాలు నీడను ఖచ్చితంగా దాని కింద ఉండేలా చేస్తాయి, అది నీడ లేనట్లు చేస్తుంది.

- ★ ప్రపంచ హైపర్టెన్షన్ దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని (మే 17), కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ 75/25 చొరవ మరియు శశక్త పోర్టల్‌ను ప్రారంభించింది.

వార్తల గురించి మరింత

- I) 75/25 చొరవ కింద, కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ 2025 నాటికి 75 మిలియన్ల మంది హైపర్టెన్షన్ మరియు మధుమేహం ఉన్నవారిని స్క్రీనింగ్ చేసి ప్రామాణిక సంరక్షణలో ఉంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- II) 40,000 మంది ప్రైమరీ హెల్త్ కేర్ మెడికల్ ఆఫీసర్లకు నాన్-కమ్యూనికేబుల్ డిసీజెస్ (NCDలు) కోసం ప్రామాణిక చికిత్స వర్క్‌షాప్ శిక్షణ కోసం శశక్త పోర్టల్ ప్రారంభించబడింది.
నాన్-కమ్యూనికేబుల్ డిసీజెస్ (COPD) నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం జాతీయ కార్యక్రమం
- II) నాన్-కమ్యూనికేబుల్ డిసీజెస్ (COPD) నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం జాతీయ కార్యక్రమం యొక్క సవరించిన కార్యాచరణ మార్గదర్శకాలు కూడా విస్తృత కవరేజీ లక్ష్యంతో విడుదల చేయబడ్డాయి.
- III) ప్రోగ్రామ్ ఇప్పుడు క్రానిక్ అబ్స్ట్రక్టివ్ పల్మనరీ డిసీజ్ (COPD) మరియు ఆస్తమా, క్రానిక్ కిడ్నీ డిసీజ్ (CKD) మరియు ఆల్కహాలిక్ ఫ్యాటీ లివర్ డిసీజెస్ NAFLD), ST ఎలిమేషన్ ఆఫ్ మయోకార్డియల్ ఇన్‌ఫార్క్షన్ (STEMI) మరియు డయాబీ హైపర్టెన్షన్తో పాటు మూడు సేవలను అందిస్తోంది. నోటి, రొమ్ము మరియు గర్భాశయంతో సహా సాధారణ క్యాన్సర్లు.

డెంగీ

- I) డెంగ్యూ అనేది ప్రపంచంలో అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న వెక్టర్ ద్వారా వ్యాపించే వ్యాధి: గత 50 ఏళ్లలో భారతదేశం వంటి ఉష్ణమండల మరియు ఉపఉష్ణమండల దేశాలలో డెంగ్యూ కేసులు 30-50 రెట్లు పెరిగాయని రుజువు చూపిస్తుంది. డెంగ్యూ అనేక దేశాల్లో వార్షిక అంటువ్యాధిగా ఎక్కువగా అంగీకరించబడినప్పటికీ (3.6 బిలియన్ల కంటే ఎక్కువ మంది ప్రజలను ప్రభావితం చేస్తుంది) ప్రతి వర్షాకాలంలో పునరావృతమవుతుంది, వ్యాధి యొక్క ముఖం మరియు శరీర నిర్మాణ శాస్త్రం మారుతున్నాయి.
- I) ఈ సంవత్సరం లాస్సెట్ అధ్యయనం ఇదే విధమైన ముగింపును తీసుకుంది, పట్టణీకరణ, జనాభా పెరుగుదల, పెరుగుతున్న ఉష్ణోగ్రతలు మరియు వాతావరణ మార్పు

“డెంగ్యూ వెక్టర్స్ మరియు వైరస్లు గుణించే పరిస్థితులు” సృష్టించాయి. ఏప్రిల్‌లో, ఆరెంటీనా 25 ఏళ్లలో ఎన్నడూ లేనంతగా డెంగ్యూ వ్యాప్తిని చూసింది.

- II) డెంగ్యూకి నిర్దిష్ట ఔషధం లేదా నివారణ లేదు, ఇన్ఫెక్షన్ మరియు వ్యాధి పురోగతిని నివారించడంలో టీకాలు కీలకమైనవి. అయితే, యూనివర్సల్ వ్యాక్సిన్‌ను అభివృద్ధి చేయడం ఒక సవాలుగా మిగిలిపోయింది.

అత్యవసర పరిస్థితి ఉపసంహరణ

- 1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (WHO) mpox ఇకపై ప్రపంచ ఆరోగ్య అత్యవసర పరిస్థితి కాదని తెలిపింది.
- 2) సంస్థ జూలై 2022లో అంతర్జాతీయ ఆందోళనతో కూడిన ప్రజారోగ్య అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించింది మరియు నవంబర్ మరియు ఫిబ్రవరిలో దాని స్టాండ్‌కు మద్దతు ఇచ్చింది.

Mpox గురించి

- 1) ఇది మంకీపాక్స్ వైరస్ వల్ల కలిగే అంటు వ్యాధి.
- 2) ఇది బాధాకరమైన దద్దుర్లు, విస్తారిత శోషరస కణుపులు మరియు జ్వరం కలిగిస్తుంది. చాలా మంది ప్రజలు పూర్తిగా కోలుకుంటారు, కానీ కొందరు చాలా అనారోగ్యానికి గురవుతారు.
- 3) ఇది డెన్జూర్మలో (1958) పరిశోధన కోసం ఉంచబడిన కోతులలో కనుగొనబడింది మరియు డెమోక్రటిక్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కాంగోలో (DRC, 1970) తొమ్మిది నెలల బాలుడిపై మొట్టమొదటిగా నివేదించబడిన కేసు. 2022లో, దాని చుట్టూ ఉన్న జాతి మరియు లైంగిక కళంకాన్ని తగ్గించడానికి WHO ఈ వ్యాధి పేరును ‘మంకీపాక్స్’ నుండి ‘mpox’గా మార్చింది.
- 4) ఇది వ్యక్తి నుండి వ్యక్తికి లేదా అప్పుడప్పుడు జంతువు నుండి వ్యక్తులకు వ్యాపిస్తుంది.
- 5) లక్షణాలను నిర్వహించడానికి మరియు తదుపరి సమస్యలను నివారించడానికి ముందస్తు మరియు సహాయక సంరక్షణ ముఖ్యం. పాక్స్ వ్యాక్సిన్ తీసుకోవడం వల్ల ఇన్ఫెక్షన్ రాకుండా చూసుకోవచ్చు.

**జననాలపై
ఎవరు నివేదిస్తారు**

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క బోర్న్ టూ సూన్: ప్రిటర్వో

బర్త్ రిపోర్ట్ పై దశాబ్ద చర్య ప్రకారం, 2020లో 3.2 మిలియన్లతో, భారతదేశం అత్యధిక ముందస్తు జననాలను నమోదు చేసింది.

- 2) నివేదిక ప్రపంచవ్యాప్తంగా ముందస్తు జననాలను విశ్లేషిస్తుంది మరియు వాటిని నివారించడానికి ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థలు మరియు సమాజాలలో మార్పులను సూచిస్తుంది.

ముందస్తు జననాలు అంటే ఏమిటి?

- 1) గర్భం దాల్చి 37 వారాల ముందు సజీవంగా జన్మించిన శిశువులను ప్రీటర్మ్ బేబీస్ అంటారు. గర్భధారణ వయస్సు ఆధారంగా, %బెనూ%చే నిర్వచించబడిన మూడు రకాల ముందస్తు జననాలు ఉన్నాయి:
 - ఎ) చాలా ముందస్తు (28 వారాల కంటే తక్కువ)
 - బి) చాలా ముందస్తు (28 నుండి 32 వారాల కంటే తక్కువ)
 - సి) మధ్యస్థం నుండి చివరి ముందస్తు (32 నుండి 37 వారాలు)
- 2) ముందస్తు జననాలు ఆకస్మికంగా లేదా ఇన్ ఫెక్షన్ తో సహా అనేక వైద్య కారణాల వల్ల సంభవించవచ్చు లేదా ప్రసవం లేదా సిజేరియన్ జననాన్ని ముందుగానే ప్రేరేపించాల్సిన ఇతర గర్భధారణ సమస్యలు.

భీషధకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ కేంద్రం యొక్క ఫ్లాగ్ షిప్ ప్రోగ్రామ్ 'పోషన్ భీ, పథ్' భీ'ని ప్రారంభించింది.

పథకం గురించి

- 1) ఈ కార్యక్రమం దేశవ్యాప్తంగా అంగన్ వాడీలలో బాల్య సంరక్షణ మరియు విద్య (ECCE)పై దృష్టి సారిస్తుంది. అంగన్ వాడీ కేంద్రాలను పౌష్టికాహార కేంద్రాలుగా తీర్చిదిద్దడమే కాకుండా విద్యాబోధన కేంద్రాలుగా తీర్చిదిద్దడమే లక్ష్యం.
- 2) ECCEని అమలు చేయడానికి అంగన్ వాడీ కార్యకర్తల శిక్షణ కోసం మంత్రిత్వ శాఖ రూ.600 కోట్లు కేటాయించింది.
- 3) నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ పబ్లిక్ కోఆపరేషన్ అండ్ చైల్డ్

డెవలప్ మెంట్ (NIPCCD) అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలకు శిక్షణనిస్తుంది. NIPCCD అనేది కేంద్ర మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని స్వయంప్రతిపత్త సంస్థ.

రెస్పిరేటరీ సిన్సిటియల్ వైరస్ (RSV)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మే 2023లో, యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఫుడ్ అండ్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (ఫీడా) రెస్పిరేటరీ సిన్సిటియల్ వైరస్ (RSV) కోసం శాతీవజ్జవ వ్యాక్సిన్ ను ఆమోదించింది.

Arexvy టీకా గురించి

- 1) ప్రపంచంలో ఎక్కడైనా ఆమోదించబడిన మొదటి RSV వ్యాక్సిన్ ఇదే.
- 2) ఆరెక్స్వి 60 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్నవారిలో శ్వాసకోశ వ్యాధిని తగ్గిస్తుంది.
- 3) వ్యాక్సిన్ ను GSK అనే సంస్థ తయారు చేసింది.

శ్వాసకోశ సిన్సిటియల్ వైరస్ (RSV)

- 1) RSV ఊపిరితిత్తులు మరియు శ్వాస మార్గము యొక్క అంటువ్యాధులకు కారణమవుతుంది.
- 2) RSV సాధారణంగా తేలికపాటి జలుబు లాంటి సంకేతాలు మరియు రద్దీ లేదా ముక్కు కారటం, పొడి దగ్గు, తక్కువ-స్థాయి జ్వరం, గొంతు నొప్పి, తుమ్ములు మరియు తలనొప్పి వంటి లక్షణాలను కలిగిస్తుంది.
- 3) తీవ్రమైన సందర్భాల్లో, RSV సంక్రమణ బ్రోన్కియోలైటిస్ (ఊపిరితిత్తులలోని చిన్న శ్వాసనాళాల వాపు) మరియు న్యూమోనియా (ఊపిరితిత్తుల ఇన్ ఫెక్షన్)కి దారితీయవచ్చు.
- 4) RSV వైరస్ వల్ల కలిగే దిగువ శ్వాసకోశ వ్యాధి సుమారు 60,000-1,20,000 మంది ఆసుపత్రిలో చేరడానికి మరియు 65 సంవత్సరాలు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పెద్దలలో 6,000-10,000 మరణాలకు దారి తీస్తుంది.
- 5) కొమార్చిడిటీలు మరియు శిశువులు ఉన్న వృద్ధులు RSV నుండి అధిక ప్రమాదంలో ఉన్నారు.
- 6) చాలా మంది పిల్లలు మరియు పెద్దలు ఒకటి నుండి రెండు వారాల్లో కోలుకుంటారు, అయితే కొందరు ఆసుపత్రిలో చేరాల్సి ఉంటుంది.

7) మానవ కణంతో ఇంకా పూర్తిగా కలిసిపోని ప్లైట్రోనెక్టిన్-బైండింగ్ ప్రోటీన్ అయిన ప్రోటీన్ ఎఫ్ - మానవులలో ప్రవేశపెట్టబడినప్పుడు, ఇది వైరస్ కు వ్యతిరేకంగా తటస్థీకరించే ప్రతిరోధకాలను విడుదల చేస్తుందని శాస్త్రవేత్తలు గుర్తించారు.

తల సేమియా

★ ఇటీవల, ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క తలసేమియా బాల్ సేవా యోజన మూడవ దశను ఆరోగ్య శాఖ సహాయ మంత్రి న్యూఢిల్లీలో ప్రారంభించారు.

తలసేమియా బాల్ సేవా యోజన గురించి

- 1) కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ జాతీయ ఆరోగ్య మిషన్ (NHM) కింద 2017 నుండి తలసేమియా బాల్ సేవా యోజనను అమలు చేస్తోంది మరియు ఇటీవల మార్చి 2023లో రెండవ దశను పూర్తి చేసింది.
- 2) ప్రోగ్రామ్ యొక్క మూడవ దశ 10 లక్షల ప్యాకేజీ ఖర్చు కోసం హెమటోపోయిటిక్ స్టెమ్ సెల్ ట్రాన్స్ ప్లాంట్ (HSCT) కోసం ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడం కొనసాగుతుంది, ఇది CIL నుండి నేరుగా %నూజు%ని నిర్వహిస్తున్న సంస్థలకు బదిలీ చేయబడుతుంది. ప్రపంచ తలసేమియా దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని వారి కార్పొరేట్ సామాజిక బాధ్యత చొరవలో భాగంగా కోల్ ఇండియా లిమిటెడ్ (CIL) దీనికి మద్దతునిస్తోంది.
- 3) సరిపోలిన తోబుట్టువుల దాత ఉన్నప్పటికీ, ప్రక్రియ యొక్క ఖర్చును భరించడానికి ఆర్థిక వనరులు లేని నిరుపేద తలసేమియా రోగులకు ఒక సారి నయం చేసే అవకాశాన్ని అందించడం లక్ష్యంగా ఇది ఒక ప్రత్యేకమైన చొరవ.

ప్రాముఖ్యత

- 1) తలసేమియా రోగులు మరియు వారి కుటుంబాల జీవితాల్లో నిజమైన మార్పును తెచ్చే విజయవంతమైన CSR చొరవకు ఈ కార్యక్రమం అద్భుతమైన ఉదాహరణ.
- 2) మూడవ దశ తలసేమియా రోగులకు మరియు వారి కుటుంబాలకు ఆశాజనకంగా మరియు ఉపశమనం కలిగించేలా కొనసాగుతుంది మరియు ఆరోగ్యకరమైన మరియు మరింత సమానమైన సమాజాన్ని నిర్మించడంలో దోహదపడుతుంది.
- 3) ఈ కార్యక్రమం అణగారిన తలసేమియా రోగులకు మరియు అప్లాస్టిక్ అనీమియా ఉన్నవారికి ప్రయోజనం

చేకూరుస్తుంది, ఇది చికిత్స లేకుండా ప్రాణాపాయం కలిగించే ఒక కోలుకోలేని పరిస్థితి.

న్యాయస్థానంలో జువెనైల్స్ పెద్దలుగా ఎలా విచారింపవచ్చు?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జువెనైల్ జస్టిస్ యాక్ట్, 2015 (JJ చట్టం, 2015)లోని సెక్షన్ 15 ప్రకారం జువెనైల్ జస్టిస్ బోర్డ్ (JJB) ప్రాథమిక మూల్యాంకనాన్ని నిర్వహించడానికి నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ చిల్డ్రన్ (NCPCR) ఇటీవల మార్గదర్శకాలను జారీ చేసింది.
- 2) ఈ ప్రాథమిక అంచనా బాల్యదశను పెద్దవారిగా విచారింపవచ్చో లేదో నిర్ధారించడం. జువెనైల్ జస్టిస్ యాక్ట్, 2000 స్థానంలో, 2015 చట్టం, మొదటిసారిగా, 16-18 ఏళ్ల మధ్య వయసున్న బాలనరసథులను క్రూరమైన నేరాల కేసుల్లో పెద్దలుగా విచారించేందుకు అవకాశం కల్పించింది.

పిల్లవాడు వయోజనంగా ఎలా ప్రయత్నించబడతాడు?

- 1) చట్టం పిల్లలు చేసే నేరాలను మూడు విభాగాలుగా వర్గీకరించింది - చిన్న నేరాలు, తీవ్రమైన నేరాలు మరియు ఘోరమైన నేరాలు.
- 2) జీజీ% చట్టంలోని సెక్షన్ 15, పదహారు సంవత్సరాలు నిండిన లేదా అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లవాడు చేసిన ఘోరమైన నేరం విషయంలో, బోర్డు అతని మానసిక మరియు శారీరక సామర్థ్యానికి సంబంధించి ప్రాథమిక అంచనాను నిర్వహిస్తుంది. అటువంటి నేరం చేయడానికి, నేరం యొక్క పరిణామాలు మరియు అతను నేరం చేసినట్లు ఆరోపించిన పరిస్థితులను అర్థం చేసుకోగల సామర్థ్యం.
- 3) చట్టంలోని సెక్షన్ 18 (3) ప్రకారం, సెక్షన్ 15 కింద ప్రాథమిక అంచనా వేసిన తర్వాత, పేర్కొన్న పిల్లవాడిని పెద్దవారిగా విచారించాల్సిన అవసరం ఉందని బోర్డు ఉత్తర్వు జారీ చేస్తే, బోర్డు బదిలీ చేయమని ఆదేశించవచ్చు. అటువంటి నేరాలను విచారించే అధికార పరిధిని కలిగి ఉన్న పిల్లల కోర్టులో కేసు.
- 4) అందువల్ల, అటువంటి ప్రాథమిక అంచనాను కలిగి ఉండటం యొక్క ఏకైక లక్ష్యం 16-18 సంవత్సరాల

వయస్సు గల పిల్లలను హేయమైన నేరాల విషయంలో పెద్దవానిగా ప్రయత్నించాలా వద్దా అని నిర్ణయించడం.

బోర్డు బాధ్యతలు ఏమిటి?

- 1) ప్రాథమిక అంచనాకు JJB బాధ్యత వహించాలని మరియు పిల్లలకి, పిల్లల కుటుంబానికి మరియు వారి న్యాయవాదికి ఆర్డర్ కాపీని అందించాలని మార్గదర్శకాలు మరింత స్పష్టం చేస్తున్నాయి.
- 2) చైల్డ్ సైకాలజీ లేదా చైల్డ్ సైకియాట్రీలో డిగ్రీని కలిగి ఉన్న వృత్తి నిపుణుడు అయిన కనీసం JJB సభ్యుడు లేకుంటే, బోర్డ్ పిల్లలతో పనిచేసిన అనుభవం ఉన్న మనస్తత్వవేత్తలు లేదా నిపుణుల సహాయం తీసుకుంటుంది. కష్ట సమయాల్లో.
- 3) ప్రాథమిక మదింపు సమయంలో హాజరుకావాల్సిన జిల్లా లీగల్ సర్వీసెస్ అథారిటీ ద్వారా పిల్లలకు న్యాయ సహాయ సలహాదారుని కూడా అందించాలి.
- 4) మార్గదర్శకాల యొక్క ముఖ్యమైన అంశాలలో ఒకటి, JJBకి సహాయం చేయడానికి అవసరమైన అర్హత కలిగిన నిపుణులను JJ చట్టం, 2015లోని సెక్షన్ 15కి సంబంధించి శిక్షణ పొందాలని ఇది తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- 5) ఫ్రీలిమినరీ అసెస్మెంట్ సమయంలో, బోర్డ్ మరియు నిపుణులు సోషల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ రిపోర్ట్ (SIR)ని కూడా విశ్లేషించి, పరిగణలోకి తీసుకుంటారు, ప్రొటోకాల్ ఆఫీసర్ లేదా చైల్డ్ వెల్ఫేర్ ఆఫీసర్ లేదా ఏదైనా సోషల్ వర్కర్ లేదా సోషల్ బ్యూక్రొండ్ రిపోర్ట్ (SBR) తయారు చేస్తారు. పిల్లల లేదా పిల్లల కుటుంబంతో పరస్పర చర్య తర్వాత సిద్ధంగా ఉండాలి. **IA jITTgX0 €| Y'sw YHZ <óŠQdti**

ఆపరేషన్ డ్వాన్స్

- ★ ఇటీవల, నేషనల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఏజెన్సీ (NIA) తీవ్రవాద-గ్యాంగ్స్టర్-మాదకద్రవ్యాలు స్మగ్లర్ల నెట్వర్క్ కేసులలో 'ఆపరేషన్ డ్వాన్స్' కోడ్ నేమ్ తో దేశవ్యాప్త డ్రైవ్ లో భాగంగా నిర్వహించిన దాడులకు సంబంధించి ముగ్గురు వ్యక్తులను అరెస్టు చేసింది.

వార్తల గురించి మరింత

- 1) తాజా శోధనలు టెర్రర్ నెట్వర్క్ లకు వ్యతిరేకంగా కొనసాగుతున్న NIA చర్యలో భాగంగా అలాగే వాటి నిధులు మరియు మద్దతు మౌలిక సదుపాయాలపై ఉన్నాయి, దీనికి సంబంధించి ఆగస్టు 2022 నుండి మూడు కేసులను విచారిస్తోంది.

- 2) లక్షిత హత్యలు, ఖలిస్థాన్ అనుకూల సంస్థల ఉగ్రవాద నిధులు, దోపిడీ మొదలైన వాటికి సంబంధించిన కుట్రలతో ఈ కేసులు అనుసంధానించబడి ఉన్నాయి.

త్రిసూర్ పూరం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల కేరళలో 36 గంటల పాటు జరిగే పండుగను త్రిసూర్ పూరం అని పిలుస్తారు.

పండుగ త్రిసూర్ పూరం గురించి మరింత

- 1) త్రిసూర్ పూరం మలయాళ నెల మేడం (ఏప్రిల్-మే)లో జరుపుకుంటారు. ఈ పండుగను "అన్ని పూరముల తల్లి"గా పరిగణిస్తారు.
- 2) ఇది త్రిసూర్ లోని తేక్కింకాడు మైదానంలో జరుగుతుంది.
- 3) ఇది దేవీలు మరియు శాస్తాల ఆలయాలకు పరిమితం చేయబడింది.
- 4) తిరువంబాడి మరియు పారమెక్కవు దేవస్వామీలు పూరంలో ప్రధానంగా పాల్గొంటారు.
- 5) పండుగ 10 దేవాలయాల సంకేత సమావేశాన్ని సూచిస్తుంది. కణిమంగళం శాస్తా, నైతలక్కవు భగవతి, లాలూర్ భగవతి, అయ్యంతోలే భగవతి, వనముక్కంవల్లి శాస్తా, చూరక్కొట్టుకావు భగవతి, చెంబుక్కావు కార్తాయనీ, కారుముక్కు భగవంతుడి విగ్రహాలను ఊరేగింపులు ఉదయం వడక్కున శ్రీతన్న ఆలయానికి బయలుదేరాయి.
- 6) కణిమంగళం శాస్తా రాకతో ఉదయం పూరం ఆచారాలు ప్రారంభమవుతాయి, తరువాత ఇతర పాల్గొనే దేవాలయాల నుండి ఊరేగింపు జరుగుతుంది.
- 7) ప్రముఖ ఏనుగులు తేచిక్కొట్టుకావు రాంచంద్రన్ మరియు పంపాడి రాజన్ ఉండటం ఈసారి చెరు పూరమ్ ల వైభవాన్ని పెంచింది.

నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ఫ్రేమ్వర్క్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) గత ఐదేళ్లుగా, ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (ఐఐటి), మద్రాస్ భారతదేశంలో అగ్రశ్రేణి ఉన్నత-విద్యా సంస్థగా తన ఆధిపత్యాన్ని కొనసాగించింది. ఇటీవల విడుదల చేసిన నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ఫ్రేమ్వర్క్ (ఎన్ఐఆర్ఎఫ్) 2023లోని 'ఓవరాల్ కేటగిరీ'లో 10 అగ్రగామి స్థానాల్లో ఏడు స్థానాలను ఇతర ఐఐటి లు అనుసరిస్తున్నాయి. బెంగళూరులోని ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ (ఐ.ఐ.ఎస్.సి), ఢిల్లీలోని ఆల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ (ఎయిమ్స్) మరియు జవహర్లాల్ నెహ్రూ యూనివర్సిటీ (జె.ఎన్.యు) కూడా నిలకడగా టాప్ 10లో నిలిచాయి.

- 2) విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసిన ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ యొక్క ఈ ఎనిమిదవ ఎడిషన్ భారతదేశంలోని విశ్వ విద్యాలయాలు మరియు కళాశాలల మూల్యాంకనం. ఇది విద్యార్థుల సంఖ్య, అధ్యాపకుల అర్హతలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల సంఖ్య వంటి పరిగణన లోనికి తీసుకోబడే అంశాలపై సంస్థలను మూల్యాంకనం చేస్తుంది.

2023 ఎడిషన్ లో కనుగొనబడిన అంశాలు

- 1) ఐ.ఐ.టి మద్రాస్ మరియు ఐ.ఐ.ఎస్.సి బెంగళూరు అగ్ర స్థానాలను నిలుపుకుంటుండగా, మొదటి 25 ర్యాంక్లు గత సంవత్సరాలుగా పెద్దగా మార్పులేమీ లేకుండా ఉన్నాయి. ఐ.ఐ.ఎస్.సి ఆన్లైన్ విద్య, పరిశోధన మరియు పేటెంట్లు మరియు ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యంలో ఐఐటి మద్రాస్ కంటే వెనుకబడి ఉంది. అయితే, అంతర్జాతీయంగా ప్రామాణికమైన క్యూఎస్ గ్లోబల్ వరల్డ్ ర్యాంకింగ్ 2023 (ఎడ్యుకేషన్ థింక్-ట్యాంక్ విద్యా మేధో నిధి అయిన క్వాకరెల్లి సిమండ్స్ ద్వారా) పరంగా గమనిస్తే ఐ.ఐ.ఎస్.సి భారతదేశపు అగ్రగామి విశ్వవిద్యాలయంగాను, ఐ.ఐ.టి బాంబే, ఢిల్లీ మరియు మద్రాస్ లు వరుసగా తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

- 2) ఉదాహరణకు "ఓవరాల్" కేటగిరీలోని అగ్రగామి 10 కళాశాలలు గత సంవత్సరం మాదిరిగానే ఉన్నాయి. అయితే వాటిలోని కొన్నింటి స్థానాలు స్వల్పంగా మారాయి. (ఐఐటి బాంబే, ఐఐటి ఖరగ్ పూర్ మరియు ఐఐటి రూర్కీ ల స్థానాలు స్వల్పంగా పడిపోగా, ఢిల్లీ ఎయిమ్స్ 9 స్థానం నుండి 6వ స్థానానికి ఎగబాకింది).
- 3) "మొత్తం (ఓవరాల్)" కేటగిరీకి చెందిన 100 అగ్రగామి విద్యాసంస్థలలో 36 జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన విద్యా సంస్థలు (ఐఐటిలు మరియు ఎన్ఐఐటిలు వంటివి), 26 రాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు ఏడు కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయాలు ఉన్నాయి. వైద్యవిద్యా రంగంలో, మునుపటి సంవత్సరాల మాదిరిగా కాకుండా, రాష్ట్ర-ప్రాయోజిత కళాశాలలు మరియు విశ్వవిద్యాలయాలు కేంద్ర ఉన్నత వైద్య విద్యా సంస్థల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి. © 2023

మ్యూజియంల డిజిటల్ కరణ

- ★ ఇటీవల, కళాఖండాల మెరుగైన పరిరక్షణ కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం తన పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉన్న అన్ని మ్యూజియంల యొక్క 3 డి డిజిటల్ కరణ ను ఈ సంవత్సరం చివరి నాటికి పూర్తి చేయాలని యోచిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఈ మ్యూజియాలలో హైదరాబాద్ లోని సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం, ప్రయాగ్ రాజ్ లోని అలహాబాద్ మ్యూజియం, కోల్ కతా లోని ఇండియన్ మ్యూజియం, విక్టోరియా మెమోరియల్ హాల్, నేషనల్ మ్యూజియం మరియు నేషనల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడరన్ ఆర్ట్ ఉన్నాయి.
- 2) 3డి డిజిటలైజేషన్ అనునది కళాఖండాల పరిరక్షణకు సహాయం చేయడంతో పాటు, మ్యూజియంలోని కళాఖండాలకు ప్రాప్యతను కలుగజేయడంతో సహా వాటిని అన్వేషించడానికి సందర్భకులకు కొత్త మార్గాలను అందిస్తుంది.
- 3) 3డి నమూనాలను ఆగ్మెంటెడ్ రియాలిటీ మరియు వర్చువల్ రియాలిటీ అభ్యసన అనుభవాలలో ఉపయోగించవచ్చు. ఇది 3డి ప్రింటింగ్ కు వీలుకల్పిస్తుంది.

ప్రమాదంపై విచారణ

- ★ ఇటీవల ఒడిశాలో జరిగిన ఘోర రైలు ప్రమాదంపై కమీషనర్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ (సిఆర్ఎస్) విచారణను నిర్వహిస్తున్నారు.

కమిషన్ ఆఫ్ రైల్వే సీట్స్

- 1) కమిషన్ ఆఫ్ రైల్వే సీట్స్ అనేది దేశంలో రైల్వే భద్రతా ప్రాధికార సంస్థగా పనిచేసే ప్రభుత్వ సంస్థ. రైలు భద్రతా కమిషనర్లు సిఆర్ఎస్ లో భాగంగా ఉంటారు.
- 2) రైల్వే చట్టం, 1989లో నిర్దేశించినట్లుగా రైలు ప్రయాణం మరియు కార్యకలాపాల భద్రతకు సంబంధించిన విషయాలతో పాటు వర్తకక్షణ, దర్యాప్తు మరియు సలహాపూర్వక విధులతో సహా కొన్ని ఇతర చట్టబద్ధమైన విషయాలతో సిఆర్ఎస్ వ్యవహరిస్తుంది.
- 3) దీని పరిపాలనా నియంత్రణ పౌర విమానయాన మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద ఉంది.
- 4) సిఆర్ఎస్ రైల్వే బోర్డుకు లేదా రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖకు నివేదించదు.
- 5) దీని ప్రధాన కార్యాలయం: లక్నో, ఉత్తరప్రదేశ్

సీఎం లెర్నె అండ్ ఎర్న్ స్క్వేమ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మధ్యప్రదేశ్ ముఖ్య మంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రివర్గం 'సీఎం సీఘ్-కామావ్ యోజన' (సీఎం లెర్నె అండ్ ఎర్న్ స్క్వేమ్)కి ఆమోదం తెలిపింది.
 - ★ సీఎం సీఘ్-కామావ్ యోజన' (సీఎం లెర్నె అండ్ ఎర్న్ పథకం) గురించి
- 1) ఈ పథకం కింద, నిరుద్యోగ యువత వివిధ సంస్థల్లో నైపుణ్యాన్ని అభ్యసించే కాలంలో ఆర్థిక సహాయంగా నెలకు రూ. 8,000 నుండి 10,000 వరకు ప్లాప్లెండ్ పొందుతారు.
 - 2) శిక్షణ కోసం ఇంజనీరింగ్, టూరిజం, హోటల్ మేనేజ్మెంట్, హాస్పిటల్, రైల్వే, ఐటిఐ, సాఫ్ట్వేర్ డెవలప్మెంట్, బ్యాంకింగ్, చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్, పరిశ్రమలు మరియు ఇతర ఆర్థిక సేవలతో సహా 703 పని ప్రాంతాలు గుర్తించబడ్డాయి.
 - 3) ఇది ట్రైనీలకు పరిశ్రమ-ఆధారిత తాజా సాంకేతికత మరియు ప్రక్రియలలో నైపుణ్య శిక్షణను అందిస్తుంది, తద్వారా వారి సాధారణ ఉపాధిని మెరుగుపరుస్తుంది.

లక్ష్య విమిటి?

- 1) మధ్యప్రదేశ్లోని స్థానిక నివాసితులు, 18 నుండి 29 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గలవారు, వారి విద్యార్హత

12వ లేదా ఐటిఐ లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కలిగినవారు ఈ పథకం క్రింద అర్హులు.

- 2) ఎంపికైన యువతను స్టూడెంట్ ట్రైనీలు అంటారు.

కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్

హక్కుగా ఇంటర్నెట్

- 1) నవంబర్ 7, 2019న, కేరళలోని లెఫ్ట్ డెమోక్రటిక్ ఫ్రంట్ (ఎల్డీఎఫ్) ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్ ప్రాథమిక హక్కు అని ప్రకటించింది, దేశంలో అలా చేసిన మొదటి రాష్ట్రంగా అవతరించింది. ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్ను ప్రాథమిక మానవ హక్కుగా గుర్తిస్తూ ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానాన్ని ఆమోదించిన మూడేళ్ల తర్వాత ఈ ప్రకటన వచ్చింది.
- 2) కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్ ఏర్పాటుతో ఇది క్షేత్ర స్థాయిలో వాస్తవరూపం దాల్చుతుందని ఒక వివరణాత్మక ప్రణాళికతో పాటు దీని ద్వారా దారిద్ర్యరేఖకు దిగువనున్న 20 లక్షల కుటుంబాలకు ఉచితంగా ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్లు అందించబడతాయి అనే కేరళ ప్రభుత్వ ప్రకటన ఉంది.
- 3) ఈ ప్రాజెక్ట్ సార్వత్రిక ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్ని నిర్ధారించడం మరియు కోవిడ్-19 వ్యాప్తి తర్వాత ముఖ్యంగా తీవ్రరూపం దాల్చిన డిజిటల్ అంతరాన్ని తగ్గించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఆన్లైన్ తరగతులు ఆనవాయితీగా మారినప్పుడు, చాలా మంది విద్యార్థులు కనెక్టివిటీ లేదా డిజిటల్ పరికరాలు అందుబాటులో లేక ఇబ్బందులను ఎదుర్కొన్నారు. ఇది పరికరాలను అందించడానికి మరియు తరగతుల సామాజిక స్ట్రీనింగ్ను నిర్వహించడానికి రాష్ట్ర స్థానిక సంస్థలు పథకాలను ప్రారంభించటానికి దారితీసింది.
- 4) గృహ కనెక్షన్లతో పాటు, కార్యాలయాలు, విద్యా సంస్థలు మరియు ఆసుపత్రులతో సహా దాదాపు 30,000 ప్రభుత్వ సంస్థలకు కూడా ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్ కనెక్షన్లు అందించబడతాయి.

యూజీసీ నియంత్రణలు

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యా మంత్రి యుజీసీ (ఇన్స్టిట్యూషన్స్ డీప్లీ టు బి యూనివర్సిటీస్) రెగ్యులేషన్స్, 2023ని విడుదల చేశారు. ఇది 2019 మార్గదర్శకాల స్థానంలో తీసుకొనిరాబడినది. $\text{ZT } \phi b \text{ICÉ}_{\text{g}} \text{U}^{1/4}$

మెకధాతు ప్రాజెక్ట్

- ★ మేకెడాటు డ్యాం ప్రాజెక్టు రామనగరం జిల్లాలో బెంగళూరుకు దక్షిణంగా 100 కిలోమీటర్ల దూరంలో, కావేరి నది తమిళనాడులోకి ప్రవేశించే ప్రదేశానికి సమీపంలో ఉంది. ఈ ప్రాజెక్ట్ కొన్నాళ్లుగా వివాదాస్పదంగా ఉంది.

వివాదం ఏమిటి?

- 1) కావేరి జలాలపై కర్ణాటక మరియు తమిళనాడుల మధ్య విభేదాలు ఆ రాష్ట్రాలు అసలు ఉనికిలోనే లేని కాలానివి అని చెప్పవచ్చు. నదీ పరీవాహక ప్రాంతంలో ఎగువనున్న రాష్ట్రం (కర్ణాటక) నదిపై ఏదైనా నిర్మాణ కార్యకలాపాల కోసం దిగువనున్న నదీ తీర రాష్ట్రం (తమిళనాడు) యొక్క సమ్మతిని పొందాలనే సూత్రం చుట్టూ ఈ వివాదం కేంద్రీకృతమై ఉంది.
- 2) 1990లో, ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి కావేరి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ స్థాపించబడింది మరియు 2007లో, నీటి భాగస్వామ్యంపై తన తుది ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. తమిళనాడుకు కర్ణాటక నీటి కేటాయింపులను తగ్గిస్తూ 2018లో భారత సుప్రీంకోర్టు ఈ ఉత్తర్వును సమర్థించింది.

లిథియం నిల్వల గుర్తింపు

- 1) ఇటీవల, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్‌లో ఎలక్ట్రిక్ కార్లు మరియు ఇతర పునరుత్పాదక ఇంధన మౌలిక సదుపాయాలలో ఉపయోగించే బ్యాటరీల తయారీకి అవసరమైన లిథియం యొక్క గణనీయ నిల్వల వార్తలు విశ్వవ్యాప్తంగా స్వాగతించబడ్డాయి.
- 2) దీనిపై వ్యాఖ్యాతలు సంభావ్య సామాజిక మరియు పర్యావరణ ప్రభావాల గురించిన ఆందోళనలను తోసిపుచ్చకుండానే జాతీయ శ్రేయస్సు మరియు భద్రతకు ఇది ఊతమిస్తుందని పేర్కొన్నారు.

భారతదేశంలోని లిథియం పరిశ్రమ పరిస్థితి ఏమిటి?

- 1) భారతదేశం యొక్క ఎలక్ట్రిక్-వాహనాల(ఈవీ) మార్కెట్ విలువ 2021లో 383.5 మిలియన్ డాలర్లు, మరియు 2030లో 152.21 బిలియన్ డాలర్లకు విస్తరించవచ్చని అంచనా. భారతదేశం 2019-20లో 929.26 మిలియన్ డాలర్ల (రూ. 6,600 కోట్లు) విలువ చేసే 450 మిలియన్ యూనిట్ల లిథియం బ్యాటరీలను దిగుమతి చేసుకుంది. ఇది దేశం యొక్క దేశీయ లిథియం నిల్వల అభివృద్ధిని

అధిక ప్రాధాన్యత గల విషయంగా చేస్తుంది.

- 2) తక్కువ-కార్బన్ ఆర్థిక వ్యవస్థలకు కొనసాగుతున్న ప్రపంచ పరివర్తన, కృత్రిమ మేధస్సు మరియు 5జి నెట్‌వర్క్ల యొక్క వేగవంతమైన విస్తరణ ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ భౌగోళిక రాజకీయాలను గొప్పగా మారుస్తుందని నిపుణులు వాదిస్తారు. లిథియం మరియు కోబాల్ట్ వంటి అరుదైన ఖనిజాలకు ప్రాప్యత మరియు నియంత్రణ ఈ యుగపు మార్పులలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

సిటిస్ 2.0

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆవిష్కరణ, ఏకీకరణ మరియు సుస్థిరత కొరకు నగర పెట్టుబడులు (సిటీ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్స్ టు ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్, ఇంటిగ్రేట్ అండ్ సస్టైన్ 2.0 - సిటిస్ 2.0)కు ఆమోదం తెలిపింది.

సిటిస్ 2.0 గురించి

- 1) నగర స్థాయిలో ఏకీకృత వ్యర్థాల నిర్వహణ, రాష్ట్ర స్థాయిలో వాతావరణ ఆధారిత సంస్కరణ చర్యలు మరియు జాతీయ స్థాయిలో సంస్థాగత బలోపేతం మరియు జ్ఞాన వ్యాప్తిపై దృష్టి నిలిపి వృత్తాకార ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించే పోలీస్ ఎంచుకోబడిన ప్రాజెక్టులకు మద్దతు ఇవ్వడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
- 2) సిటిస్ 2.0 కోసం నిధులు ఫ్రెంచ్ డెవలప్‌మెంట్ ఏజెన్సీ మరియు కె ఎఫ్ డబ్ల్యూ (ఓక్కాక్కుటి 100 మిలియన్ యూరోల చొప్పున) నుండి రూ.1760 కోట్లు (200 మిలియన్ యూరోలు) మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ నుండి (12 మిలియన్ యూరోలు) రూ.106 కోట్ల సాంకేతిక సహాయ గ్రాంట్‌ను కలిగి ఉంటాయి.
- 3) సిటిస్ 2.0 అనేది ఫ్రెంచ్ డెవలప్‌మెంట్ ఏజెన్సీ (ఏ ఎఫ్ డి), క్రెడిటాన్‌స్టాల్ట్ ఫర్ వైడెరౌట్‌బౌ (కె ఎఫ్ డబ్ల్యూ), యూరోపియన్ యూనియన్ (ఇయు) మరియు జాతీయ పట్టణ వ్యవహారాల సంస్థ భాగస్వామ్యంతో కేంద్ర గృహ నిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా రూపొందించబడిన కార్యక్రమం.
- 4) ఈ కార్యక్రమం నాలుగు సంవత్సరాల పాటు అనగా 2023 నుండి 2027 వరకు అమలు చేయబడుతుంది.

సిటీస్ 2.0 మూడు ప్రధాన భాగాలను కలిగి ఉంది

- 1) 1 వ భాగం: 18 స్కార్ట్ నగరాల్లో వాతావరణ ధృడత్వం, అనుసరణ మరియు ఉపశమనాన్ని నిర్మించడంపై దృష్టి సారించిన ప్రాజెక్ట్లను అభివృద్ధి చేయడానికి ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక మద్దతు.
- 2) భాగం 2: ఈ క్రింది వాటి కొరకు అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు మద్దతు అందించబడుతుంది
 - (ఎ) రాష్ట్ర వాతావరణ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం
 - (బి) రాష్ట్ర మరియు నగర స్థాయి వాతావరణ డేటా అబ్జర్వేటరీలను సృష్టించడం
 - (సి) వాతావరణ-డేటా ఆధారిత ప్రణాళికను అందజేయడం, వాతావరణ కార్యాచరణ ప్రణాళికలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు
 - (డి) పురపాలక అధికారుల సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం.
- 3) భాగం 3: కేంద్రం, రాష్ట్రం మరియు నగరం అనే మూడు స్థాయిలలో సంస్థాగత బలోపేతం ద్వారా పట్టణ భారతదేశంలో మరింత వాతావరణ పాలనకు పథకాలు.

ప్రాముఖ్యత

- 1) సిటీస్ 2.0 దాని కొనసాగుతున్న జాతీయ కార్యక్రమాల ద్వారా (నేషనల్ మిషన్ ఆన్ సస్టెయినబుల్ హాబిటాట్, అమృత్ 2.0, స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ 2.0 మరియు స్కార్ట్ సిటీస్ మిషన్) ద్వారా భారత ప్రభుత్వ వాతావరణ చర్యలకు అనుబంధంగా ఉంటుంది.
- 2) సిటీస్ 2.0 భారతదేశం యొక్క ఉద్దేశించిన జాతీయంగా నిర్ణయించబడిన విరాళాలు (ఐ.ఎన్.డి.సిలు) మరియు కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్ 26) కట్టుబాట్లకు సానుకూలంగా దోహదపడుతుంది.

స్మారక నాణెం

నూతన పార్లమెంట్ భవనం ప్రారంభోత్సవం సందర్భంగా ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ రూ.75 విలువ కలిగిన నూతన స్మారక నాణెంను ఆవిష్కరించారు.

లక్షణాలు

- 1) ఈ రూ.75 నూతన నాణెం 44మి.మీ వ్యాసంతో వృత్తాకారంలో ఉంది.
- 2) ఈ నాణెం నాలుగు లోహాల మిశ్రమం - 50 శాతం వెండి, 40 శాతం రాగి, 5 శాతం నికెల్ మరియు 5 శాతం జింక్.

నాణెంపై చిత్రాలు, లక్షణాలు

- 1) నాణెం మధ్యలో నాలుగు సింహాల గుర్తు ఉంటుంది, క్రింద సత్యమేవ జయతే అని వ్రాయబడి ఉంటుంది, ఎడమ అంచున “భారత్” అని దేవనాగరి లిపిలో మరియు కుడి అంచున ఆంగ్లంలో “భారత్” అనే పదం ఉంటుంది.
- 2) నాణెం యొక్క మరొక వైపు కొత్త పార్లమెంటు భవనం యొక్క చిత్రం ఉంటుంది. “సంసద్ సంకుల్” అనే శాసనం ఎగువ అంచున దేవనాగరి లిపిలో వ్రాయబడి ఉండగా, నాణెం యొక్క దిగువ అంచున ఆంగ్లంలో “పార్లమెంట్ కాంప్లెక్స్” అని వ్రాయబడింది.

నీతి ఆయోగ్ వార్షిక ఆరోగ్య సూచిక 2020-21

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2020-21 కోవిడ్ సంవత్సరానికి సంబంధించి నీతి ఆయోగ్ వార్షిక ‘ఆరోగ్య సూచిక’లో కేరళ, తమిళనాడు మరియు తెలంగాణ ‘పెద్ద రాష్ట్రాల’లో అగ్రగామిగా నిలిచాయి.

కీలక అంశాలు ఏమిటి?

- 1) మొత్తం పనితీరు ఆధారంగా:
 - ఎ) 19 ‘పెద్ద రాష్ట్రాల’లో, కేరళ, తమిళనాడు మరియు తెలంగాణ మొత్తం పనితీరు పరంగా వరుసగా మొదటి, రెండవ మరియు మూడవ స్థానాలను ఆక్రమించాయి.
 - బి) బీహార్ (19వ స్థానం), ఉత్తరప్రదేశ్ (18వ స్థానం), మధ్యప్రదేశ్ (17వ స్థానం) జాబితాలో అట్టడుగున ఉన్నాయి.
 - సి) ఎనిమిది చిన్న రాష్ట్రాలలో, త్రిపుర ఉత్తమ మొత్తం పనితీరును నమోదు చేసింది, తరువాత సిక్కిం మరియు గోవా ఉన్నాయి. అరుణాచల్ ప్రదేశ్ (6వ స్థానం), నాగాలాండ్ (7వ స్థానం), మణిపూర్ (8వ స్థానం) అట్టడుగున ఉన్నాయి.
 - డి) మరియు ఎనిమిది కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో, లక్షద్వీప్ మొత్తం పనితీరు పరంగా అగ్రగామిగా ర్యాంక్ పొందింది, ఢిల్లీ అట్టడుగు స్థానంలో ఉంది.
- 2) పురోగతి (ఇంక్రిమెంటల్) పనితీరు ఆధారంగా:

2019-20లో వాటి పనితీరుతో పోలిస్తే 2020-21లో రాజస్థాన్, ఉత్తరాఖండ్ మరియు ఒడిశా మొదటి మూడు స్థానాల్లో నిలిచాయి.

భారత హక్కుల సంఘానికి గుర్తింపు వాయిదా

- 1) ఈ దశాబ్దంలో రెండవ సారి ఐరాస గుర్తింపు పొందిన ప్రపంచ జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల కూటమి (గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఇన్స్టిట్యూషన్స్ - జిఎఎన్ హెచ్ఆర్ఐఐ) భారత జాతీయ మానవ హక్కుల సంఘం యొక్క గుర్తింపును వాయిదా వేసింది.
- 2) 2017లో, గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఒక సంవత్సరం పాటు వాయిదా తర్వాత జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ కు గుర్తింపును మంజూరు చేసింది. ఇది భారతదేశ చట్టబద్ధమైన మానవ హక్కుల సంఘం పనితీరు గురించి ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.

వాయిదాకు కారణాలు ఏమిటి?

జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల గ్లోబల్ అలయన్స్ (GANHRI)

వంటి అభ్యంతరాలను పేర్కొంటూ వాయిదా వేసింది:

- ఎ) నియామకాలలో రాజకీయ జోక్యం, మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలపై విచారణలో పోలీసులను చేర్చడంబట్టి
- బి) సిబ్బంది మరియు నాయకత్వంలో వైవిధ్యం లేకపోవడంబట్టి
- సి) అట్టడుగు వర్గాలను రక్షించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోకపోవడంబట్టి
- డి) పౌర సమాజంతో పేద సహకారం.

పంచ కర్మ సంకల్పం

పంచ కర్మ సంకల్ప

- ★ ఇటీవల, కేరళలోని మున్నార్ లో జరిగిన మంత్రిత్వ శాఖ రెండవ చింతన్ శిబిర్ సందర్భంగా ఓడరేవులు, నౌకాయానం మరియు జలమార్గాల కేంద్ర మంత్రి 'పంచ కర్మ సంకల్ప'ను ప్రకటించారు.

'పంచ కర్మ సంకల్ప'లో 5 ప్రధాన ప్రకటనలు ఉన్నాయి:

- 1) హరిత నౌకాయానానికి ప్రోత్సాహం కోసం 30% ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడంబట్టి
- 2) హరిత టర్గ్ పరివర్తన కార్యక్రమం కింద జవహర్ లాల్ నెహ్రూ పోర్ట్ (నవీ ముంబై), చిదంబరనార్ పోర్ట్ (టుటికోరిన్, తమిళనాడు), పాదాద్ పోర్ట్ (ఒడిశా) మరియు దీనదయాల్ పోర్ట్, కాండ్లా (గుజరాత్) ఒక్కొక్కటి రెండు టర్గ్ లను (ఓడ రేవులలో పెద్ద నౌకలను లాగడానికి

ఉపయోగించే శక్తివంతమైన చిన్న బోట్లు) కొనుగోలు చేస్తాయబట్టి

- 3) దీనదయాల్ పోర్ట్ మరియు విఓ చిదంబరనార్ పోర్ట్లను హరిత హైడ్రోజన్ హబ్ గా అభివృద్ధి చేయడంబట్టి
- 4) జవహర్ లాల్ నెహ్రూ పోర్ట్ మరియు విఓ చిదంబరనార్ పోర్ట్, టుటికోరిన్ వచ్చే ఏడాది నాటికి స్టార్ట్ పోర్ట్లుగా మారతాయబట్టి
- 5) నది మరియు సముద్ర ప్రయాణాలను పర్యవేక్షించడానికి సింగిల్ విండో పోర్ట్.

ఫోరమ్ ఫాపింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి (సీజేఐ) డీవై చంద్రచౌడ్ 'ఫోరమ్ ఫాపింగ్'ను ఖండించారు.

ఫోరమ్ ఫాపింగ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) న్యాయవాదులు లేదా కక్షిదారులు తమకు తీర్పు మరియు అనుకూలంగా ఉంటుందని భావించి ఉద్దేశపూర్వకంగా తమ కేసును నిర్దిష్ట న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయస్థానానికి తరలించడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు, దానిని "ఫోరమ్ ఫాపింగ్" అని పిలుస్తారు.
- 2) ఈ అభ్యాసంలో ప్రామాణిక న్యాయ ప్రక్రియను అనుసరించడం కంటే, అత్యంత అనుకూలమైన ఫలితాన్ని అందించే న్యాయస్థానాన్ని ఎంచుకోవడం ఉంటుంది.
- 3) న్యాయవాదులు తమ వ్యాజ్య వ్యూహంలో భాగంగా సంప్రదించడానికి సరైన వేదిక ఏది అని ఆలోచిస్తారు. ఉదాహరణకు, సంబంధిత హైకోర్టుకు బదులుగా ఎవరైనా నేరుగా ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం ద్వారా సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించవచ్చు, ఎందుకంటే సమస్య మరియు మంచి దృష్టిలో పడే అవకాశం ఉంది. 2023

జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం

- 1) ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం (నేషనల్ మెడికల్ డివైజెస్ పాలసీ), 2023కి ఆమోదం తెలిపింది. ఈ విధానం రంగం యొక్క క్రమమైన వృద్ధిని సులభతరం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది మరియు తద్వారా ప్రజారోగ్య లక్ష్యాలైన ప్రాప్యత, అందుబాటు, నాణ్యత మరియు ఆవిష్కరణలను సాధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

- 2) వచ్చే 25 సంవత్సరాల్లో 10-12% ప్రపంచ మార్కెట్ వాటాను సాధించడంతోపాటు దేశీయ వైద్య పరికరాల రంగ మార్కెట్ 2030 నాటికి 11 బిలియన్ డాలర్ల నుండి 50 బిలియన్ డాలర్లకు పెరగడానికి ఇది సహాయపడుతుందని భావించబడుతున్నది.
- 3) అవసరమైన మద్దతు మరియు దిశను అందించడం మరియు దేశీయ అవసరాలను మాత్రమే కాకుండా ప్రపంచ అవసరాలను తీర్చడానికి ఈ రంగం “పోటీ, స్వావలంబన, స్థితిస్థాపకత మరియు వినూత్నంగా” మారడంలో సహాయపడటం దీని లక్ష్యం.

నియంత్రణా సమర్థతకు సంబంధించి ఇది ఏమి చేస్తుంది?

- 1) ప్రవేశపెట్టిన చర్యలలో అత్యంత ముఖ్యమైనది నియంత్రణ క్రమబద్ధీకరణను కలిగి ఉంటుంది. ఈ విధానం బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ పాత్రను మెరుగుపరుస్తుంది, దానితో పాటు పొందికైన ధరల నియంత్రణను రూపొందించింది.
- 2) దేశీయ పరికరాల తయారీ రంగంలో విస్తృత సవాళ్ళను పరిష్కరించడానికి ధర నియంత్రణ చాలా ముఖ్యమైనది, ఎందుకంటే కొన్ని ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులు అందుబాటులో ఉన్న తక్కువ-ధర ఉత్పత్తులకు బదులుగా అధిక ధర కలిగిన ఉత్పత్తులను అందిస్తాయి.
- 3) ధరలను పరిమితం చేయడంతో పాటు, అణుశక్తి నియంత్రణా మండలి, ఎలక్ట్రానిక్స్, సమాచార సాంకేతిక మంత్రిత్వ శాఖ మరియు పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ విభాగం వంటి సంబంధిత విభాగాలను కలిపి వైద్య పరికరాల అనుమతుల కోసం సమర్థతా పెంపు ప్రయత్నం సింగిల్ విండో క్లియరెన్స్ వ్యవస్థను కూడా సృష్టిస్తుంది. $0.0+^+~?$

జల్లికట్టు

- 1) ఇటీవల, ఎద్దులతో నిర్వహించబడే సాంప్రదాయ గ్రామీణ క్రీడ అయిన జల్లికట్టు న్యాయపరమైన ఆమోదాన్ని పొందింది. కఠినమైన నిబంధనలతో క్రీడను సజావుగా నిర్వహించేందుకు వీలుగా జంతువులపై క్రూరత్వ నిరోధక చట్టం, 1960కి తమిళనాడు అసెంబ్లీ 2017లో చేసిన సవరణ చెల్లుబాటు అవుతుందని సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పునిచ్చింది.
- 2) అందువల్ల, జంతువుల పట్ల అనవసరమైన క్రూరత్వం

మరియు జంతు హక్కులను ఉల్లంఘించడం వంటి కారణాలతో క్రీడను అనుమతించకూడదా అనే ప్రశ్నను కోర్టు పరిష్కరించింది. కర్ణాటకలోని కంబాల (గేదెల పందెం) మరియు మహారాష్ట్రలో ఎద్దుల బండి పందెం వంటి పశువులతో కూడిన ఇతర క్రీడలకు కూడా ఈ తీర్పు వర్తిస్తుంది.

జల్లికట్టుపై వివాదాలు ఏమిటి?

- 1) బలమైన ఎద్దులను రంగంలోకి దింపడం మరియు వాటిని పురుషులు వెంబడించి వాటిచేత తోసివేయబడకుండా వాటి మూపురం పట్టుకోగలిగితే విజేతలుగా పరిగణించబడే క్రీడకు సంబంధించిన ప్రధాన వివాదం, ఈ క్రీడ అనవసరమైన క్రూరత్వమేనా అనే దానికి సంబంధించినది. జంతు హక్కుల కార్యకర్తలు దీనిని నిర్వహించే విధానం చాలా క్రూరంగా ఉందని, ఎందుకంటే ఇది బాధను మరియు హింసను కలిగిస్తుందని వాదిస్తున్నారు. ఈ క్రీడలో ఎద్దు యొక్క క్రూరత్వం వాస్తవానికి భయం నుండి వుట్టిన ప్రతిస్పందన. ఎద్దులను కొట్టడం లేదా వాటి తోకలను మెలితిప్పడం మరియు వాటిని మరింత రెచ్చగొట్టేలా ఉండే నొప్పిని కలిగించే ఇతర చర్యలు చట్టం ద్వారా నియంత్రించబడక ముందు గతంలో జరిగేవి. ఇప్పుడు అటువంటి క్రూరమైన చర్యలు చాలా అరుదు.
- 2) 2006లో, మద్రాసు హైకోర్టు న్యాయమూర్తి, రెక్కా పందెం (ఒక రకమైన ఎద్దుల బండ్ల పందెం) నిర్వహించడానికి అనుమతి కోసం ఒక పిటిషన్ వచ్చినప్పుడు, జల్లికట్టుతో సహా అలాంటి ఏ కార్యక్రమం నిర్వహించకూడదని నిషేధించారు. ఈ నిషేధంపై అప్పీల్ చేయగా, హైకోర్టు ధర్మాసనం ఆ ఆదేశాన్ని పక్కన పెట్టింది, అయితే హింస లేదా క్రూరత్వాన్ని నిరోధించడానికి, అలాగే పాల్గొనేవారు మరియు ప్రేక్షకుల భద్రతను నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలని కోరింది. ఇది పూర్తి నిషేధం కంటే నియంత్రణకు అనుకూలంగా ఉంది.
- 3) తమిళనాడు రాష్ట్ర అసెంబ్లీ 2009లో జల్లికట్టు నియంత్రణా చట్టాన్ని ఆమోదించింది. నిబంధనలు మరియు భద్రతా చర్యలను అనుసరిస్తూ ఈ క్రీడను నిర్వహించడానికి తన వాదనను బలపరిచింది. జూలై 2011లో, కేంద్ర పర్యావరణ మరియు అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ ఒక నోటిఫికేషన్ను జారీ చేసింది. ప్రదర్శనలు

ఇవ్వకుండా లేదా విన్యాసాలు ప్రదర్శించడానికి శిక్షణ పొందకుండా నిషేధించబడిన జంతువుల జాబితాలో 'ఎద్దులు' కూడా ఉన్నాయి. ఈ క్రీడను నియంత్రిత కార్యక్రమంగా నిర్వహించేందుకు చేసిన ప్రయత్నాలు విఫలం కావడంతో కొన్నేళ్ల పాటు జల్లికట్టు జరగలేదు.

- 4) ఈ నిషేధం సమాజంలోని రెండు వర్గాల మధ్య విభజనకు కారణమైంది: జల్లికట్టు రాష్ట్ర సంప్రదాయం మరియు సంస్కృతిలో భాగమైనందున ఎటువంటి ఆటంకం లేకుండా నిర్వహించాలని మరియు స్థానిక జాతుల ఎద్దులను సంరక్షించడానికి దాని కొనసాగింపు అవసరమని ఒక వర్గం నమ్ముతుండగా జంతువులను ఏ రూపంలోనైనా క్రూరత్వం మరియు చెడుగా ప్రవర్తించడం వంటి వాటికి గురి చేయడాన్ని నియంత్రిత విధానంలో నిర్వహించలేమని మరో వర్గం భావిస్తుంది. వీటితో పాటు, ప్రతి సంవత్సరం ఈ పోటీల సమయంలో సంభవిస్తున్న మానవ మరణాల సంఖ్య పోటీలో పాల్గొనేవారి మరియు ప్రేక్షకుల భద్రత గురించి ఆందోళనను మరింత పెంచింది.

యునెస్కోలో తిరిగి చేరిన అమెరికా

యునెస్కో నేషన్స్ ఎడ్యుకేషనల్, సైంటిఫిక్ అండ్ కల్చరల్ ఆర్గనైజేషన్ (యునెస్కో)లో అమెరికా మళ్లీ చేరింది. ఇజ్రాయెల్ పట్ల పక్షపాతంతో వ్యవహరిస్తోందని ఆరోపిస్తూ, ఈ ఏజెన్సీ నుండి (ఇజ్రాయెల్తో పాటు) వైదొలగిన నాలుగు సంవత్సరాల తర్వాత, జూలైలో యునెస్కో స్టేట్స్ తిరిగి దానిలో చేరుతుందని ప్రకటించింది. తిరిగి చేరడం అనేది యునెస్కో యొక్క నభ్య దేశాల ఓటును ఎదుర్కొంటుంది మరియు నులభంగా ఆమోదించబడుతుందని భావిస్తున్నారు. యునెస్కో పారిస్ కేంద్రంగా పనిచేసే సంస్థ

అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్

ఇటీవల, యుఎస్ అధ్యక్షుడు జో బైడెన్ మరియు యుకె ప్రధాన మంత్రి రిషి సునక్ "అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్"పై అంగీకరించారు. అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ గురించి

- 1) అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ మరియు దానితో కూడిన కార్యాచరణ ప్రణాళిక ఆర్థిక, సాంకేతిక, వాణిజ్య మరియు వాణిజ్య సంబంధాల సంపూర్ణ రంగాలలో కొత్త రకం వినూత్న భాగస్వామ్యానికి ఆధారం. రెండు దేశాల విస్తృత రంగాలకు సంబంధించిన వాటిలో ఇది "ఈ రకమైన మొదటిది".

2) ఇది క్లిష్టమైన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలు మరియు బలమైన రక్షణ సదుపాయాలపై ఎప్పటికప్పుడు సన్నిహిత సహకారాన్ని కలిగి ఉండే కొత్త ఆర్థిక భద్రతా ఫ్రేమ్వర్క్ను ఏర్పరుస్తుంది.

3) అన్ని వర్గాలను కలుపుకొనిపోతూ విస్తృతంగా భాగస్వామ్య వృద్ధిని నడపడానికి, మంచి ఉద్యోగాలను సృష్టించడానికి శక్తి పరివర్తన మరియు సాంకేతిక పురోగతులను ఉపయోగించుకునే ప్రయత్నాలలో ఇది యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు యునైటెడ్ కింగ్డమ్లకు మద్దతు ఇస్తుంది.

4) ఇది వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి సంబంధాలను మరింతగా పెంచుకోవడానికి మార్గాలను అన్వేషిస్తుంది.

5) ఇతర కేంద్రీకృత ప్రాంతాలు: సమగ్రమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన డిజిటల్ పరివర్తనపై భాగస్వామ్యం, భవిష్యత్తులో స్వచ్ఛమైన ఇంధన ఆర్థిక వ్యవస్థను నిర్మించడం మరియు రక్షణ, ఆరోగ్య భద్రత మరియు అంతరిక్షంలో ఈ రెండు దేశాల కూటమిని మరింత బలోపేతం చేయడం.

కొసావో & సెర్బియాల మధ్య ఉద్రిక్తత

1) కనీసం ఒక దశాబ్ద కాలం తర్వాత కొసావో మరియు సెర్బియాల మధ్య తీవ్ర ఉద్రిక్తతలు ఏర్పడిన నేపథ్యంలో, నార్త్ అట్లాంటిక్ ట్రిటీ ఆర్గనైజేషన్ (నాటో) ఇటీవల కొసావోకు 700 మంది శాంతి పరిరక్షక దళాలను పంపింది.

2) మే 29న ఉత్తర కొసావోలో నిరసన తెలుపుతున్న సెర్బ్లు మరియు నాటో నేతృత్వంలోని కొసావో ఫోర్స్ (కె ఫోర్స్) మధ్య ఘర్షణలు చెలరేగాయి, దాదాపు 30 మంది నాటో సైనికులు మరియు 50 మంది సెర్బ్లు గాయపడ్డారు. అప్పటి నుండి, సెర్బియా మరియు కొసావో అధ్యక్షులు ఫ్రెంచ్ మరియు జర్మన్ నాయకుల సమక్షంలో యూరోపియన్ యూనియన్ ఒత్తిడితో జూన్ 1న ఒకసారి సమావేశమయ్యారు. అయితే, దీర్ఘకాల వివాదానికి పరిష్కారం అనిశ్చితంగానే ఉంది. ¿ĀsÁTĀĒ" +³T+~?

చొల్లమ

1) మే 31న, చొల్లమా-1 అనే కొత్త రకం రాకెట్ ద్వారా ఉత్తర కొరియా సైనిక నిఘా ఉపగ్రహం మల్గియాంగ్ - 1ని ప్రయోగించారు. యెల్లో సీ లో కూలిపోయే ముందు ఉపగ్రహం దాదాపు 10 నిమిషాల పాటు ఎగిరిందని ఉ

తర కొరియా పేర్కొంది.

- 2) కొరియన్ సెంట్రల్ న్యూస్ ఏజెన్సీ రాకెట్ ఇంజన్ మరియు ఇంధన వ్యవస్థలో అస్థిరతలు ఈ వైఫల్యానికి కారణంగా పేర్కొంది.
- 3) అయితే, ఈ ప్రయోగం దక్షిణ కొరియా మరియు జపాన్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలలో తరలింపు హెచ్చరికలు మరియు అత్యవసర హెచ్చరికలను ప్రేరేపించింది. అమెరికా, జపాన్, దక్షిణ కొరియాలు ఈ ప్రయోగంపై 'తీవ్ర ఖండనను' వ్యక్తం చేశాయి. $\pm m\dot{y}^2 dY^i + \sim +^i + \sim ?$

నూతన వీసా విధానం

- 1) ఇటీవల, యూఎస్ సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆంటోనీ బ్లింకెన్ “నూతన వీసా విధానాన్ని” ప్రకటించారు. ఇది స్పదేశంలో ప్రజాస్వామ్య ఎన్నికల ప్రక్రియను బలహీనపరిచే బంగ్లాదేశీయులకు వీసాలను పరిమితం చేస్తామని బెదిరించింది. ప్రస్తుత మరియు మాజీ బంగ్లాదేశ్ అధికారులు, ప్రభుత్వ అనుకూల మరియు ప్రతిపక్ష రాజకీయ పార్టీల సభ్యులు మరియు చట్టాన్ని అమలు చేసే సభ్యులు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు భద్రతా సేవల సభ్యులకు ఈ పరిమితి వర్తిస్తుందని నోటిఫికేషన్ పేర్కొంది.
- 2) 2014 మరియు 2018 ఎన్నికలలో రిగ్గింగ్ జరిగినట్లు ఆరోపణలు వచ్చాయి, వాటిని ప్రధాన మంత్రి షేక్ హసీనా ప్రభుత్వం తిరస్కరించింది. అమెరికా బెదిరింపుపై బంగ్లాదేశ్ వెంటనే స్పందించింది, ఎన్నికల్లో జోక్యం చేసుకోకుండా చర్యలు తీసుకుంటామని ప్రభుత్వం తెలిపింది.
- 3) బంగ్లాదేశ్ లో అతిపెద్ద విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడిదారుగా యూఎస్ తర్వాత స్థానాల్లో జపాన్ మరియు చైనా ఉన్నాయి.

నోటిఫికేషన్ ఏమి సూచిస్తుంది?

నూతన వీసా విధానం ప్రజాస్వామ్య ఎన్నికల ప్రక్రియను బలహీనపరిచే చర్యలను నిర్దేశిస్తుంది:

- ఎ) రిగ్గింగ్, ఓటరును బెదిరించడం, ప్రజలు సంఘటితం చేసే స్వేచ్ఛ మరియు శాంతియుతంగా సమావేశమయ్యే హక్కును వినియోగించుకోకుండా హింసను ఉపయోగించడం, మరియు
- బి) రాజకీయ పార్టీలు, ఓటర్లు, పౌర సమాజం లేదా మీడియా తమ అభిప్రాయాలను ప్రచారం చేయకుండా నిరోధించడానికి రూపొందించిన చర్యల ఉపయోగం.

ఎఫ్ఐపిసీ సమావేశం

ఇటీవల, పాపువా న్యూ గినియాలో జరిగిన ఫోరమ్ ఫర్ ఇండియా పసిఫిక్ ఐలాండ్స్ కోఆపరేషన్ (ఎఫ్ఐపిసీ) సదస్సుకు ప్రధాని హాజరయ్యారు.

ఈ సదస్సు లోని ముఖ్యాంశాలు

- 1) భారతదేశ యాక్ట్ ఈస్ట్ విధానంలో భాగంగా, ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పసిఫిక్ ద్వీప దేశాల కోసం 12 అంశాలతో కూడిన అభివృద్ధి ప్రణాళికను ప్రకటించారు.
- 2) 12-అంశాల అభివృద్ధి ప్రణాళిక ఆరోగ్య సంరక్షణ, పునరుత్పాదక శక్తి మరియు సైబర్-భద్రతతో సహా అనేక రంగాలపై దృష్టి సారిస్తుంది.
- 3) పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలతో భారతదేశం యొక్క సంబంధంలో ప్రధాన భాగం దక్షిణ-దక్షిణ సహకారం కింద అభివృద్ధి సహాయం ద్వారా ప్రధానంగా సామర్థ్యం పెంపుదల మరియు సమాజ అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల రూపంలో ఉంటుంది. $\hat{u}X\theta + \hat{y}\hat{E} \hat{E}qT \ll e\hat{O}j\hat{I}\& \quad | \hat{Y}4+^3 \hat{d}^3\theta\hat{e}\hat{U}$

జన్మ ఇంజనీరింగ్ మధింపు కమిటీ

- 1) ఇటీవల, మూడు రాష్ట్రాలు - గుజరాత్, మహారాష్ట్ర మరియు తెలంగాణలు కేంద్రం యొక్క జన్మ ఇంజనీరింగ్ మధింపు కమిటీ ఆమోదించిన ప్రతిపాదనను వాయిదా వేశాయి, ఇది పత్తికి సోకే ఒక ప్రధాన తెగులు అయిన గులాబీ రంగు తొలుచు పురుగును తట్టుకోగలిగే క్రై2ఏఐ అనే జన్మవును కలిగి ఉన్న కొత్త రకమైన జన్మమార్పిడి పత్తి విత్తనాన్ని పరీక్షించడానికి సంబంధించినది.
- 2) జన్మవరంగా మార్పు చెందిన పంటల యొక్క విస్తృత ఆమోదం అస్పష్టంగానే కొనసాగుతోందని ఈ సంఘర్షణ చూపిస్తుంది.

కృత్రిమ మేధస్సు పాలనను ప్రపంచవ్యాప్తం చేసేందుకు హిరోషిమా ప్రక్రియ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, జపాన్ అతిథ్యమిచ్చిన వార్షిక గ్రూప్ ఆఫ్ సెవెన్ (జి 7) శిఖరాగ్ర సదస్సు, 2023 మే 19 నుండి 21 వరకు, హిరోషిమాలో జరిగింది.
- 2) ఇతర విషయాలతోపాటు, జి 7 హిరోషిమా ప్రకటన హిరోషిమా కృత్రిమ మేధస్సు ప్రక్రియ (హెచ్ఎపి) ని ప్రారంభించింది - ఇది కృత్రిమ మేధస్సు (ఏఐ)ని

నియంత్రించడానికి ముందుకు వెళ్లే మార్గాన్ని నిర్ణయించడానికి ఈ కూటమి చేసిన ప్రయత్నం.

- 3) ఏప్రిల్ 30, 2023న జరిగిన జి 7 డిజిటల్ మరియు టెక్ మంత్రుల సమావేశం యొక్క మంత్రిత్వ ప్రకటన, “బాధ్యతాయుతమైన కృత్రిమ మేధస్సు” మరియు గ్లోబల్ ఏఐ గవర్నెన్స్ పై చర్చించి, “ఓఇసిడి కృత్రిమ మేధస్సు నూత్రాల ఆధారంగా మానవ-కేంద్రీకృత మరియు విశ్వసనీయమైన కృత్రిమ మేధస్సును ప్రోత్సహించడానికి మరియు కృత్రిమ మేధస్సు సాంకేతికతల ద్వారా అందించబడిన అన్ని ప్రయోజనాలను పెంచడానికి సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి మేము మా నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము” అని ప్రకటించారు.

హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఉక్రెయిన్ లో యుద్ధం, ఆర్థిక భద్రత, సరఫరా గొలుసు అంతరాయాలు మరియు అణు నిరాయుధీకరణ వంటి ఇతర సమస్యలతో జి 7 నాయకులు నిమగ్నమై ఉన్నప్పటికీ, అటువంటి వేదికలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పొందని దాని కంటే నాయకులు ఏఐకి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యతనిచ్చారు. “మా భాగస్వామ్య ప్రజాస్వామ్య విలువకు అనుగుణంగా మా ఉమ్మడి దృష్టి మరియు విశ్వసనీయమైన ఏఐ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి కలుపుకొని ఏఐ పాలన మరియు ఇంటర్ఆపరేబిలిటీపై అంతర్జాతీయ చర్చలను ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి” ఇతరులతో కలిసి పనిచేయాలని జి 7 నిశ్చయించుకుంది.
 - 2) దేశాలు మరియు రంగాలలో ప్రముఖంగా ఉన్న ఉత్పాదక ఏఐ యొక్క అవకాశాలు మరియు సవాళ్లను తక్షణమే అంచనా వేయవలసిన అవసరాన్ని ఈ ప్రకటన గుర్తించింది మరియు విధాన పరిణామాలు మరియు ప్రపంచ భాగస్వామ్యం యొక్క ప్రభావంపై విశ్లేషణను పరిశీలించడానికి ఓఇసిడి వంటి అంతర్జాతీయ సంస్థలను ప్రోత్సహిస్తుంది. ఈ విషయంలో, సంబంధిత మంత్రులు జి7 వర్కింగ్ గ్రూప్ ద్వారా, ఓఇసిడి మరియు జిపిఏఐ సహకారంతో, ఈ సంవత్సరం చివరి నాటికి ఉత్పాదక కృత్రిమ మేధస్సుపై చర్చల కోసం హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియను ఏర్పాటు చేస్తారు.
- ఈ చర్చలలో పాలన, కాపీరైట్లతో సహా మేధో సంపత్తి హక్కుల పరిరక్షణ, పారదర్శకతను ప్రోత్సహించడం,

తప్పుడు సమాచారంతో సహా విదేశీ సమాచార తారుమారుకి ప్రతిస్పందన మరియు ఈ సాంకేతికతలను బాధ్యతాయుతంగా ఉపయోగించడం వంటి అంశాలు ఉండవచ్చు.

- 3) హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ డిసెంబర్ 2023 నాటికి ముగిసే అవకాశం ఉంది. ఈ ప్రక్రియ కింద మొదటి సమావేశం మే 30న జరిగింది. ప్రకటన ప్రకారం, ఖచ్చితమైన వివరాలు స్పష్టంగా లేనప్పటికీ, జి 7 వర్కింగ్ గ్రూప్ ద్వారా ప్రక్రియ నిర్వహించబడుతుంది.

ప్రక్రియ ఎందుకు గుర్తించదగినది?

- 1) హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ నుండి ఆశించిన ఫలితాలను ఈ ప్రకటన సూచించనప్పటికీ, దానికి ఏ విలువలు మరియు నిబంధనలు మార్గనిర్దేశం చేస్తాయో మరియు ఏఐని నియంత్రించే దాని ఆధారంగా దాని మార్గదర్శక నూత్రాలను ఎక్కడ పొందుతాయో సూచించడానికి తగినంత అవకాశం ఉంది.
- 2) కృత్రిమ మేధస్సు అభివృద్ధి మరియు అమలు స్వేచ్ఛ, ప్రజాస్వామ్యం మరియు మానవ హక్కులు వంటి విలువలకు అనుగుణంగా ఉండాలని ప్రకటన మరియు మంత్రిత్వ ప్రకటన కూడా ఒకటి కంటే ఎక్కువసార్లు చెబుతున్నాయి. నియంత్రణను నడిపించే నూత్రాలకు విలువలను అనుసంధానం చేయాలి. ఈ క్రమంలో, ఈ ప్రకటన న్యాయమైన, జవాబుదారీతనం, పారదర్శకత మరియు భద్రతను కూడా నొక్కి చెబుతుంది.

క్యాప్టాగన్ మాత్రలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇస్లామిక్ స్టేట్ మరియు సిరియన్ తీవ్రవాదులు తమ భీకర యుద్ధాల సమయంలో చురుకుదానాన్ని పెంచడానికి మరియు ఆకలిని అణచివేయడానికి క్యాప్టాగన్ మాత్రలను విస్తృతంగా వినియోగించారని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) క్యాప్టాగన్ అనేది అత్యంత వ్యసనపూరితమైన యాంఫేటమిన్-రకం మాదక ద్రవ్యం. ఇది ప్రధానంగా సిరియాలో ఉత్పత్తి చేయబడుతుంది మరియు పశ్చిమాసియా అంతటా విస్తృతంగా అక్రమంగా రవాణా చేయబడుతుంది.

- 2) నాజీ జర్మనీ తన సైనికులకు పెర్విటీన్, మెథాంఫేటమిన్ (ప్రస్తుతం క్రిస్టల్ మెత్ అని పిలుస్తారు) సరఫరా చేయగా, మిత్రరాజ్యాలు దళాలు తమ దళాలకు బెంజెడ్రీన్ ను అందించాయి, ఇది యాంఫేటమిన్ సల్ఫేట్.
- 3) 1965లో దశాబ్దాల దుర్వినియోగం తర్వాత యూఎస్ బెంజెడ్రీన్ ఇన్ హేలర్ లను నిషేధించే వరకు యుద్ధం తర్వాత కూడా ఈ ఔషధం ప్రజాదరణ పొందింది. తరువాతి దశాబ్దాలలో, కొత్త అక్రమ ట్యాబ్లెట్ లు, ప్రధానంగా యాంఫేటమైన్ ను కలిగి ఉంటాయి, క్యాప్ గాన్ అని పేరు పెట్టబడిన బల్గేరియాలో బాల్కన్ మరియు టర్కీ నేర నెట్ వర్క్ లు వాటిని అరేబియా ద్వీపకల్పానికి అక్రమంగా రవాణా చేశాయి.

క్యాప్టాగన్ లంబ్ ఏమిటి?

- 1) అసలైన క్యాప్టాగన్ లో ఫెనెథైలిన్ అనే సింథటిక్ ఔషధం ఉంది, ఇది యాంఫేటమిన్ కూడా చెందిన ఫెనెథైలమైన్ కుటుంబానికి చెందినది.
- 2) ఇది 1980ల వరకు అనేక దేశాలలో వాణిజ్యపరంగా విక్రయించబడింది మరియు దాని అత్యంత వ్యసనాపూరిత స్వభావం యొక్క భయాల కారణంగా నిషేధించబడింది.

యాంఫేటమిన్ ఆధారిత మందులు ఏమి చేస్తాయి?

- 1) వోక్స్ ప్రచురించిన 2015 నివేదిక ప్రకారం, ఇతర యాంఫేటమిన్ ఆధారిత ఔషధాల మాదిరిగానే క్యాప్ గాన్ మాత్రం కేంద్ర నాడీ వ్యవస్థను ఉత్తేజపరుస్తాయి, “శక్తిని పెంచుతాయి, ఏకాగ్రతను పెంచుతాయి, ఎవరినైనా ఎక్కువసేపు మెలకువగా ఉండనిస్తాయి మరియు ఆనంద భావనను ఉత్పత్తి చేస్తాయి”.
- 2) ఏదైనా యాంఫేటమిన్ ఆధారిత ఔషధాన్ని తీసుకునే వ్యక్తి ఏదో ఒక విధమైన ప్లేసిబో ప్రభావాన్ని అనుభవించవచ్చు, ఇది అస్థిరమైన ప్రవర్తనలకు దారితీయవచ్చు.
- 3) క్యాప్టాగన్ లేదా ఇతర యాంఫేటమిన్-రకం మందులు సాధారణంగా రక్తంలో దాదాపు 36 గంటల పాటు ఉంటాయి.

దాని ప్రతికూల ప్రభావాలు ఏమిటి?

- 1) యాంఫేటమిన్ ల వినియోగం వల్ల ఆకలి మరియు బరువు తగ్గడం, వేగవంతమైన హృదయ స్పందన రేటు, సక్రమంగా లేని హృదయ స్పందన, పెరిగిన రక్తపోటు మరియు గుండెపోటు వంటి గుండె సమస్యలు మరణానికి దారితీయవచ్చు.

- 2) అవి అధిక శరీర ఉష్ణోగ్రత, చర్మం ఎర్రబడటం, జ్ఞాపకశక్తి కోల్పోవడం, స్పష్టంగా ఆలోచించడంలో సమస్యలు మరియు పక్షవాతాన్ని కూడా కలిగిస్తాయి.

గగన్ రికవరీ శిక్షణ

- ★ ఇటీవల, భారత నౌకాదళం మరియు భారత అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ (ఇస్రో) కొచ్చిలోని ఐఎన్ఎస్ గరుడలో గగన్యాన్ రికవరీ శిక్షణ ప్రణాళికను విడుదల చేసింది.

మరింత సమాచారం

- 1) గగన్యాన్ మిషన్ యొక్క సిబ్బంది మాడ్యూల్ ను తిరిగిపొందడానికి శిక్షణ ప్రణాళికను ఈ వ్రతం వివరిస్తుంది.
- 2) డ్రైవర్లు, మార్కెట్లు (మెరైన్ కమాండోలు), వైద్య నిపుణులు, ప్రసారకులు, సాంకేతిక నిపుణులు మరియు నావికా ఏవియేటర్లతో సహా తిరిగిపొందే కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే వివిధ బృందాలకు శిక్షణకు సంబంధించి మొత్తం అవసరాలను వ్రతం నిర్వచిస్తుంది.
- 3) ఈ రికవరీ శిక్షణ మానవ రహిత రికవరీ నుండి నౌకాశ్రయం మరియు బహిరంగ సముద్ర పరిస్థితులలో మానవ సహిత రికవరీ శిక్షణ వరకు పురోగమన దశలలో ప్రణాళిక చేయబడింది.

గగన్యాన్ మిషన్ గురించి

- 1) మానవులను (ముగ్గురు సిబ్బందిని) దిగువ భూ కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టి, వారిని బంగాళాఖాతం లేదా అరేబియా సముద్రంలో దిగడం ద్వారా సురక్షితంగా తిరిగి భూమికి తీసుకురాగల సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం గగన్యాన్ మిషన్ యొక్క లక్ష్యం.
- 2) దిగువ-భూ కక్ష్య (తరచుగా లో ఎర్త్ ఆర్బిట్ - ఎల్ఈఓ అని పిలుస్తారు) 2,000 కిమీ లేదా అంతకంటే తక్కువ ఎత్తుతో భూమి-కేంద్రీకృత కక్ష్యలను చుట్టు ఉంటుంది.
- 3) ఎల్ఈఓ కి మానవ అంతరిక్ష విమాన మిషన్ ను చేపట్టే స్వదేశీ సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం దీని లక్ష్యం.
- 4) వాహక నౌక మార్క్-3 (ఎల్ఎంవి3) గగన్యాన్ మిషన్ కోసం ప్రయోగ వాహనంగా ఉపయోగించబడుతుంది.
- 5) ఎల్ఎంవి 3 లాంచ్ వెహికల్ లోని అన్ని వ్యవస్థలు మానవ రేటింగ్ అవసరాలకు అనుగుణంగా రీకాన్ఫిగర్ చేయబడ్డాయి మరియు దీనికి హ్యూమన్ రేటెడ్ ఎల్ఎంవి 3 (హెచ్ఎల్ఎంవి 3) అని పేరు పెట్టారు.

సూపర్ కంప్యూటర్ సామర్థ్యం

- ★ మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఎర్త్ సైన్సెస్ ప్రకారం, భారతదేశం తన సూపర్-కంప్యూటింగ్ సామర్థ్యాన్ని గణనీయంగా పెంపొందించుకోవడానికి మరియు ఈ ఏడాది కాలంలో 18-పెటాఫ్లాప్ సిస్టమ్ను ఇన్స్టాల్ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉంది.

సూపర్ కంప్యూటర్ అంటే ఏమిటి?

- 1) సూపర్ కంప్యూటర్ అనేది కంప్యూటర్లకు సంబంధించి అత్యధిక కార్యాచరణ రేటు స్థాయికి లేదా ఆ రేటు సమీప స్థాయికి పనిచేసే కంప్యూటర్.
- 2) ఈ కంప్యూటర్లు కొన్నిసార్లు వదివేల 'కంప్యూట్ నోడ్లు' కూడా సమూహం చేయబడిన బహుళ సెంట్రల్ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లతో పాటు మెమరీ బ్లాక్ను ఉపయోగించుకుంటాయి.
- 3) ప్రస్తుతం భారతదేశం యొక్క అత్యంత శక్తివంతమైన, రెండు పౌర సూపర్ కంప్యూటర్లు - ప్రత్యూష్ మరియు మిహిర్ లు - 6.8 పెటాఫ్లాప్ల సంయుక్త సామర్థ్యంతో మొదటిది ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ట్రాపికల్ మెటియోరాలజీ, పూణే లోనూ మరియు రెండవది నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ మీడియం రేంజ్ వెదర్ ఫోర్కాస్టింగ్, నోయిడా లోనూ ఉన్నాయి.
- 4) కొత్త సూపర్ కంప్యూటర్లు కూడా ఐ ఐ టీ ఎం మరియు ఎన్ సిఎంఆర్ డబ్ల్యూఎఫ్ వద్ద ఉంచబడతాయి.
- 5) ప్రస్తుతం యునైటెడ్ స్టేట్స్ లోని ఓక్రిడ్జ్ నేషనల్ లాబొరేటరీలో ఉన్న ఫ్రాంటియర్-క్రే సిస్టమ్ ప్రపంచంలోనే అత్యంత వేగవంతమైన అధిక-పనితీరు గల కంప్యూటింగ్ సిస్టమ్.

పాంగెనోమ్ రిఫరెన్స్ మ్యాప్

ఇటీవల, ఒక కొత్త అధ్యయనం ప్రధానంగా ఆఫ్రికా మరియు కరేబియన్, అమెరికా, తూర్పు ఆసియా మరియు ఐరోపా నుండి 47 మంది వ్యక్తుల (19 మంది పురుషులు మరియు 28 మంది మహిళలు) నుండి జన్యువులను ఉపయోగించి నిర్మించబడిన పాంగెనోమ్ రిఫరెన్స్ మ్యాప్ను వివరించింది.

జీనోమ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) జీనోమ్ అనేది జీవి యొక్క బ్లూప్రింట్, మన 23 జతల క్రోమోజోమ్లలో ఉన్న అన్ని జన్యువులు మరియు జన్యువుల మధ్య ప్రాంతాల సమూహం.
- 2) ప్రతి క్రోమోజోమ్ డిఎన్ఎ తీగ యొక్క ఒక వరుస విస్తరణ.

మరో మాటలో చెప్పాలంటే, మన జన్యువు 23 వేర్వేరు తీగలను కలిగి ఉంటుంది, ప్రతి ఒక్కటి న్యూక్లియోటైడ్లు లేదా బేస్లు అని పిలువబడే మిలియన్ల నిర్మాణాలను కలిగి ఉంటుంది.

- 3) నాలుగు రకాల బిల్డింగ్ బ్లాక్లు (ఎ, టీ, జి మరియు సి) అమర్చబడి, మన 23 క్రోమోజోమ్లను తయారు చేయడానికి వివిధ కలయికలలో మిలియన్ల సార్లు పునరావృతమవుతాయి.
- 4) జీనోమ్ సీక్వెన్సింగ్ అనేది నాలుగు అక్షరాల యొక్క ఖచ్చితమైన క్రమాన్ని మరియు క్రోమోజోమ్లలో ఎలా అమర్చబడిందో నిర్ణయించడానికి ఉపయోగించే పద్ధతి. వ్యక్తిగత జన్యువులను క్రమం చేయడం వల్ల జన్యు స్థాయిలో మానవ వైవిధ్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో మరియు మనం కొన్ని వ్యాధులకు ఎంత అవకాశం ఉన్నామో అర్థం చేసుకోవడంలో సహాయపడుతుంది.
- 5) జీనోమ్ అనేది ఆధార్ లాంటి గుర్తింపు కార్డు. మన ఆధార్ కార్డు ప్రతి ఒక్కటి ప్రత్యేకమైనది కాబట్టి, మన జీనోమ్ కూడా అలాగే ఉంటుంది. మానవులందరి వ్యక్తిగత జన్యువులను క్రమం చేయడం చాలా ఖరీదైనది కాబట్టి, మన వద్ద ఇంకా అన్ని జన్యు గుర్తింపు కార్డులు లేవు. దీన్ని తప్పించుకోవడానికి, సామూహిక గుర్తింపు కార్డును కలిగి ఉండవచ్చు. ఉదాహరణకు, మనం ఒక ప్రాంతంలో నివసించే ప్రతి ఒక్కరికీ ఒకే జన్యు గుర్తింపు కార్డును కలిగి ఉండవచ్చు.

అత్యవసర పరిస్థితుల కోసం రిజర్వు బ్యాంకు యొక్క ప్రణాళికాబద్ధమైన 'రైట్ మెయిట్' చెల్లింపుల వ్యవస్థ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ (ఆర్.బి.ఐ) తేలికైన చెల్లింపు మరియు పరిష్కార వ్యవస్థను రూపొందించింది, ఇది డిజిటల్ చెల్లింపులకు సమానమైన "బంకర్" అని పిలుస్తోంది, ఇది ప్రకృతి వైపరీత్యాలు లేదా యుద్ధం వంటి అత్యవసర పరిస్థితుల్లో కనీస సిబ్బంది ద్వారా ఎక్కడి నుండైనా నిర్వహించవచ్చు.
- 2) యుపిఐ, నెఫ్ట్ మరియు ఆర్.టి.జి.ఎస్ వంటి చెల్లింపుల యొక్క ప్రస్తుత వ్యవస్థలకు ఆధారమైన సాంకేతికతలతో సంబంధం లేకుండా ఈ వ్యవస్థ యొక్క మౌలిక సదుపాయాలు స్వతంత్రంగా ఉంటాయి.

- 3) ఈ చెల్లింపుల వ్యవస్థను ప్రారంభించేందుకు సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఇంకా సమయసూచికను అందించలేదు.

గోధుమ నిల్వలపై ప్రభుత్వం పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, “మొత్తం ఆహార భద్రతను నిర్వహించడానికి మరియు అక్రమ నిల్వలు మరియు ఊహాగాన లావాదేవీలను నిరోధించడానికి” ప్రయత్నిస్తున్న ఒక చర్యలో, వ్యాపారులు, టోకు వ్యాపారులు, చిల్లర వ్యాపారులు, పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు మరియు ప్రాసెసర్లు కలిగి ఉండే గోధుమల నిల్వలపై కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిమితులను విధించింది.
- 2) స్థిరమైన సరఫరా ద్వారా నిత్యావసర వస్తువుల ధరను స్థిరీకరించడం ఇక్కడ లక్ష్యం.

పరిమితులు ఏమిటి?

- 1) వ్యాపారులు/హోల్సేల్ వ్యాపారులు కలిగి ఉండగల అనుమతించదగిన నిల్వ 3,000 మెట్రిక్ టన్నులు. రిటైలర్లు మరియు పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు తమ ప్రతి ఔట్లెట్లో 10 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు ఉంచుకోవచ్చు, అయితే పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు తమ అన్ని డిపోలో కలిపి 3,000 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు ఉంచుకోవచ్చు. ప్రాసెసర్లు వాటి వార్షిక వ్యవస్థాపక సామర్థ్యంలో 75% నిల్వ ఉంచుకోగలవు.
- 2) ఈ పేర్కొన్న సంస్థలు ఎప్పటికప్పుడు తమ నిల్వల స్థితులను ప్రకటించాలని మరియు ఆహార మరియు ప్రజా పంపిణీ శాఖ పోర్టల్లో వాటిని క్రమం తప్పకుండా అప్డేట్ చేయాలని భావిస్తున్నారు. వారి వద్ద ఉన్న నిల్వలు పరిమితికి మించి ఉంటే, నిర్ణీత పరిమితుల్లోకి తీసుకురావడానికి నోటిఫికేషన్ జారీ చేసిన రోజు నుండి 30 రోజుల గడువు ఉంటుంది.

కనీస మద్దతు ధరలో పెంపు రైతులకు సహాయం చేస్తుందా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కేంద్రం ఈ సంవత్సరం వేసవి (ఖరీఫ్) సీజన్ పంటలకు కనీస మద్దతు ధర (మినిమమ్ సపోర్టింగ్ ప్రైస్ - ఎం.ఎస్.పి) ప్రకటించింది, గత సీజన్ నుండి 5-

10% మధ్య ధరలను పెంచడం, సాగుదారులకు వారి ఉత్పత్తులకు లాభదాయకమైన ధరలను నిర్ధారించడానికి మరియు పంటల వైవిధ్యతను ప్రోత్సహించడానికి ఇది ప్రకటించబడినది.

- 2) రైతు ప్రతినిధులలో ఒక వర్గం వారు ఎంఎస్పిలో ‘తక్కువ’ పెంపుదలను పేర్కొనడంపై అసంతృప్తిని వ్యక్తం చేశారు, ఇది “మంచి ధర”ను పొందాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశాన్ని దెబ్బతీసింది.
- 3) మరోవైపు, వ్యవసాయ రంగ నిపుణులు కనీస మద్దతు ధరలో ఈ పెరుగుదల వ్యవసాయదారులకు కొంచెం ఉపశమనం కలిగించవచ్చని భావిస్తున్నారు. అయితే చాలా ప్రాంతాలలో కనీస మద్దతు ధరపై వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల సేకరణ-కొనుగోలుకు సంబంధించి ఎటువంటి ఆధారపడదగిన లేదా హామీ ఇవ్వబడిన మార్కెట్ విధానం లేనందువలన దేశం యొక్క “పంటల వైవిధ్యాన్ని” ప్రోత్సహించే ఉద్దేశ్యం ఓడిపోతుందని వారు వాదించారు..

యుపిఐ లావాదేవీలపై రోజువారీ పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ఫేస్ (యుపిఐ) ద్వారా వీలుకల్పించబడిన లావాదేవీలు రికార్డు గరిష్టాలను ఉల్లంఘించినందున, బ్యాంకులు రోజువారీ పరిమితులను ఎంచుకున్నాయి. ఇవి 2021లో నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎన్.పి.సి.ఐ) ద్వారా ఇప్పటికే విధించబడిన పరిమితుల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి.
- 2) పేమెంట్స్ ఇంటర్ఫేస్ జనాదరణ పొందడం కొనసాగిస్తున్నందున దాని సున్నితమైన పనితీరును కొనసాగించాలనే ఆలోచన ఉంది.

అంతర్జాతీయ (ఆర్థిక చేరిక/సమ్మిళితం)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా గవర్నర్ అంతర్జాతీయ పేరుతో ఆర్థిక చేరిక/సమ్మిళితం (ఫైనాన్షియల్ ఇన్ క్లూజన్) డ్యాష్ బోర్డ్ ను ప్రారంభించారు.

అంతర్జాతీయ గురించి

- 1) సంబంధిత పాఠామితులను సంగ్రహించడం ద్వారా ఆర్థిక చేరిక యొక్క పురోగతిని అంచనా వేయడానికి మరియు

పర్యవేక్షించడానికి డాష్ బోర్డ్ అవసరమైన అంతర్బుష్టిని అందిస్తుంది.

- 2) ప్రస్తుతం ఆర్.బి.ఐ లో అంతర్గత ఉపయోగం కోసం ఉద్దేశించిన డ్యాష్ బోర్డ్, బహుళ-భాగస్వామ్య విధానం ద్వారా మరింత ఎక్కువ ఆర్థిక చేరికకు వీలుకల్పిస్తుంది.

ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం గురించి

- 1) ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం అనేది సంస్థాగత సంస్థలచే పారదర్శక పద్ధతిలో సరసమైన ఖర్చుతో బలహీన సమూహాలకు అవసరమైన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు మరియు సేవలకు ప్రాప్యతను నిర్ధారించే ప్రక్రియ.
- 2) రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ద్వారా 2005లో అధికారికంగా భారతదేశంలో ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం అనే భావన మొదటిసారిగా ప్రవేశపెట్టబడింది.
- 3) ఆర్థిక చేరిక యొక్క లక్ష్యం ఈ క్రింది వాటిని అందించడం:
 - ఎ) చెల్లింపులు చేయడానికి మరియు స్వీకరించడానికి ఎటువంటి హంగులు లేని ప్రాథమిక బ్యాంకింగ్ ఖాతా
 - బి) పొదుపు నదుపాయాలు (పెట్టుబడి మరియు పెన్షన్లతో సహా)
 - సి) ఈ ప్రాథమిక ఖాతాలతో అనుసంధానించబడిన సాధారణ బుణ నదుపాయాలు మరియు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్లు
 - డి) రెమిటెన్స్, లేదా డబ్బు బదిలీ సౌకర్యాలు
 - ఇ) సూక్ష్మ బీమా (జీవిత) మరియు సూక్ష్మతర బీమా (జీవిత మరియు ఇతర బీమా)
 - ఎఫ్) సూక్ష్మ పంచన మరియు ఆర్థిక అక్షరాస్యత

వాణిజ్య వేగాన్ని ప్రభావితం చేస్తున్నది ఏది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మందగిస్తున్న ఆర్థిక వ్యవస్థ, ద్రవ్యోల్బణ అమరిక మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా కఠినమైన ద్రవ్య నియంత్రణల కారణంగా, భారతదేశ సరుకుల ఎగుమతులు ఏప్రిల్ లో సంవత్సరానికి 12.7% తగ్గి 34.66 బిలియన్ డాలర్లకు పడిపోయాయి - ఇది ఆరు నెలల కనిష్టం. ఇదే కాలంలో దిగుమతులు 14% తగ్గి 49.90 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకున్నాయి.

- 2) దిగుమతులు మరియు ఎగుమతుల పతనం భారతదేశానికి మాత్రమే పరిమితం కాదు ఎందుకంటే ఇతర దేశాలు కూడా ఇదే విధమైన క్షీణతను నమోదు చేశాయి. ఇది ప్రపంచ డిమాండ్ మందగించడం అనే భావనను ధృవీకరిస్తుంది.

టాంపూన్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా రుతుక్రమంలో ఉన్న స్త్రీలు మరియు బాలికలలో నాలుగింట ఒక వంతు మంది అనగా దాదాపు 500 మిలియన్ల మంది శానిటరీ ప్యాడ్లను కొనుగోలు చేయలేని కారణంగా వారి రుతుక్రమ కాలంలో చాలా కష్టపడుతున్నారు.
- 2) “రుతుక్రమ పేదరికం” గురించిన ఆందోళన ప్రపంచవ్యాప్తంగా టాంపూన్ పన్ను అని పిలవబడే పన్ను రద్దు కోసం పిలుపునిచ్చే ప్రచారాలకు ఆజ్యం పోసింది. ఈ పన్ను చాలా దేశాలు శానిటరీ ప్యాడ్లు, టాంపూన్లు, ప్యాంటీ లైనర్లు మరియు మెన్స్ట్రువల్ కప్పులు వంటి వస్తువులపై వసూలు చేసే విలువ ఆధారిత పన్ను వంటి వినియోగ పన్నులను సూచిస్తుంది.
- 3) కొన్ని దేశాల్లో, రుతుక్రమ ఉత్పత్తులు వ్యాట్ ప్రయోజనాల కోసం అనవసరమైన వస్తువులుగా పరిగణించబడతాయి, అయితే టాయిలెట్ పేపర్, కండోమ్లు మరియు ఓవర్-ది-కౌంటర్ మందులతో సహా కొన్ని వస్తువులు పూర్తి పన్ను రహితంగా ఉంటాయి లేదా తక్కువ రేటిని కలిగి ఉంటాయి.

రైల్వేలో ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్లాకింగ్ సిస్టమ్ అంటే ఏమిటి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఒడిశాలోని బాలాసోర్ జిల్లాలో గత వారం రెండు ఎక్స్ ప్రెస్ రైల్లు మరియు ఒక గూడ్స్ రైలుతో కూడిన భయంకరమైన రైలు ప్రమాదంలో 275 మంది ప్రయాణికులు మరణించారు మరియు 1,000 మందికి పైగా గాయపడిన తర్వాత రైల్వేలు ఉపయోగించే ఎలక్ట్రానిక్

AMIGOS IAS

www.amigosias.com

APPSC GROUP-I PRELIMS CUM MAINS

OFFLINE/
ONLINE

English
Medium

New Batch Starts From **28th October, 2023**

Our Faculty

C. Hari Krishna Sir
S&T, Environment

Ishaq Sir
Mental Ability

P. Satish Sir
Polity & Governance

Fazal Sir
Economy

Dr. Naga Sridhar Sir
History

Shiva Charan Sir
AP History

Jagadish Sir
Geography

Vijay Prasad Sir
CSAT, Arithmetic & Reasoning

Register

Online App

Admissions
Open

Ph: 04035052121, 9000230734

Address: Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

AMIGOS IAS

ట్రాక్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ పరిశోధనల కేంద్రంగా మారింది.

- 2) రైల్వే మంత్రి ప్రకారం “ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్లాకింగ్ మరియు పాయింట్ మెషిన్లో చేసిన మార్పు” ప్రమాదానికి దారితీసింది. ఆదివారం, రైల్వే బోర్డు తన ప్రాథమిక విచారణలో ప్రమాదానికి ప్రధాన కారణం “సిగ్నలింగ్ జోక్యం” అని గుర్తించినందున సిబిఐ దర్యాప్తును సిఫార్సు చేసింది.
- 3) కవచ్ అనేది భారతీయ పరిశ్రమ సహకారంతో రీసెర్చ్ డిజైన్ అండ్ స్టాండర్డ్స్ ఆర్గనైజేషన్ ద్వారా స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేయబడిన స్వయంచాలక రైళ్ల రక్షణ (ఆటోమేటిక్ ట్రైన్ ప్రొటెక్షన్) వ్యవస్థ. ఇది రెడ్ సిగ్నల్స్ దాటి వెళ్లకుండా రైళ్లను నిరోధించడం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం మరియు తద్వారా ఢీకొనడాన్ని నివారించడం చేస్తుంది.

కవచ్ వ్యవస్థను అర్థం చేసుకోవడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఒడిశాలోని బాలాసోర్ జిల్లాలోని బహునాగ బజార్ రైల్వే స్టేషన్లో జూన్ 2న జరిగిన ఘోర రైలు ప్రమాదంలో 288 మందికి పైగా ప్రయాణికులు మరణించడం అటువంటి విషాదాలను నివారించడానికి అవసరమైన భద్రతా యంత్రాంగాలపై తీవ్ర దృష్టి సారించింది.

కవచ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) కవచ్ అనేది భారతీయ పరిశ్రమ సహకారంతో రీసెర్చ్ డిజైన్ అండ్ స్టాండర్డ్స్ ఆర్గనైజేషన్ ద్వారా స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేయబడిన ఆటోమేటిక్ ట్రైన్ ప్రొటెక్షన్ వ్యవస్థ.
- 2) భారతీయ రైల్వేల అంతటా రైలు కార్యకలాపాలలో భద్రతను సాధించడానికి దక్షిణ-మధ్య రైల్వే ద్వారా ప్రయోగ పరీక్షలు చేయబడ్డాయి. ఇది భద్రతా సమగ్రత స్థాయి (సేఫ్టీ ఇంటెగ్రిటీ లెవల్)-4 ప్రమాణాలతో కూడిన అత్యాధునిక ఎలక్ట్రానిక్ సిస్టమ్.
- 3) ఇది రెడ్లో సిగ్నల్ను దాటకుండా రైళ్లను నిరోధించడం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం (ఇది ప్రమాదాన్ని సూచిస్తుంది) మరియు ఢీకొనడాన్ని నివారించడం చేస్తుంది. వేగ పరిమితుల ప్రకారం రైలును నియంత్రించడంలో డ్రైవర్ విఫలమైతే ఇది రైలు బ్రేకింగ్ సిస్టమ్ను ఆటోమేటిక్ గా యాక్టివేట్ చేస్తుంది.

అదనంగా, ఇది ఫంక్షనల్ కవచ్ సిస్టమ్లతో కూడిన రెండు లోకోమోటివ్లు ఢీకొనడాన్ని నివారిస్తుంది.

- 4) ఈ వ్యవస్థ అత్యవసర పరిస్థితుల్లో ఎస్ఓఎస్ సందేశాలను కూడా ప్రసారం చేస్తుంది. నెట్వర్క్ మానిటర్ సిస్టమ్ ద్వారా రైలు కదలికల యొక్క కేంద్రీకృత ప్రత్యక్ష పర్యవేక్షణ దీనిలోని అదనపు ఫీచర్.
- 5) ‘కవచ్’ అనేది చౌకైన, ధృవీకరణ పొందిన సాంకేతికతలలో ఒకటి. దీనిలో లోపం సంభావ్యత 10,000 సంవత్సరాలలో ఒకటి ఉంటుంది.
- 6) షాలిమార్-చెన్నై కోరమాండల్ ఎక్స్ప్రెస్ మరియు యశ్వంతపూర్-హౌరా ఎక్స్ప్రెస్ రెండింటిలోను కవచ్ వ్యవస్థ అమర్చబడలేదు. హౌరా-ఖరగ్ పూర్-చెన్నై మార్గంలో కవచ్ వ్యవస్థ ప్రాజెక్ట్ ఇంకా అమలు కాలేదు.
- 4) అయితే, ఆపరేషన్ మరియు బిజినెస్ డెవలప్మెంట్, రైల్వే బోర్డు సీనియర్ సభ్యుని ప్రకారం, రైలు చాలా ఎక్కువ వేగంతో ప్రయాణిస్తున్నందున ప్రతిచర్య సమయం మరియు దూరం చాలా తక్కువగా ఉందని వాదించారు. అతివేగంగా వెళ్లే వాహనం ముందు అకస్మాత్తుగా ఏదైనా అడ్డంకి వస్తే, ప్రపంచంలోని ఏ సాంకేతికత కూడా ప్రమాదాన్ని నిరోధించలేదు.

ఏంజెల్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, యుఎస్, యుకె, ఫ్రాన్స్, ఆస్ట్రేలియా, జపాన్ తో సహా 21 దేశాల పెట్టుబడిదారులకు అన్లిస్టెడ్ భారత స్టార్టప్లలో పెట్టుబడి కోసం ఏంజెల్ ట్యాక్స్ నుండి మినహాయింపు ఇచ్చారు.

ఏంజెల్ ట్యాక్స్ అంటే ఏమిటి?

- 1) కొన్ని అన్లిస్టెడ్ కంపెనీలు కార్యాచరణలో చాలా బాగా వనిచేస్తున్నాయి మరియు మొదటి షేర్లు జారీ చేయబడినప్పుడు పెట్టుబడిదారులు అలాంటి కంపెనీల షేర్లను కొనుగోలు చేయడానికి వేచి ఉంటారు.
- 2) అటువంటి పరిస్థితిలో, కంపెనీ, దాని బ్రాండ్ విలువ మరియు మార్కెట్ అంచనాలను తెలుసుకుని, ఎక్కువ ధరకు లేదా మార్కెట్లో పోల్చదగిన స్టాక్స్ ను మంజూరు చేసిన దాని కంటే ఎక్కువ ధరకు షేర్లను జారీ చేయవచ్చు.
- 3) ఇది స్టార్టప్ కోసం ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది

మరియు సంబంధిత ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించి 'ఇతర వనరుల నుండి వచ్చే ఆదాయం' శీర్షిక కింద ఆదాయపు పన్నుకు లోబడి ఉంటుంది.

- 4) ఇది లిస్టెడ్ కంపెనీలు (రీడ్-స్టార్టెడ్లు) వాటాల జారీ ద్వారా సేకరించే మూలధనంపై బాధ్యతగా తప్పనిసరిగా చెల్లించవలసిన పన్ను.
- 5) ఏంజెల్ ట్యాక్స్ మొదటిసారిగా 2012లో ప్రవేశపెట్టబడింది.

గెయిన్స్ 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, గార్డెన్ రీచ్ షిప్ బిల్డ్రింగ్ అండ్ ఇంజనీరింగ్ (జిఆర్ఎస్ఈ) లిమిటెడ్ గెయిన్స్ 2023ని ప్రారంభించింది.

గెయిన్స్ 2023 అంటే ఏమిటి?

- ★ గెయిన్స్ 2023 (జిఆర్ఎస్ఈ యాక్విలరేటెడ్ ఇన్నోవేషన్ నర్చరింగ్ స్కీమ్ - 2023) అనేది స్టార్టెప్ల ద్వారా నౌకా నిర్మాణంలో సాంకేతిక పురోగతికి సంబంధించి వినూత్న పరిష్కారాల అభివృద్ధిని గుర్తించడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి ఒక స్టార్టెప్ సవాలు.

గార్డెన్ రీచ్ షిప్ బిల్డ్రింగ్ అండ్ ఇంజనీరింగ్ లిమిటెడ్ (జిఆర్ఎస్ఈ) గురించి

- 1) ఇది కేటగిరీ 1 మినీ రత్న ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ మరియు రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉంది.
- 2) జిఆర్ఎస్ఈ భారతదేశంలోని ప్రముఖ షిప్ యార్డ్లలో ఒకటి. ఇది వాణిజ్య మరియు నౌకాదళ నౌకలను నిర్మిస్తుంది మరియు మరమ్మత్తు చేస్తుంది. జిఆర్ఎస్ఈ ఎగుమతి నౌకలను కూడా నిర్మిస్తుంది.
- 3) ఇది 100 యుద్ధనౌకలను నిర్మించిన మొదటి భారతీయ షిప్ యార్డ్ మరియు స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో జాబితా చేయబడిన మొదటి రక్షణరంగ షిప్ యార్డ్.
- 4) ఇది కోల్ కతాలోని హూగ్లీ నది తూర్పు ఒడ్డున 1884లో స్థాపించబడింది.

ఓపెన్ నెట్ వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) “ఇ-కామర్స్ ను ప్రజాస్వామ్యీకరించడానికి” మరియు “యాజమాన్య ఇ-కామర్స్ సైట్లకు ప్రత్యామ్నాయాలను అందించడానికి” ఈ సంవత్సరం ఓపెన్ నెట్ వర్క్ ఫర్

డిజిటల్ కామర్స్ (ఓ.ఎన్.డి.సి) ని అధికారికంగా ప్రారంభించాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం చూస్తోంది.

- 2) ఓ.ఎన్.డి.సి ప్లాట్ ఫారమ్ లో చేరాలని ప్రభుత్వం కంపెనీలను కోరినప్పటికీ, అమెజాన్ మరియు ఫ్లిప్ కార్డ్ వంటి ప్రధాన ఇ-కామర్స్ సంస్థలు దీనిలోకి రావడానికి ఇష్టపడలేదు. వాణిజ్య మంత్రి ఇటీవల ఈ కంపెనీలను త్వరలో ఓ.ఎన్.డి.సిలో చేరాలని లేదా వెనుకబడిపోయే ప్రమాదం ఉందని కోరారు.

విదేశీ ఖర్చులన్నీ పన్ను పరిధిలోకి వస్తాయా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ విదేశాలకు పంపే కొన్ని రకాల నిధులపై అధిక పన్ను విధించాలనే ప్రతిపాదన కేంద్ర బడ్జెట్ లో జూలై 1 నుంచి అమలుకు నోటిఫికేషన్ జారీ చేసిన తర్వాత ఇటీవల వెలుగులోకి వచ్చింది.

ఈ మార్పుల మూలాలు ఏమిటి?

- 1) ఫిబ్రవరి 1న సమర్పించిన 2023-24 బడ్జెట్ లో, ఆర్థిక మంత్రి విదేశీ పర్యాటక ప్యాకేజీలపై మూలం పై పన్ను వసూలు రేటుతో పాటు సరళీకృత రెమిటెన్స్ పథకం కింద విదేశీ చెల్లింపులను పెంచాలని ప్రతిపాదించారు.
 - ఎ) భారతీయులు ఎల్ ఆర్ ఎస్ కింద విదేశాలకు నంవత్సరానికి 2.5 లక్షల డాలర్ల వరకు చెల్లించడానికి అనుమతించబడతారు.
 - బి) విదేశీ టూర్ ప్యాకేజీల కోసం, మూలం వద్ద పన్ను వసూలు రేటును 5% నుండి 20%కి పెంచాలి. అదేవిధంగా, ఎల్ ఆర్ ఎస్ కింద అన్ని చెల్లింపులకు 20% పన్ను ప్రతిపాదించబడింది. ప్రస్తుతం 7 లక్షల కంటే ఎక్కువ రెమిటెన్స్ లపై 5% మూలం వద్ద పన్ను వసూలు చేయబడుతున్నది. ఇది విదేశాల్లో విద్య లేదా వైద్య ఖర్చుల కోసం చేసిన చెల్లింపులను కవర్ చేయదు, ఇవి సంవత్సరానికి రూ. 7 లక్షల వరకు అనుమతించబడతాయి మరియు ఇప్పటికే 5% పన్నుని ఆకర్షించాయి.
- 2) మార్చి 24న, 2023 ఆర్థిక చట్టంలో మార్పులను ప్రవేశపెడుతున్నప్పుడు, “క్రెడిట్ కార్డల్ ద్వారా విదేశీ వర్తకాల కోసం చెల్లింపులు ఎల్ ఆర్ ఎస్ కింద గమనించబడటం లేదని మరియు అలాంటి చెల్లింపులు

మూలం వద్ద వన్ను వసూలు నుండి తప్పించుకుంటున్నాయని సూచించబడింది. విదేశీ పర్యటనల కోసం క్రెడిట్ కార్డ్ చెల్లింపులను ఎల్ ఆర్ ఎస్ పరిధిలోకి తీసుకురావడానికి మరియు మూలాలపై వన్ను వసూళ్లను తీసుకురావడానికి రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాని అభ్యర్థించడం జరిగింది” అని ఆర్థిక మంత్రి పేర్కొన్నారు.

భారతదేశంలో అసాంక్రమిక వ్యాధులు

మధుమేహం

మధుమేహం మరియు ఇతర అసాంక్రమిక (నాన్-కమ్యూనికబుల్) వ్యాధుల కోసం కొత్త జాతీయ అంచనాల ప్రకారం నాలుగు సంవత్సరాలలో (2019-2021) 31 మిలియన్ల మంది భారతీయులు మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులుగా మారారు.

కనుగొన్న విషయాలు ఏమిటి?

- 1) 2021లో, భారతదేశంలో 101 మిలియన్ల మందికి మధుమేహం మరియు 136 మిలియన్ల మందికి ప్రీడయాబెటిస్ ఉన్నట్లు ఒక అధ్యయనం కనుగొంది. అదనంగా, 315 మిలియన్ల మందికి అధిక రక్తపోటు ఉంది. 254 మిలియన్లకు సాధారణ ఊబకాయం ఉంది, మరియు 351 మిలియన్లకు ఉదర ఊబకాయం ఉంది. 213 మిలియన్ల మందికి హైపర్ కొలెస్టెరోలేమియా ఉంది (దీనిలో కొవ్వు ధమనులలో పోగుపడుతుంది మరియు వ్యక్తులకు గుండెపోటు మరియు పక్షవాతంల ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంటుంది) మరియు 185 మిలియన్ల మందికి అధిక తక్కువ సాంద్రత కలిగిన లిపోప్రోటీన్ (ఎల్.డి.ఎల్) కొలెస్ట్రాల్ ఉంది.
- 2) దశాబ్దం పాటు సాగిన దేశవ్యాప్త అధ్యయనానికి ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రీసెర్చ్ మరియు డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ హెల్త్ రీసెర్చ్, మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్ మరియు మద్రాస్ డయాబెటిస్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ ద్వారా నిధులు సమకూర్చబడ్డాయి. 's 0E\T

కృత్రిమ తీపి పదార్థాలు

- 1) ఇటీవల, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ బరువు తగ్గడానికి మరియు మధుమేహం వంటి జీవనశైలి వ్యాధులను నివారించడానికి కృత్రిమ తీపి పదార్థాలను (ఆర్టిఫీషియల్ స్వీటెనర్లను) ఉపయోగించకూడదని సిఫార్సు చేసింది. చక్కెర తీసుకోవడం

తగ్గించాల్సిన అవసరం ఉన్నప్పటికీ, దానిని కృత్రిమ స్వీటెనర్లతో భర్తీ చేయరాదని ఆరోగ్య సంస్థ నొక్కి చెప్పింది. ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థచే అధ్యయనం చేయబడిన కృత్రిమ తీపి పదార్థాల తరగతులలో అసెనల్వేమ్ కె, యాస్పర్టేమ్, ఎడ్వాన్టేమ్, సైక్లమేట్స్, నియోటేమ్, శకారిన్, శుక్రాలోజ్, స్టీవియా మరియు స్టీవియా నుండి తీసిన ఉత్పత్తులు ఉన్నాయి.

- 2) కృత్రిమ స్వీటెనర్లు చాలా తక్కువ కేలరీలతో తీపి రుచిని అందిస్తాయి. చాలా మంది మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులు తమ టీ మరియు కాఫీలలో స్వీటెనర్లను ఉపయోగిస్తారు, అయితే తక్కువ కేలరీల ఎంపికలను అందించడానికి ఈ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించి ప్యాక్ చేసిన ఆహారాలు మరియు పానీయాల కోసం పెరుగుతున్న మార్కెట్ ఉంది.
- 3) బరువు నియంత్రణను సాధించడానికి లేదా అసాంక్రమిక వ్యాధుల ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి నాన్-షుగర్ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించరాదని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ సూచిస్తుంది. yEbP1/4™dŌIsAd3/4dt

లెప్టొస్పైరోసిస్

- 1) లెప్టొస్పైరోసిస్ నేడు ప్రపంచంలో ఒక ముఖ్యమైన అంటు వ్యాధిగా ఉద్భవించింది. ఇది ఒక ప్రాణాంతకమైన జంతు జనిత బాక్టీరియల్ వ్యాధి, ఇది భారీ వర్షపాతం లేదా వరదల తర్వాత విపరీతంగా వ్యాప్తి చెందుతుంది.
- 2) ఈ వ్యాధి వెచ్చని, తేమతో కూడిన దేశాల్లో మరియు పట్టణ మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఇది ప్రతి సంవత్సరం 1.03 మిలియన్ల మందిని ప్రభావితం చేస్తుంది, దాదాపు 60,000 మందిని చంపుతున్నది. పారిశుధ్య మౌలిక సదుపాయాలు తక్కువగా ఉన్న, ఉష్ణమండల దేశాలలో పట్టణ పేద జనాభా పెరుగుతున్నందున లెప్టొస్పైరోసిస్ యొక్క భారం భవిష్యత్తులో పెరుగుతుందని భావిస్తున్నారు. భారతదేశంలో, ప్రతి సంవత్సరం వేలాది మంది ప్రజలు లెప్టొస్పైరోసిస్ బారిన పడుతున్నారు.
- 3) ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ స్థాయిలలో సంఖ్యలు ఖచ్చితమైనవి కావు ఎందుకంటే తప్పు నిర్ధారణ (దాని లక్షణాలు డెంగ్యూ, మలేరియా మరియు హెపటైటిస్లను పోలి ఉంటాయి), సమ్యక్మైన రోగనిర్ధారణకు పరిమిత ప్రాప్యత, చికిత్స చేసే వైద్యులలో

అవగాహన లేకపోవడం మరియు నిఘా పర్యవరణం లేకపోవడం కారణాలుగా ఉన్నాయి.

- 4) భారత దేశంలో, లెప్టోస్పైరోసిస్ దక్షిణాదిలో సర్వసాధారణంగా ఉందని అధ్యయనాలు కనుగొన్నాయి, అయితే ఇది ఈ ప్రాంతం యొక్క మెరుగైన ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు తద్వారా మెరుగైన వ్యాధిని గుర్తించడం వల్ల కావచ్చు.

ప్రతిఘటనలను రూపొందించడానికి ప్రజారోగ్య నిపుణులు పశు సంవర్ధక శాఖతో కలిసి పని చేయాలి.

పోషకాహార లోపం

ఐక్యరాజ్యసమితి బాలల నిధి (యునిసెఫ్), ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (డబ్ల్యూ.హెచ్.ఓ) మరియు ప్రపంచ బ్యాంకులు సంయుక్త పోషకాహార లోప అంచనాలను విడుదల చేశాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) యునిసెఫ్, డబ్ల్యూ.హెచ్.ఓ మరియు ప్రపంచ బ్యాంకు యొక్క ఇంటర్-విజెన్సీ బృందం ప్రతి సంవత్సరం 5 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలలో పోషకాహార లోపం యొక్క ఉమ్మడి ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ అంచనాలను అప్డేట్ చేస్తాయి.
- 2) ఎత్తు పెరగని, అధిక బరువు, బక్కవలుచని మరియు తీవ్రమైన బక్కవలుచని పిల్లల సంబంధిత సంఖ్యల అంచనాలు ప్రపంచ జనాభాతో పాటు ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రాంతాలు మరియు ఉప-ప్రాంతాల ప్రాంతీయ సమూహాలు, సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాలు, యునిసెఫ్, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మరియు ప్రపంచ బ్యాంక్ ప్రాంతాలు, అలాగే ప్రపంచ బ్యాంక్ దేశం-ఆదాయ సమూహం వర్గీకరణల నుండి తీసుకోబడ్డాయి. 10^{-3} \pm 10^{-2} \pm 10^{-1} \pm 10^0 \pm 10^1 \pm 10^2 \pm 10^3 \pm 10^4 \pm 10^5 \pm 10^6 \pm 10^7 \pm 10^8 \pm 10^9 \pm 10^{10} \pm 10^{11} \pm 10^{12} \pm 10^{13} \pm 10^{14} \pm 10^{15} \pm 10^{16} \pm 10^{17} \pm 10^{18} \pm 10^{19} \pm 10^{20} \pm 10^{21} \pm 10^{22} \pm 10^{23} \pm 10^{24} \pm 10^{25} \pm 10^{26} \pm 10^{27} \pm 10^{28} \pm 10^{29} \pm 10^{30} \pm 10^{31} \pm 10^{32} \pm 10^{33} \pm 10^{34} \pm 10^{35} \pm 10^{36} \pm 10^{37} \pm 10^{38} \pm 10^{39} \pm 10^{40} \pm 10^{41} \pm 10^{42} \pm 10^{43} \pm 10^{44} \pm 10^{45} \pm 10^{46} \pm 10^{47} \pm 10^{48} \pm 10^{49} \pm 10^{50} \pm 10^{51} \pm 10^{52} \pm 10^{53} \pm 10^{54} \pm 10^{55} \pm 10^{56} \pm 10^{57} \pm 10^{58} \pm 10^{59} \pm 10^{60} \pm 10^{61} \pm 10^{62} \pm 10^{63} \pm 10^{64} \pm 10^{65} \pm 10^{66} \pm 10^{67} \pm 10^{68} \pm 10^{69} \pm 10^{70} \pm 10^{71} \pm 10^{72} \pm 10^{73} \pm 10^{74} \pm 10^{75} \pm 10^{76} \pm 10^{77} \pm 10^{78} \pm 10^{79} \pm 10^{80} \pm 10^{81} \pm 10^{82} \pm 10^{83} \pm 10^{84} \pm 10^{85} \pm 10^{86} \pm 10^{87} \pm 10^{88} \pm 10^{89} \pm 10^{90} \pm 10^{91} \pm 10^{92} \pm 10^{93} \pm 10^{94} \pm 10^{95} \pm 10^{96} \pm 10^{97} \pm 10^{98} \pm 10^{99} \pm 10^{100} \pm 10^{101} \pm 10^{102} \pm 10^{103} \pm 10^{104} \pm 10^{105} \pm 10^{106} \pm 10^{107} \pm 10^{108} \pm 10^{109} \pm 10^{110} \pm 10^{111} \pm 10^{112} \pm 10^{113} \pm 10^{114} \pm 10^{115} \pm 10^{116} \pm 10^{117} \pm 10^{118} \pm 10^{119} \pm 10^{120} \pm 10^{121} \pm 10^{122} \pm 10^{123} \pm 10^{124} \pm 10^{125} \pm 10^{126} \pm 10^{127} \pm 10^{128} \pm 10^{129} \pm 10^{130} \pm 10^{131} \pm 10^{132} \pm 10^{133} \pm 10^{134} \pm 10^{135} \pm 10^{136} \pm 10^{137} \pm 10^{138} \pm 10^{139} \pm 10^{140} \pm 10^{141} \pm 10^{142} \pm 10^{143} \pm 10^{144} \pm 10^{145} \pm 10^{146} \pm 10^{147} \pm 10^{148} \pm 10^{149} \pm 10^{150} \pm 10^{151} \pm 10^{152} \pm 10^{153} \pm 10^{154} \pm 10^{155} \pm 10^{156} \pm 10^{157} \pm 10^{158} \pm 10^{159} \pm 10^{160} \pm 10^{161} \pm 10^{162} \pm 10^{163} \pm 10^{164} \pm 10^{165} \pm 10^{166} \pm 10^{167} \pm 10^{168} \pm 10^{169} \pm 10^{170} \pm 10^{171} \pm 10^{172} \pm 10^{173} \pm 10^{174} \pm 10^{175} \pm 10^{176} \pm 10^{177} \pm 10^{178} \pm 10^{179} \pm 10^{180} \pm 10^{181} \pm 10^{182} \pm 10^{183} \pm 10^{184} \pm 10^{185} \pm 10^{186} \pm 10^{187} \pm 10^{188} \pm 10^{189} \pm 10^{190} \pm 10^{191} \pm 10^{192} \pm 10^{193} \pm 10^{194} \pm 10^{195} \pm 10^{196} \pm 10^{197} \pm 10^{198} \pm 10^{199} \pm 10^{200} \pm 10^{201} \pm 10^{202} \pm 10^{203} \pm 10^{204} \pm 10^{205} \pm 10^{206} \pm 10^{207} \pm 10^{208} \pm 10^{209} \pm 10^{210} \pm 10^{211} \pm 10^{212} \pm 10^{213} \pm 10^{214} \pm 10^{215} \pm 10^{216} \pm 10^{217} \pm 10^{218} \pm 10^{219} \pm 10^{220} \pm 10^{221} \pm 10^{222} \pm 10^{223} \pm 10^{224} \pm 10^{225} \pm 10^{226} \pm 10^{227} \pm 10^{228} \pm 10^{229} \pm 10^{230} \pm 10^{231} \pm 10^{232} \pm 10^{233} \pm 10^{234} \pm 10^{235} \pm 10^{236} \pm 10^{237} \pm 10^{238} \pm 10^{239} \pm 10^{240} \pm 10^{241} \pm 10^{242} \pm 10^{243} \pm 10^{244} \pm 10^{245} \pm 10^{246} \pm 10^{247} \pm 10^{248} \pm 10^{249} \pm 10^{250} \pm 10^{251} \pm 10^{252} \pm 10^{253} \pm 10^{254} \pm 10^{255} \pm 10^{256} \pm 10^{257} \pm 10^{258} \pm 10^{259} \pm 10^{260} \pm 10^{261} \pm 10^{262} \pm 10^{263} \pm 10^{264} \pm 10^{265} \pm 10^{266} \pm 10^{267} \pm 10^{268} \pm 10^{269} \pm 10^{270} \pm 10^{271} \pm 10^{272} \pm 10^{273} \pm 10^{274} \pm 10^{275} \pm 10^{276} \pm 10^{277} \pm 10^{278} \pm 10^{279} \pm 10^{280} \pm 10^{281} \pm 10^{282} \pm 10^{283} \pm 10^{284} \pm 10^{285} \pm 10^{286} \pm 10^{287} \pm 10^{288} \pm 10^{289} \pm 10^{290} \pm 10^{291} \pm 10^{292} \pm 10^{293} \pm 10^{294} \pm 10^{295} \pm 10^{296} \pm 10^{297} \pm 10^{298} \pm 10^{299} \pm 10^{300} \pm 10^{301} \pm 10^{302} \pm 10^{303} \pm 10^{304} \pm 10^{305} \pm 10^{306} \pm 10^{307} \pm 10^{308} \pm 10^{309} \pm 10^{310} \pm 10^{311} \pm 10^{312} \pm 10^{313} \pm 10^{314} \pm 10^{315} \pm 10^{316} \pm 10^{317} \pm 10^{318} \pm 10^{319} \pm 10^{320} \pm 10^{321} \pm 10^{322} \pm 10^{323} \pm 10^{324} \pm 10^{325} \pm 10^{326} \pm 10^{327} \pm 10^{328} \pm 10^{329} \pm 10^{330} \pm 10^{331} \pm 10^{332} \pm 10^{333} \pm 10^{334} \pm 10^{335} \pm 10^{336} \pm 10^{337} \pm 10^{338} \pm 10^{339} \pm 10^{340} \pm 10^{341} \pm 10^{342} \pm 10^{343} \pm 10^{344} \pm 10^{345} \pm 10^{346} \pm 10^{347} \pm 10^{348} \pm 10^{349} \pm 10^{350} \pm 10^{351} \pm 10^{352} \pm 10^{353} \pm 10^{354} \pm 10^{355} \pm 10^{356} \pm 10^{357} \pm 10^{358} \pm 10^{359} \pm 10^{360} \pm 10^{361} \pm 10^{362} \pm 10^{363} \pm 10^{364} \pm 10^{365} \pm 10^{366} \pm 10^{367} \pm 10^{368} \pm 10^{369} \pm 10^{370} \pm 10^{371} \pm 10^{372} \pm 10^{373} \pm 10^{374} \pm 10^{375} \pm 10^{376} \pm 10^{377} \pm 10^{378} \pm 10^{379} \pm 10^{380} \pm 10^{381} \pm 10^{382} \pm 10^{383} \pm 10^{384} \pm 10^{385} \pm 10^{386} \pm 10^{387} \pm 10^{388} \pm 10^{389} \pm 10^{390} \pm 10^{391} \pm 10^{392} \pm 10^{393} \pm 10^{394} \pm 10^{395} \pm 10^{396} \pm 10^{397} \pm 10^{398} \pm 10^{399} \pm 10^{400} \pm 10^{401} \pm 10^{402} \pm 10^{403} \pm 10^{404} \pm 10^{405} \pm 10^{406} \pm 10^{407} \pm 10^{408} \pm 10^{409} \pm 10^{410} \pm 10^{411} \pm 10^{412} \pm 10^{413} \pm 10^{414} \pm 10^{415} \pm 10^{416} \pm 10^{417} \pm 10^{418} \pm 10^{419} \pm 10^{420} \pm 10^{421} \pm 10^{422} \pm 10^{423} \pm 10^{424} \pm 10^{425} \pm 10^{426} \pm 10^{427} \pm 10^{428} \pm 10^{429} \pm 10^{430} \pm 10^{431} \pm 10^{432} \pm 10^{433} \pm 10^{434} \pm 10^{435} \pm 10^{436} \pm 10^{437} \pm 10^{438} \pm 10^{439} \pm 10^{440} \pm 10^{441} \pm 10^{442} \pm 10^{443} \pm 10^{444} \pm 10^{445} \pm 10^{446} \pm 10^{447} \pm 10^{448} \pm 10^{449} \pm 10^{450} \pm 10^{451} \pm 10^{452} \pm 10^{453} \pm 10^{454} \pm 10^{455} \pm 10^{456} \pm 10^{457} \pm 10^{458} \pm 10^{459} \pm 10^{460} \pm 10^{461} \pm 10^{462} \pm 10^{463} \pm 10^{464} \pm 10^{465} \pm 10^{466} \pm 10^{467} \pm 10^{468} \pm 10^{469} \pm 10^{470} \pm 10^{471} \pm 10^{472} \pm 10^{473} \pm 10^{474} \pm 10^{475} \pm 10^{476} \pm 10^{477} \pm 10^{478} \pm 10^{479} \pm 10^{480} \pm 10^{481} \pm 10^{482} \pm 10^{483} \pm 10^{484} \pm 10^{485} \pm 10^{486} \pm 10^{487} \pm 10^{488} \pm 10^{489} \pm 10^{490} \pm 10^{491} \pm 10^{492} \pm 10^{493} \pm 10^{494} \pm 10^{495} \pm 10^{496} \pm 10^{497} \pm 10^{498} \pm 10^{499} \pm 10^{500} \pm 10^{501} \pm 10^{502} \pm 10^{503} \pm 10^{504} \pm 10^{505} \pm 10^{506} \pm 10^{507} \pm 10^{508} \pm 10^{509} \pm 10^{510} \pm 10^{511} \pm 10^{512} \pm 10^{513} \pm 10^{514} \pm 10^{515} \pm 10^{516} \pm 10^{517} \pm 10^{518} \pm 10^{519} \pm 10^{520} \pm 10^{521} \pm 10^{522} \pm 10^{523} \pm 10^{524} \pm 10^{525} \pm 10^{526} \pm 10^{527} \pm 10^{528} \pm 10^{529} \pm 10^{530} \pm 10^{531} \pm 10^{532} \pm 10^{533} \pm 10^{534} \pm 10^{535} \pm 10^{536} \pm 10^{537} \pm 10^{538} \pm 10^{539} \pm 10^{540} \pm 10^{541} \pm 10^{542} \pm 10^{543} \pm 10^{544} \pm 10^{545} \pm 10^{546} \pm 10^{547} \pm 10^{548} \pm 10^{549} \pm 10^{550} \pm 10^{551} \pm 10^{552} \pm 10^{553} \pm 10^{554} \pm 10^{555} \pm 10^{556} \pm 10^{557} \pm 10^{558} \pm 10^{559} \pm 10^{560} \pm 10^{561} \pm 10^{562} \pm 10^{563} \pm 10^{564} \pm 10^{565} \pm 10^{566} \pm 10^{567} \pm 10^{568} \pm 10^{569} \pm 10^{570} \pm 10^{571} \pm 10^{572} \pm 10^{573} \pm 10^{574} \pm 10^{575} \pm 10^{576} \pm 10^{577} \pm 10^{578} \pm 10^{579} \pm 10^{580} \pm 10^{581} \pm 10^{582} \pm 10^{583} \pm 10^{584} \pm 10^{585} \pm 10^{586} \pm 10^{587} \pm 10^{588} \pm 10^{589} \pm 10^{590} \pm 10^{591} \pm 10^{592} \pm 10^{593} \pm 10^{594} \pm 10^{595} \pm 10^{596} \pm 10^{597} \pm 10^{598} \pm 10^{599} \pm 10^{600} \pm 10^{601} \pm 10^{602} \pm 10^{603} \pm 10^{604} \pm 10^{605} \pm 10^{606} \pm 10^{607} $\$

సహాయపడుతుంది.

- 3) ఇది ప్లాంటేషన్ పద్ధతులు, నిర్వహణ పద్ధతులు, పరిరక్షణ చర్యలు మరియు ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్య మార్గం ద్వారా వనరుల సమీకరణపై ఉత్తమ అభ్యాసాలను పంచుకోవడం.
- 4) ప్రాజెక్ట్ వ్యయంలో 80% కేంద్రం భరిస్తుంది, మిగిలిన 20% రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు జమ చేస్తాయి.

పెరగనున్న నగర జనాభా

- 1) 2050 నాటికి, ఏడు వందల కోట్ల మంది ప్రజలు నగరాల్లో నివసిస్తారు. 2020లోనే, ఈ నగరాలు 29 ట్రిలియన్ టన్నుల కార్బన్ డయాక్సైడ్ ను వాతావరణంలోకి విడుదల చేశాయి. ఈ కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఇతర గ్రీన్ హౌస్ వాయువులతో కలిసి తీవ్రమైన ఆరోగ్య ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తుంది. ఇది తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలుగా కూడా వ్యక్తమవుతుంది, ఇది జీవితాలు, జీవనోపాధి, ఆస్తులు మరియు సామాజిక శ్రేయస్సు నష్టానికి దారితీస్తుంది.
- 2) పర్యావరణంపై నగరాలు చూపే ముఖ్యమైన ప్రభావాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, వాతావరణ మార్పుల ప్రభావాలను తగ్గించడానికి తక్కువ కార్బన్ (లో కార్బన్) నగరాలు కీలకమైనవి.
- 3) తక్కువ-కార్బన్ లేదా నికర-సున్నా నగరాలకు మారడం అనేది ఇంధనం, భవనాలు, రవాణా, పరిశ్రమలు మరియు పట్టణ భూ-వినియోగంతో సహా పలు రంగాలలో ఉపశమన మరియు అనుసరణ ఎంపికలను ఏకీకృతం చేయడం అవసరం. దీనిని 'సెక్టార్-కప్లింగ్ విధానం' అని పిలుస్తారు మరియు పట్టణ వ్యవస్థలను డీకార్బనైజ్ చేయడం అవసరం.

1.5 డిగ్రీ సెల్సియస్ లక్ష్యం ఎందుకు కీలకం?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ "గ్లోబల్ యాన్యువల్ టు డెకాడల్ క్లైమేట్ అప్డేట్ 2023-2027" మరియు "స్టేట్ ఆఫ్ గ్లోబల్ క్లైమేట్ 2022" పేరుతో రెండు నివేదికలను విడుదల చేసింది.
- 2) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ యొక్క దశాబ్దపు అంచనాలు 2023 మరియు 2027 మధ్య వార్షిక సగటు ప్రపంచ

ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత 1850-1900 లేదా పారిశ్రామిక పూర్వ స్థాయిల ఆధార స్థాయి ఉష్ణోగ్రత కంటే 1.1-1.8 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఎక్కువగా ఉంటుందని పేర్కొంది. 2022లో, ఇది ఆధార స్థాయి కంటే 1.15 డిగ్రీలు ఎక్కువగా ఉంది మరియు 2027 నాటికి, సగటు 1.5 డిగ్రీల కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఒక కీలక స్థాయి, దీని కంటే తక్కువ ఉష్ణోగ్రతకు తిరిగి రాలేకపోవచ్చు.

స్పెషల్ ప్రాటెక్షన్ గ్రూప్ నియామకాలు

- ★ ఇటీవల, హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ విశిష్టమైన స్పెషల్ ప్రాటెక్షన్ గ్రూప్ కు సంబంధించిన తాజా నియమాలను నోటిఫై చేసింది.

కొత్త నిబంధనలు ఏమిటి?

- 1) స్పెషల్ ప్రాటెక్షన్ గ్రూప్ ని ఇప్పుడు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్ కు చెందిన అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ ర్యాంక్ కంటే తక్కువ హోదా లేని అధికారి నిర్వహిస్తారు, అయితే జూనియర్ ఆఫీసర్లు ప్రారంభ కాలానికి ఆరు సంవత్సరాల పాటు డిప్యూటీషన్ పై నియమింపబడతారు.
- 2) రెండవ సారి పదవీకాల నియామకం నమోదు చేయబడిన కారణాలతో కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతితో చేయవచ్చు.
- 3) ఎస్పీజీ, దాని ప్రధాన కార్యాలయాన్ని న్యూఢిల్లీలో కలిగి ఉంటుంది మరియు ఇప్పుడు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్ కు చెందిన అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ ర్యాంక్ కంటే తక్కువ కాని హోదా కలిగిన అధికారి నిర్వహిస్తారు.
- 4) ఎస్పీజీ యొక్క సాధారణ పర్యవేక్షణ, దిశ, కమాండ్ మరియు నియంత్రణ, పర్యవేక్షణ, శిక్షణ, క్రమశిక్షణ మరియు పరిపాలన డైరెక్టర్ కు అప్పగించబడుతుంది.
- 5) ఈ పరామితులు స్పెషల్ ప్రాటెక్షన్ గ్రూప్ యాక్ట్, 1988 (34 ఆఫ్ 1988) కింద హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ జారీ చేసిన కొత్త నిబంధనల ద్వారా పరిష్కరించబడ్డాయి.

ఎల్ నినో మరియు రుతుపవనాలపై దాని ప్రభావం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఈ రోజుల్లో భారతీయ రుతుపవనాలపై ఏదైనా చర్చ ఎల్ నినో దృగ్విషయానికి సంబంధించిన సూచనలను కలిగి ఉంటుంది. భారతీయ రుతుపవనాల విధి సుదూర

పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలలోని అసాధారణతలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ ఏడాది రుతుపవనాలు కూడా పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఎల్ నిన్ షేమో కింద పురోగమిస్తున్నాయి.

2) ఎల్ నిన్, సాధారణంగా తెలిసినట్లుగా, భూమధ్యరేఖ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఉపరితల జలాలు అసాధారణంగా వేడెక్కుడాన్ని సూచిస్తుంది. ఇది రుతుపవన వర్షపాతాన్ని అణచివేయడానికి ప్రసిద్ధి చెందింది.

◆ వ్యతిరేక దశ, లా నినా, ఇది అదే ప్రాంతంలో సముద్ర ఉపరితల జలాల అసాధారణ శీతలీకరణ, భారతదేశంపై వర్షపాతానికి సహాయం చేస్తుంది.

◆ మూడవ, తటస్థ దశ ఉంది, అలాగే సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలు దీర్ఘ-కాల సగటులకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.

◆ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని ఈ మూడు దశలను కలిపి ఎల్ నిన్ సడరన్ ఆసిలేషన్ లేదా ఎన్సోగా సూచిస్తారు.

3) ఎల్ నిన్ దృగ్విషయాన్ని శాస్త్రవేత్తలు 1920లలో మొదటిసారిగా గుర్తించారు, అయితే పెరూ మరియు ఈక్వెడార్లోని స్థానిక జనాభా ఆవర్తన వేడెక్కుడం గురించి చాలా ముందుగానే తెలుసు. అయితే లా నినా దృగ్విషయం 1980లలో మాత్రమే కనుగొనబడింది.

బిపర్వాయ్ తుఫాను మరియు దాని నామకరణం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ అరేబియా సముద్రంలో బిపర్వాయ్ అనే తుఫాను ఏర్పడింది. అంతకుముందు, ఇది గోవాకు పశ్చిమాన 850 కి.మీ మరియు ముంబైకి నైరుతి దిశలో 900 కి.మీ. తుఫాను రాబోయే మూడు రోజుల్లో బలపడి జూన్ 13 నాటికి చాలా తీవ్రమైన తుఫానుగా అభివృద్ధి చెందుతుందని అంచనా వేయబడింది.

బిపర్వాయ్ తుఫానుకు ఆ పేరు ఎలా వచ్చింది మరియు తుఫానులకు ఎలా పేరు పెడతారు?

1) 'బిపర్వాయ్' అనే పేరు బంగ్లాదేశ్ నే సూచించబడింది మరియు ఈ పదానికి బెంగాలీలో 'విపత్తు' అని అర్థం. తుఫానులకు పేర్లు పెట్టడం అనేది ఇప్పటికే ఉన్న కొన్ని మార్గదర్శకాలను అనుసరించి భ్రమణ ప్రాతిపదికన దేశాలు నిర్వహిస్తాయి.

2) ప్రపంచవ్యాప్తంగా, ఆరు ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలు మరియు ఐదు ప్రాంతీయ ఉష్ణమండల తుఫాను హెచ్చరిక కేంద్రాలు ఉష్ణమండల తుఫానులకు సలహాలు మరియు పేరు పెట్టడం కోసం ఆదేశించబడినవి.

3) బంగ్లాదేశ్, భారతదేశం, ఇరాన్, మాల్దీవులు, మయన్మార్, ఒమన్, పాకిస్తాన్, ఖతార్, సౌదీ అరేబియా, శ్రీలంక, థాయిలాండ్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యెమెన్ సహా ఆసియా-పసిఫిక్ కోసం ఎకనామిక్ అండ్ సోషల్ కమిషన్ ప్యానెల్ కింద 13 సభ్య దేశాలకు ఉష్ణమండల తుఫాను మరియు తుఫాను హెచ్చరికలను అందించే ఆరు ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలలో భారత వాతావరణ విభాగం ఒకటి.

4) బంగాళాఖాతం మరియు అరేబియా సముద్రం సహా ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రం మీదుగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ఉష్ణమండల తుఫానులకు పేరు పెట్టడానికి న్యూఢిల్లీలోని ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రం కూడా ఆదేశించబడినది. కాబట్టి, వివిధ మహాసముద్రాల పరివాహక ప్రాంతాలలో ఏర్పడే ఉష్ణమండల తుఫానులకు సంబంధిత ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలు మరియు ప్రాంతీయ ఉష్ణమండల తుఫాను హెచ్చరిక కేంద్రాలు పేరు పెడతాయి.

5) 2000లో ఉష్ణమండల తుఫానులపై ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ/ఎస్కాప్ ప్యానెల్ ఈ సముద్రాల్లోని ఉష్ణమండల తుఫానులకు పేర్లు పెట్టేందుకు సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించింది. చర్చల తర్వాత, నామకరణం సెప్టెంబర్ 2004లో ప్రారంభమైంది. ఈ జాబితాలో ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ/ఎస్కాప్ ప్రాంతీయ పానెల్ యొక్క ఎనిమిది సభ్య దేశాలు ప్రతిపాదించిన పేర్లు ఉన్నాయి, అవి బంగ్లాదేశ్, ఇండియా, మాల్దీవులు, మయన్మార్, ఒమన్, పాకిస్తాన్, శ్రీలంక మరియు థాయిలాండ్. ఇది 2018లో మరో ఐదు దేశాలు - ఇరాన్, ఖతార్, సౌదీ అరేబియా, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యెమెన్లను చేర్చడానికి విస్తరించబడింది.

6) 2020లో ఐఎండి విడుదల చేసిన 169 తుఫాను పేర్ల జాబితాను ఈ దేశాలు అందించాయి ౫ ప్రతి 13 దేశాల నుండి 13 సూచనలు. తుఫానులకు పేరు పెట్టేటప్పుడు కొన్ని నియమాలను పాటించాలి, అవి:

- ◆ ప్రతిపాదిత పేరు (ఎ) రాజకీయాలు మరియు రాజకీయ ప్రముఖులు (బి) మత విశ్వాసాలు, (సి) సంస్కృతులు మరియు (డి) లింగానికి తటస్థంగా ఉండాలి.
- ◆ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ఏ సమూహ జనాభా మనోభావాలను దెబ్బతీయని విధంగా పేరును ఎంచుకోవాలి.
- ◆ ఇది చాలా మొరటుగా మరియు క్రూరంగా ఉండకూడదు.
- ◆ ఇది చిన్నదిగా ఉండాలి, ఉచ్చరించడానికి సులభంగా ఉండాలి మరియు ఏ సభ్యునికీ అభ్యంతరకరంగా ఉండకూడదు.
- ◆ పేరు యొక్క గరిష్ట పొడవు ఎనిమిది అక్షరాలు.
- ◆ బంగ్లాదేశ్ తర్వాత, భారతదేశ సూచన ఆధారంగా తదుపరి తుఫానుకు 'తేజ్' అని పేరు పెట్టబడుతుంది.

ఖేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ (కియూగ్)

AMIGOS IAS

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రధాన మంత్రి ఖేలో ఇండియా విశ్వ విద్యాలయ క్రీడలను ప్రారంభించారు.

మరింత సమాచారం

- 1) ఖేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్, భారతదేశంలో జరిగే జాతీయ స్థాయి బహుళ-క్రీడా ఈవెంట్, ఇక్కడ దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న విశ్వవిద్యాలయాల నుండి అద్దెట్లు వివిధ క్రీడా విభాగాలలో పోటీపడతారు.
- 2) ప్రారంభ ఎడిషన్ 2020లో ఒడిషాలో జరిగింది. దీనిని స్పోర్ట్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా మరియు యువజన వ్యవహారాలు మరియు క్రీడల మంత్రిత్వ శాఖ, అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ యూనివర్సిటీస్, ఇండియన్ ఒలింపిక్ అసోసియేషన్ మరియు నేషనల్ స్పోర్ట్స్ ఫెడరేషన్తో కలిసి నిర్వహించింది.
- 3) ఇది భారతదేశంలో అతిపెద్ద విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి క్రీడా పోటీ.
- 4) ఖేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ విజయవంతం అయిన తర్వాత ఖేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ ప్రారంభించబడ్డాయి.

పాలిటీ అండ్ గవర్నెన్స్

ఇందిరా గాంధీ పట్టణ ఉపాధి హామీ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇందిరా గాంధీ పట్టణ ఉపాధి హామీ పథకం రాజస్థాన్ లో ప్రారంభించారు. ఇది నగరాల్లో నివసిస్తున్న పేద మరియు నిరుపేద కుటుంబాలకు సంవత్సరానికి 100 రోజులు డిమాండ్ పై అందించడానికి పని ద్వారా ఆర్థిక మద్దతునిచ్చే లక్ష్యంతో ప్రారంభించబడింది.
- ★ 2006లో కేంద్రంలో ప్రారంభించిన మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం తరహాలో, నగరాల్లో నివసించే ప్రజలకు హామీతో కూడిన ఉద్యోగాలు కల్పించేందుకు దీనిని రూపొందించారు.

ఎవరు అర్హులు?

- ★ పట్టణ స్థానిక సంస్థల పరిధిలో నివసిస్తున్న 18 నుండి 60 సంవత్సరాల వయస్సు గల వారు గుర్తించబడిన విభాగాలలో డిమాండ్ చేయడానికి మరియు ఉపాధిని పొందడానికి అర్హులు.

పౌరసత్వ సవరణ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వివాదాస్పద పౌరసత్వ (సవరణ) చట్టంపై సవాలును విచారించడానికి భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి

నేతృత్వంలోని ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల బెంచ్ అంగీకరించింది.

- ★ పౌరసత్వ సవరణ చట్టం, 2019 ఆప్టనిస్టాన్, బంగ్లాదేశ్ లేదా పాకిస్థాన్ నుండి వలస వచ్చిన హిందూ, సిక్కు, బౌద్ధ, జైన్, పార్సీ లేదా క్రైస్తవ వర్గాలకు చెందిన వర్గానికి పౌరసత్వం మంజూరు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఈ చట్టం డిసెంబర్ 12, 2019న ఆమోదించబడింది మరియు జనవరి 10, 2020న నోటిఫై చేయబడింది.
- ★ ప్రభుత్వం ఈ సవరణ సానుభూతితో కూడుకున్నదని మరియు సమ్మిళితమని పేర్కొన్నప్పటికీ, విమర్శకుల మాత్రం ఇది రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనది మరియు ముస్లిం వ్యతిరేకమైనది అని వాదిస్తున్నారు. ఈ చట్టం దేశంలో పెద్ద ఎత్తున నిరసనలు రేకెత్తించింది.

ఇంటర్నెట్ లో కంటెంట్ నియంత్రణ

అర్వీంద్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ క్రికెటర్ అర్వీంద్ సింగ్ కు చెందిన వికీపీడియా పేజీలో అతను “ఖలిస్తానీ” అని తప్పుదారి పట్టించే సమాచారంతో నవరించబడటంపై

ప్రతిస్పందనగా భారతదేశం వికీపీడియా అధికారులను పిలిపించింది. పాకిస్థాన్ తో జరిగిన మ్యాచ్ లో అర్వీంద్ సింగ్ క్యాచ్ ను జారవిడుచుకోవడంతో ఆన్ లైన్ ట్రోల్స్ ద్వారా ఇది జరిగింది. సురక్షితమైన మరియు విశ్వసనీయమైన ఇంటర్నెట్ పై ప్రభుత్వ నిరీక్షణను ఉల్లంఘించినందున “భారతదేశంలో పనిచేసే ఏ మధ్యవర్తి ఈ రకమైన తప్పుడు సమాచారాన్ని అనుమతించలేరు” అని ఎలక్ట్రానిక్స్ మంత్రి టీట్స్ చేశారు.

ప్రధానమంత్రి శ్రీ పథకం 14,500 పాఠశాలల మెరుగు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ **జాతీయ విద్యా విధానం**, 2020లో భాగంగా దేశ వ్యాప్తంగా 14,500 పాఠశాలలు అప్ గ్రేడ్ చేయనున్నట్లు ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ ప్రకటించారు. వీటిని పీఎం శ్రీ పాఠశాలలు అని వ్యవహరిస్తారు, పీఎం శ్రీ విస్తరణ రూ పం- పీఎం స్కూల్స్ ఫర్ రైజింగ్ ఇండియా జాతీయ విద్యా విధానం ల్యాబ్ల వంటి నమూనాలను తయారు పీఎం శ్రీ స్కీము వెనుక ఉన్న ఐడియా

లోకాయుక్త సవరణ బిల్లుకు ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కేరళ శాసనసభ రాష్ట్ర లోకాయుక్త (సవరణ) బిల్లును ఆమోదించింది. లోకాయుక్త సిఫారసులకు సంబంధించిన పలు అంశాలను ఇందులో సవరించారు.

- ★ ముఖ్యమంత్రికి వ్యతిరేకంగా లోకాయుక్త ఏదైనా నిర్ణయం వెలువరిస్తే దానిపై గవర్నర్ నిర్ణయం తీసుకుంటారని ప్రస్తుత చట్టంలో ఉంది. తాజా బిల్లులో దీనిని సవరించారు. కొత్త బిల్లు ప్రకారం, గవర్నర్ కు బదులు శాసన సభ నిర్ణయం తీసుకుంటుంది. **పరిశీలన**

మ్యానిఫెస్టోపై వివరణ: ఎస్ సీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎన్నికల్లో పార్టీలు తమ మేనిఫెస్టోలో భారీగా హామీలు ఇస్తాయి. వాటిని నెరవేర్చేందుకు ఎంత మొత్తం అవసరం

అవుతుంది, వాటిని ఎక్కడ నుంచి తెస్తారన్న విషయాన్ని వెల్లడించాలన్న పిటిషన్ దాఖలు అయింది. నగదు మొత్తం ఎక్కడ నుంచి తెస్తారన్న అంశంపై వివరణ ఇవ్వాలిందే అని సుప్రీంకోర్ట్ అభిప్రాయపడింది. గతంలో ఎన్.సుబ్రమణ్యం బాలాజీ వర్సెస్ తమిళనాడు కేసులో సుప్రీంకోర్ట్ వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాన్ని మార్చుకుంది. ఆ కేసులో ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టంలోని సెక్షన్ 123 ప్రకారం ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో వాగ్దానాలు చేయడం అవినీతికి పాల్పడినట్లు కాదని సుప్రీంకోర్ట్ డివిజన్ బెంచ్ పేర్కొంది.

- ★ అయితే, ఎన్నికలలో గెలవడానికి రాజకీయ పార్టీలు వాగ్దానం చేసే ఉచితాల వల్ల ప్రభుత్వ ఖజానాకు గండి పడుతుందని సుప్రీంకోర్ట్ ఇప్పుడు ఆందోళన చెందుతోంది.

అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

70 సంవత్సరాల దౌత్య సంబంధాలకు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత్ - జపాన్ మధ్య 2022 నాటికి దౌత్య సంబంధాలు 70 సంవత్సరాలు పూర్తి చేసుకున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో రెండు దేశాలకు చెందిన రక్షణ మంత్రులు చర్చలు నిర్వహించారు. ద్వైపాక్షిక రక్షణ సహకారంతో పాటు ప్రాంతీయ వ్యవహారాలకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలను సమీక్షించారు.
- ★ భారత్ - జపాన్ దేశాల మధ్య రక్షణ భాగస్వామ్యానికి గల ప్రాముఖ్యతను వారు గుర్తించారు.

- ★ స్వేచ్ఛాయుతమైన, నిరుప నిబంధనలతో కూడిన ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతాన్ని ఏర్పాటు చేయడంలో రెండు దేశాల

మధ్య రక్షణ భాగస్వామ్యం కీలక పాత్ర పోషిస్తుందని వారు అభిప్రాయపడ్డారు

- ★ ‘ధర్మ గార్డియన్’, ‘జిమెక్స్’ మరియు ‘మలబార్’ తో సహా ద్వైపాక్షిక మరియు బహుపాక్షిక రక్షణ బలగాల విన్యాసాలను కొనసాగించడంలో ఇరు దేశాల మంత్రులు తమ సుముఖతను వ్యక్తం చేశారు.

భారత్ - బంగ్లాదేశ్

బంగ్లాదేశ్ ప్రధాని పర్యటన

- ★ బంగ్లాదేశ్ ప్రధాని షేక్ హసీనా సెప్టెంబర్ 5 నుంచి సెప్టెంబర్ 8 వరకు భారత్ లో పర్యటించారు

- ★ సమగ్ర ఆర్థిక భాగస్వామ్య ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి. కుషియారా నది నీటికి సంబంధించిన ఒప్పందం కూడా రెండు దేశాల మధ్య కుదిరింది.

అణ్వాయుధాల వ్యాప్తి నిరోధక ఒప్పందం (ఎన్ పీటీ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అణ్వస్త్ర వ్యాప్తి నిరోధక ఒప్పందం (ఎన్ పీటీ)ను సమీక్షించేందుకు న్యూయార్క్ లోని ఐక్యరాజ్య సమితిలో ఏర్పాటు చేసిన అంతర్జాతీయ సమావేశం ఎలాంటి ఏకాభిప్రాయం కుదరకుండానే ముగిసింది. వాస్తవానికి ఈ సమావేశం 2020లోనే జరగాల్సి ఉన్నప్పటికీ.. కరోనా కారణంగా ఆలస్యమైంది.

ఎన్ పీటీ గురించి:

- ★ 1970లో ఎన్ పీటీ అమలులోకి వచ్చినప్పటి నుంచీ నిర్వహించిన 10 సమీక్ష సమావేశాలలో నాలుగు మాత్రమే (1980, 1990, 2000 మరియు 2010లో) ఏకాభిప్రాయంతో ముగిశాయి.
- ★ అయితే, 2022లో ఒక కీలకమైన తేడా ఉంది. గతంలో ఇరాన్, ఇజ్రాయెల్, పశ్చిమాసియా దేశాలు, లేకపోతే, అణ్వాయుధాలు కలిగి ఉన్న దేశాలు, అవి లేని దేశాల మధ్య విభేదాలు ఉండేవి. 2022లో మాత్రం, పశ్చిమ దేశాలకు వ్యతిరేకమంటూ రష్యాను దోషిగా నిలబెట్టింది. దీనికి ప్రధాన కారణం.. ఉక్రెయిన్ లోని జాపోరిజ్షియా అణు విద్యుత్ ప్లాంట్ ను ఆక్రమించుకున్నప్పటికీ.. దానిలో అణు భద్రతా సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించలేకపోవడమే.

ఐరాస ప్రతిపాదించిన హై సీస్ ఒప్పందం :

- ★ దీనిని ‘పారిస్ ఒప్పందం ఫర్ ది ఓషన్’ అని కూడా పిలుస్తారు. జాతీయ అధికార పరిధిని దాటి జీవవైవిధ్యంతో వ్యవహరించే ఈ ఒప్పందం చాలా సంవత్సరాలుగా చర్చలో ఉంది. దీనిని సభ్య దేశాలు అంగీకరించాయి.
- ★ ఈ ప్రతిపాదిత ఒప్పందం ఒక దేశం యొక్క తీరం నుండి సుమారు 200 నాటికల్ మైళ్లు లేదా సముద్రంలోకి 370 కి.మీ వరకు ఉన్న ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలు (ఎక్స్ క్లూజివ్ ఎకనామిక్ జోన్)కు అవతల ఉన్న సముద్రానికి సంబంధించినది. ఈ మండలాలకు అవతల ఉన్న సముద్రాన్ని ‘ఓపెన్ సీస్ లేదా హై సీస్’ అంటారు.
- ★ సముద్ర వనరులకు సంబంధించి దేశాల హక్కులను నియంత్రించే 1982 నాటి యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ ఆన్ లాస్ ఆఫ్ ది సీ (యూఎన్ సీఎల్ ఓఎస్) ప్రకారం.. ఈ హై సీస్ ఒప్పందంపై చర్చలు జరగాలి. మహాసముద్రాలను పరిరక్షించడానికి ఎటువంటి ఒప్పందం లేనందున, 2022 నాటికి అటువంటి ఒప్పందాన్నొకదానిని తీసుకురావాలని ఐరాస 2017లో తీర్మానించింది.

అకూస్ ఒప్పందం

- ★ అకూస్ అనేది ఆస్ట్రేలియా, యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ మధ్య త్రైపాక్షిక భద్రతా ఒప్పందం. ఇది

ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతం కోసం సెప్టెంబర్ 2021లో ప్రకటించబడింది. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం అణుశక్తితో నడిచే జలాంతర్గాములను కొనుగోలు చేసేందుకు అమెరికా మరియు బ్రిటన్లు ఆస్ట్రేలియాకు సహాయం చేస్తాయి. ఈ ఒప్పందంలో “సైబర్ సామర్థ్యాలు, కృత్రిమ మేధస్సు, క్వాంటం టెక్నాలజీలు మరియు అదనపు నముద్రగర్భ సామర్థ్యాలు”పై సహకారం కూడా ఉంది.

విక్రాంత్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత దేశం తొలి స్వదేశీ విమాన వాహక నౌక (ఐఏసీ-‘విక్రాంత్’

- ★ విక్రాంత్, భారతదేశంలో ఇప్పటివరకు నిర్మించబడిన అతిపెద్ద యుద్ధనౌక. ఇది భారత నావికాదళం కోసం స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో నిర్మించారు.

పెగాసస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇజ్రాయెల్ నిర్మిత స్పైవేర్ పెగాసస్ని ఉపయోగించి జర్నలిస్టులు, పౌర సమాజ కార్యకర్తలు, రాజకీయ నాయకులు మొదలైన వ్యక్తుల వ్యక్తిగత కమ్యూనికేషన్ పరికరాలను అక్రమంగా లక్ష్యంగా చేసుకున్నారనే ఆరోపణలపై దర్యాప్తు చేయడానికి నియమించిన కమిటీ నివేదికను ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు రికార్డు చేసింది.

పెగాసస్ కేసు ఏమిటి?

- ★ జూలై 2021లో, ఇజ్రాయెల్ సైబర్ సెక్యూరిటీ కంపెనీ అభివృద్ధి చేసిన శక్తివంతమైన స్పైవేర్ పెగాసస్. భారతదేశంతో సహా అనేక దేశాలలో వ్యక్తుల మొబైల్ ఫోన్లను లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి దీనిని ఉపయోగించి ఉండవచ్చని గ్లోబల్ సహకార పరిశోధనాత్మక ప్రాజెక్ట్ వెల్లడించింది.

- ★ లీక్ అయిన డేటా డంప్లోని సంబర్ధలో దాదాపు 300 మంది భారతీయ పౌరులవి ఉన్నట్లు తెలిసింది, ఇందులో కేంద్ర ప్రభుత్వంలోని కనీసం ఇద్దరు మంత్రులు, ప్రతిపక్షానికి చెందిన ముగ్గురు నాయకులు, రాజ్యాంగ సంస్థల అధికారులు మరియు పలువురు జర్నలిస్టులు, పౌర సమాజ నాయకులు ఉన్నారు.

- ★ అక్టోబరు 2021లో, పెగాసస్ని ఉపయోగించి అనధికారికంగా నిఘా పెట్టారనే ఆరోపణలను పరిశీలించేందుకు జస్టిస్ రవీంద్రన్ నేతృత్వంలోని దర్యాప్తు సుప్రీంకోర్టు ఆదేశించింది.

ఇంటిగ్రేటెడ్ థియేటర్ కమాండ్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఏ దేశానికైనా భద్రతా పరమైన సవాళ్లు, ప్రతిస్పందనల విషయంలో.. ‘ఇంటిగ్రేటెడ్ జాయింట్ నెస్’ అనేవి కీలకమైన పదాలు. ఉక్రెయిన్ యుద్ధానంతరం వెలుగులోకి వచ్చినదే ఈ ‘ఇంటిగ్రేటెడ్ థియేటర్ కమాండ్స్’ భావన.

ఇంటిగ్రేటెడ్ థియేటర్ కమాండ్

- ★ సరళంగా చెప్పాలంటే, ఇది ఒక ఏకీకృత ఆదేశం. దీని కింద ఆర్మీ, నేవీ మరియు వైమానిక దళం ఉంటాయి. సముద్రమార్గన పొంచి ఉన్న ప్రమాదాలు సహా నిర్దిష్ట సరిహద్దులకు సంబంధించి ఈ కమాండ్లు భౌగోళికంగా ఉంటాయి.

క్రియేటివ్ ఎకానమీ

ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ పరిశోధన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కళలు మరియు చేతిపనులు, ఆడియో మరియు వీడియో కళలు మరియు డిజైన్లతో కూడిన భారతదేశ సృజనాత్మక ఆర్థిక వ్యవస్థ.. 2019లో 121 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన వస్తువులు మరియు సేవల ఎగుమతులకు కారణమైందని ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ అధ్యయనంలో తేలింది.

★ ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ మొట్టమొదటి అధ్యయనం 'రిఫ్లెక్షన్ & డెవలప్ మెంట్ ఆఫ్ ఇండియాన్ క్రియేటివ్ ఎకానమీ' ఐక్యరాజ్యసమితి వర్గీకరణ ప్రకారం, ఎగుమతి సామర్థ్యాన్ని గుర్తించడానికి ఆర్డ్ & క్రాఫ్ట్స్, ఆడియో విజువల్స్, డిజైన్, విజువల్ ఆర్ట్స్ వంటి ఏడు విభిన్న సృజనాత్మక విభాగాలను విశ్లేషించింది.

★ అంకితమైన మంత్రిత్వ శాఖలు లేదా సంస్థలతో సృజనాత్మక ఆర్థిక వ్యవస్థకు గణనీయమైన ప్రాముఖ్యత ఉన్న యూకే, ఆస్ట్రేలియా, ఫ్రాన్స్, దక్షిణ కొరియా, ఇండోనేషియా మరియు థాయ్ లాండ్ వంటి దేశాల సఅజనాత్మక ఆర్థిక విధానాలను కూడా ఇది విశ్లేషించింది.

విదేశీ వాణిజ్యానికి ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఎగుమతి, దిగుమతుల లావాదేవీలను నిర్వహించేందుకు అదనపు ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించుకున్నట్లు భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంకు ఒక సర్క్యులర్ ను జారీ చేసింది.

★ భారతదేశం మరియు ఇతర దేశాల మధ్య వాణిజ్య సంబంధ పరిష్కారాలను రూపాయలలో అనుమతించే ఈ చర్య.. రష్యాతో వాణిజ్యానికి ప్రధానంగా లాభదాయకంగా కనిపించినప్పటికీ, ఇది డాలర్ ప్రవాహాన్ని, రూపాయి క్షీణతను తగ్గించడంలో చాలా పరిమిత స్థాయిలో మాత్రమే సాయపడుతుందని అంచనా వేస్తున్నారు.

ఇది ఎలా పని చేస్తుంది?

- ★ ఏ దేశంతోనైనా వాణిజ్య లావాదేవీలను సెటిల్ చేయడానికి, భారతదేశంలోని బ్యాంకులు భాగస్వామ్య దేశం యొక్క కరెన్సీ డెంట్ బ్యాంక్ ల వోస్ట్రో ఖాతాలను ట్రేడింగ్ కోసం తెరుస్తాయి.
- ★ భారతీయ దిగుమతిదారులు తమ దిగుమతుల కోసం ఈ ఖాతాల్లోకి రూపాయలను డిపాజిట్ చేసుకోవచ్చు. దిగుమతుల ద్వారా వచ్చే ఈ ఆదాయాలను భారతీయ ఎగుమతిదారులకు రూపాయలలో చెల్లించడానికి ఉపయోగించవచ్చు. (వోస్ట్రో ఖాతా అనేది ఒక బ్యాంకు తరపున మరొక కరెన్సీ డెంట్ బ్యాంకు కలిగి ఉండే ఖాతా. ఉదాహరణకు, హెచ్ఎస్బీసీ వోస్ట్రో ఖాతా భారతదేశంలో ఎస్బీఐ కలిగి ఉంది).
- ★ ప్రస్తుతం, నేపాల్ మరియు భూటాన్ దేశాలు మినహా ఇతర దేశాలతో చేసే ఎగుమతులు లేదా దిగుమతులు లావాదేవీలన్నీ ఎల్లప్పుడూ విదేశీ కరెన్సీలో ఉంటాయి. కాబట్టి, దిగుమతుల విషయంలో, భారతీయ కంపెనీలు విదేశీ కరెన్సీలోనే చెల్లించాలి.

ఉద్దేశించిన ప్రయోజనం:

- ★ ఆర్బిఐ తన ఆర్డర్ లో ప్రత్యేకంగా చెప్పనప్పటికీ, ఈ ఏర్పాటును ప్రధానంగా రష్యా కోసం ఉపయోగించాలని భావించారు. ఉక్రెయిన్ యుద్ధం తర్వాత రష్యాపై అంక్షలు ఉన్నాయి. దానికి తోడు స్విస్ట్ సిస్టమ్ (విదేశీ కరెన్సీలో చెల్లింపుల కోసం బ్యాంకులు ఉపయోగించే సిస్టమ్) నిలిపివేయబడింది.

అయిదో అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ ను అధిగమించడం ద్వారా భారతదేశం ప్రపంచంలో ఐదవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థగా అవతరించింది. ఇప్పుడు, అమెరికా, చైనా, జపాన్, జర్మనీ తర్వాత భారతదేశం నిలిచింది

యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ తో పోలిక :

- 1) ఆర్థిక వ్యవస్థ పరిమాణం : మార్చి, 2022 నుండి త్రైమాసికంలో 'నామమాత్రపు' నగదు పరంగా భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ పరిమాణం 854.7 బిలియన్ డాలర్లు కాగా..

బ్రిటన్‌ది 816 బిలియన్ డాలర్లు.

తలసరి జీడీపీ : తలసరి జీడీపీ.. ప్రజల ఆదాయ స్థాయిల వాస్తవిక పోలికను అందిస్తుంది. ఎందుకంటే ఇది ఒక దేశ జీడీపీని ఆ దేశ జనాభాతో భాగిస్తుంది. ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమిటంటే.. సగటు భారతీయుని ఆదాయం యూకే ప్రజల సగటు కంటే చాలా తక్కువ.

ఒక దేశం ఒక ఎరువు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎరువులన్నింటిని ‘షన్ నేషన్ షన్ ఫర్టిలైజర్’ కిందకు తీసుకు రావాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. భారతీయ జనువరక్ పరియోజన (ప్రధానమంత్రి ప్రజా ఎరువుల పథకం) లేదా ‘పీఎంబీజేపీ’ పథకంలో భాగంగా ఎరువులపై రాయితీ ఇస్తున్నారు.

“ఒక దేశం ఒక ఎరువు” అంటే ఏమిటి?

- ★ “షన్ నేషన్ షన్ ఫర్టిలైజర్” పథకం ప్రకారం, కంపెనీలు తమ పేరు, బ్రాండ్, లోగో మరియు ఇతర సంబంధిత ఉత్పత్తి సమాచారాన్ని తమ బ్యాగ్‌లలో మూడింట ఒక వంతు స్థలంలో మాత్రమే ప్రదర్శించడానికి అనుమతించ బడతాయి. మిగిలిన మూడింట రెండు వంతుల స్థలంలో, “భారత్” బ్రాండ్ మరియు ప్రధానమంత్రి భారతీయ జన్ ఉర్వరక్ పరియోజన లోగోను చూపించాల్సి ఉంటుంది.
- ★ దీని ప్రకారం, “యూరియా, డిఎపి, ఎంఓపి మరియు ఎన్‌పికె మొదలైన వాటికి ఒకే బ్రాండ్ పేరు వరుసగా భారత్ యూరియా, భారత్ డిఎపి, భారత్ ఎంఓపి మరియు భారత్ ఎన్‌పికె మొదలైనవి అన్ని ఎరువుల కంపెనీలకు వర్తిస్తుంది.
- ★ అలాగే, “ప్రధానమంత్రి భారతీయ జనువరక్ పరియోజన అనే ఎరువుల సబ్సిడీ పథకాన్ని సూచించే లోగోను ఎరువుల సంచులపై ఉపయోగిస్తారు”.

ఇథనాల్ బ్లెండింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పెట్రోల్‌లో 10% ఇథనాల్ కలపాలని భారత్ లక్ష్యంగా నిర్దేశించుకుంది. అయితే అనుకున్న గడువు కంటే ముందే చేరుకున్నట్లు ప్రకటించింది. పెట్రోల్‌లో 10% మేర చెరకుతో తయారు చేసిన ఇథనాల్‌ను కలుపుతారు. దీని వల్ల వాతావరణ కాలుష్యం తగ్గుతుంది, అలాగే విదేశాల నుంచి 10% మేర తక్కువగా కొనవచ్చు, అంటే విదేశీ

మారక ద్రవ్యం మిగులుతుంది. చెరకు రైతులకు కూడా లాభసాటిగా ఉంటుంది.

క్వాంటమ్ కంప్యూటింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐబీఎమ్ అధ్యయనం ప్రకారం, భారత్‌లో క్వాంటమ్ కంప్యూటింగ్‌పై ఆసక్తి పెరుగుతోంది. విద్యార్థులు, డెవలపర్లు మరియు విద్యావేత్తలు ఇందులో చురుకుగా పాల్గొంటున్నారు. ఫలితంగా.. క్వాంటం కంప్యూటింగ్‌కు టాలెంట్ హబ్‌గా భారత్ మారుతోంది. ఈ నేపథ్యంలోనే రూ 6003 కోట్లతో క్వాంటమ్ కంప్యూటింగ్‌కు అనుమతి ఇస్తూ కేంద్ర క్యాబినెట్ నిర్ణయం తీసుకుంది.

నాసల్ వ్యాక్సిన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత్ బయోటెక్ తయారు చేసిన కోవిడ్-19 రీకాంబినెంట్ నాసల్ వ్యాక్సిన్‌ను ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ ఆమోదించింది. అత్యవసర పరిస్థితుల్లో 18 ఏళ్లు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్నవారికి ప్రాథమిక రోగనిరోధకత కోసం దీనిని ఉపయోగించవచ్చు.

నాసల్ వ్యాక్సిన్ అనగా..

- ★ వ్యాక్సిన్‌లు సాధారణంగా వివిధ మార్గాల ద్వారా ఇవ్వబడతాయి, అత్యంత సాధారణమైన ఇంజెక్షన్‌లు కండరాలు (ఇంట్రామస్కులర్) లేదా చర్మం మరియు కండరాల మధ్య (సబ్కుటానియస్) కణజాలంలోకి పంపబడతాయి.

- ★ ఇతర మార్గాలు కూడా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా శిశువులకు కొన్ని టీకాలలో, ఇంజెక్షన్ కు బదులుగా ద్రవ ద్రావణాన్ని నోటి ద్వారా అందించేవి కూడా ఉన్నాయి.
- ★ ఇంట్రానాసల్ మార్గంలో, వ్యాక్సిన్ నాసికా రంధ్రాలలోకి స్ప్రే చేసేవి, పీల్చేవి కూడా ఉన్నాయి.

ఐఎడి సాంకేతికత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతీయ అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఇన్ ఫ్లేటబుల్ ఏరోడైనమిక్ డిసిలరేటర్ (ఐఎడి) సాంకేతికతను విజయవంతంగా పరీక్షించింది. ఇది ఖర్చుతో కూడిన రాకెట్ దశల రికవరీకి మరియు ఇతర గ్రహాలపై పేలోడ్లను సురక్షితంగా ల్యాండ్ చేయడానికి సహాయపడుతుంది.

ఇన్ ఫ్లేటబుల్ ఏరోడైనమిక్ డిసిలరేటర్ (ఐఎడి) గురించి:

- ★ ఈ ఐఎడిని ఇస్రోకు చెందిన విక్రమ్ సారాభాయ్ స్పేస్ సెంటర్ రూపొందించి, విజయవంతంగా పరీక్షించింది.
- ★ తుంబ రాకెట్ లాంచింగ్ స్టేషన్ నుండి రోహిణి-300 సాండింగ్ రాకెట్ తో విజయవంతంగా ప్రయోగించబడింది.
- ★ రోహిణి సాండింగ్ రాకెట్లను ఇస్రో అభివృద్ధి చేస్తున్న కొత్త సాంకేతికతలను, భారత్, విదేశాలకు చెందిన శాస్త్రవేత్తలు విమాన ప్రదర్శనకు ఉపయోగిస్తారు.
- ★ వాతావరణం గుండా కిందికి పడిపోతున్న వస్తువు వేగాన్ని తగ్గించడానికి ఐఎడి ఉపయోగపడుతుంది.
- ★ ఐఎడిని తొలుత మడతపెట్టి, రాకెట్ యొక్క పేలోడ్ బే లోపల ఉంచబడింది. సుమారు 84 కి.మీ ఎత్తు నుంచి అది సాండింగ్ రాకెట్ యొక్క పేలోడ్ భాగంతో వాతావరణం గుండా దిగింది.

హైడ్రోజన్ ఇంధన బ్యాటరీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశం మొట్టమొదటి దేశీయంగా అభివృద్ధి చేసిన హైడ్రోజన్ ఇంధన బ్యాటరీ ఆధారిత బస్సును ఆవిష్కరించారు.
- ★ బస్సులో ఉండే హైడ్రోజన్ ఇంధన బ్యాటరీలు హైడ్రోజన్

మరియు ఆక్సిజన్ అణువులను కలపడం ద్వారా విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేస్తాయి. రెండు వాయువులు విద్యుత్, నీరు మరియు చిన్న మొత్తంలో వేడిని ఉత్పత్తి చేయడానికి సాంప్రదాయ బ్యాటరీ లాగానే ఎలక్ట్రోకెమికల్ సెల్ లో ప్రతిస్పందిస్తాయి. ఈ విద్యుత్తు వాహనాన్ని ముందుకు నడపడానికి ఎలక్ట్రిక్ మోటార్లు ఉపయోగిస్తాయి.

మంథన్ ప్లాట్ ఫారమ్

- ★ దేశంలోని అన్ని శాస్త్ర మరియు సాంకేతిక రంగాలను ఎనేబుల్ మరియు సాధికారత కల్పించే దార్శనికతతో మంథన్ ప్లాట్ ఫారమ్ ను ప్రారంభించినట్లు భారత ప్రభుత్వ ప్రిన్సిపల్ సైంటిఫిక్ అడ్వైజర్ కార్యాలయం ప్రకటించింది.
- ★ ఈ ప్రయోగం భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం పొందిన 75 సంవత్సరాల - ఆజాది కా అమృత మహోత్సవం గుర్తు చేస్తుంది. భారతదేశ సాంకేతిక విప్లవానికి జాతీయ మరియు ప్రపంచ కమ్యూనిటీలను చేరువ చేసే అవకాశాన్ని అందిస్తుంది.
- ★ ప్రిన్సిపల్ సైంటిఫిక్ అడ్వైజర్ కార్యాలయం నేతృత్వంలో, మంథన్ భారతదేశంలో సైన్స్ మరియు టెక్నాలజీ-ఆధారిత సామాజిక ప్రభావ అవిష్కరణలు మరియు పరిష్కారాల యొక్క ప్రకృతి దృశ్యాన్ని సమర్థవంతంగా మార్చగలదు.
- ★ భవిష్యత్ శాస్త్రం, అవిష్కరణలు మరియు సాంకేతికత-నేతృత్వంలో వృద్ధి కోసం ఒక ఫ్రేమ్ వర్క్ ను అభివృద్ధి చేయడానికి సమాచార మార్పిడి సెషన్లు, ప్రదర్శనలు మరియు ఈవెంట్ల ద్వారా జ్ఞాన బదిలీలు మరియు పరస్పర చర్యలను ప్లాట్ ఫారమ్ సులభతరం చేస్తుంది.

మానవ అభివృద్ధి నివేదిక - 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐక్యరాజ్యసమితి అభివృద్ధి కార్యక్రమం (యూఎన్ డీపీ) తన తాజా మానవ అభివృద్ధి నివేదిక (హెచ్ డీఆర్) ను విడుదల చేసింది.

మానవ అభివృద్ధి నివేదికలో ఉన్న ఆరు వేర్వేరు సూచికలు:

- ★ మానవ అభివృద్ధి సూచిక (హెచ్ డీఐ)
- ★ అసమానత-సర్దుబాటు హెచ్ డీఐ (ఐహెచ్ డీఐ)
- ★ లింగ అభివృద్ధి సూచిక (జీడీఐ)
- ★ లింగ అసమానత సూచిక (జీఐఐ)
- ★ బహుమితీయ పేదరిక సూచిక (ఎమ్పీఐ)

- ★ ప్రపంచ ఒత్తిడి-సర్దుబాటు చేసిన మానవ అభివృద్ధి సూచిక (హిచ్ డీఐ)

పై సూచికల్లో ఒక్కోదానిలో భారత్ ప్రదర్శన:

- ★ మానవ అభివృద్ధి సూచిక : 191 దేశాలలో భారతదేశం 132వ స్థానంలో ఉంది. భారతదేశం యొక్క స్కోరు 0.633 అగ్ర ర్యాంకింగ్ స్కోర్లకు చాలా దూరంగా ఉంది. స్విట్జర్లాండ్ 0.962 స్కోర్తో 1వ స్థానంలో ఉంది
- ★ లింగ అభివృద్ధి సూచిక : జీడీఐ తప్పనిసరిగా మహిళలు మరియు పురుషులకు హెచ్ డీఐ విలువలను అంచనా వేస్తుంది. స్త్రీ, పురుష నిష్పత్తిని చూస్తుంది. ఈ నిష్పత్తి 1కి దగ్గరగా ఉంటే, హెచ్ డీఐ పరంగా స్త్రీలు మరియు పురుషుల మధ్య లింగ అంతరం తక్కువగా ఉంటుంది.
- ★ లింగ అసమానత సూచిక: మూడు కోణాలను ఉపయోగించి మిశ్రమ కొలతను సిద్ధం చేయడం ద్వారా లింగ అసమానత సమస్యను పరిశీలిస్తుంది:
 - ◆ పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యం: ప్రసూతి మరణాల నిష్పత్తి మరియు కొమార్ జనన రేటు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్య సూచికలు.
 - ◆ సాధికారత: సాధికారత సూచికలు మహిళలు కలిగి ఉన్న పార్లమెంటరీ సీట్ల శాతం మరియు లింగం వారీగా కనీసం కొంత మాధ్యమిక విద్యను కలిగి ఉన్న జనాభా శాతం.
 - ◆ లేబర్ మార్కెట్: లేబర్ మార్కెట్ సూచిక లింగం ద్వారా కార్మిక శక్తిలో పాల్గొనడం.
- ★ గుర్తుంచుకోవలసిన ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే, లింగ అసమానత సూచిక విలువ తక్కువగా ఉండటం అంటే.. స్త్రీలు పురుషుల మధ్య తక్కువ అసమానతను సూచిస్తుంది.

ప్రధాన మంత్రి టీజి ముక్తీ భారత్ అభియాన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2025 నాటికి క్షయవ్యాధి (టిబి) నిర్మూలన లక్ష్యంతో పని చేస్తూ, కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ప్రధాన మంత్రి టీబి ముక్తీ భారత్ అభియాన్ ను ప్రారంభించనుంది. ఇందులో రోగులకు నమాజు మద్దతు - వారికి పోషకాహారం మరియు అదనపు రోగనిర్ధారణ మద్దతు

మరియు వారి కుటుంబాలకు వృత్తిపరమైన శిక్షణ ఉంటుంది.

- ★ పథకం కింద, వ్యక్తులు, ఎన్ జీవోలు మరియు కార్పొరేట్ సంస్థలు 1-3 సంవత్సరాల పాటు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా టీబి రోగులను దత్తత తీసుకోవచ్చు.

తావరణ నష్టపరిహారం పాకిస్థాన్ లో భారీ వరదలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ చరిత్రలో కనీవినీ ఎరుగని వరదలను చవిచూసిన పాకిస్థాన్.. ఆ వరదలను సృష్టించిన వాతావరణ మార్పులకు కారణమైన ధనిక దేశాలను నష్ట పరిహారం కోరడం ప్రారంభించింది.
- ★ గ్లోబల్ వార్మింగ్ కు సంబంధించి తమ దేశం అందించే సహకారం తక్కువే అయినప్పటికీ వాతావరణ మార్పుల వల్ల అధికంగా ప్రభావితమయ్యే దేశాల్లో తమ దేశం కూడా ఒకటి పాకిస్థాన్ వాతావరణ శాఖ మంత్రి పదే పదే వాదిస్తున్నారు.

వ్యర్థాల నిర్వహణ నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత ప్రభుత్వం పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల నిర్వహణ సవరణ నియమాలు-2021ని నోటిఫై చేసింది.
- ★ 'అజాదీ కా అమృత మహోత్సవ్' స్ఫూర్తితో.. ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల కాలుష్యాన్ని అరికట్టడానికి భారత్ చర్యలు తీసుకుంటోంది. జూలై 1, 2022 నుండి, వాడి పారేసే ప్లాస్టిక్ వస్తువుల తయారీ, దిగుమతి, నిల్వ, పంపిణీ, అమ్మకం, వినియోగాలను నిషేధించింది.

- ★ ఐక్యరాజ్య సమితి పర్యావరణ అసెంబ్లీలో భారత్ కూడా సభ్య దేశమే. ఉత్పత్తి నుండి పారవేయడం వరకు ప్లాస్టిక్ నిర్వహణకు చట్టబద్ధంగా కట్టుబడి ఉండాలంటూ ఐరాస పర్యావరణ అసెంబ్లీ చేసిన తీర్మానంపై భారత్ కూడా సంతకం చేసింది.

బొగ్గు క్షేత్రాల్లో గ్రీన్ కవర్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బొగ్గు మంత్రిత్వ శాఖ బొగ్గు క్షేత్రాలలో మరియు చుట్టుపక్కల 2400 హెక్టార్ల కంటే ఎక్కువ ప్రాంతాన్ని గ్రీన్ కవర్ లోకి తీసుకురావాలని కోరింది. 2022-23 సంవత్సరానికి 50 లక్షలకు పైగా మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.

గ్రీనింగ్ ఇనిషియేటివ్స్ ముఖ్యాంశాలు:

- ★ కొన్ని ప్రాంతాల్లో బొగ్గు వెలికితీసిన, లీజు పూర్తయి.. తోటల పెంపకానికి అనువుగా ఉన్న భూములను రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలు అందుబాటులో ఉంచాయి.
- ★ ప్రస్తుతానికి, బొగ్గు గనుల ప్రాంతాల్లో హరితహారం కార్యక్రమం జోరందుకుంది. 15 ఆగస్టు 2022 నాటికి బ్లాక్ ప్లాంటేషన్, అవెన్యూ ప్లాంటేషన్, గడ్డి భూముల సత్ప్తి, వెదురు తోటల పెంపకం మరియు హైటెక్ సాగు ద్వారా దాదాపు 1000 హెక్టార్ల భూమిని ఇప్పటికే కవర్ చేశారు.

తీ వ్యర్థాల నిర్వహణ నియమాలు - 2022

బ్యాటరీ వ్యర్థాల నిర్వహణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పర్యావరణం, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ, భారత ప్రభుత్వం వ్యర్థ బ్యాటరీల పర్యావరణ అనువైన నిర్వహణను నిర్ధారించడానికి బ్యాటరీ వ్యర్థాల నిర్వహణ నియమాలు - 2022ను ప్రచురించింది. ఈ కొత్త నియమాలు బ్యాటరీలు (నిర్వహణ మరియు నిర్వహణ) నియమాలు - 2001 స్థానంలో అమలవుతాయి.
- ★ ఈ నియమాలు అన్ని రకాల బ్యాటరీలను కవర్ చేస్తాయి, అవి. ఎలక్ట్రిక్ వాహన బ్యాటరీలు, పోర్టబుల్ బ్యాటరీలు, ఆటోమోటివ్ బ్యాటరీలు మరియు పారిశ్రామిక బ్యాటరీలు.

గ్లోబల్ వార్మింగ్ - పంచాయతీరాజ్ శాఖ

విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళిక

- ★ కేంద్ర గ్రామీణాభివృద్ధి & పంచాయతీరాజ్ శాఖ మంత్రి విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళికను విడుదల చేశారు.

పంచాయతీ రాజ్ విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళిక లక్ష్యం:

- ★ పంచాయతీలు మరియు గ్రామీణ స్థానిక సంస్థలలో అట్టడుగు స్థాయిలో విపత్తు తట్టుకునే సంస్కృతిని అభివృద్ధి చేయడం.
- ★ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని విపత్తు నిర్వహణ చర్యలను జాతీయ విపత్తు నిర్వహణ అథారిటీకి సమలేఖనం చేయడానికి ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను ఏర్పాటు చేయడం.
- ★ కమ్యూనిటీ ఆధారిత విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళికలను ఊహించడం, ప్లాన్ చేయడం మరియు అమలు చేయడం కోసం సమిష్టి చర్యలు తీసుకోవడం.
- ★ ప్రణాళిక ప్రకారం, ప్రతి భారతీయ గ్రామం “గ్రామ విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళిక”ను కలిగి ఉంటుంది మరియు ప్రతి పంచాయతీ వారి విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళికను కలిగి ఉంటుంది.

దీని అవసరం ఏమిటి?

- ★ భారతదేశం విపత్తుల బారిన పడే అవకాశం ఎక్కువగా ఉంది. బాన్ మరియు బెర్లిన్ (జర్మనీ) కేంద్రంగా ఉన్న జర్మన్ వాచ్ విడుదల చేసిన “గ్లోబల్ క్లైమేట్ రిస్క్ ఇండెక్స్ 2021” ప్రకారం భారతదేశం ప్రపంచంలో అత్యంత విపత్తులకు గురయ్యే 7వ దేశంగా ఉంది.

రామ్సర్ సైట్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ దేశంలోని 13,26,677 హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో మొత్తం 75 రామ్సర్ సైట్లను రూపొందించడానికి భారతదేశం రామ్సర్ సైట్ల జాబితాలో మరో 11 చిత్తడి నేలలను చేర్చింది.

★ 11 కొత్త సైట్లు ఉన్నాయి:

- 1) తంపర సరస్సు, ఒడిశా
- 2) హిరాకుడ్ రిజర్వాయర్, ఒడిశా

- 3) అన్నపా సరస్సు, ఒడిశా
- 4) యశ్వంత సాగర్, మధ్య ప్రదేశ్
- 5) చిత్రంగుడి పక్షుల అభయారణ్యం, తమిళనాడు
- 6) సుచంద్రం తేరూర్ వెట్‌ల్యాండ్ కాంప్లెక్స్, తమిళనాడు
- 7) వడువూరు పక్షుల అభయారణ్యం, తమిళనాడు
- 8) కంజిరంకులం పక్షుల అభయారణ్యం, తమిళనాడు
- 9) థానే క్రిక్, మహారాష్ట్ర

- 10) హైగామ్ వెట్‌ల్యాండ్ కన్జర్వేషన్ రిజర్వ్, జమ్ము కశ్మీర్
- 11) షాల్‌బగ్ వెట్‌ల్యాండ్ కన్జర్వేషన్ రిజర్వ్, జమ్ము కశ్మీర్

- ★ రామ్‌సర్ సమావేశాన్ని వెట్‌ల్యాండ్స్‌పై సమావేశం అని కూడా పిలుస్తారు.
- ★ ఇది ఇరాన్‌లోని రామ్‌సర్‌లో 1971లో ఆమోదించబడిన అంతర్ ప్రభుత్వ ఒప్పందం. 1975లో అమల్లోకి వచ్చింది.
- ★ ఇది చిత్తడి నేలలు, వాటి వనరుల సంరక్షణ, ఉపయోగంపై జాతీయ చర్యలు వంటి వాటి సాయంతో అంతర్జాతీయ

కర్తవ్య పథ్

- ★ ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ “కర్తవ్య పథం”ని ప్రారంభించారు. ఇది ఒకప్పటి రాజ్‌పథ్.. అధికార చిహ్నంగా ఉంది. కర్తవ్య పథం ప్రజా యాజమాన్యం మరియు సాధికారతను సూచిస్తుంది.
- ★ ఇండియా గేట్ వద్ద నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ విగ్రహాన్ని ప్రధాని ఆవిష్కరించారు. నేతాజీ 125వ జయంతిని పురస్కరించుకుని ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో పరాక్రమ్ దివాస్ (జనవరి 23) నాడు నేతాజీ హోలోగ్రామ్ విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించిన ప్రదేశంలోనే ఈ విగ్రహాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.
- ★ ఈ విగ్రహం 28 అడుగుల ఎత్తు ఉంది. భారతదేశంలోని ఇతర స్మారక విగ్రహాల ప్రమాణాల ప్రకారం, ఇది చాలా చిన్నది. స్టాట్యూ ఆఫ్ యూనిటీ దాదాపు 600 అడుగుల పొడవు ఉంటుంది.

హైదరాబాద్ విమోచన దినోత్సవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నిజాం పాలనలో ఉన్న హైదరాబాద్ స్టేట్‌ను ఇండియన్

యూనియన్‌లో విలీనానికి గుర్తుగా.. 17 సెప్టెంబర్ 2022 న హైదరాబాద్ విమోచన దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు. ఈ ఏడాదికి హైదరాబాద్ విమోచన పొంది 75 సంవత్సరాలు పూర్తవుతుంది.

హైదరాబాదు సంస్థానాన్ని భారతదేశంలో విలీనం చేయడం గురించి చరిత్ర

- ★ భారతదేశంలోని అతిపెద్ద రాచరిక ప్రాంతాలలో హైదరాబాద్ ఒకటి. బ్రిటిష్ సార్వభౌమాధికారాన్ని అంగీకరించిన నిజాంలు దీనిని పాలించారు.
- ★ హైదరాబాద్ నిజాం స్వాతంత్ర్యానికి ముందు (ఆగస్టు 15, 1947) భారతదేశంతో కలవలేదు.
- ★ స్వతంత్రంగా ఉండేలానూ, సైనిక శక్తిని మెరుగుపరుచుకొనేలాగానూ అతనిని పాకిస్తాన్ మరియు ముస్లిం స్థానిక ప్రజలు ప్రోత్సహించారు.
- ★ ఈ సైనిక మెరుగుదల సమయంలో, హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో అంతర్గత గందరగోళం ఏర్పడింది. దీని కారణంగా, 13 సెప్టెంబర్ 1948న, ఆపరేషన్ పోలో (హైదరాబాద్‌ను భారత యూనియన్‌లో విలీనం చేయడానికి సైనిక చర్య) కింద భారత సైన్యాన్ని హైదరాబాద్‌కి పంపారు.
- ★ దళాలు రజాకార్ల (ఏకీకరణను ప్రతిఘటిస్తున్న ప్రైవేట్ మిలీషియా) నుండి స్వల్ప ప్రతిఘటనను ఎదుర్కొన్నాయి. అయినప్పటికీ.. సెప్టెంబర్ 13 - 18 తేదీల మధ్య హైదరాబాద్‌ను భారత సైన్యం పూర్తి నియంత్రణలోకి తీసుకుంది. దీంతో నిజాం నవాబు హైదరాబాద్‌ను భారత యూనియన్‌లో విలీనం చేశారు.

సైబర్ సురక్షిత భారత్

- ★ సైబర్ సురక్షిత భారత్ అనేది సైబర్-క్రైమ్ గురించి అవగాహన కల్పించడం మరియు పెరుగుతున్న వివత్తును ఎదుర్కోవడానికి తగిన భద్రతా చర్యలను పర్యవేక్షించడం కోసం అన్ని ప్రభుత్వ విభాగాలలోని చీఫ్ ఇన్‌స్పెక్టర్స్ సెక్యూరిటీ ఆఫీసర్ల సామర్థ్యాలను పెంపొందించే లక్ష్యంతో రూపొందించినది.
- ★ నంబల్లు తమ డిజిటల్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్‌లను రక్షించుకోవడానికి మరియు సైబర్ -దాడులను

APPSC GROUP-I & II

PRELIMS CUM MAINS

New Batch Starts From
28th October, 2023

OUR FACULTY

C. Hari Krishna Sir
SAT, Environment

Ishag Sir
Mental Ability

P. Satish Sir
Polity & Indian Society

Dr. Naga Sridhar Sir
History

Fozal Sir
Economy

Dr. Ramesh Sir
Geography

Jagadish Sir
Geography

Rohith Sir
Polity

Shiva Charan Sir
History

Vijay Prasad Sir
Art & Culture & Reasoning

www.amigosias.com

OFFLINE /
ONLINE

ENGLISH
MEDIUM

Register

Online App

Admissions
Open

AMIGOS IAS

Ph: 04035052121, 9000230734

Address: Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

AMIGOS IAS

ఎదుర్కొనేందుకు సిద్ధంగా ఉండటానికి ఇది సాయపడుతుంది.

- ★ విద్య మరియు ఎనేబుల్మెంట్ సూత్రాలపై పనిచేస్తూ.. నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ డివిజన్ డీవ్-డైవ్ శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది.

స్పార్క్ (SPARK) ప్రోగ్రామ్

- ★ గుర్తింపు పొందిన సంస్థల్లో ఆయుర్వేద చదువుతున్న విద్యార్థులను పరిశోధన రంగంలో ప్రోత్సహించేందుకుగానూ సెంట్రల్ కౌన్సిల్ ఫర్ రీసెర్చ్ ఇన్ ఆయుర్వేద సైన్సెస్ (సీసీఆర్ఐఎస్) కొత్త కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. దాని పేరు.. స్టూడెంట్స్ షిప్ ప్రోగ్రామ్ ఫర్ ఆయుర్వేద రీసెర్చ్ కెన్ (స్పార్క్).
- ★ భారతదేశం అంతటా ఆయుర్వేద కళాశాలల్లో గ్రాడ్యుయేషన్ చదువుతున్న విద్యార్థుల పరిశోధన ఆలోచనలకు మద్దతునివ్వడం ఈ కార్యక్రమ లక్ష్యం.
- ★ ఆసక్తి గల అభ్యర్థులు తమ పరిశోధన ప్రతిపాదనలను 'స్పార్క్' పోర్టల్ ద్వారా సమర్పించవలసి ఉంటుంది. ప్రతిపాదనలు ప్రముఖ నిపుణులు మరియు సమీక్షకులచే మూల్యాంకనం చేయబడతాయి. ఎంపికైన సభ్యులకు ఫెలోషిప్ కింద రూ.50,000 ఆర్థిక సహాయం అందించబడుతుంది.

SPARSH

- ★ SPARSH అనేది పెన్షన్ క్లెయిమ్ ల వెబ్ ఆధారిత సిస్టమ్ ప్రాసెసింగ్. ఎటువంటి మధ్యవర్తి లేకుండా నేరుగా రక్షణ రంగంలో పెన్షన్ తీసుకొనే వారి బ్యాంక్ ఖాతాలలో పెన్షన్ ను జమ చేయడం.
- ★ ఈ వ్యవస్థ ద్వారా 2020-21 ఆర్థిక సంవత్సరంలో కేవలం రూ. 57 కోట్ల పంపిణీ మాత్రమే జరగగా.. 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 11,600 కోట్లకు పైగా పంపిణీ జరిగింది.
- ★ డిజిటల్ ఇండియా కార్యక్రమానికి ప్రోత్సాహాన్ని అందిస్తూ, సిస్టమ్ ఫర్ పెన్షన్స్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (స్పర్ష్) 2022 ఆగస్టు నెలలో డిఫెన్స్ పెన్షనర్లకు రూ. 3,090 కోట్లు పైగా

మొత్తాన్ని డిజిటల్ గా పంపిణీ చేసింది.

- ★ స్పార్ష్ లో చేరిన మొత్తం పెన్షనర్ల సంఖ్య 11 లక్షల మంది.

చినుక్ హెలికాప్టర్లు

- ★ హెలికాప్టర్ ఇంజిన్ మంటలకు గురయ్యే ప్రమాదం ఉందని గుర్తించిన తర్వాత అమెరికా సైన్యం సీహెచ్-47 చినుక్ హెలికాప్టర్ల విమానాలను నిలిపివేసింది.
- ★ చినుక్ హెలికాప్టర్ బహుళ పాత్రలను నిర్వహించగలవు. ఇది దళాలను, ఆయుధాలను, పరికరాలు మరియు ఇంధనాన్ని రవాణా చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. విపత్తు సహాయ కార్యకలాపాలకు మరియు సహాయ సామగ్రి రవాణా మరియు శరణార్థులను పెద్దఎత్తున తరలించడం వంటి వాటికి కూడా దీనిని వినియోగించవచ్చు. రవాణా లేని భూభాగాలకు రహదారి నిర్మాణ సామగ్రి వంటి భారీ పరికరాలను కూడా రవాణా చేయగల సామర్థ్యం దీనికి ఉంది.

- ★ ఇది 2019లో భారత వైమానిక దళంలోకి చేర్చబడింది.

NATIONAL ACTION PLAN FOR MECHANISED SANITATION ECOSYSTEM (NAMASTE)

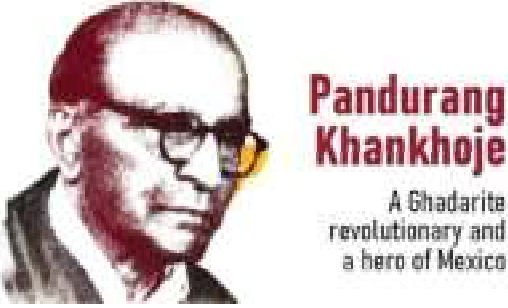
- ★ నమస్తే పథకాన్ని.. గృహ నిర్మాణం, పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ మరియు సామాజిక న్యాయం & సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ సంయుక్తంగా చేపట్టాయి.
- ★ మురుగు మరియు సెప్టిక్ ట్యాంక్ శుభ్రపరిచే అనురక్షిత పద్ధతులను నిర్మాలించడం, పారిశుధ్య కార్మికుల పునరావాస ప్రక్రియను క్రమబద్ధీకరించడం దీని లక్ష్యాలు. దీని ద్వారా '2007లో ప్రారంభించబడిన మాన్యువల్ స్కావెంజర్ల పునరావాసం కోసం స్వయం ఉపాధి పథకం'లో విలీనం చేయడం ఈ పథకం యొక్క అంతిమ లక్ష్యం.
- ★ పథకం కింద ఉన్న ఇతర ప్రయోజనాలలో రూ.15 లక్షల ఖరీదు చేసే పారిశుధ్య యంత్రాలపై రూ. 5 లక్షల వరకు రాయితీలు మరియు రుణాలపై వడ్డీ రాయితీలు ఉన్నాయి.

పాండురంగ్ ఖంభిజే

- ★ లోక్ సభ స్పీకర్ ఓం బిర్లా మెక్సికో పర్యటన సందర్భంగా

స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు మరియు వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్త పాండురంగ్ ఖాన్ ఖోజే విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించారు.

- ★ 19వ శతాబ్దం చివరలో మహారాష్ట్రలోని వార్ధాలో జన్మించిన పాండురంగ్ ఖాన్ ఖోజేకు ఇతర విప్లవకారులతో చాలా త్వరగా పరిచయం ఏర్పడింది. విద్యార్థిగా, ఖంఖోజే ఫ్రెంచ్ విప్లవం మరియు అమెరికన్ స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి అమితమైన ఆరాధికుడు.
- ★ ఖంఖోజే విప్లవాత్మక పద్ధతులు మరియు సైనిక వ్యూహంలో తదుపరి శిక్షణ కోసం విదేశాలకు వెళ్లాలని నిర్ణయించుకున్నాడు.

- ★ 1914లో విదేశాల్లో నివసిస్తున్న భారతీయులు స్థాపించిన గదర్ పార్టీ వ్యవస్థాపక సభ్యులలో ఖంఖోజే ఒకరు. భారతదేశంలో బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా విప్లవాత్మక పోరాటానికి నాయకత్వం వహించడం ఈ పార్టీ లక్ష్యం.
- ★ గదర్ పార్టీతో ఆయనకున్న అనుబంధం కారణంగా మెక్సికోలో ఆశ్రయం పొందారు.
- ★ మెక్సికో నగర సమీపంలోని నేషనల్ స్కూల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చర్లో ప్రొఫెసర్ గా నియమితులయ్యారు.
- ★ మొక్కజన్న, గోధుమలు, పప్పులు మరియు రబ్బరుపై పరిశోధనలు చేశారు. మంచు మరియు కరువు-నిరోధక రకాలను ఆయన అభివృద్ధి చేశారు. మెక్సికోలో హరిత విప్లవాన్ని తీసుకురావడానికి చేసిన ప్రయత్నాలలో భాగంగా ఉన్నారు.

హిజాబ్ నిషేధంపై సుప్రీంకోర్టు తీర్పు

హిజాబ్ వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కర్ణాటక ప్రభుత్వం హిజాబ్ ధరించడంపై నిషేధం

విధించడంపై సుప్రీంకోర్టు ద్విసభ్య ధర్మాసనం ఇటీవల భిన్నమైన విభజన తీర్పును వెలువరించింది.

నిషేధాన్ని సమర్థిస్తూ..

- ★ న్యాయమూర్తుల్లో ఒకరు నిషేధాన్ని చెల్లుబాటు చేస్తూ కర్ణాటక హైకోర్టు ఆదేశాలను సమర్థించారు.
- ★ ఈ నిర్ణయం తరగతి గదులలో “ఏకరూపతను ప్రోత్సహించడానికి మరియు లౌకిక వాతావరణాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మాత్రమే” అని అన్నారు.
- ★ ఆయన తీర్పు ప్రకారం.. మత విశ్వాసాన్ని ప్రభుత్వ నిధులతో నిర్వహించబడే లౌకిక పాఠశాలల్లో అనుసరించడం సాధ్యం కాదు.
- ★ అందువల్ల, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు పరంగా హిజాబ్ ధరించడాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిషేధించవచ్చు.

నిషేధాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ తీర్పు..

- ★ అయితే మరో న్యాయమూర్తి అన్నింటికంటే ముఖ్యమైనది ఆడుబిల్లల విద్య అని నొక్కి చెప్పారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు కర్ణాటక హైకోర్టు ఆదేశాలను పక్కన పెట్టాలని ఆదేశించారు.
- ★ తరగతి గదులలో హిజాబ్ ధరించే హక్కును “ఎంపిక విషయం” అని అన్నారు. అది “ప్రాథమిక హక్కు” అనీ, అమ్మాయి యొక్క “గౌరవం మరియు ఆమె పాఠశాల గేట్ లోపల ఉన్నప్పుడు కూడా ఆమె గోప్యత”తో ముడిపడి ఉందని ఆయన చెప్పారు.

విభజన తీర్పు విషయంలో ఏమి జరుగుతుంది?

- ★ విభజన తీర్పు అంటే, తదుపరి ఆదేశాల కోసం ఈ అంశాన్ని ఇప్పుడు భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి ముందు ఉంచడం - ఇది పెద్ద బెంచ్ కు వెళ్లే అవకాశం ఉంది.
- ★ సుప్రీంకోర్టు ఏదైనా ఆదేశాలు జారీ చేసే వరకు, కర్ణాటక తరగతి గదులలో హిజాబ్ పై నిషేధం అమలులో ఉంటుంది.

మిషన్ కర్మయోగి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పౌర సేవా సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి భారతప్రభుత్వం చేపట్టిన మిషన్ కర్మయోగి కార్యక్రమం ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి 47 మిలియన్ డాలర్ల ప్రోత్సాహాన్ని పొందింది.

లక్ష్యాలు మరియు అవసరం

- ★ సివిల్ సర్వీసెస్ అన్ని ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలకు కేంద్రంగా ఉన్నాయి. అవి విధాన రూపకల్పనకు ఏజెంట్లు మరియు భూమిపై అందించే కార్యనిర్వాహక హస్తం.
- ★ సర్వీస్ డెలివరీ, ప్రోగ్రామ్ అమలు మరియు కోర్ గవర్నెన్స్ విధులను నిర్వహించడంలో పౌర సేవకుల నైపుణ్యం పెట్టు మరియు సామర్థ్యం కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. ఈ కీలక బాధ్యతను గుర్తిస్తూ మిషన్ కర్మయోగి కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు.
- ★ ఇది భారతీయ బ్యూరోక్రసీని సంస్కరించడానికి మరియు భవిష్యత్తు కోసం పౌర సేవకులను సిద్ధం చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.

మధ్యవర్తిత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మధ్యవర్తిత్వం బిల్లు - 2021 డిసెంబర్ 20, 2021న రాజ్యసభలో ప్రవేశ పెట్టారు. బిల్లును సమీక్షించే బాధ్యతను పార్లమెంటరీ స్టాండింగ్ కమిటీకి అప్పగించారు. కమిటీ నివేదికను 2022 జూలై 13న రాజ్యసభకు సమర్పించారు.
- ★ తన నివేదికలో, కమిటీ మధ్యవర్తిత్వ బిల్లుకు గణనీయమైన మార్పులను సిఫార్సు చేసింది. ఇది మధ్యవర్తిత్వాన్ని సంస్థాగతీకరించడం మరియు మధ్యవర్తిత్వ మండలి ఆఫ్ ఇండియాను స్థాపించడం.
- ★ భారతదేశంలో మధ్యవర్తిత్వం అనేది స్వచ్ఛంద, కట్టుబడి ఉండే ప్రక్రియ. దీనిలో నిష్పక్షపాత మరియు తటస్థ మధ్యవర్తి వివాదాస్పద పక్షాలను సెటిల్మెంట్ చేయడంలో సులభతరం చేస్తుంది.
- ★ మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియలు ఒక రకమైన ప్రత్యామ్నాయ వివాద

పరిష్కారం ఎందుకంటే అవి వ్యాజ్యానికి ప్రత్యామ్నాయ కొలతను అందిస్తాయి.

- ★ మధ్యవర్తి ఒక పరిష్కారాన్ని విధించదు. కానీ వివాదాస్పద పక్షాలు మధ్యవర్తిత్వ బిల్లు 2021 అందించే మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియ ద్వారా వారి అన్ని వివాదాలను పరిష్కరించుకునే అనుకూల వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తుంది.

ఆన్లైన్ భద్రతపై కనరత్తు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూరోపియన్ యూనియన్ (ఈయూ) ఆన్లైన్ భద్రతపై దృష్టి కేంద్రీకరించిన చట్టానికి తుది ఆమోదం ఇచ్చింది. ఇది ప్రాంతం యొక్క సోషల్ మీడియా మరియు ఇ-కామర్స్ నిబంధనలను సవరించింది.
- ★ సమగ్ర పరిశీలనలో భాగంగా, సోషల్ మీడియాకంపెనీలు చట్టవిరుద్ధమైన లేదా హానికరమైన కంటెంట్ను “వేగంగా తీసివేయడానికి కొత్త విధానాలను” జోడించాలి.
- ★ తమ కంటెంట్ తొలగింపు విధానం ఎలా పనిచేస్తుందో కూడా వారు వినియోగదారులకు వివరించాల్సి ఉంటుంది.
- ★ ప్లాట్ఫారమ్లు తీసుకున్న ఉపసంహరణ నిర్ణయాలను నవాలు చేయడానికి మరియు కోర్టు వెలువల సెటిల్మెంట్లను కోరడానికి కూడా DSA వినియోగదారులను అనుమతిస్తుంది.

భారత్లో ఆన్లైన్ గేమింగ్ మార్కెట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆన్లైన్ గేమింగ్ను నియంత్రించడానికి జాతీయ స్థాయి చట్టం, మూసాయిదా ప్రతిపాదించడానికి ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసిన ఇంటర్-మినిస్టీరియల్ టాస్క్ఫోర్స్ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ రంగానికి కేంద్ర నియంత్రణ సంస్థను స్పష్టంగా ప్రతిపాదించింది.
- ★ మే 2022లో ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసిన టాస్క్ఫోర్స్లో సీఐ ఆయోగ్, వివిధ మంత్రిత్వ శాఖల సెక్రటరీలు (ఐటీ, హోమ్, ఫైనాన్స్, ఇన్ఫర్మేషన్ మరియు బ్రాడ్కాస్టింగ్ మరియు

వినియోగదారుల వ్యవహారాలు) ఉన్నారు. ఈ టాస్క్ ఫోర్స్ తన సిఫార్సుల తుది నివేదికను సిద్ధం చేసి ఐటీ శాఖకు సమర్పించినట్లు తెలిసింది.

ఐఐఐ తయారీ దారులకు ప్రోత్సహకాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐఐఐ తయారీ దారులు భారత్ లో మరిన్ని పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు భారత్ విధానంలో మార్పులను చేసింది. ఇప్పటికే ఐఐఐ మేకింగ్ వ్యవస్థ భారత్ లో 10 బిలియన్ డాలర్లుగా ఉంది. పెట్టుబడిదారులకు మరింతగా ఆకట్టుకొనే లక్ష్యంతో పలు మార్పులను చేశారు
- ★ డిసెంబర్ 2021లోనే సెమి కండక్టర్ల పరిశ్రమను ఉత్పత్తి-అనుసంధాన ప్రోత్సాహక (పీఎల్ఐ) పథకం పరిధిలోకి తెచ్చింది. కొత్త విధానంలో భాగంగా టెక్నాలజీ నోడల్ కు కూడా ప్రభుత్వ ప్రోత్సహకాలు వర్తిస్తాయి
- ★ సవరించిన పథకం అన్ని నోడల్ కు ఏకరీతి 50% ఆర్థిక మద్దతును అందిస్తుంది. అంతే కాకుండా, ఇది ప్రక్రియ యొక్క ఇతర దశలకు కూడా మూలధన వ్యయంలో 50% అందిస్తుంది.

ఆహార పదార్థాలకు రేటింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశపు ఆహార నియంత్రణ, భద్రతా ప్రమాణాల సంస్థ (ఫెడ్ఎస్ఎస్ఎఐ) ఒక డ్రాఫ్ట్ నోటిఫికేషన్ ను విడుదల చేసింది. ఇది ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులపై ఇంధన - సమర్థత రేటింగ్ ల మాదిరిగానే - ముందుగా ప్యాక్ చేసిన ఆహార పదార్థాలకు స్టార్ రేటింగ్ ని కలిగి ఉండటం తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- ★ నాన్-కమ్యూనికేబుల్ వ్యాధుల ప్రభావం పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ముందుగా ప్యాక్ చేసిన ఆహారాలలో పోషకాల యొక్క ఫ్రంట్-ఆఫ్-ప్యాక్ లేబుల్ ను ప్రవేశపెట్టాలనే నిర్ణయం వచ్చింది.

సోషల్ ఆడిట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 'సోషల్ ఆడిట్ క్యాంపెయిన్ వర్సెస్ పూర్తయిన ఆడిట్ ల'

పేరిట నివేదికను గ్రామీణ మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసింది. దీనిప్రకారం ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రణాళికా బద్ధమైన ఆడిట్ లలో 14.29% మాత్రమే పూర్తయ్యాయి.

- ★ ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న పథకాల తీరును ప్రభుత్వంతో పాటు ప్రజలు పరిశీలించడాన్నే సోషల్ ఆడిట్ గా చెప్పొచ్చు. సోషల్ ఆడిట్ అనేది ఆర్థిక ఆడిట్ ల నుండి భిన్నంగా ఉంటుంది. దీనిలో సంస్థ యొక్క లాభాలు, నష్టాలు మరియు ఆర్థిక స్థిరత్వం యొక్క నిజమైన చిత్రాన్ని అందించడానికి ఆర్థిక లావాదేవీలకు సంబంధించిన పత్రాలను తనిఖీ చేయడం మరియు అంచనా వేయడం ఉంటుంది.

అంబేద్కర్ సర్క్యుట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అంబేద్కర్ జీవితంతో ముడిపడి ఉన్న వివిధ ప్రదేశాలను అనుసంధానం చేసేందుకు కేంద్ర పర్యాటక, సాంస్కృతిక శాఖ అంబేద్కర్ సర్క్యుట్ పేరుతో ఒక పర్యాటక రైలును ప్రకటించారు. 2016లోనే అంబేద్కర్ సర్క్యుట్ లేదా పంచతీర్థాన్ని తొలిసారిగా ప్రతిపాదించింది.

పంచతీర్థం గురించి

ప్రధానమంత్రి ప్రకారం, పంచతీర్థంలో ఇవి ఉంటాయి:

- ★ జన్మ భూమి - మధ్యప్రదేశ్ లోని మోవ్ లోని అంబేద్కర్ జన్మస్థలం
- ★ శిక్షా భూమి - ఆయన బ్రిటన్ లో చదువుతున్నప్పుడు బస చేసిన లండన్ లోని ప్రదేశం
- ★ నాగ్ పూర్ లోని దీక్షా భూమి - అక్కడ ఆయన బౌద్ధమతాన్ని స్వీకరించారు
- ★ మహావనిరిర్వాన్ భూమి - ఢిల్లీలో ఆయన మరణించిన ప్రదేశం
- ★ ముంబైలోని చైత్య భూమి - అతని దహన స్థలం.

లాజిస్టిక్స్ విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ జాతీయ లాజిస్టిక్స్ విధానాన్ని ప్రకటించారు. ఇది వస్తువుల కదలికను

సులభతరం చేయడం మరియు భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో వాణిజ్య రంగాన్ని పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ప్రస్తుతం, లాజిస్టిక్స్ ఖర్చులు భారతదేశ జీడిపీలో 13 నుండి 14% వరకు ఉన్నాయని, అవి దాదాపు రెట్టింపు అని పేర్కొన్నారు.

లాజిస్టిక్స్ పాలసీ అవసరం ఏమిటి?

- ★ లాజిస్టిక్స్ విస్తృతంగా వాణిజ్యానికి కీలకమైన సౌకర్యాలను కలిగిఉంటుంది: వస్తువుల తరలింపుకోసం రవాణాసేవలు, ఆహార పదార్థాలు, వండ్లు మరియు కూరగాయలు వంటి పాడైపోయే వస్తువుల వ్యాపారం కోసం ప్రత్యేకంగా అవసరమైన నిల్వ సౌకర్యాలు మరియు వాణిజ్యాన్ని సులభతరం చేసే ప్రభుత్వసేవలు సజావుగా పనిచేయడం.

దళితుల స్థితిపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ హిందూ, బౌద్ధ, సిక్కు మతాలు కాకుండా ఇతర మతాల్లోకి మారిన షెడ్యూల్డ్ కులాలు లేదా దళితుల సామాజిక, ఆర్థిక, విద్యా స్థితిగతులను అధ్యయనం చేసేందుకు జాతీయ కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేసింది. దీనికి బాలకృష్ణన్ నేతృత్వం వహిస్తారు, ఇందులో సభ్యులుగా సుష్మా యాదవ్, రవీందర్ జైన్ ఉన్నారు.

ఎస్టీ జాబిత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ హిమాచల్ ప్రదేశ్, తమిళనాడు, ఛత్తీస్ గఢ్ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాల్లో అనేక తెగలను షెడ్యూల్డ్ తెగల (ఎస్టీ) జాబితాలో చేర్చే ప్రతిపాదనను కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది. తద్వారా వారు రిజర్వేషన్ తో సహా ఎస్టీలకు ఉద్దేశించిన ప్రయోజనాలను పొందగలరు.

ఎస్టీ జాబితాలోకి ఏ కమ్యూనిటీలు చేర్చబడ్డాయి?

ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చడానికి ఆమోదించబడిన సంఘాలు:

- ★ హిమాచల్ ప్రదేశ్ లోని సిర్మార్ జిల్లాలోని ట్రాన్స్-గిరి ప్రాంతంలో హట్టి తెగ
- ★ తమిళనాడులోని నారికొరవన్ మరియు కురివిక్కరన్ కొండతెగలు

- ★ ఛత్తీస్ గఢ్ లోని బింజియా కమ్యూనిటీ
- ★ ఉత్తరప్రదేశ్ లోని కొన్ని జిల్లాల్లో గోండు సమాజం.
- ★ ఛత్తీస్ గఢ్ మరియు కర్నాటకలో ఇప్పటికే ఉన్న షెడ్యూల్డ్ తెగల కోసం అనేక ప్రత్యామ్నాయ పేర్లను జోడించడానికి క్యాబినెట్ ఆమోదించింది, తద్వారా స్పెల్లింగ్ లు మరియు ఉచ్చారణలలో తేడాలు ఈ వర్గాల సభ్యులకు ఉద్దేశించిన ప్రయోజనాలకు దూరంగా ఉండవు.
- ★ ముఖ్యంగా, ఈ వర్గాలను ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చాలని కేంద్ర మంత్రివర్గం నిర్ణయించినప్పటికీ, రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాల కోసం వర్గీకరించడం ఇదే మొదటిసారి కాదు.
- ★ ఈ వర్గాలలో చాలా వరకు షెడ్యూల్డ్ కులాలు (ఎస్సీ) లేదా అత్యంత వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చబడ్డాయి.

మహిళల ప్రాధాన్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ న్యాయవ్యవస్థలో ఎక్కువ మహిళాప్రాతినిధ్యం అవసరమని భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి అభిప్రాయపడ్డారు
- ★ హైకోర్టులు: మొత్తం హైకోర్టు న్యాయమూర్తులలో దాదాపు 7% మంది మాత్రమే మహిళలు ఉన్నారు.
- ★ సుప్రీం కోర్ట్: 34 మందిలో కేవలం 1 మహిళా న్యాయమూర్తి మరియు 420 మంది సీనియర్ న్యాయవాదులు మహిళలు 17 మంది మాత్రమే. స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుంచి కేవలం 8 మంది మహిళలు మాత్రమే సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తులుగా ఉన్నారు.
- ★ సబార్డినేట్ కోర్టులు: సబార్డినేట్ న్యాయవ్యవస్థలో 27% మంది మాత్రమే మహిళా న్యాయమూర్తులు ఉన్నారు.

యూనిఫాం సివిల్ కోడ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ కు సంబంధించిన వివిధ సమస్యలను మరింతగా పరిశీలించి, దానిపై సిఫార్సులు చేయాలని ఇటీవల భారత న్యాయ కమిషన్ కు ప్రభుత్వం సూచించింది
- ★ ఒక యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ (యూసీసీ) దేశం మొత్తానికి ఒకే చట్టాన్ని అందిస్తుంది. అన్ని మత

సంఘాలకు వారి వ్యక్తిగత విషయాలైన వివాహం, విడాకులు, వారసత్వం, దత్తత మొదలైనవి వర్తిస్తాయి. ఇది మతం మరియు చట్టాల మధ్య ఎటువంటి సంబంధం ఉండదనే భావనపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

రాజ్యాంగ నిబంధన

- ★ ఆర్టికల్ 44: “భారత భూభాగం అంతటా పౌరులకు ఒకే విధమైన సివిల్ కోడ్ను అందించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుంది”.

భారతదేశంలో పెరుగుతున్న నీటి సంక్షోభం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రవాహాలు, సరస్సులు, జలాశయాలు, మానవ నిర్మిత రిజర్వాయర్ల నుంచి నీటి వినియోగం విపరీతంగా పెరిగిందని యునెస్కో నివేదిక తాజాగా పేర్కొంది. ఏటా మార్చి 22వ తేదీన ప్రపంచ నీటి దినోత్సవం ఉంటుంది. 2007 నుంచి దీనిని నిర్వహిస్తున్నారు. నీటి ప్రాధాన్యత తెలియజేయడం, నీటి వినియోగాన్ని ఏ విధంగా అవసరం అయినంత మేరకు చేయవాల్సి ప్రజలకు అవగాహన కల్పిస్తారు.
- ★ 2007లో, ‘నీటి కొరతను ఎదుర్కోవడం’ అనేది ప్రపంచ నీటి దినోత్సవపు ఇతివృత్తం.
- ★ రెండు బిలియన్లకు పైగా ప్రజలు ఇప్పుడు అధిక నీటి ఒత్తిడిని ఎదుర్కొంటున్నదేశాలలోనివని స్పష్టమైన నివేదికలు చెబుతున్నాయి.

అత్యవసర ఔషధాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రి నేషనల్ లిస్ట్ ఆఫ్ ఎసెన్షియల్ మెడిసిన్స్ (ఎన్ఎల్ఈఎమ్)- 2022ను ప్రారంభించారు. 34 ఔషధాలతో కలిపి మొత్తం 384 ఔషధాలు జాబితాలో చోటు దక్కించుకున్నాయి. మునుపటి జాబితా నుండి ఇరవై ఆరు మందులు జాబితా నుండి తొలగించబడ్డాయి. ఔషధాలను 27 చికిత్సా విభాగాలుగా వర్గీకరించారు.
- ★ మొదటి ఎన్ఎల్ఈఎమ్ 1996లో సంకలనం చేయబడింది

మరియు 2003, 2011 మరియు 2015లో మూడుసార్లు సవరించబడింది.

- ★ ఎన్ఎల్ఈఎమ్ యొక్క ప్రాథమిక ఉద్దేశ్యం మూడు ముఖ్యమైన అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని ఔషధాల యొక్క హేతుబద్ధ వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం - ఖర్చు, భద్రత మరియు సమర్థత. ఇది ఆరోగ్య సంరక్షణ వనరులు మరియు బడ్జెట్ యొక్క వాంఛనీయ వినియోగంలో కూడా సహాయపడుతుంది. ఔషధ సేకరణ విధానాలుబీ ఆరోగ్య భీమాబీ సూచించే అలవాట్లను మెరుగుపరచడం. వైద్య విద్య మరియు ఫార్మాస్యూటికల్ విధానాలను రూపొందించడం.

అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

ఇజ్రాయేల్ & లెబనాన్ ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇజ్రాయేల్, లెబనాన్ దేశాలు “చారిత్రాత్మక” ఒప్పందాన్ని ప్రకటించాయి. ఇది మధ్యధరాజలాలపై సుదీర్ఘకాలంగా కొనసాగుతున్న సముద్ర సరిహద్దు వివాదాన్ని పరిష్కరించే లక్ష్యంతో ఉంది. ఇజ్రాయేల్ మరియు లెబనాన్లకు అధికారికదౌత్య సంబంధాలు లేవు మరియు రెండు దేశాలు సాంకేతికంగా యుద్ధంలో ఉన్నాయి.
- ★ ఈ ఒప్పందం దేశాల మధ్య ఉద్రిక్తతలను తగ్గించడానికి మార్గం సుగమం చేస్తుందని విశ్లేషకులు భావిస్తున్నారు.
- ★ ఈ ప్రాంతంలోని ఆఫ్ఘాన్ గ్యాస్ ఫీల్డ్లపై ఇజ్రాయేల్ మరియు లెబనాన్ల పోటీ వాదనలను పరిష్కరించడం ముసాయిదాఒప్పందం లక్ష్యం.

సెతి ప్రాజెక్ట్ అవగాహన ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పశ్చిమ సేతి, సేతి నది ప్రాజెక్టులను అభివృద్ధి చేయడానికి భారతదేశానికి చెందిన నేషనల్ హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ పవర్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్తో నేపాల్కు చెందిన ఇన్వెస్ట్మెంట్ బోర్డ్ అవగాహన ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది.
- ★ చారిత్రాత్మకంగా, 750మెగావాట్ల వెస్ట్ సెటిజలవిద్యుత్ ప్రాజెక్ట్ 1980ల ప్రారంభంలో 37 మెగావాట్ల రన్-ఆఫ్-ది-రివర్ పథకంగా చెప్పాచ్చు.

సీఈపీఏ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మే 1, 2022 నుండి అమల్లోకి వచ్చిన భారతదేశం-యుఎఇ సమగ్రఆర్థిక భాగస్వామ్యఒప్పందం (సీఈపీఏ) ఇప్పటికే భారతదేశం-యుఎఇ వాణిజ్యంపై గణనీయమైన సానుకూల ప్రభావాన్ని సృష్టిస్తోంది.
- ★ భారత్, యూఎఈల మధ్య ప్రస్తుతం 60 బిలియన్ డాలర్ల వాణిజ్యం జరుగుతోంది. దీనిని రానున్న అయిదు

సంవత్సరాలలో 100 బిలియన్ డాలర్లకు తీసుకెళ్లడమే లక్ష్యం. ఈ ఒప్పందానికి మరో ప్రత్యేకత కూడా ఉంది. మధ్య ప్రాచ్యం-ఉత్తర ఆఫ్రికా ప్రాంతంలో భారత్కు తొలి సమగ్ర ఆర్థిక వాణిజ్య ఒప్పందం ఇదే ప్రణాళిక.

సరిహద్దు ఘర్షణ

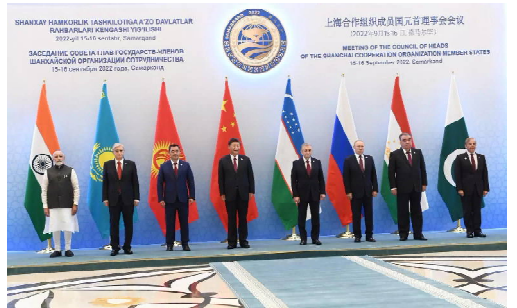
వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కిర్గిస్తాన్ మరియు తజికిస్తాన్ మధ్య హింసాత్మక సరిహద్దు ఘర్షణలలో 100 మందికి పైగా మరణించారు రష్యా మధ్యవర్తిత్వంతో కాల్పుల విరమణకు ఇరు దేశాలు అంగీకరించాయి.
- ★ రెండు భూపరివేష్టిత దేశాలు 1,000-కిమీ పొడవైన సరిహద్దును పంచుకుంటాయి, వీటిలో ఎక్కువ భాగం వివాదాస్పదంగా ఉంది. నీరు, భూ వనరులను పంచుకోవడంపై గతంలోనూ మంటలు చెలరేగాయి.

ఎస్సీఎస్ సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, షాంఘై కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్ (ఎస్సీఓ) సమ్మిట్ 2022 ఉజ్బెకిస్తాన్లోని సమర్కండ్లో జరిగింది. సమర్కండ్ ప్రకటనపై సభ్యదేశాలు సంతకం చేశాయి.
- ★ 2023కి భారతదేశం ఎస్సీఓ అధ్యక్ష పదవిని చేపట్టింది.

సమ్మిట్లోని ముఖ్యాంశాలు ఏమిటి?

- ★ సమర్కండ్ డిక్లరేషన్ “సంభాషణ మరియు సంప్రదింపుల

ద్వారాదేశాల మధ్య విభేదాలు మరియు వివాదాలను శాంతియుతంగా పరిష్కరించుకోవడానికి కట్టుబడి ఉంది” అని సూచించింది.

- ★ సార్వభౌమాధికారం, స్వాతంత్ర్యం, రాష్ట్రాల ప్రాదేశిక సమగ్రత, సమానత్వం, పరస్పరప్రయోజనం, అంతర్గత వ్యవహారాల్లో జోక్యం చేసుకోకపోవడం మరియు బలాన్ని ఉపయోగించకపోవడం లేదా ముప్పు వంటి వాటిపై పరస్పరగౌరవం అంతర్జాతీయ స్థిరమైన అభివృద్ధికి ఆధారమని వారు నొక్కి చెప్పారు.

అజర్బైజాన్ & అర్మేనియా మధ్య వివాదం

- ★ ఆర్మేనియా, అజర్బైజాన్ మధ్య 2020 నుంచి జరుగుతున్న ఘర్షణతో ఎందరో ప్రాణాలు కోల్పోయారు.
- ★ క్రిస్టియన్ మెజారిటీ ఆర్మేనియా మరియు ముస్లిం మెజారిటీ అజర్బైజాన్ శతాబ్దాలుగాదాదాపుగా సంఘర్షణలో ఉన్నాయి, మొదట్లో మతం విషయంలో కానీ ఇటీవలి కాలంలో ప్రాదేశిక వివాదాలకు సంబంధించి కూడా ఇరు దేశాల మధ్య బేధాభిప్రాయాలు వ్యక్తం అయ్యాయి

ఇంటర్పోల్ సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇంటర్పోల్ 90వ వార్షికోత్సవ సమావేశం భారత్ లో నిర్వహించారు. దీనికి కోణార్క్ సూర్య దేవాలయాన్ని లోగోగా వినియోగించారు. ఇంటర్పోల్ ఫ్రాన్స్ లోని లిండన్ కేంద్రంగా పనిచేస్తుంది. సమావేశం అనంతరం న్యూఢిల్లీ డిక్షరేషన్ ను విడుదల చేశారు. ఉగ్రవాదులు, అదేవిధంగా అంతర్జాతీయ నేరగాళ్ల ఆట కట్టించాలన్న అంశంతో ఈ ప్రకటన ఉంది. 91వ ఇంటర్పోల్ సమావేశం వియన్నాలో జరగనుంది.

పచండ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ స్వదేశంగా అభివృద్ధి చేసిన లైట్ కంబాట్ హెలికాప్టర్ (ఎల్సీహెచ్) - ప్రచంద్ అర్థం, భయంకరమైనది అని. జోధ్ పూర్ ఎయిర్ బేస్ లో అధికారికంగా భారత వైమానిక దళంలోకి దీనిని చేర్చారు

- ★ ఎల్సీహెచ్ అనేది 5,000 మీటర్ల (16,400 అడుగులు) ఎత్తులో ల్యాండ్ మరియు బేకాఫ్ చేయగల ప్రపంచంలోని ఏకైక దాడిహెలికాప్టర్. ఇది గగనతలం నుండి భూమి మరియు గగనతలం నుండి గగనతలంలోకి ప్రయోగించే క్షిపణులను కూడా ప్రయోగించగలదు.

ఆదివాసీలతో ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కేంద్రంతో పాటు అస్సాం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ఎనిమిది సాయుధ ఆదివాసీగ్రూపుల ప్రతినిధుల మధ్య చారిత్రాత్మక ఒప్పందం కుదిరింది. అసోంలో ఆదివాసీలు, తేయాకు తోటల కార్మికుల దశాబ్దాల నాటి సంక్షోభానికి ముగింపు పలికేందుకు ఈ ఒప్పందంపై సంతకాలు చేశారు.
- ★ ఈ త్రైపాక్షిక ఒప్పందంపై సంతకం చేయడంతో, అస్సాంలోని 1182 గిరిజన సమూహాలు ఆయుధాలు వదులుతూ ప్రధాన స్రవంతిలో చేరాయి.
- ★ ఈ ఒప్పందం సమూహాల సామాజిక, సాంస్కృతిక, భాషా మరియు కమ్యూనిటీ ఆధారిత గుర్తింపును రక్షించడానికి & బలోపేతం చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.
- ★ ఆదివాసీ సమూహాల రాజకీయ, ఆర్థిక మరియు విద్యా ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడం దీని లక్ష్యం.
- ★ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న ఆదివాసీ గ్రామాలు / ప్రాంతాలతో పాటు టీతోటల వేగవంతమైన మరియు కేంద్రీకృత అభివృద్ధిని నిర్ధారించడం కూడా దీని లక్ష్యం.

డార్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ డబుల్ ఆప్టరాయిడ్ రీడైరెక్షన్ టెస్ట్ (డార్ట్) మిషన్ ను అమెరికా అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (నాసా) నిర్వహించింది
- ★ అంతరిక్షం నుంచి భూమిపైకి వచ్చే ఏ వస్తువు అయినా సరే, దారి మళ్లించడం, లేదా ఢీకొట్టడం అనే ప్రక్రియలతో కూడిన ప్రయోగమే డార్ట్.
- ★ డార్ట్ అనేది తక్కువ ఖర్చుతో కూడిన అంతరిక్ష నౌక.
- ★ ఇది రెండు సౌర శ్రేణులను కలిగి ఉంది. ఈ వ్యోమనౌకలో హైడ్రోజెన్ ప్రొపెల్లెంట్ ను ఉపయోగిస్తారు.

- ★ ఇది దాదాపు 10 కిలోల జినాన్‌ను కూడా కలిగి ఉంటుంది. నాసా తయారు చేసిన ఎవల్యూషనరీజినాన్‌డ్రస్టర్-కమర్షియల్ (నెక్స్ట్-సి) అనే డ్రస్టర్‌లను అంతరిక్షంలో ప్రదర్శించడానికి ఈ జినాన్ ఉపయోగించబడుతుంది.
- ★ అత్యంత రిజల్యూషన్ కలిగిన డిడిమోస్ రికనెసెన్స్ అండ్ ఆప్టరాయిడ్ కెమెరా ఫర్ ఆస్టికల్ నావిగేషన్ (డ్రాకో) అనే పరికరం ఈ అంతరిక్ష నౌకలో ఉంది. డ్రాకో నుండి చిత్రాలు ఎప్పటికప్పుడు భూమికి పంపబడతాయి.

జ్ఞానవాపీ కేసు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జ్ఞానవాపీ కేసులో... మసీదు ఉనికిలోకి రాకముందే దాని స్థానంలో 'శివలింగం' ఉన్నట్టు రేడియో కార్బన్ సాయంతో పయోనిర్ధారణ (కార్బన్ డేటింగ్) చేయాలని పిటిషనర్లు కోరుతున్నారు. ఈ మేరకు కోర్ట్ అంగీకరించింది
- ★ గత కాలపు సేంద్రియ పదార్థాలను, మనుగడలో ఉన్న వస్తువుల వయసును తెలుసుకోవడానికి విస్తృతంగా ఉపయోగించే పద్ధతే కార్బన్ డేటింగ్. గతంలో జీవించిన ప్రతి వస్తువులోనూ ఏదో ఒక రూపంలో సి-14 అనే ఐసోటోప్‌తో ఉండే ప్రత్యేకమైన కార్బన్ ఉంటుంది. ఆ ఐసోటోప్‌ను, పరమాణు ద్రవ్యరాశి, రేడియో ధార్మికతను ఉపయోగించి పరీక్షిస్తున్న వస్తువు ఏ వేగంతో క్షీణిస్తుందో తెలుసుకుంటుంది.

సీఆర్‌ఐఎస్‌పీఆర్‌కు ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సికిల్ సెల్ అనీమియాను నయం చేసేందుకుగానూ CRISPRని అభివృద్ధి పరిచే ఐదేళ్ల ప్రాజెక్ట్‌ను భారత్ ఆమోదించింది.

CRISPR సాంకేతికత

- ★ CRISPR అనగా.. క్లస్టర్డ్ రెగ్యులర్లీ ఇంటర్‌స్పేస్డ్ షార్ట్ పాలిండ్రోమిక్ రిపీట్. ఇది బ్యాక్టీరియాలో కనుగొనబడిన డీఎన్‌ఎ యొక్క క్లస్టర్డ్ మరియు రిపీటిటివ్ సీక్వెన్స్‌లకు సూచన.

- ★ CRISPR సాంకేతికత సరళమైనది మరియు చాలా ఖచ్చితమైనది. ఇది బయటి నుండి ఏ కొత్తజన్యువును పరిచయం చేయదు. వ్యాధికి కారణమైన డీఎన్‌ఎ శ్రేణిలో చెడు స్ట్రెచ్‌ను గుర్తించి, దానిని తీసివేసి, అపై 'సరైన' దానితో భర్తీ చేస్తారు.
- ★ వైరస్ దాడుల నుండి తనను తాను రక్షించుకోవడానికి కొన్ని బ్యాక్టీరియాలు అభివృద్ధి చేసుకొనే సహజ రక్షణ యంత్రాంగాన్ని ఈ సాంకేతికత ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఆర్థిక వ్యవస్థ

బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థపై పరిశోధనకు నోబెల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2022లో ఆర్థిక శాస్త్రాలలో స్వేరిజెన్ రిక్స్ బ్యాంక్ ప్రెజిడెంట్ - ఆర్థిక శాస్త్రానికి నోబెల్ బహుమతిగా ప్రసిద్ధి చెందిన బహుమతి ముగ్గురు ఆర్థికవేత్తలకు లభించింది.
- ★ బెన్ ఎస్ బెర్నాంకే (అమెరికా ఫెడరల్ రిజర్వ్ మాజీ చైర్మన్), డగ్లస్ డబ్ల్యూ. డైమండ్ (చికాగో విశ్వవిద్యాలయం) ఫిలిప్ డైబ్లిగ్ (సెయింట్ లూయిస్ లోని వాషింగ్టన్ విశ్వవిద్యాలయం).
- ★ వీరు ముగ్గురు చేసిన పరిశోధనలు ఆధునిక బ్యాంకు నిబంధనలకు పునాది వేసింది.
- ★ ఈ అవార్డు 10 మిలియన్ల స్వీడిష్ క్రోనార్ (దాదాపు రూ. 7.31 కోట్లు) ప్రైజ్ మనీని కలిగి ఉంటుంది. ఈ సొమ్మును గ్రహీతలకు సమానంగా పంచుతారు.
- ★ ఈ సంవత్సరం గ్రహీతలు “ఆర్థిక వ్యవస్థలో, ముఖ్యంగా ఆర్థిక సంక్షోభాల సమయంలో బ్యాంకుల పాత్రపై ప్రపంచానికి ఉన్న అవగాహనను గణనీయంగా మెరుగుపరిచారు. వారి పరిశోధనలో ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, ‘బ్యాంకు పతనాలను నివారించడం ఎందుకు చాలా ముఖ్యమైనది’. ఈ పరిశోధన 1980ల ఆరంభం నాటిది.

తృణధాన్యాలకు ఊతం ఇచ్చే ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వ్యవసాయ & రైతుల సంక్షేమ శాఖ, వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు నేషనల్ అగ్రికల్చరల్ కోఆపరేటివ్ మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (నాఫెడ్) కలిసి మిల్లెట్ల అంతర్జాతీయ సంవత్సరం 2023 ప్రకటించడంలో భాగంగా మిల్లెట్ల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించే కార్యక్రమాలను పెంచడానికి అవగాహన ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి.

లక్ష్యాలు:

- ★ ఆహార భద్రత మరియు పోషకాహారానికి మిల్లెట్ యొక్క సహకారంపై అవగాహన.

- ★ మిల్లెట్ల స్థిరమైన ఉత్పత్తి మరియు నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి వాటాదారులను ప్రేరేపించడం.
- ★ ఇతర రెండు లక్ష్యాలను సాధించడానికి పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి మరియు విస్తరణ సేవలలో మెరుగైన పెట్టుబడిపై దృష్టి పెట్టడం.

బియ్యం ఎగుమతులపై ఆంక్షలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ తాజాగా, నూకలు (విరిగిన బియ్యం) ఎగుమతిపై కేంద్రం నిషేధం విధించింది. వీటికి తోడు పొట్టు (వరి లేదా గరుకు), పొట్టు (బ్రాన్ రైస్) మరియు సెమీ మిల్లింగ్ లేదా పూర్తి మిల్లింగ్ చేసిన బియ్యంపై 20% ఎగుమతి సుంకాన్ని తప్పనిసరి చేసింది. అయితే, ఈ చర్యలు బాస్మతి లేదా ఉడకబెట్టిన (స్టీమ్) బియ్యం ఎగుమతులపై ప్రభావం చూపవు.
- ★ దేశీయ పౌల్ట్రీ పరిశ్రమ మరియు ఇతర పశుగ్రాసం కోసం వినియోగించే విరిగిన బియ్యం తగినంతగా అందుబాటులో ఉండేలా చర్యలు తీసుకుంటామని ఆహార మరియు ప్రజా పంపిణీ శాఖ కార్యదర్శి తెలిపారు.
- ★ అదనంగా, నూకలు ఇథనాల్ ఉత్పత్తిలో కూడా వినియోగిస్తున్నారు. కాబట్టి, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఇథనాల్ బ్లెండింగ్ ప్రోగ్రామ్ విజయవంతంగా అమలు చేయడంలో ఇది మరింత సహాయం చేస్తుంది.
- ★ అయితే, రష్యాతో వివాదం కారణంగా ఉక్రెయిన్ లో పంటలను కోల్పోయిన నేపథ్యంలో ఈ చర్యలు భారతీయ ఆహార ఎగుమతులపై ఆధారపడిన దేశాలపై ప్రభావం చూపవచ్చు.

విండ్ ఫాల్ పన్నుకు సమర్థన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ముడి చమురు ఉత్పత్తిదారులపై కేంద్రం విధించిన విండ్ ఫాల్ పన్నును ఆర్థిక మంత్రి ఇటీవల సమర్థించారు.

ఇది తాత్కాలిక చర్యకాదని, పరిశ్రమతో పూర్తి సంప్రదింపుల తర్వాత చేశామని చెప్పారు.

విండ్ ఫాల్ టాక్స్ అంటే ఏమిటి?

- ★ విండ్ ఫాల్ వన్నుల అనగా దేశీయంగానూ, అంతర్జాతీయంగా జరిగే కొన్ని అనూహ్య పరిణామాల వలన పొందే లాభాలపై విధించే పన్ను.
- ★ ఉదాహరణకు, రష్యా-ఉక్రెయిన్ వివాదం ఫలితంగా ఇంధన ధరల పెరుగుదల వలన ఎలాంటి అదనపు పెట్టుబడులు, వ్యూహాలు అమలు చేయకుండానే ఇంధన కంపెనీలు భారీ లాభాలను ఆర్జించాయి. ఆ లాభాలపై విధించే పన్నునే విండ్ ఫాల్ పన్ను అంటారు.

లివింగ్ ఫ్లానెట్ లిపోర్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, వరల్డ్ వైడ్ ఫండ్ ఫర్ నేచర్ (డబ్ల్యుడబ్ల్యుఎఫ్) లివింగ్ ప్లానెట్ రిపోర్ట్ 2022ని విడుదల చేసింది.
- ★ గత 50 ఏళ్లలో ప్రపంచవ్యాప్తంగా క్షీరదాలు, పక్షులు, ఉభయ చరాలు, నరీన్మృగాలు మరియు చేపల వన్యప్రాణుల జనాభాలో 69 శాతం క్షీణత ఉంది.
- ★ మంచినీటి జనాభా 1970 మరియు 2018 మధ్య సగటున 83% క్షీణతతో అత్యంత క్షీణించింది.
- ★ ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ సైకాడ్లు, విత్తన మొక్కల యొక్క పురాతన సమూహం, అత్యంత ప్రమాదకరమైన జాతులని చూపిస్తుంది, అయితే పగడాలు వేగంగా క్షీణిస్తున్నాయి, తరువాత ఉభయచరాలు ఉన్నాయి.
- ★ అత్యధిక క్షీణత (94 శాతం) లాటిన్ అమెరికా మరియు కరేబియన్ ప్రాంతంలో ఉంది.
- ★ ఆఫ్రికా 1970-2018 వరకు దాని వన్యప్రాణుల జనాభాలో 66 శాతం పతనాన్ని సమోదా చేసింది.
- ★ ఆసియా పసిఫిక్ యొక్క పర్యవేక్షించబడిన జనాభా 55% తగ్గింది.
- ★ ఆగ్నేయాసియా అనేది జాతులు గణనీయ స్థాయిలో బెదిరింపులను ఎదుర్కొనే అవకాశం ఉన్న ప్రాంతం.

ఆర్కిటిక్ మంచు కరగుదల

ఆర్కిటిక్ లో పెరిగిన ఆమ్లత్వం

- ★ ఇటీవల, పరిశోధకుల బృందం ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రం యొక్క పశ్చిమ ప్రాంతంలో మారుతున్న రసాయన శాస్త్రాన్ని ఫ్లాగ్ చేసింది.
- ★ ఆర్కిటిక్ సముద్రాలలో ఆమ్లత్వ స్థాయిలు ఇతర చోట్ల సముద్ర జలాల కంటే మూడు నుండి నాలుగు రెట్లు వేగంగా పెరుగుతున్నాయని పరిశోధన కనుగొంది. సముద్రపునీరు సాధారణంగా ఆల్కలీన్, పీహెచ్ విలువ 8.1.
- ★ మంచు కరిగే వేగవంతమైన రేటు మరియు సముద్రపు ఆమ్లీకరణ రేటు మధ్య బలమైన సహసంబంధాన్ని కూడా బలం దం గుర్తించింది.
- ★ శాస్త్రవేత్తలు ఈ వేగవంతమైన పీహెచ్ తగ్గుదలని వివరించడానికి సముద్ర-మంచు కరగడాన్ని ప్రధాన యంత్రాంగాన్ని సూచిస్తారు. ఎందుకంటే ఇది ఉపరితల నీటిని మూడు ప్రాథమిక మార్గాల్లో మారుస్తుంది:
 - ◆ కార్బన్ డయాక్సైడ్ లోటు ఉన్న సముద్రపు మంచు కింద ఉన్న నీరు ఇప్పుడు వాతావరణ కార్బన్ డయాక్సైడ్ కు గురవుతుంది మరియు దానిని స్వేచ్ఛగా తీసుకోవచ్చు.
 - ◆ కరిగే నీటిలో కలిపిన సముద్రపు నీరు తేలికగా ఉంటుంది మరియు లోతైన నీటిలో సులభంగా కలపదు, అంటే కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఉపరితలం వద్ద కేంద్రీకృతమై ఉంటుంది.
 - ◆ కరిగే నీరు సముద్రపు నీటిలో కార్బోనేట్ అయాన్ గాఢతను పలుచన చేస్తుంది, కార్బన్ డయాక్సైడ్ ను బైకార్బోనేట్ గా తటస్థీకరించే సామర్థ్యాన్ని బలహీనపరుస్తుంది మరియు సముద్రపు పీహెచ్ వేగంగా తగ్గుతుంది.

డ్యోరాక్ కన్నుమూత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వాతావరణ ప్రముఖ శాస్త్రవేత్త వెర్నాన్ డ్యోరాక్ కన్నుమూశారు. ఆయన అమెరికా దేశానికి చెందిన వ్యక్తి.

వాతావరణ అంచనా నిపుణుడు. ఈ సాంకేతిక పరిజ్ఞానానికే ఆయన పేరు పెట్టారు.

- ★ అమెరికన్ మెటీరోలాజికల్ సొసైటీ జర్నల్‌లో ప్రచురించబడిన 2006 పరిశోధనా పత్రం ప్రకారం, డ్యోరాక్ టెక్నిక్ అనేది ఉష్ణమండల తుఫాను అభివృద్ధి మరియు క్షయం యొక్క భావన నమూనా ఆధారంగా క్లౌడ్ నమూనా గుర్తింపు సాంకేతికత.
- ★ ఇది మొదట 1969లో అభివృద్ధి చేయబడింది మరియు వాయువ్య పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో తుఫానులను పరిశీలించడానికి పరీక్షించబడింది.
- ★ భవిష్య సూచకులు అభివృద్ధి చెందుతున్న ఉష్ణమండల తుఫానుల (తుఫానులు, తుఫానులు మరియు టైఫూన్లు) యొక్క లక్షణాలను పరిశీలించడానికి ధ్రువ కక్ష్య ఉపగ్రహాల నుండి పొందిన అందుబాటులో ఉన్న ఉపగ్రహ చిత్రాలను ఉపయోగిస్తారు. పగటి సమయంలో, కనిపించే స్పెక్ట్రంలోని చిత్రాలను ఉపయోగించారు, రాత్రి సమయంలో, హారుణ చిత్రాలను ఉపయోగించి సముద్రం గమనించబడుతుంది.

భారత్‌లోకి చిరుత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నమీబియా, దక్షిణాఫ్రికా దేశాల నుంచి చిరుతలను భారత్‌లో ప్రవేశపెట్టారు. భారత్‌లో చిరుతలు 1952లోనే అంతరించాయి. అప్పట్లోనే అధికారిక ప్రకటన కూడా వెలువడింది. నమీబియా నుంచి ఎనిమిది, దక్షిణాఫ్రికా నుంచి 12 చిరుతలను తీసుకొచ్చారు. మధ్య ప్రదేశ్‌లోని కునో జాతీయ పార్క్‌లో వీటిని విడిచిపెట్టారు.

బౌద్ధమత మార్పిడి రోజు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2022 అక్టోబర్ 5 న మిషన్ జై భీమ్ మరియు ది బౌద్ధ సంఘం ఆఫ్ ఇండియా బౌద్ధ మార్పిడి దినోత్సవాన్ని నిర్వహించింది.
- ★ 1956 అక్టోబర్ 14వ తేదీన అంబేద్కర్ దాదాపు 50 వేల మందితో కలిసి బౌద్ధ మతాన్ని స్వీకరించారు. అందుకే ఈ రోజును బౌద్ధమత మార్పిడి రోజుగా నిర్వహిస్తారు.

గూగుల్ కు 1,300 కోట్ల జరిమానా విధించిన సీసీఐ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆండ్రాయిడ్ మొబైల్ డివైస్ ఎకోసిస్టంకు సంబంధించిన మార్కెట్‌లో “దాని ఆధిపత్య స్థానాన్ని దుర్వినియోగం చేసినందుకు” అల్పబెట్ యాజమాన్యంలోని గూగుల్ పై కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా (సీసీఐ) 1,337.76 కోట్ల జరిమానా విధించింది.

- ★ మొదటిది స్మార్ట్ ఫోన్‌లలో గూగుల్ ఇన్‌బిల్ట్‌గా రావడాన్ని తప్పుపట్టింది. వినియోగదారుడు తనకు కావాల్సిన అప్రేటింగ్ సిస్టమ్‌ను ఎంపిక చేసుకొనే అవకాశాన్ని ఇవ్వకుండా చేసిందన్నది ఆరోపణ

విద్యా మంత్రుల సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వియత్నాంలోని హనోయ్‌లో జరిగిన 6వ తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సదస్సు విద్యా మంత్రుల సమావేశంలో భారత్ పాల్గొంది. ప్రతి పేదవాడు కూడా చదువుకునే అవకాశాన్ని కల్పించాలని నిర్ణయించారు. అలాగే కరోనా మహమ్మారితో విద్యార్థులు విద్య సంస్థలకు దూరం అయినా, నైపుణ్యానికి మాత్రం దూరం కాకుండా చూడాలని తీర్మానించారు.

సరోగసీ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సరోగసీ (నియంత్రణ) చట్టం 2021 పై చర్చ జరిగింది.
- ★ ఐసిఎంఆర్ అంచనాల ప్రకారం వాణిజ్య సరోగసీ (ఒక స్త్రీ తన గర్భాన్ని అద్దెకు తీసుకున్నందుకు అంగీకరించిన మొత్తాన్ని చెల్లించడం) ద్వారా సంవత్సరానికి 2,000 మందికి పైగా పిల్లలు పుడుతున్నారు.

- ★ సిఐఐ గణాంకాల ప్రకారం సరోగసీ అనేది నిబంధనల కొరత మరియు పేదరికంతో కూడుకున్న దాదాపు 2.5-3 వందల కోట్ల డాలర్ల విలువ గల పరిశ్రమ.

సరోగసీ (నియంత్రణ) చట్టం, 2021 యొక్క ప్రధాన నిబంధనలు మరియు అంశాలు:

- ★ సరోగసీని నిర్వచిస్తుంది: పుట్టిన తర్వాత బిడ్డను ఉద్దేశించిన జంటకు అప్పగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఒక మహిళ బిడ్డకు జన్మనిచ్చే పద్ధతిగా సరోగసీని ఈ చట్టం నిర్వచిస్తుంది.
- ★ సరోగసీ నియంత్రణ: ఈ బిల్లు వాణిజ్య సరోగసీని నిషేధిస్తుంది, కానీ పరోపకార సరోగసీని అనుమతిస్తుంది. పరోపకార సరోగసీలో గర్భధారణ సమయంలో వైద్య ఖర్చులు మరియు బీమా కవరేజీ మినహా సక్రోగేట్ తల్లికి ఎలాంటి ద్రవ్య పరిహారం ఉండదు. ఇది వాణిజ్య సరోగసీని శిక్షార్థమైన నేరంగా పరిగణిస్తూ 10 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష మరియు రూ. 10 లక్షల వరకు జరిమానా విధించింది.

నూతన జాతీయ పాఠ్య ప్రణాళిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎనిమిదో తరగతి వరకు మాతృభాషలోనే బోధించాలని నూతన విద్యా విధాన ఫ్రేమ్వర్క్ సూచిస్తుంది. ప్రాథమిక తరగతులన్నీ ప్రాథమిక విద్యలో జరిగినప్పుడే అంశాల పట్ల విద్యార్థులకు స్పష్టమైన అవగాహన వస్తుందని ఈ విధానం పేర్కొంది. విద్యాశాఖా మంత్రి ప్రారంభించిన పునాది స్థాయిలో విద్య కొరకు నూతన జాతీయ పాఠ్యప్రణాళిక ఫ్రేమ్వర్క్ ఎనిమిదేళ్లలోపు పిల్లలకు ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ పాఠశాలల్లో మాతృభాష ప్రాథమిక బోధనా మాధ్యమంగా ఉండాలని సిఫార్సు చేసింది.

ఒక దేశం ఒక యూనిఫాం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ దేశ వ్యాప్తంగా పోలీస్ వ్యవస్థలో ఉన్న వారందరూ ఒకే యూనిఫాం ఉంటే మంచిదంటూ 'ఒక దేశం ఒక యూనిఫాం'ను భారత ప్రధాని నరేంద్ర మోడి ప్రతిపాదించారు. వివిధ రాష్ట్రాల హోం మంత్రులు, పోలీస్ ఉన్నతాధికారులతో ఢిల్లీలో సమావేశం అయ్యారు. ఈ సందర్భంగా పలు అంశాలు చర్చకొచ్చాయి. శాంతి భద్రతలు కాపడడంలో పోలీస్ బలగాల కృషిని ప్రశంసించారు. ఇటీవలి కాలంలో పెరుగుతున్న సైబర్ నేరాలను అడ్డుకొనే వ్యూహాలను రచించాలని ప్రధాని సూచించారు.

టంపెట్ వంటెట్ బ్యానర్ సిల్వర్ ట్రంపెట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాష్ట్రపతి అంగరక్షక దళానికి వెండి ట్రంపెట్ను బహుకరించారు రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము
- ★ ప్రెసిడెంట్స్ బాడీగార్డ్ అనేది 1773లో గవర్నర్-జనరల్ బాడీగార్డ్ (తరువాత వైస్రాయ్ అంగరక్షకుడు) గా ఎదిగిన భారతీయ సైన్యంలోని పురాతన రెజిమెంట్. అప్పటి గవర్నర్ జనరల్ వారెన్ హేస్టింగ్స్ బనారస్ (వారణాసి)లో ఈ రెజిమెంట్ను ఏర్పరిచారు.
- ★ భారత రాష్ట్రపతి యొక్క స్వంత అంగరక్షక దళంగా మరియు రాష్ట్రపతి సిల్వర్ ట్రంపెట్ మరియు ట్రంపెట్ బ్యానర్ను మోయగలిగే ప్రత్యేకత కలిగిన భారత సైన్యంలోని ఏకైక సైనిక విభాగంగా దీనికి ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉంది.

విదేశీ విరాళాల (నియంత్రణ) చట్టం

ఎఫ్సీఆర్ఐ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాజీవ్ గాంధీ ఫౌండేషన్ మరియు రాజీవ్ గాంధీ ఛారిటబుల్ ట్రస్ట్ యొక్క ఫారిన్ కంట్రీబ్యూషన్ (రెగ్యులేషన్) చట్టం లైసెన్స్ ను హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ రద్దు చేసింది.

- ★ ఈ సంస్థలు నెహ్రూ-గాంధీ కుటుంబానికి సంబంధించినవి, చట్టంలోని నిబంధనల ఉల్లంఘనలకు పాల్పడినట్లు ఆరోపణలను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- ★ నిర్దిష్ట వ్యక్తులు లేదా సంఘాలు లేదా సంస్థల ద్వారా విదేశీ విరాళాల లేదా విదేశీ ఆతిథ్యం యొక్క అంగీకారాన్ని మరియు వినియోగాన్ని నియంత్రించడం మరియు జాతీయ ప్రయోజనాలకు హాని కలిగించే ఏదైనా కార్యకలాపాలకు సంబంధించి అటువంటి ఆమోదాన్ని మరియు వినియోగాన్ని నిషేధించడం దీని లక్ష్యం.

సీబీఐకి అనుమతి పునరుద్ధరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సీబీఐకి తమ రాష్ట్రంలో అనుమతిస్తూ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం తాజాగా నిర్ణయం తీసుకుంది. సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ అనే వ్యవస్థ, ఢిల్లీ పోలీస్ చట్టం ప్రకారం ఏర్పాటు అయింది. ఆయా రాష్ట్రాలలోకి వెళ్లాలంటే కచ్చితంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల అనుమతి తప్పనిసరి, గతంలోని ఉద్దావ్ థాకరే ప్రభుత్వం సీబీఐకి అనుమతి నిరాకరించింది. అయితే ఏక్నాథ్ శిండే నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం అనుమతి పునరుద్ధరించింది.

ఓటరు కార్డ్-ఆధార్ అనుసంధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఆధార్ డేటాబేస్ ను ఓటరు గుర్తింపు కార్డులతో అనుసంధానం చేయడంలో ఎన్నికల సంఘం అధికారాన్ని సవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ పై సుప్రీంకోర్టు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి నోటీసు జారీ చేసింది.
- ★ డిసెంబర్ 2021లో, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎన్నికల చట్టాల (సవరణ) బిల్లు, 2021ని ఆమోదించింది.
- ★ ఓటర్ల జాబితాలో ఏ వ్యక్తిని చేర్చడం నిరాకరించబడదని, లేదా “సూచించబడిన తగిన కారణం” కారణంగా వారు తమ ఆధార్ నంబర్ ను అందించలేకపోతే ఓటర్ల జాబితాలోనుండి వారి పేర్లు తొలగించబడవని కూడా ఈ చట్టం పేర్కొంది.

రవాణా విమానాల తయారీ కేంద్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎయిర్ బస్ డిఫెన్స్ అండ్ స్పేస్ మరియు టాటా అడ్వాన్స్డ్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్ లు స్థాపించనున్న సి-295 రవాణా విమానాల తయారీ కేంద్రానికి వడోదరలో ప్రధాన మంత్రి శంకుస్థాపన చేశారు.
- ★ దేశంలో ఒక ప్రైవేట్ రంగ సంస్థ పూర్తి విమానాన్ని తయారు చేయడం ఇదే మొదటిసారి. అంతర్జాతీయ ఎయిర్క్రాఫ్ట్ తయారీ రంగంలో భారత్ కు ఇది పెద్ద ముందడుగు.

ఐటీ చట్ట సవరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఐటీ మంత్రిత్వ శాఖ అక్టోబర్ లో ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ (మధ్యవర్తి మార్గదర్శకాలు మరియు డిజిటల్ మీడియా ఎథిక్స్ కోడ్) రూల్స్, 2021 (ఐటీ రూల్స్, 2021)కి సవరణలను తెలియజేసింది.
- ★ జూన్ 2022లో, ఈ మంత్రిత్వ శాఖ సవరణల ముసాయిదాను విడుదల చేసింది మరియు సంబంధిత భాగస్వాముల నుండి అభిప్రాయాన్ని కోరింది. ముసాయిదా భారతదేశంలో సోషల్ మీడియా నియంత్రణపై గణనీయమైన చర్చను మరియు వ్యాఖ్యానాలను మొదలు పెట్టింది.
- ★ ప్రపంచవ్యాప్తంగా, సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తులను నియంత్రించే సమస్యతో ప్రభుత్వాలు పోరాడుతున్నాయి. సమస్య యొక్క బహుళ స్వభావాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని - పబ్లిక్ చర్చను రూపొందించడంలో సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తుల (ఎస్ఎంఐలు) ప్రాముఖ్యత, వాక్ మరియు వ్యక్తీకరణ స్వేచ్ఛపై వారి పాలన ప్రభావం, వారు అందించే సమాచార పరిమాణం మరియు వారి పాలనను ప్రభావితం చేసే స్థిరమైన సాంకేతిక అవిష్కరణల కారణంగా అత్యవసర సవాళ్లను ఎదుర్కొనేందుకు ప్రభుత్వాలు తమ నియంత్రణ ఫ్రేమ్ వర్క్ ను నవీకరించడం చాలా ముఖ్యం.

103వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అగ్రవర్గాల్లోని పేదలకు 10% రిజర్వేషన్ కల్పిస్తూ తీసుకొచ్చిన 103వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టాన్ని సుప్రీంకోర్ట్ సమర్థించింది. ఈ రాజ్యాంగ సవరణలో ఏ విధంగానూ మౌలిక నిర్మాణం ఉల్లంఘనకు గురి కాలేదని వెల్లడించింది.

కన్నడ భాష సమగ్రాభివృద్ధి బిల్లుకు వ్యతిరేకత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కన్నడ భాష సమగ్ర అభివృద్ధి భాష బిల్లునకు తుకు, కొడవ మాట్లాడే ప్రజలు తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తున్నారు. దీనిని కర్ణాటక రాష్ట్రంలో ప్రవేశపెట్టాలన్నది యోచన.
- ★ బిల్లు కన్నడకు మాత్రమే ప్రాముఖ్యతనిస్తుంది మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో లేదా కోర్టులలో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు వంటి పరిపాలనా ప్రయోజనాల కోసం ఇంగ్లీషును ఉపయోగిస్తుంది, కానీ కొడవ మరియు తుకు ప్రస్తావన లేనందున ఆయా భాషలు మాట్లాడే ప్రజలు దీనిని వ్యతిరేకిస్తున్నారు

జాతీయ ఆహార భద్రత చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

- ★ కోవిడ్ సమయంలో ఉచిత ఆహార ధాన్యాలను పేదలకు అందించింది. తాజాగా దీనిని జాతీయ ఆహార భద్రత చట్టంలో విలీనం చేసింది. అంతోదయా అన్న యోజన, కింద ఇచ్చే ఆహార ధాన్యాలతో పాటు మరో 5 కిలోల ఆహార బియ్యాన్ని ఉచితంగా ఇవ్వనున్నారు.

ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యుత్ మరియు నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ మంత్రి గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్ను ప్రారంభించారు.

గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

- ★ **లక్ష్యం:** అందరికీ సరసమైన, విశ్వసనీయమైన, స్థిరమైన మరియు పరిశుభ్రమైన మరియు పర్యావరణసహితమైన

శక్తిని నిర్ధారించడం మరియు భారత ప్రభుత్వం క్లీన్ అండ్ గ్రీన్ ఎనర్జీని ప్రోత్సహించడానికి అనేక కార్యక్రమాల కొనసాగింపు.

లక్షణాలు:

- ★ 100 కిలో వాట్లు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అనుసంధానం చేయబడిన లోడ్ ఉన్న వినియోగదారుడు స్వయంగా ఏర్పాటు చేసుకున్న ఏదైనా పునరుత్పాదక ఇంధన ఉత్పత్తి ప్లాంట్ నుండి లేదా ఏదైనా ఉత్పత్తిదారుని ద్వారా బహిరంగ ప్రాప్యత ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని పొందవచ్చు.

పాత పింఛను విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కాంగ్రెస్ మరియు ఆప్ పాత పెన్షన్ విధానానికి మారడానికి హామీ ఇస్తున్నాయి. కాంగ్రెస్ ఇప్పటికే రాజస్థాన్ మరియు ఛత్తీస్ గఢ్ లలో పాత పెన్షన్ పథకం తిరిగి అమలులోనికి వచ్చింది మరియు పంజాబ్ లో ఆప్ ప్రభుత్వం ఈ విధానాన్ని తీసుకొచ్చింది. ఒక ఉద్యోగి తాను పదవి విరమణ పొందినప్పుడు తీసుకున్న మూల వేతనంలో 50% పింఛను రూపంలో అందేది. 2004 సంవత్సరంలో కొత్త పింఛను విధానాన్ని తీసుకొచ్చారు
- ★ ప్రాజెక్ట్ ఒయాసిస్ నివేదిక ప్రతిపాదించిన కొత్త పింఛను విధానం పెన్షన్ సంస్కరణలకు ఆధారమైంది - మరియు అసంఘటిత రంగ కార్మికుల కోసం మొదటగా రూపొందించబడినది. అయితే దీనిని ప్రభుత్వం తన స్వంత ఉద్యోగుల కోసం స్వీకరించింది.
- ★ కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల కోసం కొత్త పెన్షన్ పథకం డిసెంబర్ 22, 2003న నోటిఫై చేయబడింది. కొన్ని ఇతర దేశాల మాదిరిగా కాకుండా, ఎన్ పిఎస్ కాబోయే ఉద్యోగుల కోసం ఇది జనవరి 1, 2004 నుండి ప్రభుత్వ ఉద్యోగంలో చేరే కొత్త ఉద్యోగులందరికీ తప్పనిసరి చేయబడింది.
- ★ **టైర్ 1 లో** నిర్వచించిన కంట్రీబ్యూషన్ లో ఉద్యోగి ప్రాథమిక జీతం మరియు డియర్ నెస్ అలవెన్స్ లో 10 శాతం మరియు ప్రభుత్వం అందించే దానికి సరిపోయే వాటా తప్పనిసరి. జనవరి 2019లో, ప్రభుత్వం తన

సహకారాన్ని బేసిక్ జీతం మరియు డియర్నెస్ అలవెన్స్‌లో 14 శాతానికి పెంచింది.

- ★ వ్యక్తులు తక్కువ రిస్క్ నుండి ఎక్కువ రిస్క్ వరకు అనేక రకాల పథకాలను ఎంచుకోవచ్చు మరియు ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు మరియు ఆర్థిక సంస్థలు అలాగే ప్రైవేట్ కంపెనీలచే ప్రమోట్ చేయబడిన పెన్షన్ ఫండ్ మేనేజర్‌లను ఎంచుకోవచ్చు.

ఏకలవ్య పాఠశాలలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గిరిజన విద్యార్థుల కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం 740 ఏకలవ్య నమూనా గురుకుల పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయనుంది.
- ★ ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలల నమూనాను మొదటిసారిగా 1997-98లో ప్రవేశపెట్టారు.
- ★ మారుమూల ప్రాంతాలలో నివాస సౌకర్యాలతో గిరిజన విద్యార్థులకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడం.
- ★ జవహర్ నవోదయ విద్యాలయాలు మరియు కేంద్రీయ విద్యాలయాలతో సమానంగా పాఠశాలలను నిర్మించడం.

నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ (యూజీసీ) పీహెచ్‌డీల అవార్డును నియంత్రించే నిబంధనలలో భారీ మార్పులు చేసింది.
- ★ ఎంఫిల్స్‌ను రద్దు చేయడం, పీహెచ్‌డీలు పొందేందుకు కోర్సు పనిని సడలించడం మరియు గ్రాడ్యుయేషన్ ప్రోగ్రామ్‌లో నాలుగు సంవత్సరాలు పూర్తయిన తర్వాత అభ్యర్థులు పీహెచ్‌డీ కోసం నమోదు చేసుకునేందుకు అనుమతించడం వంటి ముఖ్యమైన మార్పులు, ఫ్లో చదువులలో అకడమిక్ దృఢత్వం తగ్గడానికి దారితీసే దశలుగా గుర్తించబడ్డాయి.

ఝార్ఖండ్‌లో 77% లబ్ధి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జార్ఖండ్ అసెంబ్లీ రెండు బిల్లులను

అమోదించింది, ఒకటి రాష్ట్రంలో ఖాళీగా ఉన్న ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు మరియు సేవలలో రిజర్వేషన్లు 77 శాతానికి పెంచింది మరియు రెండవది 1932 భూ రికార్డులను కటాఫ్ సంవత్సరంగా ఉపయోగించుకుని నివాస స్థితిని నిర్ణయించడం మరియు 'స్థానిక నివాసితుల'ను నిర్ణయించడం.

- ★ అయితే, వీటిని రాజ్యాంగంలోని తొమ్మిదో షెడ్యూల్‌లో చేర్చేందుకు కేంద్రం సవరణలు చేసిన తర్వాతే అవి అమల్లోకి వస్తాయనే కేబినెట్‌తో పాటు బిల్లు తీసుకునిరాబడినది.

మయన్మార్ పై చర్చ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మయన్మార్‌లో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని పునరుద్ధరించాలని ఆసియాన్ దేశాలు డిమాండ్ చేశాయి. ఆసియాన్ విదేశాంగ మంత్రులు జకార్తాలో సమావేశమయ్యారు. మయన్మార్‌లో జరుగుతున్న ఉద్యమాల అణిచివేతకు జుంటా నేతృత్వంలోని మిలటరీ ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్యలను కూడా ఆసియాన్ దేశాల నేతలు ఖండించారు. ఆసియాన్ అంటే అసోసియేషన్ ఆఫ్ సౌత్ ఈస్ట్ నేషన్స్, ఆగ్నేయ ఆసియా దేశాల కూటమిగా చెప్పొచ్చు. ఇందులో పది దేశాలు సభ్యత్వాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఈస్ట్ టైమూర్‌ను చేర్చుకొనే అవకాశం కూడా ఉంది.

తప్పుడు సమాచార వ్యాప్తిపై చర్యలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, టర్కీ పార్లమెంటు 'తప్పుడు సమాచారం' వ్యాప్తి చేసినందుకు సోషల్ మీడియా వినియోగదారులకు మరియు జర్నలిస్టులకు మూడు సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్ష విధించే 'తప్పుడు సమాచార చట్టం'ను అమోదించింది.
- ★ అధ్యక్షుడు రెనెవ్ ఎర్డోగాన్ యొక్క పాలక AK పార్టీ దాని జాతీయవాద మిత్రపక్షమైన MHPతో పాటు దేశంలో సోషల్ మీడియా మరియు పాత్రికేయ స్వేచ్ఛను తగ్గించడం గురించి ఆందోళన కలిగించే బిల్లుకు ఓటు వేసింది.

యూకే ప్రధానిగా రుషి సునాక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

- ★ యునైటెడ్ కింగ్డమ్ 57వ ప్రధానమంత్రిగా రిషి సునక్ బాధ్యతలు స్వీకరించారు. పాలక కన్జర్వేటివ్ పార్టీలో తిరుగుబాటు కారణంగా మొదట బోరిస్ జాన్సన్ మరియు తరువాత లిజ్ ట్రస్ పదవి నుండి బలవంతం చేయబడిన 50 రోజుల తర్వాత అతను దేశానికి మూడవ ప్రధాని. UK ఇటీవలి జ్ఞాపకార్థం తీవ్రమైన ఆర్థిక మరియు రాజకీయ సంక్షోభాలను ఎదుర్కొంటున్న సమయంలో సునక్ పగ్గాలు చేపట్టాడు.

శ్రీలంకకు బెయిలౌట్ ప్యాకేజీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆర్థిక సంక్షోభంలో చిక్కుకున్న శ్రీలంకకు అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థ 2.9 బిలియన్ డాలర్ల ప్యాకేజీని ప్రకటించింది. అయితే ఈ మొత్తానికి సంబంధించి శ్రీలంక కేంద్ర బ్యాంక్ మాజీ గవర్నర్ దాక్టర్ ఇంద్రజిత్ కుమారస్వామి పలు అంశాలను విశ్లేషించారు. సమర్థంగా ఉత్పాదకతను పెంచే రంగాల్లో వినియోగించాలని సూచించారు.
- ★ కరోనాతో పర్యాటక రంగం కుదేలు కావడం, అలాగే వివిధ పరిపాలన పరమైన తప్పుడు నిర్ణయాలు, ఉచిత హామీ పథకాలతో శ్రీలంక సంక్షోభంలో కూరుకుపోయిన సంగతి తెలిసిందే.

భారత్-ఆఫ్రికా డిఫెన్స్ ఎక్స్ పో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత రక్షణ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ ఇటీవల రెండో ఇండియా-ఆఫ్రికా డిఫెన్స్ డైలాగ్ (IADD)లో ప్రసంగించారు.
- ★ గుజరాత్ లోని గాంధీనగర్ లో DefExpo 2022 సందర్భంగా ఇండియా-ఆఫ్రికా డిఫెన్స్ డైలాగ్ జరిగింది.
- ★ రెండవ భారతదేశం-ఆఫ్రికా రక్షణ సంభాషణ యొక్క ఇతివృత్తం: “రక్షణ మరియు భద్రతా సహకారాన్ని సమన్వయం చేయడం మరియు బలోపేతం చేయడం కోసం వ్యూహాలను అనుసరించడం”.

- ★ శిక్షణ & సైనిక వ్యాయామాల రంగాలలో సహకారాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి గాంధీనగర్ డిక్షరేషన్ ఆమోదించబడింది.
- ★ భారతదేశం మరియు ఆఫ్రికన్ దేశాలు సామర్థ్య నిర్మాణం, శిక్షణ సైబర్ భద్రత, సముద్ర భద్రత మరియు తీవ్రవాద నిరోధకం వంటి కొత్త రంగాలను అన్వేషించవచ్చని రక్షణ మంత్రి చెప్పారు.
- ★ ఆఫ్రికా ఇండియా ఫీల్డ్ ట్రైనింగ్ ఎక్స్ పోజే తదుపరి ఎడిషన్ వచ్చే ఏడాది మొదటి త్రైమాసికంలో జరుగుతుంది. చివరి ఎడిషన్ 2019లో జరిగింది.
- ★ సంభాషణ సందర్భంగా, భారతదేశం యొక్క రక్షణ మంత్రి క్రమానుగత ప్రపంచ క్రమంలో భారతదేశానికి నమ్మకం లేదని మరియు ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతా మండలి (UNSC) విస్తరణను కోరింది.

విదేశాంగ విధానంలో మార్పులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో బహుముఖ పరిణామాలు మరియు జోక్యాల నేపథ్యంలో, భారతదేశ విదేశాంగ విధానం గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా గణనీయమైన మార్పులకు గురైంది.
- ★ 1990వ దశకంలో లుక్ ఈస్ట్ పాలసీతో ప్రారంభించి, భారతదేశం 2014లో యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీగా అగ్నేయాసియా దేశాల అసోసియేషన్ (ఆసియాన్)తో తన భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లింది, ఇది అగ్నేయాసియాను అన్వేషించడానికి భారతదేశానికి అవకాశం కల్పించింది. .
- ★ భారతదేశం-ఆసియాన్ రవాణా సజావుగా జరగడానికి ఆటంకం కలిగించే అనేక భౌగోళిక రాజకీయ సవాళ్లు ఉన్నందున, భారతదేశం యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ ఆసియాన్ అవకాశాలకు ఎలా సరిపోతుందో మరియు భారతదేశం-ఆసియాన్ సంబంధాల సవాళ్లను అధిగమిస్తుంది.

కాఫ్-27 సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఈజిప్టులోని షర్మ్ ఎల్ షేక్ లో జరిగిన కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాఫ్) 27వ ఎడిషన్ లో యూరోపియన్ యూనియన్ ప్రతిపాదించిన కార్బన్ బోర్డర్ పన్నులను భారతదేశంతో కూడిన దేశాల కన్సార్డియం సంయుక్తంగా వ్యతిరేకించింది.

కార్బన్ బోర్డర్ ట్యాక్స్ అంటే ఏమిటి?

- ★ కార్బన్ సరిహద్దు సర్దుబాటు పన్ను అనేది సందేహాస్పద ఉత్పత్తి యొక్క ఉత్పత్తి ఫలితంగా ఏర్పడే కార్బన్ ఉద్గారాల పరిమాణం ఆధారంగా దిగుమతులపై విధి. కార్బన్ పై ధరగా, ఇది ఉద్గారాలను నిరుత్సాహపరుస్తుంది. వాణిజ్య సంబంధిత కొలతగా, ఇది ఉత్పత్తి మరియు ఎగుమతులపై ప్రభావం చూపుతుంది.

తూర్పు ఆసియా సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కంబోడియాలోని నమ్ పెన్ లో జరిగిన 17వ తూర్పు ఆసియా సదస్సు లో భారత ఉపరాష్ట్రపతి ప్రసంగించారు.
- ఎ) నావిగేషన్ మరియు విమాయాన స్వేచ్ఛతో ఇండో-పసిఫిక్ ని స్వేచ్ఛగా, బహిరంగంగా మరియు కలుపుకొని పోవడాన్ని ప్రోత్సహించడంలో తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర యంత్రాంగం పాత్రను భారత ఉపాధ్యక్షుడు నొక్కిచెప్పారు.
- బి) చైనా దూకుడు: ఈ ప్రాంతంలో చైనా యొక్క పెరుగుతున్న సైనిక విన్యాసాల నేపథ్యంలో యుఎస్, ఇండియా మరియు అనేక ఇతర ప్రపంచ శక్తులు స్వేచ్ఛా, బహిరంగ మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న ఇండో-పసిఫిక్ ను నిర్ధారించాల్సిన అవసరాన్ని చర్చిస్తున్నాయి.

ఇంటర్నేషనల్ ఇయర్ ఆఫ్ మిలైట్స్ - 2023

- ★ భారత ప్రభుత్వ పిలుపు మేరకు ఐక్యరాజ్యసమితి 2023ని అంతర్జాతీయ చిరు ధాన్యాల సంవత్సరంగా ప్రకటించింది.
- ★ అవగాహన కల్పించడం మరియు చిరు ధాన్యాల ఉత్పత్తి మరియు వినియోగాన్ని పెంచడం దీని లక్ష్యం.
- ★ 2018లో భారత ప్రభుత్వం జాతీయ చిరు ధాన్యాల సంవత్సరాన్ని గుర్తించాలని నిర్ణయించింది. 2023ని అంతర్జాతీయ చిరు ధాన్యాల సంవత్సరంగా ప్రకటించాలని ఐక్యరాజ్యసమితికి భారత్ ప్రతిపాదన చేసింది. 72 ఇతర దేశాల మద్దతుతో, చిరు ధాన్యాలను ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశం యొక్క చొరవ గుర్తించబడింది

కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా నుంచి భారత్

తొలగింపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యుఎస్ ట్రెజరీ శాఖ విడుదల చేసిన కరెన్సీ మానిటరింగ్

జాబితా నుండి తొలగించబడిన కొన్ని దేశాలలో భారతదేశం ఒకటి.

- ★ ఇది కాంగ్రెస్ కు ద్వితీయ నివేదిక.
- ★ జూన్ 2022తో ముగిసే గత నాలుగు త్రైమాసికాలలో యుఎస్ వాణిజ్య భాగస్వాముల విధానాలను నివేదిక సమీక్షిస్తుంది.
- ★ ఇది జాబితా నుండి ఇటలీ, మెక్సికో, వియత్నాం మరియు థాయిలాండ్ లను కూడా తొలగించింది.
- ★ నివేదికలో ట్రెజరీ యొక్క 'మానిటరింగ్ జాబితా' యొక్క సమీక్ష కూడా ఉంది. యుఎస్ యొక్క కొన్ని ప్రధాన వాణిజ్య భాగస్వాముల యొక్క కరెన్సీ వద్దతులు మరియు విధానాలను జాబితా నిశితంగా పర్యవేక్షిస్తుంది.
- ★ 2015 చట్టంలోని రెండు లేదా మూడు ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలను జాబితాలో ఉంచినట్లు నివేదిక పేర్కొంది.
- ★ జాబితాలో చేరిన తర్వాత, ఒక ఆర్థిక వ్యవస్థ కనీసం రెండు వరుస నివేదికల వరకు అక్కడే ఉంటుంది, తద్వారా పనితీరులో ఏవైనా మెరుగుదలలు మన్నికగా ఉన్నాయా మరియు తాత్కాలిక కారకాల వల్ల కాదా అని ట్రెజరీ అంచనా వేయగలదు.

అంతర్గత భద్రత నో మనీ ఫర్ టెర్రర్ సదస్సు

ఉగ్రవాదానికి నిధులు (టెర్రర్ ఫండింగ్)

- ★ ఉగ్రవాదానికి నిధులు చేకూర్చడానికి వ్యతిరేకంగా ప్రపంచవ్యాప్త కార్యక్రమాల నిర్మాణంలో భారతదేశం పాటుపడుతోంది. ఉగ్రవాదంపై పోరును తదుపరి స్థాయికి తీసుకెళ్లడంలో ప్రపంచాన్ని ఏకతాటిపైకి తీసుకురావడమే మన ఉద్దేశం.
- ★ మూడవ మంత్రివర్గ 'నో మనీ ఫర్ టెర్రర్' సదస్సు 2022 నవంబర్ 18 మరియు 19 తేదీల్లో జరిగింది.
- 1. ఫ్రాన్స్ లో 2018 సమావేశం: ఉగ్రవాదానికి నిధులు అందించడాన్నిపూర్తి నేరంగా పరిగణించాలని ప్రకటించబడినది.
- 2. ఆస్ట్రేలియాలో 2019 సమావేశం: ఈ సమావేశం "డబ్బు వసూలు చేయడానికి కిడ్నాప్ లు చేయడం" మరియు "అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికత" లను ఉగ్రవాదానికి ఆర్థిక సహాయం చేసే కొత్త మార్గాలుగా గుర్తించింది.

సామాజిక సమస్యలు

సిబిఐ మేఘ చక్ర

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం:

- ★ కేంద్ర దర్శాపు సంస్థ (సిబిఐ) దేశవ్యాప్తంగా జరిపిన ఆపరేషన్ “మేఘ చక్ర”లో భాగంగా రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో అనేక సోదాలు నిర్వహించింది. బాలల సెక్యూవర్ అబ్యూజివ్ మెటీరియల్ ను ఆన్‌లైన్ లో వ్యాపింపచేయడం మరియు పంచుకోవడానికి వ్యతిరేకంగా ఈ ఆపరేషన్ క్లౌడ్ ఆధారిత సమాచారాన్ని ఉపయోగించి, సింగపూర్ ఇంటర్‌పోల్ ప్రత్యేక విభాగం నుండి అందిన సమాచారం ఆధారంగా జరిగింది. ఈ సమాచారం న్యూజిలాండ్ నుండి సింగపూర్ కు అందింది.

- ★ నవంబర్ 2021లో, “ఆపరేషన్ కార్బన్” అనే కోడ్ నేమ్ తో ఇదే విధమైన ఆపరేషన్ ను సిబిఐ ప్రారంభించింది. అనేక మందిపై ఐటి చట్టం, 2000 కింద కేసులు నమోదుచేయబడినవి.

గ్లోబల్ మల్టీమెన్షనల్ పావర్టీ ఇండెక్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రపంచ బహుముఖీయ పేదరిక సూచీ (గ్లోబల్ మల్టీమెన్షనల్ పావర్టీ ఇండెక్స్) విడుదల చేయబడింది. నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు

- ★ 2005-06 మరియు 2019-21 మధ్య 15 సంవత్సరాల కాలంలో భారతదేశంలో 41.5 కోట్ల మంది ప్రజలు పేదరికం నుండి బయటపడ్డారు.
- ★ వీరిలో మొదటి 10 సంవత్సరాల్లో మూడింట రెండు వంతుల మంది, తర్వాతి ఐదేళ్లలో మూడింట ఒక వంతు మంది బయటపడ్డారని నివేదిక పేర్కొంది.

- ★ దేశంలో పేదరికం 2005/06లో 55.1% నుండి 2019/21 నాటికి 16.4%కి తగ్గిందని ఇది తెలియజేస్తుంది.
- ★ మొత్తం 10 బహుముఖీయ పేదరిక సూచిలలో లేమిలు గణనీయమైన తగ్గింపులను చూసాయి, దీని ఫలితంగా సూచిక విలువ మరియు పేదరికం యొక్క సంభవం సగానికి పైగా తగ్గింది.

రాష్ట్రాల వారీగా డేటా

- ★ 2015/2016లో అత్యంత పేద రాష్ట్రంగా ఉన్న బీహార్, సంపూర్ణ పరంగా బహుముఖీయ పేదరిక సూచీ విలువను అత్యంత వేగంగా తగ్గించింది.
- ★ 2015/2016లోని 10 పేద రాష్ట్రాలలో, 2019/2021లో 10 పేద రాష్ట్రాల్లో ఒకటి (పశ్చిమ బెంగాల్) మాత్రమే లేదు.

- ★ మిగిలినవి - బీహార్, జార్ఖండ్, మేఘాలయ, మధ్యప్రదేశ్, ఉత్తరప్రదేశ్, అస్సాం, ఒడిశా, ఛత్తీస్‌గఢ్ మరియు రాజస్థాన్ - 10 పేద రాష్ట్రాలలో ఉన్నాయి.

ఆకలి సూచి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 121 దేశాలలో భారతదేశానికి 107వ ర్యాంక్ ఇచ్చిన గ్లోబల్ హంగర్ ఇండెక్స్ (ప్రపంచ ఆకలి సూచీ)ని రెండేళ్లలో రెండోసారి మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ తిరస్కరించింది.
- ★ భారతదేశానికి 100కి 29.1 స్కేరు ఇవ్వబడినది (0 స్కేరు ఆకలితో బాధపడకుండా ఉండటాన్ని సూచిస్తుంది). దీంతో భారత దేశం శ్రీలంక (66), మయన్మార్ (71), నేపాల్ (81) మరియు బంగ్లాదేశ్ (84) తర్వాతి స్థానంలో నిలిచింది. మంత్రిత్వ శాఖ ఈ సూచికను “ఆకలిని తప్పుగా కొలవడం”గా పరిగణించింది.

గ్లోబల్ హంగర్ ఇండెక్స్ అంటే ఏమిటి?

- ★ ప్రపంచ ఆకలి సూచీ అనేది ఒక వార్షిక నివేదిక. ఇది “ప్రపంచ, ప్రాంతీయ మరియు దేశ స్థాయిలలో ఆకలిని సమగ్రంగా అంచనా వేయడానికి మరియు నిరంతరం పర్యవేక్షణ చేయడానికి” ప్రయత్నిస్తుంది.

- ★ నివేదిక తయారీదారులు ప్రాథమికంగా 2030 నాటికి ‘సున్నా ఆకలిని’ సాధించడానికి ప్రయత్నించే

ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం-2 నిర్దేశక అధారంగా పనిచేస్తారు. వారి ప్రకారం, ఈ నివేదిక “ఆకలికి వ్యతిరేకంగా పోరాటాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు అవగాహన పెంచడానికి ప్రయత్నిస్తుంది”.

కరోనాతో పెరిగిన ఆహార ఇబ్బందులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచవ్యాప్తంగా, కొవిడ్-19 మహమ్మారి, వాతావరణ మార్పులు, పెరుగుతున్న ఆహార ద్రవ్యోల్బణం, సంఘర్షణ మరియు అసమానతల ప్రభావాల వల్ల ఆహారం మరియు పోషకాహార భద్రత దెబ్బతింటోంది. నేడు, ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 828 మిలియన్ల మంది ప్రజలకు తినడానికి సరిపడా తిండిలేదు మరియు 50 మిలియన్లకు పైగా ప్రజలు తీవ్రమైన ఆకలిని ఎదుర్కొంటున్నారు.
- ★ ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ మరియు ప్రపంచ ఆహార కార్యక్రమం యొక్క నివేదిక హంగర్ హాట్‌స్పాట్స్ ఔట్‌లుక్ (2022-23) పెరుగుతున్న ఆకలిని తెలియజేస్తుంది. దీని ప్రకారం 45 దేశాలలో 205 మిలియన్లకు పైగా ప్రజలకు జీవించడానికి అత్యవసర ఆహార సహాయం అవసరం.

సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ

బాలిస్టిక్ క్షిపణి ప్రయోగం విజయవంతం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఐఎన్ఎస్ అరిహంత్ జలాంతర్గామి నుండి బాలిస్టిక్ మిస్సైల్ ని విజయవంతంగా ప్రయోగించింది.

ఐఎన్ఎస్ అరిహంత్ గురించి

- ★ ఇది 2009లో ప్రారంభించబడింది మరియు 2016లో అందుబాటులోకి తెచ్చారు
- ★ ఇది 1990లలో ప్రారంభించబడిన రహస్య అడ్వాన్స్డ్ టెక్నాలజీ వెనెల్ (ATV) ప్రాజెక్ట్ కింద నిర్మించబడిన భారతదేశపు మొట్టమొదటి స్వదేశీ అణుశక్తితో నడిచే బాలిస్టిక్ క్షిపణి సామర్థ్యం గల జలాంతర్గామి.
- ★ ఐఎన్ఎస్ అరిహంత్ మరియు దాని తరగతి జలాంతర్గాములు 'ఎస్ ఎస్ బిఎన్'గా వర్గీకరించబడ్డాయి, ఇది అణు శక్తితో నడిచే బాలిస్టిక్ క్షిపణిని మోసుకెళ్ళే జలాంతర్గాముల వర్గీకరణ చిహ్నం.
- ★ నౌకాదళం నౌకను నడుపుతున్నప్పుడు, ఎస్ ఎస్ బిఎన్ నుండి బాలిస్టిక్ క్షిపణుల కార్యకలాపాలు భారతదేశం యొక్క న్యూక్లియర్ కమాండ్ అథారిటీలో భాగమైన భారతదేశ వ్యూహాత్మక దళాల కమాండ్ పరిధిలో ఉంటాయి.
- ★ అరిహంత్ ప్రస్తుతం 750 కి.మీ పరిధి గల K15 బాలిస్టిక్ క్షిపణులను కలిగి ఉంది.
- ★ అరిహంత్ ఒక డజను K-15 క్షిపణులను మోసుకెళ్లగలదు.

నవ్వుతూ ఉన్న సూర్యుడి చిత్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

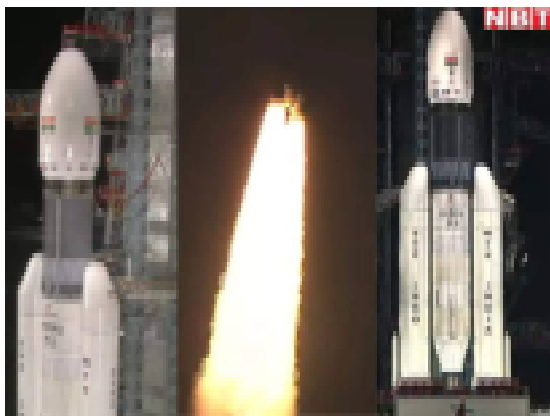
- ★ ఇటీవల, నాసా సన్ టీవీట్టర్ హ్యండిల్ 'నవ్వుతూ ఉన్న సూర్యుని' చిత్రాన్ని షేర్ చేసింది. నాసా సోలార్ డైనమిక్స్ అబ్జర్వేటరీ ద్వారా సంగ్రహించబడిన ఈ చిత్రం సూర్యుని ఉపరితలంపై కళ్ళు మరియు చిరునవ్వును పోలిన నల్లని మచ్చలను కలిగి ఉంది.

- ★ ఈ మచ్చలను కరోనల్ హెల్మ్ అని పిలుస్తారని, వీటిని అతినీలలోహిత కాంతిలో చూడవచ్చు కానీ సాధారణంగా మన కంటికి కనిపించవు అని నాసా వివరించింది.
- ★ కరోనల్ రంగ్రాలు సూర్యుని ఉపరితలంపై వేగంగా సౌర గాలి అంతరిక్షంలోకి వచ్చే ప్రాంతాలు. అవి తక్కువ సౌర పదార్థాన్ని కలిగి ఉన్నందున, అవి తక్కువ ఉష్ణోగ్రతలను కలిగి ఉంటాయి మరియు వాటి పరిసరాల కంటే చాలా ముదురు రంగులో కనిపిస్తాయి. ఇక్కడ, అయస్కాంత క్షేత్రం అంతర్ గ్రహ అంతరిక్షానికి తెరవబడి ఉంటుంది, సౌర గాలి యొక్క అధిక-వేగవంతమైన ప్రవాహంలో సౌర పదార్థాన్ని బయటకు పంపుతుంది.

ఎల్ఎంవి3 ప్రయోగం విజయవంతం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎల్ఎంవి3 ఎం2/వన్ వెబ్ ఇండియా-1 మిషన్ ను విజయవంతంగా ప్రయోగించడంతో భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని అధిగమించింది. ఎల్ఎంవి3 రాకెట్ దాదాపు 6 టన్నుల పేలోడ్ ను దిగువ-భూమి కక్ష్యలోకి తీసుకువెళ్లింది, ఇప్పటి వరకు ఇస్రో మిషన్ అంతరిక్షంలోకి పంపిన అన్నిటికంటే ఇది అధికం.

- ★ ఈ మిషన్ విజయం గగన్యాన్ వంటి ఆసక్తిగా ఎదురుచూస్తున్న మిషన్ల కోసం ఇస్రో యొక్క అత్యంత అధునాతన ప్రయోగ వాహనం అయిన ఎల్ఎంవి3 రాకెట్ యొక్క సామర్థ్యాన్ని మరలా ధృవీకరించడమే కాకుండా, భారీ ఉపగ్రహ ప్రయోగ మార్కెట్లో ఒక మంచి పోటీదారునిగా ఇస్రో యొక్క వాదనను సమర్థించింది.

ఆర్ఆర్ఆర్ రుణాల పరిధి పెంపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకులు త్వరలో గ్రామీణ భారతదేశంలో విద్య, గృహాలు మరియు చిన్న వ్యాపారాలకు కూడా పరపతిని అందజేస్తాయి.
- ★ గ్రామీణ వినియోగదారులకు పరపతిని అందించడానికి, కొత్త విభాగాలను జోడించడం ద్వారా వారి పోర్ట్ ఫోలియోను విస్తరించమని కోరడం ద్వారా దేశంలోని 43 ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకుల యొక్క 15,000కు పైగా బలమైన నెట్వర్క్ ను ప్రభావితం చేయాలని ప్రభుత్వం యోచిస్తోంది.

బొగ్గు గనుల వినియోగంలో వెనుకబాటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గ్లోబల్ ఎనర్జీ మానిటర్ యొక్క విశ్లేషణ ప్రకారం, భారత దేశంలో ఒకవైపు కొత్త బొగ్గు గనుల కోసం ఒత్తిడి ఉండగా మరోవైపు ఇప్పుడు ఉన్న బొగ్గు గనులనే పూర్తి స్థాయిలో ఉపయోగించుకోవడం లేదు.
- ★ గ్లోబల్ ఎనర్జీ మానిటర్ అనేది అంతర్జాతీయంగా ఇంధన వనరుల వినియోగాన్ని నిరంతరం గమనించే ఒక సంస్థ.
- ★ కోల్ ఇండియా లిమిటెడ్ (ప్రపంచంలో అతిపెద్ద బొగ్గు ఉత్పత్తిదారు) మరియు దాని అనుబంధ సంస్థల వార్షిక నివేదికలను సర్వే చేయడం ద్వారా గ్లోబల్ ఎనర్జీ మానిటర్ తన విశ్లేషణను నిర్వహించింది.

కృత్రిమ మాంసానికి పెరిగిన డిమాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కృత్రిమ మాంసానికి భారతదేశంలో డిమాండ్ పెరిగింది.

- ★ “ప్లాంట్-బేస్డ్” అనేది రూపంలో, వాసనలో మరియు రుచిలో జంతువుల నుండి తీసుకోబడిన మాంసం, మత్స్య, గుడ్లు మరియు పాలతో చేసే ఉత్పత్తులను దాదాపు పోలి ఉండే మొక్కల ఆధారిత ఉత్పత్తులను సూచిస్తుంది.

- ★ మొక్కల ఆధారిత పాల ఉత్పత్తులతో తయారు చేయబడిన ఐస్క్రీమ్ లో పాల కొవ్వు కూరగాయల నూనెతో భర్తీ చేయబడి ప్రోటీన్లు మరియు ఇతర ఘనపదార్థాలు, కొవ్వు-కాని పదార్థాలు కూడా మొక్కల నుండి తీసుకోబడ్డాయి.

డిజిటల్ బ్యాంక్లు జాతికి అంకితం

- ★ దేశ వ్యాప్తంగా 75 డిజిటల్ బ్యాంక్లను భారత ప్రధాన మంత్రి నరేంద్రమోడి జాతికి అంకితం చేశారు. ★ ఈ కార్యక్రమంలో వర్చువల్ గా ప్రసంగించిన మోదీ, డిజిటల్ బ్యాంకింగ్ యూనిట్లు “మరింత ఆర్థిక చేరికను” మరియు “పౌరులకు బ్యాంకింగ్ అనుభవాన్ని” గణనీయంగా మెరుగుపరుస్తాయి అని అన్నారు.

పెద్ద నోట్ల రద్దుతో మేలు: కేంద్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2016లో నోట్ల రద్దు వల్ల డిజిటల్ లావాదేవీలు అనూహ్యంగా పెరిగాయని, నకిలీ కరెన్సీ తగ్గిందని, ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపుదారుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉందని కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల సుప్రీంకోర్టుకు తెలిపింది. రూ 1000, రూ 500 నోట్లను నవంబర్ 8, 2016న రద్దు చేశారు. దీనిపై విచారణ సందర్భంగా పలు వివరాలను కేంద్రం వెల్లడించింది

పాకిస్తాన్లో గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్లు

- ★ ఇటీవల పాకిస్తాన్ చోలిస్థాన్ ఎడారిలో మూడు గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్లు (GIB) కనిపించడంతో అవి భారతదేశ ఎడారి జాతీయ ఉద్యానవనం నుండి అంతర్జాతీయ నరిహద్దు గుండా వ్రయాణించి ఉండవచ్చనే ఊహాగానాలకు దారితీసింది.

గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్లు గురించి

- ★ శాస్త్రీయ నామం: ఆర్డియోటిస్ నిగ్రిసెప్స్
- ★ ఇది ప్రపంచంలోని అరుదైన పక్షులలో ఒకటి మరియు రాజస్థాన్ రాష్ట్ర పక్షి.

- ★ రాజస్థాన్ లో నుమారు 150 వక్షులు అనగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా వాటి మొత్తం సంఖ్య లో 95% మంది ఉన్నాయి.
- ★ ఇది శుష్క మరియు పాక్షిక-శుష్క గడ్డి భూముల్లో చెల్లాచెదురుగా ఉన్న పొట్టి పొదలు, పొదలు మరియు చదునైన లేదా సున్నితంగా ముడుతలు పడిన భూభాగంలో నివశిస్తాయి.

రాబందుల పరిరక్షణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ తమిళనాడు ప్రభుత్వం రాబందుల పరిరక్షణ కోసం ఒక సంస్థాగత ఫ్రేమ్ వర్క్ ను ఏర్పాటు చేయడానికి ఒక కమిటీని నియమించింది
- ★ తమిళనాడు రాష్ట్రం నాలుగు జాతుల రాబందులకు నిలయంగా ఉంది. అవి- చైట్-రంప్ రాబందు (జిప్ బెంగాలెస్), పొదవాటి ముక్కు రాబందులు (జిప్ ఇండికస్), ఆసియన్ కింగ్-రాబందు (సార్కోజిప్ కాల్వస్) మరియు ఈజిప్షియన్ రాబందు (నియోఫ్రాన్ పెర్నోస్టైరస్).

మిషన్ లైఫ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ గుజరాత్ లోని స్టాట్యూ ఆఫ్ యూనిటీ వద్ద ఐక్యరాజ్యసమితి సెక్రటరీ జనరల్ ఆంటోనియో గుటెర్రెస్ నమక్షంలో 'మిషన్ లైఫ్' (పర్యావరణం కొరకు జీవనశైలి)ని ప్రారంభించారు.
- ★ మిషన్ లైఫ్ అనేది స్థిరమైన మరియు ఆరోగ్యకరమైన జీవనశైలి కోసం ఒక కొత్త పథకం.
- ★ ప్రతి వ్యక్తి సహకారంతో, మిషన్ లైఫ్ వాతావరణ మార్పులపై పోరాటాన్ని ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా చేస్తుంది.
- ★ ఇది ప్రపంచం మరియు మానవజాతి ముందున్న ప్రధాన సవాళ్లుగా వాతావరణ మార్పు మరియు గ్లోబల్ వార్మింగ్ ను ఎదుర్కోవడంలో సహాయపడుతుంది.
- ★ ఈ కార్యక్రమంలో గుటెర్రెస్ లైఫ్ లోగోను, ట్యాగ్ లైన్ ను ఆవిష్కరించారు మరియు మిషన్ డాక్యుమెంట్ ను విడుదల చేశారు.

పెరుగుతున్న భూ ఉష్ణోగ్రత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్య?

- ★ భూతాపాన్ని 1.5 డిగ్రీలు లేదా 2 డిగ్రీల సెల్సియస్ లోపు పరిమితం చేయడం గురించి ప్రపంచం ఆందోళన చెందుతున్నప్పటికీ, ప్రస్తుత సగటు ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రతల స్థాయి కూడా పారిశ్రామిక పూర్వ కాలం కంటే దాదాపు 1.1 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఎక్కువ ఉండటం అనేక వాతావరణ వ్యవస్థలలో వివత్త మార్పులను ప్రేరేపించడానికి సరిపోతుందని ఒక కొత్త అధ్యయనం కనుగొంది.
- ★ సైన్స్ జర్నల్ లో ఇటీవల ప్రచురించబడిన అధ్యయనం, ప్రస్తుతం వేడెక్కుతున్న స్థాయిల కారణంగా ఈ వ్యవస్థల్లో చాలా వరకు అధిక పరిమితులు దాటిపోవచ్చని హెచ్చరించింది. ఇది జీవులను తీవ్రమైన ప్రమాదంలో పడవేసే స్వీయ-శాశ్వత మార్పులను ఏర్పరుస్తుంది.
- ★ ఈ పరిశోధన ముఖ్యమైన వాతావరణ పరిస్థితుల చిట్టచివరి పరిమితుల యొక్క సవీకరించబడిన అంచనా, లేదా భూమి యొక్క వ్యవస్థలలో మార్పులను నియంత్రించలేని మరియు తిరిగి పొందలేనిదిగా మారే పరిమితులు. ఈ పరిశోధనలు వాతావరణ మార్పులతో పోరాడటానికి ప్రపంచ ప్రయత్నాల పునఃపరిశీలనకు దారితీయవచ్చు మరియు శాస్త్రీయ వర్గాల్లో విస్తృతంగా చర్చించబడుతున్నాయి.

నాస్టిక్ స్ట్రీమ్ లో పేలుళ్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జర్మన్ రసాయనాలు మరియు మస్టర్డ్ గ్యాస్ తో సహా పేలుడు పదార్థాల ఒక ప్రధాన డంపింగ్ ప్రదేశంలో ఇటీవల బాల్టిక్ లో నార్డ్ స్ట్రీమ్ పేలుళ్లు జరిగాయి.
- ★ ప్రపంచంలో అత్యంత సాధారణంగా ఉపయోగించిన రసాయన ఆయుధం బహుశా ఇదే అయి ఉంటుంది.
- ★ ఇది మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో విస్తృతంగా ఉపయోగించబడింది.
- ★ కుళ్ళిన ఆవాల యొక్క విలక్షణమైన వాసన నుండి దానికి ఆ పేరు వచ్చింది.

బయోస్పియర్ లిజర్వ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం:

- ★ నవంబర్ 3 మొదటి 'ది ఇంటర్నేషనల్ డే ఫర్ బయోస్పియర్ రిజర్వ్'. దీనిని 2022 నుండి జరుపుకుంటారు. 1971లో వరల్డ్ నెట్వర్క్ ఆఫ్ బయోస్పియర్ రిజర్వ్ ల జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ, పర్యావరణ వ్యవస్థ పునరుద్ధరణ మరియు ప్రకృతితో సామరస్య జీవనానికి వెన్నెముకగా ఏర్పడింది. భారతదేశంలో 12, శ్రీలంకలో నాలుగు, మాల్దీవుల్లో మూడు సహా 134 దేశాల్లో ఇప్పుడు 738 బయోస్పియర్ రిజర్వ్ లు ఉన్నాయి.
- ★ బంగ్లాదేశ్, భూటాన్ మరియు నేపాల్ లకు ఇంకా బయోస్పియర్లు లేవు

పరిగిన ప్రకృతి విపత్తులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సెంటర్ ఫర్ సైన్స్ అండ్ ఎన్విరాన్మెంట్, CSEIPs India 2022: An Assessment of Extreme Weather Events అనే నివేదిక ప్రకారం, 2022లో కేవలం తొమ్మిది నెలల్లో, భారతదేశం దాదాపు ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక రకమైన ప్రకృతి విపత్తును చూసింది.
- ★ జనవరి 1 మరియు సెప్టెంబరు 30, 2022 మధ్య 273 రోజులలో 241 రోజులలో భారతదేశం తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలను నమోదు చేసింది.

నివేదికలోని ప్రధానాంశాలు

- ★ **దాదాపు ప్రతిరోజూ ఒక విపత్తు:** భారతదేశం ఈ సంవత్సరం తొమ్మిది నెలల్లో వేడి మరియు చలిగాలులు, తుఫానులు మరియు మెరుపుల నుండి భారీ వర్షాలు, వరదలు మరియు కొండచరియలు విరిగిపడటం వరకు ప్రతిరోజూ ఒక విపత్తుకు గురయింది.
- ★ **నష్టం మరియు దెబ్బతినడం తక్కువగా అంచనా వేయబడింది:** ఈ విపత్తులు 2,755 మంది ప్రాణాలను బలిగొన్నాయి, 1.8 మిలియన్ హెక్టార్ల పంట విస్తీర్ణం ప్రభావితమైంది, 416,667 ఇళ్లు ధ్వంసమయ్యాయి మరియు దాదాపు 70,000 పశువులు చనిపోయాయి. ప్రజా ఆస్తులు ధ్వంసం కావడంతో పాటు పంటలు నష్టపోయాయి.

ఇండోనేషియాను రక్షించేందుకు ప్రతిపాదనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బాలిలో జరిగిన జి-20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో, యుఎస్, జపాన్ మరియు కెనడాతో సహా సంపన్న దేశాలు ఇండోనేషియాను బొగ్గు కాలుష్యం కోరలనుండి రక్షించడానికి 20 బిలియన్ డాలర్లను వాగ్దానం చేశాయి. 2050 నాటికి కార్బన్ న్యూట్రాలిటీని చేరుకోవడానికి ఇండోనేషియా చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు మద్దతుగా ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ రంగం నుండి నిధులను సమీకరించడానికి యుఎస్ మరియు జపాన్ అంతర్జాతీయ భాగస్వాముల బృందానికి నాయకత్వం వహించాయి.
- ★ అయితే ఇంకా చాలా చేయాల్సి ఉంది మరియు ఈ సందర్భంలో, ఈజిప్టులో జరుగుతున్న వాతావరణ మార్పులపై సదస్సు (కాప్27)లో, వాతావరణ మార్పుల వల్ల నష్టం మరియు నష్టానికి పరిహారం మునుపటి సంవత్సరాలలా కాకుండా ప్రధాన అజెండాలో ఉంది.

ఛూన్య ఉద్గార మార్గం అవివరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2070 నాటికి నికర-సున్నా ఉద్గార స్థాయిని సాధించాలనే ఉద్దేశాన్ని ప్రకటించిన ఒక సంవత్సరం తర్వాత, భారతదేశం దాన్నిఎలా చేరుకోబోతుందో ప్రపంచానికి ఇటీవల తెలియజేసింది.
- ★ 121 పేజీల డాక్యుమెంట్లో, భారతదేశం కొన్ని చర్యలను జాబితా చేసింది - విద్యుత్ మరియు రవాణా రంగాలను డీకార్బనైజ్ చేయడం, పట్టణ ప్రాంతాలను పునఃరూపకల్పన చేయడం, శక్తి మరియు వస్తు సామర్థ్యాన్ని పెంచడం, అడవుల పునరుజ్జీవనం మరియు వాతావరణ ఆధారిత పరిశోధన మరియు అభివృద్ధికి తోడ్పాటు - ఇది నికర-సున్నా స్థితిని సాధించడానికి రాబోయే దశాబ్దాల్లో తీసుకోవాలని ప్రణాళిక వేసింది.

చరిత్ర

వినాయక్ దామోదర్ సావర్కర్ గురించి

- ★ వీర్ సావర్కర్ బహుమితీయ వ్యక్తిత్వం - స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, సంఘ సంస్కర్త, రచయిత, కవి, చరిత్రకారుడు, రాజకీయ నాయకుడు మరియు తత్వవేత్తల సమ్మిళితం.
- ★ అతను 1857 తిరుగుబాటును మొదటి స్వాతంత్ర్య యుద్ధంగా పేర్కొన్నాడు.
- ★ అతను హిందూ జాతీయవాద సంస్థ మరియు రాజకీయ పార్టీ అయిన హిందూ మహాసభ (“గ్రేట్ సాసైటీ ఆఫ్ హిందుస్”) యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన వ్యక్తులలో ఒకరు.

భావజాలం

- ★ అతని ప్రకారం, కఠినమైన కుల వ్యవస్థ చరిత్ర యొక్క చెత్తబుట్టల్లోకి విసిరేయడానికి అర్హమైనది. కులాంతర భోజనంపై నిషేధం నుంచి వైదొలగాలనుకున్నాడు.
- ★ అతను వేద సాహిత్యాన్ని ఒక నిర్దిష్ట కులానికే కాకుండా ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రాచుర్యం కల్పించాలని కోరుకున్నాడు.
- ★ అతను “ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమమైన వాటిని తిరిగి తీసుకురావడానికి మరియు భారతదేశం మరియు దాని సంస్కృతి యొక్క సువాసనను ప్రపంచంలోని ప్రతి మూలకు తీసుకువెళ్ళడానికి” భారతీయుల ప్రపంచవ్యాప్త కదలికలు మరియు విదేశీ దేశాలకు వెళ్లవలసిన అవసరాన్ని విశ్వసించాడు.
- ★ అతను కులాంతర వివాహాల ప్రోత్సాహానికి మద్దతుగా ఉన్నాడు.

ఆచార్యకృపలానీ జయంతి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత ప్రధాని ఆచార్య కృపలానీ జయంతి సందర్భంగా ఆయనకు నివాళులర్పించారు.
- ★ అతను 1888 నవంబర్ 11వ తేదీన సింధ్ లోని హైదరాబాద్ లో జన్మించాడు. అతని అసలు పేరు

జీవత్రామ్ భగవాన్ దాస్ కృపలానీ, అయితే ఆచార్య కృపలానీగా ప్రసిద్ధి చెందారు. అతను స్వాతంత్ర్య ఉద్యమకారుడు, భారతీయ రాజకీయవేత్త మరియు విద్యావేత్త.

స్వామిర్లను గుర్తించడంలో చందాదారులకు సహాయం చేయడానికి ట్రాయ్ యొక్క ప్రతిపాదన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) కాలింగ్ నేమ్ ప్రజెంటేషన్ కు సంబంధించి **టెలికాం రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా** ఒక సంప్రదింపుల పత్రాన్ని విడుదల చేసింది. ఫోన్ చేసిన వ్యక్తి పేరును తెలిపే ఒక సాంకేతిక పరిజ్ఞానమే ఇది
- 2) ఇది ఒక ట్రూ కాలర్ లాంటిది. ఫోన్ చేసిన వారికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని అందిస్తుంది
- 3) అనవసర ఫోన్ కాల్స్ ను ఎత్తకుండా ఉండేందుకు వీలు కల్పించే ప్రక్రియగా దీనిని చెప్పొచ్చు
- 4) ప్రస్తుతం ఉన్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానం చాలా పరిమితం అయింది. ఫోన్ చేసిన వారి నెంబర్ మాత్రమే చూడొచ్చు.
- 2) తాజా పరిజ్ఞానంతో ఫోన్ చేస్తున్న వారి పేరు, అది వాణిజ్య పరమైనదా? కాదా? అనేది కూడా తెలిసిపోతుంది. రోబో కాల్స్ ను కూడా ఇది గుర్తిస్తుంది.

ప్రతిపాదిత సమూహాలు

- 1) **మొదటి సమూహాలో** ప్రతి టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్ తన చందాదారుల సీఎన్ఎఫ్ సమాచారాన్ని సేకరించి, నిర్వహించడం
 - 2) **రెండవ సమూహాలో**, ఫోన్ చేసిన వారికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని కాల్ అందుకున్న వారి ఆపరేటర్ తో పంచుకుంటుంది
 - 3) **మూడవ సమూహా** కేంద్రీకృత డేటాబేస్ ఉంటుంది. కొత్త సబ్స్క్రిబర్లను నమోదు చేసేటప్పుడు లేదా ఇప్పటికే ఉన్న వాటిని పనిచేయకుండా చేసేటప్పుడు టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్లు డేటాబేస్ కు తెలియజేయడం ఈ సమూహాకు అవసరం.
- ఈ సమూహా 2018లో డిపార్ట్ మెంట్ ఆఫ్

టెలికమ్యూనికేషన్స్ రూపొందించిన ప్రణళికను పోలి ఉంటుంది,

- 4) నాలుగో సమూహ ప్రతి సర్వీస్ ప్రొవైడర్ సీఎన్ఎఫ్పీని నిర్వహించాలి.

ఖైదీలకు వెసులుబాటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఖైదీలకు జీవించే హక్కుతో పాటు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను కలిగించే పలు కీలక నిర్ణయాలను పంజాబ్ రాష్ట్రం తీసుకుంది
- 2) వైవాహిక బంధాలను బలోపేతం చేయడానికి దారి తీస్తుందని అలాగే ఖైదీల నత్ప్రవర్తన కూడా ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

దాంపత్య హక్కులు అంటే ఏమిటి?

- 1) స్థూలంగా చెప్పాలంటే, వైవాహిక హక్కులు వివాహం ద్వారా వచ్చిన హక్కులు, అంటే భర్త లేదా భార్యకు వారి జీవిత భాగస్వామితో సహచర్యానికి సంబంధించిన హక్కులు.
- 2) ఖైదీ తన జీవిత భాగస్వామితో కొంత సమయం గడపడానికి అనుమతించే భావన ఇందులో ఇమిడి ఉంది.
- 3) సంయోగ సందర్భనలతో పలు ప్రయోజనాలను ఆశిస్తున్నారు. ఖైదీలకు మానసిక ఆరోగ్య ప్రయోజనాలతో పాటు వైవాహిక సంబంధాల పరిరక్షణ, జైళ్లలో స్వలింగ సంపర్కం, లైంగిక అకృత్యాల రేట్లు తగ్గొచ్చు
- 4) అలాగే సంయోగ సందర్భన అనేది ఖైదీల జీవిత భాగస్వాముల ప్రాథమిక హక్కుగా కూడా చెప్పొచ్చు.

న్యాయపరమైన అభిప్రాయాలు ఏమిటి?

- 1) సునీల్ బాత్రా వర్సెస్ ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (1979, సుప్రీం కోర్టు) కేసులో జస్టిస్ అయ్యర్ పలు అంశాలను ప్రస్తావించారు, 'కుటుంబ సభ్యులు, స్నేహితుల సందర్శనతో ఖైదీలకు ఓదార్పు లభిస్తుంది, వీరికి ఆ సదుపాయాన్ని కల్పించాలి, ఈ వెసులుబాటు లేకపోవడం అన్నది అవమానవీయమైంది'
- 2) ఖైదీల దాంపత్య (సంయోగ) హక్కులకు చెందిన నిర్దిష్ట ప్రశ్నకు సంబంధించి, హైకోర్టులు తమ తీర్పుల్లో భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేశాయి.
 - ఎ) జస్టిస్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ కేసులో, హత్యకు పాల్పడి మరణశిక్ష ఎదుర్కొంటున్న ఒక జంట సంతానం పొందే హక్కును అమలు చేయాలని

కోర్టులో పిటిషన్ వేశారు. సంయోగం, సంతానం పొందే హక్కు జీవించే హక్కులో భాగమా అన్నది చట్టం ముందున్న ప్రాథమిక ప్రశ్న. ఆంక్షలకు లోబడి, ప్రకరణ 21 ప్రకారం ఖైదీలకు ఈ దాంపత్య హక్కు అందుబాటులో ఉంటుందని హైకోర్టు పేర్కొంది.

- బి) అయితే, మెహరాజ్ వర్సెస్ స్టేట్ (2022) కేసులో మద్రాస్ హైకోర్టు వేర్వేరు ప్రమాణాలు సూచించింది. ప్రకరణ 21 ద్వారా దక్కిన జీవించే హక్కు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛలో దాంపత్య హక్కులు భాగమేనా అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నం అయినప్పుడు చట్టాలను పాటించే వారికి, వాటిని ఉల్లంఘించే వారికి మధ్య తేడా ఉంటుందని పేర్కొంది

దాంపత్య సందర్భనలు ప్రాథమిక హక్కుగా పరిగణించబడనప్పటికీ, 'పంధ్యత్వానికి చికిత్సలు' వంటి 'అసాధారణ కారణాలు' ఉన్నట్లయితే, ఖైదీలు సంయోగ సందర్భనల కొరకు అనుమతి పొందేందుకు అర్హులని కోర్టు పేర్కొంది.

పంజాబ్ నమూనా ఎలా ఉండబోతోంది?

- 1) దాంపత్య సందర్భనలు ఒక హక్కుగా కాకుండా కొన్ని ప్రత్యేక సదుపాయంలాగా మాత్రమే ఉంటాయి అని రాష్ట్ర మార్గదర్శకాలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి.
- 2) సంయోగ సందర్భనల కోసం సగటు సమయం రెండు గంటలు, ప్రతి రెండు నెలలకు ఒకసారి అనుమతిస్తారు
- 3) సందర్భించే జీవిత భాగస్వామి వివాహ రుజువు పత్రాలను మరియు అతనికి లేదా ఆమెకు హెచ్ఐవి లేదా ఏదైనా ఇతర లైంగిక సంక్రమణ వ్యాధి, కోవిడ్-19 లేదా ఏదైనా ఇతర అంటు వ్యాధుల వంటివి ఏవీ లేనట్లు నిర్ధారించిన వైద్య ధృవీకరణ పత్రాలను అందించాలి

అసమానత్వ నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాజకీయ రంగంలో నేరం అనేది నిత్యం చర్చనీయాంశంగా ఉంటుంది. రాజకీయాల్లో నేరస్తుల భాగస్వామ్యాన్నే రాజకీయాల నేరమయం గా చెప్పొచ్చు. నేర నేపథ్యం ఉన్న వ్యక్తులు ఎన్నికల్లో పోటీ చేసి చట్టసభలకు ఎన్నిక అవుతారు.

ప్రధాన కారణాలు

- 1) నేరస్తులు, రాజకీయ నాయకుల మధ్య సంబంధం, అలాగే

ఓటు బ్యాంకు రాజకీయాల ఫలితంగా రాజకీయాల్లో నేరాలు సాధారణంగా మారాయి

- 2) చట్టాల ఉల్లంఘన, అమలులో లోపాలు తీర్పులను సక్రమంగా అమలు చేయకపోవడం
- 3) ఎన్నికల సంఘం పనితీరులో నైతికత, విలువలు లేకపోవడంతో పాటు ఇతర లోపాలు.

సమస్యలు :

- 1) నేర నేపథ్యం ఉంటూ పార్లమెంటు, రాష్ట్ర శాసనసభలకు ఎన్ని అవుతున్న వారి సంఖ్య పెరుగుతుంది.
- 2) ఇది అత్యంత ప్రమాదకరమైంది, ఉదాహరణకు, నేరస్థులు, గ్యాంగ్ స్టర్లు లేదా మాఫియా డాన్లు ప్రభుత్వ అధికారులకు రాజకీయ బాన్లుగా మారితే వారి ప్రయోజనాల కోసం వ్యవస్థను నాశనం చేసినప్పుడు సుపరిపాలన తీవ్రంగా దెబ్బతింటుంది.
- 4) అటువంటి సందర్భంలో, అధికార వ్యవస్థ అవినీతిని నిరోధించడాన్ని నిలిపివేస్తుంది, నేరపూరిత రాజకీయ ఉన్మతాధికారుల ఆదేశాలను అమలు చేయడానికి మరియు దాని స్వంత ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా దానిని తరచుగా స్వీకరిస్తుంది.
- 5) ఫలితంగా, మన ప్రజాస్వామ్యానికి మూడు ప్రధాన స్తంభాలైన పార్లమెంటు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ క్రమంగా బలహీనపడతాయి మరియు ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ యొక్క ప్రాథమిక భావన తారుమారు అవుతుంది.

సమస్యను పరిష్కరించడానికి తీసుకున్న వివిధ కార్యక్రమాలు ఏమిటి?

- 1) కొన్ని సంవత్సరాలుగా, రాజకీయాలను నేరరహితం చేయడానికి కొన్ని ప్రయత్నాలు జరిగాయి. సంస్కరణల అత్యవసర అవసరానికి సంబంధించి మేల్కొలుపులు లేవనెత్తబడ్డాయి.
- 2) 1993లో కేంద్రం ఏర్పాటు చేసిన వోట్రో కమిటీ, పలు కీలక వ్యాఖ్యలు చేసింది. కొందరు రాజకీయ నాయకులు ముఠాలకు/సాయుధ సేనలకు నాయకులుగా మారి, సంవత్సరాలు గడిచే కొద్దీ స్థానిక సంస్థలకు, రాష్ట్ర అసెంబ్లీలకు మరియు జాతీయ పార్లమెంటుకు ఎన్నిక అవుతున్నారని పరిశీలించింది.
- 3) 2002లో, సుప్రీంకోర్టు ఎన్నికల్లో పోటీ చేసే ప్రతి అభ్యర్థి విద్యార్హతలతో పాటు తన నేర మరియు ఆర్థిక రికార్డులను ప్రకటించాలని తీర్పునిచ్చింది.

- 4) ఎన్నికలకు ముందు ఎన్నికల సంఘానికి సమర్పించే స్వీయ-ప్రమాణ పత్రాలలో ఆస్తులు మరియు ఇప్పటికే ఉన్న నేరారోపణలను తప్పనిసరి వెల్లడించడం కొంత పారదర్శకతకు దారితీసింది.
- 5) 2005లో, ఒక సిట్టింగ్ ఎంపీ లేదా ఎమ్మెల్యే దోషిగా నిర్ధారించబడి, న్యాయస్థానం ద్వారా రెండు సంవత్సరాలు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ జైలు శిక్ష విధించబడితే, ఎన్నికలలో పోటీ చేయడానికి అనర్హులు అవుతారని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- 6) 2014లో, సుప్రీం కోర్టు న్యాయ కమిషన్ సిఫార్సులను ఆమోదించింది మరియు సిట్టింగ్ ఎంపీలు మరియు ఎమ్మెల్యేలపై నేరారోపణలు రూపొందించబడి రోజువారీ ప్రాతిపదికన నిర్వహించబడి ఒక సంవత్సరంలోపు విచారణలను ముగించాలని ఆదేశిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.
- 7) ఈ ఆదేశాలకు కొనసాగింపుగా, 2017లో, ఎంపీలు మరియు ఎమ్మెల్యేలపై క్రిమినల్ కేసుల విచారణను వేగవంతం చేసేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక సంవత్సరానికి 12 ప్రత్యేక కోర్టులను ఏర్పాటు చేసే వధికాన్ని ప్రారంభించింది.
- 8) 2021లో సుప్రీంకోర్టు రాజకీయ పార్టీలు తమ అభ్యర్థులపై పెండింగ్లో ఉన్న క్రిమినల్ కేసుల వివరాలను, వారికి టీకెట్లు ఇవ్వడానికి చేయడానికి గల కారణాలను, అలాగే నేర చరిత్ర లేని వారికి టీకెట్లు ఇవ్వకపోవడానికి గల వివరాలను తమ వెబ్సైట్లు మరియు సోషల్ మీడియా వేదికలలో అప్లోడ్ చేయాలని ఆదేశించింది.

ముందున్న మార్గం

- 1) సామాన్యులకు వ్యవస్థ యొక్క న్యాయబద్ధతపై విశ్వాసం ఉండేలా, ఎలాంటి ఆలస్యం లేకుండా నకాలంలో దిద్దుబాటు చర్యలు చేపట్టాలి.
- 2) సమయానుకూలమైన న్యాయ బట్వాడా వ్యవస్థ, భారత ఎన్నికల సంఘం యొక్క దృఢమైన చర్యలు మరియు సంబంధిత చట్టాలను సరిగ్గా పటిష్టం చేయడం ద్వారా ఈ కుళ్ళు నుండి రాజకీయాలను శుద్ధి చేయవచ్చు.
- 3) త్వరితమైన విచారణ మరియు సమయ-అధారిత న్యాయ బట్వాడా వ్యవస్థ ద్వారా న్యాయ ప్రక్రియను వేగవంతం చేయడం.

- 4) నేరం, డబ్బు మరియు కండబలం మధ్య సంబంధాన్ని నిలువరించడం అనేది తీసుకోవలసిన మొదటి కొన్ని దశలలో ఒకటి.
- 5) కండబలం మరియు “ఎన్నికపడం” కోసం నేరస్థులపై రాజకీయ పార్టీలు ఆధారపడటాన్ని పెరగకుండా ఆపాలి. రాజకీయాలలో పెరిగిన నేరీకరణను ఎదుర్కోవడానికి దృఢమైన యంత్రాంగాలను ఏర్పాటు చేయడానికి పార్లమెంటు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ ఒక ఉమ్మడి పరిష్కారాన్ని కనుగొనవలసి ఉంటుంది.
- 6) కిడ్నాప్, అత్యాచారం, హత్య, తీవ్రమైన అవినీతి మరియు మహిళలపై నేరాలు వంటి తీవ్రమైన నేరారోపణలు ఉన్న నేరస్థులను వ్యవస్థకు దూరంగా ఉంచడంపై అన్ని రాజకీయ పార్టీలు కలిసి ఏకాభిప్రాయాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి ఇది సరైన సమయం.
- 7) ఎన్నికల సమయంలో డబ్బు, బహుమతులు మరియు ఇతర ప్రలోభాల దుర్వినియోగం పట్ల ఓటర్లు కూడా అప్రమత్తంగా ఉండాలి.

పేలవమైన నేల నిర్వహణ ఆహార భద్రతను

దెబ్బతీస్తుంది

- 1) ఎఫ్ఎఓ, గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖతో కలిసి, దీన్ దయాళ్ అంత్యేదయ యోజన-నేషనల్ రూరల్ లైవ్లిహూడ్స్ మిషన్ కమ్యూనిటీ రిసోర్స్ పర్సన్లకు స్థిరమైన మరియు స్థితిస్థాపకత కోసం వ్యవసాయ జీవనోపాధికి మద్దతు ఇవ్వడం కోసం అభ్యాసాలు, ఆర్గానిక్ సర్టిఫికేషన్ మరియు అగ్రి-న్యూట్రీ-గార్డెన్స్ ద్వారా వారి సామర్థ్యాలను పెంచడానికి మద్దతు ఇస్తుంది.
- 2) పంటల వైవిధ్యం మరియు ల్యాండ్ స్కేప్-స్థాయి ప్రణాళికను పెంచడం కోసం ఎనిమిది లక్ష రాష్ట్రాలైన మధ్యప్రదేశ్, మిజోరం, ఒడిషా, రాజస్థాన్, ఉత్తరాఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్, హర్యానా మరియు పంజాబ్ లలో ఎఫ్ఎఓ పనిచేస్తుంది.
- 3) ఆంధ్రప్రదేశ్ లో, వ్యవసాయ-పర్యావరణ విధానాలు మరియు సేంద్రీయ వ్యవసాయానికి స్థిరమైన పరివర్తనలో రైతులకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఎఫ్ఎఓ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ తో భాగస్వామ్యం కలిగి ఉంది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బాలీవుడ్ స్టార్ అమితాబ్ బచ్చన్ పేరును, రూపాన్ని

మరియు గొంతుని చట్టవిరుద్ధంగా ఉపయోగించడాన్ని నిరోధించాలని ఢిల్లీ హైకోర్టు ఇటీవల మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. కోర్టు, తన ఉత్తర్వు ద్వారా, నటుడి వ్యక్తిత్వ హక్కులను ఉల్లంఘించకుండా వ్యక్తులను నిరోధించింది.

వ్యక్తిత్వ హక్కులు ఏమిటి?

- 1) వ్యక్తిత్వ హక్కులు గోప్యత హక్కు లేదా ఆస్తి హక్కు కింద అతని/ఆమె వ్యక్తిత్వాన్ని రక్షించుకునే హక్కును సూచిస్తాయి.
- 2) ఈ హక్కులు ప్రముఖులకు ముఖ్యమైనవి, ఎందుకంటే వారి పేర్లు, ఫోటోగ్రాఫ్లు లేదా గొంతులు కూడా వివిధ కంపెనీలు తమ విక్రయాలను పెంచుకోవడానికి వివిధ ప్రకటనలలో సులభంగా దుర్వినియోగం చేయబడతాయి. కాబట్టి, ప్రఖ్యాత వ్యక్తులు/ప్రముఖులు తమ వ్యక్తిత్వ హక్కులను కాపాడుకోవడానికి తమ పేర్లను నమోదు చేసుకోవడం అవసరం.
- 3) విశిష్టమైన వ్యక్తిగత లక్షణాల యొక్క పెద్ద జాబితా ఒక ప్రముఖుడిని తయారు చేయడానికి దోహదపడుతుంది. పేరు, మారుపేరు, వేదిక పేరు, చిత్రం, పోలిక, చిత్రం మరియు విలక్షణమైన రేస్ కారు వంటి ఏదైనా గుర్తించదగిన వ్యక్తిగత ఆస్తి వంటి ఈ లక్షణాలన్నీ రక్షించబడాలి.

వ్యక్తిత్వ హక్కులు, ప్రచార హక్కులు భిన్నమైనవా?

- 1) వ్యక్తిత్వ హక్కులు ప్రచార హక్కులకు భిన్నంగా ఉంటాయి. వ్యక్తిత్వ హక్కులు రెండు రకాల హక్కులను కలిగి ఉంటాయి:
 - ఎ) ముందుగా, ప్రచార హక్కు, లేదా అనుమతి లేదా ఒప్పంద పరిహారం లేకుండా ఒకరి రూపాన్ని మరియు పోలికను వాణిజ్యపరంగా దోపిడీ చేయకుండా ఉంచే హక్కు. ఇది ట్రేడ్ మార్క్ ను ఉపయోగించడాన్ని పోలి ఉంటుంది (కానీ ఒకేలా ఉండదు).
 - బి) రెండవది, గోప్యత హక్కు లేదా ఒకరి వ్యక్తిత్వ అనుమతి లేకుండా బహిరంగంగా ప్రాతినిధ్యం వహించకుండా ఉండే హక్కు.
- 2) అయితే, సాధారణ న్యాయ పరిధుల కింద, ప్రచార హక్కులు ‘టార్ట్ ఆఫ్ పాస్’ పరిధిలోకి వస్తాయి. ఎవరైనా ఉద్దేశపూర్వకంగా లేదా అనాలోచితంగా వారి వస్తువులు లేదా సేవలను మరొక పార్టీకి చెందిన వారిగా పంపినప్పుడు పాస్ చేయడం జరుగుతుంది. తరచుగా, ఈ రకమైన తప్పుడు ప్రాతినిధ్యం ఒక వ్యక్తి లేదా వ్యాపారం యొక్క సద్భావనను దెబ్బతీస్తుంది, ఫలితంగా ఆర్థిక లేదా ప్రతిష్ట దెబ్బతింటుంది.

3) ప్రచార హక్కులు ట్రేడ్ మార్క్స్ యాక్ట్ 1999 మరియు కాపీరైట్ యాక్ట్ 1957 వంటి శాసనాల ద్వారా నిర్వహించబడతాయి.

ఇంటర్నెట్‌లో పేరును ఉపయోగించడం వ్యక్తిత్వ హక్కులను ప్రభావితం చేస్తుందా?

- 1) 2011లో ఢిల్లీ హైకోర్టు అరుణ్ జైట్లీ వర్సెస్ నెట్‌వర్క్ సొల్యూషన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ అండ్ ఓర్స్ కేసులో ఒక పరిశీలన చేసింది, దీనిలో డబ్బూడబ్బూడబ్బూ అరుణ్ జైట్లీ. కామ్ డొమైన్ పేరును దుర్వినియోగం చేయకుండా మరియు తక్షణమే బదిలీ చేయకుండా ముద్దాయిలపై శాశ్వత నిషేధం విధించాలని కోరుతూ జైట్లీ దావా వేశారు.
- 2) “వ్యక్తి యొక్క ప్రజాదరణ లేదా కీర్తి వాస్తవం కంటే ఇంటర్నెట్‌లో భిన్నంగా ఏమీ ఉండదు” అని కోర్టు పేర్కొంది. న్యాయస్థానం అరుణ్ జైట్లీకి అనుకూలంగా నిర్ణయం తీసుకుంది, “పేరు కూడా వ్యక్తిగత పేరు కాకుండా దాని స్వంత విలక్షణమైన సూచికలను పొందిన వర్గంలోకి వస్తుంది. అందువల్ల, చెప్పబడిన పేరు దాని విచిత్ర స్వభావం/విలక్షణమైన పాత్రతో పాటు రాజకీయాల్లో ఉన్నా, లేదా న్యాయవాదంలో ఉన్నా అనేక రంగాలలో ప్రజాదరణ పొందడం వలన ట్రేడ్ మార్క్ చట్టం ప్రకారం సుప్రసిద్ధ వ్యక్తిగత పేరు/గుర్తుగా మారింది. ఇది ఇతరులు తన పేరును దుర్వినియోగం చేసినందుకు వారిపై దావా వేయడానికి అతని వ్యక్తిగత హక్కుతో పాటుగా అతని పేరును చట్ట వ్యతిరేకంగా ఉపయోగించడం నుండి దూరంగా ఉంచటం వలన ప్రయోజనం పొందేలా చేస్తుంది” అని పేర్కొంది.

వినియోగదారుల హక్కుల గురించి ఏమిటి?

- 1) ప్రముఖులు/నిలబ్రిటీలు తమ పేరు మరియు వ్యక్తిత్వాన్ని వాణిజ్యవరంగా దుర్వినియోగం చేయకుండా రక్షించబడుతున్నప్పటికీ, అలాంటి వ్యక్తుల తప్పుడు ప్రకటనలు లేదా ఆమోదాల కారణంగా వినియోగదారులు తప్పుదారి పట్టించే సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి.
- 2) ఇటువంటి కేసుల కారణంగా, ఎండోర్సర్‌పై పెనాల్టీ విధించడం ద్వారా వినియోగదారు ఉత్పత్తుల యొక్క తప్పుదారి పట్టించే ప్రకటనలు మరియు ఎండోర్స్ మెంట్‌లను నిరోధించడానికి వినియోగదారుల వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ 2022లో నోటిఫికేషన్ జారీ చేసింది.

పునర్ వ్యవస్థీకరణ చట్టంపై వాదనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 1956లోని కొన్ని నిబంధనలను సవాలు చేస్తూ, కర్ణాటకలోని ఐదు జిల్లాల నుంచి 865 గ్రామాలను కోరుతూ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం దాఖలు చేసిన పిటిషన్‌ను కొనసాగించడంపై సుప్రీంకోర్టు వాదనలు వింటుంది.

వివాదం ఎప్పుడు మొదలైంది?

- ★ రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టాన్ని 1956లో పార్లమెంటు ఆమోదించినప్పటి నుండి రాష్ట్ర సరిహద్దులో కొన్ని పట్టణాలు మరియు గ్రామాలను చేర్చడంపై మహారాష్ట్ర మరియు కర్ణాటకలు కలహించాయి. జస్టిస్ ఘజల్ అలీ కమీషన్ కనుగొన్న అంశాల ఆధారంగా ఈ చట్టం రూపొందించబడింది. ఈ కమీషన్ 1953లో నియమించబడి రెండు సంవత్సరాల తర్వాత దాని నివేదికను సమర్పించింది.
- 2) నవంబర్ 1, 1956న, మైసూర్ రాష్ట్రం (తరువాత కర్ణాటకగా పేరు మార్చబడింది) ఏర్పడింది మరియు దానికి పొరుగున ఉన్న బొంబాయి రాష్ట్రం (తరువాత కాలంలో మహారాష్ట్ర) మధ్య విభేదాలు చెలరేగాయి.
- 3) కర్ణాటకలోని వాయువ్య జిల్లా బెలగావి రాష్ట్రంలో భాగం కావాలని మహారాష్ట్ర అభిప్రాయపడింది, ఇది ఒక దశాబ్దం పాటు హింసాత్మక ఆందోళనకు దారితీసింది మరియు మహారాష్ట్ర ఏకీకరణ సమితి ఏర్పాటుకు దారితీసింది, ఇది ఇప్పటికీ జిల్లాలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో అధికారంలో ఉంది.

స్వలింగ వివాహాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ 1954లో చేసిన ప్రత్యేక వివాహ చట్టం ప్రకారం స్వలింగ వివాహాలు చేసుకోవడానికి అనుమతించాలని స్వలింగ సంపర్కులు దాఖలు చేసిన పిటిషన్‌పై కేంద్రం అభిప్రాయాన్ని సుప్రీంకోర్ట్ కోరింది. అయితే భారత సమాజం, సాంప్రదాయాలు, జనాభా అంశాల రిశ్యా తాము వ్యతిరేకిస్తున్నట్లు కేంద్రం పేర్కొంది. అయితే దీనిని 145 ప్రకరణ ప్రకారం, అయిదుగురు సభ్యులతో కూడిన ధర్మాసనానికి బదిలీ చేస్తు సుప్రీంకోర్ట్ నిర్ణయం తీసుకుంది, దీని పట్ల కూడా కేంద్రం స్పందించింది, శాసన వ్యవస్థ చేయాల్సిన చట్టాలను, శాసనసభలకే వదిలి వేయాలని కోరింది.

ఆత్మహత్యల నిరోధక వ్యూహం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ జాతీయ ఆత్మహత్య నిరోధక వ్యూహాన్ని ఆవిష్కరించింది ఇది ప్రజారోగ్య ప్రాధాన్యతగా ఆత్మహత్యలను నిరోధించడానికి ప్రభుత్వం రూపొందించిన మొదటి-రకం విధానం.

- 1) రాబోయే దశాబ్దంలో మానసిక ఆరోగ్యాన్ని పెంపొందించడానికి మరియు ఆత్మహత్యల నివారణకు వేదికను నిర్మిస్తుంది. 2023 నాటికి దేశంలో ఆత్మహత్యల మరణాలను 10 శాతం తగ్గించడం ఈ వ్యూహం యొక్క లక్ష్యం. దేశంలో ఆత్మహత్యల నివారణకు కార్యాచరణను అమలు చేయడానికి బహుళ వాటాదారులకు వ్యూహం ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను అందిస్తుంది.

నికోబార్లో మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ గ్రేట్ నికోబార్ దీవుల్లో రూ 72,000 కోట్లతో మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్ను చేపట్టనున్నారు. మూడు దశల్లో అమలు చేసేందుకు ఉద్దేశించింది ఇది. ఇందులో కంటైనర్ ట్రాన్స్‌షిప్‌మెంట్, పవర్ ప్లాంట్, గ్రీన్ ఫీల్డ్ ఏయిర్ పోర్ట్ తదితరాలు ఉన్నాయి, దీనికి పర్యావరణం, అటవీ వాతావరణ మార్పు మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి ఇచ్చినా, తాజాగా జాతీయ ఎస్టీ కమిషన్ అభ్యంతరాను వ్యక్తం చేసింది

గవర్నర్ల పాత్రపై వివాదాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

★ ఇటీవలి పలు రాష్ట్రాల్లో గవర్నర్ల పాత్రపై విమర్శలు వస్తున్నాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తున్నారన్న అవవాదు లేకపోలేదు. తెలంగాణ, తమిళనాడు రాష్ట్రాల్లో బిల్లుల ఆమోదానికి సంబంధించిన అంశం. అలాగే తమిళనాడు శాసనసభలో ప్రభుత్వం ఇచ్చిన అంశాలకు భిన్నంగా గవర్నర్ ఉపన్యసించడం, అలాగే కేరళలోనూ నేరుగా గవర్నర్ ఒక మంత్రిని ఉద్దేశించి గవర్నర్‌కు విశ్వాసం ఉన్నంత వరకే పదవిలో ఉంటారు అంటూ హెచ్చరించడం తదితరాలు

గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యుత్ మరియు నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ మంత్రి గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్‌ను ప్రారంభించారు.

గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

1) **లక్ష్యం:** అందరికీ సరసమైన, విశ్వసనీయమైన, స్థిరమైన మరియు పరిశుభ్రమైన మరియు పర్యావరణసహితమైన శక్తిని నిర్ధారించడం మరియు భారత ప్రభుత్వం క్లీన్ అండ్ గ్రీన్ ఎనర్జీని ప్రోత్సహించడానికి అనేక కార్యక్రమాల కొనసాగింపు.

2) లక్షణాలు:

★ 100 కిలో వాట్లు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అనుసంధానం చేయబడిన లోడ్ ఉన్న వినియోగదారుడు స్వయంగా ఏర్పాటు చేసుకున్న ఏదైనా పునరుత్పాదక ఇంధన ఉత్పత్తి ప్లాంట్ నుండి లేదా ఏదైనా ఉత్పత్తిదారుని ద్వారా బహిరంగ ప్రాప్యత ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని పొందవచ్చు.

★ ఓపెన్ యాక్సెస్ కోసం ఈ పోర్టల్‌లో దరఖాస్తు చేయవచ్చు.

★ ఓపెన్ యాక్సెస్‌ను 15 రోజులలోపు మంజూరు చేయాలి లేదంటే అది మంజూరు చేయబడినట్లుపరిగణించబడుతుంది.

3) **వాటాదారులకు బహిరంగ లభ్యత ఈ క్రింది వాటిని కలిగి ఉంటుంది:** ఓపెన్ యాక్సెస్ పార్టిసిపెంట్స్, ట్రేడర్స్, పవర్ ఎక్స్‌చేంజ్‌లు, నేషనల్ / రీజినల్ / స్టేట్ లోడ్ డెమాండ్ సెంటర్‌లు, సెంట్రల్/స్టేట్ ట్రాన్స్ మిషన్ యుటిలిటీస్.

4) ప్రాముఖ్యత:

★ గ్రీన్ ఎనర్జీకి బహిరంగ ప్రాప్యతను మంజూరు చేయడానికి పోర్టల్ పారదర్శక, సరళీకృత, ఏకరీతి మరియు క్రమబద్ధమైన విధానాన్ని అందిస్తుంది.

★ విద్యుత్ మార్కెట్‌ల లోతును సులభతరం చేయడానికి మరియు గ్రిడ్‌లో పునరుత్పాదక శక్తి వనరులను ఏకీకృతం చేయడానికి ఇది కీలకం.

5) **విద్యుత్ (గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని ప్రోత్సహించడం) నియమాలు, 2022:**

★ విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ జూన్ 2022లో విద్యుత్ (గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని ప్రోత్సహించడం) రూల్స్, 2022ని నోటిఫై చేసింది.

★ వ్యర్థ-శక్తి ప్లాంట్ల నుండి శక్తితో సహా గ్రీన్ ఎనర్జీ ఉత్పత్తి,

కొనుగోలు మరియు వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం ఈ నియమాల లక్ష్యం.

- ★ అన్ని విద్యుత్ ఉత్పాదకారులు, డిస్ట్రీబ్లర్లు మరియు ఇతర వాటాదారుల భాగస్వామ్యంతో క్లీన్ ఎనర్జీకి పరివర్తన చెందాలనే భారతదేశ దృష్టికి ఈ నియమాలు మద్దతు ఇస్తున్నాయి.

6) భారతదేశ స్థితి

- ★ ప్రపంచ జనాభాలో 17 శాతం మంది ఉన్నప్పటికీ ప్రపంచ ఉద్గారాలకు భారతదేశం 3.5 శాతం మాత్రమే కారణమవుతోంది.
- ★ భారతదేశం ప్రపంచవ్యాప్తంగా స్వచ్ఛమైన శక్తి పరివర్తనలో అగ్రగామిగా ఉంది మరియు పునరుత్పాదక శక్తి సామర్థ్యం జోడింపు యొక్క వేగవంతమైన వృద్ధిని కలిగి ఉంది.

పాత పింఛను విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవలే పలు రాష్ట్రాలు పాత పింఛను విధానం దిశగా వెళుతున్నాయి. కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగి తాను చివర తీసుకున్న వేతనంలో 50% ప్రతి నెలా పింఛనగా గతంలో ఇచ్చే వాళ్లు. దీనిని 2004లో మార్చి వేశారు. =
- ★ కొత్త పింఛను విధానంలో మొత్తం వేతనం, టైర్-1, టైర్-2గా విభజిస్తారు. వీటిని పథకాలలో పెట్టుబడిగా పెడతారు, లాభాల్లో కొంత మొత్తాన్ని పింఛనుగా ఇస్తారు. అయితే దీని పట్ల ఉద్యోగులు నిరసన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. డేటా స్థానికీకరణ

ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గిరిజన విద్యార్థుల కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం 740 ఏకలవ్య నమూనా గురుకుల పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయనుంది. ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలల నమూనాను మొదటిసారిగా 1997-98లో ప్రవేశపెట్టారు. మారుమూల ప్రాంతాలలో నివాస సౌకర్యాలతో గిరిజన విద్యార్థులకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడం ప్రధాన లక్ష్యంగా ఈ పాఠశాలలను నిర్మించారు.

పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యం

విదేశాల నుంచి చిరుతలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నమీబియా నుంచి 2022 సెప్టెంబర్ లో అలాగే 2023 ఫిబ్రవరిలో దక్షిణాఫ్రికా నుంచి చిరుతలను భారత్ లోకి తీసుకొచ్చారు. మధ్యప్రదేశ్ లోని కునో జాతీయ పార్క్ లో వీటిని వదిలిపెట్టారు.

భారతదేశంలో పులుల సంఖ్య

- 1) ప్రతి నాలుగు సంవత్సరాలకు, భారతదేశం అంతటా పులుల గణన నిర్వహించబడుతుంది. తాజా అంచనా ప్రకారం పులుల సంఖ్య 2,967గా ఉంది.
- 2) పులులు సంవత్సరానికి 6% చొప్పున పెరుగుతున్నాయని నివేదించబడింది మరియు 2014 నుండి అవి ఆక్రమించిన ప్రాంతం దాదాపు 89,000 చదరపు కి.మీ.లో స్థిరంగా ఉంది.
- 3) కెమెరా ట్రాప్ ల ద్వారా జంతువులను ఫోటో తీయడంతోపాటు గణిత విశ్లేషణతో కూడిన అధునాతన వ్యవస్థను ఉపయోగించి ఈ సంఖ్యలు అంచనా వేయబడతాయి.
- 4) 2006లో, భారతదేశంలో 1,411 పులులు ఉన్నాయి. మెరుగైన పరిరక్షణ చర్యలు మరియు కొత్త అంచనా పద్ధతుల నేపథ్యంలో ఇది 2010లో 1,706కి మరియు 2014లో 2,226కి పెరిగింది

మౌనా లోవా పర్వతం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మౌనా లోవా, ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద చురుకైన అగ్నిపర్వతం. ఇటీవల 38 సంవత్సరాల తర్వాత విస్ఫోటనం చెంది బూడిద మరియు శిథిలాలను వెదజల్లింది మరియు హవాయి బిగ్ ఐలాండ్ యొక్క రాత్రిపూట ఆకాశాన్ని ప్రకాశించే ఎరుపు రంగులో కప్పింది.
- 2) వైమానిక చిత్రాలు అగ్నిపర్వతం నుండి కరిగిన లావా ప్రవహిస్తున్నట్లు చూపించాయి, దీని పేరు స్థానిక హవాయి భాషలో “పొడవైన పర్వతం” అని అనువదిస్తుంది. హవాయి కౌంటీ మేయర్ మిచ్ రోత్ ఈ విస్ఫోటనం దిగువన ఉన్న

ఏ కమ్యూనిటీలకూ ముప్పు కలిగించేలా కనిపించడం లేదని పేర్కొన్నారు.

ఎల్ నినో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వాతావరణ మార్పు ముందుగా ఊహించిన దానికంటే ఒక దశాబ్దం ముందుగానే అనగా దాదాపు 2030 నాటికి ఎల్ నినో-లా నినా వాతావరణ నమూనాలను గణనీయంగా ప్రభావితం చేస్తుందని ఒక కొత్త అధ్యయనం అంచనా వేసింది. ఇది మరింత ప్రపంచ వాతావరణ అంతరాయాలకు దారి తీస్తుంది.

ఎల్ నినో ధృగ్విషయం ఏమిటి?

- 1) ఎల్ నినో అనేది మధ్య-తూర్పు ఈక్వటోరియల్ పసిఫిక్ లో సముద్రపు నీటి వేడెక్కడం, ఇది కొన్ని సంవత్సరాలకు ఒకసారి సంభవిస్తుంది.
- 2) ఎల్ నినో సమయంలో, భూమధ్యరేఖ పసిఫిక్ లో ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలు పెరుగుతాయి మరియు వాణిజ్య గాలులు - భూమధ్యరేఖకు సమీపంలో వీచే తూర్పు-పడమర గాలులు - బలహీనపడతాయి.

కాప్-27 సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

- 1) నష్ట నిధిని ఏర్పాటు చేయడంతో పాటు భూతాపాన్ని తగ్గించేందుకు అన్ని దేశాలు కలిసి కట్టుగా నిర్ణయం తీసుకోవాలని కాప్-27 సదస్సులో నిర్ణయించారు. ఈజిప్ట్ లోని షర్మ్-షేక్ లో ఈ సదస్సు నిర్వహించారు

కాలుష్య కట్టడికి నిర్ణయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ తీవ్ర కాలుష్యంతో ఇబ్బంది పడుతున్న ఇండోనేషియాకు సాయం చేయాలని జీ-20 దేశాలు నిర్ణయించాయి. బాల్ లో ఈ కూటమి సమావేశాలను నిర్వహించారు. ఇండోనేషియా దేశానికి 20 బిలియన్ డాలర్ల సాయం చేసి, కాలుష్య

కట్టడిలో చేయూతను ఇవ్వాలని నిర్ణయించాయి. అలాగే భూతాపాన్ని తగ్గించాలని అన్ని దేశాలు సంకల్పించాయి

శూన్య ఉద్ఘాటాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

2070 నాటికి శూన్య ఉద్ఘాటాలను సాధించాలని భారత ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దీనికి సంబంధించిన కార్యచరణను 121 పేజీలతో సమర్పించింది. పారిస్ ఒప్పంద అమలుతో పాటు పారిశ్రామిక, వాహన తదితర రంగాల్లో మార్పులను చేయడం ద్వారా ఈ లక్ష్యాన్ని చేరుకోనున్నట్లు ప్రకటించింది.

మారుతున్న వాతావరణంతో మానసిక ఇబ్బందులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మారుతున్న వాతావరణం ప్రజల ఆరోగ్యంపై అలాగే మానసిక స్థితిపై కూడా పడుతోందని లాన్సెట్ ఇటీవలే విడుదల చేసిన నివేదికలో పేర్కొంది. అహార భద్రతకు కూడా ముప్పుగా పరిణమించనుందని వెల్లడించింది.

DOWNLOAD
Our Online App

Useful for Online Classes, Videos, Study Material,
UPSC, TSPSC, APPSC, Optional Subjects,
Newly Offered Courses, Test Series

AMIGOS IAS

MOBILE APP
AMIGOS IAS

ఆర్థిక వ్యవస్థ

రెమిటెన్స్ లో అగ్రస్థానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రెమిటెన్స్ లను అందుకోవడంలో ప్రపంచంలోనే భారత్ అగ్రస్థానంలో ఉంది. 2022 సంవత్సరానికిగాను భారత్ 100 బిలియన్ డాలర్ల రెమిటెన్స్ ను అందుకుంది. రెమిటెన్స్ ల రూపంలో ఒక దేశం 100 బిలియన్ల మార్కును దాటడం ఇదే ప్రథమం. రెమిటెన్స్ అంటే ఒకరు మరొకరికి పంపిన డబ్బు మొత్తాన్ని సూచిస్తుంది. ఈ రోజుల్లో, ఈ పదం విదేశాలలో పనిచేస్తున్న వారు వారి కుటుంబానికి స్వదేశానికి పంపిన డబ్బును తెలియజేస్తుంది.

కిరీట్ పాలిభో కమిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గ్యాస్ ధరను నిర్ణయించేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం కిరీట్ పారిక్ కమిటీని నియమించింది. గ్యాస్ ఆధారిత వ్యవస్థను నిర్ధారించడం, దేశపు దీర్ఘకాలిక దృష్టి కోసం మార్కెట్ ఆధారిత పారదర్శక, విశ్వసనీయ ధరల విధానాన్ని అనుసరించడం దీని ప్రధాన లక్ష్యం

సెంట్రల్ బ్యాంక్ డిజిటల్ కరెన్సీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ డిజిటల్ లావాదేవీలను ప్రోత్సహించేందుకు సెంట్రల్ బ్యాంక్ డిజిటల్ కరెన్సీని రిజర్వ్ బ్యాంక్ ప్రారంభించింది. దీనినే సంక్షిప్తంగా సీబీడీసీ అని వ్యవహరిస్తున్నారు.
- 1) సిబిడిసీ అనేది డిజిటల్ రూపంలో ఆర్బిఐ జారీ చేసిన చట్టపరమైన మార్పిడి ద్రవ్యం. ఇది ఫియట్ కరెన్సీకి సమానంగా ఉంటుంది మరియు ఫియట్ కరెన్సీతో ఒకదానికొకటి మార్పిడి చేసుకోవచ్చు. దాని రూపం మాత్రమే భిన్నంగా ఉంటుంది - ఇది భౌతిక నగదు వంటి కాగితం (లేదా పాలిమర్) కాదు.

ఒక వ్యక్తి ఇ-రూపాయిని ఎలా ఉపయోగించగలడు?

- 1) ఇ-రూపాయిలు పేపర్ కరెన్సీ మరియు నాణేల వలె అదే విలువలతో జారీ చేయబడతాయి మరియు మధ్యవర్తుల అంటే బ్యాంకుల ద్వారా పంపిణీ చేయబడతాయి.
- 2) పాల్గానే బ్యాంకులు అందించే డిజిటల్ వాలెట్ ద్వారా మరియు మొబైల్ ఫోన్లు మరియు పరికరాలలో ఈ లావాదేవీలు నిల్వ చేయబడతాయి.
- 3) లావాదేవీలు వ్యక్తికి వ్యక్తికి మరియు వ్యక్తి నుండి వ్యాపారికి రెండూ కావచ్చు. వ్యక్తి నుండి వ్యాపారికి లావాదేవీల కోసం (షాపింగ్ వంటివి), వ్యాపారి స్థానంలో క్యూ ఆర్ కోడ్లు ఉంటాయి.
- 4) ఒక వినియోగదారు ప్రస్తుతం భౌతిక నగదును విత్ డ్రా చేసుకునే విధంగానే బ్యాంకుల నుండి డిజిటల్ టోకెన్లను ఉపసంహరించుకోగలరు. వారు తమ డిజిటల్ టోకెన్లను వాలెట్ లో ఉంచుకోవచ్చు మరియు వాటిని ఆన్లైన్ లో లేదా వ్యక్తిగతంగా ఖర్చు చేయగలరు లేదా యాప్ ద్వారా బదిలీ చేయగలరు.

మందకొడి డిపాజిట్ వృద్ధి పై లిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ఆందోళన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, అత్యున్నత బ్యాంకింగ్ నియంత్రణదారు అయిన రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క గవర్నర్, డిప్యూటీ గవర్నర్ మరియు మరికొందరు సీనియర్ అధికారులు ప్రభుత్వ మరియు కొన్ని ప్రైవేట్ రంగ బ్యాంకుల ఎండీలను మరియు సిఈఓలను కలిశారు.
- 2) మహమ్మారి సమయంలో ఆర్థిక వృద్ధికి తోడ్పాటు అందించడంలో ప్రైవేట్ వాణిజ్య బ్యాంకులు పోషించిన పాత్రను మరియు కొనసాగుతున్న ఆర్థిక మార్కెట్ గందరగోళంలో, ప్రపంచ స్థిరీకరణతో సహా అభివృద్ధి చెందుతున్న స్థూల ఆర్థిక పరిస్థితిపై బ్యాంకులు “జాగ్రత్తగా ఉండాలని” గవర్నర్ సలహా ఇచ్చారు.
- 3) పరపతి వృద్ధికి సంబంధించి డిపాజిట్లలో వెనుకబడిన వృద్ధి, ఆస్తుల నాణ్యత మరియు ఇతర విషయాలతోపాటు కొత్త-

యుగం సాంకేతిక పరిష్కారాలను స్వీకరించడం వంటి చర్యలు అంశాలు ఉన్నాయి.

బ్యాంకులు “జాగ్రత్తగా” ఉండమని ఎందుకు చెప్పబడినది?

1) ప్రస్తుతం ప్రపంచ ప్రతికూల పరిస్థితులు మూడు మూలాల నుండి వెలువడుతున్నాయి:

ఎ) ఉక్రెయిన్ లో రష్యా చర్యలు ఇంధన సరఫరాలు మరియు ధరలను ప్రభావితం చేస్తున్నాయి (ముఖ్యంగా ఐరోపాలో)

బి) చైనాలో ఆర్థిక మందగమనం, దాని జీరో-కోవిడ్ విధానం కారణంగా తరచుగా లాక్ డౌన్లు మరియు సి) ఫలితంగా ద్రవ్యోల్బణ ఒత్తిళ్ల కారణంగా పెరిగిన జీవన వ్యయం.

★ అందువల్ల, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ద్రవ్య విధానాలు, ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థలు కఠినతరం చేయబడుతున్నాయి, అభివృద్ధి చెందుతున్న మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలలో ఆర్థిక స్థిరత్వ ప్రమాదం గురించి ఆందోళనలను రేకెత్తిస్తాయి.

2) ‘డ్రాగ్’ రెండు విస్తృత మార్గాల్లో జరుగుతుంది:

ఎ) ముందుగా, తక్కువ బాహ్య డిమాండ్ ఎగుమతి డిమాండ్ ను తగ్గిస్తుంది, ఆర్థిక వృద్ధిని దేశీయ డిమాండ్ తో మాత్రమే నడపాలి, ఇది తగినంత బలంగా ఉండకపోవచ్చు.

బి) రెండవది, అధిక ప్రపంచ ద్రవ్యోల్బణం మరియు వడ్డీ రేట్లు ఆర్థిక వ్యవస్థలోకి మూలధన ప్రవాహాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి, దేశీయ కరెన్సీపై మరియు కొన్ని పరిస్థితులలో అధిక దిగుమతి ద్రవ్యోల్బణంపై ఒత్తిడి పెంచుతుంది.

★ ఈ ప్రభావానికి, ఆర్బిఐ తన నవంబర్ బులెటిన్ లో ఇలా పేర్కొంది, “(దేశీయ) స్థూల ఆర్థిక దృక్పథాన్ని ఉత్తమంగా స్థితిస్థాపకంగా వర్ణించవచ్చు కానీ బలీయమైన ప్రపంచ ప్రతికూలతలకు ప్రభావితం అయ్యే విధంగా ఉంటుంది.”

పరపతి వృద్ధికి సంబంధించి డిపాజిట్ వృద్ధి గురించి ఏమిటి?

1) ముఖ్యమైనది, బ్యాంకుల రుణ-పంపిణీ సామర్థ్యం దాని అంతర్గత నిల్వల ద్వారా నిర్ణయించబడుతుంది. మరీ ముఖ్యంగా, ఎక్కువ ఆర్థిక కార్యకలాపాల కారణంగా రుణం కోసం డిమాండ్ పెరుగుతుంది. ఆర్బిఐ బులెటిన్ ప్రకారం, దేశీయంగా మొత్తం డిమాండ్ ప్రస్తుతం “అసమాన చిత్రాన్ని” కలిగి ఉంది.

2) పట్టణ డిమాండ్ బలంగా కనిపిస్తోంది మరియు తక్కువగా ఉన్న గ్రామీణ డిమాండ్ కూడా ఇటీవల కొంత బలాన్ని పొందడం ప్రారంభించింది. ఆ క్రమంలో సేవలు, వ్యక్తిగత రుణాలు, వ్యవసాయం మరియు పరిశ్రమల ద్వారా వాణిజ్య బ్యాంకు రుణ వృద్ధి కూడా వుంజుకుంది.

3) ఇది మూలధన అవసరాలను తీర్చడానికి బ్యాంక్ రుణాల కోసం పెరుగుతున్న ప్రాధాన్యతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

డిపాజిట్లు మరియు రుణ వృద్ధికి సంబంధించి మన పరిస్థితి ఎలా ఉంటుంది?

1) షెడ్యూల్డ్ వాణిజ్య బ్యాంకుల కోసం ఆర్బిఐ యొక్క తాజా వారాంతపు డేటా ప్రకారం, ఏడాది ప్రాతిపదికన 11.4%తో పోల్చితే మొత్తం డిపాజిట్లు 8.2% పెరిగాయి, అయితే క్రెడిట్ ఆఫ్-బేస్ 7.1% పెరుగుదలతో పోలిస్తే 17% పెరిగింది. ఒక సంవత్సరాంతం ఆధారంగా.

2) క్రిసిల్ రేటింగ్స్ లో సీనియర్ డైరెక్టర్ మరియు డిప్యూటీ చీఫ్ రేటింగ్స్ ఆఫీసర్ కృష్ణన్ సీతారామన్, డిపాజిట్ వృద్ధి భౌతికంగా పడిపోయిందని కాదు కానీ గత కొన్ని

త్రైమాసికాల్లో రుణ వృద్ధి పెరిగింది. మహమ్మారి సమయంలో, తక్కువ ఆర్థిక కార్యకలాపాల కారణంగా రుణవృద్ధి తక్కువ పథంలో ఉంది. ఇప్పుడు ఆర్థిక కార్యకలాపాలు సాధారణ స్థితికి రావడంతో, ముఖ్యంగా గత మూడు త్రైమాసికాల్లో రుణ వృద్ధి వుంజుకుంది.

3) డిపాజిట్ రేట్లు పెరగకపోవడాన్ని కూడా నెమ్మదించిన డిపాజిట్ వృద్ధికి మరో కారణంగా విశ్లేషకులు సూచించారు. బ్యాంకులు రుణ పోర్ట్ ఫోలియోల ద్వారా అధిక రేట్లను ఆమోదించినప్పటికీ, వాటిలో ఎక్కువ భాగం ఫ్లోటింగ్ రేట్ లలో ఉన్నాయి, ఈ విధానం డిపాజిట్ రేట్లకు సంబంధించి ఎక్కువగా కొలుస్తారు. ఇది బ్యాంకుల నికర వడ్డీ మార్జిన్లకు సహాయం చేసినప్పటికీ, తదుపరి రుణాలను పంపిణీ చేయడానికి వారి సామర్థ్యాన్ని పెంచలేదు.

బ్యాంకుల ఆస్తుల నాణ్యత గురించి ఏమిటి?

1) ఆర్బిఐ యొక్క నవంబర్ బులెటిన్ స్థూల నిరర్థక ఆస్తులు స్థిరంగా క్షీణించాయని, నికర నిరర్థక ఆస్తులు మొత్తం ఆస్తులలో 1%కి పడిపోయాయని తెలియజేసింది. లిక్విడిటీ కవర్ బలంగా ఉంది మరియు లాభదాయకత పెరుగుతుంది.

2) అయితే, మార్కెట్ భాగస్వాములు స్థూల ఆర్థిక పరిస్థితి దృష్ట్యా కార్పొరేట్ లకు సంబంధించి ఆందోళనలు చేశారు. సీతారామన్ ప్రకారం, “కార్పొరేట్ లోన్ బుక్ లో ఆస్తి నాణ్యత

మెరుగుపడుతుందని మేము ఆశించవచ్చు. చాలా కార్పొరేట్ సంస్థలు తమ రుణ స్థాయిని తగ్గించుకుని, తమ క్రెడిట్ ప్రొఫైల్‌లను మెరుగుపరుచుకోగలిగారు.

- 3) నేషనల్ అసెట్ రీకన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ఏర్పాటు కారణంగా ప్రస్తుత మరియు రాబోయే ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో కార్పొరేట్ నిరర్థక ఆస్తులు తగ్గుతాయని భావిస్తున్నారు, ఇది ఇప్పటికీ బ్యాంకుల వద్ద ఉన్న కొన్ని వారసత్వ కార్పొరేట్ రుణ నిరర్థక ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకుంటుందని భావిస్తున్నారు.

- ★ అయినప్పటికీ, బ్యాంకుల రుణ పుస్తకంలో దాదాపు 15% రుణ వాటా కలిగిన సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమల నిరర్థక ఆస్తులు పెరుగుతాయని ఆయన అంచనా వేస్తున్నారు. అయితే, కార్పొరేట్ బ్యాంకుల యొక్క మొత్తం నిరర్థక ఆస్తులు మధ్యస్థాయికి తగ్గుతాయని అంచనా వేయబడింది, ఇది రుణ పుస్తకాలలో 45% వాటాను కలిగి ఉంది, ఇది దిగువ స్థాయికి దారి తీస్తుంది.

ఆర్థిక ప్రయాణాన్ని శక్తివంతం చేయడం

నేపథ్యం

- 1) 25 సంవత్సరాల తర్వాత దాని ఆర్థిక వ్యవస్థ ఎక్కడ ఉంటుంది అనేది భారతదేశం ముందున్న పెద్ద ప్రశ్న. 2047 నాటికి భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 100 సంవత్సరాలు పూర్తవుతాయి. ఆ సమయానికి, భారతదేశం అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థ హోదాను సాధిస్తుందా, అంటే 13,000 దాలర్లకి సమానమైన కనీస తలసరి ఆదాయాన్ని సాధిస్తుందా? భారతదేశాన్ని ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల నుండి విడదీయలేనందున ప్రపంచ పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందో కూడా మనం తెలుసుకోవాలి.
- 2) భారతదేశ ఆర్థిక ప్రయాణం స్వాతంత్ర్యంతో ప్రారంభమైంది. బ్రిటీష్ పాలనలో 20వ శతాబ్దపు ప్రథమార్థంలో భారతదేశం యొక్క ఆర్థిక పురోగతి దుర్భరంగా ఉందని తరచుగా గుర్తించబడదు. ఒక అంచనా ప్రకారం, ఐదు దశాబ్దాల కాలంలో భారతదేశ వార్షిక వృద్ధి రేటు కేవలం 0.89% మాత్రమే. జనాభా పెరుగుదల 0.83%, తలసరి ఆదాయం 0.06% పెరిగింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన వెంటనే, విధాన నిర్ణేతలకు వృద్ధి అనునది అత్యంత అత్యవసర ఆందోళన అంశంగా మారడంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

ప్రారంభ వ్యూహం

- 1) ప్రారంభ కాలంలో, భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి వ్యూహం నాలుగు అంశాలను కలిగి ఉంది - పొదుపులు మరియు పెట్టుబడి రేటును పెంచడంబీ రాజ్య జోక్యం యొక్క ఆధిపత్యంబీ దిగుమతి ప్రత్యామ్నాయం, మరియు మూలధన వస్తువుల దేశీయ తయారీ.
- 2) 1950లు మరియు 1960లలో భారతదేశంలోని విధాన రూపకర్తలు కొంత వరకు ఏమీ చేయలేని స్థితిలో ఉన్నవారు. ఆ సమయంలో, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో వృద్ధిని వేగవంతం చేయడానికి స్పష్టమైన నమూనా అందుబాటులో లేదు. ఆ సమయంలో కూడా కొందరు విమర్శలు చేసినప్పటికీ, విస్తృత స్థాయిలో రాజ్య (ప్రభుత్వ) జోక్యం సరైనదనిపించింది.
- 3) అయితే, 1970ల చివరినాటికి, భారతదేశం ఎంచుకున్న నమూనా ఫలితాలను ఇవ్వడం లేదని మరియు దానికి సవరణ అవసరమని స్పష్టమవుతోంది. అప్పటికి, భారత వ్యూహంపై చాలా మంది విమర్శకులు ఉన్నారు. కానీ భారత విధాన నిర్ణేతలు దీనిని గుర్తించడానికి నిరాకరించారు. ఆ సమయంలోనే చైనా పెద్ద మార్పు చేసింది.
- ★ 1990-91 నాటి సంక్షోభం విధాన నిర్ణేతలను 'ఎవరి సమయం వచ్చిందనే ఆలోచన' వైపు మళ్లాలా చేసింది. గతంతో విరామం మూడు ముఖ్యమైన దిశల్లో వచ్చింది: మొదటిది, లైసెన్సులు మరియు అనుమతుల సంక్లిష్ట పాలనను ఉపసంహరించుకోవడంలోబీ రెండవది, ప్రభుత్వ పాత్రను పునర్నిర్వచించడంలోబీ మరియు మూడవది, అంతర్గతంగా చూసే వాణిజ్య విధానాన్ని వదులుకోవడం.
- 4) 1970ల చివరి వరకు భారతదేశ శగటు వృద్ధి నిరాడంబరంగా ఉంది, శగటు వృద్ధి రేటు 3.6%. 2.2% జనాభా పెరుగుదలతో, తలసరి ఆదాయ వృద్ధి రేటు 1.4% వద్ద చాలా స్వల్పంగా ఉంది. అయినప్పటికీ, అక్షరాస్యత రేటు మరియు ఆయుర్దాయం వంటి కొన్ని ఆరోగ్య మరియు సామాజిక పారామితులలో గుర్తించదగిన మెరుగుదలలు ఉన్నాయి.
- 5) భారతదేశం రాయితీ ప్రాతిపదికన ఆహారధాన్యాల భారీ దిగుమతులపై ఆధారపడవలసి ఉండగా, ప్రారంభంలో, హరిత విప్లవం తర్వాత వ్యవసాయంలో పురోగతి కనిపించింది. పారిశ్రామిక పునాది కూడా విస్తరించింది. భారతదేశం ఉక్కు మరియు యంత్రాలతో సహా అనేక

రకాల వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయగలదు. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు కాలంతో పోల్చినప్పుడు భారతదేశం యొక్క స్వాతంత్ర్యానంతర ఆర్థిక పనితీరు భరోసా కలిగించేదిగా ఉన్నప్పటికీ, ఆసియాలోని అనేక అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలతో పోల్చినప్పుడు ఇది అంతగా ఆకట్టుకోలేదు. ఇది కూడా భారత్ అంచనాల కంటే తక్కువ. ప్రణాళిక తర్వాత ప్రణాళిక, వాస్తవ వృద్ధి అంచనా వేసిన దాని కంటే తక్కువగా ఉంది.

- 6) భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ 1980లలో 5.6% వద్ద వృద్ధి చెందింది. కానీ అది ఆర్థిక మరియు కరెంట్ ఖాతా లోటులలో తీవ్ర క్షీణతతో కూడి ఉంది మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థ 1991-92లో దాని అత్యంత దారుణమైన సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంది. అభివృద్ధి వ్యూహంలో మార్పు లేకుండా, వృద్ధి పుంజుకుంటుందా అనేది చాలా సందేహాస్పదమే.
- 7) 1992-93 మరియు 2000-01 మధ్య, ఉత్పత్తి కారకాల వద్ద జిడిపి వార్షికంగా 6.20% పెరిగింది. 2001-02 మరియు 2012-13 మధ్య, ఇది 7.4% పెరిగింది మరియు 2013-14 మరియు 2019-20 మధ్య వృద్ధి రేటు 6.7%.
- ★ 2005-06 మరియు 2010-11 మధ్య అత్యుత్తమ పనితీరు జిడిపి 8.8% వృద్ధి చెందింది, ఇది భారతదేశ సంభావ్య వృద్ధి రేటు ఏమిటో స్పష్టంగా చూపిస్తుంది. ఐదు నుంచి ఆరేళ్ల కాలంలో భారత్ సాధించిన అత్యధిక వృద్ధి ఇదే. ఈ కాలంలో 2008-09 ప్రపంచ సంక్షోభ సంవత్సరం కూడా ఉంది. ఈ కాలంలో (2007-08), పెట్టుబడి రేటు 39.1% గరిష్ట స్థాయికి చేరుకుంది. పొదుపు రేటులో తగిన పెరుగుదల ఉంది. చెల్లింపుల సమతౌల్యం లో కరెంట్ ఖాతా లోటు సగటున 1.9% వద్ద తక్కువగానే ఉంది.
- 8) అయితే, వృద్ధి కథ 2011-12 తర్వాత ఎదురుదెబ్బ తిన్నది. 2004-05 సిరీస్ ప్రకారం 2012-13లో వృద్ధి రేటు 4.5%కి పడిపోయింది. అప్పటి నుంచి వృద్ధి రేటు హెచ్చు తగ్గులు చూసింది. 2019-20లో వృద్ధి రేటు 3.7% స్థాయిని తాకింది.

వృద్ధి రేటును పెంచాలి

- 1) కోవిడ్-19 మరియు రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం తర్వాత, భారతదేశ భవిష్యత్తు అభివృద్ధికి రోడ్ మ్యాప్ ను రూపొందించాల్సిన అవసరం ఉంది. వృద్ధి రేటును

పెంచడమే మొదటి మరియు ప్రధానమైన పని. భారతదేశం రాబోయే రెండు దశాబ్దాలు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ కాలంలో నిరంతరంగా 7% వృద్ధి రేటును సాధిస్తే, అది ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థాయికి గణనీయమైన మార్పును కలిగిస్తుందని లెక్కలు చూపిస్తున్నాయి. భారతదేశం దాదాపు అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థితిని తాకవచ్చు. దీని ప్రకారం భారతదేశం స్థూల స్థిర మూలధన నిర్మాణ రేటును ప్రస్తుత జిడిపిలో 28% నుండి 33%కి పెంచాల్సిన అవసరం ఉంది. అదే సమయంలో, భారతదేశం పెరుగుతున్న మూలధన ఉత్పత్తి నిష్పత్తిని 4 వద్ద నిర్వహిస్తే, ఇది మనం మూలధనాన్ని ఉపయోగించే సామర్థ్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది, భారతదేశం 7% వృద్ధి రేటును సౌకర్యవంతంగా సాధించగలదు.

- 2) పెట్టుబడి రేటును పెంచడం అనేక అంశాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. సరైన పెట్టుబడి వాతావరణాన్ని సృష్టించాలి మరియు కొనసాగించాలి. ప్రభుత్వ పెట్టుబడి కూడా పెరగాలి, పెట్టుబడిలో ప్రధాన భాగం ప్రైవేట్ పెట్టుబడి అనగా కార్పొరేట్ మరియు నాన్-కార్పొరేట్ రెండింటిదీ. ఇది స్థిరమైన ఆర్థిక మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ సందర్భంలో ధర స్థిరత్వం యొక్క ప్రాముఖ్యతను విస్మరించలేము.

సామాజిక భద్రతా వలలను బలోపేతం చేయాలి

- 1) భారతదేశం ఉద్యమించిన, ఉద్యమిస్తున్న కొత్త సాంకేతికతలను గ్రహించాలి. దాని అభివృద్ధి వ్యూహం బహుమితీయంగా ఉండాలి. భారతదేశానికి బలమైన ఎగుమతి రంగం అవసరం. ఇది సమర్థతకు ఒక పరీక్ష.
- 2) అదే సమయంలో, భారతదేశానికి బలమైన తయారీ రంగం అవసరం. ఈ రంగంలో వ్యవస్థీకృత విభాగం కూడా పెరగాలి. ఉత్పత్తి మరియు ఆదాయం పెరిగేకొద్దీ, భారతదేశం సామాజిక భద్రతా వలల వ్యవస్థను కూడా బలోపేతం చేయాలి. ఈక్విటీ లేని వృద్ధి నిలకడగా ఉండదు.
- 3) 1990ల ప్రారంభం నుండి భారతదేశం చూసిన ప్రపంచీకరణ వేగవంతమైన వేగం వివిధ కారణాల వల్ల మందగిస్తుంది. ప్రపంచీకరణను సమర్థించిన కొన్ని దేశాలు వెనక్కి తగ్గుతున్నాయి. క్రూడ్ ఆయిల్ లేదా సెమీ కండక్టర్ చిప్స్ వంటి కొన్ని కీలకమైన ఇన్పుట్ల కోసం ఇతర దేశాలపై ఆధారపడటం వల్ల కొన్నిసార్లు ఇబ్బందులు ఎదురవుతాయని కొన్ని దేశాలు భావిస్తున్నాయి. రష్యా-ఉ

క్రైస్ట్ యుద్ధం ఈ సమస్యను పూర్తిగా బహిష్కరణ చేసింది. కొన్ని పరిమితులతో కూడిన బహిరంగ ఆర్థిక వ్యవస్థ ఇప్పటికీ అనుసరించడానికి ఉత్తమ మార్గం.

- 4) భారతదేశం నేడు ఐదవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ. ఇది ఆకట్టుకునే విజయం. అయితే, తలసరి ఆదాయానికి సంబంధించి, ఇది వేరే కథ. 2020లో, భారతదేశం 197 దేశాలలో 142వ స్థానంలో ఉంది. ఇది మనం ప్రయాణించాల్సిన దూరాన్ని మాత్రమే చూపుతుంది.
- 5) బాహ్య వాతావరణం అనుకూలంగా ఉండదు. ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ ఎకనామిక్స్ కో-ఆపరేషన్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో వృద్ధిలో లౌకిక క్షీణతను నివేదించింది.
- ★ పర్యావరణ పరిగణనలు కూడా వృద్ధిపై అవరోధకంగా పనిచేస్తాయి. పెరుగుదల కూర్పుపై కొంత సర్దుబాటు అవసరం కావచ్చు. అదే విధంగా, తలసరి ఆదాయం ప్రస్తుత స్థాయిని బట్టి చూస్తే వేగంగా వృద్ధి చెందడం తప్ప మనకు వేరే మార్గం లేదు.

పెద్ద నోట్ల రద్దుతో పెరిగిన డిజిటల్ లావాదేవీలు

- ★ 2016లో నోట్ల రద్దుతో డిజిటల్ లావాదేవీలు అనూహ్యంగా పెరిగాయని, నకిలీ కరెన్సీ తగ్గిందని, ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపుదారుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉందని కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల సుప్రీంకోర్టుకు తెలిపింది.
- పెద్ద నోట్ల రద్దు విషయంలో తప్పు పట్టలేమని సుప్రీంకోర్ట్ కూడా తీర్పు చెప్పింది. నవంబర్ 8, 2016న ప్రభుత్వం పెద్ద నోట్ల రద్దును ప్రకటించింది. నల్ల ధనాన్ని వెలికితీయడంలో భాగంగా ఈ చర్య తీసుకున్నట్లు అప్పట్లో వెల్లడించింది.

జీ-20కి నాయకత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 46 దేశాలతో కూడిన జీ-20 కూటమికి భారత్ డిసెంబర్ 1వ తేదీన స్వీకరించింది. ఇది ఒక ఏడాది పాటు ఉంటుంది. అంటే నవంబర్ 30, 2023 వరకు భారత నాయకత్వంలో 100కు పైగా నమావేశాలు నిర్వహించనున్నారు. అలాగే అదే రోజున భద్రత మండలికి కూడా భారత్ నాయకత్వ బాధ్యతలను స్వీకరించింది. అయితే కేవలం ఒక నెల పాటే ఇది అమలులో ఉంటుంది.

నిజానికి 2021 డిసెంబర్ తో భద్రత మండలిలో భారత్ సభ్యత్వం ముగియనుంది. అలాగే వాసనార్ ఒప్పందానికి కూడా డిసెంబర్ 1వ తేదీనే భారత్ నాయకత్వ బాధ్యతలకు ఎన్నిక అయింది. 2023 జనవరి 1వ తేదీ నుంచి భారత్ దీనిని స్వీకరించనుంది.

- ★ జీ-20కి నాయకత్వతో ఏర్పాటు చేసిన సచివాలయానికి భారత ప్రధాని నేతృత్వం వహిస్తారు. ఇందులో సభ్యులుగా అమిత్ షా, నిర్మల సీతారామన్, జైశంకర్ ఉండనున్నారు.

చమురు ధర చెల్లింపుపై పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) రష్యా నుంచి కొనుగోలు చేసే ముడిచమురుకు బారెల్ కు 60 అమెరికన్ డాలర్లను మించి చెల్లించరాదని జీ-7 కూటమి దేశాలు నిర్ణయించాయి. అలాగే ఆస్ట్రేలియా కూడా దీనిని సమర్థించింది. జీ-7 కూటమిలో అమెరికా, కెనడా, యూకే, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, ఇటలీ, జపాన్ దేశాలు సభ్యత్వాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఉక్రెయిన్ తో యుద్ధం మూలంగా, రష్యాకు ఆర్థిక వనరులు సమకూరకుండా ఉండేందుకు ఈ మేరకు నిర్ణయం తీసుకున్నాయి.

రష్యాలో ఐస్ బ్రేకర్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అణుశక్తితో పనిచేసే ఐస్ బ్రేకర్లను రష్యా ప్రారంభించింది. ఆర్కిటిక్ ప్రాంతంలో ప్రయాణించేందుకు ఇవి ఉపకరిస్తాయి. ఖనిజాల అన్వేషణ, వరిశోధనకు ప్రయోజనకరంగా ఉంటాయి. 33,540 టన్నుల వరకు స్థానభ్రంశ శక్తి కలిగిన 173.3-మీటర్ల పొడవు గల 'యాకుటియా' నీటిలోకి ఈ ఐస్ బ్రేకర్లను ప్రవేశపెట్టారు.

మాలిన విదేశాంగ విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో బహుముఖ పరిణామాలు, జోక్యాల నేపథ్యంలో, భారతదేశ విదేశాంగ విధానం గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా గణనీయమైన మార్పులకు గురైంది. 1990వ దశకంలో లుక్ ఈస్ట్ పాలసీతో ప్రారంభించి, భారతదేశం 2014లో యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీగా ఆగ్నేయాసియా దేశాల అసోసియేషన్ (ఆసియాన్)తో తన

భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లింది, ఇది ఆగ్నేయాసియాను అన్వేషించడానికి భారతదేశానికి అవకాశం కల్పించింది. భారతదేశం-ఆసియాన్ రవాణా సజావుగా జరగడానికి ఆటంకం కలిగించే అనేక భౌగోళిక రాజకీయ సవాళ్లు ఉన్నందున, భారతదేశం యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ ఆసియాన్ అవకాశాలకు సరిపోతుంది, అలాగే భారతదేశం-ఆసియాన్ సంబంధాల నవాళ్లను అధిగమిస్తుంది.

తూర్పు ఆసియా సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నావిగేషన్, విమానయాన స్వేచ్ఛతో ఇండో పసిఫిక్ ప్రాంతం స్వేచ్ఛగా ఉండాలని భారత్ ఆకాంక్షించింది. కాంబోడియాలోని నామ్ పెన్ లో 17వ తూర్పు ఆసియా సదస్సు నిర్వహించారు. భారత ఉప రాష్ట్రపతి ఇందులో పాల్గొన్నారు. ఆసియా పసిఫిక్ ప్రాంతంలో దుందుడుకుగా వ్యవహరిస్తున్న చైనాను నిలువరించే అంశంపై చర్చించాయి

కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అమెరికా ట్రెజరీ శాఖ విడుదల చేసిన యునైటెడ్ స్టేట్స్ కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా నుంచి భారత్ తో సహా మరికొన్ని దేశాలను తొలగించారు. కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా అంటే అమెరికాలోని కాంగ్రెస్ కు ద్వితీయ నివేదికగా చెప్పొచ్చు. ఇతర దేశంతో కరెన్సీ మార్పిడి అంశాలను పరిశీలించేందుకు ఉద్దేశించిన నివేదిక ఇది

సరిహద్దు వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లో సరిహద్దు వివాదం కాబులకు దారి తీసింది. ఆరుగురు మృతి చెందారు. అసోం రాష్ట్రానికి పలు ఇతర రాష్ట్రాలతో సరిహద్దు వివాదం ఉంది. బ్రిటీష్ పాలన కాలం నాటి అస్తవ్యస్త విధానాలే ఇందుకు కారణం. ఈ వివాదాలలో కొన్ని 1951లో అప్పటి అస్సాం ముఖ్యమంత్రి గోపీనాథ్ బోర్డోలోయ్ నేతృత్వంలోని కమిటీ చేసిన సిఫార్సుల నుండి ఉత్పన్నమయ్యాయి.

బి) జైంతియా హిల్స్ (మేఘాలయ)లోని 1 మరియు 2 బ్లాక్లను అస్సాంలోని మికిర్ హిల్ (కర్నీ ఆంగ్లాంగ్) జిల్లాకు, మేఘాలయలోని గారో హిల్స్ నుండి అస్సాంలోని గోల్పరా జిల్లాకు కొన్ని ప్రాంతాలకు బదిలీ చేయాలని సిఫార్సు చేసింది.

- ★ 1969 చట్టం ఈ సిఫార్సుల ఆధారంగా రూపొందించబడింది, ఈ ప్రాంతాలు వాస్తవానికి ఖాసీ-జైంతియా హిల్స్ కు చెందినవని మేఘాలయ తిరస్కరించింది.
- ★ ఈ ప్రాంతాలు చారిత్రాత్మకంగా మేఘాలయకు చెందినవని నిరూపించడానికి అవసరమైన పత్రాలు మేఘాలయ వద్ద లేవని అస్సాం చెప్పింది.

ఉగ్రవాదానికి నిధులు (టెర్రర్ ఫండింగ్)

- ★ ఉగ్రవాదానికి నిధులు అందకుండా చేసేందుకు ఉద్దేశించిన విధానాలకు భారత్ మద్దతునిస్తోంది. 2022 నవంబర్ 18, 19 తేదీలలో 'నో మనీ ఫర్ టెర్రర్ సదస్సు' జరిగింది. ఈ సందర్భంగా భారత్ తన విధానాన్ని స్పష్టం చేసింది. ఉగ్రవాదం ఏ రూపంలో ఉన్న దానికి ఏ దేశం మద్దతు ఇవ్వరాదని గట్టిగా వాదించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ (ఐఎల్ఓ) మహామూరి అనంతరం పలు అంశాలపై అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ ఒక నివేదికను విడుదల చేసింది. వేతనాలు, అలాగే ప్రజల కొనుగోలు శక్తి, ద్రవ్యోల్బుణం తదితర అంశాలు ఆ నివేదికలో భాగంగా ఉన్నాయి. సృష్టించింది. ఈ పరిస్థితికి ఉక్రెయిన్ యుద్ధం మరియు ప్రపంచ ఇంధన సంక్షోభం కారణమని నివేదిక పేర్కొంది. వేతనాలు తగ్గడం లేదా
- ★ ఉపాధి లేకపోవడం కారణాలతో ప్రజల కొనుగోలు శక్తి తగ్గిందని పేర్కొంది. మరోవైపు ద్రవ్యోల్బుణ ఇబ్బందిని కూడా ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్నారని వెల్లడించింది

ప్రపంచ జనాభా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2022 నవంబర్ 15వ తేదీ నాటికి ప్రపంచ జనాభా 800 కోట్లకు చేరుకుంది. ఈ స్థాయికి జనాభా చేరుతుందని జులై 11న విడుదల చేసిన నివేదికలోనే పేర్కొంది. అలాగే 2023 మధ్య నాటికి, అంటే జూన్ నెల నాటికి ప్రపంచంలోనే అతి ఎక్కువ జనాభా గలిగిన దేశంగా

భారత్ అవతరించనుందని తాజా గణాంకాల్లో ఐక్యరాజ్య సమితి వెల్లడించింది. అంటే భారత్ చైనా జనాభాను అధికమించనుంది అని అర్థం అవుతుంది.

లుసోఫోన్ ఉత్పత్తి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచ దేశాలతో భారత సంబంధాలను మరింత బలోపేతం చేసేందుకు ఉద్దేశించిన లుసోఫోన్ ఫెస్టివెల్. దీనిని డిసెంబర్ 3 నుంచి 6వ తేదీ వరకు నిర్వహించారు. భారత విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖతో పాటు భారత సాంస్కృతిక సంబంధాల మండలి, అలాగే గోవా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కలిసి సంయుక్తంగా దీనిని చేపట్టాయి.

ఎం పాక్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మంకీపాక్స్ కోసం “ఎం పాక్స్” అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం ప్రారంభించనున్నట్లు ప్రకటించింది, ఇది ఈ వేసవి ప్రారంభంలో ప్రారంభమైన ఆఫ్రికా వెలుపల వైరల్ వ్యాధి యొక్క మొదటి ప్రధాన వ్యాప్తిలో సుమారు 80,000 మందికి సోకింది.
- 2) ఈ వ్యాధి ప్రధానంగా యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు యూరప్తో సహా అమెరికాలో వ్యాపించింది, ప్రధానంగా పురుషులతో లైంగిక సంబంధం కలిగి ఉన్న పురుషులలో.

మార్పు వెనుక హేతుబద్ధత

- 1) ప్రపంచ నిపుణులతో వరుస సంప్రదింపుల తర్వాత ప్రకటించిన పేరు మార్పు, “మంకీపాక్స్” కొన్నిసార్లు కలిగి ఉండే జాత్యహంకార అర్థాల ద్వారా రెచ్చగొట్టబడింది.
- 2) “మంకీపాక్స్” దశలవారీగా తొలగించబడినప్పుడు రెండు పేర్లను ఒక సంవత్సరం పాటు ఏకకాలంలో ఉపయోగించబడతాయని డబ్ల్యుహెచ్ఓ తెలిపింది.
- 3) మంకీపాక్స్ వ్యాప్తి ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో విస్తరించినప్పుడు, జాత్యహంకార మరియు కళంకం కలిగించే భాష ఆన్లైన్లో, ఇతర మాధ్యమాలలో మరియు కొన్ని సంఘాలలో గమనించబడింది మరియు డబ్ల్యుహెచ్ఓ కి నివేదించబడింది.
- 4) అనేక పబ్లిక్ మరియు ప్రైవేట్ సమావేశాలలో, అనేక మంది వ్యక్తులు మరియు దేశాలు ఆందోళనలను లేవనెత్తాయి మరియు పేరును మార్చడానికి ఒక మార్గాన్ని

ప్రతిపాదించమని డబ్ల్యుహెచ్ఓని కోరాయి.

వ్యాధికి పేరు పెట్టడం

- 1) 1970లో హ్యూమన్ మంకీపాక్స్ కు దాని పేరు పెట్టారు (1958లో బందిగా ఉన్న కోతులలో వ్యాధికి కారణమయ్యే వైరస్ కనుగొనబడిన తర్వాత), 2015లో ప్రచురించబడిన వ్యాధులకు పేరు పెట్టడంలో డబ్ల్యుహెచ్ఓ ఉత్తమ విధానాలను ప్రచురించడానికి ముందు.
- 2) ఈ ఉత్తమ పద్ధతుల ప్రకారం, వాణిజ్యం, ప్రయాణం, వర్తకం లేదా జంతు సంక్షేమంపై పేర్ల యొక్క అనవసరమైన ప్రతికూల ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి మరియు సాంస్కృతిక, సామాజిక, జాతీయ, ప్రాంతీయ, వృత్తిపరమైన లేదా జాతి సమూహాల మనోభావాలకు ఇబ్బంది కలిగించకుండా నిరోధించే లక్ష్యంతో కొత్త వ్యాధి పేర్లను ఇవ్వాలి.
- 3) కొత్త పేర్లను మరియు చాలా అసాధారణంగా, ఇప్పటికే ఉన్న వ్యాధులకు కొత్త పేర్లను కేటాయించడం డబ్ల్యుహెచ్ఓ యొక్క బాధ్యత.

వైరస్ లకు పేరు పెట్టడం

- 1) వైరస్లకు పేరు పెట్టడం అనేది వైరస్ల వర్గీకరణపై అంతర్జాతీయ కమిటీ (ఐసిటివి) యొక్క బాధ్యత.
- 2) 2022 మంకీపాక్స్ ప్రపంచ వ్యాప్తికి ముందు, మంకీపాక్స్ వైరస్‌తో సహా అన్ని ఆర్థోపాక్స్ వైరస్ జాతుల పేర్లను పునఃపరిశీలించే ప్రక్రియ ఇప్పటికే ఉంది. ఇది ఐసిటివి నాయకత్వంలో కొనసాగుతుంది.

రాజకీయ నాయకుల వాక్ స్వాతంత్ర్యం

- ★ మంత్రుల వాక్ స్వాతంత్ర్య హక్కుపై “అదనపు ఆంక్షలు” విధించడానికి ఎటువంటి కారణం లేదని ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. అయితే దీనికి మద్దతు, అలాగే వ్యతిరేక వాదనలు కూడా వినిపిస్తున్నాయి.

లడఖ్ ఉన్నత అధికార సంఘం ఎందుకు ఏర్పాటు చేయబడింది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ లడక్ సాంస్కృతిక, భాష పరిరక్షించాలన్న ఉద్దేశంతో కేంద్రం ఒక ఉన్నత స్థాయి కమిటీని నియమించింది. దీనికి హోం శాఖ సహాయ మంత్రి నిత్యానంద్ రాయ్ నేతృత్వం

వహించనున్నారు. లడక్ అభివృద్ధికి అవసరం అయిన అంశాలను కూడా ఇది సూచిస్తుంది.

కాస్టింగ్ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ మరియు నెట్ వర్క్ డెవలప్ మెంట్ (బైండి) పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ “బ్రాడ్ కాస్టింగ్ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ అండ్ నెట్ వర్క్ డెవలప్ మెంట్” (బైండి)కి సంబంధించి సమాచార మరియు ప్రసార మంత్రిత్వ శాఖ ప్రతిపాదనను ఆర్థిక వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటీ ఆమోదించింది. దీనిని కేంద్ర ప్రభుత్వ పథకంగా చెప్పొచ్చు. 2025-26 సంవత్సరానికిగాను రూ 2539.61 కోట్లను కేటాయించారు. ప్రసార సంస్థలు అయిన ప్రసార భారతి, దూరదర్శన్ లను ఆధునికీకరించాలన్నది దీని ముఖ్య ఉద్దేశం

ఆన్ లైన్ గేమింగ్ ను నియంత్రించడానికి భారతదేశం ఎలా ముందుకు వెళుతోంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఆన్ లైన్ గేమింగ్ కు సంబంధించి ముస్సయిదా సవరణలను విడుదల చేసింది. సంభాష్య హాని నుండి వినియోగదారులను రక్షించడం కొరకు ఆన్ లైన్ గేమ్ లు భారతీయ చట్టాలకు అనుగుణంగా ఉన్నాయని నిర్ధారించుకోవడం అనేది దీని ప్రధాన ఆలోచన.

డీలిమిటేషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) డిసెంబర్ 27, 2022న అస్సాంలోని అసెంబ్లీ మరియు పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గాల డీలిమిటేషన్ ను ప్రారంభించాలని భారత ఎన్నికల సంఘం నోటిఫై చేసిన నాలుగు రోజుల తర్వాత అస్సాం నాలుగు జిల్లాలను వేరు చేసింది.
- 2) చాలా మంది ఎన్నికల సంఘం నిర్ణయాన్ని స్వాగతించారు, అయితే నియోజకవర్గాల పునర్విభజన కోసం 2001 జనాభా లెక్కల వినియోగాన్ని మరియు ముస్లింలను రాజకీయంగా తక్కువ సంబంధం కలిగి ఉంచడానికి

ప్రయత్నించడాన్ని వారు ప్రశ్నించారు.

ఉచితంగా ఆహార ధాన్యాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) దాదాపు 81 కోట్ల మందికి ఉచితంగా ఆహార ధాన్యాలను ఇవ్వాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. ఇప్పటికే జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం క్రింది బియ్యం కిలోకు 3 రూపాయలు, గోధుమలు కిలోకు 2 రూపాయలు మరియు ముతక తృణధాన్యాలు కిలోకు 1 రూపాయ చొప్పున సబ్సిడీ ధరకు ఇస్తున్నారు. వీటిని కొనసాగిస్తూనే నెలకు 5 కిలోల ఉచిత ఆహారధాన్యాలు అందించాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. కోవిడ్ వ్యాప్తి తగ్గినా, ఇంకా పేదల ఆర్థిక పరిస్థితి కొలిక్కి రాని నేపథ్యంలో ఈ మేరకు నిర్ణయం తీసుకున్నారు.

వివాదాస్పద ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గోవా, మహారాష్ట్రల నుంచి వ్యతిరేకత వ్యక్తం అవుతున్నా కర్ణాటక ప్రతిపాదించిన కలసా-బండూరి తాగునీటి ప్రాజెక్టుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. కలసా డ్యాం నుండి 1.72 టి ఎం సి మరియు బండూరి డ్యాం నుండి 2.18 టి ఎం సిల నీటి మల్లింపుకు కేంద్ర జల సంఘం అనుమతినిచ్చింది. అంతర్-రాష్ట్ర దృక్పథం నుండి కూడా ఈ ప్రాజెక్ట్ ఆమోదయోగ్యమైనది అని దీని అర్థం. 2010లో ఏర్పడిన మహాదాయి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్, 2018లో ప్రాజెక్టును అనుమతినిచ్చింది, అయితే కర్ణాటక కోరిన దానికంటే తక్కువ మొత్తంలో నీరు వచ్చింది.

కలసా-బండూరి ప్రాజెక్ట్ గురించి

- 1) ఇది మహాదాయి పరివాహక ప్రాంతం నుండి మల-ప్రభ నది లోటు బేసిన్ కు నీటిని మళ్లించడానికి రూపొందించబడిన ఆనకట్ట.
- 2) కరువు వీడితే ఉత్తర కర్ణాటకలోని 13 పట్టణాలకు తాగునీటి సౌకర్యం కల్పించడం ఈ ప్రణాళిక లక్ష్యం.
- 3) ఇతర ప్రాంతాలలో ధార్వాడ్, బెలగావి, బాగల్ కోట్ మరియు గడగ్ ఉన్నాయి.
- 4) ఈ ప్రాంతాలు రాజస్థాన్ తర్వాత దేశంలో రెండవ అత్యంత శుష్క ప్రాంతంగా ఉన్నాయి.

సమస్యలు :

- 1) ట్రీబ్యూనల్ నిర్దేశించిన విధంగా సవివరమైన ప్రాజెక్ట్ నివేదికల యొక్క తాజా తయారీకి మరియు అటవీ సంరక్షణ చట్టం 1981, పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం మరియు ఇతరాల క్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి వర్తించే అనుమతులను పొందడం ద్వారా కేటాయింపులు చేయబడతాయి. దీని అర్థం ఇంకా పూర్తి చేయడానికి చాలా పని ఉంది.
- 2) మహాదాయి జల వివాదాల ట్రీబ్యూనల్ అవార్డులో పేర్కొన్న చట్టం ప్రకారం అవసరమైన అన్ని తప్పనిసరి/చట్టబద్ధమైన అనుమతులను ప్రాజెక్ట్ అధారిటీ పొందాలి.
- 3) సుప్రీంకోర్టులో పెండింగ్ లో ఉన్న కేసులు ఉన్నాయి, వాటిని పూర్తి చేయాలి.

వైబ్రెంట్ విలేజ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

సరిహద్దు భద్రతను పెంపొందించడానికి వైబ్రెంట్ విలేజ్ ప్రోగ్రామ్ ను ప్రారంభించనున్నారు. పర్యాటక రంగాన్ని కూడా అభివృద్ధి చేయనున్నారు. భారత్, చైనా సరిహద్దుల్లో ఉన్న గ్రామాల్లో మౌలిక సదుపాయాలను పెంచేందుకు ఉద్దేశించింది ఇది. ప్రధానమంత్రి గతీశక్తి యోజనాలో దీనిని విలీనం చేయాలని కూడా ఇటీవలే సంకల్పించారు.

లోకాయుక్త చట్టానికి ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ లోకాయుక్త చట్టానికి మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం శాసనసభ ఆమోదం తెలిపింది. కేంద్రంలోని లోక్ పాల్ చట్టం తరహాలో రాష్ట్రంలో లోకాయుక్తను ప్రవేశపెట్టే అన్నా

హజారే కమిటీ నివేదికను మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. ముఖ్యమంత్రి మరియు రాష్ట్ర మంత్రులతో సహా ప్రభుత్వ ఉద్యోగులపై విచారణ జరిపేందుకు రాష్ట్ర ఏజెన్సీలను ఆదేశించేందుకు లోకాయుక్తకు ఈ చట్టం అదనపు అధికారాలను ఇస్తుంది. ముఖ్యమంత్రి ఎవరైనా లోకాయుక్త ద్వారా విచారణ చేయబడవచ్చు, అయితే దీని కొరకు శాసనసభ మూడింట రెండు వంతుల మెజారిటీతో తీర్మానాన్ని ఆమోదించాలి.

స్టేషన్ల ఆధునికీకరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ “అమృత్ భారత్ స్టేషన్” పథకం పేరుతో స్టేషన్ల ఆధునికీకరణ కోసం కొత్త విధానాన్ని రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖ రూపొందించింది.
- 1) విజ్ఞాన: అమృత్ భారత్ స్టేషన్ పథకం దీర్ఘకాలిక దృష్టితో నిరంతర ప్రాతిపదికన స్టేషన్ల అభివృద్ధిని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

సిగరెట్ల అమ్మకపు నిషేధం పై సిఫారసు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) క్యాన్సర్ నివారణలో భాగంగా విడి సిగరెట్ల అమ్మకాలను నిలిపివేయాలని ఆరోగ్యం మరియు కుటుంబ సంక్షేమంపై పార్లమెంటరీ స్టాండింగ్ కమిటీ తన తాజా నివేదికలో సూచించింది. దేశంలో పొగాకు మరియు మద్యపానాన్ని నిషేధించాల్సిన అవసరం ఉందని కమిటీ గమనించింది. వివిధ మార్గాల్లో వినియోగించే పొగాకు మొత్తం క్యాన్సర్ లలో దాదాపు 50%కి కారణమని పేర్కొంది, వీటిని సమిష్టిగా పొగాకు సంబంధిత క్యాన్సర్లుగా సూచిస్తారు - వీటిని నివారించవచ్చు-వినియోగం వక్రతో లేదా వక్ర లేకుండా పొగాకును నమలడం రూపంలో ఉందని, ఇది మౌత్ ఫ్రెషనర్ రూపంలో అధికంగా విక్రయించబడుతుందనే పరిశీలనపై ఆధారపడింది.

ఎవిజిసి-విస్తరించిన రియాలిటీ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యానిమేషన్, విజువల్ ఎఫెక్ట్స్, గేమింగ్ మరియు కామిక్ (ఎవిజిసి) టాస్క్ ఫోర్స్ ఇటీవల జాతీయ ఎవిజిసి- ఎక్స్ ఆర్ మిషన్ కోసం పిలుపునిచ్చింది.

నివేదిక సిఫార్సుల గురించి

- 1) యానిమేషన్, విజువల్ ఎఫెక్ట్స్, గేమింగ్ మరియు కామిక్స్ (ఎవిజిసి) ప్రమోషన్ టాస్క్ ఫోర్స్ నివేదిక ప్రభుత్వానికి పరిశీలన కోసం సమర్పించబడింది.
ఈ రంగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి జాతీయ మరియు రాష్ట్ర విధానాల ముసాయిదా కూడా టాస్క్ ఫోర్స్ ద్వారా సమర్పించబడింది.
- 2) ఎవిజిసి రంగం యొక్క సమీకృత ప్రచారం మరియు వృద్ధి కోసం బడ్జెట్ వ్యయాన్ని రూపొందించడాన్ని నివేదిక సిఫారసు చేసింది.
- 3) టాస్క్ ఫోర్స్ యొక్క సిఫార్సులలో “క్రియేట్ ఇన్ ఇండియా” ప్రచారం ఉంది.

★ ఈ ప్రచారం కింది వాటిపై ప్రత్యేక దృష్టిని కలిగి ఉంటుంది:

- ఎ) కంటెంట్ సృష్టి.
- బి) విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులను ఆకర్షించే లక్ష్యంతో అంతర్జాతీయ ఎవిజిసి వేదిక,
- సి) అంతర్జాతీయ సహచరులతో కలిసి సహ-ఉత్పత్తి ఒప్పందాలు మరియు ఆవిష్కరణ,

తీర్థయాత్ర స్థలాల పునరుజ్జీవనం మరియు ఆధ్యాత్మిక వృద్ధి డ్రైవ్ (ప్రసాద్) ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని పుణ్యక్షేత్రం శ్రీశైలంలోని టూరిజం ఫెసిలిటేషన్ సెంటర్ లో రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము ప్రసాద్ ప్రాజెక్టును ప్రారంభించారు.
- 2) రాష్ట్రపతి చెంచు తెగతో కూడా ఒక ముఖాముఖి సమావేశాన్ని నిర్వహించారు.

ప్రసాద్ పథకం గురించి

- 1) ప్రసాద్ పథకం యొక్క పూర్తి రూపం ‘పిలిగ్రిమేజ్ రిజువినేషన్ అండ్ స్పిరిచువల్ ఆగ్రింటేషన్ డ్రైవ్- తీర్థయాత్ర స్థలాల పునరుజ్జీవనం మరియు ఆధ్యాత్మిక వృద్ధి చోదన’.
- 2) ఈ పథకం 2014-2015 సంవత్సరంలో ప్రారంభించబడింది.

అస్సాం జాతీయ పౌర జాబ్ టాపై కాగ్ ఆడిట్ నివేదిక ఏమిటి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ అస్సాంలో నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజన్స్ (ఎన్ ఆర్ సి)

యొక్క నవీకరణ కసరత్తుపై ఇటీవలి కంప్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా నివేదిక తీవ్రమైన అవకతవకలను ఎత్తి చూపింది. ఈ కసరత్తు కోసం సాఫ్ట్ వేర్ ను “అనుకూలంగా అభివృద్ధి” చేయడంతో సహా డేటా ట్యాంపరింగ్ మరియు కనీస వేతనాల చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం ద్వారా సిస్టమ్ ఇంటిగ్రేటర్ సేకరించిన కోట్లాది విలువైన అక్రమ లాభాలను వెల్లడించింది.

డిసెంబర్ 24న అస్సాం అసెంబ్లీలో సమర్పించిన ‘అస్సాంలో ఎన్ఆర్సి అప్డేట్ ప్రాజెక్ట్ కోసం లాజిస్టిక్ ఏర్పాట్ల’ సమ్మతి నివేదికలో కాగ్ ఆందోళనలను ఎత్తి చూపారు.

సుపరిపాలన దినోత్సవం 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్ర మత స్వేచ్ఛ (సవరణ) చట్టానికి ఆ రాష్ట్ర గవర్నర్ ఆమోదం తెలియజేశారు.
- ఎ) ఈ చట్టం 2018లో ఉత్తరాఖండ్ లో రూపొందించబడింది.
- బి) బలవంతంగా లేదా ప్రేరేపణ ద్వారా మతం మార్చినందుకు ఒక సంవత్సరం నుండి ఐదు సంవత్సరాల వరకు శిక్ష విధించే నిబంధన ఉంది.

సముద్రయాన్ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం తన సముద్రయాన్ మిషన్ తో సముద్ర లోతుల్లోని వనరులను అన్వేషించాలని యోచిస్తోంది, ఇది 2026 నాటికి సాకారం అవుతుంది.
- 2) భారత ప్రభుత్వం 2021లో సముద్రయాన్ మిషన్ను ప్రారంభించింది. సముద్ర లోతుల్లో ఖనిజాల వంటి వనరుల అన్వేషణ కోసం భారతదేశం మత్స్య 6000 అనే వాహనంలో ముగ్గురు సిబ్బందిని 6,000 మీటర్ల లోతుకు పంపుతుంది.
- 2) మత్స్య 6000 వాహనాన్ని చెన్నైకి చెందిన నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఓషన్ టెక్నాలజీ (ఎన్ఐఓటి) రూపొందించింది మరియు అభివృద్ధి చేస్తోంది. ఇది మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఎర్త్ సైన్సెస్ కింద స్వయంప్రతిపత్తి కలిగిన ఒక సంస్థ.

- 3) మనుషులతో కూడిన జలాంతర్గత వాహనంలోని కొన్ని కీలకమైన భాగాలు దీని అల్లాయ్ పర్సనల్ స్పియర్స్, ఎన్క్లోజ్ స్పేస్లో హ్యూమన్ సపోర్ట్ మరియు భద్రతా వ్యవస్థలు, తక్కువ-సాంద్రత తుల్యత మాడ్యూల్స్, బ్యాలన్స్ మరియు ట్రిమ్ సిస్టమ్లు మరియు తక్కువ-సాంద్రత తుల్యత మాడ్యూల్స్ అభివృద్ధి చేయడం.
- 4) ఈ వాహనం సాధారణ ఆపరేషన్లలో 12 గంటలు మరియు అత్యవసర పరిస్థితుల్లో సిబ్బంది భద్రత కోసం 96 గంటల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- 5) భారత అంతరిక్ష సంస్థ (ఇస్రో), ఐఐటిఎం, మరియు డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (డిఆర్ డిఓ) ఈ మిషన్లో చురుకుగా పాల్గొంటాయి.
- 6) ఐదేళ్లకు మొత్తం 4,077 కోట్ల బడ్జెట్తో డీప్ ఓషన్ మిషన్ కి కేంద్రం ఆమోదం తెలిపింది.
- 7) భారతదేశం యుఎస్, రష్యా, జపాన్, ఫ్రాన్స్ మరియు చైనా వంటి దేశాల సరసన చేరి, సముచిత సాంకేతికత మరియు జలాంతర్గత కార్యకలాపాలను నిర్వహించడానికి వాహనాలను కలిగి ఉంటుంది.

మానవ రహిత వివాద బీమా

- ★ హెచ్డీఎఫ్సి ఎర్రో, ఐసిఐసిఐ లాంబార్డ్, బజాజ్ అలయన్స్ మరియు టాటా ఎఐజి వంటి వివిధ కంపెనీలు మరియు న్యూ ఇండియా అస్యూరెన్స్ వంటి ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు తమ మానవరహిత విమాన వ్యవస్థ (యుఎఎస్) బీమాను ప్రారంభించాయి.

బీమా పాలసీ యొక్క ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు

- 1) ఇన్సూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ ఆఫ్

ఇండియా (ఐఆర్ డిఎ) నిర్దేశించిన ఫ్రేమ్వర్క్ లో ఇన్సూరెన్స్ సంస్థలు ఇప్పుడు డ్రోన్ కవరేజీని అందిస్తున్నాయి.

- 2) ఇది పెద్ద విమానాలకు మరియు ఏక వ్యక్తి ఫ్లయింగ్ గైడర్లకు వర్తింపజేయబడుతుంది.
- 3) ఇది డ్రోన్ యజమానులు, ఆవరేటర్లు మరియు తయారీదారులకు అందించబడుతుంది.

సౌర శక్తిపై భారత్ లో భారీ అంచనాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ మంత్రి ప్రకారం, ఇప్పటివరకు మంజూరైన సౌర విద్యుత్ ప్రాజెక్టులలో నాలుగింట ఒక వంతు మాత్రమే ప్రారంభించబడ్డాయి.

ప్రపంచ వాతావరణ సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించాలనే నిబద్ధత ఆధారంగా, భారతదేశం 2030 నాటికి దాదాపు సగం శక్తిని శిలాజ రహిత ఇంధన వనరుల నుండి మరియు తక్కువ వ్యవధిలో సౌర శక్తి నుండి కనీసం 60% పునరుత్పాదక ఇంధన వనరుల నుండి పొందుతుందని వాగ్దానం చేసింది. .

భారతదేశం 2022 నాటికి 175,000 మెగావాట్ల పునరుత్పాదక శక్తిని వ్యవస్థాపించడానికి కట్టుబడి ఉంది, అందులో సౌరశక్తి వాటా 100,000 మెగావాట్లు. అక్టోబర్ 2022 నాటికి, ఇప్పటివరకు 61,000 మెగావాట్ల సౌర విద్యుత్ను ఏర్పాటు చేశారు.

పాండా టాస్క్ ఫోర్స్

ఎన్టీ జాబితా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పార్లమెంట్ షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలో వివిధ వర్గాలను చేర్చడంపై చర్చించింది, అయితే ఇటీవల ప్రతిపక్ష ఎంపీలు ఎనిమిదేళ్ల క్రితం ప్రభుత్వ టాస్క్ ఫోర్స్ (పాండా టాస్క్ ఫోర్స్) చే ప్రాధాన్యతా ప్రాతిపదికన చేర్చడానికి ఇప్పటికే సిఫార్సు చేసిన వర్గాల జాబితా గురించి ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించారు.

పాండా టాస్క్ ఫోర్స్ గురించి

- 1) ఇది ఫిబ్రవరి 2014లో పూర్వపు గిరిజన వ్యవహారాల కార్యదర్శి హృషికేశ్ పాండా నేతృత్వంలో ఏర్పాటైంది.

- 2) ఇది ప్రాధాన్యతా ప్రాతిపదికన ఎస్టీ జాబితాలలో చేర్చాలని భావించిన దేశవ్యాప్తంగా 40 కంటే ఎక్కువ సామాజిక వర్గాల సమగ్ర జాబితాను రూపొందించింది.
- 3) ఆ సామాజిక వర్గాలలో తొమ్మిది ఒడిశాలో ఉన్నాయి, 26 టీ తెగలు అస్సాంలో, ఎనిమిది ఛత్తీస్‌గఢ్‌లో మరియు కొన్ని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మరియు తమిళనాడులో ఉన్నాయి.

సిఫార్సులు :

- 1) బీహార్, జారండ్ మరియు ఒడిశా వంటి రాష్ట్రాల నుండి బలవంతంగా ఒప్పంద కార్మికులుగా తీసుకున్న అస్సాంలోని టీ తెగలలో 26 ని ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చాలని టాస్క్ ఫోర్స్ నిర్ధారించింది.
ఇది “ఒప్పందించిన కార్మికులు” అనేది ‘స్వచ్ఛంద వలస’ నుండి భిన్నమైన వర్గం అనే కీలక సూత్రం ఆధారంగా” దీనిని సమర్థించింది.
- 2) అదే సూత్రాన్ని అనుసరించి, నర్మదా డ్యామ్ ప్రాజెక్ట్ కారణంగా నిర్వాసితులైన మహారాష్ట్ర, గుజరాత్ మరియు మధ్యప్రదేశ్‌లోని గిరిజన సంఘాలను కూడా చేర్చాలని సిఫారసు చేసింది, ఇది కూడా “అసంకల్పిత వలస”గా అర్హత పొందింది.
- 3) ఛత్తీస్‌గఢ్‌లోని వివిధ దేవ్‌నాగ్రి తెగల జాతులను ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చాలని కూడా ఇది సిఫార్సు చేసింది.

ఆధార్ ప్రతిపాదిత కుటుంబ గుర్తింపు కార్డు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కేంద్ర పాలిత ప్రాంత నివాసితులకు కుటుంబ పెహచాన్ పత్ర (గుర్తింపు కార్డు)ను ప్రవేశపెట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందని జమ్మూ కాశ్మీర్ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మనోజ్ సిన్హా చేసిన ప్రకటనను కాశ్మీర్‌లోని ప్రధాన ప్రతిపక్షాలు విమర్శించాయి. కాశ్మీరీలపై నిఘా ఉంచడానికి ఉద్దేశించబడిన నిఘా సాధనంగా పిడిపి దీనిని అభివర్ణించింది.. కుటుంబ పెద్ద ద్వారా ప్రతి కుటుంబాన్ని మరియు దాని సభ్యులను గుర్తించడానికి ఇది ప్రత్యేకమైన ఎనిమిది అంకెల ఆల్పాన్యూమరిక్ నంబర్‌తో కూడిన గుర్తింపు కార్డు అవుతుంది.
కార్డులో కుటుంబంలోని సభ్యులందరి పేర్లు, వయస్సు, అర్హతలు, ఉద్యోగ స్థితి మొదలైన వాటి వివరాలు ఉంటాయి.
- 3) కార్డు కుటుంబ పెద్ద యొక్క ఆధార్ మరియు బ్యాంక్

ఖాతా సంఖ్యతో అనుసంధానం చేయబడుతుంది.

ఇది జమ్మూ & కాశ్మీర్ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం లోని ప్రతి కుటుంబం మరియు వ్యక్తికి ఒకే గుర్తింపుగా ఉంటుంది, ఇది ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలకు వారి అర్హతను తక్షణమే నిర్ధారిస్తుంది మరియు కనీస మానవ జోక్యంతో వారి బ్యాంక్ ఖాతాలకు ప్రయోజనాలను నేరుగా బదిలీ చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

సింగపూర్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ “సింగపూర్ డిక్లరేషన్”, ఇటీవల అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ యొక్క 17వ ఆసియా మరియు పసిఫిక్ ప్రాంతీయ సమావేశం సందర్భంగా ఆమోదించబడింది.
- ★ విశ్వాసం మరియు స్థితిస్థాపకమైన కార్మిక మార్కెట్ సంస్థలను నిర్మించడంలో సామాజిక సంభాషణ కీలకమని ఈ ప్రకటన పేర్కొంది.
- ★ స్థిరమైన పునరుద్ధరణ మరియు సమ్మిళిత మరియు స్థిరమైన వృద్ధికి ఇది చాలా అవసరం మరియు ఆయా ప్రాంతాలలో బలోపేతం కావాలి.

వాస్సెనార్ ఏర్పాటుకు భారతదేశం అధ్యక్షత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జనవరి 1, 2023 నుండి ప్రారంభమయ్యే వాస్సెనార్ ఏర్పాటు ప్లీనరీకి భారతదేశం అధ్యక్షత వహించింది.
 - 2) భారతదేశం ఒక సంవత్సరం పాటు అధ్యక్ష పదవిని కలిగి ఉంటుంది.
- ఎ) వాస్సెనార్ ఏర్పాటు అనేది జూలై 1996లో అధికారికంగా స్థాపించబడిన స్వచ్ఛంద ఎగుమతి నియంత్రణ పాలన.
 - బి) హేగ్ శివారు ప్రాంతమైన వాస్సెనార్ నుండి ఈ పేరు వచ్చింది, అటువంటి బహుపాక్షిక సహకారాన్ని ప్రారంభించడానికి ఒప్పందం 1995లో కుదిరింది.
 - సి) ఇది న్యూక్లియర్ సప్లయర్స్ గ్రూప్, ఆస్ట్రేలియా గ్రూప్ మరియు మిస్సైల్ టెక్నాలజీ కంట్రోల్ రెజిమ్ మాదిరిగానే ఆయుధాల ఎగుమతి నియంత్రణలకు సిఫారసు చేసే దేశాల శ్రేష్టమైన కూటమి.

యు ఆస్ట్రీయా ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత్ మరియు ఆస్ట్రీయా వలసలు మరియు ప్రయాణాల ఒప్పందంపై సంతకం చేయనున్నాయి. భారతదేశం ఆస్ట్రీయాతో “సమగ్ర ఫైగ్రేషన్ మరియు మొబిలిటీ భాగస్వామ్య ఒప్పందం” పై సంతకం చేస్తుంది. ఇది ఇప్పటికే ఫ్రాన్స్, యునైటెడ్ కింగ్డమ్, జర్మనీ మరియు ఫిన్లాండ్లతో ఇలాంటి మొబిలిటీ ఒప్పందాలను కలిగి ఉంది. దీర్ఘకాలంగా పెండింగ్లో ఉన్న భారతదేశం-యూరోపియన్ యూనియన్ స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందంపై సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మరియు ఈ దేశాలలో పనిచేసే భారతీయ నిపుణుల కదలికలను సులభతరం చేయడానికి యూరోపియన్ దేశాలతో ఈ ఒప్పందాలను పూర్తి చేయడానికి భారతదేశం ఆసక్తిగా ఉంది, యూరోపియన్ దేశాలు కూడా వాటిని చూస్తాయి. భారతదేశం నుండి అక్రమ వలసలను అరికట్టడానికి ఒక మార్గం.

ఆస్ట్రీయా మరియు యుఎఇతో భారత వాణిజ్య ఒప్పందాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, యుఎఇ మరియు ఆస్ట్రీయాతో భారతదేశం సంతకం చేసిన వాణిజ్య ఒప్పందాలను వివిధ ఎగుమతి ప్రమోషన్ కౌన్సిల్లు ప్రశంసించాయి. యూఏఈతో సమగ్ర వాణిజ్య భాగస్వామ్య ఒప్పందం కుదిరింది. ప్రస్తుతం భారత్, యూఏఈల మధ్య 60 బిలియన్ డాలర్ల వాణిజ్యం ఉంది, దీనిని రానున్న అయిదేళ్లలో 100 బిలియన్ డాలర్లకు చేర్చాలన్నది లక్ష్యం, అలాగే ఆస్ట్రీయాతో ఆర్థిక సమకారం, వాణిజ్య ఒప్పందం కుదిరింది. డిసెంబర్ 29, 2022న ఇది అమలులోకి వచ్చింది.

విజయదివాస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 1971 యుద్ధంలో పాకిస్తాన్పై భారతదేశం సాధించిన విజయం మరియు స్వతంత్ర దేశంగా బంగ్లాదేశ్ పుట్టినందుకు గుర్తుగా ప్రతి సంవత్సరం డిసెంబర్ 16వ

తేదీని భారత సాయుధ దళాలు మరియు బంగ్లాదేశ్లు విజయ్ దివస్ (విజోయ్ డిబోస్)గా పాటిస్తారు.

ప్రిస్మా ల్యాబ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) గూగుల్ ప్లేలో ఒక కోటికి పైగా డౌన్లోడ్లతో, ప్రిస్మా ల్యాబ్స్ యొక్క ఫోటో ఎడిటింగ్ యాప్ లెన్సా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా సెల్ఫీలను పొంది, రోజువారీ వినియోగదారులను అత్యద్భుతమైన పాత్రలుగా మార్చింది.
- 2) అయినప్పటికీ, లెన్సా అతి పెరుగుదల మరియు యాప్ స్టోర్లలో కృత్రిమ మేధ - ఆధారిత ఎడిటింగ్ యాప్ల వరద కేవలం గోప్యతా ఆందోళనలు మరియు నైతిక ప్రశ్నలను మాత్రమే కాకుండా, వినియోగదారు భద్రత గురించి తీవ్రమైన ఆందోళనలను కలిగిస్తుంది. వాస్తవానికి, లెన్సా వంటి యాప్ నేరాలు చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుంది, దీని కోసం మనకు ఇప్పటికీ చట్టపరమైన భాష మరియు ప్రామాణిక పోలీసు విధానాలు లేవు.

సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్ 129వ జయంతి వేడుకలు జరిగాయి. ఆయన జనవరి 1, 1894 న జన్మించిన అతను కోల్కతాలో పెరిగాడు మరియు చదువుకున్నాడు, అక్కడ అతను ఆదర్శప్రాయమైన విద్యావేత్తగా తన స్థానాన్ని పదిలం చేసుకున్నాడు. ఆయనను సత్యగ్రహి, శాస్త్రవేత్తగా భావిస్తారు. వృక్షాల వయస్సు నిర్ధారణలో కీలకం అయిన క్రెస్టోగ్రాఫ్ను ఆయన కనుగొన్నారు. అలాగే వైర్లెస్ కమ్యూనికేషన్లపై కూడా పరిశోధనలు జరిపారు.

భారత్లో 2022 ఆవిష్కరణలు

- ★ భారతదేశం యొక్క శాస్త్రీయ ప్రయత్నాలు 2022లో చాలా వేగంగా అభివృద్ధి చెందాయి. మొదటి ప్రైవేట్గా నిర్మించిన రాకెట్ను ప్రారంభించడం నుండి మొదటి ముక్కు ద్వారా తీసుకొనే (ఇంట్రానాసల్) కోవిడ్-19 వ్యాక్సిన్ను అభివృద్ధి చేయడం వరకు, శాస్త్రీయ సమాజం ఆవిష్కరణ మరియు చాతుర్యం యొక్క సరిహద్దులను ముందుకు తెచ్చింది.

2022లో జరిగిన కొన్ని అతిపెద్ద ఆవిష్కరణలు మరియు

- ★ చంద్రయాన్-2 చంద్రుని ఉపరితలంపై సోడియం పరిమాణాన్ని అంచనా వేస్తుంది
- భారత్ బయోటెక్ అభివృద్ధి చేసిన మొదటి నాసికా కోవిడ్-19 వ్యాక్సిన్
- భారతీయ పరిశోధకులు సౌర శక్తిని సంగ్రహించడానికి కృత్రిమ కిరణజన్య సంయోగ వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేశారు

ఐఎన్ఎస్ మర్చగావో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) దేశం యొక్క సముద్ర సామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి, ఐఎన్ఎస్ మోర్చుగావో అధికారికంగా భారత నావికాదళంలో చేరింది, ఇది స్వదేశీ సైనిక యాత్రకు ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సూచిస్తుంది.
- 2) గోవా నౌకాశ్రయ నగరం మోర్చుగావ్ పేరు మీదుగా పేరు పెట్టబడిన 'యార్డ్ 12705' అనే యుద్ధనౌక, ఇండియన్ నేవీ ప్రాజెక్ట్ 15బి లేదా పి15బి కింద నిర్మించబడుతున్న నాలుగు విశాఖపట్నం-శ్రేణి డిస్ట్రాయర్లలో రెండవది.
- 3) ఈ డిస్ట్రాయర్ బహుముఖ పోరాట సామర్థ్యాలను కలిగి ఉంది, ఇందులో ఉపరితలం నుండి ఉపరితల క్షిపణులు, ఉపరితలం నుండి గగనతలానికి క్షిపణులు మరియు ఆధునిక నిఘా రాడార్ ఉన్నాయి.
- 4) ప్రాజెక్ట్ 15 1990లలో భారత నావికాదళం యొక్క జాబితాకు గైడ్డ్ మిస్సైల్ డిస్ట్రాయర్లను జోడించడానికి ప్రారంభించబడింది. ఈ ప్రాజెక్టుకు 'థిల్లీ క్లాస్' అని పేరు పెట్టారు. దీని తరువాత ప్రాజెక్ట్ 15%లా% లేదా కోల్కతా క్లాస్ ప్రధానంగా ఉపరితల నౌకల్లో అధునాతన సాంకేతికత మరియు పరికరాలపై దృష్టి సారించింది.

సెర్వావాక్ ప్రారంభం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గర్భాశయ క్యాన్సర్ ను నిరోధించడానికి భారతదేశం 2023లో హెచ్ పి వి వ్యాక్సిన్ సెర్వావాక్ ని ప్రారంభించనుంది.
- ఇది గర్భాశయ కణాలలో మొదలయ్యే క్యాన్సర్. సెర్విక్స్ అనేది గర్భాశయం (గర్భం) యొక్క దిగువ, ఇరుకైన ముగింపు. ఇది గర్భాశయాన్ని యోనికి (జన్మ కాలవ)

కలుపుతుంది. గర్భాశయ క్యాన్సర్ సాధారణంగా కాలక్రమేణా నెమ్మదిగా అభివృద్ధి చెందుతుంది.

- ★ రొమ్ము క్యాన్సర్ తర్వాత స్త్రీలలో ఇది రెండవ అత్యంత సాధారణ క్యాన్సర్, ఇది భారతదేశంలోని మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న ప్రధాన ముప్పు. ప్రపంచంలోని మొత్తం గర్భాశయ క్యాన్సర్ మరణాలలో 15 శాతానికి పైగా భారతదేశంలో ప్రతి ఎనిమిది నిమిషాలకు ఒక మహిళ గర్భాశయ క్యాన్సర్ కు గురవుతోంది.
- ★ ఈ సంఖ్యలు భయంకరమైన వాస్తవికతను ప్రతిబింబిస్తాయి, అయితే గర్భాశయ క్యాన్సర్ నివారించదగిన మరియు చికిత్స చేయగల వ్యాధి కాబట్టి ఈ గణాంకాన్ని మార్చవచ్చు.
- ★ ప్రభావవంతమైన ప్రాథమిక (హెచ్ పి వి వ్యాక్సినేషన్) మరియు ద్వితీయ నిరోధక విధానాలు (క్యాన్సర్ కు ముందు ఉన్న గాయాలను పరీక్షించడం మరియు చికిత్స చేయడం) చాలా గర్భాశయ క్యాన్సర్ కేసులను నివారిస్తుంది.

లజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క ఉత్కర్ష్ 2.0

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2023-2025 కాలానికి సంబంధించి భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ మధ్యస్థ-కాల వ్యూహ కార్యచర్యను ఆర్థిక గవర్నర్ ప్రారంభించారు.
- 2019-2022 కాలానికి సంబంధించిన మొదటి వ్యూహాత్మక ఫ్రేమ్వర్క్ (ఉత్కర్ష్ 2022) జూలై 2019లో ప్రారంభించబడింది.
- గుర్తించబడిన మైలురాళ్లను సాధించే దిశగా బ్యాంక్ పురోగతిని మార్గనిర్దేశం చేసే మధ్యకాలిక వ్యూహ పత్రంగా ఇది మారింది.

2023-25 కాలంలో రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాకు మార్గనిర్దేశం చేసే ఉత్తర్వు 2.0లోని విజన్:

- ఎ) దాని విధుల పనితీరులో శ్రేష్ఠత
- బి) ఆర్బిఐపై పౌరులు మరియు సంస్థల విశ్వాసాన్ని బలోపేతం చేయడం
- సి) జాతీయ మరియు ప్రపంచ పాత్రలలో మెరుగైన ఔచిత్యం మరియు ప్రాముఖ్యత
- డి) పారదర్శక, జవాబుదారీ మరియు నైతికతతో నడిచే అంతర్గత పాలన
- ఇ) ఉత్తమ-తరగతి మరియు పర్యావరణ అనుకూలమైన డిజిటల్ మరియు భౌతిక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు
- ఎఫ్) వినూత్న, గతిశీల మరియు నైపుణ్యం కలిగిన మానవ వనరులు.

విద్యారంగంలో నిరర్థక ఆస్తులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకుల (పిఎన్బి) విద్యారంగాలలో నిరర్థక ఆస్తుల (ఎన్పిఎ) డేటా సమాచార హక్కు చట్టం ద్వారా వెల్లడి అయింది
 - ★ ద్వితీయ శ్రేణి ఇన్స్టిట్యూట్లతో పోలిస్తే ఉన్నత స్థాయి ఇన్స్టిట్యూట్లలోని విద్యార్థులకు పంపిణీ చేయబడిన రుణాలకు ఎగవేత రేటు చాలా తక్కువగా ఉందని డేటా చూపిస్తుంది.
- ఐఐఐటిలు, ఐఐఐఎంలు, ఎన్ఐఐటిలు మరియు ఎయిమ్స్ వంటి దాదాపు 239 ఇన్స్టిట్యూట్లు బ్యాంకుల ద్వారా ఉన్నత స్థాయి ఇన్స్టిట్యూట్లుగా వర్గీకరించబడ్డాయి.
- తక్కువ-విలువ విద్యారుణాలు: తక్కువ-విలువ గల విద్యారుణాలు (రూ. 7.5 లక్షల వరకు) బ్యాంకు యొక్క విద్యారుణ పోర్ట్ ఫోలియోలో ఎగవేతలలో ఎక్కువ భాగాన్ని ఆక్రమిస్తున్నాయి.

సమర్థ నిర్వహణలో వైఫల్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కాగ్, ఒక ఆడిట్ నివేదికలో, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల నిర్వహణ నిబంధనలు సమర్థవంతంగా అమలుకావడం

లేదని పేర్కొంది.

పర్యావరణం, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ ప్లాస్టిక్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్ రూల్స్ 2016 అమలు కోసం ఎటువంటి కార్యాచరణ ప్రణాళికను కలిగి లేదు, ఫలితంగా, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ నియమాలను ప్రభావవంతంగా మరియు సమర్థవంతంగా అమలు చేయలేకపోయిందని నివేదిక పేర్కొంది.

2015-20 కాలంలో దేశవ్యాప్తంగా ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల ఉత్పత్తికి సంబంధించి సెంట్రల్ పొల్యూషన్ కంట్రోల్ బోర్డ్ మరియు పర్యావరణం, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ పూర్తి మరియు సమగ్రమైన చిత్రాన్ని కలిగి లేనందున సమాచార లోపాలను కలిగి ఉన్నాయి.

రాజస్థాన్ పవిత్ర వనాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పశ్చిమ రాజస్థాన్లోని మారుమూల గ్రామాలు మరియు కుగ్రామాల గుండా ఓరాన్స్ లేదా పవిత్రమైన వనాల రక్షణ కోసం డిమాండ్ను పెంచడానికి ఒక ప్రత్యేకమైన యాత్రను చేపట్టారు.
- ఈ 225 కి.మీ యాత్రలో పాల్గొన్నవారు ఎడారికి జీవనాధారాలుగా పవిత్రమైన వనాలను సంరక్షిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేశారు.
- సాంప్రదాయం ప్రకారం ఈ వనాలలోని ఏ చెట్టు లేదా మొక్కను కత్తిరించకూడదు మరియు పశువులను కాలానుగుణంగా వేవడానికి మాత్రమే అనుమతించబడుతుంది.

హరిత హైడ్రోజన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం హరిత హైడ్రోజన్ను ఉపయోగించడం, ఉత్పత్తి చేయడం మరియు ఎగుమతి చేయడం కోసం భారతదేశాన్ని 'ప్రపంచ కేంద్రం' గా మార్చే లక్ష్యంతో రూ. 19,744 కోట్ల జాతీయ హరిత హైడ్రోజన్ మిషన్కు ఆమోదం తెలిపింది.
- హైడ్రోజన్ అనునది అమ్మోనియా (ఒక కీలకమైన ఎరువు), ఉక్కు, శుద్ధి కర్మాగారాలు మరియు విద్యుత్తో సహా అనేక

రకాల అనువర్తనాలను కలిగి ఉన్న ఒక కీలకమైన పారిశ్రామిక ఇంధనం.

జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపాడేందుకు నిర్ణయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మాంట్రీయల్లో జరిగిన ఒక సమావేశంలో 196 సభ్య ప్రభుత్వాలలో 188 ప్రభుత్వాలు జీవ జాతుల స్థిరమైన సప్లాన్ని నిలుపుదల చేసేందుకు ఒక కొత్త ఫ్రేమ్వర్క్ ను అంగీకరించాయి. దీని వలన భూమి యొక్క జీవవైవిధ్యాన్ని పరిరక్షించడానికి మరియు స్థిరంగా ఉపయోగించుకోవడానికి ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందం అయిన జీవ వైవిధ్యంపై ఒప్పందం నూతన శక్తిని పొందింది.

యు.ఎస్ మరియు వాటికన్ల మద్దతుతో, ఈ ఒప్పందంలో లేని ఈ ప్రభుత్వాలు, ప్రస్తుతం ఉన్న జీవవైవిధ్యాన్ని కాపాడేందుకు 2050కి నాలుగు లక్షలను మరియు 2030కి 23 లక్షలను నిర్దేశించే కున్మింగ్-మాంట్రీయల్ గ్లోబల్ బయోడైవర్సిటీ ఫ్రేమ్వర్క్ ని ఆమోదించాయి. మరియు 30% క్షీణించిన భూసంబంధమైన, లోతట్టు నీరు, తీర మరియు సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థల సమర్థవంతమైన పునరుద్ధరణ కొరకు పూనుకొన్నాయి.

వన్యప్రాణుల (రక్షణ) సవరణ బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, వన్యప్రాణుల (రక్షణ) సవరణ బిల్లు 2022, రాజ్యసభ ఆమోదం పొందింది.

రాజ్యసభ రెండు ప్రధాన అంశాలపై పరిశీలనను ఆహ్వానించింది:

- ఎ) బందీగా ఉన్న ఏనుగుల బదిలీని అనుమతించడానికి చేసిన మినహాయింపు, మరియు
- బి) కొన్ని జాతులను హానికారక జంతువులుగా (వర్మిన్) గా ప్రకటించడానికి కేంద్రానికి ఇచ్చిన అధికారాలు.

2) ఏనుగుకు సంబంధించిన సందిగ్ధత:

ఎ) చట్టపరమైన కోణం:

- ★ ఏకకాలంలో అంతరించిపోతున్న వన్యప్రాణుల జాతిగా మరియు విలువైన పెంపుడు జంతువుగా

చాలా కాలంగా ఏనుగు స్థితిపై చట్టపరమైన గందరగోళం కొనసాగుతోంది.

మెదడు వ్యాధిపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ, మద్రాస్, టెల్ అవీవ్ విశ్వవిద్యాలయం మరియు కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయ పరిశోధకులు “జిఎన్ బి1 ఎన్సెఫలోపతి” అనే అరుదైన జన్యు మెదడు వ్యాధిని అధ్యయనం చేశారు మరియు దానిని సమర్థవంతంగా చికిత్స చేయడానికి ఒక ఔషధాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

జాప్యంపై ప్రశ్న

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారతపై పార్లమెంటరీ ప్యానెల్ 260 కంటే ఎక్కువ డీనోటిఫైడ్, సంచార మరియు పాక్షిక-సంచార తెగలను ఎస్సీ/ఎస్టీ/ఓబిసి జాబితాల క్రింద వర్గీకరించడానికి “చాలా నెమ్మదిగా” జరుగుతున్న ప్రక్రియపై కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసింది.

లక్ష్యం: విద్యార్థులకు ఉచిత పోటీ పరీక్షల కోచింగ్ అందించడం, జీవనోపాధి కార్యక్రమాల ద్వారా ఈ వర్గాలకు గృహనిర్మాణం మరియు పునరుద్ధరణ కోసం ఆరోగ్య బీమా మరియు ఆర్థిక సహాయం.

2) అమలు:

- ★ సామాజిక న్యాయం, సాధికారత శాఖ అభివృద్ధి చేసిన పోర్టల్ ద్వారా పథకం అమలు చేయబడుతుంది.
- ★ నిధులు నేరుగా లబ్ధిదారులకు వారి ఖాతాలో బదిలీ చేయబడతాయి.
- ★ గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ, నేషనల్ రూరల్ లైవ్లిహుడ్ మిషన్ మరియు నేషనల్ హెల్త్ అథారిటీ ఇతర అమలు చేసే ఏజెన్సీలు.

3) 4 భాగాలు:

- ★ డీ నోటిఫైడ్ తెగల అభ్యర్థులు పోటీ పరీక్షలకు హాజరు కావడానికి వారికి మంచి నాణ్యతతో కూడిన కోచింగ్ అందించడం.
- ★ వారికి ఆరోగ్య బీమా కల్పించడం.

- ★ కమ్యూనిటీ స్థాయిలో జీవనోపాధి చొరవను సులభతరం చేయడానికి మరియు
- ★ ఈ సంఘాల సభ్యులకు ఇళ్ల నిర్మాణానికి ఆర్థిక సహాయం అందించడం.

బిబీ చట్టం సెక్షన్ 69(ఎ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ 138 ఆన్లైన్ జూదం ప్లాట్‌ఫారమ్‌లను మరియు 94 రుణ యావ్‌లను “తక్షణ” మరియు “అత్యవసర” ప్రాతిపదికన నిలిపివేయాలని ఆదేశాలు జారీ చేసింది. ఇది సమాచార సాంకేతికత చట్టం, 2000లోని సెక్షన్ 69(ఎ) ప్రకారం జరుగుతుంది.
- ★ కొన్ని సైట్‌లు మరియు యావ్‌లు చైనాతో అనుసంధానించబడి ఉన్నాయని మరియు “భారత సార్వభౌమాధికారం మరియు సమగ్రతకు హాని కలిగించే అంశాలు” ఉన్నాయని కేంద్ర నిఘా సంస్థల నుండి సమాచారాన్ని స్వీకరించిన హెమా వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ సిఫారసు పై ఈ ఆదేశాలు జారీ చేయబడినవి.

అల్టర్‌మెన్

- ★ మునిసిపాలిటీలో నామినేట్ చేయబడిన విశిష్ట సభ్యులు (అల్టర్‌మెన్) మున్సిపల్ సమావేశాలలో ఓటు వేసే హక్కును రాజ్యాంగం అనుమతించదని ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

అల్టర్‌మెన్ అనేది నగర కౌన్సిల్ లేదా మునిసిపల్ సంస్థ సభ్యుడిని సూచిస్తుంది, వారి యొక్క స్థానాన్ని బట్టి ఖచ్చితమైన బాధ్యతలు ఉంటాయి. ఇది పాత ఆంగ్లం నుండి వచ్చింది.

ఆరోషెడ్యూల్‌లో చేర్చాలంటూ డిమాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ లడక్ ప్రాంతంలో జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపడడంతో పాటు ఈ ప్రాంతాన్ని ఆరోషెడ్యూల్‌లో చేర్చాలంటూ ప్రముఖ ఇంజనీర్ సోనమ్ వాంగ్‌చక్ ఐదు రోజుల “శీతోష్ణ స్థితి

నిరాహార దీక్ష (క్లైమేట్ ఫాస్ట్)ను ” నిర్వహించారు. రాజకీయ నాయకులు, ప్రభుత్వం దృష్టిని ఆకర్షించేందుకు ఆయన ఈ యత్నం చేశారు.

ప్రధాన మంత్రి- కుసుమ్ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కుసుమ్ పథకం అమలును 2026 వరకు పొడిగిస్తూ కేంద్రం నిర్ణయం తీసుకుంది. నిజానికి ఈ పథకం ముఖ్య లక్ష్యం 2022 నాటికి గ్రామీణ భారతదేశంలో 30,000 మెగావాట్ల సౌర విద్యుత్ సామర్థ్యాన్ని అందుబాటులోకి తేవడం. కరోనా అంక్షల నేపథ్యంలో ఇది సాధించనందునా పథకం లక్ష్యాలను సాధించేందుకు 2026 వరకు పొడిగించారు.

ఇండియన్ రైల్వేస్ భారత్ గౌరవ్ రైలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ‘ఏక్ భారత్ శ్రేష్ఠ భారత్‌లో భాగంగా’ భారత్ గౌరవ్ డీలక్స్ పీసీ పర్యాటక రైలును ప్రవేశపెట్టనుంది.
- 2) భారత్ గౌరవ్ టూరిస్ట్ రైలు ప్రారంభం దేశీయ పర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహించడానికి భారత ప్రభుత్వ చొరవ “దేఖో అప్నా దేశ్”కు అనుగుణంగా ఉంది.

ఏక్ భారత్ శ్రేష్ఠ భారత్ పథకం

- 1) సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ జయంతిని పురస్కరించుకుని 31 అక్టోబర్, 2015న జరిగిన రాష్ట్రీయ ఏక్తా దివస్‌లో ప్రధానమంత్రి దీనిని ప్రారంభించారు.
- 2) రాష్ట్రం/ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను అనుసంధానించడం అనే భావన ద్వారా వివిధ రాష్ట్రాలు/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు చెందిన ప్రజల మధ్య పరస్పర అవగాహనను పెంపొందించడం మరియు వరసపర చర్యను మెరుగుపరచడం దీని లక్ష్యం.
- 3) దేశంలో ప్రతి రాష్ట్రం మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం మరొక రాష్ట్రం/కేంద్రపాలిత ప్రాంతంతో కొంత కాలానికి అనుసంధానించబడి ఉంటాయి, ఈ సమయంలో అవి భాష, సాహిత్యం, వంటకాలు, పండుగలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, పర్యాటక రంగాలు మొదలైనవాటిలో ఒకదానితో ఒకటి నిర్మాణాత్మక సంబంధాలను

నిర్వహిస్తాయి.

- 4) కార్యక్రమాల సమన్వయం కోసం విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ నోడల్ మంత్రిత్వ శాఖగా నియమించబడింది.

ద్రవ్య లోటు లక్ష్యాలపై ప్రభుత్వం అడుగులు వేస్తోందా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం అంటే, 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఆర్థిక లోటు గత ఆర్థిక సంవత్సరంతో పోలిస్తే తగ్గుతుందని కేంద్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి నిర్మలా సీతారామన్ పేర్కొన్నారు. 2022-23 సంవత్సరంలో ద్రవ్యలోటు 6.4% మేర ఉండగా, 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 5.9 శాతం మేర ఉంటుందని వెల్లడించారు.

'ప్యూని న్యాయమూర్తి'

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి కొలీజియం “జడ్జీలను సిఫారసు చేయడంపై నిర్ణయం తీసుకునేటప్పుడు ప్రధాన న్యాయమూర్తులు మరియు సీనియర్ ప్యూని న్యాయమూర్తుల సీనియారిటీని పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది” అని పునరుద్ఘాటించారు.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- 1) ప్యూని (పియుఐఎస్ఎన్ఐ) అనేది ఫ్రెంచ్ పదం, దీని అర్థం “తరువాత జన్మించినది” లేదా “చిన్నవాడు”.
- 2) ఈ పదం దాదాపు ఎల్లప్పుడూ న్యాయమూర్తులకు సంబంధించి ఉపయోగించబడుతుంది మరియు ర్యాంక్ యొక్క సీనియారిటీని సూచిస్తుంది.
- 3) ప్యూని న్యాయమూర్తి అంటే ఆ న్యాయస్థానంలో ప్రధాన న్యాయమూర్తి కంటే సీనియారిటీలో తక్కువ ర్యాంక్ ఉన్న న్యాయమూర్తి.

ప్రయోగశాలలో వజ్రాల తయారీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ప్రయోగశాలల్లో తయారైన అయిన వజ్రాలను ప్రోత్సహించే అంశాన్ని 2023-24 బడ్జెట్ ప్రస్తావించింది. ఈ రంగం

అధికంగా ఉపాధి అవకాశాలను కల్పిస్తుందని బడ్జెట్లో ప్రస్తావించారు. సహజంగా లభించే వజ్రాలకు విరుద్ధంగా ప్రయోగశాలలలో తయారు చేసిన వాటినే ప్రయోగశాల డైమండ్స్ అంటారు.

రాష్ట్రపతి భవన్ లోని మొఘల్ గార్డెన్స్ ఇప్పుడు అమృత్ ఉద్యాన్

మొఘల్ గార్డెన్స్ పేరును అమృత్ ఉదయన్గా మారుస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. మొఘల్ గార్డెన్స్ ను న్యూఢిల్లీలో ఎక్కువ భాగాన్ని ప్రణాళిక చేసిన బ్రిటిష్ ఆర్కిటెక్ట్ సర్ ఎడ్విన్ లుటియన్స్ రూపొందించారు.

ఓబీసీ కులాల ఉప-వర్గీకరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఓబీసీ కులాల వర్గీకరణకు సంబంధించి ఏర్పాటు చేసిన జస్టిస్ రోహిణి కమిషన్కు మరింత గడువు ఇవ్వనున్నారు. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 340 ప్రకారం ఈ కమిషన్ ఏర్పాటు అయింది. ఇప్పటి వరకు ఈ కమిషన్ పదవి కాలాన్ని 13 సార్లు పొడిగించారు, తాజా పొడిగింపు పద్నాలుగోది.

భారతదేశంలో పునరుత్పాదక శక్తి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పునరుత్పాదక శక్తి ఉన్న దేశాల జాబితాలో భారత్ ఏడో స్థానంలో ఉంది. గ్లోబల్ సోలార్ పవర్ ట్రాకర్ మరియు గ్లోబల్ విండ్ పవర్ ట్రాకర్లు సంయుక్తంగా ఈ అంశాన్ని వెల్లడించాయి. 2025 నాటికి 76 గిగావాట్ల సౌర మరియు పవన శక్తిని అందుబాటులోకి తేవాలని భారతదేశం యోచిస్తోంది, అలాగే 2030 నాటికి అదనంగా 420 గిగావాట్ల పవన మరియు సౌర శక్తిని ఉత్పత్తి చేయాలన్నది లక్ష్యం,

జైళ్ళ సంస్కరణలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఖైదీలలో మార్పును తీసుకొచ్చే వ్యవస్థలుగా జైళ్లు ఉండాలని భారత ప్రధాని నరేంద్రమోడి అభిప్రాయపడ్డారు. వార్షిక

పోలీసు సమావేశంలో, జైళ్ళ సంస్కరణల కోసం ప్రధానమంత్రి సూచన చేశారు. ఈ సమావేశం న్యూఢిల్లీలో నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా ప్రధాని పలు సూచనలు చేశారు అవి. వాడుకలో లేని క్రిమినల్ చట్టాలను రద్దు చేయాలని పేర్కొన్నారు. పోలీసు బలగాలను మరింత సున్నితంగా మార్చాలని చెప్పారు. సామర్థ్యాలను పెంచుకోవడానికి, ఉత్తమ పద్ధతులను పంచుకోవడానికి రాష్ట్ర పోలీసు మరియు కేంద్ర ఏజెన్సీల మధ్య మెరుగైన సహకారాన్ని కూడా ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

కెన్-బెట్వా నదీ అనుసంధాన ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బుందేల్ ఖండ్ ప్రాంత సామాజిక-ఆర్థిక వృద్ధితో పాటు, ఆ ప్రాంతానికి నీళ్లను అందించే బృహత్తర ప్రాజెక్ట్ కెన్-బెట్వా నదుల అనుసంధానం. ఈ రెండు నదులను కలిపేందుకు ఏర్పాటు చేసిన కెన్-బెట్వా లింక్ ప్రాజెక్ట్ (కె.బి.ఎల్.పి) స్టీరింగ్ కమిటీ తన మూడవ సమావేశాన్ని న్యూఢిల్లీలో నిర్వహించింది. రూ.44,605 కోట్లతో కెబిఎల్పి ఆమోదించింది.
- ★ ఈ అనుసంధానం పన్నా ట్రెగర్ రిజర్వులో కెన్ నదిపై నిర్మించబడే కొత్త దౌధన్ డ్యామ్ ద్వారా సరఫరా చేయబడే కాలువ రూపంలో ఉంటుంది. ఈ డ్యామ్ ద్వారా 103 మెగావాట్ల జలవిద్యుత్ ఉత్పత్తి అవుతుందని కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలిపింది. లింకింగ్ కెనాల్ ఛతర్పూర్, తికమ్గఢ్ మరియు ఝాన్సీ జిల్లాల గుండా ప్రవహిస్తుంది, ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా ప్రతి సంవత్సరం 6.3 లక్షల హెక్టార్ల భూమికి సాగునీరు అందించబడుతుంది.

సర్వీసుల నియంత్రణపై వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సర్వీసుల నియంత్రణపై ఢిల్లీ ప్రభుత్వం మరియు కేంద్రం మధ్య వివాదంపై సుప్రీంకోర్టులోని ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల రాజ్యాంగ ధర్మాననం విచారణ జరుపుతోంది.

నేపథ్యం

- 1) ఢిల్లీలోని జాతీయ రాజధాని ప్రాంతంలో బదిలీలు మరియు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీసుల యొక్క మొత్తం పనితీరుపై

నియంత్రణకు సంబంధించిన విషయాలపై కేంద్రం మరియు ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి మధ్య ఉన్న వివాదాన్ని సుప్రీంకోర్టు విచారణచేస్తోంది.

- 2) కొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం, ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి పరిపాలనా సర్వీసులపై ఎటువంటి అధికారం లేదు. అయితే ఇతరుల ప్రకారం, భారత ప్రభుత్వ జాయింట్ సెక్రటరీ స్థాయి మరియు అంతకంటే ఎక్కువ స్థాయిలో ఉన్న కార్యదర్శులు, విభాగాధిపతులు మరియు ఇతర అధికారుల బదిలీలు మరియు పోస్టింగ్లను లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ చేయవచ్చు మరియు డానిక్స్ (ఢిల్లీ, అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవుల సర్వీస్) తో సహా ఇతర అధికారుల పైక్షను ముఖ్యమంత్రి ద్వారా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కి పంపవచ్చు.
- 3) ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని మరియు “దేశానికి ముఖం వంటిది” అయినందున అధికారుల బదిలీలు మరియు పోస్టింగ్లు చేసే అధికారం తమకు అవసరమని వాదిస్తూ, కేంద్రం ఒక పెద్ద ధర్మాసనాన్ని సూచించాలని కోరింది.
- 4) ఢిల్లీ ప్రభుత్వం ప్రకారం, సివిల్ సర్వెయిట్లను మినహాయించడం పాలనను నిరాకరిస్తుంది మరియు ప్రజలకు జవాబుదారీగా లేని అధికారులను చేస్తుంది కాబట్టి, సేవలపై నియంత్రణ లేకపోతే ప్రభుత్వం పనిచేయలేదు.

ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల రాజ్యాంగ ధర్మాననం యొక్క ప్రాముఖ్యత

- 1) “సేవలు” అనే పదానికి సంబంధించి ఢిల్లీలోని కేంద్రం మరియు జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధికి సంబంధించిన పరిమిత ప్రశ్నకు, ప్రకరణ 145(3) ప్రకారం రాజ్యాంగ బెంచ్ అధికారిక వ్రకటన అవసరమని కోర్టు అంగీకరించింది.
- 2) ప్రకరణ 145(3) కనిసం ఐదుగురు న్యాయమూర్తులతో కూడిన రాజ్యాంగ ధర్మాసనాన్ని “రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు సంబంధించి చట్టం యొక్క గణనీయమైన ప్రశ్నకు సంబంధించిన ఏదైనా కేసును నిర్ణయించే ఉద్దేశ్యంతో” వ్యవహరిస్తుంది.

ఢిల్లీ ద్వంద్వ పాలన

- 1) ఢిల్లీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం మరియు జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం:

- ఎ) భారతదేశ పరిపాలనా చట్టంలో ఢిల్లీకి ప్రత్యేక స్థానం ఉంది.
- బి) కేంద్రపాలిత ప్రాంతంగా, ఇది గవర్నమెంట్ ఆఫ్ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ యాక్ట్ 1991 ద్వారా పాలించబడుతుంది, ఇది ఎన్నికోబడిన అసెంబ్లీని మరియు కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖచే నియమించబడిన లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఇద్దరినీ అందిస్తుంది. ఇది సవరించబడింది మరియు ఇప్పుడు ఢిల్లీ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ (సవరణ) చట్టం, 2021 ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.
- సి) రాజ్యాంగంలోని షెడ్యూల్ 1 ప్రకారం ఢిల్లీ యొక్క స్థితి మరియు 'రాజ్యాంగం (అరవై-తొమ్మిదవ సవరణ) చట్టం, 2014 ద్వారా పొందుపరచబడిన 239ఎఎ ప్రకారం జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం' రెండూ ఎన్నికైన మంత్రిమండలి మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం మధ్య సంబంధాల యొక్క గతిశీలతను తీవ్ర ఒత్తిడికి గురిచేస్తున్నాయి.

2) స్థితి:

- ఎ) 1991లో రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా ఢిల్లీకి పూర్తిగా ఎన్నికైన శాసన సభ మరియు బాధ్యతాయుతమైన ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయబడినవి.
- బి) 1991 నుండి, ఢిల్లీ "పరిమిత శాసన అధికారాలు" కలిగిన శాసన సభతో కేంద్రపాలిత ప్రాంతం చేయబడింది.

డిజిటల్ ఇండియా భూ యాజమాన్య రికార్డుల ఆధునీకరణ కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భూ యాజమాన్య రికార్డుల కంప్యూటరీకరణలో గణనీయమైన పురోగతి సాధించామని, ఇప్పటివరకు ఆరు లక్షలకు పైగా గ్రామాలలో 35% వివరణాత్మక పటాలను జియోట్యాగింగ్ చేసినట్లు ఇటీవల కేంద్ర ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టుకు తెలియజేసింది.

దీనికి సంబంధించి:

- 1) కాడాస్ట్రల్ మ్యాప్లు: అవి భూమి రికార్డుల యొక్క డిజిటల్ రూపం, ఇవి వాటి పొడవు, ప్రాంతం మరియు దిశ ఆధారంగా భూమి యొక్క వివిధ భాగాల యొక్క అన్ని సరిహద్దులను చూపుతాయి.

- 2) డిజిటల్ ఇండియా భూ యాజమాన్య రికార్డుల ఆధునీకరణ కార్యక్రమం:

- ఎ) ఇది కేంద్ర ప్రభుత్వ పథకం, దీని అసలు లక్ష్యాలను పూర్తి చేయడానికి మరియు కొత్త పథకాలతో దాని పరిధిని విస్తరించడానికి 2023-24 వరకు పొడిగించబడింది.
- బి) 2008లో, భూ రికార్డుల కంప్యూటరైజేషన్ మరియు రెవెన్యూ పరిపాలనను బలోపేతం చేయడం మరియు భూ రికార్డుల నవీకరణ అనే రెండు పథకాలు డిఐఎల్ఆర్ఎంపి పేరుతో సవరించబడిన పథకంలో విలీనం చేయబడ్డాయి.
- సి) ఇది గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ కింద భూ వనరుల శాఖచే అమలు చేయబడుతుంది.
- డి) డిఐఎల్ఆర్ఎంపి మూడు ప్రధాన భాగాలను కలిగి ఉంది - (ఎ) భూమి రికార్డు యొక్క కంప్యూటరీకరణ (బి) సర్వే/రీ-సర్వే (సి) రిజిస్ట్రేషన్ యొక్క కంప్యూటరీకరణ.

దత్త శాసనం/అధికార దత్తత యొక్క చెల్లుబాటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సుప్రీం కోర్టు మెజారిటీ తీర్పు 2016లో పెద్ద నోట్ల రద్దుపై కేంద్రం నిర్ణయంలో దత్త శాసనం/ అధికార దత్తత యొక్క చెల్లుబాటును సమర్థించింది.
- 1) ప్రతి అంశాన్నీ చట్టసభ సభ్యులు నేరుగా పరిష్కరించ లేనందున చట్టం ద్వారా స్థాపించబడిన అధికారులకు పార్లమెంటు మామూలుగా కొన్ని విధులను అప్పగిస్తుంది.
- 2) ఈ అధికారాల యొక్క దత్తత శాసనాలలో సూచించబడుతుంది. వీటిని సాధారణంగా దత్త శాసనాలు/ అధికార దత్తత గా పరిగణిస్తారు.
- 3) దత్త శాసనం కార్యాచరణ వివరాలను పేర్కొంటుంది మరియు ఈ వివరాలను అమలు చేసే వారికి అధికారం ఇస్తుంది.
- 4) శాసనం క్రింద ఉన్న నిబంధనలు మరియు ఉప-చట్టాలు దత్త శాసనానికి సరియైన ఉదాహరణలు.
- 5) 1973 నాటి సుప్రీం కోర్టు తీర్పు ఈ భావనను ఇలా వివరిస్తుంది: "నిర్దేశిత పరిధిలో అధీన చట్టాన్ని రూపొందించడానికి కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థకు అధికారం ఇచ్చే అభ్యాసం ఆధునిక సంక్షేమ రాజ్యానికి ఆచరణాత్మక అవసరాల నుండి ఉద్భవించింది".

పెద్ద నోట్లు రద్దు కేసులో దత్త శాసనం/ అధికార దత్తత

- ★ రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా చట్టం, 1934లోని సెక్షన్ 26(2) ఒక నిర్దిష్ట విలువ కలిగిన కరెన్సీ యొక్క చట్టబద్ధమైన చెల్లుబాటును నిలిపివేయడమైనది అని తెలియజేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారాలను ఇస్తుంది.

నేషనల్ జియోస్పేషియల్ పాలసీ 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) 2021లో జియోస్పేషియల్ డేటా రంగంలో సరళీకరణతో ప్రకంపనాలు సృష్టించిన తర్వాత, ప్రభుత్వం 2022 నేషనల్ జియోస్పేషియల్ పాలసీని డిసెంబర్ 28, 2022న వెంటనే అమలులోకి తీసుకురావడానికి నోటిఫై చేసింది.
- 2) ఈ విధానాన్ని గతంలో డిసెంబర్ 16న కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది.

జాతీయ జియోస్పేషియల్ విధానం అంటే ఏమిటి?

- 1) కొత్త జియోస్పేషియల్ పాలసీ అనేది జాతీయ మ్యాప్ పాలసీ, 2005 స్థానంలో ప్రవేశపెట్టబడినది. సమాచార ఆర్థిక వ్యవస్థకు మద్దతుగా స్థాన- కేంద్రీకృత పరిశ్రమను బలోపేతం చేయడమే దీని లక్ష్యం.
- 2) ఫిబ్రవరి 2021లో సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ విభాగం (డి.ఎస్.టి) జారీ చేసిన మ్యాప్లతో సహా జియోస్పేషియల్ డేటా మరియు సంబంధిత సేవలను పొందడం మరియు ఉత్పత్తి చేయడం కోసం ఇది మార్గదర్శకాలను ఉపయోగిస్తుంది. డి.ఎస్.టి మార్గదర్శకాలు జియోస్పేషియల్ రంగాన్ని క్రమబద్ధీకరించలేదు మరియు క్షేత్ర డేటా సేకరణ, ఉత్పత్తి మరియు ప్రాప్యతను సరళీకృతం చేశాయి.
- 3) 2022 విధానం భౌగోళిక పర్యావరణ వ్యవస్థ అభివృద్ధికి ఒక కార్యచక్రాన్ని నిర్దేశిస్తుంది, ఇందులో లక్ష్యాలు మరియు దానిని సాధించడానికి వ్యూహాలు ఉన్నాయి.

ఆకాంక్షణీయ భ్లాకుల కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రధాన మంత్రి ప్రభుత్వ ఆకాంక్షణీయ భ్లాకుల కార్యక్రమం (ఎబిపి)ని ప్రారంభించారు.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- 1) వివిధ అభివృద్ధి ప్రమాణాలలో వెనుకబడిన భ్లాకుల పనితీరును మెరుగుపరచడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
- 2) ఇది 2022-23 కేంద్ర బడ్జెట్లో ప్రకటించబడింది.
- 3) ఇది ప్రారంభంలో 31 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో 500 జిల్లాలకు వర్తిస్తుంది, వీటిలో సగానికి పైగా భ్లాక్లు ఆరు రాష్ట్రాల్లో ఉన్నాయి. అవి - ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మధ్యప్రదేశ్, జార్ఖండ్, ఒడిశా మరియు పశ్చిమ బెంగాల్.
- 4) ఎబిపి ఆకాంక్షణీయ జిల్లాల కార్యక్రమం (ఎబిపి)పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ప్రాజెక్ట్ సంబంధ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సైనికులకు ఉద్దేశించిన విధానమే ప్రాజెక్ట్ సంబంధ్. దాడులలో మాత్రమే కాకుండా ప్రమాదాలు, అనారోగ్యం, తదితర రూపాలతో పాటు ఆత్మహత్యలు కూడా సైన్యంలో జరుగుతూ ఉంటాయి. ఆయా సైనిక కుటుంబాలకు సాయం చేసేందుకు ఉద్దేశించిందే ఈ ప్రాజెక్ట్. వెంబు శంకర్ అనే మాజీ సైనికుడు దీనికి రూపకర్త. ఆయన విశ్రాంత సైనిక అధికారి, శౌర్య చక్ర అవార్డ్ గ్రహీత. కుటుంబీకులు, ముఖ్యంగా యువ వితంతువులు మరియు సైనిక సిబ్బంది యొక్క పిల్లలు ఆర్థిక, భావోద్వేగ మరియు సామాజికంగా మూడు రకాల నవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నారని ప్రాజెక్ట్ సంబంధ్ గుర్తించింది.
- 5) భౌతిక ప్రాణనష్టం యొక్క కుటుంబీకులు ఎదుర్కొన్న సవాళ్ల గురించి అవగాహన కల్పించడం మరియు వారిని భారతీయ ఆర్మీ వెటరన్స్ డైరెక్టరేట్కు అనుసంధానం చేయడం ద్వారా వారికి సహాయం చేయడం ప్రాజెక్ట్ యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం, ఇది చనిపోయిన సైనిక సిబ్బంది యొక్క వితంతువులకు మరియు పిల్లలకు అనేక విద్యా మరియు సామాజిక పథకాలను అందించింది.

నీటిపై వార్షిక రాష్ట్ర మంత్రుల సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జల వివాదాలను పరిష్కరించుకోవడంతో పాటు జలభద్రత, నీటి కాలుష్యం తదితర సవాళ్లపై భోపాల్లో

తొలి జల సమావేశం నిర్వహించారు. అన్ని రాష్ట్రాల జల వనరుల శాఖ మంత్రులు ఇందులో పాల్గొన్నారు. సమావేశపు ఇతివృత్తం- ‘వాటర్ విజన్ ఎట్ 2047’. ఇది రాబోయే 25 సంవత్సరాల ‘అమృత్ కాల’ ప్రయాణంలో ఒక ముఖ్యమైన కోణం.

యూరోపియన్ కమిషన్ యొక్క గ్రీన్ డీల్ ఇండస్ట్రియల్ ప్లాన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యురప్ పరిశ్రమల్లో పోటీ తత్వాన్ని పెంచడంతో పాటు అవసరం అయిన పరిశ్రమలకు నిధులను వేగంగా అందించడం, నైపుణ్యాల మెరుగు తదితర అంశాలతో యూరోపియన్ కమిషన్ సరికొత్తగా గ్రీన్ డీల్ ఇండస్ట్రియల్ ప్లాన్ ను ప్రకటించింది.

స్టై బెలూస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) చైనాకు సంబంధించిన కొన్ని బెలూస్లు అమెరికా గగనతలంలో కనిపించాయి. ఖచ్చితంగా ఇది నిఘాకు ఉద్దేశించినవే, సమాచారాన్ని సేకరించేందుకే అంటూ అమెరికా ఆరోపణ. ఇది అంతర్జాతీయ గగనతల ఉల్లంఘనలకు పాల్పడడమే అంటూ అమెరికా పేర్కొంది, అయితే ఇవన్నీ నిరాధారమైనవని చైనా ఖండించింది. పౌర వాతావరణ పరిశోధనకు ఉద్దేశించినవే అంటూ వివరణ ఇచ్చింది.

న్యూస్టార్ట్ ఒప్పందం నుంచి రష్యా నిష్క్రమణ

న్యూస్టార్ట్ ఒప్పందం నుంచి రష్యా నిష్క్రమించింది. రెండు దేశాల మధ్య ఈ ఒప్పందం 2011లో కుదిరింది. ఆయుధాల సంఖ్యను నియంత్రించేందుకు ఉద్దేశించిన ఒప్పందం ఇది. 2011 ఫిబ్రవరి 5న ఇది కుదిరింది. 2021 ఫిబ్రవరి 5న ముగిసింది. అయితే అప్పట్లో రష్యా, అమెరికాలు దీనిని మరో అయిదేళ్ల పాటు పొగిగించాయి. అంటే ఒప్పందం 2026 ఫిబ్రవరి 5 వరకు కొనసాగాలి. అయితే ఉక్రెయిన్ తో యుద్ధం నేపథ్యంలో రష్యాపై అనేక ఆంక్షలను విధించిన నేపథ్యంలో ఈ ఒప్పందం నుంచి రష్యా వైదొలిగింది.

చైనా జనాభా ఎందుకు తగ్గిపోతోంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) చైనా జనాభా తగ్గిపోతోంది. చైనా నేషనల్ బ్యూరో ఆఫ్ స్టాటిస్టిక్స్ ఇచ్చిన నివేదిక ఈ అంశాన్ని వెల్లడించింది. 2022 సంవత్సరంలో దేశ జనాభా 8,50,000 తగ్గిందని ప్రకటించింది. 1961 లో నాలుగు సంవత్సరాల కరవు, దాని తర్వాత విఫలమైన ‘గ్రేట్ లీప్ ఫార్వర్డ్’ ప్రచారం తర్వాత ఇది మొదటిసారిగా గుర్తింపబడిన జనాభా క్షీణత.

ఈ ధోరణికి కారణాలు ఏమిటి?

బలవంతపు గర్భస్రావాలు మరియు అధిక ఆర్థిక జరిమానాలు వంటి కఠినమైన చర్యలను ప్రవేశపెట్టిన “ఒక బిడ్డ విధానం” నేపథ్యంలో మరియు 1980ల నుండి చైనాలో జనన రేట్లు తగ్గాయి.

కలాష్నికోవ్ ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత్-రష్యాలు సంయుక్తంగా కలాష్నికోవ్ ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్ తయారీని ప్రారంభించింది.

ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్

- 1) ప్రపంచ ప్రఖ్యాత తుపాకుల బ్రాండ్ ఎకె-200 శ్రేణి అసాల్ట్ రైఫిళ్ళను ఉత్పత్తి చేయడం ప్రారంభించిన మొదటి దేశం భారతదేశం.
- 2) ఉత్తరప్రదేశ్ లోని అమేథిలోని కోర్వా ఆర్డినెన్స్ ఫ్యాక్టరీ మొదటి బ్యాచ్ 7.62 మిమీ కలాష్నికోవ్ ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిళ్ళను ఉత్పత్తి చేసింది.
- 3) ఎకె-203 రైఫిల్స్, 10 సంవత్సరాల వ్యవధిలో రూ. 5,124 కోట్లతో తయారు చేయబడనున్న మొత్తం 6,01,427 రైఫిళ్ళలో మొదటి లాట్ 5,000 రైఫిళ్ళు తయారయ్యాయి.
- 4) భారతదేశం మరియు రష్యాలు ఎకె 203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్ ఉత్పత్తి కోసం ఫిబ్రవరి 2019లో ఒక అంతర్ ప్రభుత్వ ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి. దీని కోసం, భారతదేశం వైపున ఆర్డినెన్స్ ఫ్యాక్టరీస్ బోర్డు మరియు రష్యా వైపు రోసన్ బోరాన్ ఎక్స్ పోర్ట్ మరియు కన్సర్న్ కలాష్నికోవ్ మధ్య ఉమ్మడి వెంచర్ ఏర్పడింది.

- 5) ఇండో-రష్యన్ రైఫిల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ భారతదేశ ప్రభుత్వం యొక్క మేడ్ ఇన్ ఇండియా చొరవ మరియు రక్షణ సేకరణ విధానం (డిఫెన్స్ అక్విజిషన్ ప్రొసీజర్) 2020కి పూర్తిగా కట్టుబడి ఉంది. ఇది భారతదేశంలో ఎకె-203 రైఫిల్స్ ఉత్పత్తి యొక్క 100 శాతం స్థానికీకరణను నిర్ధారించాలని యోచిస్తోంది.
- 6) ఈ చర్య భారత సాయుధ దళాలకు మరింత మందుగుండు సామగ్రిని అందిస్తుంది.

విదేశీ విశ్వవిద్యాలయాలు ఇప్పుడు భారతదేశంలో క్యాంపస్లను ఏర్పాటు చేయవచ్చా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ జూరీ చేసిన ముసాయిదా నిబంధనల ప్రకారం విదేశీ విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు విద్యాసంస్థలు త్వరలో భారతదేశంలో క్యాంపస్ల ఏర్పాటుకు అనుమతించబడతాయి. ఈ మేరకు భారత్ లోకి ప్రవేశించనున్న తొలి విశ్వవిద్యాలయం డెక్ కిన్ యూనివర్సిటీ. ఇది ఆస్ట్రేలియాకు చెందింది. గుజరాత్ లోని గిఫ్ట్ సిటీలో ఈ విశ్వవిద్యాలయం ప్రారంభం కానుంది..

టోక్యో నుండి బయటకు వెళ్లడానికి జపాన్ పౌరులకు డబ్బు ఎందుకు అందిస్తోంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జనాభా అధికం కావడంతో పాటు, వనరులపై భారం పడుతుండడం, కాలుష్యం పెరుగుతూ ఉన్న నేపథ్యంలో టోక్యో నగర పాలక వ్యవస్థ ఒక కొత్త ప్రతిపాదనను తీసుకొచ్చింది. స్థానికులు నగరాన్ని విడిచి ఇతర ప్రాంతాల్లో స్థిరపడితే, వారికి నగదు బహుమతిగా అందనుంది. జపాన్ టోక్యో మెట్రోపాలిటన్ ప్రాంతం నుండి బయటికి వెళ్లినట్లయితే, ఒక పిల్లవాడి కుటుంబాలకు ఒక మిలియన్ యెన్ (సుమారు రూ6 లక్షలు) వరకు చెల్లిస్తుంది.

పెట్టుబడుల ఉపసంహరణల స్థితి మరియు ఆదాయాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) 2023-24 కేంద్ర బడ్జెట్ లో, ప్రభుత్వం రూ. 51,000

కోట్ల పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించింది, అయితే కేంద్రం 2022-23లో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లక్ష్యాన్ని చేరుకోలేదు. తాజా అంచనాలు ఎంత మేరకు చేరుకుంటుందో పరిశీలించాల్సి ఉంది.

రివర్స్-ఫ్లిప్పింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆర్థిక సర్వే 2022-23 భారతీయ అంకుర సంస్థలు (స్టార్టప్ కంపెనీలు) 'రివర్స్ ఫ్లిప్పింగ్' వైపు చూస్తున్నాయని పేర్కొంది.

రివర్స్-ఫ్లిప్పింగ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఫ్లిప్పింగ్ అనేది భారతీయ కంపెనీ యొక్క మొత్తం యాజమాన్యాన్ని విదేశీ సంస్థకు బదిలీ చేసే ప్రక్రియ.
- 2) ఇది సాధారణంగా భారతీయ కంపెనీకి చెందిన మొత్తం మేధో సంపత్తి మరియు డేటా బదిలీతో కూడి ఉంటుంది.
- 3) రివర్స్ ఫ్లిప్పింగ్ అనేది ఆ కంపెనీలను బదిలీ చేయబడిన దేశం నుండి తిరిగి భారతదేశానికి మార్చే ప్రక్రియ.
- 4) ప్రైవేట్ ఈక్విటీ మరియు వెంచర్ క్యాపిటల్ నుండి మూలధనానికి సులభమైన ప్రాప్యత కొరకు, రౌండ్-ట్రీప్పింగ్ కు సంబంధించిన నియమాలలో మార్పులు మరియు పెరుగుతున్న భారతదేశ మూలధన మార్కెట్ పరిపక్వత వంటి కారణాల వలన కంపెనీలు రివర్స్ ఫ్లిప్ అవుతున్నాయి.

ఐఎంఎఫ్ వరల్డ్ ఎకనామిక్ అవుట్ లుక్ అప్ డేట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి (ఐఎంఎఫ్) తన ప్రపంచ ఆర్థిక ముఖచిత్రం యొక్క జనవరి అప్ డేట్ ను విడుదల చేసింది.

తాజా వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఔట్ లుక్ అప్ డేట్ నుండి కీలకమైన అంశాలు:

- 1) ప్రపంచ వృద్ధి:
 - ఎ) ప్రపంచ వృద్ధి 2023లో 2.9 శాతానికి పడిపోతుందని, అయితే 2024లో 3.1 శాతానికి పెరుగుతుందని అంచనా వేసింది.
 - బి) 2023 అంచనా అక్టోబరు 2022 వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఔట్ లుక్ లో అంచనా వేసిన దాని కంటే 0.2 శాతం

పాయింట్లు ఎక్కువగా ఉంది కానీ చారిత్రక సగటు 3.8 శాతం కంటే తక్కువగా ఉంది. పెరుగుతున్న వడ్డీ రేట్లు మరియు ఉక్రెయిన్లో యుద్ధం ఆర్థిక కార్యకలాపాలపై ప్రభావం చూపుతున్నాయి.

2) ద్రవ్యోల్బణం:

ఎ) ప్రపంచ ద్రవ్యోల్బణం 2022లో 8.8 శాతం నుండి 2023లో 6.6 శాతానికి మరియు 2024లో 4.3 శాతానికి తగ్గుతుందని అంచనా వేయబడింది, ఇది ఇప్పటికీ మహమ్మారికి ముందు (2017-19) స్థాయిల కంటే దాదాపు 3.5 శాతం కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది.

బి) రెండు ప్రధాన కారణాల వల్ల ధరల పెరుగుదల మందగిస్తోంది:

- ★ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ద్రవ్య కఠినత - అధిక వడ్డీ రేట్లు వస్తువులు మరియు సేవలకు మొత్తం డిమాండ్ను తగ్గిస్తాయి మరియు అది ద్రవ్యోల్బణాన్ని తగ్గిస్తుంది.
- ★ క్షీణిస్తున్న డిమాండ్ నేపథ్యంలో, వివిధ వస్తువుల ధరలు - ఇంధనం మరియు ఇంధనేతర రెండూ - వాటి ఇటీవలి గరిష్టాల నుండి తగ్గాయి.

ఆర్థిక సర్వే 2022-23 యొక్క ముఖ్య ముఖ్యాంశాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాబోయే సంవత్సరాల్లో భారతదేశం యొక్క వృద్ధి, ద్రవ్యోల్బణం మరియు నిరుద్యోగం యొక్క ధృక్పథాన్ని ప్రధానంగా ప్రస్తావిస్తూ 2022-23 ఆర్థిక సర్వేను కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి పార్లమెంట్లో సమర్పించారు.

మరింత సమాచారం

- 1) కోవిడ్ అంతరాయం నుండి ఆర్థిక వ్యవస్థ కోలుకుంది మరియు మిగిలిన దశాబ్దంలో స్థిరమైన బలమైన వృద్ధికి సిద్ధంగా ఉందని భారత ఆర్థిక సర్వే సూచిస్తుంది.
- 2) ఆర్థిక వ్యవస్థ మూలాధారాలను బలోపేతం చేసి, దాని సామర్థ్యాన్ని పెంచిన విస్తృత-శ్రేణి నిర్మాణ మరియు పాలనా సంస్కరణలే పునరుద్ధరణకు కారణమని సర్వే పేర్కొంది.
- 3) భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ 2003 తర్వాత వృద్ధి అనుభవంతో సమానంగా వృద్ధి చెందుతుందని అంచనా వేయబడింది, అయితే వృద్ధి అంచనా 6% కంటే ఎక్కువగా ఉండే

అవకాశం లేదు.

- 4) భారతదేశంలో వృద్ధి రేటు ఎక్కువగా మూలధన-ప్రధానంగా మారింది, ఇది తక్కువ శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్య రేటు మరియు విస్తృతమైన నిరుద్యోగానికి దారితీసింది, ఇది ఆర్థిక వృద్ధిపై భారంగా పనిచేస్తుంది.
- 5) భారతదేశం యొక్క జనాభా అధిక యువత, అధిక స్థాయి పేదరికం మరియు పోషకాహార లోపం ఉన్న పిల్లలతో పెరుగుతోంది. పెరుగుతున్న జనాభాను సంతృప్తి పరచడానికి వేగవంతమైన పెరుగుదల అవసరం.
- 6) 6% వృద్ధి రేటు పెరుగుతున్న జనాభా నుండి వచ్చే డిమాండ్కు తగినన్ని ఉద్యోగాలను సృష్టించకపోవచ్చని సర్వే హెచ్చరించింది.

వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్ వార్షిక సమావేశం, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ స్విట్జర్లాండ్లోని దావోస్లో ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక వార్షిక సమావేశం 2023 జరిగింది.

దావోస్ 2023లో భారతదేశం

- 1) సెంటర్ ఫర్ ఎకనామిక్స్ అండ్ బిజినెస్ రీసెర్చ్ ప్రకారం, 2035 నాటికి భారతదేశం మూడవ 10 ట్రిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక వ్యవస్థగా అవతరిస్తుంది.
- 2) ప్రపంచ నాయకులు భారతదేశం యొక్క డిజిటల్ మరియు భౌతిక అవస్థాపన పరాక్రమాన్ని మరియు ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహకాలు (పిఎల్ఐ) వంటి దాని విధానాలతో ప్రపంచ పెట్టుబడులను ఆకర్షించగల సామర్థ్యాన్ని ప్రశంసించారు. కానీ వారు భూమి మరియు కార్మిక మార్కెట్లలో సంస్కరణల అవసరాన్ని కూడా ఎత్తిచూపారు.
- 3) ఈ వేదిక మరియు మహారాష్ట్ర ఇన్స్టిట్యూషన్ ఫర్ ట్రాన్స్ఫర్మేషన్ (మిత్ర) పట్టణ పరివర్తన ఎజెండాలో కలిసి పనిచేయడానికి భాగస్వామ్యంపై సంతకం చేశాయి.
- 4) ఈ వేదిక తెలంగాణలో ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు జీవ శాస్త్రాలపై తన మొదటి నేపథ్య కేంద్రాన్ని కూడా ప్రారంభించింది.
- 5) ఎల్.ఐ.పి (లిథియం ఐరన్ ఫాస్ఫేట్) క్రియాశీల బ్యాటరీ

పదార్థ ఉత్పత్తి యూనిట్ ఏర్పాటు కోసం అలాక్స్ ఎడ్వాన్స్డ్ మెటీరియల్ లిమిటెడ్ తో తెలంగాణ ఒప్పందం కూడా కుదుర్చుకుంది.

దివాలా కోడ్ కి ప్రతిపాదిత మార్పులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ కార్పొరేట్ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ దివాలా కోడ్ (ఇన్సాలెన్సీ అండ్ బ్యాంక్రప్సీ కోడ్- ఐబిసి) కి విస్తృత శ్రేణి మార్పులను ప్రతిపాదించింది.

ఐబిసి నిబంధనలను ఉల్లంఘించిన వాటిపై భారీ జరిమానాలు విధించేందుకు నేషనల్ కంపెనీ లా ట్రిబ్యూనల్ (ఎన్సీఎల్టీ)కి అధికారం ఇవ్వాలని మంత్రిత్వ శాఖ ప్రతిపాదించింది.

ఈ నూతన చర్యలలో ఎన్సీఎల్టీ యొక్క విచక్షణ పెంచబడినది, కాబట్టి సమర్థవంతమైన అమలు కోసం ఎన్సీఎల్టీని బలోపేతం చేయడంపై దృష్టి సారిస్తుంది. దివాలా చెందినట్లుగా నిరూపణ అయితే, దరఖాస్తుల అడ్మిషన్స్ అలస్యం చేస్తున్న ఆ దివాలాకు కారణం ఇతర, అంశాలలోకి పోవలసిన అవసరం లేదని, ఆ అధికారి తప్పనిసరిగా దివాలా కేసును అంగీకరించాలని కూడా ఇది స్పష్టంగా స్పష్టం చేసింది.

కనీస మానవ ఇంటర్ ఫేస్ తో ఈ కోడ్ కింద అనేక ప్రక్రియలను నిర్వహించగల అత్యాధునిక ఎలక్ట్రానిక్ ప్లాట్ ఫారమ్ ను అభివృద్ధి చేయాలని మంత్రిత్వ శాఖ సూచించింది.

లాకర్ నిర్వహణ కోసం లిజర్చు బ్యాంకు

మార్గదర్శకాల సవరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) బ్యాంకులు అందించే సేఫ్ డిపాజిట్ లాకర్ల భద్రత, పారదర్శకత మరియు సమర్థవంతమైన నిర్వహణను మెరుగుపరచడానికి, అత్యున్నత బ్యాంకింగ్ నియంత్రణదారు అయిన రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా జనవరి 1, 2022 నుండి అమల్లోకి వచ్చిన సవరించిన మార్గదర్శకాల జాబితాను విడుదల చేసింది.

2) అవి కొత్త మరియు ఇప్పటికే ఉన్న సేఫ్ డిపాజిట్ లాకర్లు

మరియు వస్తువుల యొక్క సురక్షిత కస్టడీ కోసం బ్యాంక్ సౌకర్యాలు రెండింటికీ వర్తిస్తాయి. దీనికి కట్టుబడి, బ్యాంకులు తమ ప్రస్తుత లాకర్ వినియోగదారులతో జనవరి 1, 2023 నాటికి ఒప్పందాలను పునరుద్ధరించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

3) అమితాభా దాస్ గుప్తా వర్సెస్ యునైటెడ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఫిబ్రవరి 2021) కేసులో సుప్రీంకోర్టు చేసిన పరిశీలనలను అనుసరించి మార్గదర్శకాలు వచ్చాయి. జాబితాను కూడా సిద్ధం చేయాల్సి ఉంటుంది. మొత్తం ప్రక్రియను వీడియో తీయాలి.

పశు సఖి ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ డాక్టర్ దీదీలు (జంతువుల స్నేహితులు) పశు సఖి ప్రాజెక్ట్ కింద గ్రామీణ జార్జండ్ లో సామాజిక మూలధనాన్ని సృష్టిస్తున్నారు.

పశు సఖి ప్రాజెక్ట్ గురించి

- 1) పశు సఖి అనేది సమాజ జంతు సంరక్షణ సేవ అందజేత కార్యక్రమం. ఇది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పశువుల కోసం వైద్య సేవలు సమయానికి అందుబాటులో లేనివారికి లేదా ఖర్చుతో కూడిన వైద్య సేవలను భరించలేని గ్రామీణ పేదలకు అందించడానికి చివరివరకు అనుసంధానతకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- 2) కమ్యూనిటీ రిసోర్స్ పర్సన్ల శ్రేణిని నిర్మించే లక్ష్యంతో జాతీయ గ్రామీణ జీవనోపాధి మిషన్ కింద ఈ ప్రాజెక్ట్ రూపొందించబడింది. దీనికి ప్రపంచ బ్యాంకు నిధులు సమకూరుస్తుంది.

నీటి పక్షుల గణన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఏషియన్ నీటి పక్షుల గణన (ఎడబ్ల్యుసి) 2023 నిర్వహించారు

గుర్తించిన కీలక అంశాలు

- 1) అలప్పుజ ఉత్తర ప్రాంతాలలో నీటి పక్షుల వలసల తీరులో మార్పు కనిపిస్తోంది.
- 2) ఈ ప్రాంతాన్ని సందర్శించే కొన్ని వలస నీటి పక్షులు,

ముఖ్యంగా బాతు జాతుల సంఖ్య తగ్గముఖం పడుతోందని ఇది చూపింది.

3) అత్యంత దిగ్భ్రాంతికరమైన అంశం ఏమిటంటే, మునుపటి సర్వేలలో కనిపించిన నార్తర్న్ షోవెలర్, కామన్ టీల్ మరియు యురేసియన్ విజయన్ వంటి బాతు జాతులు ఈసారి పూర్తిగా కనిపించలేదు. వాతావరణ మార్పు ఈ ప్రాంతాన్ని సందర్శించే పక్షుల సంఖ్యను ప్రభావితం చేసింది.

3) భారత ప్రభుత్వంలోని శాస్త్ర మరియు సాంకేతిక విభాగం ద్వారా బాంటే నేచురల్ హిస్టరీ సొసైటీ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ గా గుర్తించబడింది మరియు భారతదేశంలో బర్డ్ లైఫ్ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క భాగస్వామి.

(గమనిక: బర్డ్ లైఫ్ ఇంటర్నేషనల్ అనేది పక్షులు మరియు వాటి ఆవాసాల పరిరక్షణను ప్రోత్సహించే ప్రభుత్వేతర సంస్థల ప్రపంచవ్యాప్త కూటమి)

టైటానోసార్ల గుర్తింపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ భారతీయ పరిశోధకులు మధ్య భారతదేశంలో టైటానోసార్లకు చెందిన 92 గూళ్ళు, 256 శిలాజ గుడ్లను కనుగొన్నారు. టైటానోసార్లు ఇప్పటివరకు జీవించిన అతిపెద్ద డైనోసార్లు.

గూళ్ల నిర్మాణం ఆధారంగా, ఈ డైనోసార్లు తమ గుడ్లను ఆధునిక కాలపు మొనగ్ల వలె లోతులేని గుంతల్లో పాతిపెట్టాయని పరిశోధక బృందం భావిస్తోంది.

జోషిమర్ ఇక్లలో పగుళ్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఉత్తరాఖండ్‌లోని జోషిమర్ పట్టణంలోని మొత్తం తొమ్మిది వార్డులలోని 723 ఇళ్ళు అంతస్తులు, పైకప్పులు మరియు గోడలపై పెద్ద లేదా చిన్న పగుళ్లు ఏర్పడ్డాయి. పలు ఇళ్లలో బీమ్లు కూడా తొలగిపోయాయి. భారతదేశంలోని భూకంప మండలాల వర్గీకరణ పథకం ప్రకారం జోషిమర్ 5 వ జోన్ లో ఉంది, ఇది అధిక-ప్రమాదకర ప్రాంతాన్ని సూచిస్తుంది.

జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్టు వ్యతిరేకత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లోని ఎటాలిన్ జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్ట్ నిర్మాణంపై విపరీతమైన వ్యతిరేకత నేపథ్యంలో అటవీ సలహా కమిటీ దానిని ప్రస్తుత రూపంలో తిరస్కరించింది.
- 2) ఎఫ్‌ఎసి నిర్దేశించిన షరతులను పాటించకపోవడం మరియు ఈ ప్రాంతంలో ప్రాజెక్టు నిర్మాణంపై విపరీతమైన వ్యతిరేకత కారణంగా అటవీ మళ్లింపు మరియు ఎటాలిన్ జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్ట్ (ఇహెచ్‌ఇపి) నిర్మాణం కోసం తాజా ప్రతిపాదనను దాఖలు చేయాలని అటవీ సలహా కమిటీ అరుణాచల్ ప్రదేశ్ ప్రభుత్వాన్ని కోరింది.

డాల్ఫిన్లకు ఇబ్బందులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మానవ కార్యకలాపాల ద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే శబ్దం వలన డాల్ఫిన్లకు ఒకదానితో ఒకటి సంభాషించడం , సమన్వయం చేసుకోవడం కష్టతరం అవుతుందని ఒక కొత్త అధ్యయనం కనుగొంది.
- 2) నీటి అడుగున శబ్దం యొక్క స్థాయిలు పెరిగేకొద్దీ, ఈ క్షీరదాలు ఒకదానికొకటి “గట్టిగా అరచు”కోవాలి.

ఉన్నత విద్య (బిఫ్) 2020-21పై అఖిల భారత సర్వే

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఉన్నత విద్యలో కొంత మేర లింగ సమానత్వాన్ని సాధించింది భారత్, అయితే కొవిడ్ మహమ్మారితో మరోసారి ఈ సమానత్వానికి ఇబ్బందికర పరిణామాలు సంభవించాయని తాజా సర్వేలో తేలింది.

భారత ప్రభుత్వ విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ, ఉన్నత విద్యపై అఖిల భారత సర్వే 2020-2021ని విడుదల చేసింది. ఉన్నత విద్యలో మొత్తం సమోద 2019-20లో 3.85 కోట్ల నుండి 2020-21లో దాదాపు 4.14 కోట్లకు పెరిగింది. 2014-15 నుండి, దాదాపు 72 లక్షల మంది సమోద (21%) పెరిగింది.

ఉష్ణమండల వ్యాధులపై నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నీటి లభ్యత అంతగా లేని ప్రాంతాలు, అలాగే ఆరోగ్య సంరక్షణ చర్యలు అంతంత మాత్రంగానే ఉన్న దగ్గర సైతం ఉష్ణ మండల వ్యాధులు విజృంభిస్తున్నాయని ఒక నివేదిక వెల్లడించింది. దీనిని జనవరి 30 వ తేదీన విడుదల చేశారు.

తట్టు, రూబెల్లాలపై లక్ష్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం 2023 నాటికి తట్టు మరియు రుబెల్లాలను నిర్మూలించాలనే లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించుకుంది, వివిధ కారణాల వల్ల, మహమ్మారి కారణంగా అంతరాయాల వల్ల తీవ్రతరం అయిన 2020 యొక్క మునుపటి గడువును కోల్పోయింది. అంతకుముందు 2015లో పెట్టుకున్న లక్ష్యం కూడా తప్పిపోయింది.
- 2) 2020 లక్ష్యాన్ని చేరుకోలేమని ఊహించి, 2023 నాటికి మీజిల్స్ మరియు రుబెల్లా నిర్మూలన లక్ష్యాన్ని 2019లో భారత్ స్వీకరించింది.

కాలా ఆజార్ నిర్మూలన లక్ష్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2023 నాటికి దేశం నుండి కాలా-అజర్ను నిర్మూలించడానికి భారతదేశం కట్టుబడి ఉందని కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ నివేదించింది.
- 1) కాలా-అజార్ లేదా విసెరల్ లీష్మానియాసిస్ అనేది ప్రోటోజోవా పరాన్నజీవి వల్ల నెమ్మదిగా అభివృద్ధి చెందుతున్న వ్యాధి.
- 2) కాలా-అజర్ అత్యంత ప్రాణాంతకమైన మరియు నిర్లక్ష్యం చేయబడిన ఉష్ణమండల వ్యాధులలో (ఎన్.డి.టి) ఒకటి.
- 3) పరాన్నజీవి రెటిక్యులోఎండ్ థెలియల్ వ్యవస్థను సోకుతుంది మరియు దీనిని ఎముక మజ్జ, ప్లీహము మరియు కాలేయంలో సమృద్ధిగా గుర్తించవచ్చు.
- 4) మలేరియా తర్వాత ప్రపంచంలో రెండవ అత్యధిక పరాన్నజీవి కారక మరణాలకు కాలా అజర్ కారణం.

ఓపిఎస్ అలర్ట్ విన్యాసం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సరిహద్దు భద్రతా దళం (బి.ఎస్.ఎఫ్) ఏడు రోజుల “ఓపిఎస్ అలర్ట్” విన్యాసాన్ని ప్రారంభించింది.
- ఎ) జనవరి 21న ప్రారంభమై జనవరి 28 వరకు కొనసాగింది. సర్ క్రిక్ (మార్చి ప్రాంతం) నుండి గుజరాత్లోని రాన్ ఆఫ్ కచ్ మరియు రాజస్థాన్లోని బార్మర్ జిల్లా వరకు భారత-పాక్ అంతర్జాతీయ సరిహద్దు వెంట నిర్వహించారు
- సి) బి.ఎస్.ఎఫ్ విన్యాసంలో భాగంగా ఫార్వర్డ్ మరియు లోతైన ప్రాంతాలతో పాటు క్రిక్ లు మరియు ‘హరామీ నల్ల’లో ప్రత్యేక కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తుంది.
- డి) ఇది విన్యాసాలలో భాగంగా ప్రజలకు చేరువయ్యే కార్యక్రమాలను కూడా ప్రణాళిక చేసింది.

అబ్దుల్ రెహమాన్ మక్కిషై తీర్మానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అబ్దుల్ రహమాన్ మక్కిషై అంతర్జాతీయ ఉగ్రవాదిగా గుర్తిస్తూ ఐక్యరాజ్య సమితి సర్వ ప్రతినిధి సభ తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది. భారత్లో ముంబాయిలో దాడులకు ఆయననే సూత్రధారిగా ఆరోపణ. ఈ దాడినే 26-11గా వ్యవహరిస్తారు.

విలేజ్ డిఫెన్స్ గార్డ్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ విలేజ్ డిఫెన్స్ గార్డ్స్ను జమ్ము కాశ్మీర్లో ఏర్పాటు చేయనున్నారు. ఈ మేరకు ఆ కేంద్ర పాలిత ప్రాంత లెఫ్టినెంట్ మనోజ్ సిన్హా ప్రకటన చేశారు. స్థానికంగా ముప్పు కలిగిన ప్రాంతాల్లో ఈ దళాలు సాయపడతాయి. కేంద్ర హోం శాఖను సంప్రదించిన తర్వాత ఈ తరహా వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేశారు.

కుకీ-చిన్ సంఘం సభ్యులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మిజోరం-బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దులో శరణార్థుల సంక్షోభం యొక్క మరొక సారి ఏర్పడినందున, కుకీ-చిన్ కమ్యూనిటీకి

చెందిన అనేక మంది సభ్యులను సరిహాదు భద్రతా దళం వెనక్కి పంపింది.

కుకీ-చిన్ శరణార్థుల గురించి

- 1) కుకీ-చిన్, బంగ్లాదేశ్ లోని చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల నుండి క్రైస్తవ సమాజం, మిజోరంలోని ప్రజలతో సన్నిహిత జాతి సంబంధాలను పంచుకుంటారు. దాదాపు 300 మంది శరణార్థుల మొదటి బృందం నవంబర్ 2022లో వచ్చింది.
- 2) ఈ సమాహానికి చెందిన కొంతమంది తిరుగుబాటుదారులపై బంగ్లాదేశ్ ర్యాపిడ్ యాక్షన్ టెటాలియన్ చర్య తీసుకున్న తర్వాత, మిజోరాం ప్రభుత్వం కమ్యూనిటీ కోసం తాత్కాలిక ఆశ్రయాలను మరియు ఇతర సౌకర్యాలను ఏర్పాటు చేయడానికి ఆమోదించింది.

భారతదేశం యొక్క స్థానం

- 1) భారతదేశం 1951 నాటి ఐక్యరాజ్యసమితి శరణార్థుల సమావేశం మరియు దాని 1967 ప్రోటోకాల్ పై సంతకం చేయలేదు మరియు శరణార్థులను గుర్తించదు మరియు విదేశీయుల చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినందుకు పత్రాలు లేని వలసదారులు ప్రాసిక్యూట్ చేయబడతారు.
- 2) కుకీ-చిన్ కాకుండా, ఫిబ్రవరి 2021లో పొరుగు దేశం మయన్మార్ లో జరిగిన సైనిక తిరుగుబాటు వలన మిజోరాంలో ఆశ్రయం పొందిన 40,000 మందికి పైగా శరణార్థులు ఉన్నారు.

సూర్యుడిపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సూర్యుడిపై అధ్యయనానికి మిషన్ చేపట్టనున్నట్లు ఇస్రో ప్రకటించింది. దీనికి ఆదిత్య ఎల్1 అని పేరు పెట్టింది
- 1) ఆదిత్య-ఎల్1 కోసం ప్రాథమిక పేలోడ్ విజిబుల్ లైన్ ఎమిషన్ కరోనాగ్రాఫ్ (వి.ఇ.ఎల్.సి) ఇటీవలే ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్ ద్వారా ఇండియన్ స్పేస్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ (ఇస్రో)కి అందజేయబడింది. ఆదిత్య-ఎల్1 అనేది భూమి నుండి దాదాపు 1.5 మిలియన్ కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న సూర్య-భూమి వ్యవస్థలోని లాగ్రాంజియన్ పాయింట్ 1 (ఎల్1) నుండి సూర్యుడిని అధ్యయనం చేయనున్న మొదటి అంతరిక్ష ఆధారిత భారతీయ మిషన్.

వాగ్డీర్ ప్రారంభం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత నావికాదళం ఐదవ డీజిల్-ఎలక్ట్రిక్ కల్వరి-తరగతి జలాంతర్గామి వాగ్డీర్ ను ప్రారంభించింది.
- 1) ఇసుక షార్క్ అని కూడా పిలువబడే ఈ జలాంతర్గామిని డిసెంబర్ 2022లో భారత నౌకాదళానికి అందించారు.
- 2) వాగ్డీర్ అనేది కల్వరి-తరగతి జలాంతర్గామి, ఇందులో ప్రాజెక్ట్ 75 కింద అభివృద్ధి చేయబడిన ఆరు జలాంతర్గాములు ఉన్నాయి.

జ్యూస్ (జూపిటర్ ఐసీ మూన్స్ ఎక్స్ ప్లోరర్) మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జ్యూస్ మిషన్ అనునది యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ చేపట్టనున్న ప్రయోగం. అతిపెద్ద వాయు గ్రహం బృహస్పతి మరియు దాని అతిపెద్ద మూడు ఉపగ్రహాలు అయిన గనిమీడ్, కాలిస్టో, యూరోపాలపై అధ్యయనం చేస్తుంది యొక్క వివరణాత్మక పరిశీలనలను చేయడానికి కనీసం మూడు సంవత్సరాలు గడుపుతుంది. భూమి కాకుండా ఇతర గ్రహాలకు చెందిన ఉపగ్రహాలపై అధ్యయనం ఇదే తొలిసారి

రీఫ్లేక్షర్ జ్యోతిర్లింగ దేవాలయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అమెరికా మాజీ విదేశాంగ మంత్రి హిల్లరీ క్లింటన్ దేశంలోని 12వ జ్యోతిర్లింగంగా ఉన్న చారిత్రక ఘృష్ణేశ్వర్ ఆలయాన్ని సందర్శించారు. ఘృష్ణేశ్వర్ ఆలయం అని కూడా పిలువబడే ఘృష్ణేశ్వర్ జ్యోతిర్లింగ ఆలయం, శివ పురాణంలో ప్రస్తావించబడిన శివునికి అంకితం చేయబడిన పుణ్యక్షేత్రాలలో ఒకటి. ఈ ఆలయంలో అనేక హిందూ దేవుళ్ళు మరియు దేవతల శిల్పాలు మరియు శిల్పాలు ఉన్నాయి. ఇది మహారాష్ట్రలో ఉంది. ఈ క్షేత్రం ఎల్లోరాలో ఉంది (వెరూల్ అని కూడా పిలుస్తారు), ఎల్లోరా గుహల నుండి ఒక కిలోమీటర్ కంటే తక్కువ దూరంలో ఉంది - ఇది యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం.

చారైడియో మైదన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ కేంద్రానికి అస్సాంలోని చారైడియో మైదామ్‌లను నామినేట్ చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.
 - 2) ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం ట్యాగ్‌ని కోరుతూ దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న 52 ప్రదేశాల నుండి ఇది ఎంపిక చేయబడింది. అస్సాంలోని చరైడియో మైదామ్‌లు పురాతన ఈజిప్షియన్ పిరమిడ్‌లకు సమానమైన అహోమ్.
- ఈ మైదామ్‌లు అస్సాంలోని తాయ్ అహోమ్ తెగ యొక్క చివరి మధ్యయుగ (క్రీ.శ 13వ-19వ శతాబ్దం) మట్టిదిబ్బల సమాధి సంప్రదాయాన్ని సూచిస్తాయి. చారైడియో మైదామ్‌లలో అహోం రాజ కుటుంబ సభ్యుల యొక్క మృత దేహాలను ప్రతిష్ఠించారు, వారు వారి వస్తువులతో సహా ఖననం చేయబడ్డారు.

పరుశురామ కుండ్ ఉత్సవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జనవరి 12 నుంచి 16వ తేదీ వరకు అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లో పరుశురామ కుండ్ ఉత్సవం నిర్వహించబడినది.
- 1) పరుశురామ్ కుండ్ అనేది అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లోని లోహిత్ నది దిగువ ప్రాంతంలో మిష్మి పీఠభూమిలోని తేలు శాతి/తైలుంగ్ ప్రాంతంలో ఉన్న ఒక హిందూ పుణ్యక్షేత్రం. ఈ హిల్స్ జిల్లాలో మిష్మి నివాస ప్రాంతాలు ఉన్నాయి.
 - 2) ఇది హిందూమతానికి చెందిన ప్రసిద్ధ పవిత్ర ప్రార్థనా స్థలం మరియు వారిచే ఎంతో గౌరవించబడుతుంది.
 - 3) ఇది కమ్లాంగ్ రిజర్వ్ అడవుల పరిధిలోకి వస్తుంది మరియు చుట్టూ దట్టమైన అడవులు ఉన్నాయి.
 - 4) పరుశురామ్ మేళా: జనవరి 14 మరియు 15 తేదీల్లో వచ్చే మకర సంక్రాంతికి కేంద్ర బిందువు పరుశురామ్ కుండ్ మేళా, ఇది లోహిత్ జిల్లాలోని తేలు శాతి/తైలుంగ్ ప్రాంతంలో జరుపుకుంటారు మరియు ఇది 1972 నుండి సాధారణ కార్యక్రమం.

ఫాతిమా షేక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఫాతిమా షేక్ 192వ జయంతిని ఘనంగా నిర్వహించారు.
- 1) ఆమె 19వ శతాబ్దపు మహారాష్ట్రలో ఒక మార్గదర్శక ఉపాధ్యాయురాలు, కుల వ్యతిరేక కార్యకర్త, బాలికల విద్య యొక్క ప్రతిపాదకురాలు మరియు సంఘ సంస్కర్త.
 - 2) ఆమె 9 జనవరి 1831న పూణేలో జన్మించింది.
 - 3) ఆమె స్త్రీవాద చిహ్నంగా పరిగణించబడింది మరియు స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం భారతదేశంలో, ఆమె దేశంలో మార్పు తీసుకురావడానికి సామాజిక బహిష్కరణ మరియు వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడవలసి వచ్చింది.
 - 4) ఆమె జ్యోతిబా ఫూలే మరియు అతని భార్య సావిత్రిబాయి ఫూలే యొక్క సహోద్యోగి, షేక్‌తో కలిసి కులం, సతీ, స్త్రీ సాధికారత, వితంతు పునర్వివాహాలు, కులాంతర వివాహం మరియు విద్య వంటి సమస్యలపై దృష్టి సారించడానికి ఆమె నిరంతరం కృషి చేసింది.

AMIGOS IAS

.... Journey To Achievement Starts Here

UPSC CSE 2024 OUR OPTIONAL SUBJECTS

www.amigosias.com

1. **TELUGU LITERATURE** by Akella Raghavendra Sir
2. **ANTHROPOLOGY** by Sudheer Sir
3. **History** by Naga Sridhar Sir
4. **GEOGRAPHY** by Ramesh Sir
5. **PUBLIC ADMINISTRATION** by P. Satish Sir
6. **POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS** by Adnan Sir
7. **SOCIOLOGY** by Janardhan Sir

CIVILS PCM BATCH ADMISSIONS IN PROGRESS

PH : 040-35052121, 9000230735

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

Amigos IAS